1940 R. N. B. 2554

ಶ್ರೀ

೨|104

ಶಿವಾನುಭವ

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಅಂಚೆ ವೆಚ್ಚಸಹಿತ ರೂ ೩—೬—೦

ಪುಟ ೧೫] ನವ್ಹೆಂಬರ ೧೯೪೦. [ಸಂಚಿಕೆ ೨

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ವಿಷಯಗಳು.	ಲೇಖಕರು	ಪುಟ.
೧ ಶಿವಾನುಭಾವಿ ಬಸವಣ್ಣ	ವೇ. ಬುದ್ಧಯ್ಯ ಪುರಾಣಿಕ	೩೭
೨ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ	ಶ್ರೀ. ಬ. ಚ. ಪಟ್ಟೇದ.	೪೨
೩ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಪಾಜ್ಯವಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ ಹೇಗೆ?	ರಾ॥ ಸಾ॥ ಪಿ ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ.	೪೮
೪ ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅವನತಿ	ಶ್ರೀ. ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪ ಬ್ಯಾಳಿ	೬೦
೫ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ	ಸಂಪಾದಕ .	೬೬
೬ ಪರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು ಭಾಗ ೮	—	೧–೮
೭ ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನಗಳು ಭಾಗ-೩	—	೧–೮
೮ ಮುಕ್ತ್ಯಂಗನಾಕಂಠವಮಾಲೆ	—	೩೭=೪೮

053
Accno
053

ಶಿವಾನುಭವ.

ವರ್ಷ ೧೫	ನವೆಂಬರ ೧೯೪೦.	ಸಂಚಿಕೆ ೨

ಶಿವಾನುಭಾವಿ ಬಸವಣ್ಣ.

ಲೇಖಕಃ— ಬುದ್ಧಯ್ಯಾ ಸ್ವಾಮಿ ಪುರಾಣಿಕ ಧಾರವಾಡ.

ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಮಹಾನ್ ಮಹಾನ್ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಗಳು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವರು. ಅಂಥ ವಿಭೂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದನಾದಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವ, ಚನ್ನಬಸವ ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಮರುಳಶಂಕರ ದೇವ, ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯ, ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯ, ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಶರಣರೇ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಿರುವರಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಚೀನ ವೀರಶೈವಕವಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಪೆಯ ಹರಿಹರ, ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಮಗ್ಗೆಯ ಮಾಯಿದೇವ, ಭೀಮ, ಸುರಂಗ, ಸಪ್ತಕಾವ್ಯದ ಗುರು ಬಸವ, ಹಾಗೂ ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯತಿ ಮೊದಲಾದವರು ಸ್ತುತಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗಿರುವರು. ಇಂಥವರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಶರಣ ಸಂತತಿಯವರಿಗೇನೇ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕಾದವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವು.

ಒಂದೊಂದು ಗುಣದಲ್ಲಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದವರ ಹಲವು ಉದಾ ಹರಣೆಗಳನ್ನು ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಅದು ಹೇಗಂದರೆ— ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ಸತ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ಹೆಂಡರುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಡೆಗೆ ಹೊಲೆಯನಿಗಾಳಾಗಿ

ತನ್ನ ಸರ್ವ ಸುಖಕ್ಕೇನೇ ನೀರು ನೀಡಿದನು. ಇವರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಿಭೀಷಣನು ಕೆಲವು ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಾಂತೇ ನರಕವೆಂದು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಸಾರುವ ರಾಜ್ಯದ ಸಲು ವಾಗಿ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಅಣ್ಣನ ಸಲುವಾಗಿ ಭರತನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಹೆತ್ತವ್ವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಇದರಂತೆ ಭಕ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಲ್ಹಾದನು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಒಟ್ಟಿ ನಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಗುಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಮೇಲಿನವರೆಲ್ಲ ರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಬಂಬೇಕಾದರೆ ಹಾಗೂ ಅವರು ಇಷ್ಟು ಜಗತ್ಪೂಜ್ಯರಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಎಲ್ಲ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಒಬ್ಬಳಿಯಾದ ಪರಿ ಪೂರ್ಣ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಹಾಗು ಪೂಜ್ಯತ್ವವು ಇದ್ದಿರ ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಓದುಗರೇ ತರ್ಕಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಅಗ್ರೇಸರನು. ಇದರ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗು ಶಿವಶರಣರ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಅನೇಕಾನೇಕ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಒರೆ ಹಚ್ಚಿ ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಅಂಥ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಾ, ಪಶ್ಯಂತಿ, ಮೆಧ್ಯಮಾ ಎಂಬ ಮೂರು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದ ವೈಖರಿಯು ಒಂದಾಗಿರುವದು. ಈ ವೈಖರಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೃದಯಂಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದ್ದೇ ಹೆಗ್ಗುರುತಾಗಿರುವದು. ಸರಳ ಹೃದಯದಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರಂತೆ ತಮ್ಮ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದವರನ್ನು ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ವರೆಗೂ ಇನ್ನಾರನೂ ನಾವು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ.

ಪಂಡಿತರಿಗಷ್ಟೇ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಾಮರರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮುಕ್ತದ್ವಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಭಾರತ ವರ್ಷವು ಚಿರಕಾಲ ಋಣಿಯಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಇವನ ಅನುಕರಣ ವನ್ನೇ ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಮದೇವ ಜ್ಞಾನದೇವ, ಏಕನಾಥ, ತುಕಾರಾಮಾದಿ ಸಂತರೂ ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಉತ್ತರ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಕಬೀರ, ತುಳಸೀದಾಸ ಮೊದಲಾದ ಸಂತರೂ ಹಾಗು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ವಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ದಾಸರೂ ಮಾಡಿದರು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡುನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಜನರನ್ನು ತಿದ್ದಿತೀಡಿ, ತಾನೂ ತತ್ವಜೀವಿಯಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನು ನಡೆದು ನುಡಿದ ವಚನಗಳೇ ''ಬಸವಗೀತೆ'' ಗಳಿಂದು ಹೆಸರಾಗಿವೆ. ಭಾವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಜೀವನದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಗಿ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುವ ನುಡಿಗಳೇ ಮಧುರವಾದ ಗೀತೆಗಳು. ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳಾದ ಹಂಪೆಯ ಹರಿಹರ, ಪದ್ಮಣಾಂಕ ಮೊದಲಾದವರು ಇದೇ ತೆರನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿರುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವು ಇಂದು ನಿಗಮಾಗಮೋಪನಿಷದಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಮತ್ತು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು.

ಇತ್ತಕಡೆಗೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿರುವ ತತ್ವಗಳು ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧಿತಗಳಾಗಿರುವವೆಂದು ಬಹಳ ಜನರ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಿರುವದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಹುತರ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದು. ಅದನ್ನು ಅರಿಯದವರು ತೀರ ಅಪರೂಪ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಗೆ ಶಿವಾಗಮಗಳೇ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಹಾಗೂ ಬಸವಗೀತೆ ಇವೆರಡರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅನುಭಾವಿಗಳು ಸರಿಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿದರೆ ಅವೆರಡರಲ್ಲಿ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶದಷ್ಟು ಅಂತರ ತೋರದೆ ಇರದು. ಅದು ಹೇಗಂದರೆ—

ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛ ಸರ್ವ ಭಾವೇನ ಭಾರತ ।
ತತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ ಪರಾಂ ಶಾಂತಿಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿಶಾಶ್ವತಂ॥ ೬೨-೧೮

ಸರ್ವ ಧರ್ಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ ।
ಅಹಂ ತ್ವಾ॥ ಸರ್ವ ಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಶುಚಃ॥೬೬-೧೮

(೧) ಮೊದಲನೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ''ನೀನು ಸರ್ವಭಾವದಿಂದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಶರಣು ಹೋಗು ಎಂದು ತನಗನ್ಯವಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದೇವರನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿ ''ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನೇ ಶರಣ್ಹು ಹೋಗು. ನಾನು

ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸುವೆ" ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದೊಂದು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಸುಸಂಬದ್ಧತೆಗೂ, ಏಕನಿಷ್ಠತೆಗೂ ಹಾಗೂ ಅನುಭವಕ್ಕೂ ದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆ ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ತರದ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳು ಬಸವಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. (೨) ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುವದು ನೊಂದು ನಿಂತ ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವನಿಗೆ, ಬಸವನು ಹೇಳುವದು ನೊಂದ ತನ ಆತ್ಮನಿಗೆ. (೩) ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಭುವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸುವನು, ಬಸವಣ್ಣನು ಕಿಂಕರರ ಕಿಂಕರನಾಗಿ ವಿನ್ನವಿಸುವನು. (೪) ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಹಾಗೂ ಆಪ್ತನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ಬಸವಣ್ಣನು ಭಕ್ತನಾಗಿ ಸಕಲರನ್ನು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. (೫) ಕೃಷ್ಣಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಕೆಲವು ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಗುರುವಾಗಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮದ ಕಟ್ಟನ್ನೇ ಸಡಲಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಬಸವಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವನು ಕಡೆಯವರೆಗೆ ಭಕ್ತನಾಗಿಯೇ ಉಳಿದದ್ದು ಕಾಣಬಹುದು. (೬) ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಲು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳು ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕೃಷ್ಣನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದದ್ದು ಕೃಷ್ಣಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಇಂಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಬಸವಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾರೆವು. (೭) ಕೃಷ್ಣಗೀತೆಯು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕುವದು ವ್ಯಾಸರ ಮುಖದಿಂದ, ಬಸವಗೀತೆಯು ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕುವದು ಬಸವನ ಮುಖದಿಂದ. (೮) "ದುಷ್ಟರ ಸಂಹಾರ ಶಿಷ್ಟರ ಪರಿಪಾಲನೆ" ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ಪಾಂಡವರು ಸಜ್ಜನರು ಮತ್ತು ಕೌರವರು ದುರ್ಜನರು ಎಂಬುವ ತಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಸರು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ್ದು ಕೃಷ್ಣಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಬಸವ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಮಾತಿನ ಕಾರಣವೇ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಏಕಂದರೆ— "ಸರ್ವಂ ಖಲ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮ" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಶಿವನೆಂದು ಕಾಣುವವನಿಗೆ ಶಿಷ್ಟರೂ ಅಷ್ಟೇ ದುಷ್ಟರೂ ಅಷ್ಟೇ. ಆದುದರಿಂದರಿಂದಲೇ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಡದಿಯ ಕೈಕಂಕಣವನ್ನು ಕದಿಯಬಂದ ಕಳ್ಳನೂ ಕೂಡ ಬಸವನಿಗೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮನಾಥನೆಂದೇ ಕಂಡನು. (೯) ಕೃಷ್ಣನ ಗೀತೆಯ ಮಾತುಗಳು ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂದವು. ಬಸವನ ಗೀತೆಯ ಮಾತುಗಳು

ಅವನ ಇಡೀ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಂದವು. (೧೦) ಕೃಷ್ಣನ ಗೀತೆಯ ಮಾತುಗಳ ಕಾಳಗದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂದವು. ಬಸವನ ಗೀತೆಯ ಮಾತುಗಳು ಆ ಆ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಂದವು. (೧೧) ಕೃಷ್ಣನ ಗೀತೆಯು ಛಂದಸ್ಸಿನ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದಿದೆ. ಆದರೆ ಬಸವನ ಗೀತೆಯು ಸ್ವಚ್ಛಂದದ ಅನುಭವದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದಿದೆ. (೧೨) ಕೃಷ್ಣನ ಗೀತೆಯು ಬರೇ ಭಾವದಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದರೆ, ಬಸವನ ಗೀತೆಯು ಭಾವ ಭಾಷೆಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವ ಹಿರೇಹೊಳೆಯು (೧೩)ಕೃಷ್ಣನ ಗೀತೆಯು ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರ್ತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಸೋದರರ ವಧೆಯಂತಹ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾದ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಬಸವನ ಗೀತೆಯು ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವದು. (೧೪) ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮದಂತೆ ಕಾಳಗ ಮಾಡುವದು ಪುಣ್ಯಕರವು ಹೇಗೆ? ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಬಾಂಧವ ಧರ್ಮದಂತೆ ಕೊಲೆ ಮಾಡುವದು ಪಾಪಕರವು ಹೇಗಲ್ಲ? ಇದನ್ನು ಕೃಷ್ಣಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಸವನ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ತೊಡಕಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಗಲಾರವು. (೧೫) ಕೃಷ್ಣ ಗೀತೆಯು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೇಮಾಸ್ಪದವೂ ಹಾಗೂ ಚೈತನ್ಯದಾಯಕವೂ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಬಸವನ ಗೀತೆಯು ಸಕಲಜೀವಾತ್ಮರ ಹಿತವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ.

ಇವೆಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಬಸವಗೀತೆಯು ಕೃಷ್ಣಗೀತೆಗಿಂತಲೂ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದೆಂದು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಿಗೆ ತೋರದೆ ಇರಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವ ವಚನಕಾರರಾದರೂ ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಕೃಷ್ಣಗೀತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರಮಾಣ ಗ್ರಂಥವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರೊಳಗಿನ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡಂತೆ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ ಮೊದಲಾದ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಓದುಗರು ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ದತ್ತಾತ್ರೇಯ

(ಲೇಖಕ— ಬಸವಪ್ಪ ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಪಟ್ಟೇದ ವಂಟಮೂರಿ.)

•—*—•

ನನ್ನ ಈ ಶಿಷೋಲೇಖನವನ್ನೋದಿದೊಡನೆಯೇ, ಶಿವಾನುಭವದ ಅಗಷ್ಟ (೧೯೪೦) ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಪೌರಾಣಿಕರಾದ ಶ್ರೀ ಬುದ್ಧಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬರೆದ ಲೇಖಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಪೂರಕವಾಗಿ, ಇದೇನೋ ಒಂದು ಬರವಣಿಗೆ ಇರಬಹುದೆಂದು, ಊಹೆಯಾಗುವ ಸಂಭವವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂತಹದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾತ್ರ ಅವರ ಲೇಖನವನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರವು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ಈಗ ತಮ್ಮ ಸುಜ್ಞ ವಾಚಕರ ಮುಂದಿಡುವದು ಅಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಲಾರದೆಂದು ಬಗೆದು, ಈ ಅಲ್ಪ ಲೇಖನವನ್ನು ಕಳಿಸಿರುವೆನು.

ಜಗತ್ತಿಲ್ಲ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ದೇವರೆಂಬುದು ನಿಜವಿದ್ದರೂ ಹಿಂದುಗಳು, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಕಾರ್ಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟು, ಆಯಾ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಓಳಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ (ಶಿವ) ಎಂಬ ಮೂರು ರೂಪುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುವರು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಲೌಕಿಕರು ಈ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಯಾವದೊಂದು ರೂಪವನ್ನು ಆರಾಧಿಸತೊಡಗಿದರು. ಹಾಗು ತಾವು ಆರಾಧಿಸುವ ಸ್ವರೂಪವೇ "ಸರ್ವೋತ್ತಮ" ವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಹತ್ತಿದರು. ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವ ವಿಷ್ಣು ಗಳೆಂಬೆರಡೇ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಭಜಿಸುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆದ ಕಾರಣ ಹಿಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಶೈವ ವೈಷ್ಣವವೆಂಬೆರಡು ಪಂಥಗಳು ದೊಡ್ಡವಾಗಿ ಒಡೆದು ತೋರಹತ್ತಿದವು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಏರಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಇತರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಜರೆದು ದ್ವೇಷಾಸೂಯ ಧಾವದಿಂದ ಕಾಣಹತ್ತಿದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣಗಳೂ ಶಿವಪುರಾಣಗಳೂ ಮನಸೋಕ್ತವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಊರಿಯಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಸುರುವಿದಂತೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಜಗಳವನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಿ ಒಡಕನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವು. ಇದೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ನಿರರ್ಥಕವೂ ಅಜ್ಞಾನಮೂಲಕವೂ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಜನತೆಯ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಇಂಬಿಟ್ಟ ಕಲ್ಪನೆಯು ದೃಢವಾಗುತ್ತಲೇ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಭಾವನೆಯ ಅತಿರೇಕವಾಗಿ ಅದರ ಅಸಹ್ಯಕರವಾದ ಘಾತಕ ಪರಿಣಾಮವು ಒಡೆದು ತೋರಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಅನೇಕ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಗಳಾದ ಮಹಾತ್ಮರು ಈ ವಿಷಮತೆಯನ್ನು ನೀಗಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುವರು. ಅಂತಹವುಗಳೊಳಗೇ ಇದೊಂದು ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಅವತಾರದ ವಿಷಯವು.

ಈ ಸಂಬಂಧ ನನ್ನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು, ಕೀರ್ತನಕಾರರು ಹೇಳುವ ದತ್ತ ಜನ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಬರೆಯುವದು ಯುಕ್ತವು. ಆದರಿಂದ ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯು ಒಳಿತಾಗಿ ಒಡಮೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುವದು. ಅದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಶ್ರೀಬುದ್ಧಯ್ಯನವರು ಶಿ. ಭ. ದಲ್ಲಿಂ, ಹಿಂದಿನೆಯ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಕಥೆಯೇ ಸರಿ. ಆದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾತು ಅಂತರ್ಭೂತವಾಗಿರುವದು. ಆ ಕಥೆಯ ಸಾರಾಂಶವೇನಂದರೆ:— ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಹೆಂಡಂದಿರಾದ ಸರಸ್ವತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪಾರ್ವತಿಯರಿಗೆ, ತಮ್ಮ ಪಾತಿವೃತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿಮಾನ (ಗರ್ವ) ವುಂಟಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದು ನಾರದ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲು; ಆ ಗರ್ವನಿರಸನಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಒಂದು ಉಪಾಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಕೆಲವು ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆಯ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಒಯ್ದು, "ಇವನ್ನು ಕುದಿಸಿ ಮೃದು ಮಾಡಿ ಗುಗ್ಗರಿಯಂತೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಕೊಡಿರಿ. ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದು ಸಾಧ್ಯ. ಅಂತೇ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದು ಆ ಮೂವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅವರು ಇದು ಅಸಂಭವವೆಂದು ನೆನೆದು, ತಮ್ಮಿಂದಾಗದಿದ್ದರೆ ವಿನಾಕಾರಣ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದೇವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಮುನಿಯು ಹೋಗಿ ಅತ್ರಿ ಪತ್ನಿಯಾದ ಅನಸೂಯೆಗೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಕೆ ಅವನ್ನು ಕುದಿಸಿ ಮಿದುವಾದ ಗುಗ್ಗರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಳು. ನಾರದನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಅವಳ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ತ್ರಿಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು. ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು, ಶಕ್ತಿತ್ರಯರು ಲಜ್ಜಿತರಾಗಿ, ದುರಭಿಮಾನವನ್ನು ತಾಳಿ, ಆ ಅನಸೂಯೆಯ ಸತ್ವ (ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ) ಹರಣಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ

ಪತಿರಾಜರನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವರು ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಅತ್ರಿಯ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸೇರಿ, ಅವನಿಲ್ಲದಾಗ ಅನಸೂಯೆಯಿಂದ ವಚನ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಇಚ್ಛಾ ಭೋಜನವನ್ನು ದಿಗಂಬರೆಯಾಗಿ ನೀಡಿ, ತೃಪ್ತಿಪಡಿಬೇಕೆಂದು ಯಾಚಿಸಿದರು. ಅವಳು ಇಂಗಿತವನರಿದು ಒಪ್ಪಿ, ಪತಿಯ ಒಳಗಿರುವ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತಂದು ಅವರಿಗೆ ಸೇಚನೆಗೆಯ್ಯಲು, ಕೂಡಲೆ ಮೂವರೂ ಕೂಸುಗಳಾದರು. ಒಳಿಕ ತಾನು ದಿಗ್ವಸ್ತ್ರಳಾಗಿ ಮೂವರಿಗೂ ಯಥೇಚ್ಛ ಸ್ತನ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಒಂದೇ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ತೂಗಿ ಜೋಗುಳವಾಡಿ ಮಲಗಿಸಿದಳು. ಮುಂದೆ ಅತ್ರಿಯು ಬಂದು ನೋಡಿ ಕೇಳಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು, ಮಲಗಿದಲ್ಲೇ ಆ ಕೂಸುಗಳ ಧಡಗಳೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಒಂದಾದವು. ಮುಖಗಳು ಮಾತ್ರ ಭಿನ್ನವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದವು. ನಡುವಿನ ಮೊಗನೇ ಶಿವನದು. ಎಡಬಲದವು ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಗಳವು ಇರುವುದುಂಟು. ಈ ಮೂರ್ತಿಯೇ ದತ್ತಾತ್ರಯ.

ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಶಕ್ತಿತ್ರಯರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಕೃತಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು ನಾಚಿ ಅನಸೂಯೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು, ತಿರುಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಇನ್ನು ನನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವೆನು. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿತಕ್ಕ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ— ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು, ಅವರ ಶಕ್ತಿತ್ರಯ, ನಾರದನ ಶಿಕ್ಷಿನ ಕಡಲೆ, ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ, ಅನಸೂಯೆ, ಅತ್ರಿ, ದತ್ತಾತ್ರಯ, ಎಂಬವುಗಳೇ ಇವನ್ನು ಅನುಕ್ರಮದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ವಿವೇಚಿಸುವೆನು.

೧. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು,— ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ರೆಂಬ ಇವರೇನು ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿಸುವದು (ಹೂಡುವದು), ರಕ್ಷಿಸುವದು (ಆಡುವದು), ವಿಸರ್ಜಿಸುವದು (ದೂಡುವದು) ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಾಂತರಗಳ ಮೂಲಕ, ಒಬ್ಬನೇ ದೇವನಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದವರು. ಆದುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಕಾಲ್ಪನಿಕರೇ ಹೊರತು ನಿಜವಾದವರಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾವು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಶಃ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಮನುಷ್ಯನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅಂಗಡಿ

ಕಾರನೆಂದೂ, ಪೋಸ್ಟಿನ ಕೆಲಸಸಾಗಿಸಿ ಪೋಸ್ಟ ಮಾಸ್ತರನೆಂದೂ, ಔಷಧದ ಕೊಟ್ಟು ವೈದ್ಯನೆಂದೂ ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು.

೨. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಶಕ್ತಿತ್ರಯ— ಬ್ರಹ್ಮನು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸತಕ್ಕವನಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಯೇ ಬೇಕು ಆದುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾದೇವಿಯೆನಿಸಿದ ಸರಸ್ವತಿಯು ಅತನ ಹೆಂಡತಿಯಾದಳು. ವಿಷ್ಣುವು, ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಧನಸಂಪತ್ತು ಅವಶ್ಯವಾಗಿಬೇಕು. ಆ ಕಾರಣ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವತೆಯು ಅತನ ಶಕ್ತಿಯೆನಿಸಿದಳು. ರುದ್ರನು ಸಂಹಾರಕರ್ತನಾದುದರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶ ಪಡಿಸಿ, ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಯ್ಯುವನು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳು ಜಗತ್ತಿನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಅದರಲ್ಲೇ ಕೆಲ ಕಾಲವಿದ್ದು, ಕಡೆಗೆ ಪುನಃ ಅದರಲ್ಲೇ ಬೆರೆದು ಬಿಡುವದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಜಗವೇ (ಧರಣಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಿಯೇ) ರುದ್ರನ ಪತ್ನಿಯಾದಳು. ಈ ವಿಚಾರಸರಣಿಯಿಂದ ಪೌರಾಣಿಕರು ಅವರಿಗೆ ಹೆಂಡಂದಿರನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಂಡಂದಿರ ಸ್ವರೂಪವು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವದು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ದೈವವೆಂದು ಬಗೆದು, ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುವ ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯವೇ, ಆಯಾ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪರೆಂದು ಅರಿಯಬೇಕು. ಸತಿಪತಿಭಾವದಿಂದ ಭಕ್ತನು ಇಷ್ಟದೇವರಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುವದು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಲ್ಲವೇ? "ಶರಣಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿ" ಎಂದು ವೀರಶೈವರ ದೃಢನಾದ ನಂಬಿಗೆಯುಂಟು. ಆದುದರಿಂದ ಭಕ್ತರು ಸಹ ದೇವರಿಗೆ ಪತಿವ್ರತಾ ಪತ್ನೀಸ್ವರೂಪವೇ ಸರಿ.

×

೩. ನಾರದ = ಅಂದರೆ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದವ, ಅರ್ಥಾತ್ ಮುದುಕ. ಈತನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನುಭವ ಪಡೆದುದರಿಂದ ಸಾರಾ

× ನಾರದ = ನ+ಅ+ರದ- ಇದರಂತೆ ಸಹಕಾರಾಮು, ಕೋಟ್ಯಾಧೀಶ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಶಿವಾಪುರ ಮುಂತಾದವುಗಳಾದರೂ ನಡುವೆ 'ಅ'ಕಾರಾಗಮವಾಗುವದು. ಇಲ್ಲವೆ 'ಅ' ಉಪಸರ್ಗ ಬರುವದು. ಇಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕವಾಗಿವೆ.

ಸಾರವಿಚಾರವುಳ್ಳವನೂ, ತರತರದ ಜನರ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಾದಿಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆ ಯುಳ್ಳವನೂ, ಒಳ್ಳೆತು ಕೆಡಕುಗಳನ್ನೂ ಹಿತಾಹಿತಗಳನ್ನೂ ತಪ್ಪದೆ ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ, ದೇವರತ್ತ ಒಲೆದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿರುವನೆಂಬದು ಸ್ಪಷ್ಟವೇ. ಆದಕಾರಣ ಇಂತಹ ಹಿರಿಯರು ಸಕಲರಿಗೂ ವಂದ್ಯರು. ಇವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮನ್ನಣೆಯುಂಟು. ಇವರ ಮಾತಿಗೆ ಮಹತ್ವವುಂಟಾಗುವದು. ಅವರ ಸದ್ಭೋಧೆಯನ್ನೂ ಸಲಹೆಯನ್ನೂ ಎಲ್ಲರೂ ಬಯಸುವರು. ನಾರದನು ತ್ರಿಲೋಕಸಂಚಾರಿ ಎಂದು ಖ್ಯಾತಿಯುಂಟು. ಸಾತ್ವಿಕ (ಉತ್ತಮ) ರಾಜಸ (ಮಧ್ಯಮ), ತಾಮಸ (ನೀಚ) ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು, ಮನುಜರು, ರಾಕ್ಷಸರು ಎಂದೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಅವರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಾನಗಳೇ ಸ್ವರ್ಗ (ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಊರ್ಧ್ವಲೋಕ) ಮರ್ತ್ಯ, ಪಾತಾಳ (ಅಧೋಲೋಕ) ಗಳೆಂಬ ಲೋಕತ್ರಯವು. ಈ ತ್ರಿಲೋಕಗಳು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಉಂಟೆಂಬುವದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮುಂದಿನ ವಚನವನ್ನು ನೋಡಿರಿ. "ದೇವಲೋಕ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆಂಬವು ಬೇರಿಲ್ಲ ಕಾಡೆಲೋ. ಈ ಲೋಕದೊಳಗೆ ಮತ್ತನಂತ ಲೋಕ. ಸತ್ಯವ ನುಡಿವುದೇ ದೇವಲೋಕ. ಮಿಥ್ಯವ ನುಡಿವುದೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ. ಆಚಾರವೇ ಸ್ವರ್ಗ. ಅನಾಚಾರವೇ ನರಕ. ಇದಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪಿತಾಮಹಸ್ವರೂಪದ ಆರ್ಯನು (ಅಜ್ಜನು), ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕನಿಷ್ಠರೆಂದೆನಿಸುವ ಎಲ್ಲರ ಕಡೆಗೂ ಹೋಗುವ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ ಇವನು ತ್ರಿಲೋಕ ಸಂಚಾರಿಯು. ಆ ಕಾರಣ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವೃದ್ಧನೇ ನಾರದನೆಂಬುವ ಮಾತು.

೪. ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆ— ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷತ್ವವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಅತಿಮಾತ್ರವಾಗಿ ಸೊಕ್ಕಿ, ಹಠಾತ್ತಾದ ದುರಭಿಮಾನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕಿಳಿದುದೇ, ಬಿರುಸಾದ ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆಗಳು. ಇವನ್ನು ಕುದಿಸಿ ಸೇವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವದೆಂದರೆ, ಆ ದೃಢ ಮೂಲವಾದ ಕಠಿಣತರ ದುರಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಜನರೆಲ್ಲರೂ "ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು ಸುಳ್ಳು. ಅವರು ನಿಜವಾದ ಒಬ್ಬನೇ ದೇವನ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಭೇದವೆಂದಿಸುವದು ಮೂಢತನವೂ ಅಜ್ಞಾನವೂ"

ಎಂದು ಬಗೆದು, ಐಕ್ಯದ ತಳಹದಿಗೆ ಇಳಿಯುವದೇ ಸೈ! ಇದು ಆ ಶಕ್ತಿ ದೇವಿಯರಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಶಃ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

೫. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ— ಇದು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿರುವ ದೇವನಿಷ್ಠೆಯು, (ಅಥವಾ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪತಿ ನಿಷ್ಠೆಯು). ಅಖಂಡ ಪರಮಾತ್ಮನೆನಿಸುವ ದೇವನೊಬ್ಬನೇ ಇರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆತನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾಗಿರುವದೇ ಮೇಲ್ತರದ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಆ ದೇವನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭೇದ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೇನೇ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವದು ಖಂಡ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವು. ಇದು ಕೀಳು ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

೬. ಅನಸೂಯೆ—(ನ+ಅಸೂಯೆ=ಅನ್+ಅಸೂಯೆ=ಅನಸೂಯೆ) ಅಂದರೆ ಮಾತ್ಸರ್ಯರಹಿತಳು. ಜನರಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ದುರಭಿಮಾನವು ಅಳಿದಾಗಲೇ ಅವರು ನಿರ್ಮತ್ಸರರಾಗುವರು. ಆಗಲೇ ಅನಸೂಯೆ ಜನ್ಮವಾಗುವದು. ಈ ಅನಸೂಯಾ ಶಬ್ದವು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವೆಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಡುವದರಿಂದ, ಅನಸೂಯೆಯು ಅತ್ರಿಯ ಪತ್ನಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

೭. ಅತ್ರಿ— (ನ+ತ್ರಿ = ಅ+ತ್ರಿ = ಅತ್ರಿ) ಅಂದರೆ ಮೂರು ಅಲ್ಲದವ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅತೀತನಾದವ, ಅರ್ಥಾತ್ ಒಬ್ಬನೇ ಆದ ಮೂಲದೇವನು. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ "ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ದೈವತವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ" ವೆಂಬ ಒಡಮೂಡಿದ ದುರಾಗ್ರಹವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ "ಒಬ್ಬನನ್ನೇ ಒಬ್ಬ ದೇವರು— ಏಕೋದೇವ ನ ದ್ವಿತೀಯ— (ಪರಮಾತ್ಮನು) ಇರುವನು. ಅವನನ್ನೇ ನಾವೆಲ್ಲರು ಭಜಿಸುತ್ತೇವೆ" ಎಂಬ ಭಾವನೆ ನೆಲೆಗೊಂಡಾಗಲೇ ಅತ್ರಿಯು ಜನಿಸುವನು. ಈ ನಿಜವಾದ ಪತಿ ಪರಾಯಣೆಯಾದುದರಿಂದಲೇ ಅನಸೂಯೆ ಅಪ್ರತಿಮ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದಳು.

೮. ದತ್ತಾತ್ರಯ— (ದತ್ತ+ಆತ್ರಯ)

(ಅ) ದತ್ತ ಅಂದರೆ (ಅತ್ರಿಯಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆರಾಧನೆಗೋಸುಗ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟವ.)

(ಬ) ಆತ್ರೆಯ(ಅತ್ರಿ+ಅ = ಅತ್ರಯ) ಅಂದರೆ ಅತ್ರಿಯ ಮಗನು.

ಈ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದತ್ತಾತ್ರಯನ ಅವತಾರವು ಹೇಗೆ ಯಾಕೆ ಅದಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆಯಿತೆಂಬ ವಿಷಯಗಳು, ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುವವೆಂದು ನಂಬಿರುವೆನು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ರೂಪಿಸಿ, ಪುರಾಣಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಬಲ್ಲವರು ಇತ್ತ ಗಮನಿಸಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನು.

೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ ಹೇಗೆ?

(ಲೇಖಕ—ರಾ॥ ಸಾ॥ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಬಿ. ಎ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ. ವಿಜಾಪುರ)

ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದ ನಂತರ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗ್ರಂಥಕಾರರೂ ಉದ್ಭವಿಸಲಿಲ್ಲ, ಆರ್ಥಾತ್ ಆಗ ಅವರ ವಾಙ್ಮಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಹು ಜನರು, ಅವರಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಹ ಭಾವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಈ ಧೋರಣದಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುವದೂ ಉಂಟು. ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನಕಾಗದಗಳ ಮೇಲಿಂದ

---

೧ ಆದಿ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿ ಅಂತ್ಯ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಗುಣ. ಅತ್ರಿ+ಅ=ಅತ್ರಯು+ಅ= ಅತ್ರಯ.

ಮೇಲಿನ ಮತ್ತು ಕೆಳಗಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಫೆಸರರೂ ಶಿಕ್ಷಕರೂ ಆ ರೀತಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಪರಿಣಾಮವು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಯೇ ನಿಂತಿಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ಹೀಗೆ ಒಂದು ಶತಮಾನಕಾಲ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ವಚನವಾಙ್ಮಯವು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ ಅದೂ ಕೂಡ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲುದಯವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅವನು ಗತಿಸಿ ಒಂದು ಶತಮಾನಕಾಲ ಸಂದಿ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಯಾರೋ ಕೆಲವರು ಈ ವಾಙ್ಮಯವನ್ನು ಅವನ ಅಥವಾ ಶಿವಶರಣರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಸಹ ವಿಧಾನಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರಬುದ್ಧಕರ್ನಾಟಕದ ೨೧ನೇ ಸಂಪುಟ ೪ನೇ ಸಂಚಿಕೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಬಹು ಜನರು ಅವರಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಕೂಡ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವು ಉತ್ಪನ್ನವಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಜೈನ ವಾಙ್ಮಯವು ನಿಂತಿತೆಂದು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧಾನವನ್ನು ಮಾಡುವದುಂಟು. ಅಂದರೆ ವೀರಶೈವರು ಜೈನರ ಮೇಲೆ ಏನೋ ಒಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿರಬಹುದೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಇವೆ. ಇದಾದರೂ ನಿಜವಾದುದಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಉದಯವಾದದ್ದು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜೈನವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಉದ್ಭವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಃ— ವಿಜಾಪುರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ನೇಮಿಚಂದ್ರನು ೧೧೭೦ ರಲ್ಲಿದ್ದನು. ಬಾಗೇವಾಡಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ಇಂಗುಳೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದ ಆರ್ಯಳನು ೧೧೮೯ ರಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅಂದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಉದಯವಾಗಿ ಯಾವ ತರ್ದವಾಡಿ (ವಿಜಾಪುರ) ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೆಸಗಿದನೋ ಆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಥ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜೈನಗ್ರಂಥಕಾರರು ಅವನ ತರುವಾಯ ಸ್ವಲ್ಪ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಜನ್ನನ ಕಾಲವು ೧೨೦೯ ಇದೆ. ಇವನು ಮೊದಲು ಉತ್ತರ ದೇಶದವನು. ಮುಂದೆ ಹೊಯಿಸಳರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತನು. ಕಮಲಭವನು ೧೨೧೫ ರಲ್ಲಿ, ಆಂಡಯ್ಯನು ೧೨೩೨ ರಲ್ಲಿ, ಜೈನ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರವಾದ ಕೇಶಿರಾಜನು ೧೨೬೦ ರಲ್ಲಿ ಆಗಿ

ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಜೈನರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಜನ್ಮ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ, ಉದಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳ ನಿಜ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಯತ್ನಿಸದೆ ಅವರಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ವೀರಶೈವರು ಜೈನರ ಮೇಲೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿರಬಹುದೆಂತಲೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವಚನ ವಾಙ್ಮಯವು ಹಿಂದು ಗಡೆ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಂದು ತಿಳಿಯುವದಂತೂ ಎಷ್ಟು ತಪ್ಪಾದದ್ದೆಂಬದನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಹೋದ ತಿಂಗಳಿನ ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಸಂಪುಟ ೧೫ ಸಂಚಿಕೆ ೧) ಒಂದುವಿಸ್ತೃತ ಲೇಖವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾವು ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತೆಂತಲೂ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಶಿವಶರಣರು ಉದಯವಾದರೆಂತಲೂ ಮುಂದೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಇದ್ದು ಅವರು ಸ್ವತಃ ಅನೇಕ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೆಂತಲೂ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ವಾಙ್ಮಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಒಂದು ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟವೋ ಹೇಗೆ, ಹೀಗ್ಹಾಗುವದು ಶಕ್ಯವೇ, ಹೇಗೆ, ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಇರಲಿಲ್ಲವೇ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲೆಡಸಿದ್ದೇವೆ.

೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವೇ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವವರು ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದರಿಂದ ಅವರಿಂದ ಈ ಪ್ರಮಾದಗಳುಂಟಾಗಿವೆಯೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ—

೧. ವೀರಶೈವರ ಕನ್ನಡ ವಾಙ್ಮಯವೆಂದರೆ ಬರೇ ಕಾವ್ಯಗಳಿರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಕಾವ್ಯಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕಡೆಗೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಲಕ್ಷ ಕೊಟ್ಟು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಾಙ್ಮಯವನ್ನು ಇವರು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೨. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವಿಧಾನ ಮಾಡುವವರು ವಚನಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಏನೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿಲ್ಲ.

೩. ಇವರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನಿಜೇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿಲ್ಲ.

ಈ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಇವರು ಭಾವಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಉಂಟಾಗಹತ್ತಿದ್ದು ೧೩೬೯ ರಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಭೀಮ ಕವಿಯ ಕಾಲದ ನಂತರ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜಾಂಶವು ಇರಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಇದರ ಮುಂದಿನ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರಾದ ದೇವರಾಯ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷರಾಯ ಮೊದಲಾದವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಸಮಯವು ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇವರ ತರುವಾಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಸಂಖ್ಯ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಆಗಿಹೋಗಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭೀಮ ಕವಿಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಆಗಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಈಚೀಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹರಿಹರ, ರಾಘವಾಂಕ, ಸೋಮರಾಜ, ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮ, ಕೆರೆಯ ಪದ್ಮರಸ, ಹೀಗೆ ಕೆಲವರ ಹೆಸರುಗಳು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಇದೊಂದೇ ಸಂಗತಿಯ ಮೇಲಿಂದ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯದ ವಿಸ್ತಾರವು ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿಲ್ಲೆಂಬ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಅನೇಕ ಜನ ಲೇಖಕರು ಮಾಡುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಅವರ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ತೀರ ತಪ್ಪು ಇರುತ್ತದೆ. ಅವರು ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವೆಂದರೆ ಬರೇ ಪುರಾಣಗಳು, ಕಾವ್ಯಗಳು, ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಾಙ್ಮಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಇರಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ಆಧ್ಯಾ

ತ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಇಂಥ ಉಚ್ಚ ವೇದಾಂತ ವಿಷಯಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಂಥಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನೇ ಅವರು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಜೈನರಲ್ಲಾದರೂ ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರಿದಂತೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಅವರು ಅದರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೊಸ್ಕರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಹುಜನ ಸಮಾಜಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಬಹುತರವಾಗಿ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಜೈನ, ವಾಙ್ಮಯಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಮಾತ್ರ ಅವರವರ ಪುರಾಣಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಅವರ ವಾಙ್ಮಯದ ನಿಜ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆಯೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಹೇರಳವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಯಾರು ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವಿಲ್ಲೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಇಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳು ಯಾವ ಯಾವವು ಉಂಟಾದವು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಕಾಲವು ಆವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವದು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕನ್ನಡ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇವರು ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಮಹತ್ವದವುಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವುಗಳ ಕಾಲದ ಮೇಲಿಂದ ಬಹುಜನ ಲೇಖಕರು, ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ತಪ್ಪು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವು ೧೩ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ತೀರ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ತರದ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ನಾವು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ೨ನೆಯ ಮಹತ್ವದ ಕಾರಣವಿರುತ್ತದೆ. ೧೧ ರಿಂದ ೧೩ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ತಮಿಳು ತೆಲಗು ಕನ್ನಡ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವೈವ ಧರ್ಮಗಳ ಒಂದು

ಮಹತ್ತರವಾದ ಜಾಗ್ರತಿಯುಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಆಂಧ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರದ ವೀರಶೈವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಚಳವಳಿಯು ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಶಿಖರವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಆಗ ಬಹುಜನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಂಟಾದವು. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ವಚನ ವಾಙ್ಮಯವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಾಙ್ಮಯವು ಯಾವಾಗ್ಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅದು ಮುಂದೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಜನರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲವು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಈಗ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ತಪ್ಪೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ನಾವು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಹೋದ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಲೇಖವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಚನಕಾರರ ಕಾಲವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಅದರ ಮೇಲಿಂದ ಈಗ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ೨೩೭ ಜನ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಅಂದರೆ ಏಳೆಂಟು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಬಸವೇಶ್ವರನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೆಂದು ಕಂಡುಬರುವದು. ಅವರು ಹಾವಿನಹಾಳಕಲ್ಲಯ್ಯ, ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ, ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತರುವಾಯ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪವು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಂಥ ಶಿವಶರಣರು ೩೦-೪೦ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ೨೦೦ ಜನ ವಚನಕಾರರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ಉದ್ಭವಿಸಿದವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಅವರ ವಚನಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮೊದಲಿನ ೭—೮ ಜನ ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತರದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ವಚನಕಾರರ ಅನೇಕ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಮಕಾಲೀನರೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ೨೦೦ ಜನ ವಚನಕಾರರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿರದೆ ಅವನ ತರುವಾಯ ಅಂದರೆ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದೀಚೆಗೆ

ಆಗಿಹೋದರೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರು ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿಹೋಗಿರಬೇಕು.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ೧೦೦೦ ಜನ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. 'ಗಣಸಹಸ್ರನಾಮ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕವಿತೆಯು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗಪೂಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದು ಪಠಿಸಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದವರೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪ್ರಧಾನಿಪಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ೫ ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ. ಇಷ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಜನ ಶಿವಶರಣರು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಉಂಟಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ಅಂದರೆ ೧೧೬೦ ರಿಂದ ೧೩೦೦ ರ ವರೆಗೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಉದ್ಭವಿಸಿರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು. ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಲೇ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಯು ಒಂದೇಸವನೆ ನಡದೇ ಇದ್ದದರಿಂದ ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಜನ ಶಿವಶರಣರು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಅವರಿಂದ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ವಾಙ್ಮಯವು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವು ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲೆಂಬ ತಿಳವಳಿಕೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವು ಗತಿಸಿದ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಬರೆದಿರುವ ಕವಿಚರಿತೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವರು ವಚನಕಾರರ ಕಾಲವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೊದಲನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ೫೦-೬೦ ವಚನಕಾರರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಕಾಲವು ೧೧೫೦ರಿಂದ ೧೨೬೦ ರ ವರೆಗೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಬಸವನ ಸಮಕಾಲೀನರಿರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ವಚನಕಾರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಜನ್ನಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರುವದಿಲ್ಲಾದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಂದ ಈ ತಪ್ಪು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕವಿಚರಿತೆಯ ಈ ಮೊದಲನೇ ಭಾಗವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು

ನಮ್ಮ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಮೊದಲನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬಳಿಕ ಸುಮಾರು ೨೭೭ ವಚನಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳು ಹೊರಬಿದ್ದವು. ಆಗ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕವಿಚರಿತೆಯ ೩ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ದೊರೆದ ಈ ವಚನಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳ ಇವರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಪುಟ ೩೫೦ರ ದಿಂದ ೩೭೧ರ ವರೆಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವಚನಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಯಾ ವಚನಕಾರರ ಕಾಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಸವನ ಕಾಲದವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ೧೧೬೦ ಈ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರು ೧೩೦೦ ಇಸ್ವಿಯವರೆಗೂ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗಿಹೋದವರಿರಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಈ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಈ ಲೇಖನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವಿಧಾನಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡಹತ್ತಿವೆ.

೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳಿದ್ದವೆಂಬದರ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳ ಆಧಾರವೂ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಚೌಡದಾನಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರ ತತ್ವಗಳು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ. ಸಂಗೂರ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ವಚನದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದವು ಇರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲೆಂಬುದು ತೀರ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಸಾರದ ಇತಿಹಾಸವು ಇನ್ನೂ ಜನರಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಗೊತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ೧೨ನೇ ಮತ್ತು ೧೩ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗ್ರಂಥಕಾರರೂ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಯು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆದಂತೆಯೇ ಮುಂದಾದರೂ

ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರೂ ಸಾಧುಸತ್ಪುರುಷರೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಚಳವಳಿಯು ಮೊದಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಆತಂಕವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೂ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೂ ಮತಬೇಧಗಳುಂಟಾದದ್ದೇ ಈ ಆತಂಕವಾಗಿದೆ. ಆಗ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮನಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಆಗ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ಚನ್ನಬಸವ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವ, ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ, ಇವರು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಮುಖತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ಆತ್ಮಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಉಳವಿಯ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಲಯವಾದರು.

ಆದರೆ ಈ ಅನಾಹುತದಿಂದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಮುಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅನೇಕ ಸತ್ಪುರುಷರು ಉದಯವಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಸಾರಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ ಮೊದಲಾದವರು ಶ್ರೀಪರ್ವತ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರು. ಅವರ ತರುವಾಯ ಅಲ್ಲಿಯೇ ರುದ್ರಮುನಿ, ಮುಕ್ತಿಮುನಿ, ಇವರು ಆಗಮಿಸಲು ಅವರ ಪ್ರಮುಖತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಶಿವಶರಣರು ಸುತ್ತಲೂ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸಿದರು. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನವು ಬಾಳೇಹಳ್ಳಿಯಾಯಿತೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಮಠಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಡಹತ್ತಿದವು. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಬಸವೇಶ್ವರನು ರೂಢಿಗೊಳಿಸಿದ್ದ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಸಾರವಾದವು.

ಈ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವು ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಸಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅನೇಕರು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶಿವ

ಶರಣರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೀರಿದರು. ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಮಾಜಗಳು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವು. ಇಂಥ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮತಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ, ವಚನಕಾರರೂ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಅವನ ತತ್ವಗಳನ್ನೇ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವು ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಜೈನಧರ್ಮದ ಗ್ರಂಥಗಳು ೧೩ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತ ಇದ್ದರೂ ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಬದಲು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬಸವನ ತರುವಾಯ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವು ಕನಿಷ್ಟ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗಾದರೂ ನಡೆದಿರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಜರುಗಿಸುವಲ್ಲಿ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬಹಳ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು. ಇವುಗಳಿಂದ ಬಹುಜನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಂಟಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರ್ಯವು ವಾಙ್ಮಯವಿಲ್ಲದೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಚನಕಾರರೂ ಗ್ರಂಥಕಾರರೂ ಈ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಉಂಟಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಈ ವರೆಗೆ ಆದದ್ದು ಅತ್ಯಲ್ಪವು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶೋಧ ಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಾಙ್ಮಯವು ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬರುವದೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರದ ಚಳವಳಿಯ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಮಹತ್ವವು ಹೆಚ್ಚಾಗಹತ್ತಿತು. ಆಗಿನ ರಾಜರೂ ಮಾಂಡಲಿಕರೂ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು ಬಹಳ ಮನ್ನಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಿಂದ ಚನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಬ್ಬಲೂರ ಶಿಲಾಶಾಸನವು ಸುಮಾರು ೧೨೦೦ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿಯದಿದೆ. ಅದ

ರಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಮಾಂಡಲಿಕರಾದ ಕೇಶಿರಾಜ ಮೊದಲಾದವರೂ ಆಗಿನ ರಾಜನೂ ಕೂಡ ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಮನ್ನಿಸಿದ್ದೂ ಅವನಿಗೆ ಉಂಬಳಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟದ್ದೂ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೇವಗಿರಿ ಯಾದವರಾಜರ ಪ್ರಭುತ್ವವಿತ್ತು. ಅವರ ಮಾಂಡಲಿಕರು ಲಕ್ಷೇಶ್ವರ, ತೊರ ನಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮುದಗಲ್ಲು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಅವರು ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಬಹಳ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೆಳಗಿನ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಭೀಮಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಪುಳುಜ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಮುಗಿದೇವಯ್ಯನೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿವಶರಣನಿದ್ದನು. ಯಾದವ ಅರಸನ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿಯ ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥನ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಉಂಬಳಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಂಗೂರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯಾದ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಮಂಡಳೇಶ್ವರನು ದಾನ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉರ್ಜುನವಾಡ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಂಶಿಕನಾದ ಹಾಲಬಸವಿ ದೇವನಿಗೆ ಆಗ ಪುಲಗೆರಿಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಯಾದವರಾಜರ ಮಾಂಡಲಿಕನೊಬ್ಬನು ಕೆಲವು ಹಕ್ಕು ಬಾಬುಗಳನ್ನು ಉಂಬಳಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟದ್ದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ಧರ್ಮದ ತೇಜಸ್ಸು ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲೆಂಬದು ಸ್ಪಷ್ಟವು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಚನಕಾರರೂ ಸಾಧುಸತ್ಪುರುಷರೂ ಉಂಟಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಉಂಟಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಸೋಮಾರಿತನದಿಂದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯದೆ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಆಗ ಬಹು ಪ್ರಬಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಜೈನ ಸಮಾಜವು ಕಡಿಮೆಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಅದರಂತೆಯೇ ಅವರ ಗ್ರಂಥಕಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಹೀಗಾದದ್ದು ವೀರಶೈವರ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದಲ್ಲ. ಅವರ ಕೇವಲ ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯದ ಫಲಮೂಲಕ. ಹೀಗೆ ವೀರಶೈವರ ಇತಿಹಾಸವಿದ್ದು ಇದು ಇನ್ನೂ ಜನರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಈ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರೇ ಇರಲಿಲ್ಲೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಮುಂದೆ ೧೩೦೩ರಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದಾಳಿಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಆಗ ಮಲಿಕಕಾಫರನು ದೇವಗಿರಿ ಯಾದವ ಮತ್ತು ಹೊಯ್ಸಳ ಇವರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅರಾಜಕತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಸಾರವು ನಿಂತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಹಳ ದಿವಸ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಮುಂದೆ ಅನೇಗುಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ್ಯವು ಉಗಮವಾಹೊಂದಿ ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಅದು ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಪರಧರ್ಮೀಯರ ಉಪಟಳವು ನಿಂತಿತು.

ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯವು ಮೊದಲು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಬಳ್ಳಾರಿ, ವಿಜಾಪುರ, ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಬಹಳ ದಟ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ರಾಜರ ದಂಡಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇರಿರಬೇಕೆಂಬ ಅನುಮಾನವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರೇ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಆಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ತೇಜಃಪುಂಜವಾದ ಜಾಗ್ರತೆಯು ಇರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಮಠಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿಯಾದರೂ ಈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಸಾರವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಇದೆಲ್ಲದರ ಪ್ರಭಾವವು ಯಾತರದೆಂಬದನ್ನು ವಾಚಕರು ಚನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮಹತ್ವದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಹಬ್ಬಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರು ೧೦೦-೧೫೦ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಫಲವೇ ವಚನ ವಾಙ್ಮಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಇತಿಹಾಸವಿರುವದರಿಂದ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಆಗಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು ತಪ್ಪೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅವನತಿ.

ಲೇಖಕರು:— ಶಶ್ಯಾನಪ್ಪ ಬ್ಯಾಳಿ ಬಿ. ಎ. ಬಿ ಟಿ. ವಿಜಾಪೂರ

ಐಹಿಕ ಆಮುಷ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವದೇ ಧರ್ಮವು. ಐಹಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಕಲಾ ಕೌಶಲ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ, ವಸತಿ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಸುಖದಿಂದ ಜೀವಿಸಲು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕಾಯಕವು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವು. ಒಬ್ಬರ ಹಂಗಿನ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣುವದಾಗಲಿ, ಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವುದಾಗಲಿ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಲಾಂಛನಾಸ್ಪದವು. ಅಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಶರಣರು ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು "ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ"ವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಅಷ್ಟೇನೂ ಹಿಂದುಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಯಕ ಕಸಬುಗಳು ಲೋಪವಾಗಿ ನಮ್ಮವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಬಹು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮವರ ವ್ಯಾಪಾರವು ಹೆರವರ ಕೈಸೇರಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವು ಸರ್ವ ಕಲಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಸಿ ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳುವದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವನತಿಯು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ.

ಮನುಷ್ಯನು ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಸಿ ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಸುಖವನ್ನಷ್ಟೇ ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ ತೀರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನು ದಾನ ಧರ್ಮ, ಪರೋಪಕಾರ, ಸಮಾಜಸೇವೆ, ದೇಶ ಹಿತ, ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆ, ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತನುಮನಧನದಿಂದ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು.

ಆದರಿಂದ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಕೀರ್ತಿಯು ದೊರೆಯುವದು. ಆ ಕೀರ್ತಿಯೇ ಆಮುಷ್ಮಿಕ ಸುಖವು. ಈ ಸುಖವು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆಂಬ ಮಾತು ಪುಸಿಯು. ಅದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ತಾನು ಸತ್ತರೂ ಕೆಲಕಾಲ ಆ ಕೀರ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರೋಪಕಾರ, ದಾನ-ಧರ್ಮ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಎಂದೂ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಅನ್ಯ ಸಮಾಜದವರು ಕೂಡ ಇವರಿಂದ ಉಪಕಾರ ಹೊಂದಿರುವರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಎಷ್ಟೋ ಹಣವು ಅಜ್ಞಾನ, ಮೂಢ ಭಾವನೆ, ನ್ಯಾಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ದೆಶೆಯಿಂದ ಅನಾವ್ರಯವಾಗಿ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವದು ಬಹು ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿಯು. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ವೀರಶೈವರಿಗೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹಾಳುಮಾಡಬಾರದೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಬರುವದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅವನತಿಯು ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನ ಬಿಡದು.

ದೇವರು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ತರಹದ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿರುವನೋ ಅವುಗಳ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಲೋಕ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡುವದು ಮನುಷ್ಯನ ಧರ್ಮವು.

ಸ್ವಾರ್ಥ ಪರಾರ್ಥ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಶಕ್ತಿಯಿರುವದು. ಅದೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಯೋತಿಯು ಎಷ್ಟು ಜಾಜ್ವಲಮಾನವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಪಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮಠಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಜ್ಯೋತಿಯು ಬಹಳ ಮಂಕಾಳಾಗಿರುವದು. ನಮ್ಮವರಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಯೋತಿಯು ಮಸಕಾದ್ದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಒಕ್ಕಟ್ಟಿಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಗಳು ಅಳತೆಗೆಟ್ಟು ಬೆಳೆದು ಹೋಗಿವೆ. ಪರಮಾನುಭವದ ಸವಿಯುಂಡು ತಾವು ನಿತ್ಯಸುಖದೊಳ್ಕೋಲಾಡಿ ಆ ಅನುಭವವನ್ನು ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗುಣಿಸಿ ಸುಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡಿಸುವ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿರಳವಾಗಿರುವದರಿಂದ ನಮ್ಮವರಲ್ಲನೇಕರು ಪರಮತೀಯರನ್ನು ಗುರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದುರ್ಧರ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೊದಗಿರುವದು. ಎಷ್ಟೋ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಬಾಂಧವರು ಕ್ರಿಸ್ತಿ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರ ಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಅಭಾವವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅವನತಿಯ ಲಕ್ಷಣವು. ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಿಜವಾದ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಧರ್ಮತತ್ವಗಳನ್ನರಿತು ಆಚರಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಒಳ್ಳುಣಿಸನ್ನು ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುವದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅವನತಿಯು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದೇ.

ಧರ್ಮದ ಏಳ್ಗೆಗೆ ವಿಶಾಲದೃಷ್ಟಿ, ಸ್ವಧರ್ಮಾಭಿಮಾನ, ಸುವಿಚಾರಯುಕ್ತವಾದ ಆಚಾರಗಳು ಅವಶ್ಯವಾದವುಗಳು. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಧರ್ಮವೂ ಕೆಡಕಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳು ಭೂತದಯೆ, ಸದಾಚಾರ, ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಮಾನವನ ನಿಜಸುಖದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯೋನ್ನತಿಯ ಸಾಧನಗಳು ಉಂಟೇ ಉಂಟು. ಸಂಕುಚಿತ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಜನರು ಉಳಿದ ಧರ್ಮಗಳ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲೆತ್ನಿಸದೆ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೆಂದೂ ಇತರ ಧರ್ಮಗಳು ಕಡಿವೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನರಿತು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಳ್ಳವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವೇ ಹೆಚ್ಚು ಅನ್ಯ ಧರ್ಮವು ಕನಿಷ್ಠವೆಂದು ಜಂಭಕೊಚ್ಚುವವರಿಗೆ ಧರ್ಮಲಂಡರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮಲಂಡತನವು ಧರ್ಮದ ಅವನತಿಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ತನ್ನ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಅಭಿಮಾನವಿರುವದೇನೂ ಕೆಡಕಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಧರ್ಮವು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅನ್ಯಮತಗಳನ್ನು ತೆಗಳುವದು ನಮಗೆ ಬೇಡ. ವೀರಶೈವರು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಾಗಬೇಕು.

ಕೆಲವು ಪಂಡಿತರು ಈಗಿನ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ-ಧರ್ಮವೆಂದು ಬಡಬಡಿಸುವದು ಮೂರ್ಖತನವೆಂತಲೂ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರಬೇಕೆಂತಲೂ ಐಹಿಕ ಸುಖಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು, ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳಿಸಿ ದೇಶಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ತೀರಿತೆಂತಲೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವರು. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ದೇಶದ ಸುಖಸಂಪತ್ತು, ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಾದರೂ ಧರ್ಮವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಮನುಷ್ಯನು ಸಮಾಜ ಪ್ರಾಣಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆ ಮತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಮಾಜಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವೇ ತಮಗೆ ಬೇಡವೆಂದು ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವವರಿಗೆ ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರೆಂದೆನ್ನುವರು. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ "ಸ್ವಧರ್ಮೇ ನಿಧನಂ ಶ್ರೇಯಃ ಪರಧರ್ಮೋ ಭಯಾವಹಃ"

ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯನು ಎಂಥ ಪ್ರಸಂಗಬಂದರೂ ತನ್ನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು. ತನ್ನ ಧರ್ಮವು ಕೆಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಅನ್ಯ ಧರ್ಮವನ್ನಂಗೀಕರಿಸುವದು ಹೇಯಾಸ್ಪದವು. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡದೆ ನಿಂದಿಸುವ ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರು ನಮಗೆ ಬೇಡ. ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೋಗುವ ಧರ್ಮದ್ರೋಹಿಗಳೂ ನಮಗೆ ಬೇಡ. ಅದರ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನೀಗಿ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಸ್ವಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳು ನಮಗೆ ಬೇಕು. ಸ್ವಧರ್ಮಾಭಿಶೂನ್ಯತೆಯು ಧರ್ಮದ ಅವನತಿಯ ಲಕ್ಷಣವು.

ಕೆಲವರು ಧರ್ಮದ ತಿರುಳನ್ನರಿದು ಆಚರಿಸದೆ ಏನೋ ರೂಢಿವಶದಿಂದ ಬಂದ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮೂಢ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಯಂತ್ರಗಳಂತೆ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಕೆಲವರು ಅನ್ಯರನ್ನು ವಂಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಯ ಆಡಂಬರವನ್ನು ಬೆಳಿಸುವರು. ಧರ್ಮದ್ರೋಹಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಈ ಮೂಢ ನಂಬಿಗೆಯ ಜನಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಪಟ್ಟು ಮೇಲು. ಯಾಕಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಧರ್ಮತತ್ವಗಳು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಅವರು ಸರ್ವಥಾ ಧರ್ಮತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮವನ್ನರಿಯದೆ ಮೂಕ ಕುರಿಗಳಂತೆ "ಗತಾನುಗತಿಕೋ ಲೋಕಃ" ಎಂದು ಸಾಗುವದಾದರೂ ಧರ್ಮದ ಅವನತಿಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶಿವಪೂಜಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾಡಲೊಲ್ಲರೇಕೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರ ಆಕ್ಷೇಪವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ದೇಶಕಾಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗನುಸರಿಸಿ ನಿಜವಾದ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಯಾವದೆಂಬದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವದೇ ಧರ್ಮವು. ಧರ್ಮದ ನಿಜವಾದ ರಹಸ್ಯವನ್ನರಿಯದೆ, ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಹೊರಸೂಸದೆ ಯಾಂತ್ರಿಕರೀತಿಯಿಂದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವ ಮೂಢ ಭಾವನೆಯಾಗಲಿ ಬಾಹ್ಯಾಡಂಬರವಾಗಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಡ. ಮೂಢಭಾವನೆ ಬಾಹ್ಯಾಡಂಬರಗಳು ಧರ್ಮದ ಅವನತಿಯ ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳು.

ಪರಧರ್ಮಸಹಿಷ್ಣುತೆಯೇ ಧರ್ಮದ ಜೀವಾಳವಾದಂತೆ ಸ್ವಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಯೂ ಧರ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವು. ಆದರೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧರ್ಮದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ

ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅರಸರ ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ವಾಗ್ವಾದಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಯುದ್ಧ ರಕ್ತಪಾತಗಳೂ ಸಂಭವಿಸಿವೆ. ಜೈನ-ಶೈವ-ವೈಷ್ಣವ ಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಚಲಹಗಳೂ, ದಿಗ್ವಿಜಯ ಜಯಪತ್ರಗಳೂ ನಡೆದು ಶಿವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಗಳೂ, ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗಗಳೂ, ಜಿನಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇಂಗ್ಲಂಡ ದೊಳಗೆ ಪ್ರೊಟಿಸ್ಟಂಟ—ರೋಮನ್‌ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್‌ರ ನಡುವೆ ಕಲಹವೆದ್ದು ಎಷ್ಟೋ ಧರ್ಮವೀರರು ಆಹುತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕುರಾನವನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆಗಿ ಹೋದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ, ಸ್ವಾಮಿ ರಾಮತೀರ್ಥ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ, ಮ. ಗಾಂಧಿ ಮೊದಲಾದ ವಿಭೂತಿಗಳು ಯಾವ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯದೆ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ಯವುಂಟೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಪಾಠವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಶೈವರಾದರೂ ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಡುವಂತೆ ಪರಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವದು ವಿಹಿತವು. ಆದರೆ ಪರಧರ್ಮೀಯರು ನಮ್ಮ ಮತದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸುವದೂ ಧರ್ಮವೇ. ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಎಂಥ ಆಘಾತಗಳು ಬಂದಾವೆಂಬುದರ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಸುಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಸ್ವಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವು. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಸಂಘಟನೆಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅದೊಂದು ಧರ್ಮದ ಅವನತಿಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯಗಳ ಒಳಪಂಗಡಗಳು ಮಿತಿಮೀರಿ ಬೆಳೆದದ್ದು ಅವನತಿಯ ದೊಡ್ಡ ಕುರುಹಾಗಿರುವದು. ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರು ಶ್ರುತ್ಯಾಗಮಗಳನ್ನೊಳಕೊಂಡ ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು. ರೂಢಿಗತವಾದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮದ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಜಗನ್ಮಾನ್ಯವಾದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಬೇಕಾದ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನು ಮುಕ್ತದ್ವಾ

ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಬರಬರುತ್ತ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ನಮ್ಮವರು ನಮ್ಮ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಶರಣರ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಲಂಕ ಹಚ್ಚುತ್ತಿರುವರು, ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವು ಒಂದೆಂಬ ಮತದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳು ಹೆಚ್ಚೋ ಜಂಗಮರು ಹೆಚ್ಚೋ ಎಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಕೋಲಾಹಲವೆದ್ದು ವಾತಾವರಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಲುಷಿತ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಭಕ್ತ ಮಾಹೇಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಕುಲಭೇದವಿಲ್ಲೆಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಮರೆತು ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ಮಹೇಶ್ವರ ವರ್ಗವು ತನ್ನ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ನಡೆಯಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಭಕ್ತಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನೆಣಿಸುವದು ಮಹಾಪಾಪವೆಂದು ವೀರಶೈವ ಮತವು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಒಳಪಂಗಡಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಅನ್ನಪಾನ, ಶರೀರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಲೋಪವಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವ ನಾವು ಹೆರವರಿಂದ ಶೂದ್ರರೆನಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗಿಂತ ಅಧಿಕನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೀಳ್ದಿಸೆಗೆ ಇಳಿದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ತಾರತಮ್ಯಗಳೂ ಒಳಪಂಗಡಗಳೂ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಳಿದು ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಅವನತಿಯು ನಮ್ಮಿಂದ ತೊಲಗಲಾರದು.

ಒಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಂಡ ಅವನತಿಯಳಿದು ಉನ್ನತಿಯು ಬೆಳಗಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲತರದ ಕಾಯಕಗಳ ಪ್ರಸಾರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸದ್ವಿನಿಯೋಗ, ಭಕ್ತರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಾನುಭವಜ್ಞಾನ, ವಿಶಾಲದೃಷ್ಟಿ, ಸ್ವಧರ್ಮಾಭಿಮಾನ, ಸುವಿಚಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ಆಚಾರ, ಸಂಘಟನೆ, ಒಳಪಂಗಡಗಳ ದೂರೀಕರಣ ಇವೆಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವೀರಶೈವನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ.

(ಸಂಪಾದಕೀಯ)

ಈ ವರೆಗೆ ಶಿವಾನುಭವದ ಪತ್ರಿಕೆಯ ದ್ವಾರಾ ಶಿವಶರಣರ ಅನೇಕ ವಚನಸಂಪುಟಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಈಗ ೬೦ ರ ವರೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೧, ಭಾಗ ೨ ಮತ್ತು ಭಾಗ ೩ ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು, ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಕೂಡ ಶಿವಶರಣರ ಉಕ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿವೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಕೇವಲ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಪಡಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವು ಈ ವರೆಗೂ ನಮ್ಮಿಂದ ಏನೂ ಆಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವಿಜಾಪುರ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಸಹ ನಮಗೆ ಅವಕಾಶವು ಸಿಕ್ಕಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಮಹಾ ನೀಮರು ನಮ್ಮನ್ನು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಕರೆಯುವ ದುಂಟು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿವಸ ನಾವು ಹೋದದ್ದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತಡೆಯುಂಟಾಗಿ ನಮಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವಂತೆ ನಮ್ಮ ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅಪರಿಹಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ನಾವು ಅನೇಕರ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾವು ಅವರ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಶಿವಶರಣರ ವಾಙ್ಮಯವನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕೈಕೊಳ್ಳುವದು ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಕಾರಣಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಅವಶ್ಯವೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರಿದ್ದರಿಂದ ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಿಗಿ ಏಳೆಂಟು ತಿಂಗಳುಗಳಾದವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅನುಭವವನ್ನು ನಾವು ವಾಚಕರ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೋಸ್ಕರ ಇಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದರೋ ಅವರ ಅನುಕರಣವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಉಚಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸಿದರು. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದವರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಂಟಪಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಶಿವಶರಣರು ಹೇಗೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಹಾಗೆಯೇ ಚರ್ಚಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಂತೆ ನಡೆಯಲೂ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರೆ ಕಾರ್ಯಗಳು ತೀವ್ರ ಜಂಗಲಾರವೆಂದು ಅನೇಕರು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಬಹುದು. ಇದು ನಿಜವೂ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಕೃತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವದರಿಂದಲೇ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗುವವೆಂದು ವಾಚಕರು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ಅವರಿಗೂ ತೋರದಿರದೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಶಿವಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದೃಢವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವು ಬೇಕು, ಇಂಥವರು ನಿಯಮಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೂಡುತ್ತಿರಬೇಕು, ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಂತೆ ನಡೆಯಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಈ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲಪೇಕ್ಷಿಸುವವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ದ್ವಾರಾ ಎಲ್ಲಿ ಕಡೆಗೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದೆವು. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಾದ ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾ ಬಂದೆವು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು. ಅವರು ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳು ಮಾನ್ಯವಿದ್ದಂಥವರ ಹೆಸರಂಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಕಳಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸ ಅವರು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಧರ್ಮತತ್ವಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ ಇರಲು ಸೂಚಿಸಿದೆವು. ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಹಾಯವು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯವಾ

ಯಷ್ಟು ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ 'ಸ್ಥೈತಿಕ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ವಚನಗಳು' ಮತ್ತು 'ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪರ ಮಾತ್ಮ' ಈ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತ ಬಂದೆವು. ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮದವರು ಬಹುಶಃ ಸೋಮವಾರ ದಿವಸ ನೆರೆದು ಶಿವಶರಣರ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯವರು ತಮ್ಮ ಸಂಘಗಳ ವರದಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ನಾವು ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅನೇಕ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರೂ ಶರಣ ವಾಙ್ಮಯಪ್ರೇಮಿಗಳಾದ ಅನೇಕ ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥರೂ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ತರದ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಕೇವಲ ನಿಃಸ್ವಾರ್ಥ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲೆಂದು ಎಂದೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೊಸ್ಕರ ಸಮಾಜವೆಲ್ಲವೂ ಅವರಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಸಂಘಗಳು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಹತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಘಟಗಿ, ರೋಣ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಮತ್ತು ರಾಣೇಬೆನ್ನೂರ ಈ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇವು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕಲಘಟಗಿ ಈ ತಾಲೂಕಗಳಲ್ಲಿಯವು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಲಿವೆ. ಮೈಸೂರ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗಾ, ಹಾಸನ, ಬೆಂಗಳೂರ, ಮತ್ತು ತುಮಕೂರ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಹೆಸರುಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವವೂ ಕಾರ್ಯ ತತ್ಪರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೊಡಗು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸಾಹವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಬಹು ಸಮಾಧಾನಕರವು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘವನ್ನು ನಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಡೆದಿದ್ದು ಒಂದೇ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಏನೋ ಒಂದು

ಕಾರಣದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ನಿಜಾಂ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕರು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ದೇಶವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಓದಬಲ್ಲವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವದೂ, ಅವುಗಳು ನಡೆಯುವದೂ ದುಸ್ತರವು. ಅಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅವರಾದರೂ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂದುಳಿದವರು. ಅದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಆತಂಕಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಲಿವೆ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ:— (೧) ಬಂಥನಾಳ ತಾ. ಇಂಡಿ, (೨) ಶಿರಶ್ಯಾಡ ತಾ. ಇಂಡಿ, (೩) ಗುಡೂರ ತಾ. ಹುನಗುಂದ, (೪) ನಾಗಠಾಣ ತಾ. ವಿಜಾಪುರ, (೫) ಚಡಚಣ ತಾ. ಇಂಡಿ, (೬) ಲೋಣಿ ಸಂ. ಸಾಂಗಲಿ (೭) ನಿವರಗಿ ತಾ. ಇಂಡಿ, (೮) ಉಮದಿ ಸಂ. ಜತ್ತಿ, (೯) ತದ್ದೇವಾಡಿ ತಾ. ಇಂಡಿ, (೧೦) ಜೊಳಚಗೋಡ ತಾ. ಬದಾಮಿ, (೧೧) ಢವಳಗಿ ತಾ. ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ, (೧೨) ಬೇಲೂರ ತಾ. ಬದಾಮಿ, (೧೩) ಲಚ್ಯಾಣ ತಾ. ಇಂಡಿ, (೧೪) ಧಾಣಕಶಿರೂರ ತಾ. ಬದಾಮಿ, (೧೫) ಬಬಲೇಶ್ವರ ತಾ. ವಿಜಾಪುರ, (೧೬) ಸಿಂದಗಿ ತಾ. ಸಿಂದಗಿ, (೧೭) ಇಳಕಲ್ಲ ತಾ. ಹುನಗುಂದ (೧೮) ವಿಜಾಪುರ ತಾ. ವಿಜಾಪುರ, (೧೯) ಜತ್ತಿ ಸಂ. ಜತ್ತಿ, (೨೦) ಕನಮಡಿ ತಾ. ವಿಜಾಪುರ, (೨೧) ಟಾಕಳಿ ತಾ. ಇಂಡಿ, (೨೨) ದಾಶ್ಯಾಳ ತಾ. ವಿಜಾಪುರ, (೨೩) ಬೂದೀಹಾಳ ತಾ. ಬದಾಮಿ.

ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆ:— (೨೪) ತೆಲಸಂಗ ತಾ. ಅಥಣಿ, (೨೫) ಹಾಲಳ್ಳಿ ತಾ. ಅಥಣಿ, (೨೬) ಸವದಿ ತಾ. ಅಥಣಿ, (೨೭) ಹಿಪ್ಪರಿಗಿ ತಾ. ಅಥಣಿ, (೨೮) ಜನವಾಡ ತಾ. ಅಥಣಿ, (೨೯) ಯಮಕನಮರ್ಡಿ ತಾ. ಹುಕ್ಕೇರಿ, (೩೦) ವಂಟಮುರಿ ತಾ. ಹುಕ್ಕೇರಿ, (೩೧) ನೇಸರಗಿ

ತಾ. ಬೈಲಹೊಂಗಲ, (೩೨) ಗೋಕಾವಿ (ಅಕ್ಕನಬಳಗ) ತಾ. ಗೋಕಾಕ, (೩೩) ಹೂನೂರ ಸಂ. ಜಮಖಂಡಿ.

ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಃ— (೩೪) ಅಮರಗೋಳ ತಾ. ನವಲಗುಂದ, (೩೫) ಬ್ಯಾಹಟ್ಟಿ ತಾ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, (೩೬) ಗಜೇಂದ್ರಗಡ ತಾ. ರೋಣ, (೩೭) ರಾಣೇಬೆನ್ನೂರ ತಾ. ರಾಣೇಬೆನ್ನೂರ, (೩೮) ಕುಸುಗಲ್ಲ ತಾ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ (೩೯) ದಾಸ್ತಿಕೊಪ್ಪ ತಾ. ಕಲಘಟಗಿ, (೪೦) ಹಿರೇಹೊನ್ನಿಹಳ್ಳಿ, ತಾ. ಕಲಘಟಗಿ, (೪೧) ಹಾನಗಲ್ಲ, (೪೨) ಕಾಮಧೇನು ತಾ. ಕಲಘಟಗಿ, (೪೩) ಘೋಗೇರನಾಗರಕೊಪ್ಪ ತಾ. ಕಲಘಟಗಿ, (೪೪) ಜೋಯಿಸರ ಹರಳಹಳ್ಳಿ ತಾ. ಕಲಘಟಗಿ, (೪೫) ಹಲಗೇರಿ ತಾ. ರಾಣೇಬಿನ್ನೂರ, (೪೬) ಧಾರವಾಡ ಟ್ರೇನಿಂಗ ಕಾಲೇಜ ತಾ. ಧಾರವಾಡ, (೪೭) ಗದಗ ತಾ. ಗದಗ, (೪೮) ಹೊಳೆಹಡಗಲಿ ತಾ. ರೋಣ, (೪೯) ಬೆಳವಟಿಗಿ ತಾ. ನವಲಗುಂದ.

ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲೆಃ— (೫೦) ಸಿದ್ದಾಪೂರ ತಾ. ಸಿದ್ದಾಪೂರ.

ಮೈಸೂರ ಸಂಸ್ಥಾನಃ— (೫೧) ಬೆಂಗಳೂರ (೫೨) ಶಿಕಾರಿಪೂರ ಜಿ. ಶಿವಮೊಗ್ಗಾ, (೫೩) ತುಮಕೂರ, (೫೪) ಅತ್ತಿಬೆಲೆ ತಾ. ಆನೇಕಲ್ಲ, (೫೫) ರಾಜಾಪೂರ ತಾ. ಆನೇಕಲ್ಲ, (೫೬) ಮಾಸ್ತೇನಹಳ್ಳಿ ತಾ. ಆನೇಕಲ್ಲ, (೫೭) ಗುಂಜೂರು ಜಿ. ಬೆಂಗಳೂರ, (೫೮) ಹೊಸಕೋಟಿ ಜಿ. ಹಾಸನ, (೫೯) ಹೆನ್ನಾಗರ ಜಿ. ಬೆಂಗಳೂರ, (೬೦) ಅರೇಹಳ್ಳಿ ಜಿ. ಹಾಸನ.

ಕೊಡಗುಃ— (೬೧) ಕೊಡ್ಲಿಪೇಟಿ—ನಾರ್ಥಕೂರ್ಗ, (೬೨) ಸೋಮವಾರಪೇಟಿ—ನಾರ್ಥಕೂರ್ಗ.

ನಿಜಾಮ ಇಲಾಖಾಃ— (೬೩) ಕಲಬುರ್ಗಿ, (೬೪) ಹಂಚಿನಾಳ ಜಿ. ರಾಯಚೂರ, (೬೫) ಸದಾಶಿವಪೇಟ ಜಿ. ಮೆದಕ್ಕ.

ಮದ್ರಾಸ ಇಲಾಖಾಃ— (೬೬) ಮದುವನಹಳ್ಳಿ ಜಿ. ಕೊಯಿಮತ್ತೂರ, (೬೭) ಬಾಗವಾಡಿ ಜಿ. ಬಳ್ಳಾರಿ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ೬೭ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಡಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಜನರು ಇದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರು ವಿಶೇಷ ಪರಿಶ್ರಮಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ವಿಸ್ತಾರಭಯ

ಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ. ಯಥಾವಕಾಶವಾಗಿ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವೆವು.

ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪರವಾಗಿ ಒಂದು ಮಹಾಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆಯಬೇಕೆಂತಲೂ ಅನೇಕರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ಸಂಘಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕೆಲವು ದಿವಸ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಪರವಾಗಿ ಇಂಥ ಒಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆಯುವದು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನಕರವೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಾವು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತಡೆದಿದ್ದೇವೆ.

ಆದರೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಿರಂಜನಮಹಾದೇವಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸರ್ವಭೂಷಣ ಮಠ ಬೆಂಗಳೂರ ಇವರು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಒಂದು ಬೋಧಕ ವರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ನಮಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಈ ಸೂಚನೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು ಇರುತ್ತದೆ. ಈಗ ಅನೇಕ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವ ಪರಿಪಾಠವು ಇರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಓದುವಂಥವರನ್ನು ಹೀಗೆ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವದರಿಂದ ಅವರ ಶಿವಾನುಭವದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಜರಗುತ್ತ ಹೋಗುವದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸಂದೇಹವಿರಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಬೋಧಕ ವರ್ಗಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೇವೆ. ಕೆಲವು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳೂ ರಚಿಸಲ್ಪಡುವವು. ಮೊದಲು ವಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಸಂಘಗಳ ಪರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ವರ್ಗವು ಬೇಗನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಡುವದು. ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬಂದ ಅನುಭವದಿಂದ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಅಂದರೆ ಬೆಳಗಾವ ಧಾರವಾಡ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಬೆಂಗಳೂರ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೋಧಕ ವರ್ಗಗಳು ಏರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಡುವವು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವರದಿಯು ಇದೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಇವುಗಳ ಮಹತ್ವವು ಎಷ್ಟಿದೆಂಬದನ್ನು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ವಾಚಕರಿಗೆ ಹೊತ್ತಾಗದೆ ಇರದು. ಯಾವಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಘಗಳ ಏರ್ಪಾಡು ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವೀರಶೈವ ಮಹಾಜನರು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ವಿನಂತಿ ಇದೆ.

ಕನ್ನಡ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೩೦೦-೪೦೦ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದರೂ ಬೇಗನೆ ಉಂಟಾ ಗಬೇಕು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು. ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ ಬೇಕಾಗಿರುವದರ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಬೇಕು.

ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ರಾ॥ ರಾ॥ ಬಸವಪ್ಪನವರು ಅಂಕಲಕೋಟ ಇವರು ಶಿವಾನುಭವ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು 'ಶಿವಾನುಭವ ಮಾಲೆ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅದರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಉಚಿತವಾಗಿ ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಅವರು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ೬೭ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಈಗ ಕಳಿಸಿರುವರು. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆಯಾ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ವತಿಯಿಂದ ನಾವು ಅವರ ಆಭಾರವನ್ನು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಪುಸ್ತಕಗಳು ಬೇಗನೆ ಆಯಾ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಲ್ಪಡುವವು.

ಈ ವರೆಗೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಯುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ಸಭಾ ಸದ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಈಗ ಸುಮಾರು ೧೨೦೦ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಯಾವ ಶ್ರಮ ಸುಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಕಲಂಕ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾ ಡಿದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಇಡೀ ಹಿಂದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಜಳವಳಿಯನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳುಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವದು ಅಪ್ರಯೋಜಕರವು. ಆದರೂ ನಮಗೆ ಬಂದ ಮುಖ್ಯ ಆತಂಕಗಳು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಲಹಗಳು, ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಉದಾಸೀನಭಾವ, ರಾಜಕೀಯ ಕಲಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಈರ್ಷ್ಯಾಸೂಯೆಗಳು, ಇವುಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣ ಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ನಡೆಯುವದು ದುಸ್ತರವೆಂದು ನಾವು ವಿಷಾದಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಳದೆ ಇರಲಾರೆವು.

ಇನ್ನುಮುಂದೆ ನಾವು ಸಮಾಜ ಸಂಘಟನೆಗೋಸ್ಕರ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವೆವು.

ಕೈ. ವಾ. ಹರ್ವಿ ವಿರುಪಾಕ್ಷಗೌಡರು.

ರಾಯಚೂರಿನ ಶ್ರೀಯುತ ಹರ್ವಿ ವಿರುಪಾಕ್ಷಗೌಡ ಇವರು ಈ ತಿಂಗಳು ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ನಮಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರೂ, ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ, ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಎಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಯಚೂರ ವೀರಶೈವ ಮಹಾಸಭೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಹಳ ಪರಿಶ್ರಮ ವಹಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಇವರು ತಿಪೈಕ್ಯರಾದದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹಾನಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನೀಯಲಿ.

ಕೈ. ವಾ. ಮುರಗಯ್ಯಾ ಬಾಗೋಜಿ ರಬಕವಿ.

ಇದೇ ತಿಂಗಳು ೧೬ ಮೂ। ಮುರಗಯ್ಯ ಬಾಗೋಜಿ ಮುಕ್ಕಾಮ ರಬಕವಿ ಇವರು ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ನಮಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರು ಈ ವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ಮೂಲಕ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಅವರು ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಶನ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದ ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕರಾದರು. ಅವರು ಈ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಬಣ್ಣದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗ

ಳ್ಳಿಯೇ ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಧನ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಾಹಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಆ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಈಚೆಗೆ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದ ಮುನಸಿಪಾಲಿಟಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠತೆಯ ಮೂಲಕ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಬಹಳ ವರ್ಚಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ೧೦ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಧಾರವಾಡ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಫಂಡಿಗೆ ದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಜರಗುವ ಸಂಭವವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದದ್ದಕ್ಕೆ ನಾವು ಬಹಳ ವಿಷಾದ ಪಡುತ್ತೇವೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಇವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನೀಯಲಿ.

ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು.

ಭಾಗ ೮.

ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ರಗಳೆ.

ಕಂದ॥ ಸಾಹಸ ನಿಧಿಯೆನಿಪ ವೃಷಭ।
ವಾಹನ ಫಣಿರಾಜಕಂಕಣಂ ರಾಜಧರಂ।
ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮತಂದೆಯ।
ನಾಹಾ ಮೆರೆದಂ ಪುರಾರಿ ಹಂಪೆಯ ರಾಯಂ॥

ರಗಳೆ.

ಪ್ರಥಮಸ್ಥಲ.

ಶ್ರೀ ಮೇರುವಿಂಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶಾಭಾಗದೊಳ್
ಭೂಮಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವೆಂದೆನಿಪುದತಿರಾಗದೊಳ್
ಹೆಸರ ಕಲ್ಯಾಣಪುರವಾ ಪುರಪ್ರಾಂತದೊಳ್
ಎಸೆವುದಂತೊಂದು ಯೋಜನದ ಪ್ರಮಾಣದೊಳ್
ಶಿವನ ತೋಳ್ತೊಡೆಯ ಪೆಸರಿಟ್ಟರಂದೊಪ್ಪದಿಂ
ಭುವನದೊಳ್ಬಾಹೂರೆನಿಪ್ಪೊಂದು ನಾಮದಿಂ

ಒಪ್ಪುವಾ ಪುರದೊಳೋರ್ವಂ ಶರಣನಿರುತಿರ್ಪ
ನಪ್ರತಿಮನತುಳಬಳನಭವನಾಜ್ಞೆಯೊಳಿರ್ಪ
ಆತನ ಪೆಸರ್ಬೊಮ್ಮತಂದೆ ಎಂಬುದು ಜಗಕೆ
ನೂತನಂ ತನ್ನ ಚಾರಿತ್ರವೀ ಕಲಿಯುಗಕೆ
ನೇಮಸ್ತನುತ್ತಮ ಸ್ನೇಹಿ ಪರಮಧ್ಯಾನಿ
ಕಾಮಹರನಚಲಭಕ್ತಿಯ ಭಾವದಭಿಮಾನಿ
ಆರ್ತಪರನತಿಕರುಣಿ ನಿರ್ಮಳಂ ನಿಶ್ಚಳಂ
ಸ್ವಾರ್ತವೆನಿಸುವ ಶಿವನ ಭಕ್ತಿಭರದುಜ್ವಳಂ
ಮಾಹೇಶ್ವರರ್ಬಂದಡಿದಿರಾಗಿ ಮೈಯ್ಯಿಕ್ಕಿ

ಅಹಾ ಎನುತೆಪ್ಪ ಗಣಪದಕೆ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ
ನಿಂಸು ಕೈಮುಗಿದೆನ್ನ ಪುಣ್ಯವೈಯ್ತುಂದುದೇ
ಇಂಪುಳಿವಕುಳ ಸುಖವೊಲಿದು ಕವಿತಂದುದೇ
ಎನ್ನ ಭಾಗ್ಯದ ಬೆಳಸು ವಿಪುಳ ಫಳವಾದುದೇ
ಎನ್ನ ಹೆಂಪಿನ ಹೆಚ್ಚು ಸುಧೆಯುವಿದಿರಾದುದೇ
ಶಿವನ ಸಂತತಿ ಕರುಣದಿಂದ ನಡೆತಂದುದೇ
ಶಿವನ ಖಗಂ ಭಕ್ತಿಯಂ ಕುಡಲ್ಬಂದುದೇ
ಎಂದು ವಿಜಯಂಗೈಸಿ ತಂದು ಮಿಗೆ ಸಡಗರಿಸಿ
ಸಂದಣಿಸ ಹರುಷವಿಂದುಚ್ಚಾಸನದೊಳಿರಿಸಿ
ಮೀನತತಿ ಮೊಣ್ಮುತಿರೆ ಚರಣಂಗಳಂ ತೊಳೆದು
ವಿರಿದು ವಾಮೋದಕಂಗಳನೊಲುಮೆಯಿಂ ತಳೆದು
ಭಾಂದೊಳಗೊಲಿಮೊತ್ತಿ ಕಂಗಳೊಳಗೊಲಿದೊತ್ತಿ
ಮೋಕ್ಷಿಸಿವ ಉತ್ತಮಾಂಗದೊಳು ಉರದೊಳಗೊತ್ತಿ
ಕನೆಂದವಿಂದವಾರೋಗಿಸಲ್ಕಿಕ್ಕುತಂ
ಪಾಪಾ ಸುಖಂಗಳಂ ತರದಿಂದೆ ಸಾರ್ಚುತಂ
ಮೊನ್ನ ರನ್ನದ ತೊಡವು ನವ್ಯ ನಸ್ರ್ರವನಿತ್ತು
ಮಿನ್ನಿನುತ್ತವರಂಘ್ರಿಗಳನಲ್ತಿಯಿಂ ಸೊತ್ತು
ಕಣಮಂ ಶರಣತತಿ ಪರಸುತಿರೆ ರಾಗದಿಂ
ಇಣಮಂ ಸಂಸಾರಭಾರಮುಂ ಬೇಗದಿಂ

ಇಂತಪ್ಪ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಿತಂದೆಗೆ ಕರಂ
ಕಂಜಮುಮಮರ್ದಪನ ನೇಮವೊಂದತಿಭರಂ
ಮಿಸೆ ಪೋಪಪಲ್ಲಿಯುಂ ಸೋಮವಾರದೊಳತ್ತ
ಬೀ ಮಿಗಲ್ವಬ್ಯಾಣಪುರದ ಪುರಹರನತ್ತ
ಒಲಿಂ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಪ್ರಭುವನೀಕ್ಷಿಸುತೆ
ಕಲಿಮಲಿನ ಕುಲಪಸಂದಂದಿಂಗೆ ಶೋಷಿಸುತೆ
ಇದು ಪಿಪುಹಾಗಿರ್ದಾ ಪರಮ ಭಕ್ತಂಗೆ
ಪದಮಂ ಪದಾಶಿಪ ಶಿವಾರ್ಚನಾಸಕ್ತಂಗೆ

ಇರಲಿಂದು ಸೋಮವಾರದೊಳಂದು ಪೊರಮಟ್ಟು
ಪುರಹರನ ಧ್ಯಾಪದಂ ಮನದೊಳಗೆ ಮುಂದಿಟ್ಟು

ಬಾಹೂರನೊಪ್ಪದಿಂ ಕಳೆದು ಮಿಗೆ ನಡೆಗೊಂಡು
ಸಾಹಸಾಭರಣನತಿ ನಿಷ್ಠೆಯಂ ಕೆಳಿಗೊಂಡು
ಮೇಲೆ ಝುಲ್ಲರಿ ನೆಗೆಯಲುನ್ನತಾಸನವೇರಿ
ಕಾಲ್ಗಳ್ತುರಂಗ ಬಲವೊಡನೆ ಬರುತಿರೆ ಮೀರಿ
ಬರುತಿರ್ದನಪ್ರತಿಮಶಿವಭಕ್ತಿಭೂಷಣಂ
ಬರುತಿರ್ದನಮ್ಮಮ್ಮ ಸಂಸಾರಶೋಷಣಂ
ಬಂದು ಕಲ್ಯಾಣಪುರಮುಂ ರಾಗದಿಂ ಪೊಕ್ಕು
ಸಂದ ಪುರವೀಧಿಯಂ ನೋಡುತೆ ಮನಂ ಮಿಕ್ಕು

ಬರುತಿರಲ್ಕ್ಯಾಂದೊಂದು ಬಿಳಿಯ ಜೋಳದ ರಾಶಿ
ನರರ ಜೀವನವ ರಕ್ಷಿಸುತಿಪ್ಪ ಹೊಸ ರಾಶಿ
ಇರಲದಂ ಮುಂದುಗೊಂಡೊರ್ವನಾ ವ್ಯವಹಾರಿ
ಕರಿವುತಂ ಮಾರುಗೊಂಬವರನತ್ಯುಪಕಾರಿ
ಎಲೆಲೆ ಶಂಕರಗಂಡನಂ ಕೊಳ್ಳರೇ ಎನುತೆ
ಸಲೆ ಬರ್ದುಕಿರೇಯವ್ಯತಮಯ ಧಾನ್ಯವೆಂದೆನುತೆ
ಇರ್ಪಲ್ಲಿ ಬೊಮ್ಮಿತಂದೆಗಳೊಲಿದು ನೋಡುತಂ
ಬರ್ಪಲ್ಲಿಯೋರ್ವ ಸವಣಂ ಕಟಕಿಯಾಡುತಂ
ಜೋಳದ ಪೆಸರು ಶಂಕರನ ನಾಮವೆಂತಾಯ್ತು
ಆಳಿಗೊಂಬರನರಿಯರಕಟ ಶಂಕರನಾಯ್ತು
ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಂ ತೋರಬಲ್ಲವರುಂಟೆ
ಅದಿರದೀ ಜೋಳಮುಮನೋ ಎನಿಸುವವರುಂಟೆ
ಎಂಬ ನುಡಿಗೇಳ್ದು ಭೋಂಕನೆ ದಂಡಿಗೆಯನಿಳಿದು
ಅಂಬಕತ್ರಯನ ಸುತನತಿ ಕೋಪಮುಂ ತಳೆದು
ಏಂತೊ ಅರುಹತ ಕುನ್ನಿ ಬೊಗಳುತಿರ್ದಪೆ ಎನುತೆ
ಮುಂತಿರ್ದ ಭಕ್ತಾಳಿಗವಧರಿಪುದೆಂದೆನುತೆ।
ಪುರಜನಂಗಳು ನೆರೆದು ನೋಡುತ್ತಮಿರಲಲ್ಲಿ
ಪರ ಸಮಯಿಗಳು ಸರಿಯಲನು ಮಾಡುತಿರಲಲ್ಲಿ
ಮರೆದು ನುಡಿದಾರುಹತನೆದೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿರಿವುತಿರೆ
ಹೆರೆ ಸೂಡಿದನ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ಮೈಮೆಜ್ಜುತ್ತಿರೆ
ರಾಸಿಯುಂ ಬಲವಂದು ಭಾಷೆಗುಡುತಂ ನಿಂದು

ಸೂಸದಚ್ಚರುವಿನೊಳಗಿಂಗೆ ಶಿವನಂ ತಂದು
ಪರಮು ಗುರುವೇ ಶಂಕರಾ ಶಂಕರಾಯೆಂದು
ಕರೆಯೆ ಜೋಳದ ರಾಸಿಯೊಳಗಣಿಂದಂತೊಂದು
ಪ್ರಣವಮಯವೆಂಬುದಂ ಧರೆಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ
ತ್ರಿಣಯನುಂ ಭಕ್ತನೆಂದುದನುದ್ಧರಿಸುವಂತೆ
ಹರುಷದಿಂದೋ ಯೆಂಬ ದನಿ ಮೂವಡಿಸಿ ಏಳರೆ
ನೆರೆವ ನೆರವಿಗೆ ಶರಣನಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆ ಯೇರೆ
ಇರಲವ್ಮಮೋಡಿದಂ ಸವಣನೆಂಬುವನಂದು
ಶರಣರೆಲ್ಲಕ್ಷರಿಂ ಕೊಂಡಾಡುತಂ ಬಂದು
ಕಲ್ಯಾಣಪುರದೊಳಗೆ ಭರದಿಂದೆ ಮೆರೆಯಿಸುತೆ
ಕಲ್ಯಾಣಪುರುಷನಂ ಪರಸುತಂ ರಾಗಿಸುತೆ

ಇರ್ದ ಗಣತತಿವೆರಸಿ ಹರುಷದಿಂ ನಡೆತಂದು
ಸಾರ್ದ ಶಿವನಿಳಯಮುಂ ಪ್ರೇಮದಿಂ ಪುಗುತಂದು
ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಪ್ರಭುವನಾನಂದದಿಂ ಕಂಡು
ಕಪಟರಹಿತಂ ನಿತ್ಯನೇಮಕ್ಕೆ ನೆಲೆಗೊಂಡು
ಶಿವಭಕ್ತಿ ತನ್ನಂ ಬಲಂಗೊಂಡು ಬಲವಂದು
ಶಿವನಿಷ್ಠೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಿ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕುತಂ ನಿಂದು
ಆಗಮಸ್ನಾನದೊಳು ಭಸಿತಮುಂ ತೀವಿಟ್ಟು
ವಾಗದಿಂ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನಳವಡಲ್ತೊಟ್ಟು
ಆಪಂಪಜಲದೊಡನೆ ದರುಶನಂ ಮಾಡುತಂ
ಸಾಸಾ ಪುಳಕದೊಡನೆ ಪರುಶನಂ ಮಾಡುತಂ
ಸತ್ಕಶಾರ್ಘಶಿಯೊಡನೆ ಪಾದೋದಕಂಗೊಂಡು
ಅಕ್ಕಲಿಂಪಜಲ ಪ್ರಸಾದಮುಂ ಕೈಕೊಂಡು
ಶಾಂಭವಂ ಕೊಂಡು ಸಾದಭ್ರಿಯನ ನೆರೆ ಪಾಡಿ
ಆಶಾದಿಂ ಪುರಾಶಸರ ಗೀತಂ ಪಾಡಿ
ಸಂದಿದೂ ಶೈಪುಗಿದು ನೋಡಿ ಬಿನ್ನೈಸುತಂ
ತಂದುಧರಣಾಜ್ಞೆಯಿಂ ನಿಂದು ಬಿನ್ನೈಸುತಂ
ಕೋಡ ಬಾ ಶಿವಯೆಂಗಲ್ಮನಿವಿನಿಲೆ ಶಂಕರಾ
ಕೋಡ ಬಾ ಕಪಿಯೆಂಗಲ್ಮನಿವಿನಿಲೆ ಶಶಿಧರಾ
ಕೋಡ ಬಾ ಕಡಿಯೆಂಗಲ್ಮನಿವುತಿರೇಂ ಶಿವನೆ

ದೇವ ನೀನೆಂತಿರಿಸಿದಂತಿರ್ಪೆನೆಲೆ ಭವನೆ
ದೇವ ನೀನಾಡಿಸುತಿರ್ಪ ಜಂತ್ರದ ರೂಪು
ದೇವ ಎನಗಾವಗಂ ನಿಮ್ಮ ಕರುಣದ ರೂಪು
ಎಂದು ಬಿನ್ನೈಸುತಂ ಭರ್ಗನಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು
ಇಂದುಧರನಲ್ಲಿ ಕಾರುಣ್ಯಮುಂ ಕೆಳಿಗೊಂಡು
ತಿರುಗಿದಂ ಬಾಹೂರ ಕಡೆಗೆ ಕಟ್ಟಭಿಮಾನಿ
ಹರನ ಪುರಹರನ ಶಶಿಧರನ ಪರಮಧ್ಯಾನಿ

ಶರಣತತಿಯೊಡನೊಡನೆ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಬರುತಮಿರೆ
ಪುರಜನಂ ಪರಿಜನಂ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗುತಿರೆ
ಪರಬೈವಸಂತಾನತಿಮಿರಭಾಸ್ಕರನೆಂಬ
ಪರಶಮಯವಿಪಿನಕುಲದಾವಪಾವಕನೆಂಬ
ಬಿರಿದೆತ್ತಿ ಕಹಳೆಗಳ್ದಿಸೆದೆಸೆಗೆ ಕರೆವುತಿರೆ
ಉರವಣಿಸಿ ನಡೆತಂದನಪ್ರತಿಮನೊಪ್ಪುತಿರೆ
ಬಂದು ಬಾಹೂರನತಿ ಸಂಭ್ರಮದೊಳಂ ಪೊಕ್ಕು
ಸಂದಣಿಪ ಗಣಪದವ ರಜದಿಂ ಮನಂ ಮಿಕ್ಕು
ಶರಣರಂ ನೋಡುತಂ ನಲಿದು ಕೊಂಡಾಡುತಂ
ಹರುಷದಿಂ ಮೂಡುತಂ ಶಿವನೊಳೋಲಾಡುತಂ
ಪರಮಸುಖವೇರುತಂ ಪುಳಕಮುಂ ಹೇರುತಂ
ಕರುಣಮುಂ ತೋರುತಂ ತೃಪ್ತಿಯುಂ ಬೀರುತಂ
ಶರಣತತಿ ಹಾರೈಸೆ ಶಿವಭಕ್ತಿ ತೇರೈಸೆ
ಹರಭಕ್ತಿ ಪೂರೈಸೆ ಪರಮಸುಖ ಕೋರೈಸೆ
ಎಸೆದಿರ್ದನಮ್ಮಮ್ಮ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ
ಅಸಮನಯನನ ಸುತಂ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ
ಅದರೆ ಕಲಿ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನೆಮ್ಮಯ್ಯ
ಶರಣಜನಸಂತೋಷಿ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ
ಇಂತು ಸುಖದಿಂದೆ ಬಾಹೂರೊಳೊಪ್ಪುತ್ತಮಿರೆ
ಸಂತತಂ ಶರಣತತಿ ಪೊಗಳುತ್ತಮಿರುತಮಿರೆ

ಪ್ರಥಮಸ್ಥಲ ಸಂಪೂರ್ಣ.

ದ್ವಿತೀಯಸ್ಥಲ.

ವೃತ್ತ॥

ಜೋಳಂ ಶಂಕರನೆಂದೊಡೋ ಎನಿಸಿದೈ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಭೂ।
ಪಾಳೋನ್ಮಥಿಸಿಂಹನೆಂದೆನಿಸಿದೈ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ನೀಂ।
ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಕ್ಕಧಿಕತ್ವವೆಂದೆನಿಸಿದೈ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಕೇಳ್।
ಭಾಳಾಕ್ಷನೆ ಭುಜಾಸ್ಯನೆಂದೆನಿಸಿದೈ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನೇ॥

ಗದ್ಯ॥— ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತಿರ್ಪ ಮಾಹೇಶ್ವರರ ನಡುವೆ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಂ ಸಾಹಸಾಭರಣಂ ಗಂಗಾಧರನ ಗಂಭೀರದಂತೆ ರಾಜಶೇಖರನ ತೇಜದಂತೆ ಕಪರ್ದಿಯ ಕೀರ್ತಿಯಂತೆ ಕಾಮನ ಪರನ ಕಾಯ್ವಿನಂತೆ ಪುರಹರನ ಪ್ರತಾಪದಂತೆ ಕಾಲಹರನ ಲೀಲೆಯಂತೆ ಪಂಚಮುಖನ ಸಂತಾನದಂತೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಬೇರ್ವರಿವ ಶಿವಭಕ್ತಿಗೆಪೆಗೊಟ್ಟು ಅಂಕುರಿಪ ಶಿವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮನಂಗೊಟ್ಟು ಪಲ್ಲವಿಪ ಶಿವಸ್ನೇಹಕ್ಕೆಂಬಾಗಿ ಬಳ್ಳಿವರಿವ ನಿಷ್ಠೆಗಡರ್ಪಾಗಿ ಪುಣ್ಯದಂತೆ ಜಂಗಮ ಪ್ರಕರದ ಸಂಗಡ ಸುಖಂ ಪಿಂಗದ ಲಿಂಗ ಸ್ನೇಹಿ ಮುಂಗಳಾತ್ಮಕಂ ಸತ್ಯ ರಜರ ಸೂಳ್ನಾಡಿ ಕಿವಿಯ ಸವಿ ರೂಪು ಕಂಗಳ ಕೌತುಕಂ ಸೋಂಕು ಕಮಮುಕುಕೆಂಗಳ ಪ್ರಸಾದ ಪರಿಮಳಂ ಘ್ರಾಣೋತ್ಸಾಹಿ ಶಿವಸ್ತೋತ್ರ ಪಾಲನೆಯು ರಾಜ್ಯಂ ಘನಮೂರ್ತಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಕ್ತಿ ರಸಭರಂಗಿಡೆ ಸಮಾನುರಾಗಚಿತ್ತಪ್ರಭೂತಪ್ರಮೋದಪ್ರತಾಪಗಾತ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಕೆಲವುಂ ದಿನ ಒಲವಿನಿಂದಿರ್ಪಲ್ಲಿ ಪನ್ನಗಧರಂ ನಿನ್ನಂ ಮರೆದಪ್ಪನಿಬ್ಬನೆಂದಶ್ಯಾದರದಿಂ ಕರಿವಂತೆ ಸೋಮವಾರಂ ಬರೆ.

ಸುಪ್ರಭಾತ ಸಮಯದೊಳೆದ್ದು ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂಳಿತಾವಯವನುಂ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಾಲಾಲಿಂಗಿತ ಸರ್ವಾಂಗನುಂ ಧವಳಾಂಬರ ಪರಿವೃತನುಂ ನಿರ್ಮಳೋತ್ತರೀಯವಿಶೇಷನುಂ ನವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಣನುಂ ಹಸ್ತ ಪ್ರಬದ್ಧತಾಳಯುಗಳಸವಯವಭ್ಯಾಸಾಲಿಂಗಿತಸರ್ವಾಂಗನುಂ ಉಭಯ ದಳವಿಳಿತಪದಾತಿಬಲನುಂ ಪರಿವೃತಶಿವಭಕ್ತಪ್ರಕರನುಂ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮಾವಲೋಕನಾಸಕ್ತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಗಜಾಸುರನ ವಿಜಯಕ್ಕೆ

ಪೊರಮಡುವ ರುದ್ರನಂತೆ ಬಾಹೂರಂ ಪೊರಮಟ್ಟ ಕಿರಿದಂತರಮುಂ ನಡೆತಂದು ಕಲ್ಯಾಣಮುಂ ಪೊಕ್ಕು ರಾಜವೀಥಿಯೋಳ್ನಡೆತರ್ಪಾಗಳ್ಕುಂದೆ.

ಪೆರ್ಮಾಡಿ ರಾಯನ ಪಟ್ಟದಾನೆ ಸಪ್ತಮದಾವಸ್ಥೆಯಿಂ ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಕರ್ಣತಟದಿಂದೊರತೊಗುವ ಮದಗಂಧಕ್ಕೆಳಸಿದಳಿಕುಳಂ ಕರಿಮುರಿಪೋಗೆ ಅಗ್ರಪಲ್ಲವದಿಂ ಪೊಯ್ದುಕೊಳುತ್ತಂ ಮದಜಲವನುಗುಳ್ವ ಕಡು ಸುಯ್ಲುಬಳಿವಿಡಿದು ಪಸರಿಸಿ ಪೊರಮಟ್ಟ ಸೀಕರನಿಕರಂ ವಡಬಾನಳನ ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗದಂತೆ ಸೋಂಕಿದುದೆಲ್ಲವುಂ ಭುಗಿಲನುರುಪೆ ಪುಷ್ಕರಾವ್ರದಿಂ ಘೂತ್ಕರಿಸುತ್ತಂ ಕೈಕೊಂಡ ರೂಪಂ ಕೋಡೊಳಟ್ಟೀ ತೆರಪೊಳರೆವೆನೆಂಬುದಂ ತೋರ್ಪಂತೆ ಕೊಂಬಿನ ಮೊನೆಯೊಳುಂ ಬರಿಕೆಯ್ಯನೇರಿ ತೂಗಾಡುತಂ ತನ್ನ ನೆಳಲಂ ಪ್ರತಿದಂತಿಯೆಂದು ಕಟ್ಟುತ್ತೆರಗಿ ನಾಡೆ ನೀಡಿ ನಟ್ಟ ದಾಡೆಯಿಂ ಬೆಟ್ಟದ ತೋರ ಹೆಂಟೆಯುಂ ಎತ್ತಿ ನಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತಂ ಕಾಲೊಳ್ಪಂಧಿಸಿದ ಮಾಲೆಯ ನಿಗಳಂಗಳುಂ ಘುಲಘುಲಿಸೆ ಜಾಣಂ ಸೆಳೆದುಣ್ಮಿ ಪೊಣ್ಮಿ ಘಳಿಲನೆ ಕಂಪಿಸಿ ನಿಟ್ಟೋಡಿಯಾಡಿಗೊಂಡು ಪರಿದು ಪಿರಿಯ ಕರುಮಾಡಮುಂ ಮದದ ಬೆಂಕಿಯಿಂ ಹೊತ್ತಿ ಹೊಗೆಯೇರಿ ಮನ್ನಣೆಯ ಮುಂಡ್ಯವಾಳಕ್ಕೆ ಮುಂದಡಿಯನಿಟ್ಟು ದನಿದೋರುವ ಜೋದರಂ ಬರಲಿತ್ತು ಭೋಂಕನೆ ಸಿಡಿದು ಹಸ್ತದೊಳಿತ್ತಿ ಪ್ರತಿಮಾನದೊಳ್ಪೊಪ್ಪುದಿಪ್ಪೆನಲ್ಪೊಯ್ದಿಟ್ಟಣಿಸಿ ತಲೆಯೊಳಿಟ್ಟಿಕೊಳುತ್ತಂ ಸಿಡಿದೊರಲುತೋಡಿದ ವನನರೆಯಟ್ಟಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಸೀಳುತಂ ಅಳವಿಗೆ ಬಂದಾರಿಕಾರರನರಿದು ಸಣ್ಣಿಸುತ್ತಂ ಮುಂಡಿಸಿ ತೊನೆವುತ್ತಂ ಅಡ್ಡ ನಿಲುತ್ತಂ ವಿಸಟಂಬರಿವುತಂ ತೋರಿ ತಪ್ಪುತಪ್ಪಳಿಸಿ ನಿಲುತಂ ಮಸಗಿ ಮೊರೆವುತಂ ಸುತ್ತಿ ಕೆಕ್ಕಳಿಸುತಂ ಹೊತ್ತು ಹೊಗೆವುತಂ ಮುರಿವುತಂ ಮಥನದ ಕಾಳಕೂಟಂ ಕುಂಜರ ಪತಿಯ ರೂಪುಗೊಂಡಂತುರವಣಿಸಿ ಬರ್ಪ ಸಿಂದೂರದ ಮುಂದೆ ಮುಂದಿಗೊಡುವದೇಡೆಕಾರರುಂ ಚೂಣಿಯ ಪಡಿಯರರ್ತೊಲಗು ತೊಲಗು ಸಾರು ಸಾರೆಂದಿಟ್ಟಣಿಸಿ ಮುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಕಳಕಳಮಂ ಕಟ್ಟಿದಿರೋಳ್ಕೇಳ್ದು.

ಅಮ್ಮಮ್ಮ ಮಾರಾರಿಯ ಕೂರಸಿ ದಿಟ್ಟಿಮೂರನ ಕಟ್ಟಿದಲಗು ಪಶುಪತಿಯ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವೆನಿಸಿ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಂ ಸಿಂಹ ವಿಕ್ರಮಂ ಗಜಾಸುರಾಂತಕನ ಕುನರಂ ಕೆಲಬಲದ ಮಾಹೇಶ್ವರರನಂಜದಿ

ರಂಜದಿರೆಂಬೊಂದೆರಡಡಿಯನಿದಿರಾಗಿ ನಡೆದು ಜಡಿದು ನುಡಿದು ಸಡಿ
ಘಡಸಾವನನ ಮನೆಯಾನೆಗೆ ಶಾಶ್ವತನ ಮನೆಯಾನೆ ತೊಲಗುವದಲ್ಲಂ
ತೆಗೆ ತೆಗೆ ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲಿತ್ತ ಬಾರದಿರೆನ್ನಾಣೆಯೆಂದೆತ್ತಿ ಹಸ್ತನಿವಾರಣೆಯಿಂದಂ
ಹೂಂಕರಿಸಿ ನಡೆತರ್ಪ ಮದದಾನೆ ಭೋಂಕನೆ ನಿಂದು ತಾಳವಟ್ಟಮಂ
ತೂಗಮೊಡಲನೊಲೆಯದಗ್ರಪಲ್ಲವಮನಲುಗದೆ ಸುಂಡಿಲಂ ಭಂಡಾರಿ
ರ್ಮೋಡಂ ನೆರದ ನೆರವಿ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟೊಡಂ ಮಣ್ಣಾನೆಯಂತೆ ಮಿಡುಕ
ದಿರೆ ಕಂಡು ಕಂಡು ಭಯಂಗೊಂಡು ನೋಡುತಿರ್ಪ ಪಸಾಯಿತರು ಪರಿದು
ಬಂದರಸಂಗೆ ಮೈಯ್ಯಿಕ್ಕಿನಿಂದು.

ಎಲೆ ದೇವಾ ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟದಾನೆ ಮದಂಗೊಂಡು ಸೂರ್ಯವೀಧಿ
ರ್ಗೊಟ್ಟುತ್ತಂ ತುಳಿವುತ್ತಂ ಬರ್ಪಲ್ಲಿ ಬಾಹೊರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನೆಂದೆಂಬ
ಹರಭಕ್ತಂ ತೊಲಗದಂಜದೈಯ್ತಂದು ಸಾವವನ ಮನೆಯಾನೆಗೆ ಶಾಶ್ವ
ತನ ಮನೆಯಾನೆ ಓಸರಿಸುವದಲ್ಲೆಂದಾಜ್ಞಾಪಿಸೆ ಮತ್ತ ಗಜವತ್ತಿತ್ತ
ಮಿಸುಕದೆ ನಿಂದಿರ್ದಪುದೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದ ಬಿನ್ನಪದೊಡನೆ ಪೆರ್ಮಾಡಿ
ರಾಯನಿರ್ದ ಪರಿಯೊಳೆದ್ದು ಕಾಲ್ನಡೆಯೊಳ್ಪಿತಂದು ಮುಂದಿರ್ದಾನೆ
ಯುಮಂ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳಿರ್ದ .ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಗಳುಮಂ ಕಂಡು.

ಎಲೆ ಭಕ್ತಾ ನೀಂ ಶಾಶ್ವತನ ಮನೆಯಾನೆಯಾದೊಡೇಂ ಎನ್ನಾನೆ
ಯೊಡನೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಿ ಗೆಲ್ದೆಯಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರದಿಂ ಮಾಯದಿಂ ಗತಿಸ್ತಂಭವಂ
ಮಾಳ್ಪದಿದು ಕುಟಿಲಮಲ್ಲದೆ ದಿಟಮಲ್ತು ಇಂತೆಂದು ನುಡಿದ ಭೂಪ
ತಿಯ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಗುತ್ತಂ ಧೈರ್ಯನಿಧಿ ಮಾಯಾ
ಮದಹರಣಂ ಬಾಹೂರು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಂ ಅರಸಂಗಿಂತೆಂದಂ ಕೇಳೆಲೆ
ಪುರುಳನರಿಯದರಸುಮರುಳೆ ಗಣನಾಥರ ಮುಂದಿಂದ್ರನೈರಾವತಂ
ವಜ್ರಜ್ವಾಯೆ ಅಗ್ನಿಯ ಪುಂಡರೀಕಂ ನೀರೊಳಗಣ ತಾವರೆ ಯಮನ
ವಾಹನಂ ಮನೆಯ ಮಹಿಷಂ ನೈಋತ್ಯನ ಕುಮುದಂ ನೀಲೋತ್ಪಲಂ
ವರುಣನಂಜನಂ ಕಣ್ಣ ಕಾಡಿಗೆ ಪವನನ ಪುಷ್ಪದತ್ತಂ ಕೆಯ್ಯಪೂಮಾಲೆ
ಕುದೇರನ ಸಾರ್ವಭೌಮಂ ಮಣ್ಣಾನೆ ಧನದಮಿತ್ರನ ಸುಪ್ರತೀಕಂ ಸ್ಥಾಣು
ವಶವರ್ತಿ ಎನಿಪ ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆಯ ತೇಜದ ಘನ ಮಹಿಮರಪ್ಪೆಮ್ಮೊಡನೆ
ನಿನ್ನಾನೆ ಕೆಯ್ಯಿಕ್ಕವದುಂಟುಂಟದೇ ಮಾಣ್ಬದೆಂದಾಕ್ಷೇಪಿಸಿನುಡಿದು ತನ್ನ

ಭಂಡಾರಿ ಶಾಂತಯ್ಯಗಳ ವಚನಗಳು

೧. ಅಗೆಯದ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದ ನೀರಿದೆ. ಸೇದುವದಕ್ಕೆ ಹುರಿಯಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣ ತುಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಕುಂಭ ಸೇದುವಾತನ ಕಣ್ಣ ತಲೆಯ ಹಿಂದೆ ಕಣ್ಣಿಯ ತೆಗವ ಕೈ ಇಲ್ಲದೆ ಬಾಯಿಯ ತಡಿ ತಡಹಾಯಿತ್ತು ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದ ಕಾರಣ.

ಟೀಕೆ:— ಶ್ರುತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಸಾಧ್ಯವಾದ ಪರಮಾಮೃತ ತುಂಬಿ
ಕೊಂಡಿರ್ದ ಚಿತ್ಕಾಪವೆಂಬುದೀಗ ಅಗೆಯದ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ಕಾಪದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಪರಮಾಮೃತ ರಸವಿರು
ತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲವ ನೀರಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾ
ಮೃತ ರಸವ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ
ಶಿವತತ್ವವನರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಳಿದು ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಿಂ
ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಸೇದುವದಕ್ಕೆ ಹುರಿಯಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾಮೃತ ರಸವನವಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಾ
ಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದ ಅಖಂಡ ಚಿದ್ಭಾವನೇ ಗಡಿಗೆಯಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ
ತುಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಕುಂಭವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾ
ಮೃತ ರಸವನು ಸ್ವಾನುಭಾವಸೂತ್ರದಿಂ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡುತ್ತಿರ್ದ
ಶರಣನ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಶಿವತತ್ವದಲಿ
ಲೀಯವಾಗಲಾ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಿಂದವಗ್ರಹಿಸುವ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತ
ವಿಲ್ಲದೆ ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮವೆನಲು ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಗುರು
ಮಾರ್ಗಾಚಾರ ಭಿನ್ನವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಸೇದುವಾತನ ಕಣ್ಣ ತಲೆಯ
ಹಿಂದೆ ಕಣ್ಣಿಯ ತೆಗೆವ ಕೈಯಿಲ್ಲದ ಭಾವಿಯ ತಡಿ ತಡಹಾಯಿತ್ತು ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರುಮಾರ್ಗಾಚಾರಭಿನ್ನವಾಗಲು ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವವು
ಗವಿಸುವುದಕ್ಕೆಯೂ ಲಯಿಸುವುದಕ್ಕೆಯೂ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾದ ಚಿತ್ತು

ವಿಂಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ ಅಲೇಕನಾದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಕಲು ಹೃದಯವಾದಾತ್ಮನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲನೊಳಗಾದ ಕಾರಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨. ಅಂಗ ಕೋಟಿ ಭುಜ ಅಳುವೇರಿ ತಲೆ ತೆನೆ ಕಣ್ಣು ಅಂಬುಗಂಡಿ ಕಾದುವ ಅರಸು ಅಸುರಾಜ ಕೂಟದ ಮನೆಯ ಐದು ಮಂದಿ ಎಂಟು ಘಟಾನೆ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಕುದುರೆ ಅಳು ಪರಿವಾರ ಕರಣಂಗಳ ಮೊತ್ತ ಕೂಡಿ ಇರಿಯಿತ್ತು. ಅರಿರಾಜ ತಮ ವಿರೋಧಿ ಒಡನೆ ಮುರಿದ ಅಸು ರಾಜ ಪಶುಪತಿಯ ಗೆದ್ದ ಎನಗಾಯಿತ್ತು ಹೇಳಾ ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದವನೇ.

ಟೀಕೆಃ— ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾವ ಶರಣನ ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯವೇ ಕೋಟಿಯಾದ ಕಾರಣ ಅಂಗಕೋಟಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಕ್ತಿನಿಷ್ಠೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಭುಜವೇ ಅಳುವೇರಿಯಾದವೆಂಬುದೀಗ ಭುಜ ಅಳುವೇರಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೇ ತೆನೆಯಾಯಿತ್ತಾಗಿ ತಲೆ ತೆನೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನ ದೃಕ್ಕಿನಿಂ ನೋಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಕಣ್ಣು ಅಂಬುಗಂಡಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾಚರಿಸುವ ಶರಣನ ಅಸುವೆಂದೊಡೆ ಜೀವನು. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವಂಗೆ ಒಡೆಯನಾಗಿಹ ಶರಣನೆಂಬುದೀಗ ಕಾದುವ ಅರಸು ಅಸುರಾಜನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪಂಚಕರಣಂಗಳ ವರ್ತನೆ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಜ್ಞಾನಕರ್ತಗಣ್ಣಂಗಳಾಗಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿಹ ಕಾರಣ ಕೂಟದ ಮನೆಯ ಐದು ಮಂದಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಷ್ಟಮದವಳಿದು ಚಿದಹಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಕಾರಣ ಎಂಟು ಘಟಾನೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಭಾವವಳಿದು ಲಿಂಗತತ್ವವಾಗಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಕುದುರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜೀವತ್ರಯಂಗಳಿಗೆ ಆತ್ಮವೆಂಬ ಆತ್ಮತ್ರಯ ಮಲತ್ರಯ ವೆಂಬುದೀಗ ಪರಿವಾರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಮೊತ್ತವೆಲ್ಲವು ಜ್ಞಾನ ಕರಣಂಗಳಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬುದೀಗ ಕೂಡಿ ಇರಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನ

ಕಲಾತ್ಮಂಗೆ ಹಗೆಯಾಗಿರ್ದ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗವೆಂಬುದೀಗ ಅರಿರಾಜನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅರಿ ಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳನು ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಶರಣನು ಚಿದಗ್ನಿಯಿಂದಜ್ಞಾನ ತಮಸ್ಸನು ದಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ತನು ವಿರೋಧಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಶರಣನಿಗೆ ಪರಶಿವ ಸೋತು ತನ್ನ ನಿಜಪದವ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬುದೀಗ ಒಡನೆ ಮುರಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಶಿವನು ಕೊಡುವ ಖಂಡಿತ ಫಲ ಪದಂಗಳ ಸಕ್ರಿಯಾ ಚರಣೆಯಿಂದ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಅಸುರಾಜ ಪಶುಪತಿಯ ಗೆದ್ದ ಎನಗಾಯಿತ್ತು ಹೇಳಾ ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದವನೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩. ಅಡಿನ ಕೋಡಿನ ತುದಿಯ ಇಂಬಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ತೋಳನ ಅಗಡ ಘನವಾಯಿತ್ತು. ಬೇಟಿಯ ಬೆಂಬಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕವು. ನಾಯ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ತೊಡಕವು. ಹಿಂಡಿನ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಅಡ ತಿಂದಿಹವು. ಅಡ ಕೂಡುವ ಕಳಲಿಲ್ಲ. ತೋಳನ ಬಾಧೆ ಬಿಡದು. ಕೂಳು ಹೋದ ಮುನ್ನವೇ ಅರಿ ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದವನ.

ಟೀಕೆಃ— ರಜೋಗಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜೀವನ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಂಗಳಗ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ ಅಡಿನ ಕೋಡಿನ ತುದಿಯ ಇಂಬಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಂಗಳ ಸಂಕಲ್ಪ ವಮಾರ್ಗದಿಂ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಂಗಳ ಭೀತಿ ಘನವಾಯಿತ್ತಾತ್ಮಂಗೆ ಎಂಬುದೀಗ ಮೂರು ತೋಳನ ಅಗಡ ಘನವಾಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ತಮ್ಮ ನಿಜವನರಿಯದೆ ಇರ್ಪ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯೆ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಬೇಟಿಯ ಬೆಂಬಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ ಶ್ವಪಚಗಳ ಕರಣ ಕರ್ಕಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕವೆಂಬುದೀಗ ನಾಯ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ತೊಡಕವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಜೀವತ್ರಯಂಗಳ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಹಿಂಡಿನ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಅಡ ತಿಂದಿಹವು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಗುರು ಮಾರ್ಗಾಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅಡ ಕೂಡ ಕಳಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಗುರುಮಾರ್ಗಾಚಾರವಿಲ್ಲಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಲಯದ

ಕೈಕ ಫಲಕಾಂಡಾಕ್ಕೆಗೆಂಬುದೀಗ ಕೊಂಡ ಬಾಳಿ ಬಿಡದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆಂತ ಬಾಳಿಕಿ ಕಿ ಲಯಂಕ್ಕೆಯಾಗಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಮುಟ್ಟಿನೋದಯಂದು ಬಿಡದಲಿದು ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ತಿಳಿವನೆಯ್ದಿದೆಂಬುದೀಗ ಕೂಳು ಹೊಂದ ಮುಸ್ಮನೇ ಆರಿ ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾಡದಂತಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೪. ಆದಿಯನಾದಿಯ ಮಧ್ಯದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಗರ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಸಾಗರದ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸಲಿಲ. ಸಲಿಲದ ಮೇಲೊಂದು ನಿಳಯ. ನಿಳಯದೊಳಗೊಬ್ಬ ಸೂಳೆ, ಯೋನಿ ಎಂಟು, ಮೊಲೆ ಮೂರು, ತಲೆ ಆರು, ಕೈ ಐದು, ಕಾಲೊಂದು, ಇಂತೀ ನಟಜೆಯನಾಡುತಿರಲಾಗಿ ನೋಡಿದವನ ಮನ ಸೋತು ಕೂಡಿಹನೆಂದಡೆ ಕೂಡಬಾರದು. ಯೋನಿ ಎಂಟಾದವಳ ಹಿಡಿವಡೆ ಮೊಲೆ ಕೂರಲಗು. ಜುಂಬನಕ್ಕಧರನಂಜು ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಅಳವಲ್ಲ. ಇದು ಎನಗೆ ಸುಖಕ್ಕೆಚ್ಚುಗವೆಂದು ಬಿಚ್ಚಿದೆ ಇವಳ ಕೂಟ ಒಚ್ಚತ ಬೇಡ ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರಿಯಾದವನೆ.

ಟೀಕೆ:— ದೇಹ ಪ್ರಾಣಂಗಳ ಮಧ್ಯವೆನಿಸುವ ಅಂತರ್ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಆದಿಯನಾದಿಯ ಮಧ್ಯದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಗರ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಜಲ ರೂಪವಾದ ಮನೋಜಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಸಾಗರದ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸಲಿಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮನೋಜಲವನೊಳಕೊಂಡು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತರಂಗವೆಂಬ ನಿಳಯ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಸಲಿಲದ ಮೇಲೊಂದು ನಿಳಯವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚು ರೂಪವಾದ ಮಾಯೆ ಇರುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ ನಿಳಯದೊಳಗೊಬ್ಬ ಸೂಳೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಪಂಚು ರೂಪುವಾದ ಮಾಯೆಗೆ ಅಷ್ಟ ತನುಗಳೇ ಭಗವಾಗೊಪ್ಪುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಯೋನಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಮಲತ್ರಯ ಮೂರು ಸ್ಥಾನವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮೊಲೆ ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳೇ ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧದಿಂ ಶಿರಸ್ಸುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬುದೀಗ ತಲೆ ಆರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ಹಿಡಿವುದಕ್ಕೆ ಪಂಚ ಕರಣಂಗಳೇ ಹಸ್ತವಾಗಿರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಕೈ ಐದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯೆಗೆ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವೆಂಬ ಚರಣ ಒಂದೇ ಎಂಬುದೀಗ ಕಾಲೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಮಾಯೆ ನಾನಾ ಪ್ರಪಂಚಿನ ವಿಕಾರದ ಹೆಚ್ಚುಗೆಯಿಂ ಚರಿಸುತ್ತಿರಲು ಎಂಬುದೀಗ ಇಂತೀ ನಟಜೆಯಲಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಾಯೆಯ ಸ್ವರೂಪು ಲಾವಣ್ಯವನು ಕಾಮವಿಕಾರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನೋಡಿದ ಜೀವನು ಆ ಕಾಮು ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ನೋಡಿದವನ ಮನ ಸೋತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪಷ್ಟತನುಗಳೇ ಭಗವಾಗಿರ್ಪ ಅದ್ಭುತವಾದ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಕೂಡಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಕೂಡಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಕೂಡಬಾರದು ಯೋನಿ ಎಂಟಾದವಳೆಂಬುದೀಗ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವ ತುಂಬಿಕೊಡಿರ್ದ ಘಟಸ್ವರೂಪಿನೀ ಸ್ತನವ ಸಂಕಲ್ಪ ಹಸ್ತದಿಂ ಪಿಡಿವಡೆ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರವಾದ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಹಿಡಿವಡೆ ಮೊಲೆ ಕೂರಲಗು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಸುಖವನನುಭವಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಷಮಯವಾಗಿರುತ್ತಿಹದೆಂಬುದೀಗ ಜುಂಬನಕ್ಕಧರ ನಂಜೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಜ್ಞಾನದ ಮಾಯೆಯನಪ್ಪಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಅಸಾಧ್ಯತರವಾಗಿಹುದು ಜೀವರಿಂಗೆಂಬುದೀಗ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಅಳವಲ್ಲ ಇದು ಎನಗೆ ಸುಖಕಚ್ಚುಗವೆಂದು ಬೆಚ್ಚಿದೆ. ಇವಳ ಕೂಟ ಒಚ್ಚತ ಬೇಡ. ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರಿಯಾದವಳೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫. ಆರೈದು ಕಾಣುವದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾಣು ಕರ್ತನಲ್ಲ. ನೋಯಿಸದೆ ಕಾಂಬುದಕ್ಕೆ ಆರಡಿಯಲ್ಲ ನೋಯದೆ ಕಾಂಬುದಕ್ಕೆ ಪಿಪೀಲಿಕನಲ್ಲ. ಬಂಧಿಸಿ ಕಾಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಚಂದನದ ಶಿಲೆಯಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿ ಎಂಬಂತಹ ಸತಿ ನಾನಾಗಿ ವಿರಕ್ತಿ ಎಂಬ ಘನಲಿಂಗ ಕೂಟಪುರುಷ ನೀನಾಗಿ ಇಂತೀ ಉಭಯದಿಂದೊದಗಿದ ರೂಪ ನಾಮವೇನೆಂಬೆ? ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಹಂಗ ಬಿಡು ಬೇಡಿಕೊಂಬೆ.

೬. ಇನ್ನೆಲ್ಲರ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕುಲ, ಛಲ, ಮಲ, ದೇಹಿಕರ್ಮ ಹಿಡಿದೆನ್ನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಎಡೆಯಾಸೆ ಬಿಡದು. ಕೊಡುವ ಕೊಂಬಲ್ಲಿ

ವಿಚಾರ ನೋಡಗೂಡುವುದು ಬಿಡದು. ಎನ್ನೊಡೆಯ ಬಸವಣ್ಣ ಹೇಳಿ
ಮಾತಿಗೆ ಅಡಿ ಇಡಲಮ್ಮದೆ ಕಟ್ಟಿದೆ. ಒಡಿದರ್ಚಿಸುವದಕ್ಕೆ ಶಿರದ ಕಡೆಯ
ಕಾಣೆ. ಮುಟ್ಟುವ ಮಂಡಿಗೆಂದಂಯೆ. ಪಾದಕ್ಕೆಂದರಿಯೆ. ಕುಸುಮವನಿಕ್ಕು
ವದಕ್ಕೆ ಸಮಿಯಾದೆ. ಮುಕುಟದಲ್ಲಿ ಪಾದಕ್ಕೆ ಮದನ ಪಿತನ ಲಕ್ಷಿಯಿಟ್ಟ
ಅಂಗುಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಾಯೆ ಕಾಣೆ. ಕೂಟಕ್ಕೆ ಅವಯವಂ
ಳಿಲ್ಲ. ಮೂರ್ತಿಗಾತ್ಮನ ಕಾಣೆ. ಇದೇತರ ಮರಿ ಪಾಷಾಣದಂತಿ
ಇದಂಬಾಟವೆನಗೆ ಕಾಟವಾಗಿದೆ. ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಾದ ಭೇದ
ಎನಗೆ ಹೇಳು.

೭. ಊರೊಳಗಣ ಅರುಳಿಯ ಮರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಣದ ಗಿ
ಮರಿಯನಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಬಲಿದು ರಿಕ್ಕೆ ಹಾರಲಾರದು. ಕೊಕ್ಕು ಬಲಿ
ಕೆಂಪಾಗದು. ಬಾಯಿ ಬಲಿದು ಹಣ್ಣು ಮೆಲಲಾರದು. ಅದು ಓ
ಸುವವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ. ಅಲೇಕನಾದ ಇದರೊಲವರವರ ಕೇಳಿಹರೆಂದ
ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದ.

ಟೀಕೆಃ— ಪಂಚಭೂತ ಗ್ರಾಮವೆಂಬುದೀಗ ಊರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ
ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಜಾಲಂಗಳಿಂದ ಉಲುಹುತ್ತಿ
ವಾಗ್ಜಾಲವೆಂಬುದೀಗ ಊರೊಳಗಣ ಅರುಳಿಯ ಮರದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಾಗ್ಜಾಲ ಭ್ರಾಂತಿನಲ್ಲಿರ್ಪ ಗುಣತ್ರಯ ಸಂಬಂಧಿಯಾ
ಜೀವಹಂಸನಿಂ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಉದಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಮೂರು ವರ್ಣ
ಗಳಿಮರಿಯನಿಕ್ಕಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವ ಕೃಪೆಯಿಂದ-ಜೀವತ್ರಯಂಗ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವಿಸಲು ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಸರ್ವಾಂ
ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಲು ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಂಗಳು ನಿರ್ಧರವಾದವೆಂಬ
ದೀಗ ರಿಕ್ಕೆ ಬಲಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಂಗಳಿರಪ
ನಿರ್ಧರವಾದ ಚಿದಾತ್ಮನು ಅನ್ಯವಾದ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿನ
ಹೋಗದೆಂಬುದೀಗ ಹಾರಲಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಮಾಯಾ
ಪ್ರಪಂಚು ನಷ್ಟವಾಗಲು ಶರಣನ ಶಿವಭಾವ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ರಜೋ
ಗುಣವ ಹೊದ್ದದೆಂಬುದೀಗ ಕೊಕ್ಕು ಬಲಿದು ಕೆಂಪಾಗದು ಎಂ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ರಜೋಗುಣ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಶರಣನ ಶಿವ
ಪೀಠೈ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಿರವಾಗಿ ಭಿನ್ನ ಫಲಪವಂಗಳ ಸ್ವೀಕರಿಸದೆಂಬ

ದೀಗ ಬಾಯಬಲಿದು ಹಣ್ಣು ಮೆಲಲಾರದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನದಿಂದರಿದಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬು
ದೀಗ ಅದು ಓದಿಸುವವಂಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ ಅಲೇಕನಾದ ಇದರೊಲವರವ
ಕೇಳಿಹರೆಂದು ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೮. ಊರ್ಧ್ವ ಭೂಮಿಯ ವಿಂಗಡದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಭೂವಿ
ಯೊಂದೇ. ಆ ಭೂವಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೊಂದು ವಟವೃಕ್ಷ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು.
ಕೊಂಬು ಮೂರು ಅವರ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕವಲಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ.
ಆ ಅಲದ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಮನೌನದ ಹಕ್ಕಿ ಈ ರೇಳು ಕೋಟಿ ಕೂಡಿ ಎಂಬತ್ತು.
ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಬೇಟಿಕಾರರ ಬಲಿಗೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಇದರೊಲವರವ ಕೇಳಿ
ಹರೆಂದು ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಿನ ನಿಳಯದೊಳಗಾದ.

ಟೀಕುಃ—ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ಊರ್ಧ್ವ
ವಾಗಿರ್ಪ ನಿಷ್ಕಲ ಶಿವತತ್ವವೆಂಬುದೀಗ ಊರ್ಧ್ವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಆ ನಿಷ್ಕಲ ಶಿವತತ್ವಕ್ಕಾಧಾರವಾದ ಚಿತ್ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬಯಕೆ
ಇಲ್ಲದೆ ಪರಮ ಸಂತೋಷದಲಿ ಇರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಭೂವಿಯ
ವಿಂಗಡದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಂಗಳು ಮೊದಲಾದ
ಅನೇಕ ತತ್ವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳಿಗೆ ಆ ಚಿತ್ತೇ ಆಧಾರವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ
ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಭೂವಿಯೊಂದೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್
ಪೃಥ್ವಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಪರ
ಬ್ರಹ್ಮ ವೃಕ್ಷ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆ ಭೂವಿಯ ಮಧ್ಯದಲೊಂದು ವಟ
ವೃಕ್ಷ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವೃಕ್ಷದಿಂ ಶಿವತತ್ವ
ಸದಾಶಿವತತ್ವ ಮಹೇಶ್ವರತತ್ವವೆಂಬ ತ್ರಿತತ್ವ ಉದಯವಾದವೆಂಬುದೀಗ
ಕೊಂಬು ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹೇಶ್ವರ ತತ್ವದಿಂ ಹುಟ್ಟಿದ
ಅನೇಕ ಲೀಲಾವಿಗ್ರಹ ಮೂರ್ತಿಗಳೆಂಬುದೀಗ ಅದರ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದ ಕವಲಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವೃಕ್ಷದ
ಉದಯವಾದ ಮುಕ್ತಿ ಫಳವೆನಿಸುವ ಚಿದ್ಘನ ಲಿಂಗವ ಶಬ್ದಜಾಲಂಗ
ಳಿಂದಳಿದು ನಿಃಶಬ್ದಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಪಕ್ಷಿಯು ಅನೇಕ
ಕರಣಂಗಳನು ತನ್ನ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಅವಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಾಚಾರ
ಸಂಪತ್ತು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಶೀಲ ವ್ರತ ನಿಯಮಂಗಳಿಂ ಸಾಧಿಸುವ

ಭಕ್ತ ಜನಂಗಳ ಭಕ್ತಿ ಪಾರಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಅಲದ ಹಣ್ಣಿನಿಗೆ ಮೌನದ ಹಕ್ಕಿ ಉರೇಳು ಕೋಟಿ ಕೂಡಿ ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ಬೇಟಿ ಕಾರರ ಬಲೆಯೊಳಗಾಯಿತ್ತು ಇದರೊಲವರವ ಕೇಳಿಹರೆಂದು ಅಲೇಕ ನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ನಿಳಯದೊಳಗಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೯. ಎತ್ತಬಾರದ ಕಲ್ಲು ನೀರ ಮೇಲೆ ತೆಪ್ಪದಂತೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಒತ್ತುವರ ನುಂಗಿತ್ತು. ನುಂಗಿದವರು ಅಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಹೊಳೆಯ ನೀರ ತಪ್ಪಲಿಕೆ ಕುಡಿದು ಆ ತೆಪ್ಪ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದಿತ್ತು. ಈ ಗುಣ ಬಿತ್ತಿಯ ಕೇಳಿಹರೆಂದು ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮಠೆಯಾದ.

ಟೀಕು: – ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಆಪ್ಯಾಯನಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ನಿಷ್ಕಲ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ ಎತ್ತ ಬಾರದ ಕಲ್ಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಂಚಲ ರೂಪವಾದ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ನೀರ ಮೇಲೆ ತೆಪ್ಪದಂತೆ ಹೋಗುವಾಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂ ಧಿಗಳಾಗಿ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಭಕ್ತ ಜನಂಗಳ ತಾನೆ ಒಳಕೊಂಡಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಒತ್ತುವರ ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರ್ಪ ಭಕ್ತಜನಂಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಜವ ತಾವರಿಯದೆ ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂ ಫಲಪದಗಳನಿಚ್ಛಿಸಿ ಆ ಫಲಪದಂಗಳಿಂ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲ ಪ್ರವಾಹ ಭಿನ್ನಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸೇವಿಸುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ ನುಂಗಿದವರು ಅಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಹೊಳೆಯ ನೀರ ತಪ್ಪಲಿಕೆ ಕುಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಅದ್ವೈತಿಗಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಪಾತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗವು ಅಡಗಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬು ದೀಗ ಆ ತೆಪ್ಪ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದಿತ್ತು. ಈ ಗುಣ ಬಿತ್ತಿಯ ಕೇಳಿಹ ರೆಂದು ಅಲೇಕನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮಠೆಯಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೦. ಊರ ಹೊರಗೊಂದು ನಡು ಮಠ ಅದರೊಳಗೆ ಅಡಗಿರ್ಪರು ಐವರು ಕಳ್ಳರು. ಒಬ್ಬನರಿಯೆ ಬಲೆಯುವ ಒಬ್ಬ ಹುಲಿಯ ಬಲೆಯುವ

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ. ನಿಲಬಾರದ ದುರ್ಗಂಧ. ಆ ತಾಯಿಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿ ತಾಕಿದರೆ ತ್ರಿಶೂಲದಲ್ಲಿ ಇರಿದಂತೆ, ಆ ತಾಯಿ ನೀರ ಕುಡಿದರೆ ಹಿಡಿಗಲ್ಲು ಬಿದ್ದಂತೆ, ಆ ತಾಯಿ ಉಂಡ ಅನ್ನದ ತುತ್ತು ಕಾರಸಿಡಿಲು ಬಿದ್ದಂತೆ. ಆ ತಾಯಿ ಕುಡಿದ ಕಾರವು ಕಾಳಕೂಟ ವಿಷದಂತೆ, ಆ ತಾಯಿ ಹಸಿದಿದ್ದರೆ ಕಾಡ ಗಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ. ಆ ತಾಯಿ ಸೀರೆಯುಂ ಬಿಗಿದುಟ್ಟರೆ ಕಾಲಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದಂತೆ, ಆ ತಾಯಿ ನಡೆವಲ್ಲಿ ಕುಂಬಳ ಕಾಯುನೆತ್ತಿ ಹಾಕಿದಂತೆ, ಆ ತಾಯಿ ಕೋಪಿಸಿದರೆ ಕುಮ್ಮಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ, ಆ ತಾಯಿ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಛ್ವಾಸ ನಿಶ್ವಾಸಂಗೈದಡೆ ಕೋದಂಬ ಸೇದಿದಂತೆ ಆ ತಾಯ ಗರ್ಭ ದಲ್ಲಿ ಕೇಲಹುಳುವು ಕಡಿಪೊಡೆ ಕಾಲಸರ್ಪ ಮಿಡಿಗಪ್ಪೆಯ ಕಡಿದಂತೆ, ಅಂತಲ್ಲದೆ ಕದಲುವೊದಲುಗೂಡದು. ಅದರಿಂದ ಪಿಂಡಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಸಕ್ಕೆ ನೂರು ಕೋಟಿ ಬಾಧೆ, ಎರಡನೆಯ ಮಾಸಕ್ಕೆ ಐವತ್ತು ಕೋಟಿ ಬಾಧೆ, ಮೂರನೆಯು ಮಾಸಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದುಕೋಟಿ ಬಾಧೆ, ನಾಲ್ಕನೆಯು ಮಾಸಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡುಕೋಟಿ ಬಾಧೆ, ಐದನೆಯು ಮಾಸಕ್ಕೆ ಆರುಕೋಟಿ ಬಾಧೆ, ಆರನೆಯು ಮಾಸಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕೋಟಿ ಬಾಧೆ, ಅದರ ಮೇಲೆ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಹುಟ್ಟಿ ಹಿಂದಣ ಜನ್ಮ ನೂರು ಮುಂದಣ ಜನ್ಮ ನೂರು ತನ್ನ ಜಾತಿ ಸ್ಮರತ್ವವನರಿದು, ತನ್ನ ಹೀನಾಧಿ ಕಜನ್ಮವನ್ನು ತನ್ಮ ಸ್ವರ್ಗನರಕವನ್ನು ತನ್ನ ಸುಖದುಃಖವನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ತುತಿನಿಂದೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಭೃತ್ಯತ್ವವನ್ನು ತನ್ನ ಸಿರಿ ಬಡತನ ವನ್ನು ತನ್ನ ರೂಪುಕುರೂಪನ್ನು ತನ್ನ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಸರ್ವರಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವನೇ ಪೂಜ್ಯನೆಂದರಿದು, ಸರ್ವರೂ ಪೂಜಕರೆಂದರಿದು, ನೋಟಕ್ಕೆ ಶಿವನೇ ಕರ್ತ, "ಅಸೌಯೋವಸರ್ವತಿನೀಲಗ್ರೀವೋವಿಲೋಹಿತಃ" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಆತ್ಮಚಕ್ಷುವೈತನ್ಯನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರೇರಕತ್ವವ ಮಾಡುವಾತನು ಶಿವನೇ. ಆದರಿಂದ ನೋಟಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಶಿವನೇ ಕರ್ತನು. ಈ ನೋಟವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಅಪಾತ್ರವ ಮಾಡಿದ ಕಾರಣ ಈ ದೇಹಪಾಶವು ಎನಗೆ ಬಂದಿತೆಂದು ಈ ನೋಟವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಶಿವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರೆ ವಿಮೋಕ್ಷವಾಗುವೆನೆಂದು ಈ ನೋಟವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಸಕೀಲು ಎನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ವೀರಮಹೇಶ್ವರ ರಿಗೆ ತಿಳಿವುದು. ಅವರ ಸೇವೆಯ ಮಾಡಿ ನೋಟವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಶಿವನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ದೇಹಭಾರವನಿಳುಹುವೆನು. ವಿಷಯದಿಂದ ಬಂದ ಭಾರ

ವನ್ನು ನಿರ್ವಿಷಯದಿಂದ ಇಳುಹಿ, ಶಿವನೊಳಗೆ ಏಕಾರ್ಥವಾಗುವೆನೆಂದು ಆರು ತಿಂಗಳು ಮೊದಲಾಗಿ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ತಿಂಗಳು ಪರ್ಯಂತವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಕೋಟಿಬಾಧೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿಪ್ಪುದು. ಆಮೇಲೆ ಉಕ್ಕಿನ ಕಂಬಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಚಿಸ್ನದ ಸಲಾಕೆಯಂ ತೆಗೆದ ಹಾಗೆ ಹುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಬಾಧೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸೂತಿವಾಯು ಸೋಂಕಿ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಕೆಟ್ಟು ತಾ ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡ ಮರೆದು ಸುಖದುಃಖಿಂಗಳಿಂದೆ ಸ್ತುತಿನಿಂದೆಗಳಿಂದ ಸಿರಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದೆ ರೂಪು ಕುರೂಪುಗಳಿಂದೆ ವಿದ್ಯಾವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದೆ ಹೀನಾಧಿಕ ದಿಂದೆ ಕುಲಾಕುಲಗಳಿಂದೆ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಂಗಳಿಂದೆ ಮುನ್ನೂರರುವತ್ತು ರೋಗಂಗಳಿಂದೆ ವರುಷನೂರಕ್ಕೆ ಬರುವದು ಕೋಟಿಬಾಧೆ, ಸಾವಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಬಾಧೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟುಕೋಟಿ ನರಕಗಳು ಗರ್ಭನರಕಕ್ಕೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಈ ಗರ್ಭನರಕವು ಎಂದಿಗೆ ದೂರವಹುದೋ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

(೧೫) ಈ ದೇಹದುರ್ಗುಣ ಅವಲಕ್ಷಣ ದುಃಖ ಅಶಾಬದ್ಧ ಅಸ್ಥಿರ ದೇಹಭಾರವನಿಳುಹಿ ಪೋಷಿಸುವಂಥ ತಂದೆ ಯಾರೋ ಎನಗೆ? ಈ ದೇಹ ದುರ್ವಿಷಯ ಹಾಳಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಅವ್ಯತವಾಗಿ ಬಂದು ಪರಿಹರಿಸುವ ದಯಾನಿಧಿಯಾರೋ ಎನಗೆ? ಈ ದೇಹದ ಪಂಚಾಗ್ನಿಯೆಂಬ ವಡಬಾನಲಕ್ಕೆ ಅವ್ಯತವಾಗಿ ಬಂದು ದಿಗಿಲು ಬಿಡಿಸುವಂಥಾರೋ? ಈ ದೇಹ ದುರ್ಮದವೆಂಬ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹವಾಗಿ ಬಂದು ಭಯ ಬಿಡಿಸುವ ಕರುಣಾನಿಧಿ ಯಾರೋ? ಎನ್ನ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಂಧಕಾರಕ್ಕೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಇದು ಸ್ಥೂಲ ದೇಹದ ಸುಖ ಇದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೇಹದ ಸುಖ, ಇದು ಕಾರಣ ದೇಹದ ಸುಖವೆಂದು ಕಾಣಲ್ಪಡ ಹೇಳುವ ಗುರುವಾರೋ ಎನಗೆ? ಎನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವಿಕಲ್ಪವೆಂಬ ಘೋರಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ದಾವಾನಲನಾಗಿ ಬಂದು ಶಂಭುಪುರಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಂ ತೋರಿಸುವ ಪರಮ ಗುರುವಾರೋ ಎನಗೆ? ಎನ್ನ ಭವಾಂಬುಧಿ ಎಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹಡಗಾಗಿ ಬಂದು ತಡಿಯಂ ಸೇರಿಸುವ ದಯಾನಿಧಿ ಯಾರೋ? ಈ ನೋಟವೂ ಮನವೂ ಶಿವನೊಡವೆ. ಒಡವೆಯವನಿಗೆ ಒಡವೆಯನೊಪ್ಪಿಸಿದರೆ ದೇಹ ಭಾರವು ಇಳಿವುದು. ಒಪ್ಪಿಸದಿರ್ದರೆ ದೇಹಭಾರವು ಹರಿಯದು. ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಸೊಮ್ಮು ಕರ್ತನ ತಿಳಿವುದು. ಆ ಸೊಮ್ಮಂ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡದು. ಗರ್ಭವಂ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದರೆ ಒಡವೆ ಉಂಟು. ಕೊಡುವರೆ ಒಡವೆಯಾತನಂ ಕಾಣೆನು. ಒಡವೆಯಾತನಂ ಕಂಡರೆ ನೋಟವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಕೊಡಬಹುದು. ನೋಟವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ನಿಲಿಸಿದಾತನು ಶಿವನಂ ಪೂಜಿಸುವನು. ಆ ಶಿವ ಕಳೆ ದೇಹಭಾರವನಿಳುಹಿ ಧ್ರುವಮರಕೀಟನ್ಯಾಯದಿಂ ನಿಲಿಸುವುದು. ನೋಟವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ನಿಲಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಆ ಶಿವಕಳೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಬಂಧ ಮುಕ್ತಿಯ ನೀವುವಲ್ಲದೆ ದೇಹಭಾರವನಿಳುಹದು. ಇಂತಪ್ಪ ದೇಹಭಾರಕನು ಕಾಮ ವಿಕಾರಿ ಎಂದು ಕಾಲಭೀತನೆಂದು ಕರ್ಮದೇಹಿಯೆಂದು ಅಶುದ್ಧನೆಂದು ವಿಕಾರಿಯೆಂದು ದುರಾಚಾರ ಜೋರನೆಂದು ದುರ್ಭಾರ್ಗನೆಂದು ಭವ ಭಾರಿಯೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟನು. ಮತ್ತೆ ಹೇಗೆಂದೊಡೆ— ನೋಟವನ್ನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶಿವನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವಾತನೇ ಕಳಾಲಿಂಗ ಸಂಧಾನಿಯೆಂದು ನಿರಾಭಾರಿಯೆಂದು ನಿಷ್ಕಾಮನೆಂದು ನಿರ್ವಿಕಾರಿಯೆಂದು ನಿರ್ಮಲನೆಂದು ನಿಸ್ಸಂಗನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟನು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

೧೬. ಈ ಅಶಾಬದ್ಧದೇಹವನೆಷ್ಟು ದಿನ ಹೊರುವೆನು, ಹೊರಲಾರೆನಲ್ಲಾ ಎಂದುಪೋಷಣವ ಮಾಡಲು, ದುರ್ಗುಣವ ಕೊಡುವದಲ್ಲದೆ ಸದ್ಗುಣವು ಬಾರದು. ಹಾವಿನ ಮರಿಗೆ ಹಾಲನೆರೆದ ಹಾಗೆ ಇಷ್ಟು ದಿನವು ಈ ದೇಹವು ಸುಖವೆಂದಿರ್ದೆನು. ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ದುಃಖಸ್ವರೂಪವು. ಈ ದುಃಖಶರೀರಕ್ಕೆ ಪೋಷಣವಂ ಮಾಡಿದರೆ ಮಹಾದೋಷವು. ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, 'ಅಪಾತ್ರದಾನೇನ ದರಿದ್ರದೋಷಃ' ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಮಹಾದೋಷವೆಂದು ಪುತ್ರಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರ ಜಾತಿ ಗೋತ್ರ ಭ್ರಾತೃ ಪಿತೃ ಮಾತೃ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವಸಂಪದವಂ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಮಹಾರಣ್ಯದ ದಾರಿಯಂ ಹಿಡಿದೆನು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ನಿಜಚಿಹ್ನಂಗಳಂ ಮರಸಿಕೊಂಡು ಅನಂತ ಕೋಟಿವೇದಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಾಗಮಮಂತ್ರಾರ್ಥಸಾರಸಂಧಾರಸವಾದ ವೀರಶೈವ ಪುಸ್ತಕವಂ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಪಿಡಿದುಕೊಂಡು ದಿವ್ಯಜಂಗಮದ ಸ್ವರೂಪದ ಹಾಗೆ ಶ್ರೀಗುರು ಮೂರ್ತಿಯು ಕುಳ್ಳಿರಲಾಗಿ ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿದುದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ ಅಂಧಕನಿಗೆ ನೇತ್ರವು ಬಂದಂತೆ, ದರಿದ್ರನು ನಿಕ್ಷೇಪವ ಕಂಡಂತೆ, ರೋಗಿಯು ಸಂಜೀವನವಂ ಕಂಡಂತೆ, ನೋಡಿದೆನು ಆ ಶ್ರೀಗುರುಮೂರ್ತಿಯನು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

೧೭. ಆ ಗುರುಮೂರ್ತಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮಂಗೈದು ಶರಣು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ನಮೋ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ನಮೋ ಮತ್ಸ್ಯಾಣನಾಥ ನಮೋ

ಳಕ್ಕೆಯ ದೇಹ, ಈ ದೇಹವೆಂಬ ಕಾಂತಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಾಧೆಯ
ಹೇಳುವೆನು. ದಯದಿಂದ ಕೇಳಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ:— ಕಾಮವೆಂಬ ತಸ್ಕ
ರನು ಹೊಕ್ಕು ನಿಜಜ್ಞಾನವೆಂಬ ರತ್ನವನಪಹರಿಸಿಕೊಂಡುಹೋದನು
ದೇವಾ! ಕ್ರೋಧವೆಂಬ ವ್ಯಾಘ್ರನು ಹೊಕ್ಕು ನಿಜಸ್ವರೂಪವೆಂಬುವ
ಕಾಮಧೇನುವಂ ಕಡಿದು ಕೆಡಹಿತ್ತು ದೇವಾ! ಲೋಭವೆಂಬುವ ಕಪಿ
ಹೊಕ್ಕು ಶಿವಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯೆಂಬ ಹಣ್ಣಾನುಂಗಿತ್ತು ದೇವಾ! ಮೋಹವೆಂಬ
ಮುಳಿ ಹೊಯ್ದು ಶಿವವಿಚಾರವೆಂಬ ಅಲೆ ತೇಲಿತ್ತು ದೇವಾ! ಮದ
ವೆಂಬ ಅನೆ ಹೊಕ್ಕು ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಿರ್ಮಲತ್ವನೆಂಬ ತಾವರೆಗೊಳನಂ ಕಲ
ವಲವ ಮಾಡಿತ್ತು ದೇವಾ! ಮಾತ್ಸರ್ಯ ಕೋಪವೆಂಬ ಕಾಲಾನಲಂ
ಹೊಕ್ಕು ಶಾಂತಿಯೆಂಬ ಸಮುದ್ರವು ಬತ್ತಿಹೋಯಿತ್ತು ದೇವಾ! ಮನೋ
ವಿಕಾರವೆಂಬ ಚಂಡಮಾರುತನು ಹೊಕ್ಕು ಸತ್ಯಶೌಚಕ್ಷಮೆಯೆಂಬ ಶಾಂತಿ
ದಾಂತಿದಯೆದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದಿ ಸತ್ಕೃತ್ಯವೆಂಬ ದೀಪಗಳು ಮಗ್ಗಿ
ಹೋದವು ದೇವಾ! ರಾಗದ್ವೇಷವೆಂಬ ಜೇನನೊಣವು ಕೂಡಿಕೊಂಡು
ಎನ್ನ ಜೀವಹಂಸನ ಬಾಧೆಗೊಳಿಸಲು ತಾಳಲಾಪೆನೇ? ಚಿದಾಕಾಶವು
ಜೀವನಿಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಲಯಂಗಳು ಎಷ್ಟು ದಿನದಿಂದಿಹವು? ಇನ್ನೆಷ್ಟು
ದಿನಕ್ಕೆ ಲಯವು? ನಾನಾರು, ಈ ದೇಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಮೋಹವೆಂಬ
ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಏಳಗೊಡದೆ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಪರ್ವತವ
ಎದೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಬಾಧಿಸುವರು ಆರು ಸ್ವಾಮಿ? ನಾನಾರು, ಈ ದೇಹ
ವಾರು? ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನೆಂಬ ಚೈತನ್ಯವೇ ದೇಹವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತೋ,
ಇಲ್ಲವೆ ನಾ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮವೇ ದೇಹವಾಯಿತೋ, ಎಂದರೆ ದೇಹ
ವಿಲ್ಲದ ಕಾಲಕರ್ಮವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ದೇಹಕ್ಕೂ ಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಕರ್ತ
ನೊಬ್ಬನುಂಟು. ಆ ಕರ್ತನೇ ನಾನು. ದೇಹಾದಿ ಪ್ರಪಂಚ ಅಬದ್ಧವೆಂದೊಡೆ
ಕದಲಿದೊಡನೆ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿತ್ತು. ಆ ಕರ್ಮದಿಂದೆ ನಾನಾ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರಲು, ಅಬದ್ಧವೆಂಬುದು ಹೇಗೆ? ಈ ರೀತಿ
ಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವದುಃಖಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ದೇಹಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುಮಾಡಿದೆಯಾ,
ನಿಮ್ಮ ಪಾದಪದ್ಮಂಗಳೇ ಎನಗೆ ದಿಕ್ಕೆಂದು ಬಂದೆನು. ಎನ್ನಂ ಕಾಯ್ದು
ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯ ದುಃಖಸಂಹಾರಿ ಎಂದು ನಮಸ್ಕಾರವ ಮಾಡಲು, ಆ ಶ್ರೀಗುರು
ಸ್ವಾಮಿಯು ದಯಾದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ನಿನ್ನಂತರಂಗದ ಸಂಕಲ್ಪ
ವಿಕಲ್ಪಂಗಳಂ ಕೆಡಿಸಿ ನಿನಗೆ ಮೋಕ್ಷರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟವಂ ಕಟ್ಟಿ ಆಳಿಸು
ವೆನು ನಿನಗೆ ಭಯಬೇಡೆಂದು ಅಭಯವಿತ್ತನು ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

೧೮. ಮೊದಲು ಏನೇನೂ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವ ಬ್ರಹ್ಮವು
ಒಂದೇ ಇದ್ದಿತ್ತು. ಆ ಪರಶಿವ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಸರ್ವ ಜಗತ್ತು
ಆಯಿತ್ತು. "ಯಥಾ ಬೀಜಂ ತಥಾಂಕುರಃ" ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ
ಈ ಸಕಲ ಜಗತ್ತು ನೀನಲ್ಲ, ಆ ಪರಶಿವ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ನೀನೆಂದು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ
ಬೋಧಿಸಲು, ಆ ಶಿಷ್ಯನು ಆನಂದಮಯನಾಗಿ ಕೇಳ್ದೆ ಗುರುನಾಥ
ಮತ್ತೊಂದು ಬಿನ್ನಪವಂ. ಆ ಲಿಂಗ ಲೀಲಾವಿಲಾಸದಿಂದೆ ಕರ್ಮ
ಪಾಶಬಂಧದಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನಾಗಿ ಸರ್ವ ದುಃಖದಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಂದುತ್ತಿ
ರಲು ನೀವು ದಯಾನಿಧಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಎನ್ನ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಂಧ
ಕಾರವಂ ಕೆಡಿಸಿ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸೂರ್ಯೋದಯವಂ ಮಾಡಲು ಜೀವಾ
ತ್ಮಭಾವ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಆ ಪರಶಿವ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ನಾನೆಂದು ತಿಳಿದೆನು ಸ್ವಾಮಿ!
ಇನ್ನೊಂದು ಬಿನ್ನಪಂ. ಅದೇನೆಂದೊಡೆ ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸ್ಥೂಲ
ದೇಹವು, ಸ್ವಪ್ನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೇಹವು, ಸುಷುಪ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ
ವಾದ ಕಾರಣದೇಹಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದು. ಈ ಮೂರು ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ
ಪರಶಿವಬ್ರಹ್ಮನೇ ತಾನಾದರೆ ತನುತ್ರಯ ವ್ಯವಹಾರವ ಹೊದ್ದುವದೇ?
ಫೇನಬುದ್ಬುದ ತೆರೆಗಳಿಲ್ಲದ ಸಮುದ್ರದ ಹಾಗೆ, ಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದ ದೀಪದ
ಹಾಗೆ, ಎಲೆಯಿಲ್ಲದ ವೃಕ್ಷದ ಹಾಗೆ, ರೆಕ್ಕೆಯಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ, ರವಿ
ಶಶಿತಾರಾಮೇಘಂಗಳಿಲ್ಲದ ನಿರ್ಮಲಾಕಾಶದಂತೆ ತಾನು ನಿರ್ಮಲನಾಗಿ
ನಿರವಪರಣನಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಲಕ್ಷಣ ಹಾಗಲ್ಲದೆ ತನು
ತ್ರಯ ವಿಕಾರಕೊಂದ್ದಿದ್ದರೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ತಾನಾಗಬಲ್ಲನೇ? ಕೆಲಬರು ತಾ
ಬ್ರಹ್ಮನಾದರೂ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮ ಬಿಡದೆಂಬರು. ಕೆಲಬರು ತಾ ಸರ್ವ
ಸಾಕ್ಷಿ ವಿಕಾರವು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ತಸ್ಕರಂಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯಂಗಿಲ್ಲ
ವೆಂಬರು. ಕೆಲಬರು ಆ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ತಾನಾಗಡೆಯೂ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೊದ್ದ
ಲಾಗವೆಂದು ನೇಮನಿಷ್ಠೆಯಾಶ್ರಯಿಸಿರುವರು. ಈ ಸಂಕಲ್ಪವೆನಗೆ ತಿಳಿಯದು.
ಎಲೆಯಿ ರಕ್ಷಿಸು ಶ್ರೀಗುರುನಾಥ ಎಲಲಾಗಿ ಆ ಶ್ರೀಗುರುನಾಥ ಶಿಷ್ಯನ
ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಕೇಳು ಕುಮಾರ, ನಿನಗೆ ನಿಶ್ಚಿಂತ ಕೈವಲ್ಯ ಸುಖವ ನೀವೇ
ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

೧೯. ಗಜಶಾಸ್ತ್ರವ ಕಲಿತ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಜವನೇರಬಹುದೇ ಸಾಧಕ
ವಿಲ್ಲದೆ? ಕರ್ಪೂರವಂ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಡಗಿದೊಡೆ ಶಿವಾರ್ಪಣವಾಗಬಲ್ಲುದೇ
ಅಗ್ನಿಯಂ ಮುಟ್ಟಿಸದೆ? ಕಾಶೀಮಹಾತ್ಮ್ಯವಂ ಕೇಳಿದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾರೂ

ಜನಕ್ಕೆ ಬಾರದು. ವೀರಶೈವದಲ್ಲಿ ತನುತ್ರಯವಿಕಾರವುಂ ತೊಲಗಿಸ
ಬಹುದು. ಅಂತೆಂದೊಡೆ, ಮುಂದೆ ಸಿದ್ಧಾಂತನಿರ್ಣಯವಂ ಹೇಳು
ವೆನು. ಅನಾದಿಯಿಂದಲೂ ಮಲಮಾಯಾಕರ್ಮಂಗಳುಂಟು. ಶಿವನುಂಟು.
ಆ ಮಲಮಾಯಾಕರ್ಮದಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ಆ ಪಾಶಬದ್ಧತ್ವವುಂಟಾಗಿ
ಸುಖದುಃಖಂಗಳ ಬಿಡಕೂಡದು. ಶಿವಪೂಜಾಫಲದಿಂದ ಬಂಧಮುಕ್ತಿ
ಯಿಲ್ಲದೆ ಸಹಜಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವದು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿರ್ಣಯ.

೨೨. ಅನಾದಿಯಿಂದಲೂ ನಿರ್ಮಲನಾಗಿ ಶುದ್ಧನಾಗಿ ಪಾಶಜೀವಗ
ಳಂಟದಾತನಾಗಿ, ಶಿವರತಿಸುಖಸುಧಾಮಯನಾಗಿ, ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮದ
ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಗುಣವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿಜಚಿನ್ಮಯರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತ್ರಿವರ್ಣ
ಮಲತ್ರಯವ ವಿಷ್ಣುವಿಧಿಗಳ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ತೊಳೆಯಬಾರದಂಹತವು, ಅಂತಪ್ಪ
ಮಲತ್ರಯವ ತಾ ತೊಳೆದು ಜಗದ ಜೀವರ ತೊಲಗಿಸುವ ಜಾಣ್ಮೆಯು
ಳ್ಳಾತನೇ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಗುರುಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಅದ್ವೈತ ನಿರ್ಣಯ

೨೩. "ಜೀವಶ್ಚಿವಶ್ಚಿವೋಜೀವಃ ನಜೀವಃ ಕೇವಲಶ್ಚಿವಃ॥ ಪಾಶಬ
ನ್ಧೋಭವೇಜ್ಜೀವಃ ಪಾಶಮುಕ್ತಸ್ಸದಾಶಿವಃ" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ
ಹೀಗೆಂಬರು ಕೆಲವರು. ಪಾಶಬದ್ಧನು ಜೀವನು. ಶಿವನು ಪಾಶವಿಲಕ್ಷ
ಣನು. ಜೀವನು ಪಶು. ಶಿವನು ಪಶುಪತಿ. ಪಶುವನು ಕಟ್ಟಲು ಬಿಡಲು
ಪಶುಪತಿಯಿಂದಹುದಲ್ಲದೆ ಪಶುವು ತಾನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಾನೇ ಬಿಟ್ಟು
ಕೊಂಬುದೇ? ಅದರಿಂದ ಜೀವನು ಜೀವನೇ. ಶಿವನು ಶಿವನೇ. ಅದರಿಂದ
ವೇದಾಂತಲಕ್ಷಣ ಶರಣರಿಂಗಲ್ಲದೆ ಇತರರಿಂಗಸಾಧ್ಯ ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಶಿವಾದ್ವೈತನಿರ್ಣಯ.

೨೪. "ಭಕ್ತಶ್ಚಿವಶ್ಚಿವೋಭಕ್ತಃ ಸದ್ಭಕ್ತಃ ಕೇವಲಶ್ಚಿವಃ॥ ಸಾಕಾರಸ್ತು
ಭವೇದ್ಭಕ್ತೋ ನಿರಾಕಾರಸ್ಸದಾಶಿವಃ" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಶಿವನು
ಪಾಶವಿಲಕ್ಷಣನು, ಭಕ್ತನು ಪಾಶವಿಲಕ್ಷಣನು, ಶಿವನು ನಿರ್ಮಲನು,
ಭಕ್ತನು ನಿರ್ಮಲನು, ನಿರಾಕಾರವಾದ ಶಿವನು ಜಗದ್ಧಿತಾರ್ಥವಾಗಿ
ಭಕ್ತನಾದನು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ:— ಭಕ್ತಲಕ್ಷಣ ಕರ್ಮಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯ
ದಿಂದ ಗುರುಸೇವೆ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠೆ ಜಂಗಮಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಂಚಕ

ಪ್ರಸದವಿಯಪ್ಪುದೇ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಪಂಚಕ್ರೋಶಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾರಕ
ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶದಿಂದೆ ಜೀವಿಸದೆ? ಅಮೃತವೆಂದಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತಿಯಪ್ಪುದೇ
ಘುಂಜಸದೆ? ಆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತತ್ವಮಸಿ ವಾಕ್ಯಂಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಲ್ಲಿಯೇ
ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮವಹನೆ? ತನುತ್ರಯವಿಕಾರವು ತೋರಿದಲ್ಲಿ ಶಿವೋಹಂ ಭಾವ
ವಿಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಶಿವಮಹೇಶ್ವರರುಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹಂ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ
ವಾಗ್ಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿವಂಗೆ ಕಾಲಕರ್ಮಂಗಳು ಬಿಡುವುದೇ ಗುಹೇಶ್ವರಾ?

೨೧. ಅಮೃತದಲ್ಲಿ ಕಹಿಯುಂಟೇ? ದಿವ್ಯ ಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪುಂಟೇ?
ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂಧಕಾರವುಂಟೇ? ಪಿಂಡಾದಿ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯಾಂತ
ವಾವ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲವಂ ಕರತಳಾಮಳಕವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ತಾ ನಿಂದು ದಿನದಿನದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸವಂ ಮಾಡಲು ದೇಹಗುಣಂಗ
ಳಿಗೆ ಯೋಚನೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಈತನ ಭಂಗ ಪಡಿಸುವೆನೆಂದು ಬರುವವು.
ಅದಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯಗೆಡದೆ ಧೀರನಾಗಿ ದೇಹಗುಣಂಗಳು ಕಾಡುವಲ್ಲಿ ಶಿವೋಹಂ
ಎಂದು ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹಂ ಎಂದು ಮರೆಯದೆ ನಡೆದ ಶಿವಶರ
ಣರಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನವುಂಟೇ? ಇಲ್ಲ. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ:— ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ
ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯಂಗಳ ನರಿದು, ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತನುಮನಧನವ
ನಿರ್ವಂಚಕತ್ವದಿ ಈಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದರ್ಪಿಸಿ, ತ್ಯಾಗಾಂಗಲಿಂಗ
ಕ್ಕಿತ್ತು, ಸ್ಥೂಲದೇಹಾಹಂಕಾರವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ, ಅಮೂರ್ತಿಮೂರ್ತಿಸಾ
ದಾಖ್ಯಂಗಳನರಿದು ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಭಾವಂಗಳಿಗೆ ಈಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನ ಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದ
ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ರೂಪಿ ರುಚಿ ತೃಪ್ತ್ಯರ್ಪಣಂಗಳ ಭೋಗಾಂಗಲಿಂಗಕ್ಕಿತ್ತು,
ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹವ ಚಲನೆಗುಣಂಗಳ ನಾಸ್ತಿಮಾಡಿ, ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯಮಹಾ
ಸಾದಾಖ್ಯನನರಿದು ಆ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಭಾವಂಗಳಿಗೆ ಈಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನ ಸ್ಪರ್ಶ
ನದಿಂದೆ ಸಂಕಲ್ಪವಿಕಲ್ಪರಹಿತನಾಗಿ ತನು ಮನೋ ವಾಯುತತ್ವಂಗಳ
ಯೋಗಾಂಗಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯಂ ಮಾಡಿ, ಪಾಶಬದ್ಧನಿರ್ಮುಕ್ತನಾದ ಶರ
ಣಂಗೆ ತನುತ್ರಯ ವಿಕಾರಂ ತೊಲಗುವದಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ತಿಳಿದ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ
ತಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವು ಬಿಡದೆಂಬ ತನುತ್ರಯ
ವಿಕಾರಕರ ನೋಡಿ ನಗುವನು ನಮ್ಮ ಗುಹೇಶ್ವರನು.

೨೨. ತನುತ್ರಯವಿಕಾರವಂ ತೊಲಗಿಸಿ ಶಿವಸ್ವರೂಪವಾಗುವ
ದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪ್ರಸ್ತುತಕ್ಕೆ ಬಾರದು. ವೇದಾಂತಮತವು ಪ್ರಯೋ

ನಾಗಿ ಆವುದಾನೊಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಕಾರ ನಿರಾಕಾರ ವಾಯ್ವಾ
ಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಭಾವಕ್ಕೆ ಈ[illegible]ಜ್ಞಾನಸ್ಪರ್ಶನಾರ್ಪಣ
ದಿಂದ ತ್ಯಾಗಾಂಗದ ವಾಯುಗುಣ ವಿಕಾರವನ್ನು ಬಯಲು ಮಾಡು
ವನು ಶರಣ ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

೫. ಮೂರ್ತಿಅಮೂರ್ತಿ ಸುದಾಳ್ಯದಿಂದ ನಿರಾಕಾರ ವಾಯ್ವ
ಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣ ಭಾವಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಂಚಕನಾಗಿ ಆವುವು
ದಾನೊಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟ
ಪ್ರಾಣಭಾವಕ್ಕೆ ಈಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನಸ್ಪರ್ಶನವನು ರೂಪುರುಚಿ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ
ಭೋಗಾಂಗದ ಮನೋಗುಣವಿಕಾರವನು ಬಯಲು ಮಾಡುವಾತನು
ಶರಣ ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

೬. ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ ಮಹಾಸಾದಾಖ್ಯಂಗಳಿಂದ ದೇಹಸೇತ್ರ
ಮನೋಸೇತ್ರ ಆತ್ಮಸೇತ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಂಚಕನಾಗಿ ತನುಮನೋಪಾಯು
ಪದಾರ್ಥಂಗಳನ್ನು ಆಹವನೀಯಾಗ್ನಿ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾಗ್ನಿ ಸ್ವಾ
ವಾದ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಭಾವಕ್ಕೆ ಈಕ್ಷಣಜ್ಞಾನಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದ ಜನನ ಕೋಶ.
ಪಾಶಬದ್ಧಾರ್ಪಣದಿಂದ ಯೋಗಾಂಗದ ಅಹಂಮಮತೆ ವಿಕಾರವನ್ನು
ಬಯಲು ಮಾಡುವಾತ ಶರಣನು ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

೭. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಮೂರು ದೇಹವನು ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿ
ಯಿಂದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜಾಗ್ರದಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಸ್ವಪ್ನದ ಭಾರವನ್ನು ಸುಷು
ಪ್ತಿಯ ಅಂಧಕಾರವೆಂಬ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯವನ್ನು ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಭಾವಕ್ಕರ್ಪಿ
ಸುವ ನಿರವಸ್ಥನಾದ ಶರಣನು ಶಿವನಲ್ಲದೆ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯ ಪಾಶಬದ್ಧನು
ಶಿವನೆಂದರೆ ನಗುವನು ನಮ್ಮ ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗವು.

೮. ತನುತ್ರಯವಂ ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಪರಮಲಿಂಗವಾಗು
ವರ ಅರಸು ಕಾಣೆ. ಮಲಮಾಯಾಕರ್ಮ ಪಾಶಬದ್ಧರಾಗಿ ದುರಾಚಾರ
ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳಂ ಬಿಡದೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿವರು ಅನೇಕರುಂಟು.
ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿವರು ತಮಗೆ ಜೈತನ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪರ
ಶಿವನ ಕಾಣಲರಿಯರು. ಅವರಾರೆಂದೊಡೆ— ವಿಷ್ಣು ತಾ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು
ದೇಹವಿಲ್ಲದ ಶಿಸ್ನಿಗೆ ಆಹಾರ ಕೊಡಲಾರದೆ ಹೋದನು. ವಿರಿಂಚಿ ತಾನು
ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಶಿರವ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇಂದ್ರನು ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮ

ವೆಂದು ಭಗದೇಹಿಯಾದನು. ಮನ್ಮಥನು ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಭಾಳ
ಲೋಚನವಗ್ನಿಯಿಂ ಬೆಂದುಹೋದನು. ಸನತ್ಕುಮಾರನು ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮ
ವೆಂದು ಒಂಟಿಯಾದನು. ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಇಂದ್ರನ
ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯ ಬೆಸ್ತರಾದರು. ಮನುಮಾಂಧಾತರು ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು
ದಕ್ಷಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸುರಾಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಕರಾದರು. ಚಂದ್ರನು ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮ
ವೆಂದು ವೀರಭದ್ರನಂಗುಷ್ಠದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಾದನು. ಸೂರ್ಯನು ತಾನು
ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಹಲ್ಲುದೋರಬಡಿಸಿಕೊಂಡನು ಅಗ್ನಿಯು ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮ
ವೆಂದು ನಾಲಗೆಯ ಕೊಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸರಸ್ವತಿಯು ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮ
ವೆಂದು ಮೂಕೊರತೆಯಾದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತಾ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಧನಿಕರ
ಮನೆಯ ದಾಸಿಯಾದಳು. ಶಾಂಭವಿಯು ತಾ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಶಿವನವಾ
ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿಂದಳು. ದೇವದಾನವ ಮಾನವರು ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು
ಭವಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲುತ್ತಾ ತಡೆಯ ಕಾಣರು. ಹೀನಮಾನ
ವರು ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಜಿವ್ವಾಗುಹ್ಯಲಂಪಟತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದುದ
ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗವು.

೯. ಈ ವಾಗ್ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪಡುವ ಪಾಡ ನೋಡಿ ನಮ್ಮ
ಭಕ್ತರು ತ್ಯಾಗಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಭಾವಕ್ಕೆ ಬಾಹ್ಯಪದಾರ್ಥರೂಪವಂ
ಈಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದರ್ಪಿಸಿ ದೇಹಪ್ರಸಾದಿಗಳಾಗಿ ಚರಶೇಷದಲ್ಲಿ
ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜಕರಾಗಿ ಅನಿಷ್ಟವ ಪರಿಹರಿಸಿದರು. ಭೋಗಾಂಗದಲ್ಲಿ
ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಭಾವಕ್ಕೆ ದೇಹಪದಾರ್ಥರೂಪವ ರೂಪು ರುಚಿ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ
ರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಸಾದಿಗಳಾಗಿ ಲಿಂಗಶೇಷದಲ್ಲಿ ಸುರೂಪವಾದಂಗಪ್ರಾಣ
ಲಿಂಗಸೈಕ್ಯರಾಗಿ, ವಾಯುಗುಣವಿಕಾರವ ಕೆಡಿಸಿದರು. ಯೋಗಾಂಗ
ದಲ್ಲಿಷ್ಟಪ್ರಾಣಭಾವಕ್ಕೆ ವಾಯುಪದಾರ್ಥರೂಪವ ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರಣ
ದಿಂದರ್ಪಿಸಿ, ಮಹಾಪ್ರಸಾದಿಗಳಾಗಿ ಗುರುಶೇಷದಲ್ಲಿ ಮನೋಗುಣವಿಕಾ
ರವ ಪರಿಹರಿಸಿದರು ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗವಲ್ಲಿ.

೩೦. ಸರ್ಪಾಕಾರವಾದ ಸುವರ್ಣ ತಾರಕಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುಹ್ಯಸ್ವರೂ
ಪವಾದ ಅಂಗನುಯ ಜ್ಯೋತಿಯುನು ಕಮಲದಳಾಕಾರವಾವ ಹಿರಣ್ಯ
ತಾರಕವ ಕವಚಲಾಗಿ ಅಂಗಮಯ ಜ್ಯೋತಿಯೊಂದು ಧವಳ ಕುಂಭ
ಮಧ್ಯದ ನೀಲವರ್ಣ ತಾರಕಯುಗಳ ಮಧ್ಯವಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕುಂಭಮಯ
ಹಸ್ತ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಗಳಾಗಿ ಬೆಳಗಲಿಕೆ ಆ ಹಸ್ತಮಯ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ

ಗಳನು ಧವಳವರ್ಣ ತಾರಕವು ಮುಚ್ಚಿತು. ಆ ತ್ರಿಕೋಣ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕ್ಯವರ್ಣವಾದ ಚಿದಾಕಾಶ ತಾರಕವು. ಆ ತಾರಕಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಮುಖದಿಂದೊಪ್ಪಿದ ಸಮರಸವಿಮಲ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯನು ಹರಿತವರ್ಣ ತಾರಕವು ಮುಚ್ಚಿತ್ತಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಷಡುತಾರಕ ತ್ರಿಲಿಂಗಸಂಗವು ಲಿಂಗಾಂಗಸಮರಸವಾದ ಶಾಂಭವಯೋಗವು ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಇತರರಿಗಸಾಧ್ಯವು.

೩೧. ಮಾನಸಪೂಜಕರು ಮಣ್ಣಾದರು ನಿಟಿಲಭ್ರೂಮಧ್ಯಧ್ಯಾನಿಗಳು ನೀರಾದರು. ನಾದವೇ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬವರೆಲ್ಲರೂ ವಾದಿಗಳಾದರು. ಕಣ್ಣಮುಚ್ಚಿ ಧ್ಯಾನವ ಮಾಡುವರೆಲ್ಲರೂ ಶಿವದ್ರೋಹಿಗಳಾದರು. ಸಿರಿಮುಡಿಮೌನಿಗಳೆಲ್ಲ ಕಿಚ್ಚುಪಾಲಾದರು ವಾಯುಧಾರಣ ಮಾಡುವರೆಲ್ಲ ಪ್ರಳಯಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಬಯಲು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುವರೆಲ್ಲ ಭ್ರಮಿತರಾದರು. ಅಕ್ಕನೇ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುವರೆಲ್ಲ ಅಡವಿಯಂ ಪೊಕ್ಕರ. ಪಶುಪತರೆಲ್ಲ ಭವಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು. ಅನಾದಿಪ್ರಮಥಗಣೇಂದ್ರರಾದ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ಷಡುತಾರಕ ತ್ರಿಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಾಂಭವ ಮುದ್ರೆಯು ಇತರರಿಗಸಾಧ್ಯವು ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

೩೨. ಕೆಲವರು ಇದು ಶಾಂಭವಂ ಅದು ಶಾಂಭವಂ ಎಂಬರು. ಶಾಂಭವ ಮುದ್ರೆಯ ಕೀಲನರಿಯದೆ ಶಾಂಭವ ಮುದ್ರೆಯೆನಲು ಗುರು ಶಿಷ್ಯಸಂಬಂಧ. ಶಾಂಭವ ಮುದ್ರೆಯೆನಲು ನಿರಾಳನಿಲಯ. ಶಾಂಭವ ಮುದ್ರೆಯೆನಲು ಶರಣಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿ ನ್ಯಾಯವು. ಶಾಂಭವ ಮುದ್ರೆಯೆನಲು ವಾಙ್ಮನಕ್ಕೆ ಅಗೋಚರ. ಶಾಂಭವಿ ಮುದ್ರೆ ಎನಲು ಲಿಂಗಾಂಗಸಮರಸವು. ಶಾಂಭವ ಮುದ್ರೆಯೆನಲು ಮನು, ಮುನಿ, ಅಜ, ಹರಿ, ಇಂದ್ರ, ಸುರಾಸುರರಿಗಸಾಧ್ಯವು. ಶಾಂಭವಮುದ್ರೆ ನಿಜಗುರು ಶಾಂತೇಶ್ವರನಿಗಲ್ಲದೆ ಇತರರಿಗಸಾಧ್ಯ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

೩೩. ಬಿಳಿಯ ಮುಗಿಲಿನ ಕರಿಯನಕ್ಷತ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉರಿಯಂಕುರ ಹುಟ್ಟಿ ಒಂದೆರಡೆಂಬಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಹೊಸ್ತಲಲ್ಲಿಯ ಜ್ಯೋತಿಯಂತೆ ಒಳಹೊರಗೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ. ಅದು ನೋಡಿದರೆ ಘನ. ನೋಡದಿದ್ದರೆ ಸಹಜ. ಈ ಭೇದವ ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಬಲ್ಲ.

ಪರವಸ್ತು ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ.

೩೪. ವಾಚಾತೀತಂ ಮನೋತೀತಂ ಭಾವಾತೀತಂಪರಾತ್ಪರಂ ॥
ಜ್ಞಾನಾತೀತಂ ನಿರಂಜನಂ ಕಲಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ನ ಭಾವಯೆತ್ ॥

ಜ್ವಲತ್ಕಾಲಾನಲಾಭಾಸಾ ತಟಿತ್ಕೋಟಿ ಸಮಪ್ರಭಾ॥ ತಸ್ಯೋರ್ಧ್ವಂ ಚ ಶಿಖಾಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಚಿದ್ರೂಪಾ ಪರಮಾಕಲಾ ॥

ನೀಲತೋಯದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಾ ವಿದ್ಯುಲ್ಲೇಖೆವ ಭಾಸ್ವರಾ ॥ ನೀವಾರ ಶೂಕವತ್ತನ್ವೀ ಪೀತಾಭಾಸ್ಯತ್ಯಣೂಪಮಾ ॥

ಟೀಕು— ಆ ಪರಶಿವಬ್ರಹ್ಮವು ವಾಚ್ಯಕ್ಕೆ ನುಡಿಯಬಾರದಿರ್ದಂಥ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆನೆಯಬಾರದಿರ್ದಂಥ, ಭಾವಕ್ಕೆ ಭಾವಿಸಬಾರದಿರ್ದಂಥ, ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕದಿರ್ದಂಥ, ನಿರಂಜನವಾಗಿ, ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಳೆಯಾಗಿ, ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಾಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ, ಕೋಟಿಮಿಂಚುಗಳ ಪ್ರಭೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ದೀಪದ ತುದಿಯ ಶಿಖೆಯ ಹಾಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ, ದರ್ಪಣದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದ ಹಾಗೆ ಅಖಿಳ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ನಿಲುಕಬಾರದಂಥ ಸುಖದಾಯಕವಾದ ಶುದ್ಧ ಪರಮಕಳೆಯಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಪಡುವುದು ಶಿವಯೋಗಿಗಳ್ಗೆ. ಅದು ಎಲ್ಲಿ ಎಂದೊಡೆ, ನೀಲಮಣಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಾರ ಮೇಘದೊಳಗಣ ಮಿಂಚಿನ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಆಕಾಶಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ವಾಲಾಗ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಪೀತವರ್ಣವಾಗಿ ನಕ್ಷತ್ರದ ಹಾಗೆ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರ ಬಿಂಬ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ತೃಣಧಾನ್ಯದ ಮುಳಿನ ಹಾಗೆ ಕಾಣಲ್ಪಡುವುದು ಆತ್ಮಯೋಗಿಗಳ್ಗೆ. ಲಿಂಗ ಧ್ಯಾನಿಗಳ್ಗೆ ಗೋಮುಖ ವರ್ತುಳಗೋಳಕ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಪಡುವುದು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಶಂಭುಸಂಬಂಧಯುಕ್ತಾ ತು । ಶಾಂಭವೀ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾ।
ಆಕಾಶಗುಣಯುಕ್ತಾ ತು । ಖೇಚರೀ ದ್ವಿವಿಧಾ ಭವೇತ್ ॥
ಖೇಚರೀಶಾಂಭವೀ ಮುದ್ರಾ ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ ॥

೩೫. ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಗುಣದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಖೇಚರೀಮುದ್ರೆಯಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ನಿರಾಕಾರವಾದ ಗುಣರಹಿತಾಕಾಶವನು, ವಿಸ್ಫುರದ್ಭಾಸ್ವತೋರೂಪವಾದ ಪರಾಕಾಶವನು, ಕಾಲಾನಲಸಮವಾದ ಮಹದಾಕಾಶವನು, ಅಪರಿಮಿತದ್ಯುತಿಭರಿತವಾದ ತತ್ವಾಕಾಶವನು, ರವಿಶತಕೋಟಿ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಸೂರ್ಯಾಕಾಶವನು ಇವ್ಯೆದಾಕಾಶವ ನೋಡುವಾತನು ಆಕಾಶ ಸ್ವರೂಪವಹನು. ಈ ಪಂಚಾಕಾಶವನು ಸಾಧಿಸುವ ಕ್ರಮವೆಂತೆಂದೊಡೆ — ಕಾಲಾನಲಪ್ರಕಾಶವಾದ ಮಹದಾಕಾಶ ಬಾಹ್ಯಲಕ್ಷ್ಯವೆಂಬ ನಾಸಾಗ್ರವು ವಿಸ್ಫುರದ್ಭಾಸ್ವತೋರೂಪವಾದ ಪರಾಕಾಶವೇ ಆ ನಾಸಾಗ್ರಲಕ್ಷ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿ. ರವಿಶತಕೋಟಿ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಸೂರ್ಯಾಕಾಶವೇ ಆಂತರ್ಲಕ್ಷ್ಯವೆಂಬ ಕಮಲ ನೀಲವರ್ಣಜ್ಯೋತಿ. ಅಪರಿಮಿತದ್ಯುತಿಭರಿತವಾದ ತತ್ವಾಕಾಶವೇ ಆಂತರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನೋಲಯವಾದ

ಜೀವಪರಮರೈಕ್ಯವು. ನಿರಾಕಾರವಾದ ಗುಣರಹಿತಾಕಾಶವೇ ತ್ರಿಕೂಟ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ವಾಯುಗುಣವಿಕಾರ ಮನೋಗುಣವಿಕಾರ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದವು. ತನ್ನನಂದು ಶಿವನನಂಯನು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಅಗ್ನಿಮಧ್ಯೇ ರವಿಸ್ಥಾನಂ। ರವಿಮಧ್ಯೇ ಚಂದ್ರಮಾಃ।
ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಶಂಕರಂವೃಕ್ಷಂ। ಹೃದಯಂ ದಿವ್ಯಮಾನಸಂ॥
ಹೃದಯಾಂತರ್ಬಹಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತೋಮಧ್ಯೇಸ್ಥಿತಸ್ವರೂಪಕಂ।
ಆತ್ಮಾಹಮಮತಿರಸ್ಯೇವ ತಾರಕಬ್ರಹ್ಮಲಕ್ಷಣಂ॥

೩೬. 'ಮುಖದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾದ್ವಾಯುರಜಾಯತ' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತಾಗಿ ಮುಖವೆಂದರೂ ಅಗ್ನಿಯೆಂದರೂ ಒಂದೇ. ಚಕ್ಷೋಸ್ಸೂರ್ಯೋ ಅಜಾಯತ ಯೆಂಬ ಶ್ರುತಿಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದನಾಗಿ ನೇತ್ರವೆಂದರೂ ಸೂರ್ಯನೆಂದರೂ ಒಂದೇ. 'ಚಂದ್ರಮಾ ಮನಸೋಜಾತಃ' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಹುಟ್ಟಿದನಾಗಿ ಚಂದ್ರನೆಂದರೂ ಮನವೆಂದರೂ ಒಂದೇ. ' ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಶಂಕರಂ ವೃಕ್ಷಂ ಹೃದಯಂ ದಿವ್ಯಮಾನಸಂ' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಆ ಪಾಣಲಿಂಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಬೆಳಗುವದು. ' ಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಸ್ವರೂಪಕಂ ' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಆ ತ್ರಿಕೋಣ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಿರುವನು. ' ಆತ್ಮಾಹಮತಿರಸ್ಯೇವ ತಾರಕ ಬ್ರಹ್ಮಲಕ್ಷಣಂ ' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಆ ತ್ರಿಕೋಣ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ತಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ವಾಯು ಗುಣ ವಿಕಾರಮನೋಗುಣ ವಿಕಾರವನಂಟದೆ ತನಗೆ ಚೈತನ್ಯವಾದ ಪರ ಶಿವನನಂಯದೆ ಇರ್ದ ಕಾರಣ ತಾರಕ ಬ್ರಹ್ಮಲಕ್ಷಣ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

೩೭. ಮುಖ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೇತ್ರ, ನೇತ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು, ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ತಾನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಧಕವಿಲ್ಲದಂಥಾದ್ದು ತಾರಕಬ್ರಹ್ಮವು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ವೃತ್ತ.

ಶ್ರೀ ಪಾಲ್ಕುರ್ಕಿಯ ಸೋಮಣಾರ್ಯರೊಲವಿಂ ಸಂಗಾಹ್ವಯಂ
ಸೈದ ಹೃ। ತ್ತಾಪಂ ಭಗ್ನಮದಾಗೆ ಬೋಧಿಸಿದ ಸದ್ವಾಕ್ಯಂಗಳಂ ನೋಡಿ
ಚಿ। ದ್ದೀಪಂ ಶ್ರೀಗುರುಮೂರ್ತಿ ಪೇಳ್ದನಪಿಲಗಂ ಸಾಧಕರ್ಗ್ಗೀಪ್ಸಿತ।
ವ್ಯಾಪಾರೋಚಿತವಾದ ಶಾಂಭವಿಯನಾಜ್ಞೋತಿರ್ಮಯೋಪೇತಮಂ॥

ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು.

(ರಾ ಸಾ ಪಿ. ಜೆ. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಇವರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದವುಗಳ

(೧) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೧ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ೨—

(೨) " " ಉತ್ತರಾರ್ಧ ೧—

ಈ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

(೩) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೨ ೪—

ಇದರಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಿರೂಪಣೆ ಇದೆ.

(೪) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೩ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ೨—

ಇದರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮತ್ತು ಆಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿರೂಪಣೆ ಇರುವದಲ್ಲದೆ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ ಇವುಗಳ ಸವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವರಣೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಈ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥಗಳ ಒಟ್ಟು ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೫೮೨ ಇದ್ದು ಇವುಗಳ ಬೆ ೧೧ ರೂಪಾಯಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊ ಅವುಗಳ ಮೂರುನಾಲ್ಕಾಂಶ ಬೆಲೆಗೆ ಅಂದರೆ ಒಟ್ಟು ೮—೪—೦ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಿಸುವವು. ಟಪಾಲಖರ್ಚು ಪ್ರತ್ಯೇಕ.

ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ—

ಹಿತಚಿಂತಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ ಪ್ರೆ

ವಿಜಾಪುರ

ಇದನ್ನು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ರಾ ಸಾ ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಇವರು ತಮ್ಮ "ಹಿತಚಿಂತ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ ಪ್ರೆಸ್ಸಿ" ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಅವರು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಉಪ ಬರುವ ಟಿಳಿಯುಳ್ಳಿರುವ ತಮ್ಮ ಗೃಹ (೨) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದರು.

R. N. B. 2554

ಶ್ರೀ

ಶಿವಾನುಭವ

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಅಂಚೆ ಸೇರ್ಪಡೆಸಹಿತ ರೂ ೩—೮—೦

ಸಂಪುಟ ೧೫] ಡಿಸಂಬರ ೧೯೪೦. [ಸಂಚಿಕೆ ೩

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ವಿಷಯಗಳು.	ಲೇಖಕರು	ಪುಟ.
೧ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯೋಪಕಾರವನ್ನು ಕುರಿತು.	ಪಂ. ವೀರಭದ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಸಿಕಂದರಾಬಾದ.	೭೫
೨ ಶಿವನ ಸ್ವರೂಪ	ಶ್ರೀ. ಬ. ಚಿ. ಪಟ್ಟೇದ. ವಂಟಮೂರಿ	೯೬
೩ ಉಪಕ್ರಮಣಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಮೊದಲಿನ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ	ರಾ ಸಾ ಪಿ ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ.	೧೦೯
೪ ಸ್ವಯಿಪಕಯೋಗಗಳು.	—	೧೧೨
೫ ಶಿವಾನುಭವ ಕಲ್ಪತರು	—	೨೫
೬ ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನಗಳು ಭಾಗ ೧	—	೯
೭ ಪರಿಹರಣ ದಗಳೆಗಳು ಭಾಗ ೮	—	೯

ಶಿವಾನುಭವ.

ಪರ್ವ ೧೫	ಡಿಸೆಂಬರ ೧೯೪೦.	ಸಂಚಿಕೆ ೩

ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯಾವತಾರವನ್ನು ಕುರಿತು.

(ಲೇಖಕರು:— ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ, ಪಂಡಿತ ಚಿದಿರೆಮುತದ ವೀರಭದ್ರಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಸಿಕಿಂದರಾಬಾದ)

"ಪ್ರಬುದ್ಧಕರ್ನಾಟಕ"ದ ಗತಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್, ಎಂ. ಎ. ಪಿ. ಎಚ್. ಡಿ. ಅವರ "ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯಾವತಾರ" ಎಂಬ ಭಾಷಣವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ವಿಧಾನಗಳು ತರ್ಕಶುದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವೆನು.

"..... ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ 'ಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಈಚೆಯದು..... ಇದನ್ನು ವೀರಣಾರಾಧ್ಯನ ಪೌತ್ರನೂ ಸಿದ್ಧಯ್ಯನ ಪುತ್ರನೂ ಆದ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ರೇಣುಕಕೃತಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಟೀಕಾರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ" ಎಂಬುದು ರಾಯರ ಮೊದಲನೆಯ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಇದು ತುಂಬಾ ಪ್ರಮಾದಾನಿಕವಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವವನ್ನು ಶೈವವೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶೈವವೆನಿಸಲಾಗದು. ತೆಲುಗು ದೇಶದ 'ಆರಾಧ್ಯರು' ತಮ್ಮನ್ನೂ ಕೆಲವು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ 'ಶೈವ' ಶಬ್ದದಿಂದ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಇದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸದೆ ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಹಾಗೆ 'ಶೈವ

ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ' ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ರೂಢನಾಮವು 'ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ'ಯೇ ಆಗಿದೆ. ಗ್ರಂಥಕರ್ತನೇ ಪುಸ್ತಕದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ "ಶ್ರೀ ವೇದಾಗಮ ವೀರಶೈವಪರಂ... ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಂ" ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ "ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ"ಯನ್ನಾಗಿಯೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಶೈವವಲ್ಲ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಯ್ಯನ ಮಗನಾದ ರೇವಣನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಅವರಂತಹ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ವ್ಯಸನಕರವಾದ ವಿಷಯ. ಗ್ರಂಥಾದಿಯ

"ಅಸೀದ್ . . . . ಶಿವಯೋಗೀತಿ ವಿಖ್ಯಾತಃ ॥೧೩॥
ತಸ್ಯ ವಂಶೇ . . . . ಮುದ್ದದೇವಾಭಿಧಾಚಾರ್ಯಃ ॥೧೫॥
ತಸ್ಯಾಸೀನ್ನಂದನಃ . . . . ಸಿದ್ಧನಾಥಾಭಿಧಃ ॥೧೭॥
ತಸ್ಯ ನಂದನಃ . . . . ಅಭವಚ್ಛಿವಯೋಗೀತಿ ॥೨೦॥
ನಾಮ್ನಾ ಪ್ರತೀಯತೇ ಲೋಕೇ ಯತ್ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಃ ॥೩೧॥

ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಶಿವಯೋಗಿಯ ಪ್ರಪೌತ್ರನೂ ಮುದ್ದದೇವನ ಪೌತ್ರನೂ ಸಿದ್ಧನಾಥನ ಪುತ್ರನೂ ಆದ ಶಿವಯೋಗಿ ಶಿವಾಚಾರ್ಯನೇ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯನ್ನು ವಿರಚಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿದೆ. ರಾಯರ ಪ್ರಮಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಯೇಲೂರಿನ ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಮಪಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ೧೯೨೭ ರಲ್ಲಿ ತೆಲುಗಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯೊಂದನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸೊಸಲೆ ರೇವಣಾರಾಧ್ಯನ ಕನ್ನಡ ಟೀಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ತೆಲುಗು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವಾಗ ಕನ್ನಡ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಸೊಸಲೆ ರೇವಣಾರಾಧ್ಯನ ಟೀಕೆಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಮೂಲಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸಿರುವರು. ಆದರೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಗೆ ಟೀಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತೇನೆಂತಲೇ ಅತನು ಹೇಳಿದನೇ ಹೊರತು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯನ್ನು ಅತನೇ ರಚಿಸಿರಬಹುದೆಂಬ ಭ್ರಮೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕೈ. ವಾ. ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರ ಪ್ರತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ವಾರದವರ ಪ್ರತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಅನೇಲೆ ಮುದ್ರಿತವಾದ ವಿವಿಧಛಾಪೆಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ತಾಳಪೋಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಭ್ರಮೆಗೆ

ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯನ್ನಾದರೂ ರಾಯರು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತು. "ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸಂಪದಾಲೇಖ್ಯ" ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯ ಆರಂಭ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮುದ್ರಿಸಿದ "ಯಸ್ಸೋನೇಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ—" ದಿಂದ "ಮಯಾ ಟೀಕಾ ಕಾರಯತೇ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣೇಃ" ಎಂಬ ವರೆಗಿರುವ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಸೊಸಲೆ ರೇವಣಾರಾಧ್ಯನವೆಂಬುದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಈ ಗ್ರಂಥವು ಈಡೆಯದೆಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಸೊಸಲೆ ರೇವಣಾರಾಧ್ಯನ ಸಮಕಾಲಿಕ ಗ್ರಂಥವು (೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದು) ನ್ನಾಗಿ ಅವರು ಊಹಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದೂ ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನಿಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ವಿರಚಿಸಿದ ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಸಲ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯು ಸಗೌರವವಾಗಿ ಉದಾಹೃತವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನಿಗಿಂತಲೂ ಆ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು. ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಸಿ. ಹಯವದನರಾಯರು ಆ ಭಾಷ್ಯದ ಕಾಲವನ್ನು ೧೪ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಎಳದಿರುವರೆ ಹೊರತು ಅದರಲ್ಲಿ ತಥ್ಯಾಂಶವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರಿಂದಲೋ ಅನ್ಯರಿಂದ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಧ್ವಶಬ್ದವನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕಂಠಾಚಾರ್ಯ ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲವನ್ನೂ ಅಸಮಂಜಸವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯದ ಶ್ರೀಪತಿಪಂಡಿತನ ಸಮಯವನ್ನೂ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದ್ದಾರೆ ಹಯವದನರಾಯರ ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯ ಪ್ರತಿಗೆ ಮೂಲವಾದ ನೇನಿಡೀ ಜಮೀಂದಾರ್ ಶ್ರೀ ಕಂದುಕೂರು ಬಾಲಸೂರ್ಯ ಪ್ರಸಾದ ಮಹಾಶಯರ ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಸಿಕಿಂದ್ರಾಬಾದಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಬರಹದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಮಧ್ವಶಬ್ದವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಕಂಠಾಚಾರ್ಯನ ಕಾಲವಾದರೂ ಮದ್ರಾಸಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ "Sivadwaita Sreekantha" (ಶ್ರೀಕಂಠನ ಶಿವಾದ್ವೈತ) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯ ಶತಾಬ್ದಿಯೊಂದು ನಿರ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಹಯವದನರಾಯರು ಮಾಡಿದ ಕಾಲಸೂಚನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ 'ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ"ವೆಂಬ

ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವರ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಗೆ ಸೊಸಲೆ ರೇವಣಾರಾಧ್ಯನು ಕರ್ತನೆಂಬುದನ್ನೂ ನಾರಾಯಣರಾಯರು ನಂಬಿರಬಹುದು. ಹಯವದನರಾಯರೇನೋ ಮದ್ರಾಸು ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ ಕೇಟಲಾಗನ್ನು ನೋಡಿ ಕರ್ತೃನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಮೂಲ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನೋಡದೆ ಪರಪ್ರತ್ಯಯ ಮಾಡಿದರೆ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲವಾಗಲಾರದೆಂಬುದು ಸರಿಯೇ! ಶ್ರೀಕಂಠಶಿವಾಚಾರ್ಯನೂ ತನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯವ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯ ೪ನೆಯ ಪಾದದ "ಅವಿಭಾಗೇನ ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್" ಎಂಬ ಸೂತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯ (೯-೧೪) "ಮುಕ್ತಃ ಶಿವಸಮೋ ಭವೇತ್" ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನುದ್ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯು ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ರಚನೆ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಕೂಡ ಅದರ ಪ್ರಾಚೀನತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ನಾರಾಯಣರಾಯರೇ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ತೆಲುಗು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಲೇಖದಲ್ಲಿಯೂ ಹಯವದನರಾಯರ ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತ ಕಾಲನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನು ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವನು ರಚಿಸಿದ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಗೌರವವಾಗಿ ಉದ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ "ಈ ಗ್ರಂಥವು ಈಚೆಯದು" ಎಂದು ಹೇಳುವದಾದರೆ ಹಯವದನರಾಯರ ಪೀಠಿಕೆಯ ಹೊರತು ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯನ್ನಾಗಲಿ ನಾರಾಯಣರಾಯರು ಅವಲೋಕನೆ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂತಲೇ ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯರು ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಗೆ ತತ್ತ್ವದೀಪಿಕೆಯೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಟೀಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನದವರು ಅಂದರೆ ಬಹಳ ಅರ್ವಾಚೀನರಿಂದ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯಲ್ಲಿರುವ "ಮುದ್ದದೇವ" ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಸೋಲಾಪುರದ ಮುದ್ದನ ಗೌಡನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ "ಸಿದ್ಧ

ನಾಥ" ನೆಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಮನೆಂಬ ವಿಪರೀತಾರ್ಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಹಜನಾಗಿ ಜರುಗಿದ ಪಂಡಿತಪ್ರಮಾದವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಪರಮಾರ್ಥವೆಂದು ನಂಬಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ೧೬ನೆಯ ಶತಾಬ್ದಿಯೆಂದು ತಿಳಿದವರೂ ಕೆಲವರುಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೂ ಸತ್ಯಾಂಶವಿಲ್ಲ. ತೆಲಗುದೇಶದ ಕೊಲನುಪಾಕೆ (ಕುಲ್ಯಪಾಕ) ಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ರೇಣುಕನ ಮಹಿಮೆ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ತನ್ನ ಆಚಾರ್ಯ ವಂಶಪುರುಷರಿಂದ ತಿಳಿದ ಆಂಧ್ರ ದೇಶದವನೇ ಆದ ಶಿವಯೋಗಿ ಶಿವಾಚಾರ್ಯನು ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುವನು. ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯ ಶ್ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಆಂಧ್ರಭಾಷೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಯತಿಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಮಾಕ್ಷರ ಮೈತ್ರಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಪಾದಗಳಿರುವದರಿಂದ ಆತನು ಆಂಧ್ರದೇಶದ ಕವಿಯೆಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಯತಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಮೈತ್ರಿಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯದಲ್ಲ. ಇದರ ವಿಸ್ತಾರವು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು. ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ಶಿವಯೋಗಿಯೆಂಬ ಮಗನಿದ್ದಂತೆಯೂ ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರತೀತಿಯಿಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯಲ್ಲಿಯ ಸಿದ್ಧನಾಥನು ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯ ಸಿದ್ಧರಾಮನೆಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧರಾಮನೇ ಆದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆಯಲು ಛಂದೋಭಂಗಾದಿ ಯಾವ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮುದ್ದದೇವನು ಮುದ್ದನಗೌಡನೂ ಆಗಲಾರ. ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯ ಮುದ್ದನಗೌಡನು ಲಿಂಗಾಂಗಿಯಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯ ಮುದ್ದದೇವನು ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಬಂದ ವೀರಶೈವಾಚಾರ್ಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂತಲೂ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವೇದಾಗಮವಿಶಾರದರೂ ತಪಸ್ಸಂಪನ್ನರೂ ಆಗಿದ್ದರೆಂತಲೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃ ವಂಶಪರಿಚಯದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಶಿವಯೋಗಯ್ಯ ಮುದ್ದಯ್ಯ ಸಿದ್ಧನಾಥಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಕುಲ್ಯಪಾಕದ ಪ್ರಾಚೀನ ಮಾಹೇಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೂ ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ರೇಣುಕನಿಗೆ ಸಿದ್ಧನಾಥನೆಂಬ ವಿಶೇಷಣವಿದ್ದಂತೆಯೂ (೨೧-೫೦) ಕುಲ್ಯಪಾಕವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರವು ರೇಣುಕನಿಗೆ ಸ್ವಸ್ಥಲವಾಗಿದ್ದಂತೆಯೂ (೨೧-೫೯) ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ತೆಂಗ್ಲದೇಶದಿಂದ ಅವತರಿಸಿತೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವದೇ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಾಂಶವಾದುದರಿಂದ ಅಧುನಿಕರಾದ ಪೌರಾ

ಡಿಕರೂ ಕೆಲವು ಕರ್ನಾಟಕ ಲೇಖಕರೂ ರೇಣುಕ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳುಳ್ಳ ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ತಪ್ಪೆವಾಡೆಯ ರೇವಣ ಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಂಡು ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯನ ಕಾಲವನ್ನು ೧೨ನೆಯ ಶತಾಬ್ದವೆಂದು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಇದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯವಲ್ಲ. ರೇಣುಕನ ಉಪದೇಶರೂಪವಾಗಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಶಿವಾಚಾರ್ಯನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯು ೧೦ನೆಯ ಶತಾಬ್ದದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ವಿದ್ವದಾದರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಿತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕಂಠ ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವು "ಬಸವನ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ವೀರಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಭೇದಿಸುತ್ತದೆ." ಎಂಬ ವಿಚಿತ್ರಧೋರಣೆಯನ್ನು ಅವರು ಬೈಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾರಾಯಣರಾಯರು ದಯಮಾಡಿ ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳಾದ ಶಿವಾಗಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯವನ್ನೂ ಸ್ವತಃ ನೋಡಿ ಉಭಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಇರುವ ವಿರೋಧವನ್ನು ಆಯಾ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸ್ಥಲ ನಿರ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದಾದರೆ ತಕ್ಕ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದು. ಹಯವದನರಾಯರ ಉಪೋದ್ಘಾತವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತ ಹೋದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಾರದು. ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ, ವಾಚಿಕ, ಕಾಯಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಎಂಬ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದೆ 'ಭಕ್ತ, ಮಾಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ, ಎಂಬ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅರ್ವಾಚೀನ ವೀರಶೈವಮತವು ಬೇರೆ ಇದೆಯೆಂದು ನಾರಾಯಣರಾಯರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವೆಂದು ಅವರು ನಂಬಿರಬಹುದು. ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳಾವುವೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ತಾವು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ದೊರೆತರೆ ಅದನ್ನು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅವರು ಸಂಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಉಪಕಾರವಲ್ಲ. ಮನುಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಮಾರ್ತಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಲ್ಲ ಶಂಕರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗಮಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಲ್ಲ ರಾಮಾನುಜಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ

ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಶಿವಾಗಮದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಾದ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಗಳೂ ಲಿಂಗಧಾರಣವಿಧಾನವೂ ಪಾದಪೂಜಾ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಸಮಾಧಿಮಾಡುವ ಸಲಕರಣಗಳೂ ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡದಿರುವದರಿಂದ ಅದು ಅರ್ವಾಚೀನ ವೀರಶೈವರ ಗ್ರಂಥವಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸತಕ್ಕ ಮಹಾನುಭಾವರಿಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯವು ಶಿವತತ್ತ್ವ, ಭೇದಾಭೇದ (ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ), ಲಿಂಗಧಾರಣ ಶಿವಜಗತ್ಕಾರಣತ್ವ, ಶಿವಾಗಮ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗಳೆಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತಗೊಳಿಸಲು ಹುಟ್ಟಿರುವದೇ ಹೊರತು ವೀರಶೈವರ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕಲ್ಲ. ಶಿವಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಸವಿಶೇಷತ್ವವನ್ನೂ ಸರ್ವಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯವಾಚಕ ಕಾಯಿಕ ಮಾನಸಿಕ (ಇಚ್ಛಾಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ) ಗಳೆಂಬ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅಂದರೆ ಶಿವನ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಉಪಾದಾನಕಾರಣವೆಂಬುದು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವು ಆರೂ ಶಿವನ ಶಕ್ತಿಗಳೇ ಹೊರತು ಬೇರಲ್ಲ. ಇವು ಸಹಜವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯತಿರೋಧಾನ ಅನುಗ್ರಹಗಳೆಂಬ ಶಿವಾಗಮಗಳ ಪಂಚಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿವೆ. ಇವನ್ನೇ ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯಕಾರನು ಸ್ಥಲಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಅತನಿಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾದ ವಿಷಯವಾದುದರಿಂದ ಶಿವನಿಗೆ "ಅದ್ವಿತೀಯ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಪರಶಿವಬ್ರಹ್ಮ" ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಅನೇಕಪಲ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿಶೇಷಣವು ಶಿವನ ಹೊರತು ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಸಲ್ಲತಕ್ಕುದಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು "ಅದ್ವಿತೀಯ" ಶಬ್ದದಿಂದ ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯಕಾರನು ಸಾರಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಭಕ್ತಾದಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯಕಾರನಿಂದ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಭಾಷ್ಯಕಾರನು ಈ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅಸಂಬದ್ಧ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯದ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯ ದ್ವಿತೀಯ ಸೂತ್ರದ ಕಡೆಯ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ —

"ಯದ್ಭಕ್ತಸ್ಥಲಮಿತ್ಯಾಹುಸ್ತತ್ಪರ್ವಜ್ಞತ್ವಮುಚ್ಯತೇ ।
ಯನ್ಮಾಹೇಶ್ವರಕಂ ನಾಮ ಸಾ ತೃಪ್ತಿರ್ಮಮ ಶಾಂಕರಿ ॥
ಯತ್ಪ್ರಸಾದಾಭಿಧಂ ನಾಮ ತದ್ಬೋಧೋ ಮೇ ನಿರಂಕುಶಃ ।
ಯತ್ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕಂ ನಾಮ ತತ್ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮುದಾಹೃತಂ ॥

ಯದಸ್ತಿ ಶರಣಂ ನಾವು ಹ್ಯಲುಪ್ತಾ ಶಕ್ತಿರುಚ್ಯತೇ।
ಯುಪೈಕ್ಯಸ್ಥಲಮೂರ್ಧ್ವಸ್ಥಂ ಹ್ಯನಂತಾ ಶಕ್ತಿರುಚ್ಯತೇ ॥"
(ಇತಿ ಜನ್ಮಾದ್ಯಧಿಕರಣಾಂತೇ)

ಎಂದು ಭಕ್ತ, ಮಾಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ, ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳಿರುವುದು ಪುಸ್ತಕ ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ವೀರಶೈವನಿಗೆ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳೇ ಅಲ್ಲ. ತದಂತರ್ಗತಗಳಾದ ನೂರೊಂಬತ್ತು ಸ್ಥಲಗಳಿವೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಶಿವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ "ಈ ವಿವರಣವು ಎಂದಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದೆಯೋ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ" ಎಂದು ನಾರಾಯಣರಾಯರು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಈ ಬರಹವು ಕೇವಲ ನಿರಾಧಾರವಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವಮತದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸದೆ ಕೇವಲ ಊಹೆಗಳಿಂದಲೇ ಮತಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ.

ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರವನ್ನು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ರಚಿಸಿರುವುದು ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಷಯ. ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಆಂಧ್ರಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನವರೂ ಶ್ರೀ ಕೊ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರಂತಹ ಉದ್ದಾಮ ಪರಿಶೋಧಕರೂ ಅದನ್ನು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರ ಕೃತಿಯೆಂದೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತನೇ—

ಒಂಡೇನಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ಪಂಡಿತುಡನ ನುಂಡುಕಂಟೆ ಪ್ರಮಥಲಲೋ ನೆ
ನ್ನಂಡೊಕೊ ನೀ ಯಾಜ್ಞೋನ್ನತಿ
ನುಂಡಂ ಗಾಂತು ನನಿ ಕೋರುಚುಂಡುದು ರುದ್ರಾ

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ತಾನೇ ಈ ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅತನ ಅನಂತರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಲ್ಕುರಿಕಿ ಸೋಮನಾಥನು ತನ್ನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ದೀಕ್ಷಾಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ—

ಅಂತ ಬಂಡಿತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪ್ರಭುವು: . . .
ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರ ಸಂಚಿತ ಮಹಾಮಹಿಮ
'ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರ'ಮ ಶಿವಕೃತಿ ದೊಗಡು

ಎಂಬ ಅಂಶದಿಂದಲೂ ಚತುರ್ವೇದಸಾರದಲ್ಲಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪದ್ಯದಿಂದಲೂ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನೇ ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆಂಧ್ರಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಇದನ್ನೇ ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಇದೇ ಡಾ. ನಾರಾಯಣರಾಯರೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಾವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಆಂಧ್ರ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಪುಟ ೭೯) ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರವನ್ನು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಕೃತಿಯೆಂತಲೇ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಪರಿ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗತಲೇಖದಲ್ಲಿ "ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರವನ್ನು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ" ವೆಂದು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ೧೨ನೆಯ ಶತಾಬ್ದಿಯ ಇಷ್ಟು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ೧೪ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ಎಳೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ತೋರಿಸಿದ ಯುಕ್ತಿಯು ಹೀಗಿದೆ— "ಸೋಮನಾಥನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರವೂ ಸೇರಿದೆ. ಸೋಮನಾಥನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಗ್ರಂಥಚೌರ್ಯವನ್ನು ಆಪಾದಿಸುವದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. . . . ತಾನೇ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ."

ಸೋಮನಾಥನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನು ಗ್ರಂಥಚೌರ್ಯ ಮಾಡುವುದು ಅನುಚಿತವಾಗಿದ್ದರೆ, ತಾನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಂಡಿತ ಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದನೆಂಬುದು, "ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ" ಎಂಬ ಹಾಗಿದೆ. ಅಖಂಡ ಪಂಡಿತನಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನಿಂದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸೌಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರವೊಂದು ಮಾತ್ರ ಲಭಿಸಿದೆ. ಅದು ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷಯನಿರೂಪಣಾ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಸೋಮನಾಥನ ಕವಿತೆಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸೋಮನಾಥನು ರಚಿಸಿರುವನೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಸಾಹಸದ ಮಾತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಸೋಮನಾಥನು ಅನುಭವಸಾರವನ್ನೂ ಶಾಕಟಿ ಗಣಪತಿ ದೇವನು ಶಿವಯೋಗಸಾರವನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನುಭವಸಾರವೆಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಸೋಮನಾಥನು

ನಿರೂಪಿಸಿರುವಾಗ ಮತ್ತೊಂದು "ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರ"ವನ್ನು ಬರೆದು ಪಿಷ್ಟ ಪೇಷಣವಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಸೋಮನಾಥನು ಆಂಧ್ರಭಾಷಾ ಪಾರಂಗತನೂ ವೇದವೇದಾಂತಾಭಿಜ್ಞನೂ ಆದ ಪ್ರೌಢಕವಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ವೇದೋಪನಿಷತ್ಸಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ತನ್ನ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಚಂಡ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಆತನ ದ್ವಿಪದ ಕಾವ್ಯವು ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿದೆ. ಆದರಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಉಪದೇಶ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನ ಶಿವತತ್ವಸಾರವನ್ನೇ ಆಯಾ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸೋಮನಾಥನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡಿರುವದು ಸಯುಕ್ತಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಹೇಳಿರುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದುದಲ್ಲವೆ? ಇದನ್ನೇ ಗ್ರಂಥಚೌರ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವದಾದರೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆಧುನಿಕ ಕಲ್ಪಿತಗಳೆನ್ನಬಹುದು. ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ಪಂಚದಶ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂಕರಭಾಷ್ಯದ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವಾಕ್ಯಗಳು ತುಂಬಿರುವದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರೇ ಶಂಕರ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ! ಅಪ್ಪಯ್ಯದೀಕ್ಷಿತರ ರತ್ನತ್ರಯಪರೀಕ್ಷೆ, ಶಿವಾದ್ವೈತನಿರ್ಣಯ, ಶಿಖಂಡೀವಾಲಾ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯನ ಭಾಷ್ಯಪಂಕ್ತಿಗಳೂ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ತುಂಬಿರುವದರಿಂದ ಶ್ರೀಕಂಠಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅಪ್ಪಯ್ಯದೀಕ್ಷಿತರೇ ಹುಟ್ಟಿಸಿರಬಹುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರದ ಆಧುನಿಕತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಹಸ್ಯವಿದೆ. ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಗುರುಜಂಗಮ ನಾಮಗಳೂ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತ ನಾಮವೂ ಬಂದಿವೆ. ಇವು ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಮತದ ಕಾಲವನ್ನು ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಮುಖ್ಯ ಸಹಾಯಕಾರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ರಾಯರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಹೊರಗೆ ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಹಯವದನರಾಯರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯದ ಕಾಲವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನಟಿಸಿ ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರವು ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಹೇಳಿದರೆ ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯ ಶ್ರೀಪತಿಪಂಡಿತರ ಕಾಲವೂ ಸಂಶಯಕಲ್ಲೋಲವಾಗುವದಷ್ಟೆ? ನಾರಾಯ

ಣರಾಯರ ಈ ವೈಖರಿಯು ಚರಿತ್ರೆ ಪರಿಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಸತ್ಯಶೀಲರಾಲೋಚಿಸಲಿ!

ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದದ ಪ್ರತಿಯೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ವೆ. ಪ್ರಭಾಕರಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಲೇಖನವನ್ನು ನಮ್ಮ ವಿಭೂತಿ ವರ್ಷ ೨, ಸಂಚಿಕೆ ೪ರಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ನಾನು ಹಿಂದೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರದ ತೆಲುಗು ಪದ್ಯಕ್ಕೆ—

ಧರೆಯೋಗೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ವರಪಂಡಿತನೆನಿಸುತಿಹುದರಿಂ ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆ!
ಧರಮೆಸೆಯಲ್ ಪ್ರಮಥರೊಳಾ ನಿರಲೆಂದೀಕ್ಷಿಸುವೆ ನಿಮ್ಮ ಬಯಸುಪೆ ನೀಶಾ ॥

ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯವು ಕನ್ನಡ ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವದರಿಂದ ಆಂಧ್ರ ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರವನ್ನು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನೇ ಬರಚಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಸರಿ. ಕನ್ನಡ ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರದ ಕರ್ತೃತ್ವದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಿನಿರ್ಣಯವಾಗಿಲ್ಲ. ನಾರಾಯಣರಾಯರಿಗೂ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿ 'ವಿಭೂತಿ' ಸಂಚಿಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಬಸವನಿಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ವಾಚೀನರೂಪದಿಂದ ವೀರಶೈವವು ಇತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ಬರೆಯುವ ರಾಯರಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವೀರಶೈವ ಮತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಊಹೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿವೇದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ವೀರಶೈವರ ಕನ್ನಡ ವಚನಗ್ರಂಥಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೇನೋ ಅವರು ಬಹಳವಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ "ಬರೀಛಕ್ಕಿ ಶಿವಸಾಮರಸ್ಯಯಾಚನೆಗ"ಳೆದ್ದಂತೆ ರಾಯರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ರಾಯರು ಅವುಗಳನ್ನೂ ನೋಡದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪರಿಶೀಲನೆ— ಅಷ್ಟಾವರಣಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಚನಗಳ ಕಾಲದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೊಡಕಿರುವುದೇನೋ ಸತ್ಯ. ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ದಿವಾಕರರು ತಮ್ಮ 'ವಚನಶಾಸ್ತ್ರರಹಸ್ಯ'ದಂತಹ

ಹೆಪ್ಪೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಚನಗಳ ಕಾಲದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಜಾಸ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾನವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮಪಡುತ್ತಲಿರುವ ವರೂ ಅವುಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಬಸವಾದಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಚನಗಳು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಈಗ ಕಾಣುವ ವಚನಗಳು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಗ್ರಂಥರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ನಿರೂಪಿಸಿದರೆ ಆವರದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಚೀನರ ಮೂಲವಿಲ್ಲದಲೇ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಯಾರೋ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹೊಸದಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಬಸವಾದಿಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂಬ ನಾರಾಯಣರಾಯರ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಮಾದಿಕವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈಗಿನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ವಚನಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿವೆ.

"ವೀರಶೈವಾಚಾರ್ಯ ಪಂಚಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಬಸವನಿಗೆ ಪೂರ್ವಿಕರು, ಕೆಲವರು ಸಮಕಾಲಿಕರು, ಕೆಲವರು ಈಚೆಯವರು" ಎಂದು ರಾಯರು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ಕವಿಚರಿತೆಯ ಸಂಗ್ರಹಾನುವಾದವೆಂತಲೂ ಹೇಳಬಹುದು.

ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯನನ್ನೂ ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಏಕೋರಾಮಾಚಾರ್ಯನನ್ನೂ ಶ್ರೀಪತಿಪಂಡಿತನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯ ತೃತೀಯ ಪಾದದ "ಸಮಾಧ್ಯಭಾವಾಚ್ಚ ೩೮" ಎಂಬ ಸೂತ್ರದ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರುಲಸಿದ್ಧ (ದಾರುಕಾಚಾರ್ಯ) ನನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ರೇವಣ-ಮರುಳ-ಏಕೋರಾಮರ ಹೆಸರುಗಳು ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಸಲ ಬಂದಿರುವದರಿಂದ ಇವರು ಶ್ರೀಪತಿಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಿಕರಿಂತಲೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಪಂಚವೋತ್ಪತ್ತಿ-ಶಂಕರಸಂಹಿತಾ-ವೀರಲೈಂಗೋಪನಿಷತ್-ನಾರಾಯಣೋಪನಿಷದ್ಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವಾಚಾರ್ಯರಾದ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯ ನಾಮಗಳೂ ಬಂದಿವೆ. ತೆಲುಗು ದೇಶದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ವೀರಶೈವಾಚಾರ್ಯ (ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನಿ

ಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅನೇಕರು ಭ್ರಮೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತನು ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿದ್ದು ಆತನ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯೂ ಈಗ ಇದೆ. ವೀರಶೈವಾಚಾರ್ಯ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನೂ ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ಚಂದ್ರಗುಂಡ ಶಿವಾಚಾರ್ಯನೂ ಶ್ರೀಶೈಲ ಗುರುಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಾಚೀನರಿಂತಲೂ ಆ ಪೀಠವೀಗಲೂ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ವೀರಶೈವಾಧೀನವಾಗಿ (ಗುಂತಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ) ಇದೆಯೆಂತಲೂ ಅನೇಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಧಾರಗಳನ್ನು "ಆಚಾರ್ಯ ಪಂಡಿತ" ನೆಂಬ ಲೇಖದಲ್ಲಿ (ವಿಭೂತಿ ೧—೧೨. ೨—೧) ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಿವಪಂಚಸ್ತವಕ್ಕೆ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಆಧುನಿಕ ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯನನ್ನು ಕೆಲವರು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನಾಗಿಯೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚತುರಾಚಾರ್ಯವ್ಯವಹಾರವೂ ಇರುವದರಿಂದ ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯನು ಆಧುನಿಕನಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಊಹಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಪಂಚಕಲ್ಪನಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರನ್ನು ಋತ್ವಿಜರನ್ನಾಗಿಯೂ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಗುರುವನ್ನಾಗಿಯೂ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚತುರಾಚಾರ್ಯವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಗುರುಶಬ್ದದಿಂದ ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯನೇ ಸೂಚಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. "ಕಾಶೀಪೀಠಾಚೇ ಪ್ರಾಚೀನತ್ವ" ಎಂಬ ನನ್ನ ಮರಾಠಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವು ವಿಪುಲವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಶಿವಾಗಮ ಶಂಕರ ಸಂಹಿತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ, ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಯೂ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು ಬಸವಾದಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಿಕರೇ ಹೊರತು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ನಾಮಸಾಮ್ಯವು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಅವರನ್ನು ಆಚಾರ್ಯಪಂಚಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದು ಸಯುಕ್ತಿಕವಲ್ಲ.

ರಾಯರು ತಿಳಿದಂತೆ ಹಂಪರನ ಕಾಲವು ಉದ್ಭಟಕಾವ್ಯದ ಸೋಮರಾಜನ ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅನೇಕಗಳಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ "ಹರಿಹರದೇವ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರನ ಕಾಲವು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೧೬ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಕವಿ ತನ್ನ ಸಂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರನ ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾನೆನ್ನುವದನ್ನೂ ಡಾ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರ ವಾದವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಸೋಮರಾಜನ 'ಸಾಸಿರದ

ನೂಱಾಂ ಸಂವ' ಎಂಬ ಕವಿಚರಿತಕಾರರ ಪಾಠವೇ ಸರಿಯಾದುದೆಂಬು ದನ್ನೂ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದುದು ನಾರಾಯಣರಾ ಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ನಾನು ನೋಡಿದ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಬರೆಯುವದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ೧೯೩೨ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರು ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಮುದೇನೂರು ಹಿರಿಯಮಠದ ಶ್ರೀ ವಾಗೀಶ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಕಾಶಿಗೆ ತಂದಿದ್ದ ಸೋಮರಾಜನ ಉದ್ಭಟಕಾವ್ಯದ ತಾಳದೋಲೆಯ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ಸಾಸಿರದ ನೂಱಾಂ ಸಂದ ನಾಲ್ವತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯಾ' (ಶಾ. ಶ. ೧೧೪೪) ಎಂಬ ಪಾಠವನ್ನೇ ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಪುನಃ ಆ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯ ಓಲೆಯನ್ನು ಸಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿ (ಫೋಟೊ ಸಹಿತ) ಮುಂದೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲುದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವೆನು. ಇನ್ನು ಚಿತ್ರಭಾನು ಸಂವತ್ಸರವು ಶಾ. ೧೧೪೪ರಲ್ಲಿಯೇ ಆಗುತ್ತಿರುವದರಿಂದ 'ಸಂದ' ಎಂಬುದನ್ನು ಸರಿಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪವುಂಟು. ಸೋಮರಾಜನ ಪಾಠವು ಶಾ. ಶ. ೧೪೪೪ರ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿದಾಗಲೂ ಈ ಆಕ್ಷೇಪವು ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. 'ಸಂದ'ಕ್ಕೆ 'ಹೋದ' ಎಂತಲೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶಾ. ೧೧೪೪ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಭಾನು ಇಲ್ಲದಿರುವದರಿಂದ ಶಾ. ೧೧೪೪ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಕಳೆದು (ಸಂದ) ಶಾ ೧೧೪೪ನೆಯ ವರ್ಷಾರಂಭವೆಂಬುದನ್ನೇ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಕೆಲವು ಶಾಸನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಗತವರ್ಷಗಳೂ ವರ್ತಮಾನ ವರ್ಷಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಈ ವಿಧವಾದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಅನುಚಿತವೇನೂ ಅಲ್ಲ. 'ನೂಱಾಂ ಸಂದ' ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧತೆ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಸೋಮರಾಜನ ಪ್ರಯೋಗವು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಾನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನ ಕಾಲವೂ ಸೋಮರಾಜನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿಲ್ಲ. ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಸೋಮನಾಥನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಓರುಗಲ್ಲಿನ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೯೫ರಲ್ಲಿಯೇ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನು ಇದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬಾಧಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆಂಧ್ರ ಹಿಸ್ಟಾರಿಕಲ್ ಸೋಸೈಟಿಯವರ 'ಕಾಕತೀಯ ಸಂಚಿಕೆ' ಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಸೋಮ

ನಾಥನ ಕಾಲವು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷವೂ ಇದೆ. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನು ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿಹರ ಕವಿಯು ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ದೂರಸ್ಥರಾಗಿರುವದರಿಂದಲೂ ಸಮಕಾಲಿಕರಾದುದರಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಸವಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ನಾವೇಲ್ಲೂ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಉಭಯರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಕಥಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿರೋಧವಿದೆ. ರಾಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಸೋಮನಾಥನು ೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹರಿಹರನ ಬಸವರಗಳೆಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿ ಅತನ ನಾವೋಲ್ಲೇಖನವನ್ನು ತನ್ನ ಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡದೇ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣಪೇನಾದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸೋಮನಾಥನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೃತಿರೂಪದಿಂದ ಆಗ ಸೋಮನಾಥನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ 'ಶಿವಭಕ್ತರ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಇದನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿರುವೆ' ಎಂದು ಬಸವಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸೋಮನಾಥನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸೋಮನಾಥನು ಬಸವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೬೭ರ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ೧೨೯೦ರ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಶಿಷ್ಯರಿಂದಲೂ ವೀರಶೈವ ಭಕ್ತರಿಂದಲೂ ಕೇಳಿದ ಕಥಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬಸವ ಪುರಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಆಂಧ್ರ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ್ರಾದಿ ಪ್ರೌಢ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸುಮಾರು ೧೩೨೪ ಸಂವತ್ಸರದ ಸಮೀಪದ ವರೆಗೂ ಜೀವಿಸಿರಬಹುದು. ಬಸವನ ಅನಂತರ ಎರಡು ಶತಾಬ್ದಿಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಬಸವ ಪುರಾಣದ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಬಸವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಅತನ ಚರಿತ್ರೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅಸಂಗತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ! ಬಸವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಮೀಪಸ್ಥರಾದ ಹರಿಹರನೂ ಸೋಮನಾಥನೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂಕಲೂ ಅಮೇಲೆ ಇವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಇತರ ಪುರಾಣಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವೆಂದೂ ಭಾವಿಸುವದೇ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸೋಮನಾಥನು ೧೩ನೆಯ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ರಾಯರು ಕಲ್ಪಿ

ಸಿದ ಕಾಲವು ಗಾಳಿಯ ಮಾತೇ ಹೊರತು ಅದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಹರಿಹರ ಕೆರೆಯ ಪದ್ಮರಸರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಕವಿಯ (ಕ್ರಿ ಶ. ೧೨೪೩) ಸೂಕ್ತಿ ಸುಧಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಿರುವುದಾರಿಂದ ಬಸವನು ೧೨ನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಿರನ್ನು ಹದಿನೂರನೆಯ ಶತಾಬ್ದಿಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಯರಿಗೆ 'ಶಿವಾನುಭವ'ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತವಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅಜ್ಜುನವಾಡ ಶಿಲಾಶಾಸನದ ವಿಷಯವು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಬಸವನು ನಿಜವಾಗಿ ಇದ್ದನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಏನೇನೋ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಹತ್ತಿರ ಬಹಳ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಅಂದರೆ ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಇರುವದರಿಂದಲೂ ಅದು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಾಲವಾದುದರಿಂದಲೂ ಬಿಜ್ಜಳನ ಶಾಸನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಸವನ ಮಂತ್ರಿತ್ವದ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದವಾದುದರಿಂದಲೂ ಬಿಜ್ಜಳನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವನು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯ ರಾಯರ ಬರಹಗಳು ಸಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಅದ್ಭುತ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ಅಬ್ಲೂರಿನ ಏಕಾಂತ ರಾಮಯ್ಯನ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ರಾಯರು ಜ್ಯೋತಿಷ ಹೇಳಿತ್ತಿರುವರು. ಬಸವನ ಹೆಸರು ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ರಾಯರು ಶಾಸನ ನೋಡಿದಾಗ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಇನ್ನು ಮುನವಳ್ಳಿ ಶಾಸನದ ಬಸವನೇ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವನೆಂದು ಅವನು ಸ್ಥಾಪಿಸಹತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಆ ಶಾಸನವನ್ನಾದರೂ ರಾಯರು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಲ್ಲ. ೧೯೧೦ ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಜ್ಜುನವಾಡದ ಶಿಲಾಶಾಸನವು Epigraphia Indica, Vol. XXI, p. 9 ರಲ್ಲಿಯೂ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಬಸವನು ಬಾಗೇವಾಡಿಯವನೆಂತಲೂ ಮಾದಿರಾಜನ ಮಗನೆಂತಲೂ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನ ಶಿಷ್ಯನೆಂತಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಬಿಡುವುದು. ಅಜ್ಜುನವಾಡದ ಶಾಸನವನ್ನು ನೋಡದ ಡಾ. ಫ್ಲೀಟುಸಾಹೇಬರು Epigraphia Indica Vol. V ನಲ್ಲಿ ಮನಗೋಳಿ ಶಾಸನದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಅಸಂಗತ ವಾಕ್ಯಗಳು ಕಾಂಟು. ಅದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯ ಅಬ್ಲೂರು ಶಾಸನದ ವಿವರಣದಲ್ಲೂ ಫ್ಲೀಟ್‌ರವರು ಒರೆದ ವಿಷಯವು ಸಂಗತವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೇ ಬಹಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನಾಗಿ ನಂಬಿ ಮೂಲಶಾಸನಗಳನ್ನು ನೋಡದೆ, ಡಾ.

ರಾಯರೂ ಅತ್ಯಹಾದಿ ಹಿಡಿದಿರುವರು. ಪ್ರಬುದ್ಧಕರ್ನಾಟಕ ಲೇಖನದಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮನಗೋಳಿ ಬಸವನನ್ನು ಬಾಗೇವಾಡಿ ಬಸವನನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸರಿಯಾದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಆವಶ್ಯಕವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿ ಶ. ೧೬೩-೯೬ ರಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ವಿತೀಯ ತೈಲಪದೇವನಿಂದ ಮನಗೋಳಿ (ಮಣಿಂಗವಲ್ಲಿ)ಯ ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ಪಡೆದ ಹಾರೀತಗೋತ್ರದ ಮಾಧವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ತಂದೆಯಾದ ಮಾದಿರಾಜನೆಂದು ಇವರು ಭ್ರಮೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಬಸವನು ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದಾಗುವ ಚಾರಿತ್ರಕಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಇವರು ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರದ ಚಂಡಿರಾಜಪುತ್ರ ಬಸವರಸಯ್ಯನನ್ನೂ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುವ ಫ್ಲೀಟರ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಎಷ್ಟು ಅವಿಚಾರಮೂಲಕವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಸರಿ. ಮನಗೋಳಿಯಲ್ಲಿಯ ಕಲಿದೇವೇಶ್ವರನ ಆಲಯವು ೨ನೆಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಿಗಿಂತಲೂ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೪೭) ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಂತೆಯೂ, ಆ ಆಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಬಸವರಸಯ್ಯನು ಅವನಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನವನೆಂತಲೂ ಶಾಸನದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ತಿಳಿಯುವದು. ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಬಸವರಸಯ್ಯನು ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನ ಸಮಕಾಲಿಕನಲ್ಲ. ಬಸವರಸಯ್ಯನು ಆಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ೧೪೫ ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನೂ ಬಂದು ಮನಗೋಳಿಯ ಮಾದಿರಾಜಾದಿಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ೧೧೪೭ ರಲ್ಲಿ ಆಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ದಾನವನ್ನು ಕಾಲಾಮುಖ ಸದ್ಯೋಜಾತಪಂಡಿತನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಬಸವರಸಯ್ಯನಿಗೂ ೨ನೆಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಸಮಕಾಲಿಕತ್ವವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಉಭಯರಿಗೂ ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ಬಸವನಿಗೂ ಮೊದಲೇ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ "ಬಸವ" ಶಬ್ದವು ಪ್ರಚಾರವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಆ ಹೆಸರಿನವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಾಗೇವಾಡಿ ಬಸವನಿಗೆ ಗಂಟುಹಾಕಲು ಹವಣಿಸುವದರಲ್ಲಿ ತಥ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಂಶದ ಗೋತ್ರಾದಿಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಲ್ಪಡದಿರುವದರಿಂದ ರಾಯರು ಮಾಡಿದ ಗೋತ್ರಾನ್ವೇಷಣವೂ ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ರಾಯರು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಹಡಗಲಿ ತಾಲೂಕು ಒರವಾಯಿ ಗ್ರಾಮದ ಬೆಣಕಪ್ಪನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಸನವೊಂದನ್ನು ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೦೩ ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಶಾಸನವು South Indian Inscriptions, Vol. IX. Part I. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ೩೩೪ನೆಯ ಶಾಸನ.) ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಮುಖ್ಯಾಂಶವು ಹೀಗಿದೆ—

"ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀಮತು ಯಾದವನಾರಾಯಣಂ ಪ್ರತಾಪಚಕ್ರವರ್ತಿ ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಣದೇವರಾಜ್ಯಮನುದ್ದರ ಬಸವದಂಡನಾಯಕ ಗುಣಪ್ರಭಾವವೆಂತೆಂದೊಡೆ—

ನುಡಿವಂ ಸತ್ಯವಚೋಕ್ತಿಯಂ, ಸಕಲಧರ್ಮವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದರ್ಥಮಂ
ಪಡೆವಂ, ವಿಪ್ರಸುರಾದಿಶಿಷ್ಟಜನತಾಸಂತುಷ್ಟಿಯಾಗಲ್ಕೆ ತಾ
ಕೊಡುವಂ, ದ್ರವ್ಯಮನೀಗುಣಾಶ್ರಯಮುಮಂ ಲೋಕಂಬ ಬಾಪ್ಪೆಂಬಿನಂ
ಪಡೆದಂ, ಸದ್ಗುಡಿ ದಂಡನಾಥಬಸವಂ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯಂ ಕೀರ್ತಿಯಂ
ಕಲಿಯಮೃತದಂಡನಾಥರ ಲಲಿತಾತ್ಮಜನೆಂದೊಡೊಪ್ಪುಗುಂ ಕಪಿತನಮುಂ
ಸಲೆಸತ್ಯಾಮೃತವಾಕ್ಯಂ ಕುಲತಿಲಕಂ ಬಸವದಂಡನಾಥಾಧಿಪನೊಳ್ ॥

ಶ್ರೀಮದೀಶ್ವರಸಂವತ್ಸರ ಶ್ರಾವಣ ಬಹುಳ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ಶುಕ್ರವಾರ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಂದು ಶ್ರೀವಿನಾಯಕದೇವರ್ಗೆ ರಣಧವಳ ಬಸವಮಂಟಪಂ ಧಾರಾಪೂರ್ವಕಂ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು... '—

ಇವರಲ್ಲಿಯ ಬಸವದಂಡನಾಥನು ಬಾಗೆವಾಡಿಯ ಬಸವನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ತುಂಬಾ ಪರಿಹಾಸದ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಕಲಿಯಮೃತದಂಡನಾಥನ ಮಗನೂ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಮಂತ್ರಿಯೂ ರಣಧವಳ ಬಿರುದಾಂಕಿತನೂ ಆದ ಒರುವಾಯಿ ಶಾಸನದ ಬಸವನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವನಾಗಲಾರ. ಮತ್ತೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ಮನಗೋಳಿಯ ಬಸವನನ್ನೂ ಒರುವಾಯಿ ಬಸವನನ್ನೂ ಒಂದು ಮಾಡಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಬಸವನ ರೂಪವನ್ನು ತಯಾರ್ಮಾಡಲು ರಾಯರು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನು ಮೃತಿಪಟ್ಟ ನಂತರ ಹೊಯ್ಸಳ ಬಲ್ಲಾಳನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಜ್ಜಳನ ವೆಂಶವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹೆಣಗಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ರಾಯರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾಪುರುಷರ ಮೇಲೆ ಹೇಯವಾದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಹೊರಿಸುವ ಸಾಹಸವಿದೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ

ನಂಬಿದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನೆಯ ತೈಲಪನ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ೧೭೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬಾಳಿದನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಈ ಅಸಂಬದ್ಧ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣ ಮಾಡಿ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ, ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೂ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಯೌವನದಲ್ಲಿ (೩೦, ೩೫ ವರ್ಷಗಳ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ) ಬಿಜ್ಜಳನೊಡನೆಯೇ ಶಿವೈಕ್ಯವಾಗಿರುವನೆಂಬುದೇ ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ. "ಬಸವೇಶ್ವರನ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸನ ಸಾಮಗ್ರಿ" ಎಂಬ ಲೇಖ (ವಿಭೂತಿ ೨-೪) ದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.

ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನು "ಮೈಸೂರು ರಾಷ್ಟ್ರದ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವ" ನೆಂಬ ಒಂದು ನವೀನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅಸತ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೆಂದು ನಾನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ನಾಮಸಾಮ್ಯವು ಸಿಕ್ಕಿದ ಕೂಡಲೇ ನಿಜಾಮ ದೇಶದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಒರಂಗಲ್ಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ "ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ" ಯನ್ನು ತುಮಕೂರಿನ "ಹಾಲ್ಕುರಿಕೆ"ಯನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುವದು ತುಂಬಾ ಅನ್ಯಾಯ. ಈ ಎರಡು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ ರಾಯರು ನೋಡಿದಂತಿಲ್ಲ. ನಾನು ೧೯೩೪ ರಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಹಾಲ್ಕುರಿಕೆಯನ್ನೂ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಲ ಒರುಗಲ್ಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ರಾಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ "ಪಾಲುಗುರ್ತಿ" ಯೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರವು ಅದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಈ ವರೆಗೂ ಅದಕ್ಕೆ 'ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ' ಎಂಬುದೇ ಶಿಷ್ಟ ವ್ಯವಹಾರವು. "ಪಾಲಕುರ್ತಿ" ಎಂಬ ಗ್ರಾಮ್ಯಜನರ ವ್ಯವಹಾರವೂ ಈಗ ಉಂಟು. ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವೂ ಸೋಮನಾಥನ ಸಮಾಧಿಯೂ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಈಗಲೂ ಜಂಗಮವಾಹೇಶ್ವರರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದೆ. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನ ಜ್ಞಾತಿಗಳಾಗಿ ತೋರುವ 'ಪಾಲಕುರಿಕೆ' ಎಂಬ ಮನೆಯ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಮಾಹೇಶ್ವರರು, ವರಂಗಲ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಘುನಾಥಪಲ್ಲಿಯ ಹತ್ತಿರವಲ್ಲೂ ಸಿಕಿಂದ್ರಾಬಾದಿನಲ್ಲೂ ಬೆಂಜಾಲದಲ್ಲೂ ಈಗಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಸೋಮನಾಥನ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಕಾಣುವ "ಪಿಡುಪರ್ತಿ" ಯವರೂ, ಬೀಗರಾಗಿ ಕಾಣುವ "ವಿಭೂತಿ" "ಶಿವರಾತ್ರಿ" ಯವರೂ ಗುರುಗಳ ಸ್ಥಾನವಾದ "ಕಟ್ಟಕೂರೂ" ಇದೇ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೇನೇ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಇವೆ. "ವರಂಗಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನು ಸೋಮನಾಥನ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳಿ

ದ್ದನು" ಎಂಬ ಪಿಡುಪರ್ತಿಕವಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯೂ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸೋಮನಾಥನ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿವೆ. ೧೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀ ಶೇಷಾದ್ರಿ ರಮಣ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ "ನಿಜಾಂಧ್ರ ಪ್ರಶಂಸೆ" ಎಂಬ ತೆಲುಗು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ—

"ಸೋಮನಾಥನು ಓರುಗಲ್ಲಿಗೆ ಮೂರುಗಾವದ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವೈಕ್ಯನಾದನು. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಠವೊಂದು ದೇವಾಲಯದಂತೆ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲೊಂದು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಈಗಲೂ ಜಂಗಮರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕವಿವರ್ಯನು ಶಿವೈಕ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಸವವು ಜರುಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಕವಿಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಮಾಡಲಿಚ್ಛೆಯಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚರಿತ್ರೆ ರಹಸ್ಯಗಳು ಲಭಿಸುವುವು. ಸೋಮನಾಥನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿವೆ"—
(೧೫ನೆಯ ಪುಟ.)

ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ ಕವಿಯ ಜನ್ಮನಿವಾಸ ಭೂಮಿಯು ಓರಂಗಲ್ಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಆಂಧ್ರದೇಶದ "ಪಾಲಕುರಿಕೆ"ಯೇ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಸರಿ. 'ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಈಗಿನ ಪ್ರಾಂತವಿಭಾಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯೆಂದು ರಾಯರ ಹೇಳಿಕೆಯಿದೆ. ಅದು ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾಷೆಗೆ ಸೇರಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಆಂಧ್ರ ಭಾಷೆಯದೇ ಏಕಾಗಬಾರದು? 'ಕುರ್ರು' ಎಂಬುದು ಔಪವಿಭಕ್ತಿಕವಾಗಿ "ಕುರಿಕೆ" ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಗಲಕುರ್ರು = ಅಂಗಲಕುರಿಕೆ, ಮೋತು ಕುರ್ರು = ಮೋತ್ಕುರಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಾಮದ ರೂಪಗಳು ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟು. ತುಮಕೂರಿನ ಹಾಲ್ಕುರಿಕೆಯು ಸೋಮನಾಥ ಕವಿಯ ಯಾವ ಸ್ಮೃತಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವದಿಲ್ಲ. ಪಿಡುಪರ್ತಿ, ವಿಭೂತಿ ಮುಂತಾದ ಉಪನಾಮಗಳುಳ್ಳ ಜಂಗಮರಾಗಲಿ ಸೋಮನಾಥನ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಲಿ ಹಾಲ್ಕುರಿಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಸೋಮನಾಥನ ಊರೆಂದು ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ತೆಲಗು ಸೊಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ನುಡಿಗಳು ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ತಿಳಿದರೂ ಅದು ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶವೇ ಆಗಿದೆ. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನು ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ

ಬ್ಬರಿ ಆತನಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ದೊಡ್ಡ ಪಾಂಡಿತ್ಯವು ಸಹಜವಾಗಿ ಲಭಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಬಸವಪುರಾಣವನ್ನು ಬಸವನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಲ್ಕುರಿಕೆಯು ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದ ಇದ್ದು ಸೋಮನಾಥನ ಭೂಮಿಯಾಗಿದ್ದರಿ ಅಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರಲು ಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲ. ಸೋಮನಾಥನು ಶುದ್ಧ ಆಂಧ್ರದೇಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂಬದನ್ನು ಆತನ ತೆಲಗು ಜಾಣ್ನುಡಿಯ ಬಿಗುವಿನಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಬಸವಪುರಾಣದ ರಚನೆಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಸೋಮನಾಥನಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿ ದೇಶದೇಶಾಂತರಗಳ ಸಂಚಾರದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ತಮಿಳು, ಕನ್ನಡ, ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳೂ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಅಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಲ್ಲ.

ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಆಂಧ್ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ದ್ರವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತವಾಗಿದೆ. ಅಚ್ಚಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಯೇ ಎರಡೆತ್ತುಗಳ ಗಾಡಿಗೆ ಸರಿಹೋಗುವಷ್ಟಿದೆ. ೧೫—೨೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವೀರಶೈವರ ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ವಿಮರ್ಶೆಗಳೂ ಬಂದಿವೆ. ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯವು ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತೆಂಬುದು ಸಾಹಸವೇ ಸರಿ. ಶ್ರೀ ಹಯವದನರಾಯರ ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯದ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಪೀಠಿಕೆಯೂ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣರಾಯರ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪೀಠಿಕೆಯೂ ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವವು. ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಶಾಸನಗಳನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸದೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ" ಚರಿತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ " ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಾರದು. ಸುಮ್ಮನೆ ಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತ ಹೋದರೆ ವಿವಾದ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುವದಲ್ಲದೆ ಪರಿಶ್ರಮೆಯ ಸಫಲವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಗುಣದೋಷಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದರೆ ಯಾರಿಗೂ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ಪರಿಶೋಧಕನು ಬಹಳವಾಗಿ ನೋಡಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕೇ ಹೊರತು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ನೋಡಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಬರೆಯಬಾರದೆಂದು ನಿವೇದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶಿವನ ಸ್ವರೂಪ.

(ಲೇಖಕ:— ಬ. ಚೆ. ಪಟ್ಟೇದ ಮು. ವಂಟಮುರಿ)

ದೇವಂಗೆ ಶಿವನೆಂದೂ, ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದೂ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳು ಇವೆ. ಅವನನ್ನು ವೀರಶೈವರು ಶಿವಲಿಂಗ, ಪರಶಿವಲಿಂಗವೆಂತಲೂ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವನು ಸಾಕಾರನೂ ನಿರಾಕಾರನೂ ಇರುವನೆಂದು ಎಲ್ಲ ಹಿಂದುಗಳಂತೆ ಅವರದಾದರೂ ನಂಬಿಗೆಯಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನವರು— "ಸಕಲ ನಿಃಕಲ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪೆಯಾಗಿ, ಸಕಲನು ನೀನೇ, ನಿಃಕಲನು ನೀನೇ ಕಂಡಯ್ಯಾ. ಎತ್ತೆತ್ತ ನೋಡಿದತ್ತ ನೀನೇ ದೇವಾ. ಸಕಲ ವಿಸ್ತಾರದ ರೂಹು ನೀನೇ ದೇವಾ. ವಿಶ್ವತೋ ಬಾಹು ನೀನೇ ದೇವಾ. ವಿಶ್ವತೋ ಚಕ್ಷು ನೀನೇ ದೇವಾ. ವಿಶ್ವತೋ ಮುಖ ನೀನೇ ದೇವಾ. ವಿಶ್ವತೋ ಪಾದ ನೀನೇ ದೇವಾ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ" ಎಂದು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಚನದಿಂದ ದೇವರು ಸಾಕಾರನಾಗಿಯೂ, ನಿರಾಕಾರನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೆಂದು ತಾನೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಅನ್ಯ ಧರ್ಮದವರು ಅತನು ಬರೇ ನಿರಾಕಾರನೆಂದು ವಾದಿಸುವರು. ಹೂವಿನ ವಿನಾ ಸುಗಂಧವೂ, ಹಣ್ಣಿನ ವಿನಾ ಸ್ವಾದವೂ, ಶರೀರದ ವಿನಾ ಪ್ರಾಣವೂ ಇರುವದುಂಟೆ? ಸಾಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿರಾಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯುವದು ಹೇಗೆ? ಆಕಾರದ ಮೇಲಿಂದಲೇ ನಿರಾಕಾರವನ್ನು ಊಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರಣ ಸಗುಣತ್ವದಿಂದಲೇ ನಿರ್ಗುಣ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವದು, ದೊಡ್ಡವರಿಗೂ, ಸಣ್ಣವರಿಗೂ, ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೂ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೂ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕೆಲವು ಮತದವರು, ದೇವರೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇರುವನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದುಗಳು, ಅತನು ಅಣುರೇಣು ತೃಣಕಾಷ್ಠಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ, ಆಪ್ಪಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಿಗೆ ವಿೂರಿ ನಿಂತವನೂ, ಅಖಂಡನೂ, ಅದ್ವಯನೂ ಮುಂತಾಗಿ ಇರುವನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ತೋರುವ ಚರಾಚರ ಜಗವೆಲ್ಲ ಅವನ ದೃಶ್ಯ (ಸಾಕಾರ) ಸ್ವರೂಪ

ವೆಂದೂ, ಆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಜಗತ್ತಿನ ಸೂತ್ರ ಚಾಲಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿರುವ ಅಗಾಧ ಶಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲವೆ ಚೈತನ್ಯವು ಅದೃಶ್ಯ (ನಿರಾಕಾರ) ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಕಾರ ನಿರಾಕಾರಗಳೆರಡರ ಪೂಜೆಯೂ ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಸಾಕಾರದಿಂದ ದೇವಂರಾರಾಧನೆಯು ಆರಂಭವಾದರೂ, ಮುಂದೆ ನಿರಾಕಾರ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಸರ್ಯವಸಾನವಾಗುವದು. ಅದೃಶ್ಯ ಆಗಿಯೇ ದೃಶ್ಯ ಮುಂದು ಮೋಡ ಜಲ ಬರ್ಫವಾಗುವಂತೆ, ನಿರಾಕಾರ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ದೃಶ್ಯ ಜಗವಾಗಿರುವನು. ಹೇಗೆ ಆಗಿಯು ಸಲುವಾಗಿ ನೀರು ಬರ್ಫಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ಕಾರಣ ಬೀಳುವದಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆ ನಿರಾಕಾರದ ಸಲುವಾಗಿ, ನಮಗೆ ಆಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ- ಸಾಕಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದೇ ನಿರಾಕಾರದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ ತತ್ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಹೊಂದಲು ಯಾವ ಪ್ರತಿಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ಮರ್ಮವನರಿಯದ ಪರಧರ್ಮೀಯರು ನಮ್ಮ ಆಕಾರ (ಸಗುಣ ಮೂರ್ತಿ) ಪೂಜೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಎಷ್ಟು ಹೇರಾಡಿದರೂ, ಹಿಂದುತ್ವದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮವೂ, ಅಭಿಮಾನವೂ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿದಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಈಚೆಗೆ ಹಿಂದುಗಳ ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯು ಅತಿರೇಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅಸಹ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕು. ಅಜ್ಞರು ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆಯ ಗುಟ್ಟು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳದೆ, ಬರೇ ದುರಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಪಕ್ಷವಿಡಿದು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಡಕು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಅನರ್ಥವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಂದು ವೀರಶೈವರು ಅನೇಕ ಮೂರ್ತಿಗಳಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಹಳಿದು, ಒಂದೇ ಒಂದಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಸಾಕಾರ ನಿರಾಕಾರವೆರಡನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೂ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ಇತರ ಹಿಂದುಗಳ ಸಂಸರ್ಗ ದೋಷವು ವೀರಶೈವರನ್ನೂ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಪರಧರ್ಮೀಯರು, ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರು ದೇವರ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಬಗೆದು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಬಂಧುಪ್ರೇಮವನ್ನು ಬೆಳಸಲಿಕ್ಕೆ ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಹಿಂದುಗಳಾದ ನಾವು ಎಲ್ಲ ಮಾನವ ಜಾತಿಯಲ್ಲದೆ, ಮಿಕ್ಕ ಯಾವತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಚರ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸಹ, ಕೇವಲ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ಅರ್ಥಾತ್

ಸ್ವಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ ಎಣಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಸದ್ಭಾವನೆ ತಾಳುವದು ದುರ್ಲಭ. ಆದಕಾರಣ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮದವರ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆದರ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಸಹಾನುಭೂತಿಯೂ ಪರಕೀಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟಿವೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಅವಿದ್ಯಾ ಮೂಲಕದಿಂದ ಆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನೂ ಜೀವ ಭಾವನೆಯನ್ನೂ ಅಳಿದು, ಶಿವ ಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ತದನುಸಾರ ವರ್ತಿಸಿ, ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮರೆದು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಏಕವಾಗುವದೇ ಕೊನೆಯ ಗುರಿಯು.

ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಗೂಢವಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ದೇವರೇ. ಬಹಳ ದಿವಸಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಕ್ರಮಿಕ ಳ ನೆಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ "ದೇವರನ್ನು ಯಾರೂ ನೋಡಿಲ್ಲ" ಎಂಬದೊಂದು ಪಾಠವಿತ್ತು. ಸ್ಥೂಲ ದೇಹದ ಚರ್ಮ ಚಕ್ಷುವಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ ದೇವರನ್ನು ಕಾಣುವದು ಅಸಾಧ್ಯ ವೆಂಬುದೇ ಅದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಯಾಕಂದರೆ ಈ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿನ ನಾನಾ ವಿಧ ಸ್ಥೂಲ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಮರ್ಥ್ಯವುಂಟು. ಆ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ರೂಪಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಹೆಸರುಗಳು ರೂಢವಾಗಿರುವರಿಂದ, ಅವನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೆ ಆ ನಾಮರೂಪಗಳೇ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಆವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ದೇವತ್ವವು ನಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ತೋರುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯು ಬೇಕು. ಅಂತಹ ದೃಷ್ಟಿಯೆಂದರೆ ಮೇಲ್ತರದ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಜ್ಞಾನವೇ ಹೊರತು ಅನ್ಯವಲ್ಲ. ಇಂತಹ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರಿಗೆ ದೇವರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಬಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾವುದೂ ಅವರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಶ್ರೀಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನವು ಮೇಲೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಸುಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನರ ಮಾತಾಯಿತು. ನಮಗೆ ಈಗ ಅವರ ಗೊಡವೆ ಬೇಡ. ಆದರೆ ಮಿಕ್ಕವರ ಸಲುವಾಗಿ ಪುರಾಣಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ ಕರ್ತನಾದ ಸಕಲ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮಸಮಸಕಾದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನಾದರೂ ತಂದುಕೊಡುವ ಕುರಿತು, ಏನು ಉಸುರಿರುವವೋ ಅದನ್ನೇ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸುವದು ಈ ಬರಹದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಹಿಂದ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸ್ಥೂಲಮಾನದಿಂದ ವಿಶ್ವರೂಪಿ ದೃಶ್ಯ ದೇವನನ್ನು ಏಕ್ಯೆಯ್ಯನೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಪೃಥ್ವಿ ಜಲ ಅಗ್ನಿ ವಾಯು ಆಕಾಶಗಳೆಂಬೈದು ಮಹಾಭೂತಗಳು, ರವಿ ಶಶಿಗಳೆಂಬ ದಿವ್ಯವಾದ ಮಹಾಪ್ರಕಾಶಿಕೆಗಳು, ಆತ್ಮನೆಂಬ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ ಚೈತನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯು ಈ ಎಂಟು ಒಡಪೆಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತು ಉತ್ಪತ್ತಿಹೊಂದಿ ಬಾಳಿ, ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಿಮಗ್ನವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಇವೇ ದೇವರ ಅಷ್ಟತನುವೆಂದು (ಸಾಕಾರಸ್ಥೂಲ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು) ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ (ಶಿವನಿಗೆ) ಮನುಜ ಪ್ರಾಣಿಯಂತೆಯೇ, ತದ್ರೂಪ ಆಕಾರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಐದು ಮುಖಗಳೂ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಹತ್ತು ತೋಳುಗಳೂ ಇರುವವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗು ಅವನು – ಗಂಗೆ, ಚಂದ್ರ, ವಿಷ, ಭಸ್ಮ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಸರ್ಪ, ಗಜ ಚರ್ಮ, ರುಂಡಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ನಂದಿ ವಾಹನನಾಗಿರುವನು. ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವನು. ಭೂತಗಣದಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವನು. ಮನಬಂದಂತೆ ತಾಂಡವನೃತ್ಯವಾಡುವನು. ಕಾಮ ಸಂಹರ–ಕಾಲಿಮರ್ದನ–ಸ್ವಯಂಭುವಾಗಿರುವನು. ಆದರೂ ಅವನಿಗೆ ಪಾರ್ವತಿ ಎಂಬ ಹೆಂಡತಿಯೂ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ ಷಣ್ಮುಖ ವೀರಭದ್ರರೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳೂ ಇರುವರು. ಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವನು ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವರು. ಇವೆಲ್ಲ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾ ರೂಪವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಹೀಗೆಂದರೇನೆಂಬದನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಯಥಾಮತಿ ಆಲೋಚಿಸುವೆನು.

೧ ಪಂಚಮುಖಗಳು— ಪೃಥ್ವಿ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು ಆಕಾಶಗಳೆಂಬ ಐದು ಮಹಾಭೂತಗಳೇ ಶಿವನ ಸ್ಥೂಲಪಂಚಮುಖಗಳೆಂದು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ದ್ವಾರವಾಗಿಯೇ ಅವನು ಸಾಕಾರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಈ ಪಂಚತತ್ವಗಳು ಪಂಚೀಕೃಪದಿಂದ ೫೫ ತತ್ವಗಳಾಗಿ ಪಿಂಡಾಂಡವಾಗಿರುವದು. ಪಿಂಡಾಂಡದಲ್ಲಿದ್ದುದೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವದು.

೨ ತ್ರಿನೇತ್ರಗಳು— ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಅಗ್ನಿಗಳೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶಿತ ವಸ್ತುಗಳೇ ಶಿವನ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳು. ಸೂರ್ಯನು ಉಗ್ರನಾಗಿ ಪ್ರಖರತೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರನು ಸೌಮ್ಯನಾಗಿ

ಪ್ರಾಂತಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಬೆಳಗುವನು. ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವದಲ್ಲದೆ, ಸರ್ವಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉರುಹಿ ಒಂದೇ ಒಂದಾದ ಐಕ್ಯ ಸ್ವರೂಪದ ಇಷ್ಟಸೃಷ್ಟಿಗೆ ತರುವನು. ಇದು ಹಣೆಗಣ್ಣೆಂದೂ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೆರೆ ಯಲ್ಪಡುವದೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಅಷ್ಟ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯು. ನಿಜವಾಗಿ, ಈ ಅಗ್ನಿನೇತ್ರವು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವು. ತಲೆಯಲ್ಲಿರ.ವ ವಿದು ಳನ ಶಕ್ತಿಯು. ಐಕ್ಯಸ್ವರೂಪದ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಜಗವು ನಾಶ ವಾಗಿ, ಒಂದೇ ಒಂದು ಪಂಬ್ರಹ್ಮ (ಪರಮಾತ್ಮ) ಉಳಿಯುವದು. ಇದೇ ಜಗತ್ಪ್ರಳಯವು. ಅವಶೇಷ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಭಸ್ಮವು. ಭಸ್ಮಕ್ಕೂ ಪರಮಾತ್ಮತ್ವಕ್ಕೂ ಅಭೇದವು. ಈ ಮೂರು ನೇತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಶಿವನು ತೇಜೋರೂಪಿಯಲ್ಲದೆ, ಉಗ್ರನೂ ಸೌಮ್ಯನೂ ಜ್ಞಾನ ನಿಧಿಯೂ ಆಗಿರುವನೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

೩ ದಶಭುಜಗಳು— ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಪೂರ್ವಾದಿ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕು ಗಳೂ, ಕೆಳಗೆ ಮೇಲೆ ಎಂಬೆರಡು ಬದಿಗಳೂ ಕೂಡಿ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕು ಗಳಾಗುವವು. ಇವೇ ಪರಮಾತ್ಮ ತೋಳುಗಳೆಂದು ಬಗೆದಿರುವರು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿರುವನೆಂಬುದು ಸೂಚಿತವಾಗುವದು.

೪ ಗಂಗಾಧರ— ಶಿವನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗಂಗೆಯೆಂದರೆ ನೀರು, ಜಡೆಯೆಂದರೆ ಮೋಡಗಳು. ಈ ಮೇಘಗಳಿಂದಲೇ ಮಳೆಯ ರೂಪದಿಂದ ನಮಗೆ ನೀರು ಸಿಗುವದಿಲ್ಲವೇ? ಆದುದರಿಂದ ಶಿವನು ಗಂಗಾಧರನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟನು.

೫ ಚಂದ್ರಧಾರಿ— ಶಿವನು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವನೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರನೆನ್ನುವರು. ಚಂದ್ರನಂತೆ ಪರಹಿತ ಗುಣವುಳ್ಳವನೂ ಅಮೃತತ್ವ ನೀಡುವವನೂ ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಚಂದ್ರಧರನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಶಿವನು ಶಾಂತನೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ ಸ್ವರೂಪನೂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೂ ಉದ್ಧಾರಕನೂ ಎಂಬದು ತಾನೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು.

೬ ವಿಷಧರ— ವಿಷ-ಅಮೃತವೆಂಬೆರಡು ಪದಾರ್ಥಗಳು ತೀರ ವಿರುದ್ಧವಾದವುಗಳು. ಅಮೃತವು ಮರಣವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದರೆ, ವಿಷವು ಅದನ್ನು

ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಖ ದುಃಖಗಳೆರಡೂ ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಬೆರೆದೇ ಇರುವವು. ನಾವು ಶುದ್ಧ ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸಿದರೆ ಅದರೊಡನೆಯೇ ಅನಿಷ್ಟವಾದ ದುಃಖವು ತಾನು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವದು. ಈ ಸುಖ ದುಃಖಗಳೇ ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಅವೃತ-ವಿಷಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ದುಃಖವು ಇಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಕೇವಲ ಅಜ್ಞಾನದ ಫಲವು. ಅವೆರಡಕ್ಕೂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಆಶ್ರಯನಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಎರಡೂ ಪ್ರಿಯ. ದುಃಖವನ್ನಾದರೂ ಅಷ್ಟೇ ಆನಂದದಿಂದ ಆತನು ಗ್ರಹಿಸುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ವಿಷಧರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದನು. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ನೀಲಕಂಠನೆಂದೂ ಕರೆದರು. ದುಃಖವು ಗದ್ಗದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕಂಠದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುವದರಿಂದ ಅವನು ವಿಷವನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು.

೭ ಭಸ್ಮ ಚರ್ಚಿತ— ಈ ಭಸ್ಮವು, ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟಮೇಲೆ ಉಳಿಯುವ ಐಕ್ಯ ಸ್ವರೂಪದ ವಸ್ತುವು. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಮೇಲಿನ ನೇತ್ರದ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಚಿತಾ ಭಸ್ಮವನ್ನು ತನ್ನಂಗಕ್ಕೆ ಪೂಸಿಕೊಳ್ಳುವನೆಂದು ಪೌರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತೇ ಚಿತೆಯು. ಹಣೆಗಣ್ಣಿನಿಸುವ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಉರುಹಲು (ನಾವು ರೂಪಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಲು), ಅದು ಒಂದೇ ಒಂದಾದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೇ ಉಳಿಯುವದು. ಆ ಉಳುಮೆಯೇ ಶಿವನಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವನು ಭಸ್ಮ ಚರ್ಚಿತನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟನು

೮ ತ್ರಿಶೂಲಪಾಣಿ— ತ್ರಿಪುರಾಸುರರೆನಿಸಿದ ಆಣವ-ಮಾಯಾ-ಕಾರ್ಮಿಕಗಳೆಂಬ ಮೂರ್ಮಲಗಳನ್ನು, ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಮೂರು ಮೊನೆಗಳುಳ್ಳ ಕಸ್ತ್ರವನ್ನು (ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವಗಳೆಂಬ ಲಿಂಗ ರೂಪವನ್ನು) ಧರಿಸಿದನು. ಇವನ್ನೇ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮವೆಂದೂ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮೂಲತ್ರಯವೆಂದೂ ಸಹ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಮೂರು ಒಂದೇ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದು ಪೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಿನ್ನವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ತ್ರಿದಳಾತ್ಮಕವಾದ ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆಯು ಈ ತ್ರಿಶೂಲ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬ

ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಳೆದೇ, ಲಿಂಗಾಯತರು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನ ಕೊಟ್ಟಿರುವರು.

೯ ಸರ್ಪಭೂಷಣ— ಸುಷುಮ್ನಾ ನಾಡಿಯೇ ಕುಂಡಲಿ ಸರ್ಪವಾಗಿರುವದು. ಇದು ಶಿರದಿಂದ ಹೊರಟು ಕತೇರುಕಾರಜ್ಜು (ಮೆದುಳ ಬಳ್ಳಿ) ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೆನ್ನೆಲುಬಿನ ಮಣಿಗಳೊಳಗಿಂದ ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುವದು. ಅದರಿಂದ ಹೊರಟ ಜ್ಞಾನ ತಂತುಗಳು ಭ್ರೂವು, ಕಂಠ, ಹೃದಯ, ನಾಭಿ, ಗುಹ್ಯ, ಗುದಗಳೆಂಬ ಷಟ್‌ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿ, ಲಿಂಗ (ಜ್ಞಾನ) ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇವೇ ದೇಹಗತ ಷಡ್ಲಿಂಗಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಶಿವನು ಫಣಿ ಭೂಷಣನಾದನು.

೧೦ ಗಜಚರ್ಮಾಂಬರಧಾರಿ— ಗಜವೆಂದರೆ ಅಹಂಕಾರವು. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇಹ ಪ್ರಾಣಗಳೆರಡೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನು (ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ) ಶಿವನೊಳಡಗಿಸುವದರಿಂದ, ಅದು ಶಿವ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿ, ಅವನನ್ನೆ ಆಶ್ರಯಿಸುವದು. ಆದರಿಂದ "ನಾನು" ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಸ್ಥೂಲಕಾಯವು ದೇವಾಲಯವಾಗಿ, ಒಳಗಿರುವ ಪ್ರಾಣವೇ ಲಿಂಗವಾಗುವದರಿಂದ, ಆ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಭಕ್ತ ಕಾಯವು ಮೇಲುಹೊದಿಕೆ (ಅಂದರೆ ಚರ್ಮ) ವಾಯಿತು. ಅರ್ಥಾತ್ ಶಿವನು ಗಜಚರ್ಮಾಂಬರಧಾರಿಯಾದನು.

೧೧ ರುಂಡಮಾಲಾಧರ— ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಶಿವನು, ಸದ್ಭಕ್ತರನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆರಿಸಿಕೊಂಬುವದು ಸರ್ವತೃತವಷ್ಟೆ! ಅದನ್ನೇ ಸ್ಥೂಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ದೇಹವನ್ನೇ (ಅದರಲ್ಲೆ ಉತ್ತಮಾಂಗವೆನಿಸಿದ ಶಿರವನ್ನೇ) ತಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡನೆಂಬದನ್ನು ತೋರಿಸುವ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ಅವನು ರುಂಡಮಾಲಾಧರನೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು.

೧೨ ನಂದಿವಾಹನ— ನಂದಿಯೆಂದರೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ವರೂಪ (ಚತುಷ್ಪಾದಯುತವಾದ) ಧರ್ಮವು. ಶಿವನು ಸದ್ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ತೋರುವನಾದುದರಿಂದ ಆತನು ನಂದಿವಾಹನನಾದನು.

೧೩ ಸ್ಮಶಾನವಾಸಿ— "ಯದ್ದೃಷ್ಟಂ ತನ್ನಷ್ಟಂ" ಎಂಬಂತೆ ಜಗವೆಲ್ಲ ಲಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅದು ಸ್ಮಶಾನವೇ ಸರಿ! ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಜೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಬೆರೆದು ವಾಸಿಸುವದರಿಂದ, ಅವನು "ಸ್ಮಶಾನವಾಸಿ" ಎಂಬುದು ಸತ್ಯವಲ್ಲವೇ?

೧೪ ಭೂತಗಣಸೇವಿತ— ಭೂತಗಣವೆಂದರೆ ಪಂಚಮಹಾ ಭೂತಗಳು. ಇವನ್ನು ಪಂಚಮುಖಗಳ ಉಲ್ಲೇಖದಲ್ಲಿ ವಿಶದೀಕರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ಥೂಲಪ್ರಪಂಚವಾಗಿ (ನಾನಾ ರೂಪದ ಚರಾಚರ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿ) ಪ್ರಕಟನಾಗುವದರಿಂದ ಶಿವನು ಭೂತಗಣಸೇವಿತನೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡನು.

೧೫ ತಾಂಡವನರ್ತನ— ಜಗತ್ತೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿರಾಟ್‌ಸ್ವರೂಪವು. ಅದು ಬಹು ವಿಧವಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ಚರಾಚರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವದು. ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಜೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸೂತ್ರಧಾರಕನು. ಅವುಗಳ ಚಲನವಲನಾತ್ಮಕ ಅನಂತ ಕ್ರಿಯೆಗಳು, ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆದೇ ಇರುವವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಸಮಷ್ಟಿ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮನಸೋಕ್ತವಾದ ತಾಂಡವನೃತ್ಯ (ಲೀಲೆ) ಆಗಿರುವದು. ಜಗತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಶ್ವತೋ (ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ) ಬಾಹು-ಮುಖ-ಚಕ್ಷು-ಪಾದಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವದೆಂಬದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೋರುತ್ತದಷ್ಟೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅವಯವಗಳಿಂದ ಸದೋದಿತವಾಗಿ ನಡೆದಿರುವ ಅಪಾರವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಪರಿಣಾಮವೇ ತಾಂಡವನೃತ್ಯವೆನಿಸುವದು.

೧೬ ಪಾರ್ವತೀವಲ್ಲಭ- ಪಾರ್ವತಿಯು ಹಿಮವಂತರಾಜನ ಮಗಳು. ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದಿಂದ ಅನೇಕ ನದಿಗಳು ಉಗಮ ಹೊಂದಿ ಹರಿದು ಆ ಪರ್ವತದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಎಳೆದು ತಂದು, ಉತ್ತರ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಬೈಲು ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬಹು ಬೆಳೆಯುಳ್ಳ ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುತ್ತವೆ. (ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಇದೇ ಕ್ರಮವು). ಆರ್ಯರು ತಾವು ಮೊದಲು ಉತ್ತರ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದುದರಿಂದ, ಈ ಫಲಭರಿತವಾದ ಭೂದೇವಿಯೇ ಗಿರಿಕನ್ಯೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಿದರು. ಇವಳೇ ಪಾರ್ವತಿಯು. (ಪರ್ವತ-ಇ) ಈಕೆಯೇ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅನ್ನದಾತೆ ಎಂದು ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆ ಎಂಬ ಅಭಿಧಾನವನ್ನು ಪೊಂದಿರುವಳು.

ಇ೭ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗ– ಶಿವನಿಗೆ ಗಜಾನನ, ಷಣ್ಮುಖ, ವೀರಭ ಶರೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವಾ.

(ಅ) ಗಜಾನನ– ಇವನಿಗೆ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನೆಂದೂ, ಗಣಪತಿ (ವಿನಾಯಕ) ನೆಂದೂ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳೂ ಸಹ ಉಂಟು. ಶಿವನು ಚಿದ್ಯೋಪನು. "ಪ್ರಜ್ಞಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮ" ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಿವನ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನದ ಸಂತತಿಯೇ ಹೊರತು, ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಚಾತುರ್ಯವು ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ಬಗೆಬಗೆಯ ಯುಕ್ತಿ ಪ್ರಯುಕ್ತಿಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳವಲಂಬನದಿಂದ ನಡೆದರೆ ಸರ್ವ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನೆರವೇರುವವು. ಬರೀ ಶಕ್ತಿಯನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಹಸಗೆಡುವ ಸಂಭವವುಂಟು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಚಾತುರ್ಯ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನೆಂದು ಕರೆದಿರುವರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ "ಶಕ್ತಿಪ್ರಯೋಗವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ನೊದಲು, ಯುಕ್ತಿ - ಪ್ರಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸಬಹುದೇನು," ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ ಪೂಜೆಯ ಅರ್ಥವು. ಇಂತಹ ಹಂಚಿಕೆಗಾರನೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಮೆರೆಯುವನು. ಅವನೇ ಮುಖಂಡನು ಅಥವಾ ವಿನಾಯಕನು. ಜ್ಞಾನ-ಯುಕ್ತಿ-ಚಾತುರ್ಯಗಳು ತಲೆಯ ಕೆಲಸಗಳು. ತಲೆಯಿಂದ ದೊಡ್ಡವನೆಂದು ತೋರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಅತನಿಗೆ ಆನೆಯ ಶಿರವನ್ನು ಯೋಜಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗಣಪತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಒಂದು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದು ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಲಾರದು. ಅದೇನೆಂದರೆ:– ಒಮ್ಮೆ ಶಿವನು ಜಗತ್ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೊದಲು ಬಂದವರಿಗೆ ಬಹುಮಾನವನ್ನಿಟ್ಟಾಗ ಗುಹನು, ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಬೇಗ ಸುತ್ತರಿದು ಬರಬೇಕೆಂದೂ, ತಾನೇ ಪಾರಿತೋಷಕ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದೂ, ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಮಯೂರ ವಾಹನನಾಗಿ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆದರೆ ಸ್ಥೂಲಕಾಯನಾದ ಗಣಪತಿಯು ಚತುರನೂ, ಯುಕ್ತಿಗಾರನೂ ಆದುದರಿಂದ, ಜಗತ್ತು ಶಿವನಲ್ಲೇ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿರುವದನ್ನರಿತು, ಅವನಿಗೇ

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ಸ್ವಸ್ಥ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಅವನ ಜಾಣತನಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಶಿವನು ಗಜಾನನನಿಗೇ ಮೆಚ್ಚುಗೊಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಗಣಪತಿಯ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವೇನೆಂಬದು ವಿದಿತವಾಗುವದಿಲ್ಲವೆ?

ಇವನು ಪಾರ್ವತೀ ಪುತ್ರನು. ಸ್ವತಃ ದೇವಿಯರೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದರಂತೆ. ಹೀಗೆ ಬರೇ ಶಕ್ತಿ ಸಂಜಾತನಾದವನಿಂದ ಅದಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ಆಗದೆಂದು ಬಗೆದು ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೃಪಾಭರಿತನಾಗಿ, ಆತನ ಮೊದಲಿನ ತಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ತಾನು ಅದೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಂದ ಗಜಾಸುರನ ಬೃಹನ್ಮಸ್ತಕವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಶಿವಕರುಣೆಯಿಂದ ವಿಘ್ನಹರನೂ, ಗಜವದನನೂ ಆದನು; ಇರಲಿ. ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಬೇಸತ್ತು ಹತಾಶರಾದ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯರು ಯುಕ್ತಿಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗುವ ಪರಿಪಾಠವುಂಟು. ಆದುದರಿಂದ ಶಕ್ತಿಯೇ ಯುಕ್ತಿಯ ತಾಯಿಯು.

(ಬ) ಷಣ್ಮುಖ— ತಾರಕಾಸುರನ (ಅನಿರ್ವೈಯೆನಿಸುವ ಅಜ್ಞಾನದ) ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಈತನ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ಶಿವನ ಅಚ್ಚು ವೀರ್ಯವು (ಜ್ಞಾನದ ಅಚ್ಚು ಕೆಚ್ಚು) ಅಗ್ನಿಯ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ, ಚಮತ್ಕಾರ ರೀತಿಯಿಂದ ಋಷಿಪತ್ನಿ (ಋಷಿಗಳೆಂಬ ಪತ್ನಿ) ಯರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಗಳಿತವಾಗಿ ಪುನಃ ಕಲೆತು ಮುಖಗಳು (೬) ಆರಾದರೂ ದೇಹವು ಒಂದೇ ಇರುವ ವಿಚಿತ್ರ ಶಿಸುವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಅದನ್ನೇ ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯು ಸಲುಹಿ ಮಾತೆ ಎನಿಸಿದಳು. ಈತನು ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯೂ, ಪರಮ ವೈರಾಗ್ಯಶೀಲನೂ ಆದನು.

ಜೀವೇಶ್ವರೈಕ್ಯವೆಂಬ ಆತ್ಯಂತಿಕ ನಿಜ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವ ಷಡ್ದರ್ಶನಗಳೆಂಬ ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಋಷಿ ಜನರು ಕ್ಷರೆದದ್ದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತುಂಟು. ಇಂತಹ ಶುದ್ಧ ಶಿವಜ್ಞಾನವು ಅವರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಹೊರಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಋಷಿಪತ್ನಿಯರಿಂದ ಜನ್ಮವಾಯಿತೆಂದು, ಸುತ್ತು ಹಾಕಿ ಪೌರಾಣಿಕರು ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಗ್ರಂಥಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಒಂದೇಪೊಂದಾದ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದರಿಂದ, "ಮುಖಗಳು ಆರು, ದೇಹವು ಒಂದೇ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

(೯) ವೀರಭದ್ರ— ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ನಿಗ್ರಹ ಶಕ್ತಿಯೇ (ನಿಯತಿ ತತ್ವರೇ) ಈ ವೀರಭದ್ರನು. ಅಜ್ಞಾನ ವಶದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವವರಿಗೆ ಅದು ತಪ್ಪದೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುವದು. "ವಿನಾಶಕಾಲೇ ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿಃ" ಎಂದು ಸುಭಾಷಿತ ಉಂಟು. ಮನುಷ್ಯನು ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ, ಅವನು ತನ್ನ ಮರಣಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನಿತ್ತನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ದುಷ್ಕೃತನ, ದುರಾಚಾರ, ಪರಪೀಡೆ, ಮದಾಂಧತೆ, ಕ್ರೂರ ಕೃತ್ಯಗಳು ಇವೇ ಮೊದಲಾದವು ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಇವುಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ತಾನೇ ನಾಶವಾಗುತ್ತಾನೆ.

"ದೇವಂ ಕೊಲ್ಲಂ ಮುನಿದರಿಂಗಳ್‌ವೋಲ್ ಕೋಲಿಂದಂ।
ಪಾವಂ ವಧ್ಯಂ ಕುಮತಿಯ ನವಗೀವಂ ಮುನ್ನಂ ॥"

ಎಂದು ನೀತಿಯುಂಟು. ಅದಕಾರಣ ಶಿವನ ಅವಕೃಪೆಯೇ ವೀರಭದ್ರನು (ನಿಗ್ರಹಶಕ್ತಿಯು) ಎಂಬದರಲ್ಲೇನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಾಧ್ವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನ ಜನ್ಮವಾಯಿತೆಂದು ಪುರಾಣವುಂಟು. ಆಗ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ನಾಸ್ತಿಕ್ಯ ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರ, ಅವಿವೇಕತನಗಳ ಅತಿರೇಕವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಶಿವನು ಅತ್ಯಂತ ತ್ರಾಸಗೊಂಡು ವೀರಭದ್ರನನ್ನು ಸೃಜಿಸಿ ದಕ್ಷನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಪೌರಾಣಿಕರ ಮತವು.

೧೮. ಕಾಮಸಂಹರ— ಕಾಮವೆಂದರೆ ಬಯಕೆಯು. ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿನ ಸರ್ವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಇಚ್ಛಿಸುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀ ವಿಷಯಕ ಮೋಹವು ದುರ್ನಿವಾರವಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಆ ಬಯಕೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಮವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತು (ಅಂದರೆ ಅದರೊಳಗಿನ ಸರ್ವ ಪದಾರ್ಥಗಳು) ಶಿವನಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಅಡಗುವವಾದ ಕಾರಣ, ಅವೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಅಭಿನ್ನವಾಗಿಯೇ ಉಂಟು. ಅದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಆಶೆಯು ಅವನಿಗೆ ಹುಟ್ಟುವದು ಅಸಂಭವ. ಅಂತೇ ಅವನು ಸದಾ ಶಾಂತನೂ ಅನಂಗಘ್ನನೂ ಆಗಿ ಕಾಮಸಂಹಾರಕನೆನಿಸಿರುವನು.

೧೯ ಕಾಲಮರ್ದನ— ಅಂದರೆ ಯಮನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದವ. ಕಾಲವು ದಿನ ತಿಂಗಳು ವರ್ಷಾದಿಗಳಿಂದ ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಸೂರ್ಯನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟುವದರಿಂದ ಅವನೇ ಯಮನ ತಂದೆಯಾಗಿರುವನು. ಕೀರ್ತನಕಾರರು ಕಾಲನಿಗೆ "ಯಮಾಜಿಭಾಸ್ಕರ"ನೆಂದೂ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾದರೂ ಕಾಲಮರ್ಯಾದೆ (ಆಯುಷ್ಯ) ಉಂಟು. ಅದು ಅನುಲ್ಲಂಘನೀಯವು. ಮನುಷ್ಯರು ಕಾಲಾಧೀನತೆಗೆ ಮರಣವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇಂತಹ ಸಾವು ಶಿವನಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಅಧಿಕಾರಣನು ಅವನೇ ಆಗಿರುವದರಿಂದ ಅವೆಲ್ಲ ಕೊನೆಗೆ ಅವನಲ್ಲೇ ಲೀನನಾಗುವವು. ಆದರೆ ಆ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ವಸ್ತುವು ಅಭಂಗವಾಗಿ, ಉಳಿದೇ ಉಳಿಯುವದು. ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಮಡಿಕೆಗಳು ನಾಶವಾದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ (ಮೂಲಧನವಾದ) ಮಣ್ಣು ಕಡೆಗೆ ನಿರ್ಬಾಧವಾಗಿ ಇರುವದಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೇ ಪ್ರಳಯ ಮಹಾ ಪ್ರಳಯವಾದರೂ ಕೂಡ ಶಿವನು ನಿತ್ಯನಾಗಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಕಾಲನನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನಾಗಿ "ವೃತ್ಯುಂಜಯ" ನೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿರುವನು.

೨೦ ಸ್ವಯಂಭು— ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನ ಹುಟ್ಟಿಗೆಲ್ಲ ತಾನೇ ಕಾರಣನೆನಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಡುವ ಅವ ವಸ್ತು ಇರುವದು? ಹಾಗೆ ಇರುವದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದಕಾರಣ ಅವನು ಸ್ವಯಂಭು (ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧ, ತನ್ನಿಂದತಾನೇ ಆದವ) ನೆಂಬುದರಲ್ಲೇನು ಸಂದೇಹ? ಅವನಿಗೆ ಜನ್ಮವಿಲ್ಲೆಂಬುವದರಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು 'ಅಭವ' ನೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

೨೧ ಭಿಕ್ಷುಕ— ದೇವರು ನಿಷ್ಕಾಮನೆಂದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ! ಹಾಗಾದರೆ ಅವನು ಭಿಕ್ಷುಕನಾಗುವದು ಹೇಗೆ? ನಿಷ್ಕಾಮಿ ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷುಕ ಇವೆರಡೂ ಶಬ್ದಗಳು ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥದವು. ಶಿವನು ತನ್ನ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೂ (ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ, ನೀರು, ಆಹಾರ, ಮಳೆ ಬೆಳೆ, ಬೆಳಕು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು) ನಿರಪೇಕ್ಷ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಒದಗಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲವೂ ಅವನಿಗೆ ಬೇಡ. ಇದು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿ ಅವನು ಮಾಡಿದವರ ಪ್ರದಾನ. ಹೀಗಿದ್ದು ಅತನು ಪುನಃ ಭಿಕ್ಷುಕನಾಗಿ ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುವನೆಂಬುದರ ಅರ್ಥ

ವೇನು? ಅದು ಇಷ್ಟೇ. ಅವನ ಭಿಕ್ಷೆಯು. ಇತರರಂತಹದಲ್ಲ ಅವನು ಸದಾ ಆನಂದ ಘನನು ಅದಾಗ್ಯೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವು ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಒಡೆದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. " ವೇದಪ್ರಿಯ ಶಿವನೆಂಬರು, ಅವನು ವೇದಪ್ರಿಯನಲ್ಲ. ನಾದಪ್ರಿಯ ಶಿವನೆಂಬರು, ಅವನು ನಾದಪ್ರಿಯನಲ್ಲ... ...ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಿಯ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗನುದೇವ " ಆದುದರಿಂದ. ಶಿವನಿಗೆ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಇದೊಂದೇ ಪದಾರ್ಥದ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನೇ ನೀಡಿದರೆಂದು ಅವನು ನುನೆವನೆಗೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತಿಯ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಹಾಕುವದೆಂದರೆ – ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಸದಾಚಾರಿಗಳೂ ಧರ್ಮಿಷ್ಠರೂ ಆಗಿ ಬಾಳಿ, ಕೊನೆಗೆ ಅವನನ್ನೇ ಸೇರುವದು, ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಬೇಡುವದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸರಿ.

ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಇವೆ. ಅದಾಗ್ಯೂ ಮೇಲಿನ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಸಾಕಾರ ದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅದಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿರುವರೆಂಬದರ ಕಲ್ಪನೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಹೊಳೆಯದೆ ಇರದು. ಈ ಬರಿಹದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಾಣಿಸಿದುದೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ನಿಜವಾದುದೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದಂತೆ ನಾನು ನಿರೂಪಿಸಿರುವೆನು. ಬಲ್ಲ ಮಹಾನುಭಾವರು ಓದಿ ನೋಡಿ, ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಜನತೆಯ ಮುಂದೆ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಕೋರುವೆನು.

ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿನ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ.

(ಲೇಖಕ:— ರಾ॥ ಸಾ॥ ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ.)

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಹೇಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವದೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯವು ಬಹು ವಾದಗ್ರಸ್ತವಾದುದೆಂಬದನ್ನು ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ವಾಚಕರು ಈ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಅವರ ಮುಂದಿಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಸವಿನಯ ವಿನಂತಿ ಇದೆ.

ಅನೇಕರು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೀರಶೈವೇತರರು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವದುಂಟು. ಈಚೀಜೆಗೆ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕೆಲವರು ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಸಮರ್ಥಿಸುವದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ತರದ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯತೆಯು ಇಲ್ಲೆಂಬುದು ಈಗ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ದೃಢಪಡುತ್ತಾ ನಡಿದದೆ. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿಯ ಪುರಾಣ ಮತವಾದಿಗಳು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಬಹು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಈಗಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಇತ್ತೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಈ ತರದ ವಿಧಾನವೂ ಸಮರ್ಥನೀಯವಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗುತ್ತ ಬಂದಿವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ವೇದಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆದರಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯು ಶೈವ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವವು ಈ ಶೈವಧರ್ಮಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬದಲಾ

ವಣೆಗಳಾಗುತ್ತ ಬಂದಿವೆಂಬುದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸ್ವರೂಪು ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇದು ಅವನ ತರುವಾಯದ ಕತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿಯತೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾದವು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿಲ್ಲವೋ ಆ ವರೆಗೆ ಅದು ಹೊಸ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಆದೇ ಮೇರೆಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವತ್ವದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಆಗ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವದು ಅಷ್ಟೇ ತಪ್ಪಾದದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಆಧಾರಗಳು ಈಚೆಗೆ ದೊರೆತಿರುತ್ತವೆ. ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಮತ್ತು ಸುಗ್ಗಳೆ ಇವರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿದ್ದ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿವೆ. ಮುಂದೆ ಬಿಜ್ಜಳನ ತಂದೆಯಾದ ಪೆರ್ಮಾಡಿರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಂಡಗುಳಿಯ ಕೇಶಿರಾಜ, ತೆಲುಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ ಇಳಿಹಾಳ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ, ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಇವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರ ತರುವಾಯ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಅದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತ ಮೊದಲು, ರೇವಣ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ, ಅವನ ಮಗ ರುದ್ರಮುನಿ, ಈ ರುದ್ರಮುನಿಯ ಶಿಷ್ಯ ಹಾವಿನಹಾಳ ಕಲ್ಲಿದೇವ, ಮತ್ತು ಗೋರಕ್ಷ ಇವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದರು. ಇವರಲ್ಲದೆ, ಇವರಕಿಂತ ಮೊದಲು ಜಯಸಿಂಹರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಂಕರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಜೋಳ ರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದ ಚನ್ನಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣ, ಸಾಮವೇದಿ ಮತ್ತು ಶ್ವಪಚಯ್ಯ ಇವರೂ ಕೂಡ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತ ಮೊದಲು ಇದ್ದರೆಂದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರೆಲ್ಲರು ವೀರಶೈವರೆಂದು ಎಲ್ಲ ವಚನಕಾರರೂ ಅನೇಕ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರೂ ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪೂಜ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಬೇರೆ ಧರ್ಮದವರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಹಾಗೆ ಇವರು ಎಂದೂ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಈಗ ನಾವು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಆಗಿ ಹೋದ ಈ ಮಹಾಪುರುಷರ ವಿಚಾರಗಳೇನಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವದು ಬಹು ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ನಿಜವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ಹಿಂದಿನ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕೆಲವು ಅದ್ಭುತ ಸಂಗತಿಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಲಕ್ಷಿಸದೆ, ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವತ್ವದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ತೋರಿಬರುತ್ತವೋ ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ನಾವು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ವರ್ತನೆಗಳು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವವೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದದ್ದಾದರೆ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಇತ್ತೆಂತಲೇ ನಾವು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರ ಎದುರಿಗೆ ಇಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆವು ಮುಂದಿನ ಲೇಖಾಂಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವವು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವದು.)

ಸ್ಫುಟವಿಷಯಗಳು.

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು— ನಾವು ಹೋದ ತಿಂಗಳಿನ ಶಿವಾನುಭವದ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದು ವಾಚಕರ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಕಲಘಟಗಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬೊಮ್ಮಿಗಟ್ಟಿ ಮುಕ್ಕಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬೆಲವಂತರ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಗಳತಗಿ ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಘಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಬೊಮ್ಮಿಗಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ೧೫ ಜನರು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸಭಾಸದರು ಆಗಲು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಶ್ರೀ ಚನ್ನವೀರಯ್ಯ ಗಂಗಯ್ಯ ಸುರಗಿ ಮಠ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು (೧) ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪಾ ರುದ್ರಪ್ಪಾ ತಿರಲಾಪೂರ ಮತ್ತು (೨) ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣೆಪ್ಪ ಪರಪ್ಪ ನೇನೆಕ್ಕಿ ಇವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಭಾಸದರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ರೂ. ೬—೬—೦ ವರ್ಗಣೀ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುಕ್ಕಲ್ಲ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಕ್ಕೆ ೧೫ ಜನ ಸಭಾಸದರಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ದಯ್ಯ ವೀರಯ್ಯ ಹಿರೇಮಠ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಶ್ರೀ ಗಿರೆಪ್ಪಾ ಶಿವಬಸಪ್ಪಾ ಬಡಿಗೇರ ಇವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಬೆಲವಂತರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಸಂಘಕ್ಕೆ ೩೬ ಜನ ಸಭಾಸದರಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಶ್ರೀ ಶಿವಪ್ಪ ಕಲ್ಲಪ್ಪ ಕರಲಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು (೧) ಶ್ರೀ ನಿಂಗಪ್ಪ ಫಕೀರಪ್ಪ ಅಣ್ಣಿಗೇರಿ ಮತ್ತು (೨) ಶ್ರೀ ಚನಬಸಯ್ಯಾ ಕರಬಸಯ್ಯಾ ಹಿರೇಮಠ ಇವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಘಗಳು ಶ್ರೀಯುತ ಭೀಮಪ್ಪ ಸತ್ಯಪ್ಪ ಮಡಿವಾಳರ ಇವರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಏರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಗಳತಿಗಿಯಲ್ಲಿ ೯ ಜನ ಸಭಾಸದರು ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ವರೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೭೧ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಬೋಧಕ ವರ್ಗಗಳು:— ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ಸಂಘಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಬೋಧಕ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಕೂಲ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸುವದು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಈ ಸಂಘಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಯೂ, ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿಯೂ

ಕಾರ್ಯಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಾಗುವದು. ಮೊದಲು ವಿಜಾಪುರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಗವು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಡುವದು. ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೆಳಗೆ ತೋರಿಸಿದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಾಮ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮ ಬೋಧಕರು ಬರಮಾಡಲ್ಪಡುವರು. ಆ ಗ್ರಾಮಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ:—

೧ ಬಂಥನಾಳ, ೨ ಶಿರಶ್ಯಾಡ, ೩ ಲೋಣಿ, ೪ ಲಚ್ಯಾಣ, ೫ ಚಡಚಣ, ೬ ಬಬಲೇಶ್ವರ, ೭. ನಾಗಠಾಣ ೮ ದಾಸ್ಯಾಳ, ೯. ಸಿಂದಗಿ, ೧೦ ಧವಳಗಿ, ೧೧ ಗುಡೂರ, ೧೨ ಇಳಕಲ್ಲ, ೧೩ ಧಾಣಕಶಿರೂರ, ೧೪ ಬೇಲೂರ, ೧೫ ಜೊಳಜಗೋಡ, ೧೬. ಟಾಕಳಿ, ೧೭ ಬೂದೀಹಾಳ, ೧೮ ಕನಮಡಿ. ಈ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮಗಳು ವಿಜಾಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯವು ಇವೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಅಥಣಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯ ಕೆಳಗಿನ ಗ್ರಾಮಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶವಾಡಲ್ಪಡುವವು. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ— ೧೯ ತೆಲಸಂಗ, ೨೦ ಹಾಲಳ್ಳಿ, ೨೧ ಸವದಿ. ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ೨೨ ಹುನೂರ, (ಸಂ. ಜಮಖಂಡಿ) ೨೩ ಜತ್ತಿ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ೨೩ ಸಂಘಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಈ ಬೋಧಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗೆ ಸವದಿ, ಹುನೂರ, ಲೋಣಿ, ಬಬಲೇಶ್ವರ, ಬಂಥನಾಳ, ತೆಲಸಂಗ ಮತ್ತು ಧವಳಗಿ ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವವರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಧವಳಗಿಯವರು ೭ ಜನರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಖರ್ಚಿನಿಂದಲೇ ವಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಂದಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಡಗು ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಹೆಸರುಗಳು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೋಸ್ಕರ ಅವರಿಗೆ ಸವಿೂಪವಿರುವ ಬೇರೊಂದು ಅನುಕೂಲ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬೋಧಕ ವರ್ಗಗಳು ಏರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಡುವವು.

ವಿಜಾಪುರ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ೨೩ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ೪೫ ಜನರು ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೂ, ಈ ಮೊದಲಿಗೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದವರೂ, ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಮತಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಈ ವರ್ಗವನ್ನು ೧ ತಿಂಗಳಾಗಲಿ ಅಥವಾ ೯೦ ದಿವಸಗಳಾಗಲಿ ನಡಿಸುವದು ಅನಾವಶ್ಯಕವೆಂದು ತೋರು

ತ್ತಿದೆ. ಅವುಗೋಸ್ಕರ ೨-೩ ದಿವಸಗಳು ಮಾತ್ರ ಈ ವರ್ಗ ನಡಿ
ದರೆ ಸಾಕೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಾಂ
ತರಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಜೋಧೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಆಯಾ ಗ್ರಾಮ
ಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು, ಈ
ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯ
ಕ್ರಮಗಳು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಲ್ಪಡುವವು.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು:— ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ
ಸಂಘಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಕೆಲವು ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವದು ಬಹು
ಅವಶ್ಯವೆಂದು ತೋರಪತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಈಗ
ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು
ಶ್ರೀಮನ್ನಿರಂಜನ ಸಂಗನಬಸವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂಥನಾಳ, ಶ್ರೀ ಬಸ
ವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತೆಲಸಂಗ, ಶ್ರೀ ಶಾಂತವೀರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಬ
ಲೇಶ್ವರ, ಅಲ್ಲದೆ ವಿಜಾಪುರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಮತ್ತು
ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವರೆಗೆ ಬೋಧ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವ
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಕೆಲವು ಶಿಕ್ಷಕರು ಇವರೊಡನೆ ಅನೇಕಸಲ ಚರ್ಚೆ
ಗಳನ್ನು ನಡಿಸಿ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವೊಂದು ಕ್ರಮವು ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸ
ಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳು
ವಂಥ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ತೀವ್ರ ತಿಳಿಯುವಂಥ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು
ಬೇಕಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ೬ ಪುಸ್ತಕಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಡುವವು ಅವು
ಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ— (೧) ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವ
ಗಳ ವಿವರಣೆ (೨) ವೀರಶೈವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚಾರಗಳು, ಅಷ್ಟಾವರಣ
ಪಂಚಾಚಾರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವಿವರಣೆ (೩) ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ
ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಮಹಾ
ಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು (೪) ಗೃಹ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆ (೫) ಬಾಲ
ಬಾಲಕಿಯರಿಗೋಸ್ಕರ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಪರವಾದ ವಚನಗಳು,
(೬) ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ವಚನಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆಯದು ಈಗ ಪ್ರಸಿ
ದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕವು ಜಾನೇವಾರಿ ತಿಂಗಳಿನ ಅಂತ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಲ್ಪಡುವದು. ಅದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕೂಡಲೆ ಶಿವಾನು
ಭವ ಸಂಘಗಳ ಬೋಧಕ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಬೋಧಕರು ಅದನ್ನು

ತಂಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲು
ಚನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗತಕ್ಕ
ಬೋಧಕ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕದ್ದು. ಇದರಿಂದ ಬೋಧಕ ವರ್ಗದ ಕಾರ್ಯ
ಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮತ್ತು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಜರಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಾಗು
ತ್ತದೆ. ಈ ತರದ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ವೀರಶೈವರ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗ್ರ
ತಿಯು ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪಸರಿ
ಸುತ್ತ ಹೋಗುವದೆಂದು ನಾವು ಭರವಸೆ ತಾಳಿದ್ದೇವೆ.

ಬೋಧಕವರ್ಗದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಬೋಧಕರು
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣ
ವಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ
ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವದು ಅವಶ್ಯಕವು. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅನು
ಭವದ ಮೇಲಿಂದ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ
ತರದ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲ್ಪಡುವದು.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕರು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು
ಈ ವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಸಿಕ
ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಲೇಖಗಳು ಮೇಲಿಂದ
ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಾ ಇವೆ. ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳ ಬಗ್ಗೆ
ಮಹತ್ವದ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಡುವದುಂಟು. ಆದರೆ
ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಮಾತ್ರ
ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಅದು ಇಲ್ಲವೆಂದು
ಹೇಳಿದರೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳು ಜನರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಅಪ
ರಿಚಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಚನಕಾರರು ವಿಶ್ವಬಂಧುತ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರು,
ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿದವರು, ಉದಾರ ಮತವಾದಿಗಳು, ಜಾತಿ
ಭೇದವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದವರು, ವಾಙ್ಮಯ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ
ವರು, ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ವೀರಶೈವ ಮತತತ್ವ ಬೋಧೆಯಾಗ
ಲಾರದು. ಆದರೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಭ್ಯಾಸವು
ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾದ ಆಚರಣೆಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ
ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಆಗದ ಹೊರ್ತು ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ
ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡಿದವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನು

ಮುಂದೆ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ತತ್ವಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವು ಸರಿಯಾಗಿ ಜರಗಬೇಕು, ಮತ್ತು ಶಕ್ಯನಿವೃಷ್ಟಿರ ನುಟ್ಟಿಗೆ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಂತೆ ಆಚರಣೆಗಳೂ ನಡೆಯಬೇಕು, ಈ ಧ್ಯೇಯ ವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ತರದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಈಗಿನ ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ನಡಿಸುವದು ಬಹು ಅನುಕೂಲವಾದುದು. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸವು ನಡಿದಿರುವದಿಲ್ಲ. ನಡಿದಿದ್ದರೂ ಅದು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನವು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ. ಕೆಲವು ಪಾಠ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ವಚನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿಸುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವು ನಿರವೇರದು. ಅನೇಕ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಕತ್ತಾ, ಬನಾರಸ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪರೀಕ್ಷಾವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ನಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಅವರೆ ಇವುಗಳು ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರವು. ಪಟ್ಟಾಭಿಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಪರೀಕ್ಷಾವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಗುವದು ಬಹು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಇದರ ಅಭ್ಯಾಸವು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲವು ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಈಡೆಗೆ ಕೆಲವು ಮಹನೀಯರು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಳ್ಳವರೆಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನಮುಂದೆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಮಹನೀಯರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸಂಘವನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮಜ್ಞಾನದ ಲಾಭವನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಆಪ್ತ ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಉಂಟು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕೆಂದು

ನಾವು ಅವರಿಗೆ ನಮ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚವು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಗ್ರಂಥಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಲಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅವರು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಸವಿವಾಸದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಹತ್ತಬೇಕು. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವರು ನಡಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘವು ಅವರಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ತಾನಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವದು. ಇಂಥ ಸಂಘಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಅಗತಕ್ಕದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದಿರುವದು ಬಹು ವಿಷಾದಕರವು. ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಮತಾಧಿಕಾರಿಗಳಿರುವರು. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯದಿಂದ ಈಗ ಚ್ಯುತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು. ಅವರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಪ್ರಿಯರಾವ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೂ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ಕಾಲದ ತರುವಾಯ ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳ ವರೆಗೆ ಈ ತರದ ಕಾರ್ಯಗಳು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆದವು. ಅದರಿಂದ ಅದು ಆಗ ಒಂದು ಬಹು ಪ್ರಬಲವಾದ ಸಮಾಜವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಭಾವವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳು, ಮಲಿಯಾಳ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಹಬ್ಬಿತು. ಅಂದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಂಥಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ವರ್ಧಿಸ್ಸುಳ್ಳ ಸಮಾಜವು ಅದಾಯಿತು. ಮಹತ್ವದ ರಾಜಮನೆತನಗಳೂ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಜನಾಂಗದ ಸಂಖ್ಯೆಯು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಹು ಭಂದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈಗಲೂ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುವದು ಬಹು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳು ವಿಶಾಲವಾವುಗಳೂ ಸಂಪ್ರತಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದವುಗಳೂ ಇದ್ದು ಈಗಿನ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಅವು ಕುಂಠಿತ ಮಾಡುವಂಥವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳುಂಟಾಗುವವೆಂದು ನಾವು ಭರವಸೆ ತಾಳಿದ್ದೇವೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಗೋಸ್ಕರ ವಿನಂತಿ:— ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯು ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಅದರ ವಾಚಕರೆಲ್ಲರೂ ಅರಿತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿ ಅದಕ್ಕೆ ವೀರ

ತ್ರಿವ ಸಮಾಜದ ಸಹಾಯವು ಅದು ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದಲೂ ಈ ವರೆಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಬಹು ವಿಷಾದ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ೨-೩ ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ೬೦೦-೭೦೦ ಚಂದಾದಾರರಾದರು. ಆದರೆ ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ವರೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ೧೫೦ ರಿಂದ ೨೦೦ ರ ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ವರ್ಗದಾರರು ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಈಚೀಚಿಗಂತೂ ಇವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದೆ. ಈ ಆರೇಳು ವರ್ಷ ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಾವು ನಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾವು ಸ್ವತಃ ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಚಂದಾದಾರರಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವದು ಆಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇದು ನಮ್ಮ ದೇಹಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಯಬಾಹುಲ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅಶಕ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಮುಖ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿಯ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಮಹಾಜನರೂ, ಅದರಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಮಂತರೂ, ಮಹಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗೋಸ್ಕರ ಪೂರ್ಣ ಉಪೇಕ್ಷಾಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು. ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಶೋಧನ, ವಾಙ್ಮಯಪ್ರೀತಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ತೀರ ಹೊರತಾದವರೆಂದು ಹೇಳಲು ಪ್ರತ್ಯವಾಯವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಅಪವಾದವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಜನರ ಬೆಂಬಲದ ಮೇಲಿಂದ ನಡಿಯುವ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಡಿಸುವದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಹತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಚಂದಾದಾರರು ಮತ್ತು ಹಿತಚಿಂತಕರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನಾದರೂ ಚಂದಾದಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಋತಜ್ಞರಾಗುವೆವು.

ಈ ಐದು ಶಕ್ತಿಗಳೇ ಜಗತ್ತಿನ ದೃಶ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಕ್ರಮವಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮೂಲಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಣವಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಕಲೆಗಳೂ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಹುದುಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಆಧಾರವಾದವುಗಳು ಮಂತ್ರಗಳೇ- ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆಯ ಕಾರ್ಯವು ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಗತಿಯು ಆಗುವಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನತ್ತ ಒಯ್ಯುವದು ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ತೊಳೆಯುವದೇ ಅದರ ಕಾರ್ಯವು- ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕಲೆಯ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವದು ಇದೆ. ಶಾಂತಿ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಇವುಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಯಾವ ತರದ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಚಲನೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಗೊಡದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಒಯ್ಯುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಕಲೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಅಯಾ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಉಂಟಾದ ಶಕ್ತಿಗಳು ಉಚ್ಚತರದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವಂಥವು ಇರುತ್ತವೆ. ನಿವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಇವುಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಮಹಾಲಿಂಗವು, ಅಥವಾ ಮೂಲ ಪ್ರಣವವು. ಈ ಕಲೆಗಳು, ಶಕ್ತಿಗಳು ನ, ಮ, ಶಿ, ವಾ, ಯ ಎಂಬ ಪ್ರಣವಾಕ್ಷರಗಳೊಳಗಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳದುಕೊಂಡು ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಎಂಬ ಲಿಂಗಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳಗಹತ್ತುತ್ತಿವೆ. ಈ ಲಿಂಗಗಳ ಅಂತಿಮ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಅದರಲ್ಲಿ ಬೆರೆತಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

(೩೧) ಸಂಜ್ಞೆಗಳು— ಇವು ಐದು ಇವೆ. ಅವು ೧ ಪರ ೨ ಗೂಢ ೩ ಶರೀರಸ್ಥ. ೪ ಲಿಂಗಕ್ಷೇತ್ರ. ೫ ಅನಾದಿ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇರುತ್ತವೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಇರವು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಇವುಗಳು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ.

೧. ಪರಮಾತ್ಮನು 'ಪರ' ಎಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ವಿಂದವನೆಂಬ ಅರ್ಥವು. ಅಂದರೆ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾದವನು. ಅವನು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ವಿಂದವನು, ಮನುಷ್ಯನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅಗೋಚರನು ಇದ್ದಾನೆ. (೨) ಅವನು ಗೂಢನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅವನು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳನು. ಯಾಕಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಆಕಾರವಿಲ್ಲ, ವತ್ತು ಯಾವ ತರ ಹದ ಅವಯವಗಳಿಲ್ಲ. ೩. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಚರಾಚರ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇವ್ವಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ವಾಸಿಸಲು ಯಾವದೇ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಿಯು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಎಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಶರೀರಸ್ಥನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ೪. ಅವನು ಹೀಗೆ ಶರೀರಸ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಲಿಂಗ ರೂಪನಾಗಿ ಇವ್ವಾನೆ. ಆ ರೀತಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲವುಗಳಿಗೂ ಪ್ರೇರಕನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮಾತುವದಿದ್ದರೆ ಈ ಲಿಂಗಚೈತನ್ಯ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನ ಅಥವಾ ಪದಾರ್ಥಗಳ ವ್ಯವಹರಣೆಗೆ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ವ್ಯವಹರಣೆಯು ಯೋಗ್ಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದು ಲಿಂಗವಶದಿಂದ ಉಂಟಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಮಾಯಾ ವಶವಾದುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಲಿಂಗಕ್ಷೇತ್ರನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ೫. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅನಾದಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಆದಿ ಎಂದರೆ ಹುಟ್ಟು ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಂತ್ಯ ಎಂದರೆ ಮರಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಈ ಐದು ಗುಣಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಈ ಗುರುತುಗಳಿಗೆ ಸಂಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು.

(೩) ಲಕ್ಷಣಗಳು:— ಇವು ಐದು ಇವೆ. ಅವು ೧ ಸತ್ ೨ ಚಿತ್ ೩ ಆನಂದ ೪ ನಿತ್ಯ ೫ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. (೧) ಪರಮಾತ್ಮನು ಸತ್ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಇವೆ. ನಾಸ್ತಿಕರು ಪರಮಾತ್ಮನು ಇಲ್ಲೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರು ಪರಮಾತ್ಮನು ಇದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸುವದುಂಟು.

(೨) ಪರಮಾತ್ಮನು ಚಿತ್‌ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಚಿತ್ ಎಂದರೆ ಜ್ಯೋತಸ್ಸು. ಇದು ಇಡೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಚಿತ್ ಶಕ್ತಿ ಎಂತಲೂ ಹೆಸರಿದೆ. (೩) ಪರಮಾತ್ಮನು ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನು ಇಲ್ಲಿ ಆನಂದವೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಅರಿವು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿಯು ಅಥವಾ ಕೊರತೆಯು ಇಲ್ಲ. ಈ ಆನಂದವು ಜ್ಞಾನ, ಅರಿವು, ಬೆಳಗು, ಸಾಮರಸ್ಯ, ಪ್ರಕಾಶ, ಪರಸುಖ, ಪ್ರಭೆ, ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಈ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಈ ಆನಂದವು ಮನುಷ್ಯನ ಇಂದ್ರಿಯಾನಂದಕ್ಕೆ ಸಲುಕದಂಥಾದ್ದು. (೪) ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿತ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅವನು ನಾಶರಹಿತನು. ಅವನಿಗೆ ಮರಣವಿಲ್ಲ. (೫) ಅವನು ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಮಿಕ್ಕ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಪೂರ್ಣವಾದವುಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆವುದಾದರೊಂದು ಕೊರತೆಯು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕೊರತೆಯು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲ.

(೩೩) ಪ್ರಣವಗಳು— ನ, ಮ, ಶಿ, ವಾ, ಯ ಇವು ಪ್ರಣವಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. ಅವು ಓಂಕಾರದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ತುಂಬಿವೆ. ಓಂಕಾರವು ಆಯಾ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಪಂಚ ಪ್ರಣವಗಳ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅವರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳು ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವವುಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ನ, ಮ, ಶಿ, ವಾ, ಯ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನ ಕಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮ ಕಾರವು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ಷ್ಮವು. ಮ ಕಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶಿ ಕಾರವು, ಶಿ ಕಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ವ ಕಾರವು, ವ ಕಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಯ ಕಾರವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ಷ್ಮತರವಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಣವಗಳು ಆಯಾ ಪದಾರ್ಥಗಳ ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಓಂಕಾರಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಪ್ರಣವವೆಂತಲೂ ಉಳಿದ ಐದು ಪ್ರಣವಗಳಿಗೆ ಬರೀ ಪ್ರಣವಗಳೆಂತಲೂ ಪ್ರಣವಾಕ್ಷರಗಳೆಂತಲೂ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಣವಗಳ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಜಪಗಳುಂಟಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ಜಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಣವಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು

ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಜಪಮಾಡುವದನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಜಪಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಗಳು. ಈ ಅರ್ಥಗಳು ಆಯಾ ಪ್ರಣಮಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಿತವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಅರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಣಮಗಳು ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಈ ಪ್ರಣಮಗಳೇ ಮೂಲಕಾರಣಗಳು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇವು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವು ಅಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳೆಂದರೆ ಷಟ್ ಚಕ್ರಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವು ಮನುಷ್ಯನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರಣಮಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋದದ್ದಾದರೆ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮಹಾಲಿಂಗ ಇವುಗಳು ಆಯಾ ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಹತ್ತುತ್ತಿವೆ. ಈ ಪ್ರಣಮಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಂಗಗಳು ಆಯಾ ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದೃಢಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ತರದ ಧ್ಯಾನವು ಶಿವಯೋಗಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವು.

'ಓಂ ನಮಶ್ಶಿವಾಯ' ಇದು ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಮೂಲ ಪ್ರಣಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ, ಅದು ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಓಂಕಾರವು ಅವ್ಯಕ್ತವಾದುದು. ಅದರೂ ಅದರ ಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವಾಗುವದು. ದೀಕ್ಷಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಗುರುವು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಅವನು ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುವನು. ಅದನ್ನು ದೀಕ್ಷೆ ಹೊಂದುವವನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಆಚರಣೆಯೇ ಶಿವಯೋಗಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಾಂಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಈ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರದ ಮಹತ್ವವು ಬಹಳವಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಗಳ ಸಾರವೆಂತಲೂ ಅದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಣವಗಳು ಪರಶಿವನ ಪಂಚಮುಖಗಳ ದ್ಯೋತಕಗಳಾಗಿವೆ. ದೀಕ್ಷೆ, ಲಗ್ನ, ಮೊದಲಾದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಕಲಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವದುಂಟಷ್ಟೇ. ಆಗ ಅವು ಪರಶಿವನ ಪಂಚ ಮುಖಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆಗ ಈ ಪ್ರಣಮಗಳು ಆಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಡುವದುಂಟು.

ಪ್ರಣಮಗಳು ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವುಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಣಿಗಳೆಂಬವುಗಳಿವೆ. ಅವು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ತತ್ವ ಬೋಧಕಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಮಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಈ ತತ್ವಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

(೩೪) ಆತ್ಮಕ — ಎಲ್ಲ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಆತ್ಮನು ಪರಶಿವನ ಅಂಶವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದು ಪರಶಿವನಿಂದ ಅಗಮ್ಯವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ ಕಾಣದಂತಿರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಯಾವಶನಾದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನ ಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ತೋರಲಾರದು. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಿಯಾದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನ ಜ್ಯೋತಿಯು ಲಿಂಗ ರೂಪವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಕಾಣಹತ್ತುವದು. ಆಗ ಆತ್ಮನು ಪ್ರಕಟವಾಗಹತ್ತುವನು. ಜಡ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಗತಿಯು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದುದು. ಆದರೆ ಉಚ್ಚತರದ ಪ್ರಾಣಿ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆತ್ಮನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮನು ಶಿವಾಂಶಿಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವನು. ಆದರೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಪ್ರಾಣ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದಿದ್ದರೂ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಅವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆತ್ಮನು ಸಾಯುವದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮರಣರಹಿತನಾದವನು. ಅವನು ಕಡೆಗೆ ಪರಶಿವ ಸನ್ನಿಧಿಯೇ ಅಡಗುವನು. ಆ ಪರಿಗೆ ಅವನು ಜನ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

(೩೫) ಆತ್ಮತ್ರಯಗಳು: — ಇವು ಜೀವಾತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮಗಳೆಂದು ಇರುತ್ತವೆ. (೧) ಜೀವಾತ್ಮನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ತುಂಬಿ

ಕೊಂಡವನು. ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿ ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ತಾನಾರೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ಅರಿಯನು. ತಾಮಸ ಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. (೨) ಆದರೆ ಅಂತರಾತ್ಮನು ಜೀವಾತ್ಮನಕಿಂತಲೂ ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು. ತಾಮಸ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ತೊಲಗಿಸಿದವನು. ತೊಲಗಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟವನಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅದನ್ನು ಬಿಡದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅರಿವು ಅವನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅತನು ಆತ್ಮ ವಿವೇಕಿಯು. ಹೀಗೆ ಅಂತರಾತ್ಮನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. (೩) ಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ಅಂತರಾತ್ಮನಕಿಂತಲೂ ಉಚ್ಚತರದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಕಾರಣ ಶರೀರಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟತರ ಲಿಂಗ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶರೀರದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ನಿಃಕಲನು. ಯಾಕಂದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವು ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಇಹಲೋಕದ ಮತ್ತು ಪರಲೋಕದ ಸಕಲ ಸಂಸೃತಿಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿದವನು.

ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಬಹಿರಂಗ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅಂತರಾತ್ಮನಿಗೆ ಅಂತರಂಗ ಸ್ಥಿತಿಯು ಇದೆ. ಇವುಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಉಚ್ಚತರದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಏದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜೀವಾತ್ಮ ಅಂತರಾತ್ಮರು ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮೂಲಕವೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಜೀವಾತ್ಮ ಅಂತರಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರ ಪ್ರಗತಿ ಎಂದರೆ ಸ್ಥೂಲ, ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಭಾವಲಿಂಗ ಇವುಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುವದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವು ಪ್ರಕಟ ಹೊಂದಿದ ಕೂಡಲೆ ಆತ್ಮನು ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುವನು. ಅದೇ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವು.

(೩೬) ಕೋಶಗಳು:— ಇವು ಅನ್ನಮಯಕೋಶ, ಪ್ರಾಣಮಯ ಕೋಶ, ಮನೋಮಯಕೋಶ, ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಕೋಶ, ಮತ್ತು ಆನಂದ ಮಯ ಕೋಶ, ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. (೧) ಸ್ಥೂಲ ದೇಹವೇ ಅನ್ನಮಯ ಕೋಶವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅನ್ನದಿಂದ ಇದು ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನುಹೊಂದುತ್ತದೆ.

(೨) ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಉಂಟು. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅದರ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದರೆ, ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ, ಕರೆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಿದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೇ ಚಿನ್ಹವು. ಇವೇ ಪ್ರಾಣಮಯ ಕೋಶವು (೩) ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರಗಳೆಂಬುವು ಇವೆ. ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವೇ ಮನೋಮಯ ಕೋಶವು. (೪) ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಕೋಶಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ, ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ, ಪದಾರ್ಥಗಳ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಕೋಶವು. (೫) ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಅಳಿದು ಹೋಗಿ ಬಾಹ್ಯವೇನೂ ತೋರದೆ ಇರಲು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ನಿಜ ಸುಖವು ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ಇದು ಶಾಶ್ವತವಾದುದು. ಇದೇ ಆನಂದ ಮಯಕೋಶವು. ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಗತಿಯು ಈ ಎಲ್ಲ ಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಆಚರಣೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಕ್ರಮೇಣ ಜರಗುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತ ಸುಖವು ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ.

(೩೭) ಶಕ್ತಿಗಳು— ಇವು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಪರಾಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಆರು ಇರುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೆ ಕ್ರಮಾಂಕ ೧೭ ನೆಯದರಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರ ಆರು ಸ್ವರೂಪಗಳೇ ಇವು ಇರುತ್ತವೆ. (೧) ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಾದ ವಾಕ್, ಪಾದ, ಪಾಣಿ, ಪಾಯು, ಗುಹ್ಯ ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಈ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜರಗುತ್ತವೆ. ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಈ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ನಡಿಯುತ್ತವೆ (೨) ಆದರೆ ಈ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲಾರವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯವು ಬೇಕು. ಶ್ರೋತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ನೇತ್ರ, ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣ ಇವುಗಳು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು. ಈ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯು ಬಲಪಡುವದು. ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯವು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವವು. (೩) ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಇವುಗಳ ಚಲನೆಗೆ ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿಯೂ ಅವಶ್ಯವಾದುದು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇಚ್ಛೆ

ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯೂ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯೂ ಕುಂಠಿತವಾಗುವವು ಈ ಮೂರು ಶಕ್ತಿಗಳ ತರುವಾಯ ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಮತ್ತು ಚಿತ್ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬಿವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವು ಉಳಿದವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದವುಗಳು (೪) ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗಿಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದು. ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅದು ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾಡುವಂತಹದು. ಅದು *Intuition* ಎಂದರೆ ಪ್ರೇರಣಾಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಚ್ಛೆಯೂ ಕೂಡ ಸ್ಥೂಲ ತರವಾದುದು. ಇವಕ್ಕೆ ಸಹ ಈ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರೇರಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. (೫) ಇದರ ತರುವಾಯ ಪರಾಶಕ್ತಿಯು ಇದೆ. ಇದು ಆದಿಶಕ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದು. ಈ ಶಕ್ತಿಯು ಶರಣ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರುವವನಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರತವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ವಿಗಿಲಾದದ್ದು (೬) ಚಿತ್ ಶಕ್ತಿಯು ಪರಾಶಕ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವು. ಇದು ವಿಕ್ಯ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರುವವನಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಪರಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಆ ಮೇಲೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಇವುಗಳು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಸ್ವಭಾವದಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬಿಗಳು. ಅವು ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲಾರವು. ಮೇಲಿನ ಶಕ್ತಿಯು ಅದರ ಕೆಳಗಿನದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಮೇಲಿನದಕ್ಕೆ ಅದರ ಕೆಳಗಿನದು ಅಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಜೈತನ್ಯಗೊಳಿಸಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದಲ್ಲಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಡೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿ, ಲಿಂಗ, ಕಲಾ, ಕ್ರಿಯೆ, ನಾದ, ಬಿಂದು, ಚಿತ್ ಎಂದು ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದು ಅವು ಬಹಳ ಗೊಂದಲವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾವು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಫುಟಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಒಬ್ಬ ಉಡುಬೇಟಕಾರ ಒಬ್ಬ ಬಳ್ಳುವಿನ ಕಾಲು ಕಣ್ಣಿನ ಪುಳಿಂದ ನೊಬ್ಬ ನಾಲ್ವರ ಬೇಟೆಯು ನೋಡುವ ಉಡುಗಳ್ಳ ಬೇಟೆ ಬೆಂಬಳಿಯಾ ದುರಿಲ್ಲ. ಬೇಟಿಗೆ ಹೋದವರೆಲ್ಲರು ಕಾಟಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಇದರಾಟವ ಕೇಳಹರೆಂದಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ನೆಲೆಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕೆಯಲ್ಲಾ.

ಟೀಕೆ:— ಊರೆಂದೊಡೆ ದೇಹಭಾವಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದ ಶರಣನ ಜ್ಞಾನಕಾಯವೆಂಬುದೀಗ ಊರಹೊರಗೊಂದು ನಡುಮಠವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹದಲ್ಲಿ ದೈವೃತಿಲಕ್ಷ, ಅಂತರ್ಲಕ್ಷ, ಭಕ್ತಿಕಾಂಡಿಗಳು ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಐವರು ಅಡಗಿರುತ್ತಿಹರೆಂಬುದೀಗ ಅವರೊಳಗೆ ಅಡಗಿಪ್ಪರೈವರು ಕಳ್ಳರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್ತ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಲಯಿಸಿ ಕೂಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿಹನು ಅಂತರ್ಲಕ್ಷಯೋಗಿ ಎಂಬುದೀಗ ಒಬ್ಬನರಿಯೆ ಬಲೆಯುವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯೆಯನಾಚರಿಸಿ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನ ಬಾಧೆಯ ನಿಲಿಸಬೇಕೆನುತಿಹನು ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಎಂಬುದೀಗ ಒಬ್ಬ ಹುಲಿ ಬಲೆಯುವನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಚಿತ್‌ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾದ ಪರಶಿವ ತತ್ವವ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಕೂಡಬೇಕೆನುತಿಹನು ಲಕ್ಷಯೋಗಿ ಎಂಬುದೀಗ ಒಬ್ಬ ಉಡುಬೇಟೆಕಾರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪ್ರಣಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಸೂತ್ರವಿಡಿದು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕೆನುತಿಹನು ಭಕ್ತಿಕಾಂಡಿಯೆಂಬುದೀಗ ಒಬ್ಬ ಬಳ್ಳುವಿನ ಕಾಲು ಕಣ್ಣಿನ ಪುಳಿಂದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ನಾಲ್ವರ ಆಚರಣೆಯ ಹೊದ್ದದೆ ಕರುಪಿನಿಂದ ಅಹಂ ಎಂಬ ಅವ್ವೃತ ಜ್ಞಾನಿಯೆಂಬುದೀಗ ಒಬ್ಬ ನಾಲ್ವರ ಬೇಟೆಯ ನೋಡುವ ಉಡಗಳ್ಳನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ತನ್ನ ನಿಜವೇ ಮಹಾಘನ ಲಿಂವೆಂದರಿಯದೆ ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟಾಚರಿಸುವ ಈ ಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಸಾಧ್ಯವಾದುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಬೇಟೆ ಬೆಂಬಳಿಯಾದುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು ತಮ್ಮ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ, ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯೆ, ಭಿನ್ನ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಂಗಳಿಂ ಸಾಧಿಸಿಹೆನೆಂಬುವರೆಲ್ಲರು ಫಲಪದಕ್ಕೊಳಗಾದರೆಂಬುದೀಗ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದವರೆಲ್ಲರು ಕಾಟಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಇದರಾಟವ ಕೇಳಹರೆಂದಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ನೆಲೆ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕೆಯಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೧. ಒಡೆಯನಿಲ್ಲದ ಬಂಟ ತಲೆಯ ಕೂಯಿ ತಂದ- ಕಣ್ಣು ಬಾಯ ಹೊರಗಿರಿಸಿ ಇದು ತಲೆಯಲ್ಲ ಎಂಬುದ ಕೇಳಿ ಅಂಗವ ಹಾಕಿದ ಕಣ್ಣಿನ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ. ಇದನೆಲ್ಲರಿಂಗೂ ಹೇಳಲಾದೀತೆಂದು ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಯಾದ.

ಟೀಕೆ:— ಶಿವ ಸೇವಕತ್ವವೆಂಬುಭಯವಳಿದ ಶರಣ ತನ್ನ ಆತ್ಮಾಂತರ್ಗತವಾಗಿರ್ದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವನವ ಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಒಡೆಯನಿಲ್ಲದ ಬಂಟ ತಲೆಯ ಕೋಯಿ ತಂದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನದಿಂ ತಾನೆ ಬ್ರಹ್ಮನೆನಲು ಅಲ್ಲಿ ಶಿವ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯು ನಾಸ್ತಿಯಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಣ್ಣು ಬಾಯ ಹೊರಗಿರಿಸಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇದು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದ ಏಕಾರ್ಥವನರಿವ ಸಹಜವಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರೀಗುರು ಸೂಚಿಸಲು ಆ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯ ಕೇಳಿದ ಶಿಷ್ಯನು ಅತ್ಯಾಂಗವ ಮಹಾ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಗುರು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಏಕೀಕರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಇದು ತಲೆಯಲ್ಲವೆಂಬುದ ಕೇಳಿ ಅಂಗವ ಹಾಕಿದ ಕಣ್ಣಿನ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿಷ್ಯನು ಶ್ರೀಗುರು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾದ ಭೇದವ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಗಳಿಗೂ ಉಸುರದೆ ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆ ಶಿವ ತತ್ವವಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಇದನೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳಲಾದೀತೆಂದು ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಯಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೨. ಕಲ್ಲಿನ ಹೋಳ ಬೆಲ್ಲವೆಂದು ಮಕ್ಕಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಡೆ ಹಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಡಿದು ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಂಜಿ ಬೆಲ್ಲವಲ್ಲವೆಂದು ಹಾಯ್ತು ಮನೆಯವರ ಕಾಡುವಂತೆ, ನಾನರಿಯದೆ ಕುರುಹಿಡಿದು ಅರುಮರವೆಯ ಮನಕ್ಕೆ ತೆರಹಾಗದು. ನಾನರಿವರೆ ಎನ್ನೊಡಗೂಡಿರ್ದ ತುಡುಗುಣಿ ಎನ್ನ ಬಿಡದು. ನಡೆಯ ಸತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ಬಡವನ ಬಂಟನಾದ. ಮತ್ತೆ ಬಾಯ ಹೊಡೆಯಿಸಿಕೊಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಅಂಜಲೇಕೆ? ಬಿಡು ಒಡೆಯನ. ಬಿಡದಿರ್ದಡೆ ಕಲ್ಲಿನ ಎಡೆಯಾಗು. ಇವರೆಲ್ಲರವಿಧಿಎನಗಾಯಿತ್ತು. ಕೈಯಲ್ಲಿರ್ದ ಕಠಿಣವ ನಂಬಿ ಇದರ ಬಲ್ಲತನವ ಹೇಳಾ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಯಾದವನೇ.

೧೩. ಕಾಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಸಡೆಯ ಕೀಳುವರಿಲ್ಲ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಮರನ ಬೇಡ ಎಂಬುವರಿಲ್ಲ. ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಕೊಂಗವ ಇಳುವ

ಬಿಲ್ಲ. ಸಡೆಗೆ ಮೂರುಕವೆ ಒಂದೆ ಬಿತ್ತವಟ್ಟ ಮರಕ್ಕೆ ಮೂರು ಗೋಟು ಮಾಡುವಾಕೆ ಒಬ್ಬಳಿ ಕೊಂಗಕ್ಕೆ ಎರಡು ಗೋಟು ತೋರುವವರು ಮೂವರು ರಾಶಿ ಒಂದೆ. ಕೊಳಗವೆರಡು ಅಳಿವರು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕಡೆ ಇಲ್ಲ ಇದ ಕೇಳಿಹರೆಂದಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಹೊಕ್ಕ.

ಟೀಕೆ:— ಶರಣನ ಅಭಿನ್ನ ಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಬಾರದೆಂಬುದೀಗ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಸಡೆಯ ಕೀಳುವರಿಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣನ ಸದ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಭಿನ್ನಾಚಾರವ ಬಿಡಸಲಳವಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಮರನ ಬೇಡಾ ಎಂಬುವರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ ಸಡೆಗೆ ಮೂರುಕವೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಭಕ್ತಿ ವಿಡಿದಾಚರಿಸುವ ಶರಣಂಗೆ ನಿತ್ಯ ಪದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗ ಒಂದೇ ಎಂಬುದೀಗ ಒಂದೇ ಬಿತ್ತವಟ್ಟವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ತತ್ವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಮಹಾಘನಲಿಂಗವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನ ಅಭಿನ್ನಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಾಚಾರವಡಗಿಹದೆಂಬುದೀಗ ಮರಕ್ಕೆ ಮೂರು ಗೋಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶರಣನು ಅಭಿನ್ನಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ತತ್ವ ಕರಣಂಗಳಿಲ್ಲವನನು ಮಾಡಿ ಶಿವಾರ್ಪಿತಕ್ಕೊದಗಿಸುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ ಮಾಡುವಾಕೆ ಒಬ್ಬಳೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗ ಸುಖ ಪ್ರಸನ್ನ ಪ್ರಸಾದವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣ ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಭಾವ ನಿರ್ಭಾವವೆಂಬುಭಯ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಕೊಂಗಕ್ಕೆ ಎರಡು ಗೋಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶಿವಭಾವ ಘಟಿಸಿದ ಶರಣನ ಆತ್ಮತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನಭಾವವಳವಡಲು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ತೋರುವವರು ಮೂವರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಶರಣನಲ್ಲಿ ನಿಜದ ನಿಧಿಯಪ್ಪ ಪರಶಿವತತ್ವ ಒಂದೇ ಎಂಬುದೀಗ ರಾಶಿ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನು ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆವಿಡಿದಾಚರಿಸಲು ಆ ಲಿಂಗ ಚೈತನ್ಯ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ವೇಧಿಸಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳು ಅಮರಗಣತ್ವವನೆಯಿದ್ದ ಶಿವೋಹಂ ಎನುತಿರ್ದವೆಂಬುದೀಗ ಕೊಂ

ಗವೆರಡು ಅಳಿವರು ಲಿಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕಡೆ ಇಲ್ಲ ಇವ ಕೇಳಿಹರೆಂದಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಹೊಕ್ಕನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೪. ಕಂಬಳಿಯ ಕೌಪ ಕಟ್ಟಿದ ಮತ್ತೆ ಅವರವರ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಬಳಿಯ ಹೊದ್ದಿಹೆನೆಂಬ ಆಸೆಯಾಕೆ ಹೊದೆಯಲಿಲ್ಲದ ಕಂಬಳಿಯ ಉಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಮತ್ತೆ ಈ ಕೈಗಡಿಗೆಯಣ್ಣಾಗಳ ಒಡಗೂಡಲಾಕೆ ಅವರ ತೊಡೆಯ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಅಡುಮೆಯಾಗಲೇಕೆ ಇಂತಿವನರಿದಿಪ್ಪರೆಂದಡಿಗದ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಿನ ಮರಿಯಾದ.

ಟೀಕು:— ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವನು ಶರಣ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವ ಮಾಡಿ ಸಕಲಕರಣಂಗಳ ವ್ಯವಹಾರವ ಕೆಡಿಸಿ ಜ್ಞಾನಕರಣಂಗಳ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಕಂಬಳಿಯ ಕೌಪ ಕಟ್ಟಿದ ಮತ್ತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶರಣನು ತನುಮನ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ತತ್ವಂಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ತತ್ವಂಗಳಾಗಿದ್ದು ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಗಿಗಳ ಅವರವರ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನಯೋಗ ಮಾರ್ಗಂಗಳನರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಇರಬಾರದು ಶರಣಂಗೆಂಬುದೀಗ ಅವರವರ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಬಳಿಯ ಹೊದ್ದಿಹೆನೆಂಬ ಆಸೆಯಾಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತ ಯೋಗಮಾರ್ಗಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದುದೇ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಅಂತಪ್ಪ ಅರಿವನೆ ಶರಣ ಗುರುಮಾರ್ಗಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿಪನೆಂಬುದೀಗ ಹೊದೆಯಲಿಲ್ಲದ ಕಂಬಳಿಯ ಉಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಮತ್ತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದು ಲಿಂಗವೇ ನಿರ್ಮಲ ಅಂಗವೇ ಮಲಿನವೆಂದು ದ್ವೈತಭಾವ ದಿಂದೆರಡಿಟ್ಟು ಚರಿಸುವ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಗಳ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಲಾಗವೆಂಬುದೀಗ ಈ ಕೈಯ್ಯ ಗಡಿಗೆಯಣ್ಣಂಗಳ ಒಡಗೂಡಲೇಕೆ ಅವರ ತೊಡೆಯ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಅಡುಮೆಯಾಗಲೇಕೆ ಇಂತಿವನರಿದಿಹರೆಂದು ಅಡಗಿದ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರಿಯಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೫. ಕುರುಹಿಂಗೆ ಆಚಾರದ ಪೂಜೆ. ಅರುಹಿಂಗೆ ಸಕಲ ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯದೊಳಗಾದ ಸಂಚಿತ ಕರ್ಮಂಗಳ ಶಂಕೆಯ

ಹರಿದಿಪ್ಪುದು. ತನು ಭಕ್ತಿ ಮನ ಮಹದಲ್ಲಿಡಗೂಡಿದು ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಿದ್ದವನ ಮೆಲ್ಲನೆ ಅರಿ.

೧೬. ಕಾಳಮೇಳ ಮುಂದಿರದ ಜಾಳಂದರದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸೂಳೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಮಿಂಡಗಾರರು ಅವಳ ಸಂಗದಲ್ಲಿರಲಮ್ಮರು. ಅವಳು ತಾವೇ ಬರಲೆಂದು ಕರೆಯದಿಹಳು. ಅವರ ಳಿಗೆ ಯೋನಿ ಹಿಂದು ಅಂಡ ಮುಂದು ಕಣ್ಣು ಅಂಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಿವಿ ಭುಜದಲ್ಲಿ ಲೈ ಮಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂಗು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಗಿನ ಪ್ಪರ ಅಂಗುಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಬಸಿರು ಬಾಯಲ್ಲಿ ನಡೆವಳು ತಲೆ ಮುಂದಾಗಿ ಕಾಲು ಮೇಲಾಗಿ ಅವಳು ಕೂಡುವ ಪರಿಯ ಹೇಳಾ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯಪ ಗೆದ್ದೆಯಲ್ಲ ಕಲ್ಲಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ.

ಟೀಕೆ:— ಅಭ್ರಚ್ಛಾಯೆ ಮಾತ್ರವಾದ ದೇಹವು ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಕಾಳಮೇಳ ಮುಂದಿರದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ನವದ್ವಾರಯುಕ್ತವಾದಂಥ ದೇಹವೆಂಬುದೀಗ ಜಾಳಂದರದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಂತಹ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿ ಇರುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ ಒಬ್ಬ ಸೂಳೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಯೋನಿದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿಹ ಸಕಲ ಜೀವರುಗಳು ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವ ನಿಶ್ಚೈಸುತ್ತಿಹರಲ್ಲದೆ ಆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಗೂಡಿ ಪರಮಾನಂದ ಸುಖವ ಸುಖಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ಜೀವಭಾವ ಹಿಂಗದಾಗಿ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ಮಿಂಡಗಾರರು ಅವಳ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಇರಲಮ್ಮರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ತ ಗುರುಸ್ವರೂಪವಾದ ಕಾರಣ ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಸಕಲಪ್ರಪಂಚ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಉಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡು ತಾವೇ ಬರಲೆಂದು ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಿಹನು ಶ್ರೀಗುರುವೆಂಬುದೀಗ ಅವಳು ತಾವೇ ಬರಲೆಂದು ಕರೆಯದಿಹಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ನಿಜ ಸುಪ್ತಿಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುವುದೆಂಬುದೀಗ ಅವಳಿಗೆ ಯೋನಿ ಹಿಂದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಸ್ವಸ್ವರಚಿತ್ತವೆಂಬುದೀಗ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಲೀಯವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಅಂಡ ಮುಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಛ

ಕ್ತಿಯ ಜ್ಞಾನವೃಷ್ಟಿಯ ಚರ್ಯಾಪಾದದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬು
ದೀಗ ಕಣ್ಣು ಅಂಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಸುಜ್ಞಾನ
ಶಿರಸ್ಸು ಕ್ರಿಯಾಪಾದದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ತಲೆ ಮುಂಗಾ
ಲಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಷಡ
ಕ್ಷರಿಯ ಮಂತ್ರವು ನೈಷ್ಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಕಿವಿ
ಭುಜದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತವು ಜ್ಞಾನ
ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಕೈಮುಂ
ಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸದ್ಭಾ
ವನೆಯು ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮೂಗು
ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸ್ವಾನುಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ
ಸದ್ವಿವೇಕ ದ್ವಾರವು ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋ
ಗವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮೂಗಿನ ದ್ವಾರ ಉಂಗುಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮಹಾಲಿಂಗದ ನಿಜವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಚಿದ್ಗ
ರ್ಭವು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಬಸಿರು ಬಾಯಲ್ಲಿ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವು ಮಾರ್ಗ
ಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿ ಅಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವು ವೀರಿದ ಕ್ರಿಯದಲ್ಲಿ
ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿಹಳೆಂಬುದೀಗ ನಡೆವಳು ತಲೆಯ ಮುಂತಾಗಿ
ಕಾಲುಮೇಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅನಾದಿ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ
ವಾದ ಶ್ರೀಗುರು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಹ ಭೇದವ ನಿರೂಪಿಸೆಂದು
ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಅವಳು ಕೂಡುವ ಪರಿಯ ಹೇಳಾ ಅಲೇ
ಖನಾದ ಶೂನ್ಯವ ಗೆದ್ದೆಯಲ್ಲ ಕಲ್ಲಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೭. ಕಾಳಾಡಿನ ಹಾಲ ಕಂಬಳೆಯ ಕುರಿ ಕುಡಿಯಿತ್ತು. ಮೂರು
ಲೋಕವೆಲ್ಲವು ಎನ್ನ ಕಂಬಳೆಯ ಗೊಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಯುದೆ ಎಂದು
ಸಂಭ್ರಮವ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಸಂಗದ ಸುಖ ಹೇಳಾ ಅಲೇಖ
ನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರಿ ಬೇಡಾ.

ಟೀಕೆ:— ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಚಿತ್ತಿನ ಅವಿರಳ ಜ್ಞಾನದ
ಪರವಶದ ಪರಮಕಾಷ್ಠೆಯೆಂಬುದೀಗ ಕಾಳಾಡಿನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಆ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಚಿದ್ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರ್ದ ಜ್ಞಾನಾಮೃತ ರಸವ ಮಹಾ

ಜ್ಞಾನವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಸಜ್ಜೀವನಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹಾಲ ಕಂಬ
ಳೆಯ ಕುರಿ ಕುಡಿಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿದಮೃತವ ಸ್ವೀಕ
ರಿಸಿದ ಚಿದಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಮಹಾಜ್ಞಾನದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತ್ರಯ
ಸಂಬಂಧವಾದ ತನುತ್ರಯಂಗಳಡಗಿದ ಭೇದವ ಕಂಡು ಹರುಷೋಲ್ಲಾ
ಸದಿಂದಿರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮೂರು ಲೋಕವೆಲ್ಲವು ಎನ್ನ ಕಂಬ
ಳೆಯ ಗೊಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಯದೆ ಎಂದು ಸಂಭ್ರಮವ ಮಾಡುತ್ತದೆ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸಾನಂದದ ಸುಖವ ಕೃಪೆ
ಮಾಡೆಂದು ಶ್ರೀಗುರುವಿಗೆ ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಇದರ ಸಂಗದ
ಸುಖವ ಹೇಳಾ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆ ಬೇಡಾ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೮. ಜೊಚ್ಚಿಲ ಕೂಸು ಹೆತ್ತ ತಾಯ ಮೊಲೆಯನುಂಬಾಗ
ಕತ್ತಿಯ ಮರಿ ಕೊರಳ ಕಚ್ಚಿತ್ತು. ಕತ್ತಿಯ ಮರಿಯ ಜೊಚ್ಚಿಲ ಕೂಸು
ಮೊಲೆಯ ತೊಟ್ಟು ನುಂಗಿತ್ತು. ಮೊಲೆಯ ಹೊತ್ತಿರ್ದವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯ
ಸುಳಿ ನುಂಗಿತ್ತು. ಈ ಬಟ್ಟೆಯ ಕೇಳಿಹರೆಂದಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ
ಕಲ್ಲಿನಾಥನಾದ.

ಟೀಕೆ:— ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಚಿದ್ಗರ್ಭದಿಂದುದಯವಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾ
ತ್ಮನೆಂಬುದೀಗ ಜೊಚ್ಚಿಲ ಕೂಸು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್‌ಸ್ವ
ರೂಪನಾದ ಶರಣನು ಆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ಕುಂಭ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂ
ಒಪ್ಪುತ್ತಿರ್ದ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗವ ಸದ್ವಿವೇಕ ಮುಖದಿಂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿ
ರಲು ಎಂಬುದೀಗ ಹೆತ್ತ ತಾಯ ಮೊಲೆಯ ನುಂಬಾಗ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರಲು ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜಡ
ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿ ದೃಢ ಕಂಠವನವಗ್ರ
ಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕತ್ತಿಯ ಮರಿ ಕೊರಳ ಕಚ್ಚಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
ಮನಸ್ಸು ಚಿತ್‌ಸ್ವರೂಪನಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನ ಅಮೃತ ಕುಂಭಸ್ವ
ರೂಪಿನಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ದ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗದ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರವನವಗ್ರಹಿಸಿ
ತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕತ್ತಿಯ ಮರಿಯ ಜೊಚ್ಚಿಲ ಕೂಸು ಮೊಲೆಯ ತೊಟ್ಟು
ನುಂಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಅಮೃತ ಕುಂಭಸ್ವರೂಪಿನಿಂದೊ
ಪ್ಪುತ್ತಿರ್ದ ಪರಶಿವ ತತ್ವದ ಹೊರಗೆನ್ನದೆ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂ

ಡಿರ್ದ ಶರಣ ಸತಿಯ ಅಂತರ್ಗವದಲ್ಲಿರ್ದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವೇ ಬಂದವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮೊಲೆಯ ಹೊತ್ತಿರ್ದವಳ ಕೊಟ್ಟೆಯ ಸುಳಿನುಂಗಿತ್ತು. ಈ ಒಟ್ಟಿಯ ಕೇಳಿಹರೆಂದಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನಾಥನಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೧೯. ಟಪ್ಪಣವ ಬರೆದ ಚಿತ್ರಜ್ಞನು ಆ ಘಟಕ್ಕೆ ಅಸುವನಾಶ್ರೈಸಬಲ್ಲನೇ? ಶಿಲ್ಪಿನ ಶಿಲೆ ಲೋಹ ಮೊದಲಾಗಿ ಕುರುಹು ಗೊಟ್ಟವ ದೇವತಾ ಕಳೆಯ ತುಂಬುವನೇ? ಶಿಲೆ ಲೋಹ ಲಕ್ಷಣದ ನೆಲೆ ಶುದ್ಧ ಮಾಡುವನಲ್ಲದೆ ತಾ ಕಟ್ಟುವ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ರೊಕ್ಕವ ತಾರೆಂಬವಳಂತೆ, ಕಟ್ಟಹೋದ ಮಾನವ ಇಷ್ಟದಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸದೆ ಇನ್ನಾರ ಕೇಳುವೆನು ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಯಾದೆ.

೨೦. ತೆರೆಯ ಮರೆಯ ಬಹುರೂಪಿನಂತೆ, ಸೀರೆಯ ಮರೆಯ ಉಪಸ್ಥಳದಂತೆ ಅಪೂರ್ವ ಕಟ್ಟಿದ ಮರೆಯ ಬಿಡುವನ್ನಕ್ಕ ಸೈರಿಸಲಾರದವನಂತೆ ಎನ್ನ ತಲ್ಲಣ ನಿನ್ನಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಯ ನಿನ್ನಯ ರೂಪು ತೋರು ಎನ್ನಯ ಕಲ್ಲೆದೆಯ ಬಿಡಿಸು ಮನೋವಲ್ಲಭ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಉರಿಗಲ್ಲಿನ ಖುಲ್ಲತನವ ಬಿಡು ಬೇಡಿಕೊಂಬೆ ನಿನ್ನನು.

೨೧. ಧ್ಯಾನವ ಮಾಡಿ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗೊತ್ತು. ಕುರುಹಿಡಿದು ತಂದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಅದು ಶಿಲೆ ಉಳಿಯ ಹಂಗು. ಕೊಟ್ಟವನ ಹಿಡಿದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಕೇಣಿಕಾರ. ಮಾಡಿ ನೀಡಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಎನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲರು ಉಂಡುಟ್ಟು ಎನ್ನ ಹಂಗಿಗರು. ಆಗ ರಗಳ್ಳನ ಹಾದರಿಗ ಕಂಡಂತೆ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವರು? ಆಗದೆ ಎನಗಾಯಿತ್ತು ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮರೆಯಾದವನೆ.

೨೨. ಪೃಥ್ವಿ ಆಕಾಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಖೇಚರ ಮಂಡಲ. ಆ ಮಂಡಲದರಸು ವಿಹಂಗರಾಜ. ಮರೀಚಿಕ ಪ್ರಧಾನ ಮಹಾತಳ ತಳವಾರ. ಇಂತೀ ಮಂಡಲ ಸುರಕ್ಷವಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಗೋರಕ್ಷನೆಂಬರಸು ಮುತ್ತಿದ ಮಂಡಲ ಪಟ್ಟಣ ಕೊಳುಹೋಗದು. ಮುತ್ತಿದರಸು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ. ಇದ ಸಂತೈಸಲಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಎಲ್ಲರ ಗೆದ್ದ.

ತಿಮ್ಮಾಳ ಬಿಂಗದ ಕಂಗಳಂ ಆರ್ದ್ರ ತಾಳವುಂ ಕೊಡಲಿತ್ತಲಾರದೆ ತಾಳವಟ್ಟಲಂ ಮೇಲಾಗಿ ಘೀಳಿಟ್ಟು ಕಾಲೂರಿ ದರಿಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಡೆಯಲಾ ಧೈರ್ಯಂ ಒಟ್ಟಿ ಸತ್ಯ ಶರಣನ ಚರಣದೋಳ್ ಫೊಪ್ಪನೆ ಬಿದ್ದು ದೇವಾ ಮಾತನರಿಯದ ಮೂರ್ಖಂಗೆ ಭಕ್ತಿಯರಿಯದ ಯುಕ್ತಿ ಹೀನಂಗೆ ನಿಸ್ಪೀ ಮರನರಿಯದ ನಿರ್ದೀಹಂಗೆ ಸಿರಿಮರುಳ್ಪತ್ತಿದ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಂಗೆ ಕರುಣೆ ಪುದೆಂದು ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಮುಖನಾಗಿ ಇರ್ದ ಧರಣೀಶನಂ ಶರಣರನುಮತದಿಂ ಕರುಣಿಸಿ ನೋಡಿ ಸತ್ರಾನೆಗಾಯುಮನಿತ್ತು ತಾಳವುಂ ತನ್ನತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶಶಿಧರನ ಬಿಸಿಗಣ್ಣಾವಿಭವಂ ದಾರಿದ್ರವಿದ್ರಾವಣನ ಭದ್ರ ಗಜಂ ಶಂಕರನ ಬಿಂಕದ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವಕನೆನಿಪ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನಂ ಪೇರ್ಮಾಡಿರಾಯನೋಲ್ಪೆಸಿ ಬರೆ ಪುರಜನಂ ಕೈಯೆತ್ತೆ ಪರಸಮಯಂ ಪರಿದೋಡೆ ರಭಸದಿಂ ನಡೆತಂದು ಕಪಟರಹಿತಂ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನಂ ಬಲವಂದು ಕಂಡು ಚಿತ್ತಂ ಸಂತಸಗೊಂಡು ಮನಂ ಮುಟ್ಟಿ ಭಾವಂ ಬಲಿದು ಪಾದೋದಕಂಗೊಂಡು ಪುಣ್ಯಂ ನೆಲಿಸಿ ಪ್ರಸಾದಮಂ ಧರಿಸಿ ನಿತ್ಯನೇಮಂ ಮಾಡಿ ಸತ್ಯಸೇವ್ಯನಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣಪುರಮಂ ಪೊರಮಟ್ಟು ಪೇರ್ಮಾಡಿರಾಯನಂ ಮರಳಿ ಕಳುಪೆ

ಬಾಪೂರತ್ರಲಭಿಮುಖನಾಗಿ ಪದಾತಿ ಬಲಂ ಪಡಿಸಣಿಸೆ ನಿಸ್ಸಾಳ ಧ್ವನಿಯುಂಕ್ಕೆ ಕಹಳಾರವಂ ಪೊಣ್ಮೆ ಬಾಹೂರಂ ಪೊಕ್ಕು ಮನಂಮಿಕ್ಕು ಪರಮ ಸುಖದಿಂದಿರೆ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನುಂ ಜೋಳವಂ ಶಂಕರನೆಂದೋ ಎನಿಸಿದ ಪೇರ್ಮಾಡಿ ರಾಯನ ಪಟ್ಟದಾನೆಗೆ ತೊಲಗದೆ ಕರಿಗೆ ಹರಣಮುಂ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ಸುಕೀರ್ತಿ ಜಗಮುಂ ಸುತ್ತೆ ಕೇಳ್ದ ಶರಣರ್ ತಮತಮಗೆ ಜಂಗಮವಾರ್ಧಿ ಮೇರೆದಪ್ಪಿದಂತೆ ಕವಿತರಿ ಕಂಡು ಹರುಷಂಗೊಂಡು ಬಂದ ಶರಣರನಿದಿರ್ಗೊಂಡು ಅತ್ಯಾದರದಿಂ ಮಿಗಿಲನಾರಾಧಿಸಿ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಶಿವಭಕ್ತಪ್ರೇನಾವಲೋಕನ ನವ್ಯಕೋಶ ಹೃತ್ಕಮಲ ಸಂಸ್ಪರ್ಶ ಶಿವದಾಸಂ ಸುಖಜಲಭರಿತಾಕ್ಷಪುಟ ಗದ್ಗದ ಮಯಂ ಸಿತಿಲಾಕ್ಷರವಜೋವಿಳಾಸ ಪುಳಕಾಭರಣಂ ಸರ್ವಾಂಗನಾಗುತ್ತಂ ಮಿರೆಯಿರೆ.

ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ಥಲಂ ಸಂಪೂರ್ಣ.

ತೃತೀಯಸ್ಥಲ.

ವೃತ್ತ॥

ಗಿರಿಜಾವಲ್ಲಭನಕ್ಕುಂ ಕರೆದಪಂ ಕೈಲಾಸ ಶೈಲಕ್ಕೆ ನೀ ।
ಸಿರದೇಳೆಂದರುಪಲ್ಕೆ ಬರ್ಪ ತೆರದಿಂ ಸೂರ್ಯೋದಯಂ ಮುಂಬರಲ್ ।
ಪರಪೈಪಾಭ್ರಮಹಾಬಲಂ ಬಲಯುತಂ ಬಾಹೂರ ಬೊವ್ಮಯ್ಯನಾ ।
ದರದಿಂದಂ ನಲವೇರಿ ಮೀರಿ ಪೊರಮಟ್ಟಂ ಶೈವ ಸಾರೋದಯಂ ॥

ರಗಳೆ.

ಇಂತು ಪೊರಮಟ್ಟು ಶಿವಭಕ್ತರೊಳ್ ನುಡಿಯುತಂ
ಕಂತುಮದಮರ್ದನನ ಕರುಣಮುಂ ಪಡೆಯುತಂ
ಪಾಡುತ ಪುರಾತನರ ಗೀತದೊಳ್ ಬಾಳುತಂ
ಆಡುವ ಗಣಂಗಳೊಡನೊಡನೆ ಪುಟವೇಳುತಂ
ಶರಣಾರಂ ಸೋಂಕಿ ಪುಳುಕಿತಗಾತ್ರನಾಗುತಂ
ಪರಮಸುಖಸಂಪತ್ತಿಯಿಂ ತೇಗಿ ಬಾಗುತಂ
ನಡೆತಂದು ಕಲ್ಯಾಣಪುರದ ಹೊರಬನದೊಳಗೆ
ಮೃಡನ ಸುತನಾನಂದದಿಂದ ಬರುತಿರಲೊಳಗೆ
ರವಿಯಸ್ತಗಿರಿಯೆ ಮೇಲತಿನಿರ್ಮಳಾಂಗದಿಂ
ತವತವಗೆ ಕಿರಣತತಿಯುಡುಗುತಿರೆ ತವಕದಿಂ
ಅಗಲಾ ವನದೊಳಗೆ ಮುಗಿವ ನಳನಂಗಳಿಂ
ರಾಗದಿಂದಲರ್ವ ನವಕುಸುಮಷಂಡಂಗಳಿಂ
ಸೊಗಯಿಸುವ ಗಗನಮನಗಲ್ವ ಪೊಣರ್ವಕ್ಕಿಯುಂ
ಅಗಲದಂತೊಪ್ಪುವ ಚಕೋರಕುಲದಿಕ್ಕೆಯುಂ
ಉದಯಿಸುವ ಪೂರ್ಣಶಶಿಬಿಂಬಸಂಪತ್ತಿಯುಂ
ಒದವಿ ತೀವುವ ಚಂದ್ರಿಕಾಮಧುರವೃತ್ತಿಯುಂ
ನೋಡುತಂ ಕಲ್ಯಾಣಪುರವನೊಲವಿಂ ಪೊಕ್ಕು
ನೋಡಲಿದಿರ್ದ ಪುರವೀಥಿಗೆ ಮನಂಮಿಕ್ಕು

ಬರುತಿರ್ದನಿತ್ತಲತ್ತಲು ಶಿವಾಲಯದೊಳಗೆ
ಅದುರೆ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಪ್ರಭುವಿನೋಲಗದೊಳಗೆ

ಶಿವಭಕ್ತಸಂತಾನವಿರಲೊಂದು ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ
ಕವಿಗಮಕಿವಾದಿನಾಗ್ಮಿಗಳೊಂದು ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ
ಸರಸ ಗಾಯಕರ ಪಂಙ್ತಿಗಳೊಂದು ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ
ನೆರೆದರಸುಮಕ್ಕಳೋಲಗ ಒಂದು ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ
ಮುಗ್ಗೆ ಮಧ್ಯಪ್ರಗಳ್ಭೆಯರೊಪ್ಪಿ ಕುಳ್ಳಿರಲು
ಸ್ನಿಗ್ಧಸಾಹಿತ್ಯಜನವಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಲು
ಬಲ್ಲಿದರ್ಬೇವಹಾರಿಂಗಳ ತಂಡವಿರಲಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲೆ ಜನಂ ನೆರೆದು ತಿಂಥಿಣಿಸುತಿರಲಲ್ಲಿ
ಹೆಸರು ಕಲ್ಯಾಣದೇವಿಯರಿಂದು ಪೊಪ್ಪುತಿರೆ
ಎಸೆಯಲಾಕೆಯ ಮನೋವಲ್ಲಭಂ ನೋಡುತಿರೆ
ಸತ್ಯಸುಖಮಯನಪ್ಪ ಶಿವಭಕ್ತನಾಕೆಯೊಳು
ಅತ್ಯಂತ ನೋಹದಿಂ ಮನಹಿಂಗದಾಕೆಯೊಳು
ನೆಲಸಿರ್ಪ ನೇಹದಿಂ ನೋಡುತಿರಲಳ್ತಿಯೊಳು
ನಲವಿಂದಲಖಿಳ ಜನ ನೋಡುತಿರಲೊಪ್ಪದೊಳು
ಮಾರ್ತೋಳಪ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಮೆಂತಂತೆ
ನೀರ್ತೆಗೆದ ರತ್ನಾಕರನ ಕಾಂತಿಯಂತಂತೆ
ಇರ್ದೋಲಗದ ರಂಗಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದೊಳು
ಸಾರ್ದ ಸಂಗೀತ ತಂತ್ರಂ ಬೆಳೆವ ಸಮಯದೊಳು
ನೀಲಪಟವೆಸೆವ ಜವನಿಕೆ ನಡುವೆ ನೆರೆ ನಿಲಲು
ತಾಳದೋಲ್ಲೆಯುಗತಿಗಳುಗ್ಗಡಣೆಯೆಸೆದಿರಲು
ವೇವ ಚಿತ್ತೈಸೆನಿಪ್ಪವಧಾರವೆಸೆವುತಿರೆ
ಯಾವುಜದ ನುಡಿಪಿನ ಪಣತ್ಕಾರ ಉಣ್ಮುತಿರೆ
ಮೃದು ಮೃದಂಗದ ಧಿಮಿಧಿಸು ಕ್ರಣಾದಂ ಮಸಗೆ
ಒದವಿ ಕರಡೆಯ ಕಟಕ ಘಟ್ಟಿಂಬ ರವ ಮೊಳಗೆ
ಕಹಳಾರವಂ ತಾರಮಧುರಮಂದ್ರವನುಗುಳೆ
ಬಹು ವಿಧದ ಗತಿಗೆ ಕೌಸಾಳ ಝಲ್ಲೆನಲುಗುಳೆ
ಸುಗತಿಗಳ ನಡುವೆ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯ ನೀಡುತಿರೆ
ಬಗೆ ಮಿಗಲು ಹರನೋಲಗಂ ಬಳಸಿ ನೋಡುತಿರೆ

ತೊಲತೊಲಗು ತೊಲಗೆಂಬ ಧ್ವನಿ ಪುಟ್ಟಿದುದು ನಡುವೆ
ಕೆಲಸಾರು ಸಾರೆಂಬ ರವ ಪುಟ್ಟಿದುದು ನಡುವೆ

ಬಾಹೂರಬೊಮ್ಮಯ್ಯನೀ ಬಂದನೆಂದೆಂಬ
ಸಾಹಸಾಭರಣನೀ ಬಂದಪಂ ಸಾರೆಂಬ
ಉರುವಣೆಯ ಪಡಿಯರರ್ಮುಂದೆ ಬರುತಿರೆ ಕಂಡು
ಪಿಂದು ರಭಸಂಗಳಾಗಲ್ಕೆ ಬೊಬ್ಬಳಿಗೊಂಡು
ಗಿಳಿ ತುಂಬಿ ಕೋಗಿಲೆಯ ಹಿಂಡು ಕೆದರಿಂದ ತೆರದಿ
ಕಳಹಂಸೆ ಕೇಕಿ ಕೋಕಾಳಿ ಹೆದರಿಂದ ತೆರದಿ
ಎಲ್ಲಾ ಜನಂ ಕೆದರಿ ಚಲ್ಲಿ ತಾನೈತಂದು
ಸಲ್ಲೀಲೆಯಿಂದೆ ಶಂಕರನನಪ್ಪುತ್ತಂದು
ಪಾಮೋದಕಂ ಪ್ರಸಾದಂಗಳಂ ಕೈಕೊಂಡು
ಅದರಂ ಮಿಗೆ ಶೈವಸಂಪದವನೆಡೆಗೊಂಡು
ಇರುತಿರಲ್ಪೋಗಮುಂಟಪದೊಳಗೆ ನಿಲಲಲ್ಲಿ
ಹರನ ಮುಂದಣ ಪಾತ್ರವೇಕಾಡದೆನಲಲ್ಲಿ

ಕೇಳುತೆ ಸುಖಪ್ರಿಯಂ ಸುಖವಳಿದು ನೆರೆ ನೊಂದು
ಅಳನಟ್ಟಳಲಿಂದ ಮುಳಿದು ನುಡಿದಪನಂದು
ಎಲೆ ಭಕ್ತ ಶಿವಭಕ್ತ ಜನದ ಸುಖಮುಂ ಕೆಡಿಸಿ
ನೆಲೆಗೊಂಡ ನೃತ್ಯಮುಂ ನೋಳ್ಪ ಭರವಂ ನಿಲಿಸಿ
ಓಲಗದ ಸುಖಲತೆಯನುಡಿಗಿ ಕುಡಿಯಂ ಕುಯ್ದು
ಅಲೋಕಿಸುವ ಜನದ ಕಣ್ಗೆ ಕಸವಂ ಹೊಯ್ದು
ಇನ್ನಾಡವೇಳ್ದೊಡಂ ಪಾತ್ರವೇಕಾಡುವುದು
ಮುನ್ನೊಪ್ಪವೀ ನೃತ್ಯವೇಕೆ ಹಸನಾದಪುದು
ಹೊಸೆದ ಹೂ ನವ ಪರಿಮಳಂಗುಡಲ್ಬಲ್ಲುದೇ
ಬಿಸಿಲೊಳ್ಕೃದಿಲ್ಪಿಕಾಸಮನೈದಬಲ್ಲುದೇ
ಇಂತು ಸುಖಮುಂ ಕೆಡಿಸಿ ನೀ ಪಾಡಿತೇನಿಲ್ಲಿ
ಕಂತುಹರನಲ್ಲಿ ಪಡೆದರ್ಥವೇನಿಂತಿಲ್ಲಿ
ಎನೆ ಕೇಳ್ದು ಬಾಹೂರಬೊಮ್ಮಿತಂದೆಗಳಂದು
ಮನದೊಳಗೆ ಸುಯ್ದು ಭಕ್ತನನೀಕ್ಷಿಸುತೆ ನಿಂದು
ದೇವ ಎನ್ನಂ ದೂರಿ ತೋರವೇಳ್ಪುದು ನಿನಗೆ
ದೇವ ಬೆಸಸುವುದು ಬೆಸಸುವುದಂಜಲೀಕೆನಗೆ

ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು.

(ರಾ। ಸಾ। ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಇವರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದವುಗ

(೧) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೧ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ೨–

(೨) ,, ,, ಉತ್ತರಾರ್ಧ ೧—೮

ಈ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ
ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು.

(೩) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೨ ೪–೬
ಇದರಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಿರೂಪಣೆ ಇವೆ.

(೪) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೩ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ೨–೧
ಇದರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮತ್ತು
ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿರೂಪಣೆ ಇರುವದಲ್ಲದೆ
ಗುರಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ಇವುಗಳ ಸವಿಸ್ತಾರವಾದ
ವಿವರಣೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಈ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥಗಳ ಒಟ್ಟು ಪುಟಿ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೫೬೩ ಇದ್ದು ಇ
ಬೆಲೆಯು ೧೧ ರೂಪಾಯಿ ಇರುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಏಕಾ
ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಮೂರುನಾಲ್ಕಾಂಶ ಬೆಲೆಗೆ ಅಂದರೆ ಒಟ್ಟು ೮—೪
ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವವು. ಟಪಾಲಖರ್ಚು ಪ್ರತ್ಯೇಕ.

ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ—

ಹಿತಚಿಂತಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ ಪ್ರೆಸ್

ವಿಜಾಪುರ

ಇದನ್ನು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ರಾ। ಸಾ। ಪ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಇವರು ತಮ್ಮ "ಹಿತಚಿಂ
ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ ಪ್ರೆಸ್ಸಿ" ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಅವರು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಇ
ಮುರುಜ ಓಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ೧೮೦(೮) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದರು.

R. N. B. 2554

ಶ್ರೀ

ಶಿವಾನುಭವ

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ೨೦ಚಿ ಪೆಚ್ಚಸಹಿತ ರೂ ೩—೬—೦

ಸಂಪುಟ ೧೫] ಜನವರಿ ೧೯೪೧. [ಸಂಚಿಕೆ ೪

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ವಿಷಯಗಳು.	ಲೇಖಕರು.	ಪುಟ.
೧ ಮುಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನ ವಚನಗಳು	ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧವೀರದೇವರು ಹೊಸಮಠ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ	೧೦೯
೨ ಪೊರೆ (ಪದ್ಯ)	ವಿದ್ವಾನ್ ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾ ರಾಧ್ಯರು ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ	೧೨೪
೩ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಾರ	ಶ್ರೀ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪ ಬ್ಯಾಳಿ ವಿಜಾಪುರ	೧೩೦
೪ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ	ಶ್ರೀ ಜೀರಗೆಳ ಬಸವಪ್ಪ ಬಿ. ಎ. ಬೆಂಗಳೂರು.	೧೩೬
೫ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕಾಡ್ಯಾಗಳಾವುವು?	ಶ್ರೀ ಪುರಾಣಿಕ ಬುದ್ಧಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ಗಳು. ಧಾರವಾಡ.	೧೩೫
೬ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಪಾಂ ಪೂರ್ ಕಳ್ಳಬಟವಲ್ಲ	ಶ್ರೀ ಪಂಡೇಶ್ವರ ಬೆಂಗಳೂರು	೧೩೮
೭ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದ ಲಿನ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ	ರಾ। ಬ। ಸಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ. ವಿಜಾಪುರ	೧೪೯
೮ ಶಿವಾನುಭವ ಶಬ್ದಕೋಶ	—	೧೫

ಶಿವಾನುಭವ.

ಪರ್ವ ೧೫	ಜನವರಿ ೧೯೪೧.	ಸಂಚಿಕೆ ೪

ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನ ವಚನಗಳು.

(ಬರಹಗಾರರು— ಶ್ರೀ. ಸಿದ್ಧವೀರದೇವರು ಹೊಸಮಠ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ)

ಹಿಂದೂಸಮಾಜವು "ನಸ್ತ್ರೀಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮರ್ಹತಿ" ಎಂಬ ಭಾರಿಯ ಕೊಕ್ಕನಳವಡಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಅನ್ಯಾಯಮಾಡಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ವೇದಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಆತ್ಮವಿಚಾರದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯತ್ತ ತಲೆಯಲು ತೆರವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಡೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಅವರನ್ನು ಅಕರುಣೆಯಿಂದ ಹಿಂದುಳಿದ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದೆ. ತೂರಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಜೀವನವೆಲ್ಲ ಪುರುಷನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದುಹೋಗಬೇಕು. "ಉದ್ಧರೇದಾತ್ಮನಾತ್ಮಾನಂ ನಾತ್ಮಾನ ಮವಸಾದಯೇತ್" ಇದು ಸ್ತ್ರೀ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸದೆಂದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಗೆರೆಯನ್ನು ಕೊರೆದಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯು ಅಬಲೆ. ಪುರುಷನಿಲ್ಲದೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಮತಿಯಿಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿ, ಪರವಾಕ್ಯ, ಜೀವ, ಆತ್ಮಮುಂತಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ, ಪೂಜಿಸುವ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಾಧ್ಯತೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾರಿತು ಶಾಸನಂಗೈಯಿತು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಶಾಂತವಾಗದೆ ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಮಾನವಕೋಟಿಯಿಂದತ್ತತ್ತ. ತೂರಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. 'ಹೆಣ್ಣುಮಾಯೆ ಹೆಣ್ಣುರಕ್ಕಸಿ ಹೆಣ್ಣುಮಾರಿ' ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವಳು ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಹೀನಾಯಮಾನಗಳಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ದೂಷಿಸಿತು. ದೂರೀಕರಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಜನಾಂಗವು

ಪ್ರಪಂಚದ ವಸ್ತುಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಗಟ್ಟಿನ ಗುರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಮತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಗಟ್ಟಿನ ಗುರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಮತಿ ಮಂದವಾಗಿ ಅವುದೂ ಅರಿಯದಂತಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಹಿಂದೂ ಜನಾಂಗದ ಅರ್ಧಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ, ಅರ್ಧಜನಾಂಗವನ್ನು ಪಶುಪಂಕ್ತಿಗೆಳೆದ ಪಾಪವು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರ ಮಡಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಾಗಿರುವ ಈ ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ದೂಷಣೆಯಿಂದ ಬಹಳ ದೂರವಾಗಿ ಸರಿದಿದ್ದಾರೆ. "ದಯೆಯಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮ ಅದಾವುದಯ್ಯಾ, ಸಕಲಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಲೇಸನೇ ಬಯಸುವನು ಕುಲಜನು" ಎಂದು ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸರಳತೆಯನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ತತ್ವವನ್ನರಿತು ಆಚರಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಹಿಡಿದೊಯ್ದು ಮುಕ್ತಿಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾರ ಹೃದಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಉಪಕೃತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪುರುಷನಂತೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಪುರುಷನು ಹಿರಿದು ಸ್ತ್ರೀ ಕಿರಿದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಕಾರಣ ಕಾಣದು. ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಿಯೆಂದು ಕರೆಯುವಾಗ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಅವಮಾನಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ಸಜೀವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ಆರೋಪಗಳು ಸರ್ವಥಾ ಸಲ್ಲವು. ಪುರುಷನಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಸಹ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದು. ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಪುರುಷನು ಅಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯಿಟ್ಟರೆ ಅವನನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಬೋಧಕಳಾಗಬಹುದು. ಸತಿಪತಿಗಳೊಂದಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಸತಿಪತಿಗಳೊಂದಾದ ಭಕ್ತಿ ಹಿತವಾಗಿದೆ, ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಸತಿಪತಿಗಳೊಂದಾಗದ ಭಕ್ತಿ ಅವೃತದೊಳು ವಿಷದೆರೆಸಿದಂತೆ ವಿರಸವಾಗುವದು.

"ಗಂಡ ಶಿವಲಿಂಗ ದೇವರ ಭಕ್ತ
ಹೆಂಡತಿ ಮಾರಿ ಮಸಣಿಯ ಭಕ್ತೆ
ಗಂಡ ಕೊಂಬುದು ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ
ಹೆಂಡತಿ ಕೊಂಬುದು ಸುರಿವಾಂಸ

ಭಾಂಡಭಾಜನ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರ ಭಕ್ತಿ
ಹೆಂಡದ ಮಡಿಕೆಯ ಹೊರಗೆ ತೊಳೆದಂತೆ"

ಇಂತಾಗುವದು ಯಾವ ಧರ್ಮ? 'ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮ'ಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಪತಿಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲೂ ಸಹ ಸಮಾನವಾದ ಅಧಿಕಾರವಿದೆಯೆಂದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾಪಹೃತ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರನ್ನು ಬೈದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಮಾರುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. "ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸಿಯಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣು ಪುರುಷ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೋಡಾ" "ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಂಬರು, ಮಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಂಬರು, ಹೊನ್ನು ಮಾಯೆಯಂಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಲ್ಲ. ಮಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಲ್ಲ. ಹೊನ್ನು ಮಾಯೆಯಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮನದ ಮುಂದಣ ಆಶೆಯೇ ಮಾಯೆ ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರ" "ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಮನ ಬೆಳಿಸಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ ಪರವಧುವನು ಮಹಾದೇವಿಯೆಂಬೆ. ಕೂ. ಸ್ವ. ದೇವ" ಎಂದು ತಮ್ಮ ಉದಾತ್ತ ಉಚ್ಚ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾಮಾತೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಮಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಮುಗಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ತೆರನಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಜನ ಶರಣೆಯರು ಸುಂದರವಾದ ಸರಸವಾದ ಮೃದುವಾದ ಮುದ್ದಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕವಿತ್ರಿಯರಾದರು. ವಚನಕಾರರಾದರು. ಅಷ್ಟಾವರಣ, ಪಂಚಾಚಾರ, ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನರಿತಾಚರಿಸಿದರು ವೇದ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಕೊಡದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಗರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರು. ಸಾಧಿಸಿದರು. ಬೋಧಿಸಿದರು. ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ತ್ರೀ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶರಾದರು. "ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆಚ್ಚಾದರೇನು? ಭಾವಿಸಲು ಗಂಡು ರೂಪು" ಎಂದು ಧೀರತನದಿಂದ ನುಡಿದರು. ನಡೆದರು ತಮ್ಮ ಮಹತ್ತರಗಳಾದ ಜೀವನಗಳಿಂದ ಹೆಸರಾದರು. ಆವರ ಪ್ರಭಾವವು ಕನ್ನಡ ತೆಲಗು ತಮಿಳು ಇತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಮತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ತೇಜಃಪುಂಜವಾಗಿದೆ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾಗಿದೆ.

ಅವರಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿಯವ್ವಗಳು ಒಬ್ಬರು. ಬಂದರು ದೇಶ (ಕಾಶ್ಮೀರ)ದ ಮಾಂಡವ್ಯಪುರವನ್ನು ಮಾಹಾದೇವನೆಂಬ ಅರಸು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಮಹಾದೇವಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಿದ್ದಳು. ಅವರು ಶಿವಭಕ್ತರಾಗಿ ದಿನದಿನವೂ ಅರು ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರಿಗೆ ಆರೋಗಣೆಯನ್ನೀಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವನಿಗೆ ಜಂಗಮರ ಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಶೆಟ್ಟಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಾಂಡವ್ಯಪುರದ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿನ್ನುಗ್ಗಿ ಜಂಗಮರನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅರಸು ಅರಿದು ಕೆರಳಿದನು ಸಿಡಿಸಿಡಿಗೊಂಡನು ಇಬ್ಬರು ಚಾರರನ್ನು ಕರೆದು ಅವರ ಕತ್ತಿಗೆ ಬದನೆಯ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ವೇಷಧಾರಿ ಜಂಗಮರನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಸವನನ್ನು ಇರಿದುಕೊಲ್ಲಲು ಅವರ ಕೈಗೆ ಕಠಾರಿಯನ್ನಿತ್ತು ಕಳುಹಿದನು. ಅವರು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸೇರಿ ಶರಣರೊಡಗೂಡಿ ಕುಳಿತಿರಲು ಅವರ ಸಟೆಯಾದ ಲಿಂಗಗಳು ದಿಟವಾದ ಲಿಂಗಗಳಾಗಿವೆ. ಸತ್ಯ ಶರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯನು ಅರಸನಿಗರುಹಲು,—

"ಹಿರಿಯರ ದರ್ಶನ ನಯನಕ್ಕೆ ಚಲುವು
ಸತ್ಪಾತ್ರಕ್ಕಿಡುವದು ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಚಂದ
ಸತ್ಯವನುಡಿವುದು ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಭೂಷಣ
ಶಿವಸ್ತುತಿ ಕೇಳುವದು ಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ
ಶರಣರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಶೃಂಗಾರ

ಇಂತಿಲ್ಲದವನ ಬಾಳ: ಹೊಲತಿಯ ಜೋಗತಿಯ ಕೈಯ ಪಾತ್ರೆಯಿಂದ ಕಡೆ" ಎಂದು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಆಶೆಯನ್ನು ಅಳಿದು ಮಹಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಎಂದು ಜೋರಬಸವ ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ಕವಿಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನು ಅರಸಿಯಾಗಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವಳ ವಚನಗಳೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

---

(೧) ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು 'ನಿಜಲಿಂಗ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ' ನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಇವನ ನಿಜವಲ್ಲದ ಲಿಂಗವು ನಿಜಲಿಂಗವಾದುದಾಗಿ ನಿಜಲಿಂಗ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನೆಂಬಹೆಸರು ಬಂದಿರಬೇಕು. ಇವನನ್ನು ಹರಿಹರ ಮೊದಲಾದ ಕವಿಗಳು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ

"ದುಕೂಲ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ
ಸೇಯ ಮುಂತಾದ ಆಭರಣಂಗಳಲ್ಲಿ
ಮೌಕ್ತಿಕ ಮುಂತಾದ ಪಾಷಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ
ಚಂದನ ಮುಂತಾದ ವಾಸನೆಯಲ್ಲಿ
ಅಂದಣ ಛತ್ರಚಾಮರ ಕರಿ ತುರಗಂಗಳು
ತಾನು ಸೋಂಕುವ ವೈಭವ ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ಸುಖಂಗಳು
ಲಿಂಗಕ್ಕೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅಂಗೀಕರಿಸುವನ ಇರವು
ವಾರಿಸಿಲೆ ನೋಡನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ನೀರಾದಂತೆ....."

"ಕಾಷ್ಮವ ಸುವರ್ಣವ ಮಾಡಿಹೆನೆಂಬ ಘಾತಕತನವೆ? ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ ಸಕಲ ವೇಶ ಕೋಶ ವಾಸ ಭಂಡಾರ ಸವಾಲಕ್ಷ ಮುಂತಾದ ಸಂಬಂಧ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿಹೆನೆಂಬ ಕೈಕೂಲಿಯೇ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ?"

ಇದು ಸೂರ್ವಾನುಭೂತ ರಾಜೋಪಯೋಗ್ಯವಿಷಯಂಗಳನ್ನು ನೆನೆನೆನೆದು ಹಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದರಿಂದ ಮೊದಲು ನಾಡಿನ ನಾಡಿನೊಡೆಯನ ರಾಣಿಯಾಗಿ ಬಳಿಕ ಪರಮ ಶರಣೆಯಾದಳು.

ಉಡುತಡಿಯು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವಳ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಶರಣೆಯರ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮಗಳ ಹೆಸರಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅಮ್ಮನು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಆಶೆಯನ್ನು ಅತಿಗಳೆದು ಅಕ್ಕನಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣೆಯಾಗಿದ್ದಳು ಶರಣೆಯರಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನಿಗಿರುವ ಘನತೆ ಗೌರವಗಳು ಅಕ್ಕನಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯವಲ್ಲ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇನ್ನೂ ಮಿಗಿಲೆಂದರೂ ಸಲ್ಲುವದು. ಏಕೆಂದರೆ ಉಡುತಡಿಯ ಅಕ್ಕನು ಸ್ವತಃ ಅರಸಮನೆತನದವಳಲ್ಲ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಸುಖವನ್ನು ಉಂಡವಳೂ ಅಲ್ಲ. ಕಾಶ್ಮೀರದ ಮಹಾದೇವಿಯು ಸ್ವತಃ ಅರಸಿ ಅರಸುಮನೆಯ ಹಲವಾರು ಸುಖಗಳನ್ನು ಅರಸನೊಡನೆ ಉಂಡುಟ್ಟು ಬಾಳಿದವಳು. ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜಸುಖಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಗೆ ಒಮ್ಮನದಿಂದ ತೆತ್ತು ಶರಣೆಯಾದವಳು. ಬೇಗಾಗುವದು ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾದ ಮಾತಲ್ಲ. ಅನುಭವಿಸಲಾಗದಿರುವ ಸುಖಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡಬಹುದು. ಅನುದಿನವು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವದು ತೀರಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ

ವಾದ ಮಾತು. ಇದು ಕಾರಣ "ಉಟ್ಟ ಸೀರೆಯ ತೊರೆದು ಬಟ್ಟಬಯ
ಲಾದರು ಸೋಲಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನ ರಾಣಿಯರು" ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ
ಶರಣರು ತುತಿಸಿರುವರು. ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನಿ
ಗಿಂತ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೊಂಚ ಉನ್ನತಸ್ಥಾನವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಏನೂ
ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾದೇವಿಯರೆ. ಅವಳು ಅಕ್ಕ
ಇವಳು ಅಮ್ಮ ಅಷ್ಟೇ!

ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲುಂಟಾದ ಜಾಜ್ವಲ್ಯ
ಮಾನ ಸ್ವಾನುಭಾವದಿಂದ ತತ್ವಪೂರಿತವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಕೆಲವು
ವಚನಗಳಿವೆ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ದೊರೆತಿವೆ. 'ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ
ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ" ಎಂಬ ಮುದ್ರಿಕೆಯಿಂದ ಮೂಡಿವೆ.
ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಾರವಾದ ಅರ್ಥಗಾಂಭೀರ್ಯವಡಗಿದೆ.
ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತತ್ವ ತುಂಬಿದೆ. ಇವುಗಳ ಶಬ್ದವಿನ್ಯಾಸ ವಾಕ್ಯರಚನೆ ಉಪ
ಮಾನೋಪಮೇಯಾದ್ಯಲಂಕಾರಗಳು ಅಂದವಾಗಿವೆ. ಮೃದುವಾದ
ಮುದ್ದಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಮುದವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಇವು
ಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದರು ತತ್ವ
ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತವೆ.

ಶ್ರದ್ಧೆ, ಸನ್ಮಾರ್ಗ, ಭಕ್ತಿಹೀನಂಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಘಾತಕಂಗೆ ವಂದಿಸಿ
ನಿಂದಿಸುವಂಗೆ ದೇವದೂರನೆಂದುಒತ್ತಿಬಿತ್ತರಿಪ ಬಗೆಯನಿನ್ನಿಲ್ಲಿ ನೋಡಿ.
"ಕಲ್ಲಬಿತ್ತಿನೀರನೆರೆದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವಿಸುವದು ದಿಟವೇ! ಬೀಜ ವೃಕ್ಷದಂತೆ?

ಶ್ರದ್ಧೆಸನ್ಮಾರ್ಗ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ
ಗುರುಭಕ್ತಿ, ಲಿಂಗಪೂಜೆ, ಜಂಗಮಸೇವೆ
ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಇತ್ತಲೇ ಉಳಿಯಿತ್ತು
ಮತ್ತೆ ನಿಜವಸ್ತು ಎತ್ತಣ ಸುದ್ದಿ ನಿಮಗೆ

ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲಿ
ವಿಶ್ವಾಸ ಬೇಕು." ಮತ್ತಂ "ಬಿತ್ತಿದ ಬಿತ್ತು ಪೃಥುವಿಯ ಕೂಟ ಅಪ್ಪು
ವಿನ ದ್ರವದಿಂದ ಮಸ್ತಕ ಒಡೆವುದಲ್ಲದೆ,

ಉಷ್ಣದ ಡಾವರಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಯ ಬೇಗಿಗೆ ಮಸ್ತಕ ಒಡೆವುದುಂಟೇ?
ಲಿಂಗವು ಭಕ್ತಿಯ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ, ವಿಶ್ವಾಸದ ಸುಸಂಗಿಗೆ

ನಿಶ್ಚಯವಪ್ಪಲಿಂಗ ದೃಷ್ಟವಪ್ಪುದಲ್ಲದೆ
ಉನ್ಮತ್ತನಪ್ಪ ವಿಶ್ವಾಸ ಘಾತಕಂಗೆ ವಂದಿಸಿ ನಿಂದಿಸುವಂಗೆ,
ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಬಂದುದ ಬಾಯಿಗೆಡುವವಂಗೆ
ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗ
ವಂದಿಸನವರಿಗೆ"

ಈಶ್ವರನು ಯಲ್ಲಿಡೆಯೊಳುಂ ನಿಲ್ಲದೆ ಬಲ್ಲಿದನಾಗಿ ಸಲ್ಲೀಲೆಯಿಂದೊ
ಪ್ಪುತಿಹನೆಂದು ಹೇಳುವ ವಚನವಿದು—

"ಪೂಜಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ ಪೂಜೆಗೆ ತನ್ಮಯ ಮೂರ್ತಿ ನೀನು
ನಿನಹಿನಲ್ಲಿ ಅನುಕರಿಸಿ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ನಿನೆನಹಿಂಗೆ ಅತ್ಮಸ್ವರೂಪನು ನೀನು
ಎಲ್ಲಾಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಮಾಡಿಕೊಂಡಿಹೆನೆಂದರೆ
ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ ಮಹತೋಮಹೀಯ ನೀನು

ಸತ್ಯವೆಲ್ಲಿದ್ದಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದಿಪ್ಪೆ
ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು
ವಿಶ್ವಾಸ ಎಲ್ಲಿರ್ಪುದು ಅಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದಿಪ್ಪನು"

ಮತ್ತಂ– "ಮಣ್ಣನಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಜಗದ್ಭರಿತ ನೀನು
ಹೊನ್ನನಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಮನೋಮಯ ಮೂರ್ತಿ ನೀನು
ಹೆಣ್ಣನಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ತ್ರಿವಿಧಶಕ್ತಿ ಮೂರ್ತಿ ನೀನು,
ಪಸನನಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕಂಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ಹಿರಣ್ಮಾನು ಮೂರ್ತಿ ನೀನು,
ಎನಗೇನು ನಿಮಗಿತ್ತು ಕಾಂಬ ಕಾಣಿಕೆ?
ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ"

ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಕಾರಣ ಲಕ್ಷಣವನುಳ್ಳ ಪರಿಪರಿವನು ಅನುಭಾವಿ
ಯಾದ ಶರಣನ ಲಕ್ಷಣವನಿಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಹರು—

"ಬೀಜದೊಳಗಣ ವೃಕ್ಷವ ಹೆಣ್ಣು ಅದನಾರು ಮೆಲಬಹುದು?
ಪಸಿಯೊಳಗಣ ಲತೆಪರ್ಣ ತಲೆದೋರದನ್ನಸುಗಂಪಿನ
ಕುಸುಮವನದಾರು ಮುಡಿಯುವರು?
ಇಂತೀ ಅರುವಿನ ಅರುಹ ಕುರುಹಿಟ್ಟು ಕಂಡವನೇ ಲಿಂಗಾಂಗಿ
ಎನ್ನಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವಿಯ
ಸನ್ನದ್ಧಸ್ಥಲ."

ಮಾಡುವ ಮಾಟವು ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನ ಸಮೇತವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ

"ನೀರು ಸಲನಿಲ್ಲದೆ ಇರಬಹುದೆ?
ಬೀಜನೆಲನಿಲ್ಲದೆ ಹುಟ್ಟಬಹುದೆ?
ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅರಿಯಬಹುದೆ?
ಚಿತ್ ಚಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುಲಕ್ಷಿಸಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದೆ?
ಇಂತೀ ಕ್ರಿಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧ ಸ್ಥಲಭಾವ
ಎನ್ನಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಇವ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಉಭಯ
ಸ್ಥಲಭೇದ."

"ಎಸೆವಂ ಬಲ್ಲೆ. ಎಚ್ಚ ಬಾಣ ತಿರುಗಿ ಬಪ್ಪಂತೆ ಎಸೆವರ ಕಾಣೆ.
ಪೂಜಿಸುವರ ಬಲ್ಲೆ. ಪೂಜಿಸಿದ ಲಿಂಗ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ
ವೇದಿಸುವರ ಕಾಣೆ.

ಆ ನುಡಿಗೆ ನೆಡೆ. ಆ ನೆಡೆಗೆ ನುಡಿ. ಉಭಯವ ವೇದಿಸುವರ ಕಾಣೆ
ಈ ಉಭಯವು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾದಲ್ಲಿ ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ
ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಕ್ರಿಯಾನಿರತವಾದವಂಗಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯನಲ್ಲ.'

ಲಿಂಗಾಂಗಿಯ ಇರವೆಂತು?

"ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯೆಂದು ತಾ ಮುನ್ನ ಬಿಟ್ಟುದ ಮುಟ್ಟಬಹುದೆ?
ತನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೆ ತಾ ಭೋಗಿಸಿ ಲಿಂಗಮುಂತಾಗಿ ಕೂಡಿದೆನೆನ್ನಬಹುದೆ?
ಲಿಂಗದಂಗವನಂತು ತಾ ಕೂಡಲ್ಲಡೆ ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟೆ?

ತಾ ಕಬ್ಬ ಕಳವ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲರಿಯದೆ
ಇದಿರು ನೀವು ಬನ್ನಿ ಎಂಬ ಕಳ್ಳಗಾರನಂತೆ
ಈರ್ಷ್ಯೆಯ ಇದಿರಿಡಬಾರದ ಕುರುಹು
ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿ ತಾನಾಗಿ
ಕಾರಿಗೂಡಿ ಕರಗುವ ಕರ್ಪುರದಿಂವಿನಂತಿರಬೇಕು

ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ
ಸಂಗಗೂಡಿಯೇ ಸುಖಿಸುವ ಲಿಂಗಾಂಗಿಯ ಕರವು"

ಹೊರಗಣ ಕ್ರಿಯೆಯು ಒಳಗಣ ಜ್ಞಾನವು ಬಾಹ್ಯದ ಅಂಗ
ಅಂತರಂಗದ ಲಿಂಗವು ಒಂದಾಗಬೇಕೆಂದು ಬೋಧಿಸಿದ ವಚನ-

"ಆವ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿದಡು ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಬೇರು
ಬಯಲಿಂಗೆ ಶಾಖೆ ತಲೆದೋರುವಂತೆ
ಒಕ್ಕೆ ಮರೆ ಕ್ರಿಗೆ ಬಾಹ್ಯ ಉಭಯದ ಭೇದ ಉಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಭಕ್ತಿಯು
ಹೋರಾಟ ಬಿಡದು
ಎನ್ನಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ."

ಜೀವಲೋಕ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಬೇರಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೈಲಾಸದ ಹಂಗು
ಹರಿದಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ

"ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಿಹೆನೆಂಬುದು ಕೈಕೂಲಿ
ಕಾಯನೆರಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಿಹೆನೆಂಬುದು ಮತವಲ್ಲ
ಘನಲಿಂಗ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಪ್ಪ ಅನುವನರಿಯದೆ
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರ್ಮ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಃಕರ್ಮವೆ?
ಹೋಮದ ಮಾಟದ ಒಳಹೊರಗಿನಂತೆ
ಮರ್ತ್ಯ ಕೈಲಾಸವೆಂಬ ಕಟ್ಟಳೆಯಿಲ್ಲ
ಆತ್ಮನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಲಾಸ
ಮಹಾತತ್ವವಾದಲ್ಲಿಯೇ ಮರ್ತ್ಯದೊಳಗು
ಈ ಗುಣ ಸದಮಳ ಭಕ್ತಿಯ ಯುಕ್ತಿ
ಎನ್ನಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಇಕ್ಕಿದ ಗೊತ್ತು"

ಮತ್ತಂ— "ಕಾಯಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಕೈಲಾಸ
ಜೀವದ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಮಹದ ಕೂಟವೆಂಬುದು
ಕಾಯದ ಜೀವದ ಭೇದಪರಿತಲ್ಲಿ
ಅತ್ತಲತ್ತಲೆಂದು ಮತ್ತೆ ಹಲಬಲಿಲ್ಲ ಇದು ನಿಶ್ಚಯದ ಕೂಟ
ಎನ್ನಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ"

ಈತೆಂನಾಗಿ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಚನಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ತತ್ವದಿಂದ ತುಂಬಿವೆ.

ಅಮ್ಮನ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಸ್ವತಂತ್ರತೆಯು ಸ್ತ್ರೀ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿವೆ.

ಮಾತೆಯ ವಚನದಂತೆ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮಗಳ ವಚನಗಳು ಹಿತವಾಗಿವೆ. ವಿಹಿತವಾಗಿವೆ.

ಪೊರೆ.

(ಸಂ— ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿದ್ವಾನ್ ಎ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು ಸಿದ್ಧನಂಗಾ)

—ಂಂ—

ಶಿವುವಂಶ:— ಓಂ ನಮೋ ಜಗದೀಶ ಸಚ್ಚಕ್ತ ಹೃದಯೇಶ
ನಿತ್ಯಮಹಿಮಾಧಾರ ಸತ್ಯ ಗುಣಮಂದಾರ!
ಜಗಕೆ ನೀಂ ಕಾರಣನು ಕಾರಣವು ನಿನಗಿಲ್ಲ,
ಅಂತಕನು ನೀಂ ಜಗಕೆ ನೀನನಂತನು ದೇವ,
ಜಗಕೆ ನೀಂ ಮೊದಲಿಗನು ನಿನಗೆ ಮೊದಲಿನ್ನಂಟಿ!
ಲೋಕಗಳನುದ್ಧರಿಸಿ ತನ್ನ ತಾ ನೆನೆಯುತಲಿ,
ನಿನ್ನಿಂದ ಜೀವಿಗಳ ಸೃಜಿಸುತಿಹೆಯನವರತ,
ಕಡೆಗೆ ನೀನವುಗಳನು ತನ್ನೊಳಗು ಮಾಡುತಿಹೆ,
ನೀರಾಗಿ ಬಿರುಸಾಗಿ ಹಿರಿದಾಗಿ ಕಿರಿದಾಗಿ
ಹಗುರುರುವಾಗಿ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಕಂಡು ಕಾಣದೆ ಮೆರೆವೆ,
ವೇದಗಳ ಮೊದಲಿನೊಳಗೋಂಕಾರ ನೀನಲ್ತೆ!
ನಾದ ಮೂರುತಿ ನೀನು ಭವ ಮುರಿದು ಪೊರೆ ದೇವ.
ಪುಟ್ಟಲ್ಲದೊಂದಾಗಿ ಕೆಂಕರಿದು ಬಿಳಿದೆಂಬ
ಮೂರು ಗುಣಬೆರಕೆಯಿಂ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿಹೆ ನೀನು.
ಪ್ರಕೃತಿಯನು ಪರಿಕಿಸುವ ಸಾಕ್ಷಿ ನೀಂ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ
ಪುರುಷನೆಂದನವರತ ಮುನಿನಿಕರ ತುತಿಸುತಿದೆ,
ಪಿತರುಗಳ ಪಿತ ನೀನು ದೇವರಿಗೆ ದೇವತೆಯು,
ಪರಕೆ ನೀಂ ಪರತರನು ಬೊಮ್ಮರಿಗೆ ಬುಡ ನೀನು,
ಬಾನ್ಗಾಳಿಯುರಿ ನೀರುತಿರೆ ಶಶಿಗಳಿನ ನೊಡೆಯಂ
ರೆಂದೆಂಟು ವೈಯಿಂದ ತುಂಬಿರುವೆ ಸರ್ವೇಶ!
ಜಗದಂತರಾತ್ಮ ನೀಂ ಕರುಣಿಸುತೆ ಪೊರೆ ಜಗವ,
ನಿನ್ನೊಲವಿನಿಂದೆಮ್ಮ ಕುಲವು ಪಾವನವಾಯ್ತು,
ಸರ್ವಮಂಗಳೆ ದಯದಿ ಧನ್ಯರಾದೆವು ದೇವ!

ನಂದಿ:— ಕೊರಲೊಳಗೆ ಮಿರುಗುತಿಹ ಪೆರ್ಮಣಿಯ ಮುರಿದಿಳೆಯ
ಘೂಳಿಯಲಿ ಪುಡುಕುತಿಹ ತೆರನಂತೆ ಮದನಾರಿ!

ನಿಜಮನದಿ ತುಂಬಿರುವ ನಿನ್ನಿರವ ನರಿಯದಲೆ
ಜಲದೊಳಗೆ ಶಿಲೆಯೊಳಗೆ ಪುಡುಕುವರು ನಾವಿಲರು
ಬೊಮ್ಮಾಂತಗಳ ತುಂಬಿದಾಗಸವನರಿಯದಲೆ
ಮನೆಕಿಟಗಿನೆಡೆ ಮಾಡಿ ಬಣ್ಣಿಸುವ ತೆರನಂತೆ,
ಪೆರಿದಲೆಯ! ನಿನ್ನಿರವ ನಿರದಿತರ ಸುರರೊಡನೆ
ಸಮಮಾಡಿ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಮರುಳತೆಯ ನೇನೆಂಬೆ!
ಬಿಡಿಸಲಸದಳವಾದ ಗೂಢಾರ್ಥ ಗ್ರಂಥಿಗಳ
ಶ್ರುತಿವಚನ ತತಿಗಳಿಂ, ಮೇಧಾವಿಗಳ ಮತಿಗೆ
ವಿಕಾರ್ಥವಾಗದಿಹ ತಂತ್ರಗಳ ತಂಡದಿಂ,
ಪುರಾಣ ಪುಂಜದಿಂ, ವಿಫಲ ಕಲಹಗಳಿಂದ
ಬಡಬಡಿಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಒಣಮಾತಿನಿಂದೆಂತು
ನಿಜನಿರನಿನರಿವಹುದು! ವಿಶ್ವೇಶ! ಸತ್ಕರ್ಮ
ದಿಂ ಬೆಂದು ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾದವರ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ
ನೀನೊಲಿಯದಿರೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯುಂಟೆ ದೇವೇಶ!
ತಾರೇಶ ತಲೆದೊಡವು, ಕೊರಲಮಣಿವರಗರಲ,
ತಪ್ತೋಲಕ ಪಾವ್ಮಡಗತೊರೆಯೊಡವೆ. ಹರಿಶರವು,
ಗಿರಿಮನೆಯು. ಗಿರಿಜೆಯರೆ ವೈಯಿಂದ, ಮೆರೆವರಸೆ!
ಲೋಕಗಳಿಗಾಧಾರ ನಿನ್ನೊಲವು ಪೊರೆದೇವ ಕರುಣದೊಳು

ಬ್ರಹ್ಮ:— ಓರೋವರಿಸಗರ್ವ ವಿಪುಲ ತರಪಿನ ಫಲಕೆ
ದೋರೋರ್ವ ರೆಡೆಯಾಗಿ ಮೂಲೋಕ ಜೀವಿಗಳ
ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಾಗಿ ಮೆರೆವಗಜೆ ಶಂಕರರೆ!
ಪೊರವಂಡುವೆ; ಕರುಣಿಸುತೆ ಮನ್ನಿಪುದು ಬಿನ್ನಪವ
ತಾರಕನ ಬಾಧೆಯಿಂ ವಿಶ್ವಜಗವು ತಪಿಸುತಿದೆ
ಎನ್ನಿಂದ ವರವಡೆದು ಬಳಿದು ಮಲೆವಸುರನಂ!
ನಾನಿಂದು ಮುರ್ದಿಪುದು ಶರವಲ್ಲ ದೇವೇಶ!
ಮುಳ್ಳು ಗಿಡವಾದೊಡಂ ಬೆಳಿಸಿ ಕಡಿದವರುಂಟೆ!
ದಳಪತಿಯ ಸೃಜಿಸುತಲಿ ದೀನರನು ಕಾಪಾಡು
ಸುರಸೇನೆಗಳ ಪೊರೆವ ದಳಪತಿಯ ನೆರವಿಂದ
ಸುರಪತಿಯು ಜಯಸಿರಿಯ ಸೆರೆಗೈದು ತರುವನಿದೊ,

ಮೊರೆ.

(ಸೂ— ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿದ್ವಾನ್ ಎ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ)

——ಃಂಃ——

ಹಿಮವಂಶಃ— ಓಂ ನಮೋ ಜಗದೀಶ ಸಭಕ್ತ ಹೃದಯೇಶ
ನಿತ್ಯಮಹಿಮಾಧಾರ ಸತ್ಯ ಗುಣಮಂದಾರ!
ಜಗಕೆ ನೀಂ ಕಾರಣನು ಕಾರಣವು ನಿನಗಿಲ್ಲ,
ಅಂತಕನು ನೀಂ ಜಗಕೆ ನೀನನಂತನು ದೇವ,
ಜಗಕೆ ನೀಂ ಮೊದಲಿಗನು ನಿನಗೆ ಮೊದಲಿನ್ನಂಟಿ!
ಲೋಕಗಳನುದ್ಧರಿಸಿ ತನ್ನ ತಾ ನೆನೆಯುತಲಿ,
ನಿನ್ನಿಂದ ಜೀವಿಗಳ ಸೃಜಿಸುತಿಹೆಯನವರತ,
ಕಡೆಗೆ ನೀನವುಗಳನು ತನ್ನೊಳಗು ಮಾಡುತಿಹೆ,
ನೀರಾಗಿ ಬಿರುಸಾಗಿ ಹಿರಿದಾಗಿ ಕಿರಿದಾಗಿ
ಹಗುರುರಾಗಿ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಕಂಡು ಕಾಣದೆ ಮೆರೆವ,
ವೇದಗಳ ಮೊದಲಿನೊಳಗೋಂಕಾರ ನೀನಲ್ತೆ!
ನಾದ ಮೂರುತಿ ನೀನು ಭವ ಮುರಿದು ಪೊರೆ ದೇವ.
ಪುಟ್ಟಲ್ಲದೊಂದಾಗಿ ಕೆಂಕರಿದು ಬಿಳಿದೆಂಬ
ಮೂರು ಗುಣಬೆರಕೆಯಿಂ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿಹೆ ನೀನು.
ಪ್ರಕೃತಿಯನು ಪರಿಕಿಸುವ ಸಾಕ್ಷಿ ನೀಂ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ
ಪುರುಷನೆಂದನವರತ ಮುನಿನಿಕರ ತುತಿಸುತಿದೆ,
ಪಿತರುಗಳ ಪಿತ ನೀನು ದೇವರಿಗೆ ದೇವತೆಯು,
ಪರಕೆ ನೀಂ ಪರತರನು ಜೊಮ್ಮರಿಗೆ ಬುಡ ನೀನು,
ಬಾನ್ನಾಳಿಯುರಿ ನೀರುತಿರಿ ಶತಿಗಳಿನ ನೊಡೆಯಂ
ರಿಂದೆಂಟು ಮೈಯಿಂದ ತುಂಬಿರುವೆ ಸರ್ವೇಶ!
ಜಗದಂತರಾತ್ಮ ನೀಂ ಕರುಣಿಸುತೆ ಪೊರೆ ಜಗವ,
ನಿನ್ನೊಲವಿನಿಂದೆಮ್ಮ ಕುಲವು ಪಾವನವಾಯ್ತು,
ಸರ್ವಮಂಗಳೆ ದಯದಿ ಧನ್ಯರಾದೆವು ದೇವ!

ನಂದಿಃ— ಕೊರಲೊಳಗೆ ವಿಷಗುತಿಹ ಪೆರ್ಮಣಿಯ ಮುರಿದಿಳೆಯ
ಧೂಳಿಯಲಿ ಪುಡುಕುತಿಹ ತಿರನಂತೆ ಮುದನಾರಂ!

ನಿಜಮನದಿ ತುಂಬಿರುವ ನಿನ್ನಿರವ ನರಿಯದೆಲೆ
ಜಲದೊಳಗೆ ಶಿಲೆಯೊಳಗೆ ಹುಡುಕುವರು ಗಾವಿಲರು
ಬೊಮ್ಮಾಂಡಗಳ ತುಂಬಿದಾಗಸವನರಿಯದಲೆ
ಮನೆಕಿಟಿಗಿಗೆಡೆ ಮಾಡಿ ಬಣ್ಣಿಸುವ ತೆರನಂತೆ,
ಪೆತಿದಲೆಯ! ನಿನ್ನಿರವ ನಿರದಿತರ ಸುರರೊಡನೆ
ಸವಮಾಡಿ ಬಣ್ಣಿಸುನ ಮುರುಳತೆಯ ನೇನೆಂಬೆ!
ಬಿಡಿಸಲಸದಳವಾದ ಗೂಢಾರ್ಥ ಗ್ರಂಥಿಗಳ
ಶ್ರುತಿವಚಸ ತತಿಗಳಿಂ, ಮೇಧಾವಿಗಳ ಮತಿಗೆ
ಏಕಾರ್ಥವಾಗದಿಹ ತಂತ್ರಗಳ ತಂಡದಿಂ,
ಪುರಾಣ ಪುಂಜದಿಂ, ವಿಫಲ ಕಲಹಗಳಿಂದ
ಬಡಬಡಿಪ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಒಣಮಾತಿನಿಂದೆಂತು
ನಿಜವಿರವನರಿವಹುದು! ಏಕ್ಯೇಶ! ಸತ್ಯಮ್
ದಿಂ ಬೆಂದು ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾದವರ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ
ನೀನೊಲಿಯದಿರೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯುಂಟೆ ದೇವೇಶ!
ತಾರೇಶ ತಲೆದೊಡವು, ಕೊರಲಮಣಿವರಗರಲ,
ತಣ್ಣಲಕ ಪಾವ್ಪಡಗತೊರೆಯೊಡವೆ. ಹರಿಶರವು,
ಗಿರಿಮನೆಯು, ಗಿರಿಜೆಯರೆ ವೈಯಿಂದ, ಮೆರೆವರಸೆ!
ಲೋಕಗಳಿಗಾಧಾರ ನಿನ್ನೊಲವ ಪೊರೆದೇವ ಕರುಣದೊಳು

ಬ್ರಹ್ಮಃ— ಓಲೋವರಿಸಗರ್ವ ವಿಪುಲ ತಪಸಿನ ಫಲಕೆ
ದೋರೋರ್ವ ರೆಡೆಯಾಗಿ ಮೂಲೋಕ ಜೀವಿಗಳ
ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಾಗಿ ಮೆರೆವಗಜೆ ಶಂಕರರೆ!
ಪೊಡವಡುವೆ; ಕರುಣಿಸುತೆ ಮನ್ನಿಪುದು ಬಿನ್ನಪವ
ತಾರಕನ ಬಂಧೆಯಿಂ ವಜಾಜಗವು ತಪಿಸುತಿದೆ
ಎನ್ನಿಂದ ವರವನೆಮು ಬಳಿದು ಮುಲೆಪಸುರನಂ!
ನಾನಿಂದು ಮರ್ದಿಪುದು ತರವಲ್ಲ ದೇವೇಶ!
ಮುಳ್ಳು ಗಿಡವಾದೊಡಂ ಬೆಳಿಸಿ ಕಡಿದವರುಂಟೆ!
ಪಳಪತಿಯ ಸೃಜಿಸುತಲಿ ದೀನರನು ಕಾಪಾಡು
ಸುರಸೇನೆಗಳ ಪೊರೆವ ಪಳಪತಿಯ ನೆರವಿಂದ
ಸುರಪತಿಯು ಜಯಸಿರಿಯ ಸೆರೆಗೈದು ತರುವನಿದೊ,

(ಕೈತೋರಿಸಿ)ದೇವಗಣ ನಿಮ್ಮಡಿಯ ನೆನೆಯುತಿದೆ ಸರ್ವೇಶ !
ಮುರುಕದಿಂ ದೀನರನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡು.
ಮೊರೆಗೇಳಿಯುಣುಗರೊಳು ಮುನಿವ ಮಾತೆಯರುಂಟೆ ?
ವರವಿತ್ತು ಪೊರೆದೇವ ಶರಣಜನ ಸುರಭೂಜ.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಸಾರ.

(ಲೇಖಕ— ಶ್ರೀ. ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪ ಬ್ಯಾಳಿ ಬಿ. ಎ. ಬಿ. ಟಿ. ವಿಜಾಪುರ.)

ಅಂಗನು ಅಂದರೆ ಜೀವಾತ್ಮನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮವರು ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ ಎಂಬ ಆರು ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರು. ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳೆಂಬ ಹೆಸರು. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಜ್ಞಾನವೆಂದರೂ ಒಂದೇ, ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವೆಂದರೂ ಒಂದೇ. ನಮ್ಮ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳು ಲೌಕಿಕ ಪಾರಮಾರ್ಥಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಳಿ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವೆಂದರೆ ಆಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಬರೇ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಗೊಳ್ಳು ವೇದಾಂತವಲ್ಲ. ಅನುಭವವಿಲ್ಲದ ಬರೇ ಕಂಥಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮರುಳು ಸಿದ್ಧಾಂತವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಸುಲಲಿತವಾದ ವೇದಾಂತವೂ ಸುಗಮವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಂತೆ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲ. ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಂತೆ ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಗಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬೌದ್ಧ ಮತದಂತೆ ನೀತಿಗಷ್ಟೇ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಭಕ್ತಿ, ನೀತಿ, ಜ್ಞಾನಗಳ ಸಮುಚ್ಚಯವೇ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಮಾರ್ಗದ ರಹಸ್ಯವು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಜೀವಜಗತ್ತುಗಳನ್ನು ಸಿರ್ಮಿಸಿದ ವಿಕಾಸವಾದವೂ ಆ ಜೀವಜಗತ್ತುಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಕುಂಚನವಾದವೂ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ವಿಕಾಸವಾದಕ್ಕೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವೆಂದೂ ಆಕುಂಚನವಾದಕ್ಕೆ

ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವೆಂದೂ ಹೇಳುವದುಂಟು. ಇವನ್ನೇ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳು ಏಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕತ್ವವನ್ನೂ ಅನೇಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಏಕತ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಏಕತ್ವವು ಅನೇಕತ್ವವಾಗುವದೆಂದರೆ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಆ ಪರವಸ್ತುವು ಸಾಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದುವದು. ಅನೇಕತ್ವವು ಏಕತ್ವವಾಗುವದೆಂದರೆ ಸಾಕಾರವು ನಿರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗುವದು.

ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ವಿವರಣೆಯು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಗಮ, ಪಾರಮೇಶ್ವರಾಗಮ ವಾತುಲಾಗಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳು ವಚನವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಾಟು ಹೊಂದಿ ಒಳ್ಳೆ ರಸಭರಿತವಾಗಿಯೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿಯೂ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಬೇಕಾದ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅವು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಅಸ್ತಿವಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ವಚನಗಳನ್ನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ವಿನೇಚಿಸುವದೇ ವೀರಶೈವ ಮತದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು. ಆದರೆ ವಚನಗಳನ್ನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಂತೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಕರ್ಮಯೋಗ, ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಏಂಗಡಿಸುವದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ. ರಾ॥ಶ್ರೀ॥ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೊರಡಿಸಿದ "ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೨"ರಲ್ಲಿ ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ವಿವರವು ಒಳ್ಳೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯಬೇಕೆಂಬ ರಸಿಕರು ಆ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಓದಬೇಕು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ಮೊದಲು ತನ್ನ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಅಂಗರೂಪದಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತೋರುವನೆಂಬದನ್ನಷ್ಟು ವಿಚಾರಿಸೋಣ. ಪರಶಿವನು ಮೊದಲು ಭಾವಲಿಂಗವಾಗಿಯೂ ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿಯೂ ಅನಂತರ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಮಿಸಿದನು. ಆ ಭಾವಲಿಂಗವು ಕ್ರಿಯಾಭೇದದಿಂದ ಮಹಾಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಎಂಬೆರಡು ತೆರನಾಯಿತು. ಆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಎಂಬೆರಡು ರೂಪದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಗುರುಲಿಂಗ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಎಂಬೆರಡು ಭೇದವುಳ್ಳದ್ದಾಯಿತು. ಒಬ್ಬ ಪರವಸ್ತುವು ಕ್ರಿಯಾಭೇದದಿಂದ ಮೊದಲು ಮೂರಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಆರಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಲಿಂಗ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವೆಂಬ ಹೆಸರು.

ಆ ಪರವಸ್ತುವು ಆರುಲಿಂಗಗಳಾಗಿ ಆರುಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಆರು ಅಂಗಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಮಹಾಲಿಂಗವು ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವಾಯಿತು. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶರಣಸ್ಥಲವಾಯಿತು. ಜಂಗಮಲಿಂಗವು ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಳವಾಯಿತು ಶಿವಲಿಂಗವು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲವಾಯಿತು. ಗುರುಲಿಂಗವು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಹೇಶಸ್ಥಲವಾಯಿತು. ಆಚಾರವು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಭಕ್ತಸ್ಥಲವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲು ಪರವಸ್ತುವು ಭಾವಪ್ರಾಣ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಗಳಿಗನ ಸಂಸಿ ಯೋಗಾಂಗ, ಭೋಗಾಂಗ, ತ್ಯಾಗಾಂಗ ಎಂಬ ಮೂರು ಅಂಗಗಳಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಆರು ಅಂಗಗಳಾಗಿ ಅಳವಟ್ಟ ರೀತಿಗೆ ಅಂಗಷಟ್‌ಸ್ಥಲವೆನ್ನುವರು.

ಈ ಮೇರೆ ಒಬ್ಬ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕ್ರಿಯಾಭೇದದಿಂದ ೩ ಲಿಂಗಗಳಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ೬ ಲಿಂಗಗಳಾಗಿಯೂ ೬ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮೊದಲು ೩ ಅಂಗಗಳಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ೬ ಅಂಗಗಳಾಗಿಯೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವೆಂಬ ಹೆಸರು.

ಇನ್ನು ಅಂಗವು ಲಿಂಗವಾಗುವ ರೀತಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗವೆನ್ನುವರು. ಅದು ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗದ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಗನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಜೀವಾತ್ಮನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಹೊಂದಲಿಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾಭೇದದಿಂದ ಗುರುಸ್ಥಲ, ಲಿಂಗಸ್ಥಲ, ಜಂಗಮಸ್ಥಲವೆಂದು ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಗುರುಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ-ಮಹೇಶಸ್ಥಲಗಳು ಅಡಗುತ್ತವೆ. ಲಿಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲಗಳು ಕೂಡಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಜಂಗಮಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲಗಳು ಸಮಾವೇಶಹೊಂದುತ್ತವೆ.

ಈ ಷಡಂಗಗಳು ಷಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಷಡ್ವಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗುವವು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಭಕ್ತನು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯು ಮಹೇಶನು ನಿಷ್ಠಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಾದಿಯು ಅವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಶರಣನು ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಐಕ್ಯನು ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಆಡಗುವರು. ಮುಂದೆ ಆಚಾರ ಲಿಂಗವು ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರುಲಿಂಗವು ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಲಿಂಗವು ಜಂಗಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಜಂಗಮಲಿಂಗವು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮರಸ ಹೊಂದುವವು. ಅರ್ಥಾತ್ ಇಷ್ಟವು ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಣವು ಭಾವದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗುವುದೆಂಬರ್ಥ. ಇದಕ್ಕೇ ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವೆನ್ನುವರು

ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯವು ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವಾದರೆ ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅಂಗನು ಲಿಂಗವಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಹೊಂದುವದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಅಯಾಯ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಪರಸ್ಪರವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿವೆ. ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ. ಅವ ಅಷ್ಟು ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿ ಹೆಣೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮಾನವ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ, ತಾರುಣ್ಯ,, ವಾರ್ಧಕ್ಯಗಳೆಂಬ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಒಂದೊಂದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ಬೇರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟು. ಅಂದಬಳಿಕ ನಾವು ಒಂದು ಸ್ಥಲವು ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಒಂದು ಅವಸ್ಥೆಯು ವಿಕಾಸಹೊಂದಿ ಇನ್ನೊಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅದಕಾರಣ ಭಕ್ತಸ್ಥಲವು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲ. ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸುವದು ಶುದ್ಧ ತಪ್ಪು. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕತೆಹ್ತಾಗೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶಿವಶರಣರು ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತ, ಭಕ್ತನ ಮಹೇಶ, ಭಕ್ತನ ಪ್ರಸಾದಿ, ಭಕ್ತನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಭಕ್ತನ ಶರಣ, ಭಕ್ತನ ಐಕ್ಯ ಹೀಗೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳನ್ನೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿರುವರು. ಅದರಂತೆ ಉಳಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬಗೆಯ ಆರಾರು ಸ್ಥಲಗಳು ನೇರ್ಪಟ್ಟು ಒಟ್ಟು ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳು ಮುಂದೆ ಳಳ ಅಂಗಸ್ಥಲ, ೫೬ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಹೀಗೆ ೧೦೧ ಸ್ಥಲಗಳಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ವಿವರವು ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಅಂಗಸ್ಥಲ.

	ಭಾಗ		ಭಾಗ
(೧) ಭಕ್ತಸ್ಥಲ	೧೫	(೪) ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲ	೫
(೨) ಮಹೇಶಸ್ಥಲ	೯	(೫) ಶರಣ ಸ್ಥಲ	೪
(೩) ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲ	೬	(೬) ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ	೪
			೪೪

ಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

	ಭಾಗ		ಭಾಗ
(೧) ಆಚಾರಲಿಂಗ	೯	(೪) ಜಂಗಮಲಿಂಗ	೧೨
(೨) ಗುರುಲಿಂಗ	೯	(೫) ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ	೯
(೩) ಶಿವಲಿಂಗ	೯	(೬) ಮಹಾಲಿಂಗ	೯
			೩೨

ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವರುಗಳೆಲ್ಲ ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಆತ್ಮ ಎಂಬ ಆರು ತತ್ವಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಈ ತತ್ವಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುತ್ತವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ: ಪೃಥ್ವಿಯೇ ನಾಸಿಕವು, ಅಪ್ಪುವೇ ಜಿಹ್ವೆಯು, ತೇಜವೇ ನೇತ್ರವು, ವಾಯುವೇ ತ್ವಚವು, ಆಕಾಶವೇ ಶ್ರೋತ್ರ, ಆತ್ಮನೇ ಹೃದಯ. ಈ ಆರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಿಂದು ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಭಕ್ತಸ್ಥಲವೇ ನಾಸಿಕವು. ಮಹೇಶಸ್ಥಲವೇ ಜಿಹ್ವೆಯು. ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವೇ ನೇತ್ರವು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲವೇ ತ್ವಚವು, ಶರಣಸ್ಥಲವೇ ಶ್ರೋತ್ರವು. ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವೇ ಹೃದಯವು. ಇವೇ ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು ಇವುಗಳ ಭೌತಿಕತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದು ಶಿವತತ್ವಮಯವಾಗಿ ಮಾಡುವದೇ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವು. ಅಂದರೆ ಅಂಗಗುಣಗಳನ್ನಳಿದು ಆತ್ಮನು ಲಿಂಗಗುಣಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅದರ ಅರ್ಥ.

ಅಂಗನು ನಾಸಿಕವನ್ನು ಆಚಾರಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಜಿಹ್ವೆಯನ್ನು ಗುರುಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿಯೂ, ನೇತ್ರವನ್ನು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿಯೂ. ತ್ವಚವನ್ನು ಜಂಗಮಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿಯೂ. ಶ್ರೋತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಹೃದಯವನ್ನು ಮಹಾಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಅರ್ಥಾತ್ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಉದಾತ್ತಗೊಳಿಸುವದೇ

ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವು. ಇದೇ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸೊಬಗು ಸೌಂದರ್ಯ.

ಜೀವಾತ್ಮನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಪರಮಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವನು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಬಿಡಲಾಗದು. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ "ಸನ್ಯಾಸಃ ಕರ್ಮಯೋಗಶ್ಚ ನಿಃಶ್ರೇಯಸಕರಾವುಭೌ। ತಯೋಸ್ತು ಕರ್ಮ ಸನ್ಯಾಸಾತ್ ಕರ್ಮಯೋಗೋ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ॥" ಅಂದರೆ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗುವದೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಜನಸೇವೆ ಮಾಡುವದೂ ಇವೆರಡೂ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗುವದಕ್ಕಿಂತ ಕರ್ಮಯೋಗಿಯಾಗುವದೇ ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯಾದರೋ ಸನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಇಂಬಿಲ್ಲ. ಅಪರಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಯೋಗವೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದುದು. ವೀರಶೈವನು ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಭಾವಲಿಂಗಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಭಕ್ತಿ, ಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸಮಾಜ ಪ್ರಾಣಿಯಾದುದರಿಂದ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಲೋಕ ಹಿತದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮ ಸೇವಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಕ್ಕೇ ನಮ್ಮವರು ಕಾಯಕವೆಂದು ಕರೆದಿರುವರು. "ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ" ವೆಂದು ಹೇಳಿರುವರು. ಆದುದರಿಂದ ವೀರಶೈವನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ಸ್ಥಲಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ಯಾವ ಯಾವ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ಇದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವೇಚಿಸೋಣ.

ಭಕ್ತಸ್ಥಲ.

ಭಕ್ತನಿಗೆ ಆಚಾರಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವದರಿಂದ "ಆಚಾರಃ ಪ್ರಥಮೋ ಧರ್ಮಃ" ಎಂಬಂತೆ ಅತನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸದಾಚಾರಿಯಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಭಕ್ತನ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಶುದ್ಧವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು. "ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ನಡೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದರೆ ಹಿಡಿದಿರ್ದ ಲಿಂಗ ತಾ ಘಟಸರ್ಪ ನೋಡಾ" ಎಂದು ಶರಣರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಲಿಂಗ ಮುಟ್ಟಿದ ಕೈ ವಿಷಸಲು, ಲಿಂಗ ಧರಿಸಿದ ದೇಹ ದೇವಾಲಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಭಕ್ತನು ದುಶ್ಚಟ ದುರಾಚಾರಗಳಿಗಿಂಬುಗೊಡದೆ ಸದಾಚಾರ

ದಿಂದಲೇ ನಡೆಯಬೇಕು. ಭಕ್ತನು ಕೃಷಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಸ್ವಧರ್ಮೋನ್ನತಿಗಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ತನು ಮನ ಧನಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಭಕ್ತನು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕಾಯಕವ ಮಾಡುವ ಇತರ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಕುಲವನ್ನೆಣಿಸಬಾರದು. ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾದ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಸರಿಸಮಾನರು. "ಲಿಂಗಸಹಿತ ಭಕ್ತ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಕಾಯಕವಾಯ್ತೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೆನಾದರೆ ನಿನ್ಮಾಣೆ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಕುಲವನಾರಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ರಾಣೆವಾಸದಾಣೆ" ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಆಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಅಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಒಳಪಂಗಡಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತರುವದೇ ಭಕ್ತಸ್ಥಲದ ಗುಟ್ಟು. ಇದೇ ಆಚಾರಲಿಂಗಪೂಜೆಯು

ಮಹೇಶಸ್ಥಲ.

ಮಹೇಶನು ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿಷ್ಠಾಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಮಹೇಶಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಗುರುಲಿಂಗವೇ ಮುಖ್ಯ. ಮಹೇಶನು ಗುರುವಿನಿಂದ ತ್ರಿವಿಧ ದೀಕ್ಷಾಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಗುರುವು ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟ ವ್ರತ ನೇಮಾದಿಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವನು. ಎಂಥ ವಿಘ್ನಗಳು ಬಂದರೂ ಆತನು ಹಿಡಿದ ವ್ರತವನ್ನೆಂದಿಗೂ ಬಿಡುವವನಲ್ಲ. ಮಹೇಶನು ಪರನಾರಿಯರನ್ನು ಕನ್ನೆತ್ತಿ ನೋಡನು. ಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟನು. ಅನ್ಯ ದೈವಕ್ಕೆಂದಿಗೂ ಎರಗನು. ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಗಳಿಗೆಂದಿಗೂ ಹೋಗನು. ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನೆಂದಿಗೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳನು. ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮನಿಂದೆಯನ್ನೆಂದಿಗೂ ಸೈರಿಸನು. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಶಕುನ, ಸೂತಕಗಳನ್ನು ನಂಬನು. ಯಜ್ಞಯಾಗ, ಬಲಿದಾನ ಮೊದಲಾದ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನೆಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸಹಿಸನು. ವೇಷವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಜರಿಯುವನು. ಮಠ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಿತವಾಗುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಕೀರ್ತನ, ಪ್ರವಚನ, ಲೇಖನ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರವೇರಿಸುವನು. ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯೇ ಮಹೇಶಸ್ಥಲದ ಲಕ್ಷಣವು.

ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲ.

ಪ್ರಸಾದಿಯು ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಂತೆ ಲೋಕಹಿತದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡುವನು. ಆತನು ಮಾಡುವದು, ಉಣ್ಣುವದು, ಕೊಡಕೊಂಬುವದು ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಜರುಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸಾದಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. "ಯದ್ಯತ್ಕರ್ಮಕರೋಮಿ ತತ್ತದಖಿಲಂ ಶಂಭೋತವಾರಾಧನಂ" ಎಂಬ ಮಾತು ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯಿಸುವದು. ಪ್ರಸಾದಿಯು ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ನಾನು ಮಾಡಿದೆನೆಂದು ಅಹಂಭಾವ ತಾಳದೆ ಶಿವನೇ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಉದಾತ್ತಭಾವವನ್ನು ತಾಳುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಸ್ಥಳ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪೂಜಕನು. ಅಂದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆತನು ಲಿಂಗರೂಪಾಗಿ ಕಾಣುವನು. 'ಆತ್ಮವತ್ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ ಸ ಪಂಡಿತಃ' ಎಂಬ ಮಾತು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂತ ದಯಾ ಗುಣವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಸಕಲ ಚರಾ ಚರಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಲಿಂಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣದಂತೆ ಕಾಣುವನಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಆತನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವಪ್ರೇಮವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲದ ಹೆಗ್ಗುರುತು. ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಿತವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಶಿವಯೋಗವು.

ಶರಣ ಸ್ಥಲ.

ಆನಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಾಗುವವನೇ ಶರಣನು. ಶರಣನು ತಾನು ಸತಿ ಲಿಂಗವು ಪತಿಯೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಅನಂದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗುವನು. ಈ ವಿಶ್ವದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವದೇ ಭಾವಲಿಂಗವು. ಆ ನಿರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಬೆರೆದು ಶರಣನು ಅನಂದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವನು. ಅವನು ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ದಾಟಿದವನಾದ್ದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ದುಃಖ ಸುಖಗಳಿಂದ ಆತನು ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿ

ರುತ್ತಾನೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಜಗತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಶರಣನು ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಪತಿತರನ್ನು ಪಾವನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಶರಣನಿರ್ದ ಸ್ಥಲವೇ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಶರಣನು ವಿಂದ ಜಲವೇ ತೀರ್ಥ. ಶರಣನು ನುಡಿದ ವಾಕ್ಯವೇ ವೇದ. ಶರಣನು ನಡೆದದ್ದೇ ಸತ್ಪಥ. ಶರಣನ ಅಂಗಣವೇ ಕೈಲಾಸ. ಶರಣನು ಚರಿಸಿದ್ದೇ ಧರ್ಮ. ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದೇ ಅಧರ್ಮ. ಶರಣರೊಡನೆ ಸರಸವಾಡಿದರೆ ಕೇಡು ತಪ್ಪದು. ಒಟ್ಟಿನ-ಮೇಲೆ ಶರಣನು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ.

ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ.

ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಹಾಲಿಂಗವಾವವನೇ ಐಕ್ಯನು. ಅಂದರೆ ಲೋಕದ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಾರಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವನು ಐಕ್ಯನು. ಶರಣನು ಕೆಲಕಾಲ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ ಪಡೆದರೆ ಐಕ್ಯನು. ನಿರಂತರ ಲಿಂಗಮಯನೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಾರಿ ಬೇರೊಂದು ಅವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲ. ಈತನೇ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಮಯನು. ಈತನೇ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ನಿತ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣನು. ನಿರಂಜನ ಪ್ರಣವ ಸ್ವರೂಪನು. ನಿತ್ಯಾನಂದ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನೇ ಐಕ್ಯನು.

ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ.

ಲೇಖಕರ್— ಜೀರಗೆ ಕ. ಬಸವಪ್ಪ ಬಿ. ಏ ಬೆಂಗಳೂರ ನಗರ.

ಕೀರ್ತನಕೇಸರಿ ಶ್ರೀ. ಬಿ. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ೧೯೪೦ನೆಯ ಇಸ್ವಿಯ ಅಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳ ತಮ್ಮ "ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ" ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ "ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮತ್ತು ಶಿವದೀಕ್ಷೆ" ಎಂಬ ಒಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಮುಂದೆ ಕಂಡಂತೆ ಟೀಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ—"ಇಂದು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಲವರು ದೀಕ್ಷಾಹೀನರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದುಃಖಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯೇ ಸರಿ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಲಿಂಗಧಾರಣವೇ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯೇ ಸರಿ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೂ ನಡೆವಳಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದುದೇ ಕಾರಣವೆನಿಸಿದೆ." ಈ ವಿಚಾರ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಎರಡು ಹೊಸ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈಗ ಅನೇಕರು ಶಿವದೀಕ್ಷಾ ಹೀನರಾಗಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಲಿಂಗಧಾರಣವು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಮೊದಲನೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಎರಡನೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಆಧಾರ. ಲಿಂಗಧಾರಣ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಳು ಭಿನ್ನವಾದವುಗಳೆಂಬ ಕೀರ್ತನ ಕೇಸರಿಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಬಹುಮಂದಿಗಳು ಶಿವದೀಕ್ಷಾ ಹೀನರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಲಿಂಗಧಾರಣ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಳ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನೂ, ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ, ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದಿರುವುದೇ ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಶ್ರೀ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ತಿಳಿದಂತೆ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಳು ಭಿನ್ನವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಶಿವಶರಣರ ಅನಂತ ವಚನಗಳ ಪ್ರಕಾರವೂ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯೇ ಮುಂತಾದ ಅನಂತ ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಾರವೂ ಲಿಂಗಧಾರಣ

ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಭೇದವೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕುಗಳಂತೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಲಿಂಗಧಾರಣವಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಯು ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಲಿಂಗಧಾರಣವು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮಾಡದೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ವಿವಾಹವು ಮಾಂಗಲ್ಯಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿವಾಹದಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪುರೋಹಿತನು ವಧುವರರಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿ ಮಾಂಗಲ್ಯಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ ಹಾಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಅಂಗಲಿಂಗಗಳ (ಶಿವಜೀವರ) ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಈ ವಿಚಾರವು ಶಿವಶರಣರ ಅನಂತ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದೆ.

"ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಲಿ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಲಿ, ವೈಶ್ಯನಾಗಲಿ, ಆವ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಾತನಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡೆದು ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದ ಆಚಾರಸಂಪನ್ನ ಸತ್ಕ್ರಿಯನಾದ ಮಹಾತ್ಮನೇ ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ನೋಡಾ ಅಖಂಡೇಶ್ವರಾ"

ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ "ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದ" ಎಂಬ ಪದಗಳು ಲಿಂಗ ಧಾರಣವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಮತ್ತೆ—

"ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಲಕ್ಷಣವನರಸುವರೇನಯ್ಯಾ? ಲಿಂಗ ದೇವನ ಪೂಜಿಸಿ ಕುಲವನರಸುವರೇನಯ್ಯಾ?"

ಇಲ್ಲಿ "ಲಿಂಗದೇವನ ಪೂಜಿಸಿ" ಎಂಬ ಪದಗಳು ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಮತ್ತೆ—

"ಅಣವಮಲ, ಮಾಯಾಮಲ, ಕಾರ್ಮಿಕಮಲ, ಎಂಬ ಮಲತ್ರಯಂಗಳ ಕಳೆದು ಆಜ್ಞಾದೀಕ್ಷೆ, ಉಪವಾದೀಕ್ಷೆ, ಸ್ಪರ್ಶಿತ ಕಾರೋಹಣ, ಕಳಶಾಭಿಷೇಕ, ವಿಭೂತಿಪಟ್ಟ, ಲಿಂಗಾಯತ, ಲಿಂಗಸ್ಥಾಯತ ಈ ಏಳನು ಕಾಯಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶವ ಮಾಡುವುದು. ಸಮಯ, ನಿಸ್ಸಂಸಾರ, ನಿರ್ವಾಣ, ತತ್ವದೀಕ್ಷೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಅನುಗ್ರಹ, ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧಿ ಈ ಏಳನು ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶವ ಮಾಡುವುದು. ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತ, ದೃಢವ್ರತ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಾತೀತ, ಅಹಿಂಸೆ, ಮನೋರ್ಲಯ, ಲಿಂಗನಿಜ, ಸದ್ಯೋನ್ಮುಕ್ತಿ ಈ ಏಳನು ಮನಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶವ ಮಾಡುವುದು. ಈ ಕ್ರಮವನರಿದು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಹಜ ದೀಕ್ಷೆಯುಯ್ಯಾ"

ಇಲ್ಲಿ "ಲಿಂಗಾಯತ ಲಿಂಗಸ್ಥಾಯತ" ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಬೇಕು. ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರು ಈ ಅತುಲವಾದ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣವು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೆ—

"ಶ್ರೀಗುರುಸ್ವಾಮಿ ಬಹಳವಪ್ಪ ಶಿವಲಿಂಗವ ಸೂಕ್ಷ್ಮವ ಮಾಡಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಬೇರೆ ಯೋಗವುಂಟೆ?"

ಮತ್ತೆ

"ಹೆಸರಿಡಬಾರದ ಲಿಂಗವ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಎನ್ನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕರತಳಾಮಳಕದಂತೆ ಮಾಡಿ ಎನ್ನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗವ ಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀಗುರುಚನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ ಹೆಸರಿಟ್ಟ ಲಿಂಗದ ಹೆಸರ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಯ್ಯ"

ಮತ್ತೆ

"ಎನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನದ ಕಾಯದ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತವನಿರಿಸಿ ಮನಭಾವ ಕರಣೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸ್ವರೂಪೀಕರಿಸಿ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ತೋರಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಕೊಟ್ಟ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಶ್ರೀಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂದು ಬದುಕಿದೆನಯ್ಯಾ"

ಈ ವಚನಗಳಿಂದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣವೇ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರು

ತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ? ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ಗುರಿಯೇ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಾಗಿದೆಯೆಂಬುದು ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಏನು ಹೇಳುತ್ತವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗಿ ಶಿವಾಚಾರ್ಯನು ರೇಣುಕಾಗಸ್ತ್ಯ ಸಂವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಿಚಯವಾದ ಗ್ರಂಥ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮತತ್ವ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಈ ಗ್ರಂಥವೂ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳೇ ವೀರಶೈವನು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕಾದ ನೂರೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು. ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣಸ್ಥಲವೆಂಬುದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ಥಲ ಇದು ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಸ್ಥಲ. ಪಿಂಡಸ್ಥಲ, ಪಿಂಡಜ್ಞಾನಸ್ಥಲ, ಸಂಸಾರಹೇಯಸ್ಥಲ, ಗುರುಕಾರುಣ್ಯಸ್ಥಲ, ಇವುಗಳೇ ಮೊದಲನೆಯ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಲಗಳು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಲಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಬರತಕ್ಕುದೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಲಿಂಗಧಾರಣಸ್ಥಲ. ಈ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ವಿಚಾರವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಲಿಂಗಧಾರಣವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೇ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಶಿವಯೋಗಾಚಾರ್ಯನು ಲಿಂಗಧಾರಣಸ್ಥಲವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಏಕೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು? ಮತ್ತು ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ (ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪುಟದ ೧೦ನೆಯ ಮತ್ತು ೧೧ನೆಯ ಪಂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ) ಲಿಂಗಧಾರಣವಾದ ನಂತರ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ನಡೆಯಬೇಕಾದುದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಾಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣಸ್ಥಲವಾದ ನಂತರ ಶಿವದೀಕ್ಷಾಸ್ಥಲವೆಂಬ ಒಂದು ಸ್ಥಲವನ್ನೇಕೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಿಲ್ಲ? ಲಿಂಗಧಾರಣೆಗಾಗಿಯೇ ಒಂದು ಸ್ಥಲವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿಟ್ಟ ಶಿವಯೋಗಾಚಾರ್ಯನು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಏಕೆ ಒಂದು ಸ್ಥಲವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು? ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಿಷ್ಟೇ. ಲಿಂಗಧಾರಣ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಳು ಭಿನ್ನವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಲಿಂಗ

ಧಾರಣ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಾಚಾರ್ಯನು ಶಿವಶರಣರ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯ ವಿವರಣೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆಯನ್ನೂ ಅವಲೋಕಿಸುವ. "ಶಕ್ತಿಪಾತಂ ಸಮಾಲೋಕ್ಯ ದೀಕ್ಷಾಯಾ ಯೋಜಯೇದಮುಂ। ದೀಯತೇ ಚ ಶಿವಜ್ಞಾನಂ ಕ್ಷೀಯತೆ ಪಾಶ ಬಂಧನಂ॥" ಎಂದರೆ ಯಾವುದರಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಶಿವಾಭಿಧಾನವುಳ್ಳ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ ಯಾವುದರಿಂದ ಮಲಮಾಯಾ ಕರ್ಮಬಂಧವು ಕ್ಷೀಣಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೋ ಅಂಥ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯೇ "ದೀಕ್ಷೆ" ಯೆಂದು ದೀಕ್ಷೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಇಂಥ ದೀಕ್ಷೆಯು ವೇಧಾ, ಮಂತ್ರ, ಕ್ರಿಯಾ ಎಂದು ಮೂರು ತೆರನಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಶ್ರೀಗುರುವು ತನ್ನ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜೀವನನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಶಿವಹಸ್ತವನ್ನು ಜೀವನ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ತನ್ನ ಕರಕಮಲದಿಂದ ಜೀವನು ಸಮುತ್ಪನ್ನನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ವೇಧಾ ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ಜೀವನ ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವುದೇ ಮಂತ್ರ ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ಕಲಶ ಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕ ಮಂಡಲವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಜೀವನ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಭಾವವೆಂಬ ಲಿಂಗತ್ರಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವುದೇ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯೆಂದೂ ಶಿವಯೋಗಾಚಾರ್ಯನು ಬಹು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಗಳು ಭಿನ್ನವಾದವುಗಳಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯೋಗಿಯೂ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಾನುಭಾವಿಯೂ ಉದ್ದಾಮ ಕವಿಯೂ ಆದ ಶ್ರೀ ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಯತಿಯು ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದೇನೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ.

"ವೇಧಾ ದೀಕ್ಷೆ ಮಂತ್ರ ದೀಕ್ಷೆ ಕ್ರಿಯಾ ದೀಕ್ಷೆ ಎಂಬ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ಕಳೆದು ಲಿಂಗ

ತ್ರಯಗಳ ಸಂಬಂಧಿಸಿದನು. ಆದೆಂತೆಂದಡೆ ವೇಧಾ ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಶ್ರೀಗುರು ತನ್ನ ಹಸ್ತವ ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗವ ಮಾಡಿದುದು ಮಂತ್ರ ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಶ್ರೀ ಗುರು ಪ್ರಣವ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಮಂತ್ರವ ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದುದು. ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಆಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವನೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವ ಮಾಡಿ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. ಇದು ಕಾರಣ ವೇಧಾ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕಾರಣ ತನುವಿನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವಳಿದು ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತು. ಮಂತ್ರ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವಳಿದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಕ್ರಿಯಾ- ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ಥೂಲತನುವಿನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವಳಿದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಅಂಗ ತ್ರಯುಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ತ್ರಯುಂಗಳ ಧರಿಸಿದನಯ್ಯಾ ಮಹಾಲಿಂಗಗುರು ಶಿವಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ. "

ಮತ್ತು

"..... ಎಷ್ಟು ಅರುಹಾದರೂ ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಶಿವಲಿಂಗ ಧಾರಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅರುಹಲ್ಲ. ಅದು ನಮ್ಮ ಪುರಾತನರ ಮತವಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಶಿವನು ತಾನಾದರೂ ಆಗಲಿ ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗಧಾರಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಮುಖವ ನೋಡಲಾಗದು ಕಾಣಾ. ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಅದು ಶಿವಾಚಾರದ ಪಥವಲ್ಲದ ಕಾರಣ....."

ಈ ವಚನಗಳಿಂದ ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಯತಿಗಳೂ ಸಹ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗಧಾರಣ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಈ ರೀತಿಯಿರುವಲ್ಲಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೇ ಬೇರೆ ಲಿಂಗಧಾರಣವೇ ಬೇರೆ ಎಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಭ್ರಾಂತಿಯೇ ಸರಿ.

ಇನ್ನು ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯು ಯಾವ ಯಾವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಮತ್ತು 'ಶಿವದೀಕ್ಷೆ' ಮತ್ತು 'ಲಿಂಗಧಾರಣ' ಪದಗಳು ಯಾವ ಯಾವ

ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆಯೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಅವಲೋಕಿಸೋಣ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಗೆ ಎರಡು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಒದಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾದವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದಾಗ ಒದಗತಕ್ಕ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಮತ್ತೊಂದು ಅಲಿಂಗಿಗಳು ಎಂದರೆ ವೀರಶೈವೇತರರು ಎಂದರೆ ಭವಿಗಳು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಬಂದಾಗ ಒದಗತಕ್ಕ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಈ ಎರಡೂ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಿಸಬೇಕಾದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ. ಒಂದರಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷಿಯು ಮಗುವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಅವನು ವಯಸ್ಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾದವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಶಿವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಾವು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಎರಡನೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ವೀರಶೈವೇತರರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯು ನಡೆಯತಕ್ಕ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯೆಂದು ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಈ ಎರಡು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆಗಳು ಮಾತ್ರ ತತ್ಪದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ಆಗಿವೆ.

ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾದವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದಾಗ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ನೋಡಿರುತ್ತೇವೆ. ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಭೇದಗಳಾದ ವೇಧಾ, ಮಂತ್ರ, ಕ್ರಿಯಾ, ಎಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ದೀಕ್ಷೆಗಳು ಶಿಶುವಿನ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನಿಂದ ಶಿಶುವಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶಿಶುವಿನ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು ಎಂದರೆ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಮಂತ್ರ, ಪಾದೋದಕ, ಪ್ರಸಾದ ಎಂಬ

ಎಂಟು ಆವರಣಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಶಿಶುವಿನ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಗುರುವು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಥಮ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶಿಶುವನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಶಿಶುವಿನ ಹಸ್ತ ಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗ ಮಾಡಿ ಶಿಶುವಿನ ಕಾರಣ ತನುವಿನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವನ್ನು ಕಳೆಯ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶಿಶುವಿನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿ, ಶಿಶುವಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವನ್ನು ಕಳೆಯ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಲಿಂಗವನ್ನು ಶಿಶುವಿಗೆ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಶಿಶುವಿನ ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವನ್ನು ಕಳೆದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯೇ ಮುಂತಾದ ಆಧಾರಗಳ ರೀತ್ಯಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವೇಧಾ ಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾ ದೀಕ್ಷೆಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವು. ಇದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅರ್ಥವಾಗತಕ್ಕ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು ಶಿಶುವಿನ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಅಷ್ಟಾವರಣವೆಂದರೆ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಮಂತ್ರ, ಪಾದೋದಕ, ಪ್ರಸಾದಗಳೆಂಬುದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಶಿಸುವಿಗೆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸುವವನೇ ಗುರು. ಶಿಶುವಿನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಲಾಗುವ ಮಂತ್ರವೇ ಮಂತ್ರ. ಶಿಶುವಿಗೆ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುವ ಲಿಂಗವೇ ಲಿಂಗ. ಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸುವಪಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಗುರುವು ಶಿಶುವಿಗೆ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಪೂಸಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಧರಿಸುವನು. ಈ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳೇ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ. ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಶಿಶುವನ್ನು ಜಂಗಮ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ನಮಿಸಲಾಗವುದು. ಈ ಜಂಗಮವೇ ಜಂಗಮ. ಈ ಜಂಗಮದ ಪಾದವನ್ನು ಉದಕದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿ ಆ ಉದಕವನ್ನು ಶಿಶುವಿನ ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಆ ಉದಕವನ್ನು ಶಿಶುವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗುವದು. ಈ ಉದಕವೇ ಪಾದೋದಕ. ಅನಂತರ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಊಣಬಡಿಸಿ ಆ ಜಂಗಮ ಒಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಶಿಶುವಿನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಿವೇದಿಸಿ ಆ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಶಿಶುವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಕೂಡಲಾಗುವದು. ಇದೇ ಪ್ರಸಾದ. ಇದೀಗ ಶಿಶುವಿನ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾಡುವ ಕ್ರಮ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಮಾಡತಕ್ಕ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ— ಶಿವಶರಣರ "ಲಿಂಗ ಮುಟ್ಟಲೊಡನೆ ಶಿವಕುಲವ ಹುಮ್ಮಸ ತಪ್ಪದು, " "ಲಿಂಗಭಕ್ತನೇ ಕುಲಜ, " "ಲಿಂಗವಿಪ್ಪವರ ಮನೆ ಕೈಲಾಸ" ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಶಿವಶರಣರ ಅಭಯ ಸಂವತ್ತುಗಳು ಪುಸಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ಎಂದ ಮೇಲೆ ಶಿಶುವಿನ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ಮೇಲೆ ಕಂಡ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕಾರದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಷ್ಟೇ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದುದೂ ಫಲಕಾರಿಯೂ ದುದೂ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಂದು ಕುಂಟು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯನ್ನು ಒಡ್ಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಶಿಶುವಿನ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕಾರದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿಯೂ ಆಡಂಬರವಾಗಿಯೂ ನಡೆಯದೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದೇ ಆ ಕುಂಟು ಆಕ್ಷೇಪಣೆ. ಆದರೆ ಈ ಸ್ಥೂಲತೆಗೆ ಸಪ್ರಮಾಣವಾದ ಮತ್ತು ಸಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಕಾರಣವುಂಟು. ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾದುದರಿಂದ ಶಿಶುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಲಿಂಗಧಾರಿಯಾದ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಜನನವಾದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾದ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಮತ್ತು ಬಂಧುಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಶಿಶು ಸದಾ ನೋಡುತ್ತದೆ, ಕೇಳುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಅನುಕರಣಮಾಡುತ್ತದೆ. ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸ್ನಾನಶಿವಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಗುವಿಗೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ಹತ್ತಿರ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೂ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಧಾರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಶಿಶುವಿನ ಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶಿಶುವು ಇದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನವಾದ ಕೂಡಲೆ ಅದು ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಶಿವಪೂಜೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವರನ್ನು ಅನುಕರಣ ಮಾಡುತ್ತ ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಧಾರಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವಯಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಹೇಳುವ ಶಿವ

ಪೂಜಾಮಂತ್ರ ಮಂಗಳಾರತಿ ಪದ ವಚನ ಶ್ರೀ ರುದ್ರ ನಮಕ ಚಮ ಕಾದಿಗಳನ್ನು ಪೃದ್ಗತವಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಂದ ತಾಯಿಗಳ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಶಿವಪೂಜ ಮುಂತಾದ ವೀರಶೈವ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಅದು ಸಮರ್ಥನಾ ಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಶು ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಕರುಣಿಸಿದ ದೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಭಾವವು ಶಿಶುವು ಬೆಳಬೆಳದಂತೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿ ಶಿಶುವು ಉತ್ತಮ ಲಿಂಗಾಂಗಿಯಾಗಿಯೂ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಶುವಿನ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಅದು ಇಷ್ಟೊಂದು ಫಲಕಾರಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಶಿಶುದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟುದೇ. ಶಿಶುದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಬಹು ಜಾಗ್ರತಿ ಯಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಾಮಿಕಾರಿಯೂ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ, ಇದನ್ನು ಮನಶ್ಶಾ ಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. "*Child is the father of the man*" ಎಂಬುದೇ ಅವರ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಇದರಿಂದಲೇ ಶಿಶು ಹುಟ್ಟಿದಾ ಗಲೇ ಏಕೆ ಶಿಶುವು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಎಂಟನೆಯ ತಿಂಗಳನಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿಶುವಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದಾಗ್ಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೆಂದು ಪ್ರಾಜ್ಞರ ಮತವಿದೆ. ಈ ವಿಚಾ ರಕ್ಕೆ ವೀರ ಅಭಿಮನ್ಯು, ಚಕ್ರವರ್ತಿ ನೇಪೋಲಿಯನ್, ಛತ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ, ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ಇವರುಗಳೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಶಿಶುದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕಾರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಯಷ್ಟೇ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದುದೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದುದೂ ಆಗಿದೆ.

ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇನ್ನು ಒಂದೆರಡು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲವು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಂದು ಹೊಸಪದ್ಧತಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗಧಾರ ಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಪಡೆದವರಿಗೇ ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ಯೆ ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಆ ಪದ್ಧತಿ. ಹೀಗೆ ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಮಾಡತಕ್ಕ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಗೆ ಅವರು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಸಲ ಮಾಡಿದ ಎಂದರೆ ಶಿಶು ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಲಿಂಗ

ಧಾರಣವು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲವೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಲಿಂಗ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವರಿಗೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಲಿಂಗ ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗತಕ್ಕ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ವ್ಯರ್ಥ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. "ತಲೆಶಿರೋಭಾರ" ದಂತೆ ಭಾರವಾಗಿದೆ. ಹಾಡಿದ್ದೇ ಹಾಡುವ ದಾಸಣ್ಣನ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತರನ್ನೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಕೆಲ ವರಿಗೆ ಒಂದು ಪುಣ್ಯಾದ ಕಲಸವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯ ವನ್ನು ಕೆಲವು ವೀರಶೈವರು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ವೈಯ್ಯಕ್ತಿಕವಾಗಿಯೂ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೆಂದರೇನು, ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು, ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ಮಹತ್ವವೇನು, ಅದರ ಗುರಿಯೇನು, ಫಲ ವೇನು, ಎಂಬಿವೇ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಾವೀಗ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಶಿವಶರ ಣರದೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಾವೀಗ ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಶಿವಶರಣರು ದೀಕ್ಷೆಗೆ ಬಹಳವಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮತ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಭಾರತ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರತಿ ಯೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯನನ್ನೂ ಪುನೀತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ಪವಿತ್ರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಪತಿತರನ್ನು ಪಾವನರನ್ನಾಗಿಯೂ ಪಾಪಿಗ ಳನ್ನು ಪುಣ್ಯವಂತರನ್ನಾಗಿಯೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿ ಲೋಕ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ಜೀವನದ ಉಸಿರಾಗಿ ದ್ದಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಶಿವ ಶರಣರ ಯಾವ ವಚನಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಭವಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು, ಅಲಿಂಗಿಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು ವುದು, ಮಾಂಸಶರೀರಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರ ಶರೀರಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು' ಈ ವಿಚಾರಗಳೇ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶಿವ ಶರಣರು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪುಣ್ಯದ ಕೆಲಸವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವೀರಶೈವನೂ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದು ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಲಕ್ಷೋಪ ಲಕ್ಷ ಜನರು ಲಿಂಗವಂತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪುನೀತರಾದರು. ಆದರೆ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆ ಶಿವಶರಣರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಹಸಗಳೂ ಉತ್ಸಾಹ ಔದಾರ್ಯಗಳೂ ತ್ಯಾಗ ಬುದ್ಧಿ ವಿಶಾಲ ಭಾವನೆಗಳೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ

ಹೋಗಿದೆ. ಶಿವಶರಣರು ಆಚರಿಸಿದ 'ಭವಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರನಾಗಿ' ಮಾಡ ತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ನಮಗೆ ದಿದಾರ್ಯವೂ ಶಕ್ತಿಯೂ ಸಾಲದೆ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಲಿಂಗ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಲಿಂಗ ಕಟ್ಟುವ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದವರಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕುವ ಜಾಣತನಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ಶಕ್ತಿ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಂದಿ ಕುಗ್ಗಿಹೋಗಿದೆಯೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವರಿಗೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಲಿಂಗ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೆನ್ನುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ "ವೀರಶೈವರ ಅಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ" ವೆಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ "ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವರೋಹಣ" ವೆಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ "ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯ ಅಪಭ್ರಂಶ" ವೆಂದಾಗಲೀ ಕರೆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಕ್ಷಮಿಸಿ. ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಾನು ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ನೋಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವರ ಅಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಕ್ಷೀಣತೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಾ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈಗಲಾದರೂ ವೀರಶೈವರು ಜಾಗ್ರತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಲೋಕ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕು. ಶಿವಶರಣನನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಅಡಿಯಿಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಒಂದೇ ಒಂದು ವಿಚಾರ. ಶ್ರೀ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ "ವೀರಶೈವರು ವೈದಿಕರ ಷೋಡಶ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಷಟ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಾಮಕರಣ, ಲಿಂಗಧಾರಣ, ವಿವಾಹ, ಶಿವದೀಕ್ಷೆ (ಉಪನಯನ) ಮೊದಲಾದ ದಶಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ." ಎಂದು ಬರೆದು "ಶಿವದೀಕ್ಷೆ" ಎಂಬ ಪದದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಆವರಣ ಚಿಹ್ನೆಯೊಳಗೆ "ಉಪನಯನ" ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಕಾಣಿಸಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ಉಪನಯನವೇ ಆಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಥವಾ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಸಮವಾದುದಾಗಿದೆಯೆಂಬ ಅರ್ಥಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ಉಪನಯನವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ

ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ಶ್ರೀ ಮೈ. ನಾಗೇಶ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರಿಂದ ಟೀಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೮ನೆಯ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೊಗ್ಗೆಯ ಮಾಯಿದೇವ ಕೃತ "ಶಿವಾನುಭವ ಸೂತ್ರ"ದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ.—

ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮೇಬ್ದೇ ಕುರ್ವೀತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯೋಪನಯನಂ" "ಮನುಸ್ಮೃತಿ" ಎಂದು ಅಷ್ಟಮ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಶರೀರವು ಕರ್ಮಾಧಿಕೃತವಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಶರೀರದ ಜಡಭಾವವು ಹಿಂಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದುದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ "ಕರ್ಮಣ್ಯಧಿಕೃತಾ ಯೇ ತು ವೈದಿಕೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯಃ। ತೈಃ ಸಂಧಾರ್ಯಮಿದಂ ಸೂತ್ರಂ ಕೃಯಾಂಗಂ ತದ್ಧಿ ವೈ ಸ್ಮೃತಂ" ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದಾದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧಾರಣವು ಯಾಗಾದಿ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರಪ್ರದವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕರ್ಮಕಲಾಪಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪವಾದ ಫಲವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವಿಲ್ಲವು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಪ್ರಾಕೃತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯಾನಂತರದಲ್ಲಿ ದುಃಖಪ್ರದವಾದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಲೋಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಶಿಖಾಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನೂ ಯಜ್ಞಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾದ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಮುಕ್ತನಾಗಲು ಹವಣಿಸುವನು. ತತ್ಪೈರೇಭಿರ್ನಿಬದ್ಧಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಧರ್ಮೈಶ್ಚ ಸಂಯುತಃ। ನಾನ್ಯೇನ ಶಕ್ಯತೇ ಮೋಕ್ತುಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ ದೀಕ್ಷಾಂ ಶಿವಾತ್ಮಿಕಾಂ॥" ಸರ್ವಜ್ಞಾನೋತ್ತರ ಸೂತ್ರ॥ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಶಿವನ ಶಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆತ್ಮೈಕತ್ವ ಜ್ಞಾನಾದಿಯಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾಶದಿಂದ ಮಲಪಾಕಾದಿ ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ತತ್ವಗಳಿಂದಲೂ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆತ್ಮನು ಬಂಧಮುಕ್ತತೆಗೋಸುಗ ಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡಲಾರನು ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ತತ್ವಮಸ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವು ಈ ದೀಕ್ಷಾಂಗವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸೂತ್ರಪ್ರತಿಪಾದಿತ ವಿಷಯದಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ದೀಕ್ಷಿತನೆಂದರೆ ಮುಕ್ತಾತ್ಮನೆಂಬುದೇ ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು. ದೀಕ್ಷಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಆಚ

ರಿಸುವ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಗಳು ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥವಾದವುಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವವು. ಆದುದರಿಂದ ದೀಕ್ಷಾಸಂಸ್ಕಾರವು ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದಲ್ಲವು. ಪ್ರಾಕೃತನು ಉಪನಯನದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ ಶಿಖಾಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಸನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕಾರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತ್ಯಜಿಸುವಂತೆ ವೀರಶೈವನು ದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿತಕ್ಕುದಾವುದಿಲ್ಲವು. ಆತನು ತ್ಯಜಿಸತಕ್ಕ ಪ್ರಾಕೃತಾಚಾರಗಳನ್ನು ದೀಕ್ಷಾ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ತ್ಯಜಿಸಿರುವನು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಯಥಾ ಮತೇಷು ತುರೀಯತ್ವೇನ ಶಸ್ಯತೇ॥ ಸನ್ಯಾಸ ಇತ್ಯಯಂ ದೇವಿ ವೀರಶೈವಸ್ತಥಾಶ್ರಮಃ॥" ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಕೃತಮತಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಾಶ್ರಮವೆಂದು ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ (ಮುಕ್ತಿ ಹೇತುವಾದ ಜ್ಞಾನದ ಅರ್ಜನೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದುದೆಂದು ನೆಗಳ್ತೆವಡೆದ) ಯಾವ ಸನ್ಯಾಸ ವಿದೆಯೋ ಅದರಂತೆಯೇ ಈ ವೀರಶೈವಾಶ್ರಮವಿರುವುದು. ಅಂದರೆ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಾಕೃತನಿಗೂ ದೀಕ್ಷಿತನಾದ ವೀರಶೈವನಿಗೂ ಸಾಮ್ಯವಿರುವುದೆಂದು ಪಾರಮೇಶ್ವರಾಗಮವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು. ಇದರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯು ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವು ಅಥವಾ ದೀಕ್ಷೆಯೇ ಉಪನಯನವು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಅವಿಚಾರರಮಣೀಯವಾಗಿರುವುದು." (ಶಿವಾನುಭವ ಸೂತ್ರ ೫೩ ಮತ್ತು ೫೪ ನೆಯ ಪುಟಗಳು.)

ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯು ಉಪನಯನವೂ ಅಲ್ಲ, ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೂ ಅಲ್ಲ.

ಉಪಸಂಹಾರ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾದ ಸಪ್ರಮಾಣವಾದ ಮತ್ತು ಸಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಮೇಲೆ ಕಂಡ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಗಳು ಶ್ರೀ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ ಭಿನ್ನವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿವೆ. ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣವಿದೆ. ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಲಿಂಗಧಾರಣವು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಅವು

ಜಾಸುಪೊಕ್ಕುಗಳಂತೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಎಂದಮೇಲೆ "ಇಂದು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಲವರು ದೀಕ್ಷಾಹೀನರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ" ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರ ಮಾತು ನ್ಯಾಯವಾದುದಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯಾಂಗಗಳಾವುವು?

ಲೇಖಕರು— ಪುರಾಣಿಕ ಬುದ್ಧಯ್ಯಾ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಧಾರವಾಡ.

ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯಾಂಗಗಳೇ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯಾಂಗಗಳಾಗಿರುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ವಾಙ್ಮಯ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ರಸಾಯನ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಅರಸು ಮನೆತನಗಳು, ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತೆ, ರಾಜಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಗಾಯನ ಕಲೆ, ಮೊದಲಾದವುಗಳೇ ಬಹಳೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವವು. ಇದರ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಓದುಗರು ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಅರಸುಮನೆತನಗಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ಕ್ರಿ. ಶ. ೨೧೫ ವರ್ಷಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಎಲೆಲಾ ಎಂಬುವ ಚೋಳ ದೇಶದ ಅರಸನು ಮೈಸೂರ ದಂಡಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಿಲೋನವನ್ನು ಗೆದ್ದನು. ೫ನೆಯ, ೬ನೆಯ, ೭ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಂಕಣದ ಮಯೂರರಸರು ಪಾಂಡ್ಯರ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ ಮಿಹರನ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಹೋಗುವ ಕೋಸರರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಷತ್ರೇ. ೬ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡ್ಯದೇಶವನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಲಭ್ರ ಅರಸರು ಕರ್ನಾಟಕದವರೇ. ೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಚಿಯ ಪಲ್ಲವ, ಕೇರಳ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಚೋಳ ಅರಸರನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ದಂಡಾಳುಗಳೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ.

ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದ ಗಂಗ, ಕದಂಬ, ಚಾಲುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ, ಹೊಯಸಣ, ಸೇವುಣ, ಕಲಭೂರ್ಯ, ಕಲಚೂರ್ಯ, ರಟ್ಟ, ಶಿಲಾಹಾರ, ಕೊಂಗಾಳ್ವ, ಚಿಂಗಾಳ್ವ, ಸೈಂದ, ಬಾಣ, ನೋಣಂಬ, ಪೈದುಂಬ, ಸಾಂತರ, ಸೇನಾವರ, ಪುನ್ನಾಡ, ವಿಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರ, ಕುರ್ಗ, ಕೆಳದಿ, ಬೀಳಗಿ, ಹಾಗಲವಾಡಿ, ಉಮ್ಮತ್ತೂರು, ನುಗ್ಗೇಹಳ್ಳಿ, ಬೇಲೂರ, ಸುಗಟೂರ, ಹದಿನಾಡು, ಮುಡಿಗೇರೆ, ಚಿತ್ರಕಲ್ಲದುರ್ಗ, ನಿಡುಗಲ್ಲು, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ಮಾಗಡಿ, ಎಲಹಂಕ, ಸಂತೆಬೆನ್ನೂರ, ಪಿರಿಯಪಟ್ಟಣ, ಸ್ವಾದಿ, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ, ಮದ್ಗರಿ, ಬಿಜ್ಜಾವರ ಮೊದಲಾದ ಅರಸರು ಹಾಗೂ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಕರ್ನಾಟಕದವರೇ. ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದೊಳಗೆ ಜೀವಿಸಿರುವ ದೇಸಾಯರಾದರೂ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಣ್ಣದೊಡ್ಡ ಅರಸರ ವಂಶಜರೇ.

ನೇಪಾಳ ಹಾಗು ಗುಜರಾತದ ಅರಸುಮನೆತನಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದವು. ಬಂಗಾಲದ ಸೇನರು ತಾವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಅರಸು ಮನೆತನದವರ ವಂಶಿಕರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಕನೋಜ ಅಂಸರು ಕರ್ನಾಟಕದ ನಂದಪಾಲ ಅರಸರ ವಂಶಿಕರೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಜೋಧಪುರ ಹಾಗೂ ಬಿಕಾನೇರದ ರಾಠೋಡರಸರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಅರಸು ಮನೆತನದವರೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಕಳಿಂಗ ದೇಶದ ಗಂಗರು ಹಾಗೂ ಕದಂಬರು ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದ ಗಂಗ ಹಾಗೂ ಕದಂಬ ಅರಸರ ವಂಶಿಕರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಪೂರ್ವ ಬಂಗಾಲದ ಅರಸರಾದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದವರೇ. ಇದರಂತೆ ಅನೇಕ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರೂ ಧಾರ್ಮಿಕಾಚಾರ್ಯರೂ ಕರ್ನಾಟಕದವರೇ ಆಗಿರುವರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೊರತು ಬೇರಿಲ್ಲೆಂಬುವದು ಗೊತ್ತಾಗುವದು.

ಇನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಯಾವವು ಎಂಬುದನ್ನೇ ವಿಚಾರಿಸುವದು ಈ ಲೇಖನದ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿರುವದು. (೧) ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ, ಹಳೇ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥಗಳ, ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳ ಹಾಗೂ ಲಾವಣಿ (ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ) ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳ ಸೂಚೀಪತ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವದು. (೨) ಅದಕ್ಕನು

ಸರಿಸಿ ಒಂದು ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಪುಸ್ತಕಾಲಯವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಮಾರತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿಸಿ ದೊರಕಿಸಿ ಇಡುವದು. (೩) ಆಮೇಲೆ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಅವುಗಳ ವಿಷಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸುವದು. ಈ ರೀತಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಧಾರವಾಡ ಲಿಂಗಾಯತ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಾಙ್ಮಯ ಶಾಖೆಯವರು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಚಾರಕನನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦೦೦ ಹಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸೂಚೀಪತ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರುವರು. ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಂದು ಲೇಖವನ್ನು ಡಾ॥ ಎಸ್. ಸಿ. ನಂದೀಮಠರವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿರುವರು. (೪) ತದನಂತರ ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದವರ ಕಡೆಯಿಂದ ತಕ್ಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಂಘಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ ಹಾ ಹಾ ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಏಳಿಗೆಯಾಗಬಹುದು. ಈ ದಾರಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ನಮಗೆ ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟವರು ದಿವಂಗತರಾದ ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಪಾಕ್ತನ ವಿಮರ್ಶ ವಿಚಕ್ಷಣ ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಆದ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು. ಇವರು ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಮಹದುಪಕಾರ ಮಾಡಿರುವರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೪೪ ಕವಿಗಳ ನಾಮನಿರ್ದೇಶವು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ೯೩ ಕವಿಗಳು ಪುರಾತನರಿರುವರು. ಅವರ ವಿವರವು—

ಕ. ಭಾಗ	ಜೈನರು	ವೀರಶೈವರು	ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು	ಇತರರು	ಅಂತೂ
೧	೯೫	೯೦	೪೫	೫೦	೨೮೦
೨	೫೬	೧೪೫	೭೬	೨೪	೩೦೧
೩	೨೩	೧೯೧	೧೦೮	೩೦	೩೫೨
	೧೭೪	೪೨೬	೨೨೯	೧೦೪	೯೩೩
ಹೊಸಬರು	೧	೨೭	೧೫೯	೨೮	೨೧೫
	೧೭೫	೪೫೩	೩೮೮	೧೩೨	೧೧೪೮

ಈ ಮಹಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮಗೆ ದಂಗು ಬಡಿಯುವಂತಿದೆ. ಇವರಂತೆ ವಿಜಾಪುರದ ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡವಿ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡರಲ್ಲದೆ ಉಳಿದವಂಗೆ ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಶಿವಾನುಭವ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ದ್ವಾರದಿಂದ ಈ ವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ೧೦೦ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಇವರು ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಸಿ ಹೊರಗೆಡವಿರುವರು. (*Charity begins at home*) ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಂತೆ ಅದು ಕೇವಲ ವೀರಶೈವರ ವಿಷಯಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಇವರ ಕೆಲಸದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರವಾಗಿರುವದು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಿ। ಎಸ್. ಶ್ರೀಕಂಠ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಮ್. ಎ. ರವರು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಹಾಯದಿಂದ (*Sources of Karanataka History Volume I*) ಎಂಬುದೊಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕಸ್ಥರಿಗೆ ಮಹದುಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅವರಿಗೆ ದೇವರು ದಯಪಾಲಿಸಲೆಂದು ಆ ದಯಾಘನನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಅನನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆವು.

ಇಂಥ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪೂರ್ವಿಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಇಡಿಗಂಟು ಕರ್ನಾಟಕದವರಿಗೆ ಇದ್ದಂತೆ ಭಾರತದೊಳಗಣ ಇನ್ನುಳಿದ ಯಾವ ಪ್ರಾಂತದವರಿಗೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿದರೆ ಅಷ್ಟೇನು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಉಳಿದವರಂತೆ ನಡೆಯುವದೆಂದರೆ ಮಳಿ ನೀರು ಬಿಟ್ಟು ಮುಂಜಿನ ನೀರಿಗೆ ಕೈಯೊಡ್ಡಿದಂತೆ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ ಪಾಗುವದಲ್ಲದೆ ಪಿತೃದ್ರೋಹದ ಪಾಪವು ಸಂಭವಿಸುವದು. "ಮನೆ ಗೆದ್ದು ಮಾರು ಗೆದೆ" ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಂತೆ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಅವಶ್ಯ ಬಿದ್ದಂತೆ ಅನ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡದೆ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆಯ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮನಬಂದಲ್ಲಂತೆ ಕುಣಿದಾಡಿದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಸಿನೇಮಾಗಳು ಬಂದು ದಕ್ಷಿಣದ ಪ್ರಾಚೀನ ಗಾಯನ ಕಲೆಯನ್ನು ಹದಗೆಡಿಸುವ ಹಾಗೆ

ಆಗುವದು. ಇದಲ್ಲದೆ "ಇದ್ದ ಕೂಸೂ ಎಣ್ಣೆ ಕಾಣದು, ಇನ್ನೊಂದು ಕೊಡು ಮಹಾರಾಯಾ" ಎಂಬಂತೆ ಅತಿ ಪ್ರಸಂಗ ದೋಷವೂ ಬರುವದು.

ಕವಿಚರಿತೆಯ ೩ನೆಯ ಭಾಗದ ಮೇಲಿಂದ ನೋಡಲು ೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೧೫ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಆಗಿರುವರು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಬರಹಗಾರರಿಗೇನೂ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಸರಕಾರದವರ ಆಳಿಕೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಂದಿನಿಂದ ಈ ವರೆಗೂ ಮೊದಲು ಸುಶಿಕ್ಷಿತರಾದವರಲ್ಲಿ ಪರಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಲೊಲ್ಲದು. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಲುದ್ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಈ ಮೊದಲು ಎಷ್ಟೋ ಹೊರಗೆಡವಿರುವರು. ಈ ರಗಳೆಗಳ ಭಾಷೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ದಿವಂಗತರಾದ ಪ್ರೋಫೆಸರ್ ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸಾಕು. ಅಂದಮೇಲೆ ನಿಜವಾದ ಭಾಷಾಪ್ರೇಮಿಗಳು ಈ ಕವಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕುಣಿದಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೆಕ್ಸಪಿಯರನ ನಾಟಕಗಳ ಮುದ್ರಣವು ಹೊರಟಂತೆ ಈ ರಗಳೆಯ ಮುದ್ರಣವಾದರೂ ಹೊರಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಿಲ್ಲುದದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹರಿಹರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಉಪೇಕ್ಷೆಯು ತೋರಬೇಕಾದರೆ ಈ ಕವಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟದೆ ಬೇರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಲಿಂಗಾಯತೇತರನಾಗಿದ್ದರೆ ಒಳಿತಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದೆನ್ನಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ಯಭಿಮಾನವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಇಂಥ ಉಪೇಕ್ಷೆಯು ಬಹಳ ದಿವಸ ಉಳಿಯಲಾರದು.

ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರಂತೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರಾದವರು ಇಂಥ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಹಿಡಿಯದೆ ಯಶಃಕಾಯರಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಹುರುಪು ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ಹಣದ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಕೆಲಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಣದ ಅಪವ್ಯಯವಾಗುವದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅದರ ಸದ್ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸೇವೆಯಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ

ಸೇವೆಯನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಆಗಿ ಹೋಗಿರುವರು. ಆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಾದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದ ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ ಶ್ರೀಮಂತ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಬಸವ್ವಾ (ಅಪ್ಪಾಸಾಹೇಬ) ವಾರದರವರು ಸುಮಾರು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸುಮಾರು ಒಂದು ನೂರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಮಾಡಿಸಿರುವರು. ಇದರಂತೆ ಅನ್ಯ ಮತೀಯರು ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಬೇಕು.

(ಧಾರವಾಡ ೨೫ನೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನದ
ಸಾಹಿತ್ಯಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ ಲೇಖನ)

ನೀ ಕೆಚ್ಚಿನಿಂ ದೂರ ತಳ್ಳುವರನೆಲ್ಲ !

ನಾ ಹೆಚ್ಚು ನೀ ಕಡಿಮೆ ಎಂಬವರನೆಲ್ಲ
ನೀ ಕೆಚ್ಚಿನಿಂ ದೂರ ತಳ್ಳುವರನೆಲ್ಲ ॥ ಪಲ್ಲ ॥

ನಾವು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೊಳು ಕುಳ್ಳಿರಲು ಪುಟ್ಟಿಹೆವು
ನೀವು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನು ಹೊರಲು ಪುಟ್ಟಿಹಿರೆಂಬ
ತೀವಿದ ಅಹಂಕಾರ ಭಾವದಿಂ ಮೆರೆವವರ
ನಾವಾಗಲೂ ದೂರ ತಳ್ಳುವುದು ಧೀರ! ॥ ೧ ॥

ನಾ ಹೆಚ್ಚು ನೀ ಕಡಿಮೆ ಎಂಬವರನೆಲ್ಲ.....
ಭುವನದೊಳಗಿಹ ಭಕ್ತತತಿಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಮನೆಂಬ
ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರದನುಭವವ ಕೇಳರಿಯೆಯೂ ?
ಅವ ಗುರುವಿಗೆ ತಾನೆ ಭಕ್ತಿಯಿರಬೇಡವೇ ?
ಈ ವಿಧದೆ ಭಕ್ತಿ ರಹಿತರು ಗುರುಗಳಹರೆ ? ॥ ೨ ॥

—ನಾ ಹೆಚ್ಚು ನೀ ಕಡಿಮೆ ಎಂಬವರನೆಲ್ಲ.....
ನಾವು ಭಿಕ್ಷವ ಬೇಡಿ ಪಾಲಿಸಲು ಪುಟ್ಟಿಹೆವು
ನೀವು ಭಿಕ್ಷವ ನೀಡಿ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಿರಿ ಎಂಬ
ಜೀವಗಳ್ಳರ ಮಾತಿಗಳುಕದಂಜದೆ ನೀನು
ಜೀವಿಯಿಂದವರ ಬುದ್ಧಿಯತಿದ್ದಿ ಕಳಿಸುವುದು ॥ ೩ ॥

ಶ್ರೀ ವೀರೇಶ್ವರ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ.

ಬಸವೇಶ್ವರನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿನ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ.

ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ. ಬಿ. ಎ ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ. ವಿಜಾಪುರ.

[ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದು]

ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಆಗಿಹೋದ ಶಿವಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳೇನಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವದು ಬಹು ಮಹತ್ವದ್ದೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದು ವಾಚಕರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಬಾಹೂರು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಮೊದಲಾದರಿರುವರೆಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಯಾವ ಮತತತ್ವಗಳು ಹೊರಪಡುತ್ತವೆಂಬದನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಕೇವಲ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪುರುಷನಿರದೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷನಿದ್ದನೆಂಬದು ಅವನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿದ್ದ ಕೆಲವು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಿಂದ ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗೊಬ್ಬೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಶಾಸನವು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಇದು ೧೧೪೪ನೇ ಇಸ್ವಿಯದು. ಅಂದರೆ ಬಸ

ವೇಶ್ವರನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬರುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇದು ಮೊದಲಿನದಾಗಿದೆ. ಇದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಪುಟ ೫ ಸಂಚಿಕೆ ೯ ಪುಟ ೩೨೯ ನೋಡತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ೧೦೮೮ ರಿಂದ ೧೧೪೨ ವರೆಗೆ ಆಳಿದ ಚಾಲುಕ್ಯ ಜಯಸಿಂಹರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದನೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪು.

ಒಂದು ಧರ್ಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆಂಬದರ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪಂಗಡಗಳೂ, ಜಾತಿಗಳೂ, ಪಂಥಗಳೂ ಇವೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕವುಗಳು ಅವು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ— ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಗಾಣಪತ್ಯ, ಶಾಕ್ತ, ಜೈನ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರ ವಿಚಾರಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ 'ಅವನಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಅವೇ ವಿಚಾರಗಳು ಅವನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇದ್ದವೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವದು ಬಹು ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಅವನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಅವನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ, ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದುದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಗಳನ್ನು ನಾವು ಉದಹರಿಸಬಹುದು. ಅವುಗಳನ್ನು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೧ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ (ಎನೇ ಆವೃತ್ತಿ) ಪುಟ ೧೧ರಿಂದ ೬೦ರ ವರೆಗೆ ವಾಚಕರು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಅಸಂಖ್ಯ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಅವರು ಮನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಸಹ ರೂಢವಾಗಿದ್ದವೋ ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುವದು ಬಹು ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಕಂಡುಬರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತೇವೆ.

ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ.

ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಸ್ವರೂಪು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಂಬದರ ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹು ವಿಕರವಾದ ವಾದಗಳಿದ್ದ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿದ್ದದ್ದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವು. ಯಾಕಂದರೆ ಜೈನರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಅವನು ಶೂನ್ಯನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಗಿನ ಪುರಾತನ ಶಿವಶರಣರು ಅಂಗೀಕರಿಸದೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಜೀವನು ಕಡೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಬೆರೆದು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಇದು ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಜೀವನಚರಿತೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಜಯಸಿಂಹರಾಯನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿವಾದಗಳು ಬಸವಪುರಾಣ ಕಥನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ವಾದವು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಅದರ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಕರು ಒಂದು ಘಟಸರ್ಪನನ್ನು ಒಂದು ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತೋರಿಸೆಂದು ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವರು. ಆಗ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಆ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಿ ಅದರಲ್ಲಿಯ ಘಟಸರ್ಪನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಅದು ಅವನ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸ್ಫಟಿಕಲಿಂಗವಾಯಿತು. ಇದೇ ಕಥಾನಕವು ಶಿವಶರಣರ ಅನೇಕ ಚರಿತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಭಾವವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಾಚಕರು ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ಅವನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜನರು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಏದೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ತಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

"ಇಂತೆಂದ ಭೂಮಿಯ, ಇಂತೆಂದ ಗಗನವ, ಇಂತೆಂದ ಸಪ್ತ ಸಾಗರವ, ಇಂತೀ ಲೋಕದೊಳಗೆ ತಿಂಥಿಣಿಯಾಗಿಪ್ಪ ಅಚಿಂತ್ಯನ ನಾರು ಒಲ್ಲರೈ ರಾಮನಾಥಾ?"

ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನಾದರೂ ಶ್ರೀಶೈಲದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ ನವಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ

ನ್ನನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸುತ್ತ ಹೋದದ್ದು ಅಕೆಯ ವಚನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಬಸವನ ವಚನಗಳಾದರೂ ಅನೇಕವಿವೆ. ಅವನು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ 'ಎತ್ತೆತ್ತ ನೋಡಿದಡತ್ತತ್ತ ನೀನೇ ದೇವಾ ಸಕಲ ವಿಸ್ತಾರದ ರೂಹು ನೀನೇ ದೇವಾ' ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ೧೦೦-೧೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದವೆಂಬುದು ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಜಯಸಿಂಹನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದವನು ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನಂತೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು ಇರುವದಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಾಹೂರು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಶಿವಶರಣನು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲಾ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಾಹೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದವನು. ಇವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹರಿಹರನು ರಚಿಸಿದ ರಗಳೆಯು ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. (ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಪುಟ ಸಂಚಿಕೆ ೨ ನೋಡಿರಿ) ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಬಾಹೂರು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ.

ಬಾಹೂರು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಬಿಜ್ಜಳನ ತಂದೆಯಾದ ಪೆರ್ಮಾಡಿರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದನು. ಈ ಪೆರ್ಮಾಡಿಯು ೧೧೫೬ರಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜನಾದ ೩ನೆಯ ಸೋಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಿ ತರ್ದವಾಡಿ (ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗ)ಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನ ಕಾಲಕ್ಕಿದ್ದ ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಬಸವನಕಿಂತಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದಿನವನು. ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವೋ ಅವೇ ಚರ್ಚೆಗಳು ಪೆರ್ಮಾಡಿರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆದಿದ್ದವೆಂದು ಈ ಬಾಹೂರುಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಹರಿಹರ ಕವಿಯು ತನ್ನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಈತನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ:— ಒಂದು ಸೋಮವಾರ ದಿವಸ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಪುರಹರನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮನದೊಳಗೆ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಹೂರು

ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪುರದ ವೀಧಿಯಿಂದ ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶ್ರವಣ ವರ್ತಕನು ಬಿಳಿಯ ಜೋಳದ ರಾಶಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾರಲಿಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನೆದುರಿಗೆ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಹಾಸ್ಯಮಾಡಬೇಕೆಂದುದ್ದೇಶಿಸಿ, 'ಎಲೈ ಜನಗಳೇ ಇದು (ಜೋಳದ ರಾಶಿ) ಅಮೃತಮಯಧಾನ್ಯ, ಶಂಕರಗಂಡನು, ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಬದುಕಿರಿ' ಎಂದು ಕೂಗಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಜನರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಶ್ರವಣ ವ್ಯಾಪಾರಿಯು ಆ ಜೋಳದ ರಾಶಿಗೆ ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಜನರನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತ ಪುನಃ ಅಂದದ್ದು 'ಈ ಜೋಳದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರಬಲ್ಲವರುಂಟೇ? ಈ ಜೋಳವನ್ನು 'ಓ' ಎಂದೆನಿಸುವವರುಂಟೇ?' ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ನುಡಿದನು. ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ತಾನು ಹತ್ತಿದ್ದ ದಂಡಿಗೆಯನ್ನಿಳಿದು 'ಎಲೋ ಅರುಹತನೇ, ಏನು ಬೊಗಳುತ್ತ ಇರುವಿ' ಎಂದೆನುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನಸಮೂಹಕ್ಕೆ 'ಎಲೈ ಜನಗಳೇ ಈ ಜೋಳದ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವೆನು' ಎಂದು ನುಡಿದು, ಅವನು ಆ ರಾಶಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ, 'ಎಲೈ ಪರಮಗುರುವೇ ಶಂಕರಾ, ಶಂಕರಾ' ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಜಗತ್ತು ಪ್ರಣಮಮಯವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯುವಂತೆಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಭಕ್ತನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವನೆಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೋರುವಂತೆಯೂ ಆ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ 'ಓ' ಎಂಬ ದನಿಯು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೊರಸೂಸಿತು! ಇದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಜನಸಮೂದಾಯವು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣಪುರದಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಸಿದರು. ಈ ಬಗೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹರಿಹರನು ತನ್ನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಈ ಕಥೆಗೂ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಕಥೆಗೂ ಬಹಳ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಅವನು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಅವನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಣಬಹುದು, ಎಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿಂದ

ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು ಅದ್ಭುತವಾದುವೆಂದು ಅನ್ನಗಳನ್ನು ವಾಚಕರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ನಂಬಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವುಗಳೊಳಗೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವವು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಅವರು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರದ ದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧನೆಗಳು ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ದೇವತೆಗಳಗೋಸ್ಕರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಕಲಹಗಳೂ ಏಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ವೀರಶೈವರು ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ತುಂಬಿದ್ದಾನೆ. ಎಂಬ ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯ ತತ್ವವನ್ನೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರು.

ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ.

ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನೂ ಜಯಸಿಂಹರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನ ರಗಳೆಯನ್ನು ಹರಿಹರ ಕವಿಯು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. (ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು ಭಾಗ ೩. ನೋಡಿರಿ.) ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸದೆ ಒಬ್ಬನೇ ದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನೂ ಕೂಡ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಳಯ ಅಥವಾ ಮೈಲಾರ, ಭೈರವ, ನರಸಿಂಹ, ಮಾರಿಕವ್ವೆ ಎಂಬ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಹುಜನ ಸಮಾಜವು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇಮೇರೆಗೆ ಅನೇಕ ಭೂತಪಿಶಾಚಿಗಳ ಆರಾಧನೆಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಇಂಥ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೋಧಿಸಿದುದೂ ಹಾಗೆ ಅವನು ನಡೆದುತೋರಿಸಿದುದೂ ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ನಾರಸಿಂಹನ ಪೂಜೆಯು ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಜಯಸಿಂಹರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಇದರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಇವನು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು. ಈಗಿನಂತೆಯೇ ಮೈಲಾರನ ಪೂಜೆಯೂ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ನಾಯಾಗಿ ಬೊಗಳುವದು ಈ ದೇವತೆಯ ಒಂದು ವಿಧದ ಭಜನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬಸವನ ಕಾಲದ ವಚನಕಾರರು ಈ ವಿಧವನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಕಟುವಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬಸವನ ಮೊದಲು

ಇಪ್ಪ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಈ ಮೈಲಾರನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮೈಲಾರನ ಕಡೆಯಿಂದ ಅವನು ತನಗೆ ಕೊಡೆಹಿಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಭೈರವನ ಪೂಜಕರೂ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಲೆಗೆದರಿ ಅಲಗನ್ನು ತಿವಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತಿರುಗುವದು ಭೈರವದೇವನ ಒಂದು ವಿಧದ ಪೂಜೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದು ನಿಜ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳಿಂದು ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಸಾರಿದನು. ಅವನ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಭೈರವದೇವನು ಬೆದರಿ ಅವನ ಪದತಳಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನೆಂದು ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾರಿಮಸಣಿಗಳನ್ನೂ ಭಜಿಸಬಹುದೆಂದು ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಪುರಜನರಲ್ಲಿ ಸಾರಿದನು. ಇಂಥ ಕ್ಷುದ್ರ ದೇವತೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನು ನಿಜಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಕೇಡು ಮಾಡಲಾರವು, ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಅವು ಅಳಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವವೆಂಬದನ್ನು ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೋಸ್ಕರ ಈ ದೇವತೆಗಳು ಕೊಟ್ಟಣವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿತಂದು ಹಾಕಿದವೆಂದು ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನಾದರೂ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಗಳಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನಾರು, ಅವನ ಸ್ವರೂಪವೇನು, ನಿಜಭಕ್ತಿಯಾವುದು, ಎಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆಂಬ ತತ್ವವು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ರೂಢವಾಗಹತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಪುರಾತನ ಶಿವಶರಣರು ಇಂಥ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಇವರು ಪರಸಮಯಿಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಾಧಾರದಿಂದ ಖಂಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ವರ್ತನೆಯಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದರು. ದೇವರ ಸಂಬಂಧದ ಅಪರ ಈ ವಿಶಾಲವಾದ ತತ್ವವನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಸವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದ ಶಿವಶರಣರು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಲಪಡಿಸಿದರು.

ಅನೇಕರು ಬಸವೇಶ್ವರನು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪಕನೆಂದು ಹೇಳುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಅವನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ದೇಶದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜಾಗ್ರತಿಯು ತಲೆದೋರಹತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದು ಅವನ ಹಿಂದಿನ ಈ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಕಂಡುಬರದೆ ಇರಲಾ

ರದು. ಈ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಪ್ರಭುದೇವ, ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಮುಖ್ಯರಿದ್ದು, ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಯು ದೃಢಪಡುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಉದ್ಭವಿಸಿ ಅವರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸ್ವರೂಪನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಜೀವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಪ್ಲವಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಆದರೂ ಅವನ ತರುವಾಯ ಅವನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಬಲವಾದವು. ಆಗ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಕಾರರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರವಾಡಿದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಸಾರಪಡಿಸಿದ್ದು ಅತಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ, ನಿರಾಕಾರನೂ ಇದ್ದಾನೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಅವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವನೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು, ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಈ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವದುಂಟು. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಯಾವುದೆಂಬದನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಮುಂದಿನ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ.

---

(೩೮) ಚಕ್ರಗಳು:— ಇವು ಮೂಲ ಚಿತ್ಪವಿನ ಮೂಲಕ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಜೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇವು ಒಟ್ಟು ಇವೆ. ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮತ್ತು ಶರೀರದ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಹೀಗೆ ಇವೆ. ಗುದದಲ್ಲಿ ಆಧಾರ ಚಕ್ರ, ಗುಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರ, ಉದರ ಅಥವಾ ನಾಭಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಣಿಪೂರಕಚಕ್ರ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅನಾಹತಚಕ್ರ, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ವಿಶುದ್ಧಿಚಕ್ರ, ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರ ಹೀಗೆ ಇವೆ. ಮಿದುಳಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ರ. ಇದರ ತರುವಾಯ ಮಸ್ತಕಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿಖಾಚಕ್ರ ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ತಲೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಚಕ್ರ. ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಚಲನೆ ಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಚಲನೆಗಳು ಸ್ನಾಯು (*nerves*) ಗಳ ಮೂಲಕ ಶರೀರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಪಸರಿಸುವಲ್ಲಿ ನರಗಳು ಅಥವಾ ಸ್ನಾಯುಗಳೊಳಗಿಂದ ಅವು ಮೊದಲು ಬೆನ್ನೆಲುಬಿನ ರಂಧ್ರದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಶರೀರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪಸರಿಸಿ ಅದರ ಅನೇಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಚಲನೆಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಈ ಚಕ್ರಗಳು ರೇಲ್ವೆಯ ಜಂಗಶನ್ನುಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅನೇಕ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ರೇಲ್ವೆಗಳು ಬಂದು ಮುಟ್ಟುತ್ತವೋ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಚಕ್ರಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮಿದುಳಿನಿಂದ ಬರುವ ಚಲನೆಗಳು ಈ ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಬರುತ್ತವೆ. ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ರವು ಆಧಾರಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನಚಕ್ರಗಳಿಗೆ, ಶಿಖಾಚಕ್ರವು ಮಣಿಪೂರಕ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರವು ವಿಶುದ್ಧಿ, ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ಈ ಚಲನೆಗಳು ಆಯಾ ಚಕ್ರಗಳ ದ್ವಾರಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅವಯವಗಳಿಗೆ ಪಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಚಕ್ರಗಳು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಈ ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ೪, ೬, ೧೦, ೧೨, ೧೬, ೨ ದಳಗಳಿವೆ. ಈ ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಂ ಅಕ್ಷರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆಧಾರಚಕ್ರದ ದಳಗಳಲ್ಲಿ ವ ಶ ಷ ಸ ಅಕ್ಷರಗಳು, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನದ ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಬ ಭ ಯ ರ ಲ ಅಕ್ಷರಗಳು, ಮಣಿಪೂರಕದಲ್ಲಿ ಡ ಢ ಣ ತ ಥ ದ ಧ ನ ಪ ಫ ಅಕ್ಷರಗಳು, ಅನಾಹತ

ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ, ಕ ಖ ಗ ಘ ಙ ಚ ಛ ಜ ಝ ಞ ಟ ಠ ಅಕ್ಷರಗಳು, ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ, ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ೠ ಌ ೡ ಎ ಏ ಐ ಒ ಓ ಔ ಅಂ ಅಃ ಅಕ್ಷರಗಳು ಇವೆ. ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ೨ ದಳಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಂ ಸಂ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳು ಇವೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ರವು ಸಹಸ್ರದಳವುಳ್ಳದ್ದು. ಅದು ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರ ಅನಂತವೇದಗಳನ್ನೊಳಕೊಂಡಿದೆ. ಮಸ್ತಕಾಗ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಖಾಚಕ್ರಕ್ಕೆ ೩ ದಳಗಳು ಇವೆ. ಪಶ್ಚಿಮಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಳವಿದೆ. ಈ ಯಾವತ್ತು ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಣವಾಕ್ಷರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆಧಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನಕಾರವು, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಮಕಾರವು, ಮಣಿಪೂರಕದಲ್ಲಿ ಶಿಕಾರವು ಅನಾಹತದಲ್ಲಿ ವಕಾರವು, ವಿಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಕಾರವು, ಆಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರವು ಇರುತ್ತವೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಬಕಾರವು, ಶಿಖಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಷಕಾರವು, ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಹಕಾರವು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಣವಾಕ್ಷರಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಮಿದುಳಿನ ಚಲನೆಗಳು ನ್ನಾಯುಗಳಿಂದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಶಕ್ತಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಹಂ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾದುದು ಲಲಾಟ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಓಂಕಾರವೇ ಇರುತ್ತಿದೆ. ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಚಲನೆಗಳು ಈ ಪ್ರಣವಾಕ್ಷರಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಡಿಗಳ ದ್ವಾರಾ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಆಯಾ ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ತಲ್ಪಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಶರೀರದ ಆಯಾ ಅವಯವಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತಿವೆ.

ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಿಗಳು ಈ ಚಕ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಸಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಉತ್ತೇಜನಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ವೀರಶೈವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು. ಆದರೆ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠರಾದ ವೀರಶೈವರು ಈ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು. ಅವರು ಚಕ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಹರಿಯುವ ನಾನಾಬಗೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಲಿಂಗ ಮುಖವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಶಿವ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಇತರಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಭೇದವು ಇದೇ ಇದೆ. ಶಿವಯೋಗಿಯು ಆಯಾ ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಅವನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚರಣೆ, ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಹಠ

ಯೋಗ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕವಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಲಿಂಗಮುಖ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗವು, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗವು, ಮಣಿಪೂರಕದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವು, ಅನಾಹತದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು, ವಿಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು, ಆಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವವು. ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಲ ಲಿಂಗವು, ಶಿಖೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಶೂನ್ಯಲಿಂಗವು, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನಲಿಂಗವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವವು. ಈ ಲಿಂಗಗಳ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನಡಿಯುವವು.

ಈ ಲಿಂಗಗಳ ಸಾಧನೆಗೋಸ್ಕರ ಹಿಂದೆ ಹೇಳದಂತೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ಆಚರಣೆಯು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದುದು. ಅದರ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಜೀವನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವರ್ತಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅವುಗಳಂತೆಯೇ ಅವನು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಸಾಧನೆಗೆ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು ಸಹಾಯಕಾರಿಗಳು. ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು. ಇವುಗಳ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಿಂದ ಗುರುವನ್ನೂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಿಂದ ಲಿಂಗವನ್ನೂ ಭಾವಲಿಂಗದಿಂದ ಜಂಗಮವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಗುರುಕೊಟ್ಟದ್ದೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಈ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಅರಳುತ್ತದೆ. ಈ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದೊಡನೆ ಬೆರೆಯಲು ಭಾವಲಿಂಗವು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಇದು ಹಣೆಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಓಂಕಾರ ರೂಪವಾದುದು. ಅದುವೆ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರವು. ಈ ಭಾವಲಿಂಗದಿಂದ ಮುಂದೆ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ತ್ರಿವೇಣೀ ಸಂಗಮವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕದ್ದು. ಅದು ಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂತಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎಡಕ್ಕೆ ಬಲಕ್ಕೆ ಎರಡು ದಾರಿಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗದೆ ಮಧ್ಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಅದು ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದು. ಅದು ತಲೆವಾಗಿಲವೆಂತಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುವದು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ನಿಷ್ಕಲಲಿಂಗವು ತೋರುವದು. ಅದು ನಿರುಪಾಧಿಕಜ್ಯೋತಿಯು.

ನಿರಾಕಾರ ಲಿಂಗವು. ಅದನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದೇ ಶಿವಯೋಗವು.

ಈ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ಆಸನ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಮತ್ತು ಲಿಂಗಧ್ಯಾನದಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಈ ಧ್ಯೇಯವ ನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಕ್ತನು ನಿತ್ಯ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವನ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯು ಆ ಶಿವಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾಗಿದೆ.

ವೀರಶೈವರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹಠಯೋಗಿಗಳ ಕ್ಲೇಶಕರವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವರು ಕೈಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಕ್ಲೇಶಪಡಿಸಬಾರದು. ಅಥವಾ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದು. ನಿತ್ಯದ ತನ್ನ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳಂತೆ ಜರುಗಿ ಸಬೇಕು. ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ಆಚರಣೆಗಳಂತೆ ನಡೆದರೆ ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಜ್ಯೋತಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ಬೆಳಗಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಈ ಆಚರಣೆಗಳಾ ವವೆಂಬುದು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೨ ಪುಟ ೧೭೩ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪ ಟ್ಟಿದೆ. ಇದು 'ಶಬ್ದಕೋಶ' ಮಾತ್ರ ಇರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವದು ಅನಾವಶ್ಯಕವು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾ ಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ನೈತಿಕಾಚಾರ, ವೀರಶೈವಾಚರಣೆಗಳು, ಮಂತ್ರ ಗಳ ಮೂಲಕ ಧ್ಯಾನ. ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಲಿಂಗ ಶರೀರಿಯಾಗುವನು.ಆಗ ಆಯಾ ಚಕ್ರ ಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪದಿಂದ ಬೆಳಗಹತ್ತುವದು. ವಿಶ್ವವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿ ತೋರಹತ್ತುವದು ಮತ್ತು ಕಡೆಗೆ ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಬೆರೆ ಯುವನು.

ಈ ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ವರ್ಣಗಳಿವೆ. ಅವು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೀತವರ್ಣ ಶ್ವೇತವರ್ಣ, ಹರಿತವರ್ಣ, ಮಾಂಜಿಷ್ಟವರ್ಣ, ಕಪೋತವರ್ಣ, ಮಾಣಿ ಕ್ಯವರ್ಣ, ಇವುಗಳಿವೆ. ಕಡೆಯ ೩ ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಣ, ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಣ, ಅಗಣಿತ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಣ ಇವುಗಳಿವೆ.

ಈ ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ಅಧಿದೇವತೆಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅನರು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ, ಈಶ್ವರ, ಸದಾಶಿವ, ಮಹೇಶ್ವರ ಇವರು ಇರು ವರು. ಮತ್ತು ಕಡೆಯ ಮೂರು ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರ ಸರ್ವೇ ಶ್ವರ ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಚಕ್ರಗಳು ಸಾದಾಖ್ಯಗಳಿಂತಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅವು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕರ್ಮ, ಕರ್ತೃ, ಮೂರ್ತಿ, ಅಮೂರ್ತಿ, ಶಿವ ಮತ್ತು ಮಹಾಸಾದಾಖ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕಡೆಯ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು ಅಗಮ್ಯ, ಅಗೋ ಚರ, ಅಪ್ರಮಾಣವೆಂದಿವೆ.

ಆತ್ಮನ ವಿಕಾಸವೂ ಅದರಂತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿದ ಹಾಗೆ ಆತ್ಮನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಜೀವಾತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮ, ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮ, ಶುದ್ಧಾತ್ಮ, ಜ್ಞಾನಾತ್ಮ, ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪ ಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಕಡೆಯ ಮೂರು ಆತ್ಮನ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಮಹಾತ್ಮ, ದಿವ್ಯಾತ್ಮ, ಮತ್ತು ಚಿನ್ಮಯಾತ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಈ ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ಆಕೃತಿಗಳೂ ಉಂಟು. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ ತಾರಕಾಕೃತಿ, ದಂಡಕಾಕೃತಿ, ಕುಂಡಲಾಕೃತಿ, ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಾಕೃತಿ, ದರ್ಪಣಾಕೃತಿ, ಜ್ಯೋತಿರಾಕೃತಿ, ಇವುಗಳಿವೆ. ಮತ್ತು ಕಡೆಯ ಚಕ್ರ ಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿಷ್ಕಲಾಕೃತಿ, ನಿಶ್ಕಾನ್ಯಾಕೃತಿ, ನಿರಂಜನಾ ಕೃತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ.

ಕಲೆಗಳು ಇವೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ, ನಿವೃತ್ತಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ವಿದ್ಯಾ ಶಾಂತಿ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರ ಇವು ಇವೆ. ಕಡೆಯವುಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಅನಾದಿ, ನಿರ್ವಾಣ, ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯ ಎಂಬವುಗಳಿವೆ.

ಆಯಾ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಶಿವಯೋಗಿಗೆ ನಾದಗಳು ಕೇಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಭ್ರಮರ, ವೇಣು, ಘಂಟಾ, ಭೇರಿ, ಮೇಘ ಮತ್ತು ಪ್ರಣವ ಇವುಗಳು ಮತ್ತು ಕಡೆಯ ಮೂರು ನಾದಗಳು ದಿವ್ಯನಾದ, ಸಿಂಹನಾದ ಮತ್ತು ಮಹಾನಾದ ಎಂದು ಇವೆ.

ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಲೆಗಳು, ಪ್ರಣವಾಕ್ಷರಗಳು, ಪಂಚಾ ಕ್ಷರಗಳು, ಚಕ್ರಗಳು, ಚಕ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಳಗಳು, ದಳಗಳಲ್ಲಿ

ರುವ ಅಕ್ಷರಗಳು, ವರ್ಣಗಳು, ಬೆಳಕುಗಳು. ಆಕೃತಿಗಳು. ನಾದಗಳು ಅಧಿ ದೇವತೆಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದ್ರೆ ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಲಾರವು. ಅಲ್ಲಿ ಬರೇ ರಕ್ತ, ಮಾಂಸ ಇವುಗಳೇ ಕಾಣ ಬರುವದು ನಿಶ್ಚಯವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ. ಮುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ, ಕೇಳ ಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವೇ ಬೇಕು. ಈ ಜ್ಞಾನವು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಅಥವಾ ಅನುಭಾವದಿಂದ ಅಥವಾ ಪರಿಣಾಮ ದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಹೇಳ ತಕ್ಕ ನಾಡಿಗಳು ಮತ್ತು ವಾಯುಗಳು ಇವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸ್ಥೂಲತರ ವಾದವುಗಳು.

(೫೯) ನಾಡಿಗಳುಃ— ನಾಡಿಗಳು ದೇಹದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪಸರಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಜೀರ್ಣವಾದ ಅರಳಿಯ ಪರ್ಣದಂತೆ ಇರುತ್ತವೆಂದು ವಚನಕಾರರು ವರ್ಣಿಸುವದುಂಟು. ಅವು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ. ಆದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು ೭೨ ಸಾವಿರ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೫೦೦ ನಾಡಿಗಳು ಕಾರಣ ನಾಡಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೭೦೦ ನಾಡಿಗಳು ಮುಖ್ಯ ವಾದವುಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೦೦ ನಾಡಿಗಳು ಮುಖ್ಯ ನಾಡಿಗಳು. ಅವು ಗಳಲ್ಲಿ ೫೦ ನಾಡಿಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾದವುಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೩೫ ನಾಡಿ ಗಳು ಪ್ರಯೋಜನನಾಡಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೦ ನಾಡಿಗಳು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದವುಗಳು. ಅವು ಈಡಾ. ಪಿಂಗಳ, ಸುಷುಮ್ನ ಗಾಂಧಾರಿ, ಹಸ್ತಿ ಜಿಹ್ವೆ, ಪೂಷ, ಪಯಸ್ವಿನೀ, ಲಕುಹ, ಅಲಂಬು, ಶಂಕಿನೀ ಹೀಗೆ ಇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಡಾ ಪಿಂಗಳ ಸುಷುಮ್ನಗಳೇ ಅತ್ಯಂತ ಬೀಜನಾಡಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಈ ನಾಡಿಗಳ ಕ್ರಿಯೆ ಗಳು ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ನರಗಳೊಳಗಿಂದ (Nerves) ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಶರೀರವು ಉಸುರಾಡಿಸುವದು, ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವದು. ಕೇಳುವದು, ಹಸಿವೆ ಯಾಗುವದು, ಆಹಾರದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯಾಗುವದು ಇವು ಅತ್ಯಂ ತ ಅವಶ್ಯವಾದವುಗಳಷ್ಟೇ. ಇವು ಈ ನಾಡಿಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಜಲನೆ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಈಡಾ ಇದು ನಾಸಾಪುಟದ ಎಡಭಾಗ. ಅದು ವಾಯು ವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಪಿಂಗಳ ಇದು ನಾಸಾಪುಟದ ಬಲ ಭಾಗ. ಇದು ವಾಯುವನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಸುಷುಮ್ನವು

ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯವಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ತಲೆ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಾಹತವಾಯುವನ್ನು ಕುಂಭದಂತೆ ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧಾರೀ ಇದು ಬಲದ ನೇತ್ರ. ನಿರೀಕ್ಷಣ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಸ್ತಿ ಜಿಹ್ವೆ ಇದು ಎಡದ ನೇತ್ರ. ನಿದ್ರಾವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಪೂಷ ಇದು ಬಲದ ಕರ್ಣ. ನಾದಾದಿ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪಯಸ್ವಿನೀ ಇದು ಎಡದ ಕರ್ಣ. ವಾದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಲಕುಹ ಇದು ಗುದ ದ್ವಾರದ ಬಲದ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಮಲದ ಭಾರಣೆಯನ್ನು ಹೊರುತ್ತದೆ. ಅಲಂಬು ಇದು ಮೇಢ್ರ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕ್ಷುಧಾದಿಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಶಂಕಿನೀ ಇದು ಎಡಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಷುಮ್ನಾ ನಾಡಿಯ ಮಹತ್ವವು ವಿಶೇಷವಿದೆ. ಅದು ಗುದಸ್ಥಾನದಿಂದ ಬೆನ್ನೆಲುಬಿನ ನಡುವೆ ತಂತಿಯಂತೆ ಕಪಾಲ ಪರಿಯಂತರ ಉದ್ದವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಲಗಡೆ ಇರುವದು ಪಿಂಗಳ ನಾಡಿ. ಅದು ಸಹ ಕಪಾಲ ಪರಿಯಂತರ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಲಮೂಗಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈಡೆಯು ಸುಷುಮ್ನ ನಾಡಿಯ ಎಡಗಡೆಯಿಂದ ಮೂಲಾಧಾರದಿಂದ ಕಪಾಳಪರಿಯಂತರ ಹೋಗಿ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೂಲಕ ಎಡಮೂಗಿನಿಂದ ಉಸುರು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸುಷುಮ್ನ ನಾಡಿಯು ಅಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ರಂಧ್ರ ವಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಬ್ರಹ್ಮ ರಂಧ್ರ. ಈ ಸುಷುಮ್ನ ನಾಡಿಯನ್ನು ಜೈತ ನ್ಯಗೊಳಿಸುವದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಯೋಗ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುವದು. ಆಸನ ಮತ್ತು ಪ್ರಣಾಯಾಮ ಇವುಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಯೋಗ ಸಾಧ ನೆಯಿಂದ ಈ ನಾಡಿಯು ಉತ್ತೇಜಿತವಾಗುವದು. ೯ ವಿಧ ಚಕ್ರಗಳಿಗೂ ಈ ನಾಡಿಗಳಿಗೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಚಕ್ರಗಳೊಳಗಿಂದ ಹೊರ ಡುವ ಶಕ್ತಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅವು ನಾಡಿಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ನಾಡಿಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಇದರಿಂದ ಶರೀರದ ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಚಕ್ರಗಳೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವವು.

(೪೦) ವಾಯುಗಳುಃ— ಇವು ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ, ಸಮಾನ, ಮತ್ತು ನಾಗ; ಕೂರ್ಮ, ಕೃಕರ, ದೇವದತ್ತ, ಧನಂಜಯ ಎಂದು ಹತ್ತು ಇವೆ. ಮೊದಲಿನ ಐದು ಪ್ರಾಣ ವಾಯುಗಳಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಾಯುಗಳು ಶರೀರದ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಆವಶ್ಯಕವಾದವುಗಳು. ಇವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಮೃತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಉಸಿರಾಡಿಸುವದು ಶರೀರದಲ್ಲಿಯ ಕಶ್ಮಲಗಳನ್ನು ಹೊರ ದೂಡುವದು ಅನ್ನವನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿ ಅದು ಶರೀರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಂಚಿಹೋ ಗುವಂತೆ ಮಾಡುವದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ದೇಹ ಪುಷ್ಟಿಗೆ ಆವಶ್ಯವಾದವುಗಳು. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಉಗಮ ಹೊಂದುವ ಆಯಾ ಶಕ್ತಿಗಳು ನಾಡಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ನರಗಳಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸುತ್ತಲೂ ಮುಂದೆ ಈ ವಾಯುಗಳ ಮೂಲಕ ಶರೀರದ ಆಯಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಚಲನೆಗಳ ನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಲೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ವಾಯುಗಳು ಜೈತನ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಜರಗುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಣವಾಯುವು ಎಲ್ಲ ನಾಡಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೂಲಾಧಾರ ದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ನಾಭಿಚಕ್ರವನ್ನು ತಾಕಿ, ಈಡಾಪಿಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕಪಾಳದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೂಗಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಉಶ್ವಾಸನಿಶ್ವಾ ಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅಪಾನವಾಯುವು ಗುದಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ದೇಹ ದಲ್ಲಿಯ ಕಶ್ಮಲಗಳು ಹೊರಗೆಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತು ಅನ್ನ ರಸವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ವ್ಯಾನವಾಯುವು ಚರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದು ತನ್ನ ಸೊಂಕಿದ್ದನ್ನು ಅರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅನ್ನವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಅದು ಮಾಡಿ ೭೨ ಸಾವಿರ ನಾಡಿಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ಶರೀರವನ್ನು ಅನ್ನಪಾನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾನವಾಯು ಕಂಠದಲ್ಲಿದ್ದು ಅನ್ನ ರಸದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟಾವಸ್ಥೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡು ತ್ತಿದೆ. ಸೀನುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸಮಾನವಾಯು ನಾಭಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅನ್ನರಸವನ್ನು ರೋಮನಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹಾಕುತ್ತಿದೆ. ನಾಗವಾಯು ದುಃಖ ಮಾಡುವದನ್ನು ಉಮ್ಮಳಿಸುವದನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಕೂರ್ಮ ವಾಯು ಉದರಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಪೋರೆಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೆಳಗುಮಾಡು ವದು, ಮನುಷ್ಯನು ನಗುವುದು, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುವದು, ತೆರೆಯು ವದು. ಆಕಳಿಕೆ ಬರುವದು ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕೃಕರವಾಯು

ನಾಸಿಕಾಗ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ಸ್ಪುಳೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಗಮನಾಗಮನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುತ್ತಿದೆ. ದೇವದತ್ತವಾಯು ಗುಹ್ಯ ಮತ್ತು ಕಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಏಳುವದು, ಕುಳ್ಳಿರುವದು, ಮಾತನಾಡುವದು, ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಬೀಳುವದು, ಹೀಗೆ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಧನಂಜಯ ವಾಯುವು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ ದಲ್ಲಿದ್ದು ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಘೋಷವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಲ್ಪವಾಗುವದು. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗುವದು ವಾಯುಗ ಳಂದಲೇ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಯು ಎಂದರೆ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನಾವು ಉಸುರಾ ಡಿಸುವ ವಾಯುವೆಂಬ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಇವುಗಳು ಚಕ್ರಗಳೊಳಗಿಂದ ನಾಡಿಗ ಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಜೈತೆನ್ಯವನ್ನು ಶರೀರದ ಆಯಾ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಒಯ್ಯುವ ಸಾಧನಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

(೪೧) ಅವಸ್ಥೆಗಳುಃ— ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ, ತೂರ್ಯ, ತೂರ್ಯಾತೀತ ಎಂದು ೫ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಗತಿ ಯನ್ನು ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುವ ವಾಡಿಕೆಯುಂಟು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗವೆಂಬವೆರಡು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಜಾಗ್ರಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಸ್ಥೂಲವು ಅಂತರಂ ಗವು ವಿಕಾಸಹೊಂದುವಾಗ ಬಾಹ್ಯಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಅದು ಜಾಗ್ರತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯು. ಮುಂದೆ ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಅಂತರಂಗ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಉಚ್ಚತರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಸುಷುಪ್ತಾ ವಸ್ಥೆಯು ಇವರಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಿಜ ಸುಖವು ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗವೆಂಬ ಭೇದಗಳು ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯು. ಇದರ ಮುಂದೆ ಪ್ರಗತಿಯುಂಟಾದಲ್ಲಿ ಈ ಸುಖವೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಇದು ತೂರ್ಯಾತೀತಾವಸ್ಥೆಯು. ಅವರೆ ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಾವಿಸುವ ದಿಲ್ಲ. ಮೇಲ್ಕಂಡ ಶಬ್ದಗಳು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ವಚನಕಾರರು ಅಂತರಂಗ ಬೇರೆ, ಬಹಿರಂಗ ಬೇರೆ ಎಂದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದ ಎಣಿಸುವದಿಲ್ಲ ಯಾಕಂದರೆ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಕ್ತಿಗಳು ವಿಕಾಸ ಹೊಂದುತ್ತವೋ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಬಹಿ

ರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬಹಿರಂಗವನ್ನು ಅಂದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಈ ಬಹಿರಂಗದ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಅವನು ಅಂತರಂಗದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ ಈ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ವಿಕಾಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಹೀಗೆ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗಗಳು ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ ಎಂಬ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ತೂರ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅವರು 'ಲಿಂಗಸುಖ' ಎಂಬ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವದುಂಟು. ಇದು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ತೂರ್ಯಾತೀತ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅವರು ಶೂನ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಅವರು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಅವಸ್ಥೆ ಸೂಚಕ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರು ಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಮಹಾಲಿಂಗ ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೇಳುವದುಂಟು. ಮೊದಲಿನ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅಂದರೆ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ ಇವುಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಿಕಾಸತೆಯನ್ನು ಅವರು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳು ಅಂದರೆ ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಇವುಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಆಂತರಂಗದ ವಿಕಾಸತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಕಡೆಯ ಶಬ್ದಗಳಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗ ಇವುಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಈ ಲಿಂಗಗಳ ತರುವಾಯ ಶೂನ್ಯ ಲಿಂಗಗಳೆಂಬುವಿವೆ. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರು ತೂರ್ಯಾತೀತಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಲಿಂಗಶಬ್ದದಿಂದ ಅವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

(೮೭) ಶಾಂಭವಯೋಗಃ — ಶಿವನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಏಕಾಗ್ರತೆಯಾಗಿರಿಸುವದೇ ಶಾಂಭವಯೋಗವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಮನಸ್ಸು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ದೃಢಪಡಬೇಕು. ಇದೇ ಈ ಶಾಂಭವ ಯೋಗದ ಉದ್ದೇಶವಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ತಾನು ನಿಜವಸ್ತುವಲ್ಲ, ಆದರೆ ಶಿವನೇ ನಿಜವಸ್ತುವು ಮತ್ತು ಸತ್ಯನು ಎಂಬ ಭಾವವು ಬಲಿಯಬೇಕು. ಭಕ್ತನು ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಆಸನವನ್ನು ಬಲಿದು ಏಕಾಗ್ರ

ಚಿತ್ತನಾಗಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕರದಲ್ಲಿಯ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಅದು ಅರುಹಿನ ಕುರುಹೆಂದು ಅವನು ಅದನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಈ ಲಿಂಗವು ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗವೆಂತಲೇ ಅವನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸಾಧಕನು ಹೀಗೆ ಹೃತ್‌ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಈ ಕಮಲಕ್ಕೆ ೧೨ ದಳಗಳಿವೆ. ಪೂರ್ವದಳವನ್ನೇರಲು ಗುಣಿಯಾಗುವನು. ಅಗ್ನಿದಳವನ್ನೇರಲು ಹಸಿವೆಯಾಗುವದು. ದಕ್ಷಿಣದಳವನ್ನೇರಲು ಕ್ರೋಧಿಯಾಗುವನು. ನೈಋತ್ಯದಳವನ್ನೇರಲು ಅಸತ್ಯವಂತನಾಗುವನು. ವರುಣದಳವನ್ನೇರಲು ನಿದ್ರೆಗೆಯ್ಯುವನು. ವಾಯುದಳವನ್ನೇರಲು ಚಂಚಲನಾಗುವನು. ಉತ್ತರ ದಳವನ್ನೇರಲು ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗುವನು. ಈಶಾನ್ಯದಳವನ್ನೇರಲು ಕಾವಾತುರನಾಗಿರುವನು. ಈ ೮ ದಳಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಿದಾಡುವ ಜೀವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಡುಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಲು ಸಂಸಾರ ರಹಿತನಾಗುವನು. ಹೀಗೆ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಕೂಡಲೆ ಆ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಕಳೆಯು ಬೆಳಗುವದು. ಅದೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆನಿಸುವದು. ಆ ಮೇಲೆ ಸಾಧಕನು ಅದನ್ನು ಮುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ಕಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಅದು ಶಾಂಭವಯೋಗವೆಂದೆನಿಸುವದು. ಆಗ ಅರಿವಾತನು, ಅರಿವು, ಮತ್ತು ಅರಿಯತಕ್ಕ ಪರಶಿವನು, ಇವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಐಕ್ಯತೆಯುಂಟಾಗುವದು. ಹಾಗೆಯೇ ನೆನೆವಾತನು ನೆನಹು, ಮತ್ತು ನೆನೆಯತಕ್ಕ ಶಿವನು, ಮತ್ತು ನೋಡುವಾತನು, ನೋಟ, ಮತ್ತು ನೋಡತಕ್ಕ ವಸ್ತು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಏಕಾಕಾರವಾಗುವವು. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಶಾಂಭವ ಯೋಗವು.

(೮೮) ಮುದ್ರೆಗಳುಃ — ಇವು ಧ್ಯಾನ ಮುದ್ರೆ, ಖೇಚರ ಮುದ್ರೆ, ಷಣ್ಮುಖಿಮುದ್ರೆ, ಶಾಂಭವ ಮುದ್ರೆ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವು ಪರಮಾತ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕಾರಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಒಬ್ಬನು ಶುಚಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಾಸಿಕಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರಜಪವನ್ನು ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡುವುದು ಧ್ಯಾನಮುದ್ರೆ ಎಂದೆನಿಸುವುದು. ನಾಸಿಕಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನಾದರೆ ಘಂಟೆ, ಶಂಖ, ವೇಣು, ತಾಳ ಮದ್ದಳೆ, ಭೇರಿ, ಮೇಘ ಹೀಗೆ ಅನೇಕತೆರನಾದ ನಾದಗಳು ಕೇಳಬರುವವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಡೆಯನಾದವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲಿರಲು ಪ್ರಣಮುದ

ಮಹಾಧ್ವನಿಯಾಗುವದು. ಅದರ ಅನುಸಂಧಾನವೇ ಖೇಚರಿ ಮುದ್ರೆ ಎನಿಸುವದು. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಸನವನ್ನು ಬಲಿದು ಸುಷುಮ್ನಾನಾಡಿಯ ಸಂಗಡ ಸಹಸ್ರದಳದ ಪರಿಯಂತರ ಬರಲು ಅಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವುದು ಷಣ್ಮುಖ ಮುದ್ರೆ ಎನಿಸುವದು. ಶಾಂಭವಿ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಮನಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ನಿಶ್ಚಲ ಚಿತ್ತನಾಗಿರಲು ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ಪರಮಾತ್ಮನೆನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ಇರುವನು. ಇದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

(೪೪) ಶಿವಯೋಗ :— ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗದ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುವದುಂಟು. ಯಮ, ನಿಯಮ, ಆಸನ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಧ್ಯಾನ, ಧಾರಣ, ಸಮಾಧಿ ಇವು ಯೋಗದ ಅಷ್ಟಾಂಗಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಶಿವಯೋಗದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ವೀರ ಶೈವಾಚಾರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳಂತೆ ಆಚರಿಸಲು ಅದು ಶಿವಯೋಗವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಅನೃತ, ಹಿಂಸೆ, ಪರಧನ, ಪರಸ್ತ್ರೀ, ಪರನಿಂದೆ ಇವೈದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಯಮಯೋಗವು. ನಿರಪೇಕ್ಷನಾಗಿ ಶಿವಧರ್ಮದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತ ಪ್ರಣವ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಜಪಮಾಡುತ್ತ ಅಶುಚಿತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಭೀತನಾಗಿ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚಕನಾಗಿರುವುದೇ ನಿಯಮ ಯೋಗವು. ಸಿದ್ಧಾಸನ, ಪದ್ಮಾಸನ, ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಸನ, ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಾಸನ, ಪರ್ಯಂಕಾಸನ ಇವುಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಆಸನಯೋಗವು. ಈಡಾ ಪಿಂಗಳದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ರೇಚಕಪೂರಕಂಗಳ ಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿದು ಮನಪವನ ಪ್ರಾಣಗಳ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಆವುಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹೃದಯ ಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವವನ್ನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಪರಶಿವನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವುದೇ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವಾಗಿರುವದು. ಮನುಷ್ಯನು ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನೂ ಆಗಿ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಮುಖದಿಂದ ಸಾಪಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರವಾಗಿರುವುದು. ಅಂತರಂಗದ ಶುದ್ಧ ಪರಮಾತ್ಮಲಿಂಗವನ್ನು ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕರಸ್ಥಲದ ಲಿಂಗವೇ ಪರಮಾತ್ಮ ಚಿನ್ಮಯವೆಂದರಿದು, ಅದನ್ನು ಆರು ಚಕ್ರ

ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು.

(ರಾ ಬ **ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ** ಇವರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದವುಗ

(೧) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೧ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ೨–

(೨) ,, ,, ಉತ್ತರಾರ್ಧ ೧–೪

ಈ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು.

(೩) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೨ ೪–೬

ಇದರಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಿರೂಪಣೆ ಇದೆ.

(೪) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೩ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ೨–೧

ಇದರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮತ್ತು ಆಚಾರಣಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿರೂಪಣೆ ಇರುವದಲ್ಲದೆ ಗುರಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ಇವುಗಳ ಸವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವರಣೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಈ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥಗಳ ಒಟ್ಟು ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೫೦೦ ಇದ್ದು ಇ ಬೆಲೆಯು ೧೧ ರೂಪಾಯಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಏಕಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಮೂರುನಾಲ್ಕಾಂಶ ಬೆಲೆಗೆ ಅಂದರೆ ಒಟ್ಟು ೮–೪ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವವು ಟಪಾಲಖರ್ಚು ಪ್ರತ್ಯೇಕ.

ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ—

ಹಿತಚಿಂತಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ ಪ್ರೆಸ್

ವಿಜಾಪುರ

ವಸ್ತು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ರಾ॥ ಬ॥ ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಇವರು ತಮ್ಮ "ಹಿತಚಿಂ ಂಟಿಂಗ ಪ್ರೆಸ್ಸಿ" ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಅವರು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಯೇ ರುಜ ಓಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ೧೬೦(ಅ) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಅಂಚೆ ವೆಚ್ಚಸಹಿತ ರೂ ೩–೮–೦

ಸಂಪುಟ ೧೫] ಫೇಬ್ರುವರಿ ೧೯೪೧. [ಸಂಚಿಕೆ ೫

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ವಿಷಯಗಳು.	ಲೇಖಕರು.	ಪುಟ.
೦ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮಾಜ ರಚನೆ	ಶ್ರೀ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪ ಬ್ಯಾಳಿ ವಿಜಾಪುರ	೧೩೭
೨ ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ	ಶ್ರೀ ಗುರುಬಸವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಿದ್ಧಗಂಗಾಕ್ಷೇತ್ರ	೧೩೪
೩ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಂತ ಮೊದಲಿನ ರಾ. ಬ. ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಬೀರಪ್ಪನ ಕರ್ಮಾ		೧೩೯
೪ ಪಂಚಾಗ್ನಿ ವಚನಗಳು ಭಾಗ ೨ ...		೧೩
೫ ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಶರೀರ ...		೪೫
೬ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಳೆಗಾರು ಭಾಗ ೨ ...		೧೪
೭ ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಕೃಷಿಯ ವಚನಗಳು ...		

ಶಿವಾನುಭವ.

ಪುಸ್ತಕ ೦೫	ಫೇಬ್ರುವರಿ ೧೯೪೧.	ಸಂಚಿಕೆ ೫

ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮಾಜ ರಚನೆ.

(ಲೇಖಕರು—ಶ್ರೀಯುತ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪ ಬ್ಯಾಳಿ. ಬಿ. ಎ. (ಐ ಟಿ.) ವಿಜಾಪುರ)

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲಿಂಗಾಯತರೆಲ್ಲರೂ ಸರಿಸಮಾನರೆಂದೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯೆಂಬ ಜಾತಿಭೇದಗಳಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಆಗಮಗಳೂ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳೂ ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತವೆ. ಲಿಂಗವಂತ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷಬಾಲಕರಿಲ್ಲರಿಗೂ ಅಷ್ಟಾವರಣ, ಪಂಚಾಚಾರ, ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ನಡೆದು ಮೋಕ್ಷಪಡೆಯುಲು ಸಮಾನವಾದ ಅಧಿಕಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ನಪಾನ, ಶರೀರಸಂಬಂಧಗಳು ಜಾತಿಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುಲಿಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾವ ಅಭ್ಯಂತರವೂ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು "ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಂ ಮಯಾ ಸೃಷ್ಟಂ ಗುಣಕರ್ಮವಿಭಾಗಶಃ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಪುರಾತನರು ಶ್ರಮವಿಭಾಗತತ್ವವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಸಮಾಜ ರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರವೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವೂ ಆಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅವು ಗುಣಕರ್ಮ ಅಧಿಕಾರಗಳ ಮೂಲಕವುಂಟಾಗಿರುವವೇ ಹೊರತು ಜಾತಿಯಿಂದ ಇವೆಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿಡತಕ್ಕದ್ದು.

ವೀರಶೈವ ಮತ್ತು, ಲಿಂಗಾಯತ ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೆಂದು ತಪ್ಪುತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅನೇಕರು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ

ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಅರ್ಥದ ಪರ್ಯಾಯ ಶಬ್ದಗಳು. ವೀರಶೈವರೆಂದರೆ ಉಳಿದ ಶೈವರಂತೆ ಜಾತಿವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ದಾಸರಾಗದೆ ಅದರ ವಿರುದ್ಧಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡ ವೀರರು. ಅದೇ ವೀರಶೈವರೇ ಗುಡಿಗುಂಡಾರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿ ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕರುಣಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ದೈವವಿಲ್ಲೆಂದು ಸಾರಿ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಲಿಂಗಾಯತರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಲಿಂಗಾಯತ ಶಬ್ದವು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೂ ವೀರಶೈವ ಶಬ್ದವು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ಸ್ಥಾನಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ಹೊರತು ತತ್ವತಃ ಅವೆರಡು ಪರ್ಯಾಯದಿಂದ ಒಂದೇ ಅರ್ಥದ ಶಬ್ದಗಳಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತ್ವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಾರದು.

ಸಮಾಜರಚನೆಗನುಸರಿಸಿ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಲಿಂಗಾಯತರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಭೇದದಿಂದ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೆಂದು ಶ್ರೀನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ (೧) ಸಾಮಾನ್ಯವೀರಶೈವ (೨) ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವ (೩) ನಿರಾಭಾರಿ ವೀರಶೈವ. ಇದೇ ವಿಭಾಗವನ್ನು ನಾವು (೧) ಭಕ್ತವರ್ಗ (೨) ಮಾಹೇಶ್ವರ ವರ್ಗ (೩) ನಿರಂಜನ ವರ್ಗವೆಂತಲೂ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

ಭಕ್ತವರ್ಗ.

ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ತರಹದ ಕಸಬುಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸುತ್ತ ಆಷ್ಟಾವರಣ ನಿರತರಾಗಿ ಧರ್ಮಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರೆಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತರೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಭಕ್ತವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ, ಬಣಜಿಗ, ಗಾಣಿಗ, ಸೆಟ್ಟಿ, ಸಾಹುಕಾರ, ಮಡಿವಳ, ಹಡಪಿಗ, ಉಪ್ಪಾರ, ಹೂಗಾರ, ಕುಂಬಾರ, ಕಂಬಾರ, ಚರ್ಮಕಾರ, ಬಡಿಗ, ಕೂಲಿಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಕಸಬುಗಾರರೆಲ್ಲರೂ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು (*Mass*) ಎಂದೆನ್ನುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವುಂಟು. ಆದರೆ ಇವರು ಕಾಯಕಶ್ರದ ಹೋರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರು ಕಡಿಮೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯವರೆಂದೆನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಆವರು ದುಡಿದು ಕಷ್ಟಬಟ್ಟು ಮಾಹೇಶ್ವರ, ನಿರಂಜನ ವರ್ಗದವರನ್ನು ಪೋಷಿಸುವದರಿಂದ ಅವರು ಕಡಿಮೆಯೆನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಸರ್ವಥಾ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಉಳಿತು ಉಣ್ಣುವರಾದರೆ ದುಡಿದು ಹಾಕುವರಾರು? ಅದು ಕಾರಣ ದುಡಿತವು ಕೀಳೆಂದು ಭಾವಿಸದೆ ಮೇಲೆಂದು (*Dignity of Labour*) ತಿಳಿದು ನಮ್ಮ ಶರಣರು "ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ" ವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮಹಾತ್ಮರೆಂದೇ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಪರೋಪಕಾರ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು ಕೇಳುತನವಲ್ಲವೇ?

ಮಾಹೇಶ್ವರ ವರ್ಗ.

ಭಕ್ತವರ್ಗದವರು ಸಮಾಜದ ಆಚಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಪಾಲನೆ, ಶಿಕ್ಷಣಪ್ರಸಾರ, ವಿಧಿವಿಧಾನ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸಮರ್ಥರಾದ ಕೆಲವು ಯೋಗ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಮಾಹೇಶ್ವರರೆಂಬ ಬೇರೆ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಕಾಲಾಂತರದಿಂದ ಈ ಮಾಹೇಶ್ವರ ವರ್ಗವು ತಮ್ಮೊಂದು ಜಾತಿಯನ್ನೇ ಬೇರೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಹತ್ತಿತು. ಆದರೆ ಭಕ್ತರು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಮಾಹೇಶ್ವರರಾದರೇ ಹೊರತು ಅವರೇನೂ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲ. ದೇವನಿರ್ಮಿತ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುಗಳೂ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಆರಿಸಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಂತೆ ಭಕ್ತರು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಅಧಿಕಾರಕೊಟ್ಟ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೇ ಮಾಹೇಶ್ವರರು. ಮಾಹೇಶ್ವರ ಪದವು ವಂಶಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಜಾತಿಯು ಸೊತ್ತಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ಯಾರೂ ಮರೆಯಲಾಗದು.

ಮಾಹೇಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಭೇದದಿಂದ ಕೆಲವು ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಇವರಡಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧. ಗುರುವರ್ಗ:— ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು, ಪಟ್ಟದದೇವರು, ಚರಂತಿಗಳು, ಹಿರೇಮಠದವರು ಪ್ರವೇಶವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು ಉಜ್ಜಯಿನಿ, ರಂಭಾಪುರಿ, ಪರ್ವತ, ಕೇದಾರ, ಕಾಶಿಯೆಂಬ ಪಂಚಪೀಠಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಶಾಖಾಮಠಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಭಕ್ತರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ ನಿಯಮಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರೆಂಬ ಹೆಸರು. ಈ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯಮನೆತನಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಚರಂತಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಳ್ಳಿಪಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರ ಸಂಬಂಧವಿರಬೇಕೆಂದು ಆಯಾಯ ಪೀಠ ಹಾಗೂ ಸೂತ್ರಸೋತ್ರಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ಹಿರೇಮಠಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಹಿರೇಮಠದವರು ಗಣಾಚಾರಿ, ಮತಪತ್ತಿ, ಕೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ದೈವದವರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಊರೊಳಗೆ ದೀಕ್ಷೆ, ವಿವಾಹ, ಅಂತ್ಯವಿಧಿ, ಲಿಂಗಧಾರಣ, ನಾಮಕರಣ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಮತ್ತು ಊರೊಳಗಿನ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹ ತೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗುರುವರ್ಗವು ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಬಂಧುರವಾಗಿಯೂ ಭದ್ರವಾಗಿಯೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಕ್ತರು ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಹೋಗದಂತೆ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

೨. ಅಯ್ಯಗಳು:— ಮಾಹೇಶ್ವರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯನವರೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಪಂಗಡವು ಸಮಾವೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. 'ಅಯ್ಯ' ಶಬ್ದವು 'ಆರ್ಯ' ಎಂಬದರ ತದ್ಭವವು. ಅಯ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಮನೆ ತೀರಿಸುವ ಗಣಂಗಳೆಂದು ಮಾತ್ರ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಅವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಾಲಾಗುರುಗಳು. ಅವರಿಗೆ ಭಕ್ತವರ್ಗವು ಕಾಳುಕಡಿ ಬಟ್ಟಿಬರಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಅಯ್ಯಗಳ ಶಾಲೆಗಳು ಒಳ್ಳೇ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದವು. ಈಗಲೂ ಹಿಂದಿನ ಅವಶೇಷಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವರು ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಓದು ಬರಹ ಗಣಿತ ಕಾವ್ಯ ಮತತತ್ವ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿ

ದ್ದರು. ಹಳ್ಳಿಪಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಯ್ಯಗಳು ಹರಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಲಿಂಗಾಯತರಲ್ಲಿ ನಿರಕ್ಷರತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಶಕ್ಯವಾಯಿತು. ವೀರಶೈವ ರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳೂ, ವಚನಕಾರರೂ, ತತ್ವವೇತ್ತರೂ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಅಯ್ಯಗಳು ಕಲಿಸಿದ ಅಕ್ಷರವಿದ್ಯೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವು.

೩. ಗಣಂಗಳು:— ಮಾಹೇಶ್ವರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗಣಂಗಳೆಂಬ ಮೂಂದು ಶಾಖೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಸ್ವಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೂ ಪರಧರ್ಮದವರ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಗಂಡುಗಲಿಗಳಾಗಿ ವೀರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಗಣಂಗಳೆಂಬ ಹೆಸರು. ಭಕ್ತರು ಇವರ ಸಲುವಾಗಿ ವಿವಾಹ, ಮಹೋತ್ಸವ, ಪ್ರಸ್ಥಪ್ರಯೋಜನ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಾರಾಧನೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವನ ಪ್ರಮುಖಗಣಂಗಳು ಶಿವನ ಸೈನಿಕರಾದಂತೆ ಈ ಗಣಂಗಳು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಸೈನಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಗಣಂಗಳು (Defence force) ಇದ್ದರೆಂದು ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಪಂಚಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಾಚಾರವು 'ಗಣ' ಶಬ್ದದ ವೀರವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಬಿಜ್ಜಳನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ ಸಮ್ಮ ಗಣಂಗಳಿಗೂ ಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳೆಸಗಿ ಕೊನೆಗೆ ೭೭೦ ಅಮರಗಣಂಗಳು ಉಳಿದು ಬಸವೇಶನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಸಾಗಬೇಕೆಂದು ಸಂಗಮದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಿರಲು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪಿಸಿರುವ ಈಗಿನ ಅಮರಗೋಳ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆತನ ಐಕ್ಯದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯರಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅಮರಗೋಳ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಆ ೭೭೦ ಅಮರಗಣಂಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಬಸವೇಶನ ಅಂಗರಕ್ಷಕರಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಉಳಿಸಿಹುವ ವರೆಗೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆಂತಲೂ ಹೇಳುವದುಂಟು. ಏನೇ ಕಡಲಿ, ಒಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಸುಮಾರು ೨ ಲಕ್ಷ ವೀರಶೈವ ಸೈನ್ಯವು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಸುಸಂಘಟಿತವಾದ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿತ್ತೆಂಬದು ನಿರ್ವಿವಾದವು. ಅದರ ಮುಂದೆ ಈ ಗಣಂಗಳ ಸಂಘಟನೆಯು ಸಡಿಲಿತು. ಆದರೆ ಆ ಗಣಂಗಳ ವಂಶಜರು ಈಗ ಆ ವೀರ ವೃತ್ತಿ (Martial spirit) ಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಶೈವರು ಹೆಸರಿನ ಮೇಲಿಂದ ಶೀಖರಂತೆ ಯುದ್ಧಪ್ರಿಯ ಜನಾಂಗವಿರಲೇ ಬೇಕು.

ಅಂಥ ಹುದುಗಿಕೊಂಡ ವೀರಶ್ರೀಯು ನವ್ಯನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈಗಿನ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಂತೂ ವೀರಶೈವರದೊಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ "ಸೈನ್ಯದಳ"ವಿರುವದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವು.

ನಿರಂಜನ ವರ್ಗ.

ನಿರಂಜನ ವರ್ಗದವರು ನಿರಧಿಕರಣ ದೀಕ್ಷೆಹೊಂದಿದ ಶಕ್ತಿಸಾಮ ಪುನೀತ ಜೀವಾತ್ಮರು. ಅವರು ಸ್ವಯಂಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಲೋಕಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವರು. ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಭಕ್ತವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ ಮಾಹೇಶ್ವರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಬಹುದು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದಲೂ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ಉಚ್ಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತರಗತಿಗೇರಿ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರ ವರ್ಗಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿರಂಜನ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತರು ಶಿವಯೋಗಿಗಳು, ಶರಣರು, ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಭೇದಗಳುಂಟು. ಇವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ, ಯೋಗಮಾರ್ಗ, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ. ಇವುಗಳ ನೆಲೆಕಲೆಗಳನ್ನರಿತು ಆಚರಿಸಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅದರ ರುಚಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಡುವಂಥವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

೧. ವಿರಕ್ತರುಃ— ಇವರು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ತತ್ವಗಳನ್ನರಿತು ಆಚರಿಸಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡು ವೀರಶೈವಮತತತ್ವ ಸಂವಾದ ಸಂಶೋಧನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನಭಾಂಡಾರವನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹರಡುವಂಥವರು. ಲಗ್ನವಾದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಜಂಜಾಟ ಸ್ವಾರ್ಥಗಳು ಬೆಳೆಯಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಜನ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿಸ್ವಾರ್ಥಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಇವರು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಪವಿತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು. ಈ ವಿರಕ್ತಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ತತ್ವಪದಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಹದುಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

೨. ಶಿವಯೋಗಿಗಳುಃ— ಇವರು ನಿರಂತರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಸಮರಸಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣದ

ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸುಖಶಾಂತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಿ ಬಲಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ತಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣದ ಪ್ರಕಾಶ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಚೇತನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂಥವರು. ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಇವರ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯದಿದ್ದರೂ ಅಂತರಂಗವಾಗಿ ಜನರ ಮನಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತನ ಮಾಡಿಬಿಡುವರು. ಇವರಿಗೆ ನಾವು ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರದ ಶಕ್ತಿಮಂದಿರ (Psychic powerhouses) ಗಳೆನ್ನಬಹುದು. ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಯೋಗ ಮಾರ್ಗದವರು. ಇವರು ಜನರ ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಪಾರ್ಟು ಮಾಡುವ ಮಹಾಮುನಿಗಳು.

೩. ಶರಣರುಃ— ವಿರಕ್ತರು ಅವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದರೆ ಶರಣರು ವಿವಾಹಿತರಾಗಬಹುದು. ಶರಣರು "ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆ, ಇದೇ ಜನ್ಮ ಕಡೆ" ಎಂಬ ತತ್ವದಂತೆ ಆಚರಿಸಿ ಜನತೆಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಡುವಂಥವರು. ಲೋಕಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವೇ ಇವರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಜನತೆಗೆ ನೀತಿ ಸದಾಚಾರ ಸದ್ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಾದಿ ಶಿವಶರಣರು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಉದಾತ್ತ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದರು. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿ ಲೋಕಸೇವೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಗೃಹಸ್ಥರಾಗಿ ಮಾಡುವದಾದರೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಜನಕಾದಿಗಳಂತೆ ಬಸವಾದಿ ಶರಣರು ಆಚರಿಸಿ ಲೋಕಪ್ರಿಯರಾದರು. ಶಿವಶರಣರೆಂದರೆ ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಯೋಗಿಗಳು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ "ತಸ್ಮಾತ್ ಯೋಗೀ ಭವಾರ್ಜುನ" ಎಂದು ಶರಣರ ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನುಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಜಂಗಮರುಃ— ಜಂಗಮರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಂತೂ ಕೇವಲ ನಿಃಸ್ವಾರ್ಥಮಯವಾಗಿರುವದು. ತಾವು ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿ ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿರಂತರ ಸಂಚರಿಸಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ ಸದ್ಭಕ್ತಿಗಳು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಪ್ರಮಥರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ದೇಶದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಹರಡಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಜಂಗಮರಿಗೇ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ

ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮರು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವು ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಂಗಮರ ಈ ಅಪಾರ ಸೇವೆಗೆ ಮನಸೋತು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಜಂಗಮಪ್ರಾಣಿಯೊದನು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಜಂಗಮರು ಅವಿಶ್ರಾಂತ ಪಟ್ಟು ಮುಬಟ್ಟು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಚರಿಸಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಮತವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು.

ಒಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದವರು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯು ಘನತರವಾದುದೂ ಉದಾತ್ತವಾದುದೂ ಆಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲವಾದ ಭಕ್ತಿ, ಕರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ವರ್ಗದವರು ಬೆಳೆಯಿಸುತ್ತ ಬಂದದ್ದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿದೆ.

"ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ."

ಲೇ:— ಶ್ರೀಗುರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪವಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲಾ
ಶ್ರೀಸಿದ್ಧಗಂಗಾಕ್ಷೇತ್ರ.

[ವೇ॥ ಬ್ರ॥ ಶ್ರೀ॥ ತರ್ಕ. ಸಾಹಿತ್ಯ ವೇದಾಂತ ವಿದ್ವಾನ್ ಪಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರಭಟ್ಟರವರ, ತರ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಬೆಂಗಳೂರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜ ಇವರು ಶ್ರೀಸಿದ್ಧಗಂಗಾ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣದ ಸಾರಾಂಶ]

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವಿಚಾರತೆಯಿಂದ ಚ್ಯುತರಾದ ಮಾನವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಲು ಅನೇಕ ದರ್ಶನಗಳೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಹೊರಟವೆ. ಈ ದರ್ಶನಗಳು ಆಸ್ತಿಕ ನಾಸ್ತಿಕವೆಂದು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಕ ದರ್ಶನಗಳು ಆರೆಂದೂ ನಾಸ್ತಿಕ ದರ್ಶನಗಳು ಆರೆಂದೂ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧ್ಯೇಯ ಸಂಪಾದನೆ ಅಂದರೆ ಮೋಕ್ಷ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಸುಗಮವಾದ ಹಾದಿಯನ್ನು ತೋರುವುದೇ ಇವುಗಳ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯ. ಆದಕಾರಣ ಈ ದರ್ಶನಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ಮತಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮತವೇ

ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳುವುದಲ್ಲದೆ ಇತರ ಮತಗಳನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಹತ್ತಿದವು. ಇದು ಅವಿಚಾರತೆಯ ಫಲವಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಎಂದಿಗೂ ಹೀಗ ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ರೀತಿ ಯಾವ ಉಚ್ಚ ನೀಚ ಭಾವನೆಗಳೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತಗಳು ಅನೇಕವಾದರೂ ಅವುಗಳ ಅಂತಿಮ ಧ್ಯೇಯವು ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಲು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಮಾರ್ಗಗಳಿದ್ದರೂ ಸೇರುವ ಸ್ಥಳವು ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಇತರರ ಪಂಥಗಳನ್ನಳೆಯುವುದು ತರವಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದು ಅವರವರ ಮನೋಭಾವನೆಯಂತೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತೋರಿ ತ್ರಾನೆಯೇ ಹೊರತು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲವನು ಭಿನ್ನನಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರಸಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳ ಜನರಿಗೆ ಆಯಾಯ ರಸದಿಂದ ತೃಪ್ತಿ ಎಂಬುದು ಹೇಗೆ ಒಂದಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಂತೆಯೇ ಅಭಿರುಚಿ ವೈವಿಧ್ಯವುಳ್ಳ ಜನರು ತಮಗಭಿಮತವಾದ ದೇವತೋಪಾಸನಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳ ಹಸುಗಳ ಹಾಲೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲದಿರುವದರಿಂದ ಆಯಾಯ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮತವೇ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಇತರ ಮತಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸಬಾರದು.

ಶಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಕ್ಕೇ ಶಿವಾದ್ವೈತವೆಂತಲೂ ಹೇಳುವದುಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮತಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಥಮತಃ ಪತಿ, ಪಶು, ಪಾಶ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿ ಎಂಬುವನೇ ಈಶ್ವರ. ಇವನು ಸ್ವತಂತ್ರ, ಸರ್ವಜ್ಞನಿಯಾಮಕ, ನಿತ್ಯಮುಕ್ತ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವನು ಉದ್ಧಾರಕ ಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳವನು. ಇವನ ಸ್ವರೂಪವು ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದು. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಇವನು ನಿಮಿತ್ತಕಾರಣನೂ ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣನೂ ಹೌದು. ಈ ಶಿವನು ಶಕ್ತಿಯುತನೆನ್ನುವದಕ್ಕೆ "ಶಿವೇನ ವಿನಾ ಶಕ್ತಿ ನ ಚ ಶಕ್ತಿರ್ವಿನಾ ಶಿವಃ ವಾಯುರ್ಗಂಧವದಸ್ಯೈಸ್ಯಂ ಮರುತಾಂವರ ಯೋರಿವ" ಎಂದು ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿವೆ. ಅದ್ವೈತ ಮತರೀತ್ಯಾ ಈ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಿದ್ಯೆಯೆಂದರೆ ಜಗತ್ಪ್ರಪಂಚ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇವಕ್ಕೆ ವಿರ್ಭಿನವಾಗಿ ಈ ಶಕ್ತಿ

ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಮತದಲ್ಲಿ "ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಕೂಡಿದಲ್ಲೀ ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಿ" ಎಂಬ ಉಕ್ತಿ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತವೆಂದಾಯಿತು.

ಇಂತಹ ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯಜ್ಞಾನವೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಧನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಆರು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗವೇ ಪರಮಾತ್ಮ (ಈಶ್ವರ). ಉಳಿದ ಐದು ಲಿಂಗಗಳು ಅವನ ರೂಪಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಐದು ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಐದು ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳಿವೆ.

ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವು ಲಯವಾದರೆ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗುವದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂರ್ತಿ ಭೇದಗಳಾದರೋ "ಸಾಧಕಸ್ಯತು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಮೂರ್ತಿಭೇದಃ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯತೆ" ಎಂಬಂತೆ ಅನೇಕಾಕಾರಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಧರಿಸುವದರಿಂದ ಅವು ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ನಿರಾಕಾರ ವಸ್ತುವು ಅದೃಶ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನವಂಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಸಾಕಾರಾವತಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀತ್ಯಾ "ಆಕಾರವಾನ್ ಸ್ವಯಮನಾಕಾರಸ್ವಯಮಜ್ಞಃ" ಎಂದು ಆಕಾರವು ಅವಶ್ಯಕ.

ಅಂಗ ಎಂದರೆ ಉಪಾಸಕನು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಲಿಂಗ ಈ ಅಂಗ ಇವರಿಬ್ಬರ ಸಾಮರಸ್ಯವೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ವೀರಶೈವ ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಪಶು.

ಪಶು ಎಂದರೆ ಜೀವನೆಂದೂ ಅವನು ಸುಖದುಃಖಭಾಗಿಯಾಗಿರುವದರಿಂದಲೂ ಅಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಪಶುವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವನು. ಈ ಪಶುವನ್ನು ಶಕ್ತಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಯೂ ಪಾಶಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕನನ್ನಾಗಿಯೂ ಗಣಿಸುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯಮಸ್ಥಾನವು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇತರ ಮತಸ್ಥರು ಯಾರೂ ಈ ಜೀವನನ್ನು ಪಶುವೆಂದು ಕರೆಯದಿದ್ದರೂ ವೀರಶೈವರು ಪಾತ್ರ ಜೀವನು ಕರ್ಮದಿಂದ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವುದರಿಂದ ಪಶುವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ

ಈ ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವನ್ನು ಮೂವತ್ತೆರಡು ತತ್ವಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯತಿ ಕಾಲ ಕಲಾದಿಸಪ್ತತತ್ವಗಳು ಶುದ್ಧತತ್ವಗಳು. ಮಂತ್ರೇಶ್ವರ, ಅನಂತೇಶ್ವರ, ವಿದ್ಯೇಶ್ವರ ಮುಂತಾದ ಮಹೇಶ್ವರರು ಶುದ್ಧ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಬಂಧಿತರು. ಈ ಸಪ್ತತತ್ವಗಳನ್ನೇ ಸಗುಣಲಿಂಗಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ೫೫ ಅಶುದ್ಧತತ್ವಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತವಾದವನ್ನೇ ಪಶುವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯವಸ್ತುವಿವೇಕ, ಇಹಪರಾರ್ಥ ಫಲಭೋಗವಿರಾಗ, ಶಮಾದಿಷಟ್ಕ ಸಂಪತ್ತಿ, ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ. ಇವೇ ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯಗಳು. ಇತರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತವೆ. ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಈ ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯಸಂಪನ್ನನಾದ ಸಾಧಕನೇ ಅಧಿಕಾರಿಯು. ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ವಿಷಯಾದಿ ಸುಖಗಳನ್ನು ಕ್ಷಣಿಕವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧಿತವಾಗಿಯೂ ದುಃಖಸಂಮಿಶ್ರವಿಲ್ಲದೆಯೂ, ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ನಿರಾಲಂಬವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸುಖವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸುಖವು. ಅಂತಹ ಸುಖವು ಲಭಿಸಬೇಕಾದರೆ ಮೋಕ್ಷವಿಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಲಭಿಸಲಾರದು. ಇದನ್ನು ಹೊಂದುವುದೇ ಮನುಷ್ಯನ ಧ್ಯೇಯ.

ಪಾಶ.

"ಪಾಶ್ಯತೇ ಇತಿ ಪಾಶಃ, ಪಾಶ್ಯತೇ ಅನೇನ ಇತಿ ವಾ ಪಾಶಃ." ಪಶುವನ್ನು ಕಟ್ಟುವದು ಪಾಶವೆಂದರ್ಥ. ಪಾಶವು ಮಲ, ಮಾಯಾ, ರೋಧನ ಶಕ್ತಿ ಎಂದೂ, ಕರ್ಮವೆಂತಲೂ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಮಲ, ಪಾಶವು ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆಗೆ ಮೂಲಕಾರಣ. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಜೀವನನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಕಲಾ, ಪ್ರಲಯಕಲಾ, ಸಕಲಕಲಾ ಎಂದು ಮೂರು ತೆರನಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಕಲಾ ಎಂಬ ಜೀವನು ಮಲಭಿನ್ನ ತನು ಪ್ರಲಯಕಲಾಜೀವನು ಮಲಪಾಶ ಕರ್ಮಪಾಶಗಳಿಂದ ಬಂಧಿತನು. ರೋಧನ ಶಕ್ತಿಎಂದರೆ ಇದ್ದುವನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ ತನ್ನನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ರಾಹು ಗ್ರಹವು ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣವಾದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತದಲ್ಲಿರುವ ರೋಧ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅದ್ವೈತವು ಮರೆಮಾಚಿರುತ್ತದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಈ ಪಾಶನಿವೃತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡಬೇಕು.

ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಾಸನಾತ್ರಯಗಳಾದ ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ನಿಧಿಧ್ಯಾ[illegible] ಆವಶ್ಯಕ.

ನಾಸ್ತಿಕರು ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂ[illegible] ಜೈನರು ಸತತೋರ್ಧ್ವಗಮನವೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂದೂ, ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. [illegible] ರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥವೂ ಸಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಏಕವಿಂಶತಿ ದು[illegible] ಧ್ವಂಸವೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ನೈಯ್ಯಾಯಿಕರೂ ಅವಿದ್ಯೆಯ ನಾಶವೇ ಮೋ[illegible] ವೆಂದು ವೇದಾಂತಿಗಳೂ, ಆನಂದಾವಿರ್ಭಾವವೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಪಾ[illegible] ಕೆಲವರೂ, ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮಮಾತ್ರ ಶೇಷವೇ ದೋಷವೆಂದು ಅದ್ವೈ[illegible] ಗಳೂ, ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವಾದಿಗಳಾದ ವೀರಶೈವರು ಶಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಐಕ್ಯವನ್ನೊಂದುವುದೇ ಆಂಗ ಜೀವನು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಅರ್ಥಾತ್ ಆಂಗಸ್ಥ ಲಿಂಗ ವೇಹವಾಗುವುದು ಅದನ್ನೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು.

ಅದ್ವೈತಕ್ಕೂ ಶಿವಾದ್ವೈತಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅಂತರವೇನೆಂದರೆ:- ಅದ್ವೈತಿಗಳು ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಎಂತಲೂ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಅವಿದ್ಯೆಯೆಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರು ವಿವರ್ತವಾದಿಗಳು ವೀರಶೈವರು ಪರಿಣಾಮವಾದಿಗಳು. ಉಪಾಸಕನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎರಡೂ ಮತದವರೂ ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಎರಡು ಮತಗಳು ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧದಿಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಶಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳಾದ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣವೆಂಬುದು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಇದು ಅನಾದಿಯಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಅನಾದಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ "ದೇವ ಧಾರಣೋಭೂಯಾಸಂ" "ಅಯಂಮೇಹಸ್ತೋಭಗವಾನಯಂ ಮೇ ಹಸ್ತೋ ಭಗವತ್ತರಃ ಅಯಂಮೇವಿಶ್ವ ಭೇಷಜೋ ಯಂ ಶಿವಾಭಿ ಮರ್ಶನಃ" ಇತ್ಯಾದಿ ವೇದ ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಶೃತಿಗಳೂ ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸರ್ವಜ್ಞಕಲ್ಪವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದ ಅನಾದಿಯಾದ ವೇದದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ವಿಶೇಷಾಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ

ಸೂತ್ರದಿಂದಲೇ ನೂತನವಾದುವೆಂದು ಯಾರೂ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ ಕಾರಣ ಈ ವೀರಶೈವ ಮತವು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿನ ಆಚರಣೆಗಳು ವೇದಸಮ್ಮತವಾದುವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವೇದಾದಿ ಶೃತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಪುರಾಣೋಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನೇ ಉದಹರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ವೀರಶೈವ ಮತವು ಅವೈದಿಕವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದವರ ಮಾತಾಗಿದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿನ ವೀರಶೈವಧರ್ಮ.

ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಬಿ. ಎ ಎಲ್ ಎಲ್. ಬಿ. ವಿಜಾಪುರ.

(ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದು)

ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಶಿವ.

ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಆವ ವಿಚಾರಗಳು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಾಗಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಿದೆವು. ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ, ಮತ್ತು ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದು ಅವನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಅವರಲ್ಲಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನಾವು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆವು. ಅಕಾರರಹಿತನಾದ ಇಂಥ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೇಗೆ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯವು ಬಹು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದು ಉಪಾಸನೆಯ ವಿಷಯವಿದ್ದು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಉಂಟಾಗಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವೈದಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಉಪನಿಷತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಪದ್ಧತಿಯು ಮುಂದುವರಿದ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ

ಮುಂದೆ ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ಕಾಲಗಳು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಆಗ ಬೌದ್ಧಾಲಯಗಳೂ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳೂ ಶೈವ ದೇವಾಲಯಗಳೂ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದವು. ಇವುಗಳ ಕಾಲದಿಂದ ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆಯು ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗಹತ್ತಿತು. ಹೀಗೆ ನಾನಾವಿಧ ಉಪಾಸನೆಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂಢವಾದವು.

ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಯುಗವು ಉದಯವಾಗಲಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಈ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ತರದ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪುರಾಣಗಳು ಪ್ರಚಾರಹೊಂದಿದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ವಿಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ಕಥೆಗಳು ಬಹುಜನ ಸಮಾಜದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದವು. ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ ಮೊದಲಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಶಾವತಾರದ ಕಥೆಗಳೂ ಈಶ್ವರನ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಲೀಲೆಗಳೂ ದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಹತ್ತಿದವು. ಷಣ್ಮುಖ, ವೀರಭದ್ರ, ಗಣಪತಿ, ಪಾರ್ವತಿ, ಸೀತಾ, ರಾಮ, ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ ಈ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ದೇವಾಲಯಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡಹತ್ತಿದವು. ಈ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊಂದರ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದ ಒಂದು ಧರ್ಮವಾದರೂ ಈಗ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವದು ದುರ್ಲಭವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಲು ಅವರು ಸ್ವತಂತ್ರರಿರುವರು. ಆದರೆ ಆ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟವನ್ನೆಸಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗುವದು ಮಾತ್ರ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕರವಾದದ್ದು. ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಶಿವ ಇವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವೈಮನಸ್ಸುಗಳೂ, ಹೋರಾಟಗಳೂ ನಡೆದದ್ದು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತ ಅಜ್ಞ ಬಹುಜನ ಸಮಾಜವಂತೂ ಮಾರಿ ಮಸಣಿ ಈ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷುದ್ರ ದೇವತೆಗಳ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹಿಂಸಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಹ ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗುವದು ಅದರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅವನತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಸವಾದಿ ಶಿವಶರಣರು ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಒಬ್ಬನೇ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿ

ದರು. ಅವರು ಅನೇಕ ದೇವರುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದರು. ಶಿವನೊಬ್ಬನೇ ಪಂಚಮುಖನಾದ ತ್ರಿನೇತ್ರವುಳ್ಳ ಶಿವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವರೆಂದು ಬಹು ಜನರು ಈಗಲೂ ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಶಿವಶರಣರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ತೀರ ಭಿನ್ನವಾದವುಗಳೆಂಬದು ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ವಚನಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುವದು.

"ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ದೇವರೆಂದು ಉಬ್ಬಿ ಮಾತನಾಡಬೇಡ. ದೇವನೊಬ್ಬನೇ ಕಾಣಿರೋ" ಎಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹೇಳಿರುವನು. ಪ್ರಪಂಚ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರನು "ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ದೇವರೆಂದು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗಿಕೊಂಡು ನುಡಿಯಬೇಡ. ಒಬ್ಬನೇ ದೇವ ಕಾಣಿರಣ್ಣಾ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನು "ರುದ್ರನೇ ದೇವರೆಂದು ಆರಾಧಿಸಿ ತಿಲೆಯೊಳಗೆ ಹೊರಟೆಗೊಂಡು ಕೆಟ್ಟರಲ್ಲಾ ಭಕ್ತ ಜನಂಗಳು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. "ಗಂಗಾಧರ ಗೌರೀಶ್ವರ ದೇವರಲ್ಲ. ಶಂಕರ ಶಶಿಧರ ದೇವರಲ್ಲ. ಪಂಚಮುಖ ದಶಭುಜವನುಳ್ಳ ನಂದಿವಾಹನರು ದೇವರಲ್ಲ. ತ್ರಿಶೂಲ ಖಟ್ವಾಂಗಧರರು ದೇವರಲ್ಲ" ಎಂದು ಬೇರೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

"ವೀರಭದ್ರ ಬಸವಣ್ಣ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ದೈವಂಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕುಲದೈವಂಗಳೆಂದು ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಗುರುವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ "ವಿನಾಯಕನು (ಗಣಪತಿ) ಹರನ ಮಗನೆಂಬ ಪಾತಕವನು ನೀವು ಕೇಳಿರೋ. ಪಾರ್ವತಿ ಹರನ ಸತಿ ಎಂಬ ಶಿವದ್ರೋಹಿಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೋ. ಸ್ವಾಮಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಹರನ ಮಗನೆಂಬ ಲಿಂಗ ದ್ರೋಹಿಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೋ" ಎಂದು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಬಹು ಸ್ಪಷ್ಟ ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಉಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳು ಇದ್ದವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಈ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಅವನಕಿಂತ ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿದ್ದವೋ ಹೇಗೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಅವ

ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖಮಾಲೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲವನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳು ಅವನಕಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿತ್ತಿಲ್ಲೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದವನೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದು ತೋರಿಬಂದರೂ ಕೂಡ ಆಗ ಶೈವ ವೈಷ್ಣವ ಭೇದಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದವೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲದ ವೀರಶೈವ ಶರಣರು ಶೈವ ಪಕ್ಷಾಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬಹುದಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಚೋಳರಾಜರು ಶಿವೋಪಾಸನೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ಚಾಲುಕ್ಯರಾಜರು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಉಪಾಸಕರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಉಭಯ ರಾಜಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವ ವಿಷ್ಣುಗಳ ಉಪಾಸನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಹಗಳಿದ್ದು ವಿಷ್ಣುವಿನ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಈಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತು ಈಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದ ವರೆಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.

ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಅವನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆಂತಲೂ ಯಾವ ತರದ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವರು ಪೂಜಿಸಬಾರದೆಂತಲೂ ನಿರ್ಧಾರವಾಯಿತು. ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ಗಣಪತಿ ಈ ಮೊದಲಾದ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಪೂಜಿಸದೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಒಂದನ್ನೇ ಅವರು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ, ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗವುಳ್ಳ ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಅವರು ಮನ್ನಿಸಕೂಡದೆಂದು ಸಾರಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮತ್ತು ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಒಳಕೊಳ್ಳುವ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ಅವನಿಗೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಚನಕಾರರಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಆದರೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವೇಚನೆಗಳು ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಬಹು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ನಡೆದಂತೆ ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು ಶಂ ೧೦೦ ರಿಂದ ೧೦೦, ೧೫೦ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೂ ನಡೆದಿರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು. ಆಗ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಂಖ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ವಚನಗಳೂ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ ಇವರ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳು ಆದದ್ದು ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚನೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ಥಾನವು ಆವರಿಂದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಉದಾಃ — ಸಾದಾಖ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮತ್ತು ಪಾರ್ವತೀ ಇವರು ಒಂದು ವಿಧದ ಶಕ್ತಿಗಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರು ಈ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆಂಬ ಮೊದಲಿನ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳು ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವಾದರೂ ಅಯಾ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುವಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತರದ ವಿಚಾರಗಳಿಂತೆಲೇ ನಾವು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ಸುಮಾರು ೧೦೦—೧೫೦ ವರ್ಷಗಳು ಸಂದಿ ಹೋದಬಳಿಕ ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳು ತಲೆದೋರಹತ್ತಿದವು. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ವಚನಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವು ಮುಂದೆ ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಅವನ ಮತ್ತು ಅವನ ಜೋಡಿಗರಾದ ವಚನಕಾರರ ಉದಾತ್ತ ವಿಚಾರಗಳು ಮರೆತು ಹೋಗಹತ್ತಿದವು. ಜಾತಿ ಭೇದವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ರೂಢವಾಗಹತ್ತಿತು. ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಯಿತು. ಪುರಾತನ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಡಹತ್ತಿದವು. ಮತ್ತು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ತರದ ಕಲ್ಪಿತ ಪುರಾಣಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಡಹತ್ತಿದವು. ಆಗ ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು ಎಂಬ ಭೇದಗಳು ಪುನಃ ಉದ್ಭವಿಸಿದವು. ಶಿವನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಹತ್ತಿದವು. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದ ಚನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣವು ಬರೀ ಶಿವನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಗ್ರಂಥವಿದೆ.

ಆದರೆ ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳು ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವಾದವು ಗಳಲ್ಲ. ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಂತೆ ಆಚರ ಣೆಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದದ್ದೇ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ವಾಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡು ತ್ತೇವೆ. (೧) ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪೂರ್ವದ ಕಾಲ (೨) ಬಸವೇಶ್ವರನಕಾಲ (೩) ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಕಾಲ (೪) ವೀರಶೈವಪೌರಾಣಿಕ ಕಾಲ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಮುಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವೆವು.

ಭಂಡಾರಿ ಶಾಂತಯ್ಯನ ವಚನಗಳು.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರಿ ಶಾಂತಯ್ಯನ ವಚನಗಳನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ವಚನಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆತವು ೩೨ ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಇದೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಬಹುತರವಾಗಿ ಒಡಪಿನ ವಚನಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಟೀಕೆಗಳಿವೆ. ಈ ಟೀಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಲಿಂಗ ಲೀಲಾವಿಲಾಸ ಕರ್ತನಾದ ವಿಜಯನಗರದ ಕಲ್ಲುಮಠದ ಪ್ರಭುದೇವರ್ಯನು ಬರೆದವುಗಳು. ಉಳಿದವುಗಳು ಸಟೀಕ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯವು ಇವೆ. ವಿವೇಚಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ತರಗತಿಯವಾಗಿವೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಡಕವಾಗಿವೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿಜರೂಪ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಜೀವನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ, ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆ ಮನಸ್ಸು, ದೇಹ, ಆತ್ಮ ಇವುಗಳಿಂದರೇನು, ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳು ಈ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಭಂಡಾರಿ ಶಾಂತಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯು ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರದ ಮೇಲಿನ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಅವನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ನಿರೂಪಣಾ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಇವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಅವನು ಬಸವನಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತಿದೆ.

ಈ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತರ ಎಲ್ಲವೂ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಪುಳಿವುಗಳೇ ಇರುವದರಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಷರಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವಚನಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ವಚನಗಳು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ನಮಗೆ ದೊರೆತವುಗಳಲ್ಲ. ಸಂಗ್ರಹ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ನಾವು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಹಾಕಿದ್ದೇವೆ.

ವಿಜಾಪುರ.
೧೧-೩-೪೧

ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ
ಸಂಪಾದಕ.

ಟೀಕೆ:— ದೇಹಾತ್ಮರ ಗಳು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೀಗ ಪೃಥ್ವಿ ಆಕಾ
ಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹಾತ್ಮರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಚಿದಾಕಾಶ ಇರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಖೇಚರ ಮಂಡಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಆ ಚಿದಾಕಾಶ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳಿಗೆ ಕರ್ತನಾದ ಮಹಾ
ಶಿವಲಿಂಗವೆಂಬರಸು ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಆ ಮಂಡಲದರಸನು ವಿಹಂಗ
ರಾಜನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ನಿವೃತ್ತಿಯ ಸದ್ವಿವೇಕ ಸ್ವರೂ
ಪವನೆಯಿಬ್ಬದ ಮನಸ್ಸೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮುಂಚಿಕ ಪ್ರಧಾನ
ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ದೇಹವ ತಾಳಿರ್ದ ಜೀವನು ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪಿ
ನಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತಿಹ ಕಾರಣ ಮಹಾತಳ ತಳವಾನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸಕಲ
ತತ್ವಂಗಳಿಲ್ಲ ಲಿಂಗತತ್ವಂಗಳಾಗಿ ಸುಖಮಯದಿಂದೊಪ್ಪಿತ್ತಿರಲು ಎಂಬು
ದೀಗ ಇಂತೀ ಮಂಡಲ ಸುರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಹಂ ಎಂಬ ಅದ್ವೈತಜ್ಞಾನದಿಂ ಬಂದು ಆ ಚಿದಾಕಾಶ ಮಂಡಲದ
ಲಿರ್ಪ ಪರವಸ್ತುವನವಗ್ರಹಿಸಲು ಆ ಚಿದಾಕಾಶವು ಕಾಯ ಪುರವೆಂಬ
ಪಟ್ಟಣವು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಗೋರಕ್ಷನೆಂಬರಸು
ಮುತ್ತಿದ ಮಂಡಲ ಪಟ್ಟಣ ಕೋಳು ಹೋಗದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿಹರು ಅವರಂಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಹುದು
ಚಿದಾಕಾಶವೆಂಬುದೀಗ ಮುತ್ತಿದರಸು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಿದಳಿಗೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆಯ ಬೋಧಿಸಲಂಜಿ
ಆ ಶರಣ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿ ಶಿವಾದ್ವೈತ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ವಾಗದ್ವೈತವ ನಿವೃತ್ತಿ
ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ಇದ ಸಂತೈಸಲಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಿ
ನೊಳ ಹೊಕ್ಕು ಎಲ್ಲರ ಗೆದ್ದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೩. ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿಗೂ ಶಿಲೆ ಒಂದೇ. ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿಗೂ ಶಿಲೆ
ಒಂದೇ. ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಗೂ ಶಿಲೆ ಒಂದೇ, ರೂಪಿನವತಾರ ಭಿನ್ನವಾ
ಯಿತ್ತು. ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣದಂತೆ, ಕುಂಭಜಲ ಬಿಂಬದಂತೆ ಇನ್ನಾ
ರನಹುದೆಂದೆ ಇನ್ನಾರನಲ್ಲ ಎಂದೆ? ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಾಲು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೈ, ರುದ್ರನ
ಕಣ್ಣು, ಈಶ್ವರನ ತಲೆ, ಸದಾಶಿವನ ಪ್ರಾಣವಾದಲ್ಲಿ ಇವು ಸಮಯ
ಈ ಪಂಚಕೋಶಕ್ಕಾಧಾರ ಪರಮಜ್ಞಾನ. ಅವ ಭೇದಿಸಲರಿಯದೆ ವಾದವ
ಮಾಡಿದರೆಲ್ಲರು, ನಾದಬಿಂದುಕಳಾತೀತನನರಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿ
ನೊಳಗಾದವನ.

೨೪. ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಹುಟ್ಟಿ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ ನಾಸಿಕ ಕವಿಯಾಯಿತ್ತು. ಇಪ್ಪತ್ತೇಳಲಾರದೆ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದ

ಟೀಕು:— ಸುಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಶರಣನು ಶಿವಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಕರುಣದಿಂದಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾಘನಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲಾಗಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವಳವಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಾಲುಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರವಳವಟ್ಟ ಶರಣನ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಾವಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸದ್ಭಾವನೆ ಪ್ರಣಮು ಮಂತ್ರವನೊಳಕೊಂಡು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನಾಸಿಕ ಕವಿಯಾಯಿತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳಲಾರದೆ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೫. ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಪಶು ಬಿತ್ತಿದ ಹೊಲನ ಹೊಕ್ಕು ಹುಟ್ಟಿದ ಸಸಿಯ ಮೇದು ಒಡೆಯನಿಲ್ಲದ ಪರವ ತೊಂಡಕೂಡಿದ ತೊಂಡಿನ ಹಟ್ಟಿಯ ಬಾಗಿಲೊಂದು ಬೀಗ ಒಂಬತ್ತು ಮೂರೆಸಳಿನ ಬೀಗ ಮೂರು ಅರೆಸಳಿನ ಬೀಗ ಮೂರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದೆಸಳಿನ ಬೀಗ ಮೂರು ತೆಗೆವ ಕೈಗೆ ನಾಭಿ ಇಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಹಸು ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದವನ ಬಲ್ಲವರಾರು?

ಟೀಕೆ:— ಭಿನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದ ಶಿವಾಪೆಕ್ಷೆಯ ಮುಂದುಗೊಂಡಿರ್ದ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಕಾಮಧೇನುವೀಗ ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಪಶು ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಂದು ಎಂಬುದೀಗ ಬಿತ್ತಿದ ಹೊಲನ ಹೊಕ್ಕ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಶರಣನ ಜನನಾಂಕುರ ನಷ್ಟವಾದ ಸದ್ವಿವೇಕವೆಂಬ ಸಸಿಯ ಸವಿವುತ್ತಿ ಹನೆಂಬುದೀಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಸಿಯ ಮೇದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶರಣನು ಅಹಂ ಎಂಬ ಅದ್ವೈತಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ನಿಷ್ಕಲ ಪರಬ್ರಹ್ಮವ ತನ್ನಾಚಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತನುಮನ ಪ್ರಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಪ ಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ ಓಡೆಯನಿಲ್ಲದ ಪರವ ತೊಂಡಕೂಡಿದನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಅಚಾರಾಂಗವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ದ ಸತ್ಪಥಮಾರ್ಗ

ಒಂದೇ ಎಂಬುದೀಗ ತೊಂಡಿನ ಹಟ್ಟಿಯ ಬಾಗಿಲೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಸತ್ಪಥಮಾರ್ಗವಿಡಿದಿರ್ದ ಶರಣಂಗೆ ತನುತ್ರಯಂಗಳೆಂಬ ಮೂರೆಸಳನೊಳಕೊಂಡಿಹುದೇ ಗುರುತತ್ವ, ಮನತ್ರಯಂಗಳೆಂಬ ಮೂರೆಸಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ದ ಲಿಂಗತತ್ವ, ಧನತ್ರಯಂಗಳೆಂಬ ಮೂರೆಸಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ದುದೇ ಜಂಗಮತತ್ವ, ಇಂತೀ ನವವಿಧವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ದುದೇ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವೆಂಬುದೀಗ, ಬೀಗ ಒಂಬತ್ತು ಮೂರೆಸಳಿನ ಬೀಗ ಮೂರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಶರಣಂಗೆ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗ ಷಡ್ವಿಧಭಕ್ತಿ ಷಡ್ವಿಧವೆಂಬ ಹದಿನೆಂಟಿಸಳನೊಳಕೊಂಡು ಲಿಂಗತ್ರಯ ತೋರುತ್ತಿಹವೆಂಬುದೀಗ ಅರೆಸಳಿಗೆ ಬೀಗ ಮೂರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಲಿಂಗಸ್ಥಲವಿಪ್ಪತ್ತೈದು ಲಿಂಗಸ್ಥಲವಿಪ್ಪತ್ತೈದು ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲವಿಪ್ಪತ್ತೈದು ಇಂತೀ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಎಸಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳೆಂಬುದೀಗ ಇಪ್ಪತ್ತೈದೆಸಳಿನ ಬೀಗ ಮೂರೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಈ ಸ್ಥಲಕುಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣನ ಸದ್ಭಾವ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಜ್ಞಾನ ದೂರವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ತೆಗೆವ ಕೈಗೆ ನಾಭಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಸುರಭೇನು ಶರಣನಾಚಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭೇದವ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಗಳಿಗುಸುರದೆ ಶಬ್ದ ಮುಗ್ಧವಾಗಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು ಹಸು ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾದವನ ಬಲ್ಲವರಾರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೬. ಮಗನ ಕೊಂದು ತಿಂದ ತಾಯ ಕಂಡೆ. ಬಂಧುಗಳ ಕೊಂದು ನಂಟರಲ್ಲಿ ಕೂಪನ ಕಂಡೆ. ಅತ್ತೆ ಅಳಿಯನ ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಳಿಯ ಅತ್ತೆಯ ನೋಡಿ ಅತ್ತೆ ಅಳಿಯನ ನೋಡಿ ಹೋಯಿತ್ತು ಹೋಗದಿರಿ ಎಂದು ನಗುವರ ಕಂಡೆ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಹೆತ್ತ ಕೂಸು ಸಾಸಿವರಳಿಯನಲ್ಲ ಎಂದು ಹೋಯಿತ್ತು. ಇದ ಕೇಳಿ ಪರೆಂದು ಹೇಳಲಂಜಿ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಿನೊಳಹೊಕ್ಕೆ.

ಟೀಕೆ:— ಮಗನೆಂದಡೆ ಜೀವನು. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವನ ಜೀವಭಾವವ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದಳೆಂಬುದೀಗ ಮಗನ ಕೊಂದು ತಿಂದ ತಾಯ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜೀವ ಭಾವ ಪ್ರಪಂಚು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಪ್ರವೃತಿಭಾವವ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂ ಸಂಹ

ರಿಸಿ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಲು ಆ ಕರಣಂಗಳಿಲ್ಲವು ಅಮರ ಗಣ್ಯ
ವನೆಯ್ದಿ ನಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶರಣಂಗೆ ಸ್ವಯಾತ್ಮ ಬಂಧುಗಳಾಗಿರ್
ಪೆಂಬುದೀಗ ಬಂಧುಗಳ ಕೊಂದು ನಂಟರಲ್ಲಿ ಕೂಪನ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ನಲ್ಲಬನೇ ಶರಣ.
ಆ ಶರಣನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಗುರು ಆ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ
ಶಿಷ್ಯನಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಗಳಿಂದವಿರಳ ಸಂಗವ ಮಾಡಲು ಆತ್ಮಾಂಗದ
ತವಾಗಿರ್ದ ಚಿತ್ಪ್ರಭಾವಾಂಗನೇ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಉದಿಸಿತ್ತೆಂ
ಬುದೀಗ ಅತ್ತಿ ಅಳಿಯನ ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದ
ಕ್ಕರ್ಥ. ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ಘಟಿಸಿದ ಶರಣನು ತಾನೇ ಪ್ರಾಣ
ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಗುರುತತ್ಪ ಸಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸು
ತ್ತಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಅಳಿಯು ಅತ್ತೆಯ ನೋಡಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
ಶ್ರೀಗುರು ತನ್ನ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶಿಷ್ಯನೇ ಚಿತ್ಪ್ರಭಾಂಗ
ಸ್ವರೂಪನೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರ್ದನೆಂಬುದೀಗ ಅತ್ತೆ ಅಳಿಯನ ನೋಡಿ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರೆಂಬ ಭಿನ್ನಭಾವ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಲು
ಆ ಭಿನ್ನ ಭಾವದಿಂ ಶಿಷ್ಯನು ಗುರು ತತ್ವದಲ್ಲಡಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರ್ದ
ನೆಂಬುದೀಗ ಹೋಯಿತ್ತು ಹೋಗದಿಪ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತು
ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರ ಸಮರಸವೇಕಾರ್ಥವ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳು ಸಜ್ಞಾನ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ಕಂಡು ಶಿವೋಹಂ ಶಿವೋಹಂ ಎಂದು ಪರಮ ಹರುಷತೆಯು
ನೆಯ್ದುತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಎಂದು ನಗುವವರ ಕಂಡೆನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
ಗುರು ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದುದಯವಾದ ಭಕ್ತಾಂಗನೆಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ
ವಲ್ಲಭನಾದ ಕಾರಣ ಅಳಿಯನೆಂಬುದೀಗ ಅವರಿಬ್ಬರ ಹೆತ್ತ ಕೂಸು ನಾನಿ
ವರಳಿಯನಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಮ್ಯಾಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಗುರು
ಶಿಷ್ಯರೀರ್ವರನವಗ್ರಹಿಸಿ ನಿರ್ವಯಲಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಹೋಯಿತ್ತು
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರು ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗ
ದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಥವಾದ ಭೇದವ ದೈವೃತಾದ್ವೈತಗಳಿಗತುರಲಿಸ್ಸವೆಂಬುದೀಗ
ಇದ ಕೇಳಿಹರೆಂದು ಹೇಳಲಂಜ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಕೊಕ್ಕ
ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೩. ಮಾರ್ಜಾಲನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಷಕ ಮನೆಯ ಮಾಡಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಣಿಮಾಡಂಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯ ಒಂದು. ಬಾಗಿಲು ಬೇರೆ.

ಅದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಯಾಡುವ ನಾಟಕಶಾಲೆ ಪವನನೆಂಬ ಸೂಳೆ ಆ ಘಟ
ವಿಂದಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಕಾಲು ಜಾರಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಳು. ಬಿದ್ದ ಘಾಯಕ್ಕೆ
ಯೋನಿ ಒಡೆಯಿತ್ತು. ಮೊಲೆ ಹರಿಯಿತ್ತು. ಕಿವಿ ಕಿತ್ತು ಕಣ್ಣು ಹಿಂಚು
ಮುಂಚಾಯಿತ್ತು. ನೋಡುವ ಅಣ್ಣಗಳ ಬಯಕೆ ಹರಿಯಿತ್ತು. ಯೋನಿ
ಕಿತ್ತಲ್ಲಿ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ನೋಟಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಳಿಯಿಲ್ಲ. ಪವನನ ಆ ಘಟ
ಹೋಯಿತ್ತು. ಕಾಲನ ಕಮ್ಮಟಕ್ಕೆ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾ
ಯಿತ್ತು ಬಾರಯ್ಯ.

ಟೀಕೆಃ— ಪಂಚಭೂತಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರ್ಪ ಮಾಯಾ
ಮಾರ್ಜಾಲನ ಹೃದಯವನೆ ಮನಸ್ಸಾಶ್ರಯವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ
ಮಾರ್ಜಾಲನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಷಕ ಮನೆ ಮಾಡಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ಮನಕ್ಕೆ ಷಡಾಧಾರ ಚಕ್ರಂಗಳ ನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ದೇಹವೇ
ಆಶ್ರಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಆದಕ್ಕೆ ಮಣಿಮಾಡಂಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯ ಒಂದೇ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ದೇಹಕ್ಕೆ ನವದ್ವಾರಂಗಳೇ ಬಾಗಿಲುವಾಡವಾ
ಗೊಪ್ಪುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಬಾಗಿಲು ಬೇರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಷಡಾ
ಧಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಷಡುಸೋಪಾನವಿಟ್ಟು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿಹರು ಯೋಗಿ ಜನಂಗ
ಳೆಂಬುದೀಗ ಅದಕ್ಕೆ ಆಡುವ ನಾಟಕಶಾಲೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಸ್ವಸ್ಥಪದ್ಮ
ಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಧೋಮುಖದ ವಾಯುವ ಊರ್ಧ್ವ ಮಾಡಿ ರೇಚಕ
ಪೂರಕಂಗಳ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿ ಮನವಮಾರು
ತಂಗಳ ಒಬ್ಬಳೆಯಿಂ ಸುಷುಮ್ನದ್ವಾರದಿಂ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವನೆಯ್ದಿ ಪರದಲ್ಲಿ
ಬೆರಸಿಹೆನೆಂಬ ವಾಯುಸಾಧಕರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬುದೀಗ
ಪವನನೆಂಬ ಸೂಳೆ ಆ ಘಟದಿಂದಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ
ಭಿನ್ನ ಯೋಗಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ದೇಹಭಾವದಲ್ಲಿ
ಲಯವಾದುದೆಂಬುದೀಗ ಕಾಲು ಜಾರಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹಭಾವದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದಾತ್ಮಂಗೆ ನಿಜ ಸುಷುಪ್ತಿ ಭಗ್ನವಾಯಿ
ತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಬಿದ್ದ ಘಾಯಕ್ಕೆ ಯೋನಿ ಒಡೆಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಅಂತಪ್ಪ ನಿಜ ಸುಷುಪ್ತಿ ಭಗ್ನವಾದಲ್ಲಿ ಪರಮಾಮೃತಸ್ಥಾನ ನಷ್ಟವಾಯಿ
ತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಮೊಲೆ ಹರಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾಮೃತಸ್ಥಾನ
ನಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಅನಾಹತ ಕರ್ಣದ್ವಾರವು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿ
ಪಲ್ಲಟವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಿವಿ ಕಿತ್ತು ಕಣ್ಣು ಹಿಂಚು ಮುಂಚಾಯಿತ್ತೆಂಬ

ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು ನಷ್ಟವಾಗಲು ಪರಶಿವ ತತ್ವವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂಬ ಖಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಬಯಕೆಯಡಗಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ' ನೋಡುವ ಅಣ್ಣಗಳ ಬಯಕೆ ಹರಿಯಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ನಿಜ ಸುಷುಪ್ತಿ ಸ್ಥಾನ ಭಗ್ನವಾದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಂಗದ ಸಮರಸದ ಕೂಟಕ್ಕೆ ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಯೋನಿ ಕಿತ್ತಲ್ಲಿ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಿನ್ನ ಯೋಗಿಗಳು ಇನ್ನು ಭಿನ್ನವಿಟ್ಟು ಈಕ್ಷಿಸಿಹೆನೆಂದೊಡೆ ತೆರಪಿಲ್ಲವೆಂಬುದೀಗ ನೋಟಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಳಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಪವನ ಯೋಗದಿಂ ಸಾಧಿಸಿಹೆನೆಂಬ ಭಿನ್ನಯೋಗಿಗಳ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇಲ್ಲವು ಯಮನ ಮರಣ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಪವನನ ಆ ಘಟ ಹೋಯಿತ್ತು ಕಾಲನ ಕಮ್ಮಟಕ್ಕೆ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾಯಿತ್ತು ಬಾರಯ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೨೫. ಶಿವ ಶಿವ ಎಲ್ಲರ ಉಂಟಾದುದ ಹೇಳಿ. ಇಲ್ಲದ ಬಯಲಿಂಗೆ ಮನವನಿಕ್ಕಿದರು. ಎನಗಿನ್ನಾವುದು ಬಟ್ಟೆ ? ಬಸವಣ್ಣನ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟು ಮೆಟ್ಟಲರಿಯೆ. ಕೊಟ್ಟಾತ ಹೇಳಿದುದಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಿಕೋ ಎಂದಾತ ಈ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರು ಎಂದುದಿಲ್ಲ. ಕಡ್ಡಾಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಈ ವಡ್ಡಗಲ್ಲಿನ ಮುರಿವ ಎನಗೊಂದು ಬುದ್ಧಿಯು ಹೇಳಾ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಿನೊಳಗೇಕೆ ಅದೆಯಯ್ಯ.

೨೯. ಸ್ಥಳ ಕುಳವ ನರಿಯಬೇಕೆಂಬರು ಭಕ್ತನಾಗಿ. ಮಹೇಶ್ವರನಾಗಬೇಕೆಂಬರು ಮಹೇಶ್ವರನಾಗಿ. ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬರು ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬರು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಿ. ಶರಣನಾಗಬೇಕೆಂಬರು ಶರಣನಾಗಿ. ಐಕ್ಯನಾಗಬೇಕೆಂಬರು ಐಕ್ಯನಾಗಿ. ಏತರಿಂದ ಕೂಡುವ ನಾನರಿಯೆ. ಒಳಗಣ ಮಾತು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಯಲ್ಲದೆ ಎನಗರಿಯಬಾರದು. ಎನಗೈಕ್ಯನಾಗಿ ಶರಣನಾಗಬೇಕು. ಶರಣನಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರನಾಗಬೇಕು. ಮಹೇಶ್ವರನಾಗಿ ಭಕ್ತನಾಗಬೇಕು. ಭಕ್ತನಾಗಿ ಸಕಲ ಯುಕ್ತನಾಗಬೇಕು. ಯುಕ್ತಿ ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲ. ಒಳಹೊರಗಾಯಿತ್ತು. ಅಲೇಖವಾಯಿತ್ತು. ಎನಗೆ ಕಾಣಬಂದಿತ್ತು. ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯಶಿಲೆಯ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಕಂಡೆ ನಿನ್ನನು.

೨೦. ಸಾಸುವೆಯ ಹಾಲು ಸಾಧಕಾಂಗರ ನಾಸಿಕದ ನೀರ ಬರಿಸಿತ್ತು. ಮೂಷಕನ ವೀಸೆಯ ಬಿಂದು ಮೂರು ಲೋಕವ ಮುಳುಗಿಸಿತ್ತು. ಕಾಸದ ನೀರು ಬಿಸಿಯಾಗಿ ಕುಡಿವವರ ವೀಸೆಯ ಸುಟ್ಟಿತ್ತು. ಸಾಸುವೆಯ ಮೂಷಕನ ವೀಸೆಯ ಬಿಸಿನೀರ ಕುಡಿವಾತನ ಬಾಯೊಳಗಿನ ವೀಸೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೊಂದು ಹಾಸರುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದಾತನ ತಲೆ ಕೇಳಿಹರೆಂದು ಅದೇತಕ್ಕಡಗಿದೆ ಅಲೇಖವಯ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಿನ ಮನೆಯೊಳಗೆ.

ಟೀಕೆ :— " ಶಿವಾಸ್ಪೃಷ್ಟ ಭಕ್ತಿರಸವೆಂಬದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಠಿಣವಾಗಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಸಾಸುವೆಯ ಹಾಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸಪ್ಪಕ್ತಿಯಿಂ ಶ್ರೀಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡೆದು ಸಶ್ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನವಿಡಿದಾಚರಿಸುವ ಸದ್ಭಕ್ತಜನಂಗಳೆಂಬುದೀಗ ಸಾಧಕಾಂಗರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಸದ್ಭಕ್ತ ಜನಂಗಳ ಸ್ವಾನುಭಾವ ವಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರ್ಪ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವ ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ನಾಸಿಕನೀರ ಬರಿಸಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸದ್ವಿವೇಕ ಜಲವನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಶರಣನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜಿಬ್ಬಿಂದು ತನುತ್ರಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು ತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಮೂಷಕನ ವೀಸೆಯ ಬಿಂದು ಮೂರು ಲೋಕವ ಮುಳಿಗಿಸಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆಂತು ಜಿಬ್ಬಿಂದು ತನುತ್ರಯಂಗಳನೊಳಕೊಂಡಲ್ಲಿ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯದೆ ಇರ್ದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವು ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಆ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಭಕ್ತಜನಂಗಳ ನೈಷ್ಠೆಯನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಕಾಸದ ನೀರು ಬಿಸಿಯಾಗಿ ಕುಡಿವವರ ವೀಸೆಯ ಸುಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶಿವಾಸ್ಪೃಷ್ಟ ಭಕ್ತಿರಸವೆಂಬುದೀಗ ಸಾಸುವೆಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದೀಗ ಮೂಷಕನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಮನೋಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಸಕಲಕರಣಂಗಳೆಂಬುದೀಗ ವೀಸೆಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ ಆ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿಹ ಶರಣನ ಎಂಬುದೀಗ ಬಿಸಿನೀರ ಕುಡಿವಾತನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಶರಣನ ಶಿವಾ

ಪೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ್ದ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತಪ್ಪುಂ
ಗಳನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನಚಿತ್ತು ಉದಯವಾಯಿತ್ತೆಂಬು
ದೀಗ ಬಾಯೊತ್ತಿನ ಮೀಸೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತೆಂದು ಹಾಸರುಗಲ್ಲು ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಚಿತ್ತಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿರ್ಪುದೇ ಮಹಾಘನ
ಲಿಂಗವೆಂಬುದೀಗ ಹಾಸರುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದಾತನ ಕೇಳಿಹರಿಂದು
ಅಪೇತಕ್ಕಡಗಿದೆ, ಅಲೇಖನಮಯ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಿನ ಮೊನೆಯೊಳಗೆ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೫೧. ಸಿರಿಯ ಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉರಿಯ ಮಡು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು.
ಆ ಮಡುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಐದು ಸರಗೂಡಿದ ಬಾವಿ. ಆ ಬಾವಿಯೊಳಗೆ
ಮೂರು ಮುಖದ ಹುಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಒಂದು ಕೊಂದು ತಿಂಬುದು,
ಒಂದು ಕೊಲ್ಲದೆ ತಿಂಬುದು. ಒಂದು ಎಲ್ಲರ ನೋಡಿ ತಿಂಬುದು ಅಲ್ಲ
ಎಂಬುದು ಹುಲಿಯ ಬಣ್ಣ ಮೊದಲು ಕಪ್ಪು ನಡುವೆ ಬಾಸುರ ತುದಿ
ಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿದು ಹಗೆವಣ್ಣ ಸಹಿತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹುಲಿ ಉರಿಯ ಮಡುವ
ನೀಂಟಿ ರಸವ ಘಾವಿಯ ಕುಡಿದು ತಿಂಬವೆರಡು ಮುಖ ತಿನ್ನದ ಮುಖ
ದಲ್ಲಿ ಕಡೆಕಪ್ಪು ನಡುವಣ ಬಾಸುರ ತುದಿಯ ಬಿಳುಪಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಒಡ
ಗೂಡಿತ್ತು. ಅದರ ತೊಡಿಗೆಯ ಕೇಳಿಹರೆಂದಂಜಿ ಅಡಗಿದೆ ಅಲೇಖನಾದ
ಶೂನ್ಯ ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾಗಿ.

ಟೀಕೆ:— ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹವೆಂಬು
ದೀಗ ಸಿರಿಯ ಭೂಮಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ದೇಹ ಮಧ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸದ
ಘಾತಕವ ಕಾಣದಾರದೆಂಬುದೀಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉರಿಯ ಮಡು ಹುಟ್ಟ
ತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ
ವಿಷಯ ರಸವನೊಳಕೊಂಡು ಪಂಚ ವಿಷಯಂಗಳೇ ಕೂಪವಾಗಿರುತ್ತಿಹ
ವೆಂಬುದೀಗ ಆ ಮಡುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಐದು ಸರಗೂಡಿದ ಭಾವಿ
ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಿಷಯ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಂಗಳೇ
ಮುಖವಾಗಿಯುಳ್ಳ ಜೀವನಿಂ ಜೀವತ್ರಯಂಗಳು ಉದಿಸಿದವೆಂಬುದೀಗ
ಆ ಭಾವಿಯೊಳಗೆ ಮೂರು ಮುಖದ ಹುಲಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
ಜಾಗ್ರಾವಸ್ಥೆಯ ಮುಖವಾಗಿರ್ಪ ವಿಶ್ವನು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಂಹರಿಸಿ

ಕೊಂಡು ತಿಂಬುದೀಗ ಬಂದು ಕೊಂದು ತಿಂಬುದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.
ಆ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯ ಮುಖದಿಂ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯ
ಸುಖವನನುಭವಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ ಬಂದು ಕೊಲ್ಲದೆ ತಿಂಬುದು
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಿಶ್ವ ತೇಜಸ್ಸಿನ ವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಾಜ್ಞನು
ವಿವೇಕ ಮುಖದಿಂ ಕಂಡು ವಿಡಂಬಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದು
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ವಿಶ್ವನು ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿಹನೆಂಬುದೀಗ
ಆ ಹುಲಿಯ ಬಣ್ಣ ಮೊದಲು ಕಪ್ಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ತೈಜಸನು
ಜ್ಞಾನಾ ಜ್ಞಾನಾ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿಹನೆಂಬುದೀಗ ನಡುವೆ ಬಾಸುರವೆಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ನಿರ್ಮಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸುಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿಹ
ನೆಂಬುದೀಗ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತಪ್ಪ ಜೀವ
ತ್ರಯಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ಸಕಲ
ಕರಣಂಗಳ ವರ್ತನೆಯ ಲಯವ ಮಾಡುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಹಗೆವಣ್ಣ
ಸಹಿತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹುಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಸಕಲ ಕರಣಂಗಳ
ಲಯವ ಮಾಡಿದ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂ ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯೊಡನೆ
ಕೂಡಿದ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸದ ಘಾತವನವಗ್ರಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಉರಿಯ
ಮಡುವನೀಂಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಪಂಚ ವಿಷಯಂಗಳಲ್ಲಿ
ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ರಸವ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದೀಗ ರಸದ ಬಾವಿಯ
ಕುಡಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಅಂತು ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನಂಗಳಿಂ ಸಕಲ
ಪ್ರಪಂಚು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ವಿಶ್ವತೈಜಸನೆಂಬುಭಯವು ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಅರು
ಪಿನಲ್ಲಿ ಲೀಯುವಾದವೆಂಬುದೀಗ ತಿಂಬ ಮುಖವೆಂಡು ಮುಖ ತಿನ್ನದ
ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಶ್ರೀಗುರು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ತ್ರಿವಿಧ
ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾಗಲು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ವಿಶ್ವನು ಪ್ರಾಣ
ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ತೈಜಸನು ಅರುವಿನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಎಂಬು
ದೀಗ ಕಡೆ ಕಪ್ಪು ನಡುವಣ ಭಾಸುರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ ಪ್ರಾಣ
ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಮಹಾಜ್ಞಾನದ ಇರವಿನಲ್ಲಿ ಸಮರಸ
ವಾದನೆಂಬುದೀಗ ತುದಿಯ ಬಿಳುಪಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ. ಆ
ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ನಿಷ್ಪ
ತ್ತಿಯಾಯುತ್ತೆಂಬುದೀಗ ಒಡಗೂಡಿತ್ತು. ಅವರ ತೊಡಿಗೆಯ ಕೇಳಿಹ
ರೆಂದಂಜಿ ಅಡಗಿದೆ ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲಿನೊಳಗಾಗಿ ಎಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕರ್ಥ.

೩೨. ಹುಟ್ಟದೇ ಬ್ರಹ್ಮನ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿ? ಬೆಳೆಯದೇ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿ? ಸಾಯದೇ ರುದ್ರನ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ? ಹರಿಯಿತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಲೆ. ಗುರುವಿನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸುಖ ಲಿಂಗಾರ್ಚಿತದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಿತ್ತು. ರುದ್ರನ ಮರಣ ವಸ್ತುವಿನ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ. ಮತ್ತೆ ನಾಸಿನ್ನಾರ ಕೇಳಿಹೆ? ಅಲೇಖನಾದ ಶೂನ್ಯಕಲ್ಲ ಬಟ್ಟ ತೆರನ ಕಂಡೆ.

ಕೆಮ್ಮುವ್ವೆಯ ವಚನಗಳು.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

ನಾವಿ
ಗಳು ಭಕ್ತನಾದವನು ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದವನಾಗಿ ಹೇಗೆ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂಬ
ವಿಷಯವನ್ನು ಪುನಃ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಿವೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲ
ದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಾಗಿ ಒಟ್ಟು ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು
ಕಾಯವನ್ನು ಕೊಂಡು ವರ್ತಿಸುವದು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶಾದಿ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ
ಆಂದರೆ ಭಕ್ತನು ಒಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ
ಪ್ರಗತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಈ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳ ರಚನೆ
ಯಾಗಿದೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ರೇಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ ಮಹೇಶ್ವರ
ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿರುವ ವ್ರತಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರವೇರಿಸಬೇ
ಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಚನಗಳನ್ನು ನಾವು
ಮಹೇಶನ ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶನ ಮಹೇಶ ಇತ್ಯಾದಿ ಆರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ
ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ವೀರಶೈವರು ಅಂಧತೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರವೇರಿ
ಸಿದಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಲಾರದೆಂದು ವಚನಕಾರರು ಭಾವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.
ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಜರಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾವು ರೇಮ್ಮಪ್ಪಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಚನ್ನಾಗಿ ಕಂಡು
ಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನಾವು ೧೯೩೩ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೧ ಈ
ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸುವಾಗ 'ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ'
ಎಂಬ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ರೇಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯನದೆಂತಲೂ 'ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗ' ಎಂಬ
ಮುದ್ರಿಕೆಯುಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನದೆಂತಲೂ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರದಿಂ
ದ ಭಾವಿಸಿ ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅದರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ 'ಬ' ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದೇವೆ.
ಆದರೆ ೧೯೩೩ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಅದರ ಎರಡನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ
ಯಲ್ಲಿ 'ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ' ಎಂಬ ಮುದ್ರಿಕೆಯು

ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನದೆಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಬೇರೊಂದು ಮುದ್ರಿಕಾ ಗ್ರಂಥದ ಆಧಾರದಿಂದ ಭಾವಿಸಿ ಆ ರೀತಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಾಗಿ ಇದು 'ರೆಮ್ಮವ್ವೆ' ಯದೆಂತಲೂ ಬೇರೆ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿವೆಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅದರೆ ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನ ಗ್ರಾಮವು ಯಾತಗಿರಿಗೆ ಸಮೀಪವಿರುವ 'ಏಳೇರಿ' ಇಂಬುದಿದೆಂದು ನಮಗೆ ಈಚೆಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಏಲೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದ್ದು ಕೇತಯ್ಯನ ಐತಿಹ್ಯವೂ ಅಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗ' ಇದು ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನ ಮುದ್ರಿಕೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಬೇರೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರನ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ಮಹೇಶ್ವರಲಿಂಗ' ಈ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ನಾವು ಮೊದಲು ಭಾವಿಸಿದಂತೆ ರೆಮ್ಮವ್ವೆಯದೇ ಇರುತ್ತದೆಂದುತೋರುತ್ತದೆ.

ಕದಿರೀಕಾಯಕದ ರೆಮ್ಮವ್ವೆ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀವಚನಕಾರ್ತಿಯಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆಯ ಮುದ್ರಿಕೆಯು "ಕದಿರಿರೆಮ್ಮೆಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರಾ" ಎಂದು ಇದೆ. ಆದರೆ ಆಕೆಗೂ ಈಗಿನ ರೆಮ್ಮವ್ವೆಗೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿರುವದಿಲ್ಲ.

ರೆಮ್ಮವ್ವೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯು ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯು ಪುರಾತನಳಿರುವಳೆಂದು ಆಕೆಯ ವಚನಗಳ ರಚನಾ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನಾದರೂ ನಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಚನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಗ್ರಂಥಗಳೊಳಗಿಂದ ಆಯ್ದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ವಿಜಾಪುರ
೧೨-೨-೧೯೪೧ }

ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ
ಸಂಪಾದಕ.

ಗುದ ಅಂದರೆ ಆಧಾರ, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ, ಮಣಿಪೂರಕ, ಅನಾಹತ, ವಿಶುದ್ಧಿ, ಆಜ್ಞೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗಗಳಾಗಿ ಧ್ಯಾನಿಸುವದು ಧ್ಯಾನಯೋಗವೆನಿಸುವದು. ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಲಿಂಗಗಳು ಆಯಾ ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪ್ಯವಾಗುವವು. ಇವರಿಂದ ಭಾವ, ಕರಣ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ಲಿಂಗವು ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗಹತ್ತಲು ಆ ಲಿಂಗದೊಡನೆ ಆಚರಣೆಗಳುಂಟಾಗುವವು. ಇದೇ ಧಾರಣ ಯೋಗವು ಈ ಆರು ಲಿಂಗಗಳು ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗದೊಳಗಿನವಿದ್ದದರಿಂದ ಆವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬೆರೆದು, ಆಮೇಲೆ ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಏಕಾಕಾರ ಮಾಡಿ, ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೇವಲ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಡನೆ ಸಂಯೋಗವಾಗಬೇಕು. ಇದೇ ಸಮಾಧಿ ಯೋಗವು. ಇತರ ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತೆರದ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆವು ಕೇವಲ ಕರ್ಮಕೌಶಲಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಶಿವಯೋಗಿಯು ತನಗೆ ಗುರುವಿತ್ತ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದೆ ದೃಢವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ಭಾವಲಿಂಗವನ್ನು ತನ್ನ ಭಾವದಿಂದ ಅರಿಯುವನು. ಹೀಗೆ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಗಳೊಡನೆ ಆಚರಿಸಿ, ಲಿಂಗದೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಲಿಂಗವೇ ತಾನು ತಾನಾಗಿ ಬಯಲಾಗುವನು. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ಸಾಧನವೋ ಅದೇ ವಿಷಯೋಗವು.

(೪೫) ಪಂಚಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು:—ವಾಕ್, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಗುದ, ಗುಹ್ಯ ಎಂದು ಐದು ಇವೆ. ಇವು ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರದೆ ಜೀವನಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜೀವನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಡನೆ ಬೆರಿಸಲು ಅವು ವಾಯುವಿನ ಚೈತನ್ಯ ಬಲದಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತವೆ. ವಾಗಿಂದ್ರಿಯವು ಮಾತು ಕಥೆಯಾಡುತ್ತಿದೆ. ಪಾಣೀಂದ್ರಿಯವು ಕೊಡುವದು, ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು, ಹಿಡಿಯುವದು ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಪಾದೇಂದ್ರಿಯವು ಹೋಗುವದು ಬರುವದು ಈ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಗುದೇಂದ್ರಿಯವು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯವು ಮೈಥುನ ಕಾರ್ಯ ನಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು. ಗುಪ್ತ ವಾಯುವೆಂತಲೂ ಹೆಸರಿದೆ.

(೪೬) ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು:— ಇವು ಶ್ರೋತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ನೇತ್ರ, ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣ ಇವು ಇವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯ ಅಥವಾ ಶ್ರವಣೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಆಕಾಶ ತತ್ವವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವು. ಶಬ್ದವನ್ನು ಈ ಇಂದ್ರಿಯವು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ವಾಯು ತತ್ವವು ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವು. ಇದು ಸ್ಪರ್ಶನ ವಿಷಯವನ್ನು ಅರಿಯುವದು. ನಯನೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವವು ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವು. ಇದಕ್ಕೆ ರೂಪು ವಿಷಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪು ತತ್ವವೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವು ಇದು ರಸ ವಿಷಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂತೋಷ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವದು. ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಪೃಥ್ವಿ ತತ್ವವು ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವು. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಧ ವಿಷಯವಿದ್ದು ಅದು ಸುಗಂಧ ದುರ್ಗಂಧವನ್ನರಿಯುವದು.

(೪೭) ಪಂಚ ವಿಷಯಗಳು:— ಇವುಗಳಿಗೆ ತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳು ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ಇವು ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ ಇವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯ, ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯ, ನಯನೇಂದ್ರಿಯ, ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯ, ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ.

(೪೮) ಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯಗಳು:— ಇವು ಮನ, ಬುದ್ಧಿ, ಚಿತ್ತ, ಅಹಂಕಾರ ಇವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಾಯುವು ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವು. ಮನಸ್ಸು ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅಪ್ಪು ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವು. ನಿಶ್ಚೈಸುವದೇ ಅದರ ಕಾರ್ಯವು. ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವು. ಅದು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯಕವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿಯೇ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವು. ಅದು ಅಹಂಭಾವದಿಂದ ಅಹಂಕರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇವು ನಾಲ್ಕು ಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವುಗಳಿರುತ್ತವೆ.

(೪೯) ತ್ಯಾಗಾಂಗ ಭೋಗಾಂಗ ಯೋಗಾಂಗಗಳು:— ಇವು ಭಕ್ತನ ಆಡರಣೆಗಳು. ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತವೆ. ತ್ಯಾಗಾಂಗ, ಭೋಗಾಂಗ, ಯೋಗಾಂಗಗಳಿಂದ ಈ ಮೂರು ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗಗಳು ಅನುಕ್ರಮ

ವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಡಕಾದುದು ಅವುದೋ ಅದನ್ನು ಬಿಡುವುದೇ ತ್ಯಾಗಾಂಗವು. ಕೆಡಕಿನ ಕಡೆಗೆ ತನುಗುಣಗಳಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ ಸದಾಚಾರದ ಕಡೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನು ಒಲಿಯಬೇಕು. ಇದೇ ಅವನಲ್ಲಿಯ ತ್ಯಾಗಾಂಗವು. ಲಿಂಗದೊಪ್ಪಿ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸುಖಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುವದೇ ಭೋಗಾಂಗವು. ಅಂದರೆ ಅವನು ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಬಗೆಯ ಅರ್ಪಣದಿಂದ ಅವನು ಶಿವಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಲಿಂಗ ಭೋಗೋಪಭೋಗಿ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಭೋಗಾಂಗವು ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ನಿಜದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯಲು ಅದು ಯೋಗಾಂಗವು. ತ್ಯಾಗಾಂಗ ಭೋಗಾಂಗಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅವನ ನಿಜವು ಅಳವಡುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಜದಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪವಾಗಲು ಅದೇ ಯೋಗಾಂಗವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

(೫೦) ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗಗಳು:— ತ್ಯಾಗಾಂಗ, ಭೋಗಾಂಗ, ಯೋಗಾಂಗಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಳೆಯು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಈ ಕಳೆಯೇ ಲಿಂಗವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಆ ಮೂರು ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತಾಳಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಸತ್‌ಕ್ರಿಯಾ ಸ್ವರೂಪುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿರುವಂಥವು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು. ಈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿರುವದು ಪ್ರಾಣವು. ಈ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನಃ ಮೂಲವಾಗಿರುವದು ಭಾವಲಿಂಗವು. ಭ್ರಮೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾನುಭವವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲು ಈ ಭಾವಲಿಂಗವು ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಅಳವಡುತ್ತದೆ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಮನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡುತ್ತದೆ, ಭಾವಲಿಂಗವು ಮನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವು ಬಾಹ್ಯಶರೀರದಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಭಾವಲಿಂಗವು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೂ ಮೇಲಿರುವ ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

(೫೧) ಭಕ್ತಿಗಳು – ಇವು ಶ್ರದ್ಧೆ, ನಿಷ್ಠೆ, ಅವಧಾನ, ಅನು
ಭಾವ, ಸುಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಮರಸ ಎಂದು ಆರು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಶ್ರದ್ಧೆ
ಎಂದರೆ ನಂಬಿಕೆ, ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆಯೇ ನಿಷ್ಠೆ
ಯಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಾಸವು ಬಲಿಯಲು ನಿಷ್ಠೆ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವಾ
ಸವುಳ್ಳವನೇ ಭಕ್ತಸ್ಥಲದವನು. ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವನು ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದವನು.
ಇವೆರಡೂ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ
ದುದು ಅವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯು. ಅವಧಾನವೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆಯು.
ಇದು ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರತೆ
ಯುಂಟಾಗಲು ಅಂತರಂಗದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಜರಗಿಸುವ
ಯೋಗ್ಯತೆಯುಂಟಾಗುವದು. ಜೀವನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಅನುಭಾವ
ಭಕ್ತಿಯು ಇದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. ಇವನಲ್ಲಿ ಅಂತ
ರಂಗ ಬಹಿರಂಗವೆರಡೂ ಪರಸ್ಪರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡು
ತ್ತವೆ. ಅವಧಾನ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿ ಇವೆರಡೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ
ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು. ಸುಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮರಸಭಕ್ತಿ
ಗಳು ಕಾರಣಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನ
ಭಕ್ತಿಯು ಶರಣಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯಗಳ ರೀತಿ,
ಅವುಗಳ ಮರ್ಮ ಅಥವಾ ಹದವನ್ನು ಅರಿತು ಮಾಡುವದೇ ಸುಜ್ಞಾನ
ಭಕ್ತಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು ಪೂರ್ಣ ಅನುಭವವನ್ನು
ಹೊಂದಿದವನಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನಗಳ ಭೇದವುಳಿಯುವದಿಲ್ಲ.
ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿಯು ಐಕ್ಯಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. ಇದು ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲ
ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಎಲ್ಲತರದ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ
ವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

(೫೨) ಹಸ್ತಗಳು:– ಇವು ಸುಚಿತ್ತ, ಸುಬುದ್ಧಿ, ನಿರಹಂಕಾರ,
ಸುಮನ, ಸುಜ್ಞಾನ, ಸದ್ಭಾವ ಎಂದು ಆರು ಇರುತ್ತವೆ. ಸುಚಿತ್ತವು
ಸಂಸಾರ ಲೋಲುಪತೆಯನ್ನು ದೂರವಾಡಿ ವಿಶ್ವಬಂಧುತ್ವಭಾವವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ನೈತಿಕಾಚಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದುದು. ಸುಬು
ದ್ಧಿಯು ಮನಸ್ಸಿನ ಚಾಂಚಲ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು
ಹುಟ್ಟಿಸುವದು. ನಿರಹಂಕಾರವು ಅಹಂಭಾವವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ
ಅರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವದು. ಸುಮನವು

ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸುಜ್ಞಾನವು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ
ದುಷ್ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಲಿಂಗ
ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸದ್ಭಾವವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ
ತಾ ಕೂಡಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಕೂಡಿ ತಾನು ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಎಂಬ
ಉಭಯಭಾವವಳಿದು ತಾನು ತಾನಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಇವೆಲ್ಲವು
ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಹಸ್ತಗಳಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂ
ದಲೇ ಅವನು ಆಚರಿಸಿ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

(೫೩) ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು:– ಇವು ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣ
ಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇವೇ ಮುಖ್ಯ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ವಿಭೇ
ದಗಳು. ಭಕ್ತನು ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವನು. ನೀತಿವಂತನು, ಸದಾಚಾರಿಯು.
ಮಹೇಶ್ವರನು ದೃಢಚಿತ್ತನು, ಶೂರನು, ಹಿಡಿದುದನ್ನು ಬಿಡುವವನಲ್ಲ,
ವ್ರತನಿಷ್ಠನು, ಧೈರ್ಯವಂತನು, ಏಕಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠಾಪರನು, ಸತ್‌ಶೀಲನು,
ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವವನು, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತನು. ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು
ಲೆಕ್ಕಿಸುವವನಲ್ಲ. ಪ್ರಸಾದಿಯು ಆತ್ಮಾರ್ಪಣ ಭಾವದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವ
ವನು. ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಕರ್ಮಿಯು, ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನು. ಅಹಂಕಾರವಿರಹಿತನು,
ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಅಂಕೆ
ತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡವನು, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು, ಲಿಂಗದೊಡನೆ
ಆಚರಿಸುವವನು, ಪ್ರಾಣವೇ ಲಿಂಗವಾಗಿರುವವನು. ಶರಣನು ಶಿವಾನು
ಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು, ಲಿಂಗದ ಅರಿವುಳ್ಳವನು. ಲಿಂಗದ ಪ್ರಕಾಶ
ದಲ್ಲಿಯೇ ಆಚರಿಸುವವನು, ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಿಯಾಗಿರುವವನು, ತನ್ನದೆಂಬು
ದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೊರೆದವನು, ವಿನಯ ಪೂರ್ಣನು, ಶರಣು
ಭಾವವುಳ್ಳವನು. ಐಕ್ಯನಲ್ಲಿ ಆವತರದ ಭೇದಭಾವವು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ತಾನೂ,
ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ, ಜಗತ್ತೂ ಇವುಗಳೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಾಮರಸ್ಯ ಭಾವವುಳ್ಳವ
ನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಮನುಷ್ಯನ ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವದ ಪರಮಾವಧಿ ಸ್ಥಿತಿ
ಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತನಿಗೆ ಕ್ರಿಯೆ, ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವು,
ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಅರ್ಪಣವು, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಯೋಗವು, ಶರಣನಿಗೆ ನಿಜೈಕ್ಯ,
ಐಕ್ಯನಿಗೆ ನಿರ್ವೇಷವೆಂದು ಬೇರೊಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
ಭಕ್ತನಿಗೆ ಕಿಂಕರತ್ವವು, ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರವು, ಪ್ರಸಾ

ದಿಗೆ ತನುಗುಣಲೋಪವು, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಅಂತರ್ಲಕ್ಷವು, ಶರಣಸಿ
ಸ್ಸಿನಂಗತ್ವವು, ಐಕ್ಯಂಗೆ ಬಯಲು ಎಂತಲೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಪರಾ
ತ್ಪರ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಲಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಸ್ತೃತ ವಿವೇಚನೆಗಳಿ
ರುತ್ತವೆ.

(೫೪) ಉಪಾಂಗಗಳು:— ಇವು ಭಕ್ತಿ, ಕರ್ಮಕ್ಷಯ, ಬುದ್ಧಿ, ವಿಚಾರ, ದರ್ಪಸಂಕ್ಷಯ, ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಎಂದು ಆರು ಇರುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಕ್ಷಯ ಇವು ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಾದವುಗಳು. ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಾದವುಗಳು ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ವಿಚಾರ. ಮತ್ತು ಕಾರಣಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಾದವುಗಳು ದರ್ಪಸಂಕ್ಷಯ ಮತ್ತು ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ. ಇವು ಆರು ಉಪಾಂಗಗಳು ಇವು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹು ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಆಗಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವವಮಂಟು.

(೫೫) ಅಂಗಗಳು:— ಇವು ಸರ್ವಜ್ಞತಾ, ತೃಪ್ತಿ, ಅನಾದಿಬೋಧ, ಸ್ವತಂತ್ರತಾ, ಅಲುಪ್ತಾಶಕ್ತಿ, ಅನಂತಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಆರು ಇವೆ. ಇವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉಪಾಂಗಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇವಾದರೂ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಆಗಮಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇವು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಡುವದುಂಟು. ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಸರ್ವಜ್ಞತೆಯು, ಕರ್ಮಕ್ಷಯದ ಮೂಲಕ ಅನಾದಿ ಬೋಧವು, ವಿಚಾರದ ಮೂಲಕ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಯು, ದರ್ಪ ಸಂಕ್ಷಯದ ಮೂಲಕ ಅಲುಪ್ತಾಶಕ್ತಿಯು, ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಅನಂತಶಕ್ತಿಯು, ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಳವಡುತ್ತವೆಂಬ ಭಾವವು ಇವುಗಳಲ್ಲಿದೆ.

(೫೬) ಷಡ್ಲಿಂಗಗಳು:— ಇವು ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗ ಎಂದಿವೆ. ಇವು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಭಕ್ತ, ಮಾಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ ಐಕ್ಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಲಿಂಗಗಳು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಳವಡುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಆಚಾರಲಿಂಗವಳವಡುತ್ತದೆ. ನೈತಿಕ ಉನ್ನತಿಯೇ ಈ

ಆಚಾರಲಿಂಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಚಾರಲಿಂಗವು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಬಲಪಡಲು ಅದು ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಅವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮನ ಮುಗ್ನವಾಗಲು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವು ತೋರುವದು. ಪಂಡಿ ಆ ಲಿಂಗದೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲಾಗಿ ಅದು ಚೈತನ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಲ್ಲ ತಲೆದೋರುವದು. ಶರಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಐಕ್ಯನಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗವಿರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರ, ಮನ, ಜ್ಞಾನ, ಭಾವಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಲಿಂಗನಶದಿಂದ ಆಚರಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಬುದ್ಧಿಗೆ ಗುರುಲಿಂಗವು, ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಶಿವಲಿಂಗವು, ಮನಕ್ಕೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು, ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು, ಭಾವಕ್ಕೆ ಮಹಾಲಿಂಗವು ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಆವುದಾನೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಮನುಷ್ಯನು ಮೊದಲು ಅದಕ್ಕೆ ಎಳಿಸಲ್ಪಡುವನು, ಆಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೋಹಿಸಲ್ಪಡುವನು, ಆನೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೂಡುವನು, ಕೂಡಿದಬಳಿಕ ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಖ ಪಡುವನು, ಸುಖಪಡೆದು ಪರಿಣಾಮತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು, ಆ ಮೇಲೆ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಾರಹೊಂದುವನು, ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಎಳಿಸಲ್ಪಡುವದು ಆಚಾರಲಿಂಗದ ವಿಷಯ. ಎಳಿಸಿ ಮೋಹಿಸುವದು ಗುರು ಲಿಂಗವಿಷಯ. ಮೋಹಿಸಿ ಕೂಡುವದು ಶಿವಲಿಂಗ ವಿಷಯ. ಕೂಡಿ ಸುಖ ಪಡುವದು ಜಂಗಮಲಿಂಗವಿಷಯ. ಸುಖಪಡೆದು ಪರಿಣಾಮಿಸುವದು ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗ ವಿಷಯ. ಪರಿಣಾಮಿಸಿ ಏಕಾಕಾರ ಹೊಂದುವದು ಮಹಾ ಲಿಂಗ ವಿಷಯ. ಈಡಾ ಪಿಂಗಳನಾಡಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಉಂಟಾಗುವದರಿಂದ ನಾಸಿಕಕ್ಕೆ ಆಚಾರಲಿಂಗವು. ಗುರುವು ಮಂತ್ರ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಂತ್ರವು ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವದರಿಂದ ಅದು ಗುರುಲಿಂಗವು. ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವು ಶಿವನಾಗಿದ್ದು ಅದು ನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿರುವದರಿಂದ ನೇತ್ರಕ್ಕೆ ಶಿವಲಿಂಗವು. ತ್ವಕ್ಕು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗವಿದೆ. ಶರಣನಿಗೆ ಮಹಾನಾದವೇ ಪ್ರಸಾದವಾದ ಕಾರಣ ಅದು ಶ್ರೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಕಾರಣ ಶ್ರೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ

ಎರುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗವಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಷಡ್ಲಿಂಗಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ತಲೆದೋರುತ್ತವೆ.

(೫೭) ತ್ರಿವಿಧ ಆಚಾರಲಿಂಗಃ— ಇವು ಸದಾಚಾರ, ನಿಯತಾಚಾರ, ಗಣಾಚಾರ ಎಂದಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಜನರು ಅಹುದೆಂಬುದೇ ಸದಾಚಾರವೆಂದು ವಚನಕಾರರ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಇದೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಉದ್ದೇಶ ಅಥವಾ ಧ್ಯೇಯವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡುವದು ನಿಯತಾಚಾರವಾಗಿದೆ. ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದು ಗಣಾಚಾರವು. ಗಣಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಡಲೂ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕು.

(೫೮) ತ್ರಿವಿಧ ಗುರುಲಿಂಗಃ— ಇವು ದೀಕ್ಷೆ, ಶಿಕ್ಷೆ, ಅನುಭಾವ ಎಂಬಿವೆ. ಆಚರಿಸುವಲ್ಲಿ ತಿಳಿದವರಿಂದ ಮೊದಲು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ದೀಕ್ಷೆ ಎನಿಸುವದು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಶಿಕ್ಷೆ ಎನಿಸುವದು. ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅದರ ಜ್ಞಾನವು ಅವನಿಗೆ ಆಗುವದು. ಇದು ಅನುಭಾವವು.

(೫೯) ತ್ರಿವಿಧ ಶಿವಲಿಂಗಃ— ಇವು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗವಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಡಕನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾದುದು ಆವುದೋ ಅದರಂತೆ ವರ್ತಿಸುವದೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗಧಾರಣೆಯೇ ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸಲು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಡುವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತನುಗುಣಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮಾರ್ಪಣದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಗುಣಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಾವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಂದಾವುದನ್ನೂ ಭಾವಿಸದೆ ಇರುವದು.

(೬೦) ತ್ರಿವಿಧ ಜಂಗಮಲಿಂಗಃ— ಇವು ಸ್ವಯಂ ಚರ ಪರವೆಂದಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ವಯಂ ಎಂದರೆ ತಾನು. ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನು ಶ್ರೇಷ್ಠತರಗತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚರವೆಂದರೆ ತನಗೆ

ಎಂದಡೆ ಸುಖಪ್ರಿಯಂ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನಂ ನೋಡಿ
ನಿಂದು ವಾತಾಡಿದಂ ಕಟಕಿಗಳನುರೆ ಕೂಡಿ
ಬಗೆವೆಚ್ಚಿ ಜೋಳಮಂ ನುಡಿಯಿಸಿದೆನೆಂದೆಂಬ
ಜಗಪತಿಯ ಆನೆಯಂ ಗಂಡುಗೆಡಿಸಿದೆನೆಂಬ
ಗರ್ವನೆಮ್ಮೊಡನೇಕೆ ಬಾಹೂರಜೊಮ್ಮಯ್ಯ
ಉರ್ವೀನಿಯಂಯಾಡುವಡೆ ಪೇಳ್ದಪೆಂ ಕೇಳಯ್ಯ

ಎನುತೆ ತನ್ನಯ ಕೆಯ್ಯೊಳಳ್ತಿಯಿಂ ಪಿಡಿದಿರ್ದ
ಮನಸಿಜನ ಕೆಯ್ಯಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಂತಿರ್ದ
ಇಕ್ಷುದಂಡಮನಲ್ಲಿ ಹರುಷದಿಂದಂ ನೋಡಿ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಣುಗನೆನಿಸಿಪ್ಪ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನಂ ನೋಡಿ
ಈ ಕಬ್ಬವೇ ನಂದಿಗಾರೈಸೆ ಕೊಡೆ ಬಳಿಕ
ಈ ಕೇಳಿಕೆಯನಳಿದು ಮುಳಿಸು ತಿರುಗುಗು ಬಳಿಕ
ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ ನೋಡುವೆಂ ನಾನೆಂದು
ನಿನ್ನುಬ್ಬಟೆಯ ಭಕ್ತಿಯಂ ಕಾಣ್ಬೆ ನಾನೆಂದು
ಎನಲಿಕ್ಷುದಂಡಮಂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಂ ಧೀರ
ನನುಮಾನವಿಲ್ಲದಪ್ರತಿಮನುನ್ನತ ವೀರ
ನಲ್ಲಿ ನಂದಿಯ ಮುಂದೆ ಕುಳ್ಳಿರುತ್ತಮ್ಮಮ್ಮ
ಬಲ್ಲಿದಂ ಭಾಷೆಗುಡುತಿರ್ದನೊಲಿದಮ್ಮಮ್ಮ
ಒಂದು ಕಬ್ಬ್ಯದುವದ ನಂದೀಶ ದೇವಂಗೆ
ಮುಂದರಂ ಕೈಲಾಸಮೇರುಸಮಕಾಯಂಗೆ
ಇಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಹಿರ್ನಂದನನೊಳಗೆ ಬೆಳೆದ
ಎಲ್ಲ ರಸಪ್ರಸರಮಧುರಂಗಳಂ ತವೆ ತಳೆದ
ಕಬ್ಬಿಸಿತುಮಂ ತರಿಸಿ ಅರೈಸಲಿಕ್ಕಿಸುವೆ
ಉರ್ವಿ ಬೆರಗಾಗಲೆನ್ನೊಡನೊಡನೆ ನಡೆಯಿಸುವೆ
ಈಪುರ ಕೆರೆಯಗ್ಗಣಿಯನೊಲಿದು ಕುಡಿಯಿಸುವೆ
ದೇವಾಲಯಮುಮಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಬರಿಯಿಸುವೆ
ಮುಂತೆ ಹಳೆಯಂತೆ ಹರನಿಳಯದೊಳು ಕುಳ್ಳಿರಿಪೆ
ಇಂತಿದಂ ಜನನೆಲ್ಲ ನೋಡುತಿರೆ ಮಾಡಿದಪೆ
ಮಾಡದೊಡೆ ಮರ್ತ್ಯದೊಳಗಿಹೆನೆಂಬ ಮಾತಿಲ್ಲ

ಮಾಡುವೆಂ ಮಾಡುವೆಂ ಮಾಡುವೆಂ ಪುಸಿಯಲ್ಲ
ಅವಧರಿಪುದೀಶ್ವರನ ಭಕ್ತಾಳಿ ಭಾಷೆಯಂ
ಶಿವನೊಲಿದು ಕರುಣಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯರಾಶಿಯಂ

ಎಂದು ನುಡಿವುತ್ತಮಿರೆ ತನುತಮಗೆ ಹರ್ಷತಂದು
ಬಂದು ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರವೊಳಲ ಬನದೊಳು ನಿಂದು
ಪೊಂಗೊಟ್ಟ ಕಬ್ಬನಿತುವಂ ಜೇಣಿಯಂ ಕೊಂಡು
ಅಂಗವಿಸಿಯಡುಕ ತೊಡಗಿತ್ತಲ್ಲಿ ಸಾಲ್ಗೊಂಡು
ಬರಲಲ್ಲಿ ಹರನ ರಾಜಾಂಗಣದೊಳಗೆ ನೋಡೆ
ತರದಿಂದ ಸಣ್ಣ ತಟ್ಟಿಗಳ ಹಾಸುತೆ ಕೂಡೆ
ತೊಳಗುವದಡೆಂಬಂಗಳಂ ಮೇಗೆ ಮಿಗೆ ಹಾಸಿ
ಅಳಗಳರಸುವ ಸುಪ್ರಸವಕುಲಮುಮುಂ ಹಾಸಿ
ಇಕ್ಷುದಂಡದ ಮೊದಲತುದಿಗಳಂ ಕಳೆವುತಂ
ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಮಾಡಿ ತಂದು ತಂದಿಳುಪುತಂ
ಇರಲೊಂದೆರಳ್ಪಿಟ್ಟದಂತೆ ಕಬ್ಬುಗಳೊಟ್ಟಿ
ಕರುಣೋದಯಂ ಬಂದು ಪೂರ್ವಾದ್ರಿಯಂ ಮುಟ್ಟಿ
ನಂದೀಶ್ವರಂ ಕಬ್ಬನಾಲೈಸುವಂದಮುಂ
ಇಂದು ನೋಡುವೆನಿಳೆಗೆ ಪೊಸತೆನಿಪ ಛಂದಮುಂ
ಎಂಬಂತೆ ರವಿಯುದಯವಾಗುತಿರೆ ಬೆಳಗುತಂ
ಇಂಬಿನಿಂ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನದ್ಭುತಂ
ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ನೇಮಂ ಮಾಡಿ
ವಿಪುಳವರಕಾರುಣ್ಯವರಶಂಭುವಂ ನೋಡಿ

ದೇವ ನಿಶ್ಚಿಂತಸಜ್ಜನಜನಾಧೀನನೇ
ದೇವ ನಿಜಪದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಂಗಾಧೀನನೇ
ದೇವ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಮಾನಸಧ್ಯಾನವೇ
ದೇವ ಸದ್ಭಕ್ತಕುಲಹೃತ್ಕಮಲಭಾನುವೇ
ದೇವ ನಿರ್ಗುಣತತ್ವಸುಗುಣಸ್ವರೂಪನೇ
ದೇವ ಭೀಕರತರಪಿನಾಕೈಕಚಾಪನೇ
ದೇವ ತ್ರಿಶೂಲ ಡಮರುಗ ವಿಮಲ ಹಸ್ತನೇ
ದೇವ ಭಕ್ತಾವರಣಶರಣಕರಣಸ್ತನೇ

ದೇವ ಪುಣ್ಯಪ್ರಕರಸೇವಿತಪದಾಬ್ಜನೇ
ದೇವ ವಿಶಾಲಿನ್ಯಸ್ತವಿಸ್ತರಪದಾಬ್ಜನೇ
ದೇವ ವೃಷಭೇಂದ್ರಂಗೆ ಕರುಣಿಸಿಲೆ ಶಂಕರಾ
ದೇವ ನಂದೀಶಂಗೆ ಬೆಸಸಿಲೆ ಕೃಪಾಕರಾ
ಎಂದು ಬಿನ್ನೈಸುತಿರೆ ಶಿವನ ಸಿರಿ ಮುಡಿಯಿಂದ
ಒಂದರಲ್ಸರಿಯೆ ಕಾಣುತ್ತ ಸಂತಸದಿಂದ
ಪರಿತಂದು ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಂಗೊಂಡು
ತಿರುಗಿ ವೃಷಭೇಂದ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೈಕೊಂಡು
ಇದೆ ರುದ್ರನಾದೇಶವವಧರಿಸು ನಂದೀಶ
ಇದೆ ಶಿವನ ಕಾರುಣ್ಯನೇಳಯ್ಯ ನಂದೀಶ
ಸಕಲಮುಂ ರಕ್ಷಿಸುವ ಶಿವಧರ್ಮಮೂರ್ತಿಯೇ
ಮಕರಧ್ವಜಾರಿಯ ಮಹಾಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಯೇ
ಶಂಕರನ ದೃಷ್ಟಿವಾರಿಯ ನೇಮದಚಲಿತನೆ
ಶಂಕರನ ತೊಡೆಮಡಕ್ಕಳವಡುವ ಸನ್ನುತನೆ
ಅಸಮನಯನನ ಸರ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯಸನ್ನಿಭನೆ
ಮುಸುಟಿಯಾ ಜೌಂಡರಾಯನ ಮನೋವಲ್ಲಭನೆ
ಬಾರಯ್ಯ ನಂದೀಶ ಬಾರಯ್ಯ ವೃಷಭೇಂದ್ರ
ಬಾರಯ್ಯ ಪುಣ್ಯಮಯ ಬಾರ ನಿರ್ಮಳಚಂದ್ರ

ಎಂಬ ನುಡಿ ವೃಷಭರಾಜನ ಚಿತ್ತದೊಳ್ಪಿರಸೆ
ತ್ರ್ಯಂಬಕಧ್ಯಾನಮುಮನೊತ್ತರಿಸುತಂಕುರಿಸೆ
ಯಳಲ್ವ ಕಿವಿಗಳನೆತ್ತಿ ಧ್ವನಿಯನಾರೈವುತಂ
ಹೊಳೆವ ಶಿವಲಿಂಗಮುಂ ನೋಡಿ ಹಾರೈಸುತಂ
ಕೆಲಕೊಮ್ಮೆ ಬಲಕೊಮ್ಮೆ ವದನಮುಂ ತಿರುಪುತಂ
ಸಲಿಪಿಂಪೆ ಶಂಕರಂಗಾನತನುಮಾಗುತಂ
ಸರಸರನೆ ಹಿಂಪರಕನೈಯ್ತಂದು ಬೇಗದಂ
ಪೊರಮಡಲ್ಕನುವಾಗುತಂ ನಿಂದು ರಾಗದಿಂ
ಹೊಳೆವಪರಭಾಗಮುಂ ಸಂಗನತ್ತಲ್ತೋರಿ
ಬಾಗಿಲಂ ಕಳೆದು ಬೆಳೆದಂ ನೋಡಲಮ್ಮಮ್ಮ
ಮೇಗೆ ತಾಂಪಪಥವ ವಿಸ್ತರಿಸಲಮ್ಮಮ್ಮ

ಹೊಳೆವ ಚಂದ್ರಿಕೆಗೆ ಕವಿ ಕಾಲ್ಮೊಗಂ ಮೂಡಿತೋ
ಕೈಲಾಸಗಿರಿ ಬಸವನಂಗದೊಳ್ಮೂಡಿತೋ
ಸಕಲ ಲೋಕದ ಸುಕೃತನಿಧಿ ಸೀಮೆಗೊಂಡುದೋ
ಅಕಳಂಕ ಶಿವಕೀರ್ತಿ ಮೂರ್ತಿಯುಂ ತಳೆದುದೋ
ಎಂಬಂತೆ ನಿಂದ ನಂದಿಯು ಮೂರ್ತಿಯುಂ ಕಂಡು
ಅಂಬರದೊಳಿಂಬಿಲ್ಲೆನಿಪ್ಪ ರೂಪಂ ಕಂಡು

ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನಕ್ಕರಿಂ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ
ಸಾಹಸಾಭರಣಾನಂದದಿಂ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ
ಅತಿಶಯದ ಘನಮೂರ್ತಿಯುಂ ತಳೆದಡೆಂತಯ್ಯ
ಕೃತಿತತಿಗಳೈದದಂತಿರ್ದಡೆನಗೆಂತಯ್ಯ
ಎನ್ನ ಕಣ್ಣಂ ಮನಂ ನೋಡಿ ನೆನೆವಂದದಿಂ
ಎನ್ನ ಚಿತ್ತಂ ಧರಿಯಿಸಿರಲಾರ್ಪ ಛಂದದಿಂ
ಕರುಡಿಸಲ್ಕೇಳ್ವುದೆಲೆ ಸಕಲಧರ್ಮಾವರಣ
ಹರನ ಚರಣಾವಲೋಕ ಪ್ರೇಮತರಕರಣ
ಎನಲೆಲ್ಲರಾಲೋಕಿಪ ಪ್ರಮಾಣದೊಳಿರಲು
ಘನಮೂರ್ತಿಯುಂ ಮಾಣ್ದು ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನೊಳಿರಲು
ಕಂಡು ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನಾಹಾ ಎಂದು
ತಂಡ ತಂಡದ ಪುಳಕದಿಂದ ಮೂಡಲ್ಬಂದು
ವರ ಚರಣಮುಂ ಪತ್ತಿ ಹಾರೈಪ ಶರಣರಂ
ಖರ ಮುಖವನಪ್ಪಿ ಪುಳುಕಿಸುತಿರ್ಪ ಶರಣರಂ
ನಾಲದಂಡದ ನೆಳಲೊಳಣಿಯರದೊಳಿರ್ಪರಂ
ಲಾಲಾ ಜಲಂಗಳಂ ನಾಂದು ಸುಖಮಿರ್ಪರಂ
ಕರ್ಣ ಪಲ್ಲವದ ನೆಳಲೊಳು ಕುಣಿವುತಿರ್ಪರಂ
ಪೂರ್ಣ ಮಧುರ ಶ್ವಾಸದಿಂ ತಣಿಯುತಿರ್ಪರಂ
ನಿರ್ಮಳ ಕಕುಭಸ್ಥನಮುಂ ನೋಡಿ ಪೊಗಳ್ವರಂ
ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ವದನಮುಂ ಮುಂಡಾಡುತಿರ್ಪರಂ
ನಾಡೆ ಭಕ್ತಾಳಿಯುಂ ಪಾರಿ ನಿಂದಂತಿರಲ್
ಕೂಡೆ ಶರಣರರ್ಕಾತ ಕಲ್ಪ ಕುಜಮಂತಿರಲ್

ಕುಣಿವುತಂ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನೆಯ್ತಂದು
ಶ್ರೀಣಯನ ಸುವಾಹನಕೆ ಮೆಯಿಕ್ಕುತಂ ನಿಂದು
ದೇವ ಅರೋಗಿಸುವ್ದಿಕ್ಷುದಂಡಂಗಳಂ
ದೇವ ಕೈಕೊಂಬುದೀ ಸವಿಯ ತಂಡಂಗಳಂ
ಎನಲಲ್ಲಿ ನಂದೀಶ್ವರಂ ಸುಮ್ಮನಿರುತಿರಲ್
ಮನದೊಳಗೆ ಶಿವಲಿಂಗಮುಂ ಭಾವಿಸುತ್ತಿರಲ್
ಅನಿಸಿನರಿದೇಂ ದೇವ ನಿನ್ನೊಳೊಂದುತ್ತಮುಂ
ಅನಿದಿನಭವ ಪ್ರಸಾದಾಸಕ್ತಚಿತ್ತಮುಂ
ಎನುತಿಕ್ಷುವೆಲ್ಲಪಂ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತಂ ಮಾಡೆ
ಜನವೆಲ್ಲ ಕೌತುಕವಿದೆಂದು ಭರದಿಂ ನೋಡೆ
ಬಳಿಕ ಕೈಕೊಂಡನಾ ಸೆರೆದ ಕಬ್ಬಿಲ್ಲವಂ
ಇಳೆ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತವಿರಲಿಕ್ಷುಗಳನೆಲ್ಲಮಂ
ಉಶ್ವಾಸದೊಳ್ಮಾಯವಾಯ್ತು ಕಬ್ಬಿನ ರಾಶಿ
ನಿಶ್ವಾಸದೋಳ್ ತೆರಳುತಿರ್ದುದಾ ವಾರಾಶಿ

ಆಗಳಾ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರ್ ಕುಣಿದು ಕೊಂಡಾಡೆ
ಮೇಗೆ ದೇವರ್ಕಳೆಲ್ಲರ್ ಕೂಡೆ ನಲಿದಾಡೆ
ದೇವಪಾಯವಧಾರು ಧರೆ ಬಳುಂಕದ ತೆರದಿ
ದೇವ ಉಪ್ಪರ ಉಡುಪ್ರತತಿ ಉದುರದ ತೆರದಿ
ಎಂದು ದೋಳ್ಪೆಸುತಂ ಮುಂದೆ ಭಕ್ತಂ ನಡೆಯೆ
ಹಿಂದೆ ಬಸವಂ ಭಕ್ತನೊಡನೆ ನಲವಿಂ ನಡೆಯೆ
ಬಸವನೊಡನೊಡನೆ ಶಿವಭಕ್ತಸಂತತಿ ನಡೆಯೆ
ಎಸೆವ ಭಕ್ತರ ಹಿಂದೆ ಪುರ ಜನಂಗಳ್ ನಡೆಯೆ
ಸುರರುತ್ಸವಂಬಡೆಯೆ ಪರದೈವರೆಡೆಯೊಡೆಯೆ
ಶರಣತತಿಗಳ್ನಡೆಯೆ ಪರಸಮಯಿಗಳ್ಕಿಡೆಯೆ
ನಡೆದನಣುಗಂ ತಟಾಕದ ತಟಕೆ ಒಲುಮೆಯಿಂ
ಪೃಥುವನಾಹನಂ ಬಂದು ಪೊಗವಿಕ್ಕ ನಲ್ಮೆಯಿಂ
ದೇವ ನೀಂ ಕೈಕೊಂಬಡಂಬುಧಿಗಳೈಯ್ದುವವೆ
ದೇವ ನಿಮ್ಮಸುರನಾನುವ ದೇವ ಕುಲವೊಳವೆ
ತೆರೆಯುಳಿದು ಜಲವುಳಿವ ತೆರದಿಂದೆ ಕೈಕೊಂಡು

ಮೆರೆವುದೆನ್ನಯ ಭಾಷೆಯಂ ಸ್ವಾಮಿ ಬಗೆಗೊಂಡು
ಎನುತವಿರಲಗ್ಗಣೆಯನಾದರಿಸಿ ತಿರುಗುತಂ
ಮನಸಿಜಾರಿಯ ಭಕ್ತನೊಡನೊಡನೆ ಒದಗುತಂ
ಬಂದು ಶಿವನಿಳಯಮುಂ ಬಲವರಿಸಿ ಬರಲಲ್ಲಿ
ತಂದು ಶಿವರಂಗಮಂಟಪದೊಳಗೆ ಇರಿಸಿದಂ

ದೇವ ಮೆರೆಯಿಸಿದಕ್ಕೆ ಕರುಹವೇಳ್ವುದು ತಂದೆ
ದೇವ ಸಮ್ಮುಖವನೋಸರಿಸಿರ್ಪುದೆಲೆ ತಂದೆ
ಎನುತಡ್ಡವಾಗಿರಿಸಿ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ
ನನಘನಪ್ರತಿಮನಾ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ
ಅಗಲು ಸುಖಪ್ರಿಯನ ವದನನಮುಂ ನೆರೆ ನೋಡಿ
ರಾಗದಿಂ ಭಕ್ತಸಂಕುಳಂ ಕೊಂಡಾಡೆ
ಪೇರ್ಮಾಡಿರಾಯನತಿ ಕೌತುಕಂಬಡುತವಿರೆ
ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ಶರಣತತಿ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಕುಣಿವುತಿರೆ
ಪೂಮಳೆಗಳೊಳಗೆ ದುಂದುಭಿಕುಳಧ್ವನಿಯೊಳಗೆ
ಏಮಾತೊ ಬಿರುದೆತ್ತಿ ಕರೆವ ಕಹಳೆಗಳೊಳಗೆ
ಬಂದ ಪುಷ್ಪಕವನಾನಂದದಿಂದೇರುತಂ
ಇಂದುಧರ ಶರಣೆನುತೆ ಗಗನಕ್ಕೆ ಮೀರುತಂ
ಬಂದು ನಂದೀಶ್ವರನ ಬಾಗಿಲೊಳು ನಲ್ಮೆಯಿಂ
ನಿಂದು ಪುಷ್ಪಕವನಿಳಿದಂತಲ್ಲಿ ಒಲ್ಮೆಯಿಂ
ಸದಮಳಶಶಿಪ್ರಭೆಯನಿಳಿಕೈದ ಚರಣಕ್ಕೆ
ಉದಯಾರ್ಕಬಿಂಬಮಂ ಕರೆವ ಪದಕಮಲಕ್ಕೆ
ಹರಿಯರಸಿ ಕಾಣಲಾರದ ಪಾದಯುಗಳಕ್ಕೆ
ಶರಣತತಿ ಸ್ಪರುಶನಂ ಮಾಪ್ಪಿಂಘ್ರಿ ಯುಗಳಕ್ಕೆ
ಮುನಿಗಳ ಮನಂ ಬಯಸಿ ಬಾಯೊರೆವ ಚರಣಕ್ಕೆ
ಮನುಗಳಂತರ್ಧಾನದೊಳು ನೆನೆವ ಚರಣಕ್ಕೆ
ನಿತ್ಯನ ನಿರಾಶ್ರಯನ ನಿರುಪಮನ ಚರಣಕ್ಕೆ
ಅತ್ಯತಿಷ್ಯದ್ದಶಾಂಗುಲನ ಪದಕಮಲಕ್ಕೆ
ಮೆಯ್ಯಕ್ಕೆ ಸೈಗೆಡೆಯೆ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ
ಒಯ್ಯನೆತ್ರಿದನು ಹರಿಕಮಲಜರ ಮುತ್ತಯ್ಯ

ಎತ್ತಿ ಮೂರ್ಧ್ನಿಘ್ರಾಣಮುಂ ಮಾಡಿ ಶಂಕರಂ
ಪತ್ತಲ್ಲಿ ನಂದೀಶನಂ ನೋಡಿ ಶಶಿಧರಂ

ಕೇಳು ನಂದೀಶ ಇಂತಪ್ಪ ಭಕ್ತರುಮುಂಟಿ
ಜೋಳವಂ ಧರಣಿಯೊಳಗೋ ಎನಿಸಿದವರುಂಟಿ
ಮದ್ಭಾನೆಯುಂ ನಿಲಿಸಿ ಕೊಂದು ನೋಡಿದರುಂಟಿ
ಮದಪಳಿಯೆ ಮತ್ತೆ ಹರಣಂಗೊಟ್ಟರಿಂತುಂಟಿ
ಬಸವನಂ ಕಬ್ಬಿಂದೆ ತುಷ್ಟಿವಡಿಸಿದರುಂಟಿ
ಎಸೆಯಲಗ್ಗಣಿಗೊಳಿಸಿ ಬಲವರಿಸಿದವರುಂಟಿ
ಭಾಪುರೇ ಮದ್ಭಕ್ತ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ
ಭಾಪು ಮರ್ಕುಭಾಪುರೇ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ
ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತಂ ಗಣಪದವನೊಲಿದಿತ್ತು
ಮುಂದಿರ್ದ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ತೋರಿ ಸುಖಮುಂ ಪೊತ್ತು
ನತಜನಸುಖಾವರುಷ ಹರುಷಮಯನೊಪ್ಪಿದಂ
ಶ್ರುತಿಮಸ್ತಕನ್ಯಸ್ತ ಚರಣತಳನೊಪ್ಪಿದಂ
ಜಲಶಯನನಯನನಮಂಡಿತಪಾದನೊಪ್ಪಿದಂ
ಜಲಜಭವ ಪಂಚಮಶಿರೋಹಸ್ತನೊಪ್ಪಿದಂ
ಸ್ಮರಕಾಲಪುರಜಲಂಧರ ಮಥನನೊಪ್ಪಿದಂ
ಪರಮಗುರು ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೊಪ್ಪಿದಂ

ಕಂದ!! ಬಾಹೂರು ಬೊಮ್ಮಿತಂದೆಯ
ನಾಹಾ ನೆರೆ ಮೆರೆದ ಶಂಭುನಿಜ ಭಕ್ತಿಯನು।
ತ್ಸಾಹದೊಳಿನಗೀಗೆ ನತ
ವ್ಯೂಹದಯಾವಾರ್ಧಿ ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ ॥

ತೆಲುಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನ ರಗಳೆ.

ಕಂದ॥ ಗಿರಿಜಾ ವಲ್ಲಭನಂಬರ।
ಪುರಮಥನಂ ದೇವ ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ।
ಕರುಣಂ ಮಿಗೆ ಮೆರೆದಂ ಸಾ।
ದರದಿಂದಂ ತೆಲುಗುಜೊಮ್ಮಿತಂದೆಯ ನಿಳೆಯೊಳ್ ॥

ಪ್ರಥಮಸ್ಥಲ.

ರಗಳೆ.

ಧರೆಗೆಸೆವ ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ
ಹರಭಕ್ತನೋರ್ವನಿರ್ದಂ ಭಕ್ತಿ ತೊಳತೊಳಗೆ
ನಾಮಂ ತನಗೆ ಜೊಮ್ಮಿತಂದೆ ಎಂದೊಪ್ಪಿರಲ್।
ಭೀಮನಾಥಂಗತಿ ಪ್ರೇಮತರವಾಗಿರಲ್ ॥
ಮನ್ನೆಯಂ ಸಾವಂತಪತಿಭಕ್ತಿಭೂಷಣಂ।
ಅನ್ನೆಯಂ ಹೊದ್ದಬಾರದ ಸುಖನಿವೇಷಣಂ
ಏಕನಿಷ್ಠಂ ಶಿವನನಲ್ಲದೊಲ್ಲದ ಮಾನಿ
ಲೌಕಿಕವನೆಳ್ಳಿನಿತವನುಸರಿಸದಭಿಮಾನಿ
ಸತ್ಯನಚಲಂ ಮಹೋತ್ಸಾಹಿ ಕಲಿ ನಿಷ್ಠಾನಿ
ನಿತ್ಯಲಿಂಗಾರ್ಚನಾನಿರತನಭವಪ್ರೇಮಿ
ನಿಂದೆಯಂ ಸೈರಿಸದ ನಿತ್ಯತರ ಗುರುಮೂರ್ತಿ
ಇಂದುಧರನ ಪ್ರತಾಪಾರಂಭ ವರಕೀರ್ತಿ
ಉರಿಯಂತೆ ಸಿಡಿಲಂತೆ ಶಿವದೂಷಕಾವಳಿಗೆ
ಸಿರಿಯಂತೆ ಸುಖದಂತೆ ಹರನ ಶರಣಾವಳಿಗೆ
ಭವಿಗಳಂ ಪುಳುವಿಂದೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿಯೆ ಕಂಡು
ಶಿವಭಕ್ತರಂ ಬಂಧುಬಳಗವೆಂದೇ ಕಂಡು

ಇಂತಿರಲ್ ಭೀಮನಾಥಂ ಕನಸಿನೊಳ್ ಬಂದು
ಸಂತತಂ ಮಿಗೆ ಜಂಗಮಾಕಾರದೊಳ್ನಿಂದು

ಎಲೆ ಮಗನೆ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ ನಿನಗೊಂದನರುಪುವೆಂ
ಸಲವಿಂದೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಧರ್ಮವನೊಲಿದು ತಿಳುಪುವೆಂ
ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಕೆಲದ ಹತ್ತು ಯೋಜನದೊಳಗೆ
ಶಾಪಹತರಾಗಿ ವ್ಯಾಘ್ರವಾಗಿ ಕಾನನದೊಳಗೆ
ಕಾರಣಿಕ ಋಷಿಯರಿರ್ದಪರವರನಟ್ಟುವುದು
ಆರೈದು ವ್ಯಾಘ್ರದ ಜನನದ ಬೇಂಟೆಯಾಡುವುದು
ಮಾಯೆಯುಂ ಕಳೆದು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕಳಿಪುವುದು
ಕಾಯಮುಂ ಹೊತ್ತಿರ್ಪ ಭಾರಮುಂ ಇಳಿಪುವುದು
ಎಂದು ಕರುಣಿಸಿ ಹರಂ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳ್ಪುಗಲ್
ಅಂದು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯಂಗೆ ಪುಳುಕಂಗಳ್ಮಿಗೆ ಮಿಗಲ್

ಎಳ್ದು ಕಣ್ದೆರೆದು ಹರುಷಂ ಮಿಕ್ಕು ಹಾರೈಸಿ
ಬಾಳ್ದು ಶಿವನಂ ಕಂಡ ಸುಖದೊಳಗೆ ಪೂರೈಸಿ
ಹರನಾಜ್ಞೆಯಿಂ ವ್ಯಾಘ್ರದ ಬೇಂಟೆಯಾಡುತ್ತಿರ್ದು
ಪರಮ ಋಷಿಗಳ ಕರ್ಮವಂ ಮಾಣಿಸುತ್ತಿರ್ದು
ಭಕ್ತರ್ಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲೆಂದುಮ್ಮಳಂ ಪುಟ್ಟಿ
ಯುಕ್ತಿಯಿಂ ಸೇವಕಾವೃತ್ತಿಗೆ ಮನಂ ಮುಟ್ಟಿ
ಬಂದು ಪೆರ್ಮಾಡಿರಾಯನನಕ್ಕರಿಂ ಕಂಡು
ಒಂದು ತಿಂಗಳ್ಗೆ ಸಾವಿರ ಹೊನ್ನನೆಡೆಗೊಂಡು
ಶರಣರ್ಗೆ ಮಾಡುತಂ ಭಕ್ತಿಯುಂ ಸೂಡುತಂ
ಪರಮ ಹರುಷಂ ಮಿಕ್ಕು ಸುಖದೊಳೋಲಾಡುತಂ
ಜೋಳವಾಳಿಯೊಳಿರ್ಪನಾ ಧರಾನಾಥಂಗೆ
ವೇಳೆಯಾಳನೊಳಿರ್ಪನಾ ಭೀಮನಾಥಂಗೆ
ಪೆರ್ಮಾಡಿರಾಯಂಗೆ ಪೊಡವಮಡಂ ಲೆಕ್ಕಿಸಂ
ಅಮ್ಮಮ್ಮ ಶಂಕರಧ್ಯಾನೈಕಮಾನಸಂ
ಒಳ್ಪೆಸಱಂಗಡೆಂದುಂ ಮರೆದು ಕುಳ್ಳಿರಂ
ಜಲೌಕಿಕಂ ನಿಟಂ ಕೈಕೊಳ್ಳನೊಬ್ಬರಂ
ಗುರುಷ ಸಿಂಹವನಾಳ್ವ ಮಾತಂಗಪತಿಯಂತೆ
ಇರಸ ಪೆರ್ಮಾಡಿರಾಯಂ ಭೀತಿಯಿಂದಿಂತೆ
ಸೋಗೆನಲ್ಯಮ್ಮದವನಂ ನೋಡಿ ನಡುಗುವಂ

ಬೇಗದಿಂದಂ ಕರೆಯಿಸಲ್ಕಮ್ಮುದಂ ಜುವಂ
ತನ್ನಿಷ್ಟೆಯೋಳ್ಪಂದು ತನ್ನಿಷ್ಟೆಯೊಳ್ಪೋಗಿ
ಮನ್ನನೆಯ ಶಿವನ ತೇಜದ ಕಣಿಯ ಕರುವಾಗಿ

ಇರಲಿತ್ತ ಸೇವರ್ಗಾಡಿರಾಯನೊಲುಮೆಯ ಕಾಂತೆ
ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನಾನಿರತೆ ಗುಣಶಾಂತೆ
ತನಗೆ ಲಕುಮಾದೇವಿಯೆಂಬ ಪೆಸರೊಪ್ಪಿರಲ್
ಮನಸಿಜಾರಿಯನಕ್ಕರಿಂದರ್ಚಿಸುತ್ತಿರಲ್
ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನೇಕ ನಿಷ್ಠೆಯನಚಲ ಬಲುಪಮಂ
ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನೆಸೆವ ಶಿವಭಕ್ತಿಯುತ್ಸಾಹಮಂ
ಪುರಹರನ ಪುರಮಪ್ರತಾಪದುರುವಣೆಯುಮಂ
ಹರನ ತೇಜಂ ನೆಲಸಿ ನಿಂದ ಸಂದಣಿಯುಮಂ
ಕೇಳ್ದು ಸಂತೋಷದಿಂ ಪರಮ ಹರುಷಂಗಳಂ
ತಾಳ್ದಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಪಂಯ ವಸ್ತ್ರಸಂತತಿಗಳಂ
ಚಂದನಂ ಕರ್ಪೂರವಗಿಲು ಧೂಪಂಗಳಂ
ಮುಂದೈಸಿ ಕಂಪಿಡುವ ಸಾಧು ಕಸ್ತುರಿಗಳಂ
ಅಂದಂದು ಬಂದೆಸೆವ ಪೊಚ್ಚ ಪೊಸ ಪೂಗಳಂ
ಇಂದುಧರನಣುಗಂಗೆ ಪರಿಪರಿಯ ಪೂಗಳಂ
ಕಳಿಪುತಿರೆ ಕೈಕೊಂಡು ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನಲ್ತಿಯಿಂ
ಪುಳುಕಿಸುತೆ ಪೊಡವಮಡುತೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಗೊಲ್ಮೆಯಿಂ
ಶಿವ ಸೋದರದ ತೆರದಿ ಬಂದು ಕೃತ್ಯದೊಳಿರಲ್
ಶಿವನನರ್ಚಿಸುತೆ ಕೆಲವುಂ ದಿವಸವಿರುತಿರಲ್

ಇರ್ದು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯಂಗಳೊಂದು ದಿನ ಉದಯದೊಳ್
ಸಾರ್ದು ಮೊಗಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಮಾಡಿ ಹರುಷದೊಳ್
ಅಗಮಸ್ಥಾನದೊಳ್ ಭಸಿತಮಂ ತೀವಿಟ್ಟು
ರಾಗದಿಂ ರುದ್ರಾಕ್ಷೆಗಳನಳವಡಲೆತ್ತಿಟ್ಟು
ಸೆಜ್ಜೆಯರಮನೆಯೊಳೊಪ್ಪುವ ಭೀಮನಾಥನಂ
ಸಜ್ಜನಪ್ರೇಮಿ ತನ್ನಯ ಪ್ರಾಣನಾಥನಂ
ಬಾರಯ್ಯ ಬಾರಿನ್ನ ಭಕ್ತಜನಬಂಧುವೇ

ಬಾರಯ್ಯ ಬಾರರಸ ಬಾರಿನ್ನ ಗತಿಮತಿಯೆ
ಬಾರ ನಂಬಿದರೊಲವೆ ಬಾರ ಶರಣರ ಬಲವೆ
ಬಾರ ಪುಣ್ಯಾದ ಫಲವೆ ಬಾರ ಮುಕ್ತಿಯ ನಿಲವೆ
ಎಂದೆಂದು ಬೋಳೈಸಿ ಕರೆದು ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ
ಮುಂದೈಪ ಹರುಷದಿಂದೊಲಿದೊಲಿದು ಹಾರೈಸಿ
ಛಂದದಿಂ ಪಾಡುತಂ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದೆರೆದು
ಚಂದನವನಿತ್ತು ನೋಡಿ ಸುಖದೋಳ್ಕಿನೆದು
ಪುಳುಕಿಸುತೆ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ
ಎಳಸುವಚ್ಚರಳ್ಗಳಂ ಸಿರಿ ಮುಡಿಯೊಳಗೆ ಸೂಡಿ
ನವಧೂಪ ಧೂಮ್ರದಿಂದೊಸರ್ವ ಪರಿಮಳವಿತ್ತು
ನವ ಕಾಂತಿಗಳನೇಳಿಪಾರತಿಗಳಂ ಪೊತ್ತು
ತಂಪೆಸೆವ ಅಮೃತಾನ್ನದಾರೋಗಣೆಯನಿತ್ತು
ಕಂಪಿಡುವ ವೀಳೆಯಮನಸಮನಯನಂಗಿತ್ತು
ಸೊಂಪೇರಿ ಶಿವನೇಕನಿಷ್ಠೆಯಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಸಾದರಂ ಭೀಮನಾಥನ ಕೃಪೆಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಮನೆಯಿಂದ ಪೊರವಂಟ್ಟು ಉನ್ನತಾಸನವೇರಿ
ಘನಮಹಿಮೆಯಂ ಮನದೊಳಿಡಿಗೊಂಡು ನಲವೇರಿ
ನಡೆತರುತ್ತರಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಭರದಿಂದಿಳಿದು
ಮೃಡನೆ ಶರಣೆಂದೆನುತೆ ಬಾಗಿಲ್ಗಳಂ ಕಳಿದು
ಎಡಬಲದ ರಾಜಪುತ್ರರು ನಡನಡುಗುತಿರೆ
ನಡೆತಂದನಾ ವಿಭೂತಿಯ ವೀರನಮ್ಮಮ್ಮ
ನಡೆತಂದನಲ್ಲಿ ಸುರಗಿಯ ಸುಭಟನಮ್ಮಮ್ಮ

ಬರುತಿರಲ್ಕುಂದೊಂದು ಪಿರಿಯ ಮಾಳಿಗೆಯೊಳಗೆ
ಅರಸನಾ ವಿಷ್ಣುವಂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರಲೊಳಗೆ
ಹೊರಗೆ ನಿಂದಿರ್ದನಾ ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನತಿಬಳಂ
ತೆರಹಿಲ್ಲದಚ್ಚ ಕಲಿ ನೆರೆ ಮನದ ನಿಶ್ಚಳಂ
ನಿಂದರಲ್ಲೆಲದೊಳೋರ್ವಂ ಪುರಾಣಿಕನಲ್ಲಿ
ಸಂದಣಿಸಿ ವೈಷ್ಣವ ಪುರಾಣ ಓದುತ್ತಲ್ಲಿ
ಕಟ್ಟಿಕ ಪುರಾಣಮಂ ದಿಟ್ಟತನದಿಂ ಪಿಡಿದು

ಕೆಟ್ಟ ಇಟ್ಟೆಯ ಭಂಡನೆನಿಪ ಪಾರ್ವಂ ಪಿಡಿದು
ಆಕಾಶಗಂಗೆ ಮುನ್ನುಳ್ಳುದುದನಟವಟಿಸಿ
ಲೋಕಾಯತಂ ಹುಸಿಯನುಚ್ಚರಿಸಲಳವಡಿಸಿ
ವಿಷ್ಣುಪದವೆಂದು ಗಗನದ ನಾಮವಲ್ಲಿರ್ದ್ಯ
ವಿಷ್ಣುಪದಿಯಾದಳೆಂಬರ್ಥವುಮನರಿದಿರ್ದ್ಯ
ವಂಚಿಸಿ ಶಿವದ್ರೋಹಿ ಕಾಳ್ಕಿಡೆವುತಿರುತವಿರೆ
ಪಂಚಮುಖನಿಂದೆಯಂ ಮಾಡುತ್ತವಿರುತವಿರೆ

ಕೇಳ್ದು ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನೆಂತೆಂತದೆಂತೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ
ಅಳ್ದನೇ ಧರಿಯಿಸಿದನಿದನಾಡಲಾನಮ್ಮೆ
ಎಲೆಲೆಲೆ ಶಿವದ್ರೋಹಿ ಇಂತು ಪುಸಿ ನುಡಿವರೇ
ಎಲೆ ಪಾಪಿ ಪಾಪಿ ಪಾತಕ ಇಂತು ಬೊಗುಳ್ವರೇ
ಎನುತ ಅಲಗಿಂ ಧೊಪ್ಪನಿರಿದನಾ ದ್ರೋಹಿಯಂ
ತನುವನಿರ್ವ್ಯೆಗಾಣೆ ನರಕರಂಬಾಹಿಯಂ
ಇರಿದು ಭೋಂಕನೆ ಸೆಳೆಯೆ ಬೀಳ್ವನಾ ವಿದ್ರೋಪಿ
ಒರಗಿ ನೆತ್ತರವ ಕಾರುತ್ತಿರ್ದ ಕಡು ಪಾಪಿ
ಬಲುಗರವು ಹೊಡೆದಂತೆ ಬೆರೆತನಾ ಪಾತಕಂ
ಹಲುಗಚ್ಚಿ ಹೆಣನಾದನೆಂತಾತ್ಮಘಾತಕಂ
ಅಂತಾ ಶಿವದ್ರೋಹಿಯಂ ತೀರ್ಚಿ ಪೊರಮಟ್ಟು
ಕಂತುಮುದಮರ್ದನನ ತೇಜಮುಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಶಿವನಿಂತು ಕೇಳಿಸಿದನೇ ತನ್ನ ನಿಂದೆಯುಂ
ಅವನದಲ್ಲಲ್ಲ ತಪ್ಪಂ ಬರ್ಪುದೆನ್ನಯಂ

ಎನುತೆ ಘೂರ್ಮಿಸುತೆ ನಿಜನಿಳಯಕ್ಕೆ ನಡೆತಂದು
ಮನಸಿಜಾರಿಯ ಶರಣರಂ ಕರೆಯಿಸುತ್ತಂದು
ಎಲ್ಲರಂ ನೆರಪಿ ಗಣತಿಂಥಿಣಿಗೆ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ
ಎಲ್ಲಾ ಗಣಂಗಳಂ ಬಲವಂದು ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ
ನಿಂದಿರ್ದು ಕೈಮುಗಿದು ಕಣ್ಣನೀರ್ಕಡಲಾಗೆ
ಸಂಸಣಿಸಿ ದುಃಖವೀರ್ಮಡಿಸಿ ನೂರ್ಮಡಿಯಾಗೆ
ಬಿನ್ನೈಸಿದಂ ಜೊಮ್ಮಿತಂದೆಯನುರಾಗದಿಂ

ಬಿನ್ನೈಸಿದಂ ನಿಂದೆ ಕೇಳ್ದ ಕಡುಗೋಪದಿಂ
ಅವಧರಿಪುದಾನಿಂದು ಮಾಡಿದಪರಾಧಮುಂ
ತನಿಯಿಂದಲಿಂದಾದ ಗುರುತರ ನಿರೋಧಮುಂ
ವಿಷನಿಂದೆಯುಂ ಕೇಳ್ದ ಪಾಪಿಗೇನೆಂತಯ್ಯ
ಭಯನೋಲ್ಪೆಸಿದಪರಾಧಿಗೇನೆಂತಯ್ಯ
ಹರನಿಂದೆಗೇಳಲೇಕೋಲಗಿಸಲೇಕೆನಗೆ
ಹರಭಕ್ತರಲ್ಲದರ ಸಂಗಡವದೇಕೆನಗೆ
ನಿಂದಿಸಿದ ವಿಪ್ರನಂ ಕೊಂದೆ ಎನಗೈದದದು
ಇಂದವನ ವಂಶವಂ ನಟ್ಟು ಹರಗುವೆನೆಂದು
ಪೇಳಲೇ ಇದಕೆ ಪರಿಹಾರಮುಂ ಭಕ್ತರಿರ
ಎಂದು ಬಿನ್ನೈಸೆ ಭಕ್ತರ್ಬಂದು ತರ್ಕೈಸೆ
ಇಂದುಧರನಾಜ್ಞೆ ನಿಮಗುಂಟೆಂದು ಹಾರೈಸೆ
ಪಾಪಿಯುಂ ಪರಿಹರಿಸಿದಪ್ರತಿಮ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ
ಪಾಪಕರನಂ ದ್ರೋಹಿಯುಂ ತೀರ್ಚಿದೆಮ್ಮಯ್ಯ
ಶಿವನಿಂದೆಯುಂ ಗೈದನಂ ಕೊಂದೆನಿನ್ನೇನಯ್ಯ
ಶಿವಭಕ್ತ ನಿನಗೊಂದು ತಪ್ಪುಂಟೆ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ
ಎಂದು ಬೆಸಸಿದ ಭಕ್ತರಾಜ್ಞೆಯುಂ ಕೈಕೊಂಡು
ಬಂದ ಭಕ್ತಾಳಿಯುಂ ಭಯದಿಂ ಬಲಂಗೊಂಡು
ಗಣಪರ್ವದಿಂ ಕೇಳ್ದ ನಿಂದೆಯುಂ ನೀಗುತಂ
ಪಣೆವಂತೆ ಶರಣತತಿಗಿಷ್ಟು ಸುಖಿಯಾಗುತಂ
ಭೀಮನಾಥನೊಳಚಲಿತ ಪ್ರಸಾದಂಬಡೆದು
ಶರಣಸಂಗಂ ತನಗೆ ಪಿರಿದು ತುಷ್ಟಿಯನೀಯೆ
ನಿರುಪಮಾನಂದಸುಖಜಲದಿ ತೆರೆ ಮೇಲ್ವಾಯೆ
ತನ್ನ ನಿಳಯದೊಳು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನೊಪ್ಪತ್ತವಿರೆ

ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಲಂ ಸಮಾಪ್ತ.

ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ಥಲಂ.

—•—•—

ಕಂದ॥ ಹರನಿಂದೆಗೈದನಂ ಸಂ
ಹರಿಸಿ ಹರಜ್ಞಾನಿ ಹರನ ತೇಜೋಭರಣಂ।
ಹರನಣುಗಂ ಹರನಾಜ್ಞಾ
ಧರನಚಲಂ ಜೊವ್ಮಿತಂದೆಯಿಪ್ಪವಸರದೊಳ್॥

ಗದ್ಯಃ— ಹರನಿಂದೆಗೈದ ಶಿವದ್ರೋಹಿಯಂ ತೀರ್ದಿ ಏಕನಿಷ್ಠೆಯಿಂ ಹರನೊಲವಂ ತೊಡರ್ದಿ ಪರಿಚ್ಛೇದಮನೊಡರ್ದಿ ನಿರ್ಮಲ ಶೀಲಂ ಕರ್ಮ ವಿಧ್ವಂಸಿ ಜೊವ್ಮಿತಂದೆ ಸತ್ಯಶರಣರ ನಡುವೆ ನಿತ್ಯನಾಗಿರಲಿತ್ತ ಪೇರ್ಮಾಡಿರಾಯಂ ಪುರಾಣಭಟ್ಟಂಗೆ ಮನಂ ಪಗೆಯಾದುದಂ ಪುಸಿ ನುಡಿ ವಿಷವಾದುದಂ ಶಿವನಿಂದೆಯೇ ಕೊಂದುದೆಂದರಿಯದೆ ಪರಿಚಾರಕರಂ ಕರೆದು ಪಾರ್ವನೇಕೆ ಪುರಾಣಮುಂ ಪೇಳದುಸುರದಿರ್ದಪನೆಂದು ಕೇಳಲೋರ್ವರುಂ ಪೇಳಲಮ್ಮದೆ ಸುಮ್ಮನಿರೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತಾಕ್ರಮಿಸಿ ಜೊವ್ಮಿತಂದೆಗಳ್ಕೊಂದರೆಂದು ಪೇಳಲಂಜಿ ಕೈಸನ್ನೆ ಬಾಯಿಸನ್ನೆಯಿಂ ಕೇಳೆ ತೊರ್ಪಾಗಳ್ತಾನರ್ಚಿಸುವ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರತಿಮೆ ತನ್ನದೆಸೆಯಿಂದಾದ ಶಿವನಿಂದೆಯಂ ಕೇಳ್ದು ಕಣ್ಣನೀರಿಕ್ಕುತಿರಲದಂ ಕಂಡಿದೇನುತ್ಪಾತವೆಂದರಸಂ ಧೋಂಕನೆ ಪೊರಮಟ್ಟು ನಡೆತರುತ್ತೆ ಕಾಳ್ಪುರಾಣ ಒಂದೆಸೆ ತಾನೊಂದೆಯಾಗಿ ಕರುಳು ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿರ್ದ ನಿತ್ಯನರಕಿಯಂ ಕಂಡು ಮುಖದ ಕಾಯ್ಪಿಂ ಕಂಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂ ಮನದ ಕೌತುಕದಿಂ ಚಿತ್ತದ ನಿರೋಧದಿಂ ತಲೆದೂಗುತ್ತಂ ಪೇರ್ಮಾಡಿರಾಯಂ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನುಂ ಕೋಪಾರೂಢನುಮಾಗಿ ಶೋಭಿತ ಮಕುಟವರ್ದನುಂ ಪರಿವೃತರಾಜ ಪುತ್ರರುಂ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತಮಂತ್ರಿವರ್ಗನುಮಾಗಿ ಪಾರ್ಥವಿಪ್ರನಿಕಾಯನುಂ ಪ್ರಣುತ ಕವಿಜನ ನಿಕಾಯನುಂ ಕೋಪಾಗ್ನಿಕಣಕಲಿತನಿಜೇಕ್ಷಣನುಮಾಗಿ ಪೇರ್ಮಾಡಿರಾಯಂ ಪಡಿಯರರಿಂ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನಂ ಮತ್ತೆಮತ್ತೆಕರೆಯ ಕಳಿಪುತಿರಲಿತ್ತಲಾತನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನಾನಿರತೆ ಜಂಗಮಸ್ನೇಹಿ ಸತ್ಯಭಕ್ತೆ ಲಕುಮಾದೇವಿ ಶಿವನಿಂದೆ ವಿಪ್ರವಧೆನಿವಿತ್ತವರಸಂ ಜೊಮ್ಮಣ್ಣಂಗೆ ಮುನಿದು ಕರೆಯಲ್ಕಳುಪಿ ಕುಪಿತನಾಗಿರ್ದಪನೆಂಬ ಕಠಿಣವಾರ್ತೆಯಂ ಕರ್ಣಪರಂಪರೆಯಿಂ ಲಕುಮಾದೇವಿ ಕೇಳ್ದು ಹರಹರ ಹರನೇ ಬಲ್ಲಂ

ಶಿವಭಕ್ತರಂಗಳಿವಿಲ್ಲದ ಚಿನ್ಹಂ ಅಡ್ಡಮಾಗಲದು ಮುನ್ನೆಂದುಂ ಪೊಡಮಂದ ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನಿಂದು ಪೊಡವಡೆ ತನಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟನೆಂದ ರಂ ಮನ್ನಿಸುವನೆಂಬ ಬಗೆಯಿಂ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಂ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಸಿಂಹಾಸನವೆರಸರಸನರಿಯದಂತೆ ಶಿವಭಕ್ತೆಯರು ಸಹಿತೆ ಲಕುಮಾದೇವಿ ಪಿಡಿದಿರ್ಪ ಸಮಯದೊಳು

ಇತ್ತಲ್ಕಂದೆ ಬರ್ಪರಸಾಳ್ಗಳಿಂ ಪಿಂದೆ ಬರ್ಪ ಪುರಜನದಿಂ ಕೆಲಬಲದೊಳ್ಪರ್ಪ ಭಕ್ತನಿಕರದ ನಡುವೆ ವಿಭೂತಿಯ ಕಾಂತಿ ನಳನಳಿಸೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷೆಯ ಉಲಿಪು ಘಲುಘಲಿಸೆ ಕೆಯ್ಯಲಗಿನ ಬೆಳಗು ಬಳ್ಳಿವರಿಯೆ ಕಣಯುಗ ವೀರಭದ್ರಂ ಪರಸಮಯ ಪರಿಚ್ಛೇದಿ ಪರವಾದಿ ಕೋಲಾಹಲಂ ಜೊಮ್ಮಿತಂದೆ ಒರೆವುಚ್ಚಿದ ತ್ರಿಶೂಲದಂತೆ ತೊಡರ್ದಿದ ಧಾಳ ಲೋಜನದಂತೆ ಘುಳುಘುಳಿಸಿ ನಡೆತಂದು ಸಭಾನಿಳಯಮುಂ ಪುಗುತರುತಂ ಮೇಲಂ ನೋಡಿ ತೊಳತೊಳಪ ಲಿಂಗಮುಂ ಘಳಿಲನೆ ಕಂಡು ನಿಜಭಕ್ತಿಯ ಭರದಿಂ ಪೊಡಮಡಲ್ಕೈಯೆತ್ತುತ್ತೊಲ್ಲದೆ ನಿಂದು ಭವಿಯ ಪಿಂದಿರಲೇಕೆ ಪೊಡಮಡಿಸಿಕೊಳಲೊಲಿವರೇ ಕೆಲಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈವುದೆಂದೆತ್ತಿದ ಹಸ್ತಮುಂ ಮತ್ತೊಂದೆಸೆಗೆ ಸನ್ನೆದೋರೆ ಶಿವಲಿಂಗಂ ಸಿಂಹಾಸನಮುಂ ಬಿಟ್ಟು ಭಕ್ತನ ಕೆಯ್ಯೊಡನೆ ಸರನೆ ತಿರುಗಿ ಸರಿಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೆಲಪಾರ್ದು ಗಗನಾಸನಮುಂ ಕೈಕೊಂಡಿರೆ ಬಳಿಕ್ಕೆ ಪೊಡಮಟ್ಟು ಸಂತ ಸಂಬಟ್ಟು ದೇವದೇವ ಸುಕುಮಾರಲಿಂಗ ಸರ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಬಿಸಿಲು ಗಾಳಿ ಯೊಳರ್ಪರೇ ಸೆಜ್ಜೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈವುದೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ನಿರ್ಮಳ ಚಿತ್ತಂ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯಂ ಸಭೆಯಂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ನಿಂದಿರ್ದಿರವಂ ನೋಡಿ ಮೊದಲೊಳಿ ವಿಷ್ಣುಪ್ರತಿಮೆ ಕಣ್ಣ ನೀರಿಕ್ಕುತಂ ತತ್ಪದವಂ ನೋಡೆ ನೋಡೆ ಶಿವಲಿಂಗವಂ ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂ ಬರಿಸಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮುಂ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿದ ಸ್ನೇಹಮುಂ ನಿಂದ ನಿಲವಂ ಲಗ್ಗೆಯದ ಬಲ್ಪುಮಂ ಲೆಕ್ಕಿಸದ ಗರ್ವತೆಯುಂ ಕೈಕೊಳ್ಳದ ಕಡುನಿಷ್ಠೆಯುಂ ಕಂಡು ಭೂಪಂಗೆ ಕೋಪವಂದು ಪಟಬುಗೆ ಬೆಳೆದು ಭೀತಿಯುಬ್ಬವಿಸಿ

ಏನಯ್ಯ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ ನಿರಪರಾಧಿ ಪುರಾಣಭಟ್ಟನಂ ಕೊಂದು ಸಲ್ಲೆ ಕಾರಣನೇನೆನೆ ಕೇಳರಸ ನಿನಗೆ ನಿಚಾರವಿಲ್ಲ ಪುರಾಣಭಟ್ಟನಂ ಕೊಲ್ಲೆ ಶಿವನಿಂದೆಯುಂ ಮಾಡಿ ಪುಸಿ ನುಡಿದ ದ್ರೋಹಿಯಂ ಕೊಂದೆ ನಿನ್ನಿಂ ತಪ್ಪೆಯೆನೆಂದು ಪೇಳ್ದ ಜೊವ್ಮಿತಂದೆಯಂ ಪೇರ್ಮಾಡಿರಾಯಂ

ಕಂಡೀ ಭಕ್ತನಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಳ್ಪೆನೆಂದಿನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಕಂಡರಿ ಬಿಡುವೆ
ನಲ್ಲದೊಡೆ ದಂಡಿಸುವೆನೆಂದು ನೆನದೆಲೆ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ ಪುರಾಣಭಟ್ಟ
ಪುಸಿ ನುಡಿದುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಾವುದು ವಿಶ್ವರೂಪ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣಮು
ನೋದಲಸತ್ಯನೆಂದುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮುಂ ಉಳಿಕೆ ವಾಸ್ತಿಡಂಬಮುಂ ನಮ್ಮೊ
ಡನಾಡಲಾಗದು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳೊಡೆ ತೋರ್ಪುದೆಂದು ಪೇರ್ಮಾಡಿರಾಯಂ
ನುಡಿಯೆ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯಂ ಕೇಳ್ದು ಎಲೆಲೆ ಮರುಳರಸೇ ಹರಭಕ್ತರೊಳ
ಸತ್ಯಮುಂಟೇ ದೂಷಕಂ ನರಕಕ್ಕಿಳಯಲ್ಪಸಿ ನುಡಿ ಇಂತಿದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ವೀಗಳಾ ಪೆಣನಂ ಮುಸುಂಕಿಟ್ಟು ತೆಗೆಯಲ್ಪಳುವಿನ ರಾಶಿಯಾಗದಿ
ರ್ದೊಡವನಲ್ಲ ನಾನಪರಾಧಿ ಎನ್ನಂ ಶಿಕ್ಷಿಪುದೆನಲರಸನೊಡಂ
ಬಟ್ಟು ಜೊಮ್ಮಣ್ಣಂಗೆ ಕೈಗೊಟ್ಟು ಗಳಗಳನೆ ನಡೆತಂದು ಭಕ್ತ ನೀಂ
ತೋರ್ಪುದಂ ತೋರಾ ಎನಲ್ವರಮಶಿವನಿಷ್ಠಾ ನಿಧಿ ಓಸರಿಸದ ಭಾಷೆ
ವಂತಂ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನಲಗಂ ಕೇಳ್ತೆಲೆ ದೇವ ಭೀಮನಾಥ ನಿನಗೆ ಕಟ್ಟಿ
ದೊರೆಯನವಧಾರವಧಾರೆನ್ನ ಬಿನ್ನಪವ ಪರಸಮಯ ದ್ವೇಷದಿಂದಿ
ದೊಡಂ ಭಕ್ತನೆಂಬ ಗರ್ವದಿಂ ಭವಿಯ ಕೊಂದಡಂ ಪೇಳ್ದ ಪುರಾಣ
ವಪ್ಪುದಲ್ಲೆಂಬ ಸಂದೇಹದಿಂ ಮಡಿಪಿರ್ದೊಡಂ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಸ್ನೇಹ
ವಿಲ್ಲದಂ ನ್ಯಾಯದಿಂ ಪ್ರಾಣಿಯ ನೋಯಿಸಿರ್ದಡಂ ನೀನೇ ಸಾಕ್ಷಿ
ಇದೇ ದಿಬ್ಯವೆಂದು ಭಾಷೆಗೊಡುತ್ತಂ ಬಂದು ದೂಷಕನ ಪೆಣಂ ಕಾಣ
ಲಾಗದೆಂಬಂತೆ ಛೋಂಕನೆ ಪಚಡದಿಂ ಮುಸುಂಕಿಕ್ಕಿ ತೆಗೆಲಮ್ಮಮ್ಮ
ನಿಂದಕನವಯವಂ ಕಲಸಿ ಪುಸಿಯ ಪುಂಜಂ ಬಳಸಿ ಬೆಳಿದಂತ ನಿಂದೆಯ
ಗುಡ್ಡೆ ನಿಮಿರ್ದಂತೆ ಪಾಪದ ಬೀಜ ಒಬ್ಬುಳಿಸಿದಂತೆ ದೋಷದ ಹುತ್ತ
ನೆಗೆದಂತೆ ಪುಳುವಿನ ರಾಶಿ ವಿಲಿವಿಲಿಸುತ್ತಿರ್ದಂ ಕಂಡು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು
ತೆಗೆತೆಗೆ ಎಂದು ಹೇಸಿ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೇಡ್ಯೆಸಿ ಪುಳುವೆಲ್ಲಂ ಪೊರಕ್ಕೆ ಚಲ್ಲಿಸಿ
ಪರಿತಂದು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಪದತಳಕ್ಕೆರಗಿ ನಿಮ್ಮಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಪಾಪಿಗೆ
ಕರುಣಿಪುದೆಂದು ಪೇರ್ಮಾಡಿರಾಯಂ ನಿಂದು ಕೈಮುಗಿದು ನಿಶ್ಚಳ
ಭಕ್ತನಂ ಭದ್ರಾಸನದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ಚರಣಯುಗಳಕ್ಕೆ ಇರ್ಚ್ಛಾ
ಪಿರ ಪೊಂಗಳಂ ಕಾಣ್ಕೆ ಇತ್ತು ಕೊಂಡಾಡುತಿರ್ಪ ಸಮಯದೊಳ್

ಸದ್ಭಕ್ತೆ ಲಕುಮಾದೇವಿಯರಾರಾಧಿಸಿ ಕಳುಪಿದ ಪೊನ್ನ ಪೊಟ್ಟ
ಣಮುಂ ಹಾರೈಸಿಕೊಂಡು ರನ್ನದ ತೊಡಿಗೆಗಳಂ ಹರುಷದಿಂ ತೊಟ್ಟು
ದಿವ್ಯ ವಸ್ತ್ರಮನುಟ್ಟು ಸಿಂಹಾಸನದೊಳಿರಪ್ಪುತ್ತಿರ್ಪ ನಿಸ್ಸೀಮನಂ ಕಂಡ

ಶಿವಾನುಭವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಚನಗಳು.

ಸಂಪಾದಕರು.
ರಾ॥ ಬ॥ ಷ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ,
ಬಿ. ಏ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ.

ವಿಜಾಪುರ.
೧೯೪೧

ಬೆಲೆ ೬ ಆಣೆ.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ್ಯಂಗನಾ ಕಂಠಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಶಾಂಭವೀ ದೀಕ್ಷೆ ಎಂಬೆರಡು ವಚನಗ್ರಂಥಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೧ನೇ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರನ ೨೧ ವಚನಗಳಿದ್ದು ಇವುಗಳಿಗೆ ಚನ್ನದೇವನೆಂಬವನು ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಉಗಮವು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯ ರೂಪು ಜಗತ್‌ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾದ ಲಿಂಗಧಾರಣ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆಮೇಲೆ ಅಂಗ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಮೂಲಕ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೈದಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಎಂಡನೆಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವರ ೩೭ ವಚನಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯನು ಅರಿಸಿದಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವೇಚನೆಯೂ ಶಿವಯೋಗದ ಗೂಢತತ್ವಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯ ನಿರಾಲಂಬ ಸೃಷ್ಟಿ, ನಿರಾಳಸೃಷ್ಟಿ, ಮತ್ತು ಈಶಾನ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯ ನಿರ್ಮಲ ಸೃಷ್ಟಿ ಹೀಗೆ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಡಿಯ ವಿಭಾಗವು ಪ್ರಪಂಚ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂತಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ.

ಪಟ್ಟಸ್ಥಲದ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಜಗದ್ರಚನೆಯ ಜ್ಞಾನವು ಬಹು ಅವಶ್ಯವಾದುದು. ಈ ವಿಷಯವು ಪ್ರಭುದೇವರ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಚನ ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಚನ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಒಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳೊಡನೆ ಈಗಿನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ, ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೨. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪುಟ ೧೧೦ರಿಂದ ೧೨೦ ವರೆಗಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಚನಗಳನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಈ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕಾಶವು ಬೀಳುವಂತಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥವೇ ಆಗುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಿನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಾವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿಲ್ಲ.

ಈ ಎರಡೂ ವಚನಗ್ರಂಥಗಳ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದದ್ದಲ್ಲದೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜನ ಮಹಾನುಭಾವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ್ದು ನಮಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪಯ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ ಈಚೆಗೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಶಾಂಭವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಚನಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು ವಿರಕ್ತ ಸದ್ಧರ್ಮ ದೀಪಿಕೆ ಇವರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಎರಡೂ ಗ್ರಂಥಗಳು ಒಂದೇ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವಿರುವದರಿಂದ ಓದುವವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವರೆಡನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಯೇ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮುದ್ರಣಗೊಳಿಸಿರುತ್ತೇವೆ.

ವಿಜಾಪುರ
೧೩-೨-೧೯೪೧

ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ
ಸಂಪಾದಕ.

ಇದನ್ನು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ರಾ॥ ಬಾ॥ ಘ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಇವರು ಕ
"ಹಿತಚಿಂತಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ ಪ್ರೆಸ್ಸಿ"ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು.
ಮತ್ತು ಇವರು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಉಪಲೀಬುರಜ ಓಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕ
೧೬೦ (ಅ) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದರು.

R. N. B. 2551

ಶ್ರೀ

ಶಿವಾನುಭವ

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಅಂಚೆ ವೆಚ್ಚಸಹಿತ ರೂ ೩—೬—೦

ಸಂಪುಟ ೧೫] ಮಾರ್ಚ ೧೯೪೧. [ಸಂಚಿಕೆ ೬

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

	ವಿಷಯಗಳು.	ಲೇಖಕರು.	ಪುಟ.
೧	ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಧಾರಣ	ಶ್ರೀ ಬ. ಚೆ. ಪಟ್ಟೇದ	೧೮೫
೨	ಇದು ಭಾಗ್ಯವಯ್ಯ!	ಶ್ರೀ. ವೀರೇಶ್ವರ ಬೆಂಗಳೂರ	೧೯೩
೩	ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯ ಸ್ವರೂಪು	ಕೈ. ವಾ. ಬಿ ಟಿ. ಗಚ್ಚಿನಮಠ ಎಮ್. ಏ. ಬಿ. ಟಿ.	೧೯೪
೪	ವೀರಶೈವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು	ಶ್ರೀ ಬುದ್ಧಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಪುರಾಣಿಕ	೨೦೩
೫	ಬಸವೇಶ್ವರನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿನ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ	ರಾ॥ ಬಾ॥ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ	೨೦೫
೬	ವೈಯಕ್ತಿಕ ಭೀಮ ಅಥವಾ ಭೀಮಾರ್ಜುನ	ಪ್ರೊ॥ಕೆ ಜಿ. ಕುಂದಣಗಾರ	೨೧೬
೭	ಸುಭಾಷಿತ ವಚನಗಳು ಭಾಗ ೩	...	೨೨—
೮	ಪರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು ಭಾಗ ೮	...	೨೯—
೯	ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೋದ್ದೇಶ	ರಾ॥ ಬಾ॥ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ	೨೩—

ಶಿವಾನುಭವ.

ವರ್ಷ ೦೫	ಮಾರ್ಚ ೧೯೪೧.	ಸಂಚಿಕೆ ೬

ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಲಿಂಗಧಾರಣ.

(ಲೇಖಕ:- ಶ್ರೀಯುತ ಬಸವಪ್ಪ ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಪಟ್ಟೇದ ವಂಟಮೂರಿ)

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕ. ಬಸವಪ್ಪ ಜೀರಗೆ ಬಿ. ಏ. ಬೆಂಗಳೂರು ಅವರು ಶಿಕೋಲೇಖದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಬರೆದು, ಶಿವಾನುಭವದ ಜನವರಿ (೧೯೪೧) ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿರುವರಷ್ಟೇ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೀರ್ತನಕೇಸರಿ ಬಿ ಶಿವಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಳೆದ ಅಗಷ್ಟ ತಿಂಗಳ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ "ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮತ್ತು ಶಿವದೀಕ್ಷೆ" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲುಬಿಸಿದ ಲೇಖವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುವರು. "ಲಿಂಗಧಾರಣ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಳು ಭಿನ್ನವಾದವುಗಳಲ್ಲ ಎರಡೂ ಒಂದೆ! ಆ ಕಾರಣ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಅವರ ಅಂಬೋಣವು. ಇದಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ಬಲ್ಲವರು. ಒಬ್ಬರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಪದವೀಧರರು ಇವರ ಪ್ರತಿವಾದನೆಗೆಲ್ಲ ಸೇರುವದು ಸಾಧಾರಣವಾದುದೇನೂ ಅಲ್ಲ ಆದರೂ ಎರೌಜು ನೋಡುತ್ತ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡ್ರುವದಾದರೂ ಹೇಗೆ? "ವಾದೇ ವಾದೇ ಜಾಯತೇ ತತ್ವ ಬೋಧಃ" ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಮುಕ್ತ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಯಥಾಮತಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದೇ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಅಗ ಕೈಹಾಕಿರುವೆನು.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜೀರಗೆಯವರು, ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣವು ಐದನೆಯ ಸ್ಥಲವೆಂದೂ ಅವನ್ನು ವೀರಶೈವರು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಸಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಲೇಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದು ಯೋಗ್ಯವೆ. ಆದರೆ ಜನ್ಮ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಹೊಂದಿದ ಕೂಸು ತತ್ಪೂರ್ವದ ನಲ್ವತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಇಕ್ಕಿ ತಾನೇ ಆ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದೇ? ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ನೆನೆದಿದ್ದರೆ, ಹುಡುಗನು ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದೊಡ್ಡವನಾದನೇಲೆಯೇ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಹೊಂದಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗುತನೆಂಬುದು ಕೂತಲೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅದೇಕೆ ಜನ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರ (ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಆಗುವ ಲಿಂಗಧಾರಣ) ಮತ್ತು ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿರುವರೆಂಬುದರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯು ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಇರಲಿ ಹೀಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ ವಿಭಾಗಿಸಿರುವರೆಂದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಮೊದಲಿನವರೇ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪೀಠಿಕೆಯವರಿಗೆ ೬೪ ಶೀಲಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದುದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಮೊದಲನೆಯ ಶೀಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. "ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಹೊರತು ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಭಯವು ಹೋಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು, ಗುರುಕರುಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅನ್ಯ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾರದೆ, ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ದೃಢಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಇರುವದೇ ಮೊದಲನೇ ಶೀಲವು." ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ೧೪ನೆಯದರಲ್ಲಿ "ಹೆಂಡತಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾವಾಗ ಎಂಟು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು ಜಂಗಮರ ಹಸ್ತದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಶಿಶುವಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮಾಡಿಸಿ, ಏಳೂ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವದು" ಎಂದಿರುವದು. ಇದೇ ನೇರೆಗೆ ದಶಕರ್ಮ ಪದ್ಧತಿ, ಸ್ವಯಂ ಪುರೋಹಿತ ಮೊದಲಾದ ಅಧುನಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ್ನು ಬೇರಿ ಬೇರಿಯಾಗಿಯೇ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಮುಗ್ಧಿದ್ದರೂ ವಾಹೇಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರವಲ್ಲವೆ, ಈಗಲಾದರೂ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ನಡೆದೇ ಆದೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅವನ್ನು ಅಗಲಿಸಿ ಬರೆದುದು ಯುಕ್ತವೇ ಸರಿ, ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುವದು.

ಲಿಂಗಧಾರಣ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಳು ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕುಗಳಂತಿರುವದೇನೂ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯೊಳಗಿನ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಸ್ಥಲದ ವಿವರಣೆ

ಮುಂದೆ, ಅದು ಬಹು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಿಶುವಿನ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯು (ಐದನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲ) ಕೇವಲ ಔಪಚಾರಿಕವು. ತಂದೆತಾಯ್ಗಳು ತಮ್ಮ ಮಗುವಿಗೆ, ಲಿಂಗಾಯತತ್ವದ ಒಲವು ಹಚ್ಚುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ತಮಗೆ ಭವಿಯು (ಅಲಿಂಗಿಯು) ಸಂಗಡ ವ್ಯವಹರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ನೀಗುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ. ಅದಕ್ಕೆ ಧರಿಸಿದ ಲಿಂಗವಿದು. ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೂ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ದನಕರುಗಳಿಗೂ ಭಾಂಡಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೂ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯಾಕಬೇಕೆಂದು ಶೀಲದಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರುವಾಗ, ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ತಮ್ಮ ಶಿಶುವಿನೊಡನೆ ಅವರು ಬಳಕೆಯಿಡುವುದೆಂತು? ಆಕಾರಣ ಮುದ್ರೆಯ ರೂಪವಾಗಿ ಅದು ಶಿಶುವಿಗೆ ಇರುವುದೇ ವಿನಾ ಶಿಶುವು ತಾನಾಗಿ ತನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಸಾಗಿಬಂದು ಪಡೆದ ಲಿಂಗವಲ್ಲ! ಈ ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹೇಶ್ವರರೇ ಸಾಕು; ಆವರೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ವಿಶೇಷರೆಂದೆನಿಸುವ ಪಟ್ಟಾಚಾರ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲದೆ ಸಾಗದೆಂಬುದನ್ನಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜೀರಗೆಯವರು ಬರೆದಂತೆ, ಲಿಂಗವಂತರ ಕೂಸು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದಂತೆಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಅನುಕರಣದಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿರುವ ಲಿಂಗದ (ಅದು ದೇವರೆಂಬ) ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆಂಬುದಾವುದೂ ಒಪ್ಪುವಂತಹ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು ಲಿಂಗವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅರಿತು ಆಚರಿಸುವವರಿದ್ದರೆ, ಈ ಅನುಕರಣವು ತುಸುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಥ್ಯಕರವಾಗಬಹುದು; ಅವರು ಅರಿಯದವರಿದ್ದರೆ ಹುಡುಗರಾದರೂ ಅದನ್ನೇ ಅನುಕರಿಸುವರು ಅದರಿಂದ ಈ ಅನುಕರಣವು ಯಾವಾಗಲೂ ಗುಣಕಾರಿಯೆಂದೇ ಹೇಳುವದಕ್ಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ತಂದೆತಾಯ್ಗಳು ಆ ಹುಡುಗನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವನ ಜಿಜ್ಞಾಸವನ್ನು ಕ್ರಮದಿಂದ ಬೆಳೆಸುತ್ತ ಸಾಗಬೇಕು ನೀನು ಧರಿಸಿದ ಲಿಂಗವು ದೇವರು (ಪಿಂಡಸ್ಥಲದ ಬೀಜರೂಪ ಕಲ್ಪನೆ) ಎಲ್ಲರೂ ಅವನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, (ಪಿಂಡಜ್ಞಾನ ಸ್ಥಲದ ಬೀಜರೂಪ ಕಲ್ಪನೆ), ನಮಗೆ ಸುಖ ದುಃಖಗಳೆಲ್ಲ ಅವನಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಆದಕಾರಣ ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. (ಇದೇ ಸಂಸಾರ ಹ್ಯೇಯಸ್ಥಲದ ಬೀಜರೂಪ ಕಲ್ಪನೆ)

ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಾಗ್ರತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಲಿಂಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಕೇಳುವನು. ಕೂಡಲೆ ಗುರುವಿನ ಕಡೆಗೆ ಬೊಟ್ಟುಮಾಡಿ, ಅವನ ಕಡೆಯಿಂದ ಅದು ಗೊತ್ತಾಗುವದೆಂದು ಹೇಳಿ, ಗುರುವಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಹಂಬಲವು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು (ಇದೇ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯಸ್ಥಲದ ಬೀಜರೂಪ ಧಾವನೆ). ಹೀಗೆ ಅನುಗೊಳಿಸಿದ ಬಾಲಕನು ಸನ್ನಯ ಹೆಜ್ಜೆಯಾದ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಗೆ (ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗೆ) ತಕ್ಕವನಾಗುವನು. ಮುಂದೆ ಯೋಗ್ಯಸಮಯ ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ, "ಹಿರಿಯರೇ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗುರುವನ್ನೇಕೆ ತೋರಿಸುವದು?" ಎಂದು ಆಕಾಂಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಹಿರಿಯರು ಬಲ್ಲವರಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಲ್ಲವರಿದ್ದರೂ ಅವರ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ವೇಳೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕರೂ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ತರಬೇತುಹೊಂದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಉಪಕರಣಗಳಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ಆತಿಪಂಚಯ (ಸಲುಗೆ)ಯ ಮೂಲಕ ಅದು ತಕ್ಕಷ್ಟು ಅಲಂಕಾರಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಗೃಹಸ್ಥನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ನಯಭಯಗಳು ಹುಡುಗನಲ್ಲಿ ತೋರಲಾರವು. ಆದಕಾರಣ ಯೋಗ್ಯ ಗುರುವನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವದು ವಿಹಿತ. ಎಷ್ಟೇ ಕಲಿತವರಿದ್ದರೂ ಈಗ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸುವದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುವದಿಲ್ಲವೇ!

ಲಿಂಗಧಾರಣೆಗೂ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗೂ ಅಂತರವಿಲ್ಲೆಂದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜೀರಗೆಯವರು ಹೇಳುವುದು ಸತ್ಯವು. ಆದರೆ ಕೂಡಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣವೇ ಆಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅದು ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯೇ ಸರಿ! ಇನ್ನು ಪಶುಗಳಿಗೆಳೆದಂತೆ ಕುಡದಿಂದೆಳೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಲಿಂಗವನ್ನೇ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಹಸ್ತದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸುವರು. ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟುವರಾದರೂ ಆವೆಲ್ಲ ಶಿಶುವಿನ (ಅತ್ಯಂತ ಕಳಲಿನ) ಅರುಹಿನ ಸುಪ್ತ ವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವದರಿಂದ ಅವು ಆಗಿಯೂ ಆಗದಂತೆಯೇ ಸೈ! ಶಿಶುದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅದೆಷ್ಟು ಕೊಂಡಾಡಿದರೂ, ಆ ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲೇ ಬೀಜರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ಬಂದಿರುವ

ದೆಂದು ಅದೆಷ್ಟು ಬಣ್ಣಿಸಿದರೂ ಅದೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥ! ಯಾಕಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವದ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲ! ಅದೇ ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವೆ ಮಿಕ್ಕ ಸಮಾಜಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಹಾಗೇನೂ ಈಗ ಇಲ್ಲೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿ ಬೀಜಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಶುದ್ಧವಿದ್ದರೂ ಮೊಳೆತ ಸಸಿಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ, ಕಾಲಾಕ್ರಮೇಣ ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವದು, ಗೊಬ್ಬರಹಾಕುವದು, ನೀರು ಕೊಡುವದು ಮೊದಲಾದ ಅವಶ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸದೆ ಹೋದರೆ, ಅದು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಫಲವನ್ನೆಂತು ಕೊಡುವುದು? ಬಾಲಕನಿಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯ ಇಲ್ಲವೆ ಗಣಪತಿಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿ "ಮುಂದೆ ನೀನೇ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಕರಣದಿಂದಲೇ ಕಲಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಅವನು ಪಂಡಿತನಾಗಬಹುದೇ? ಗುರುಗಳು ಕ್ರಮದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಟ್ಟು ಮುಂದುವರಿಸುವವೇ ಯೋಗ್ಯ. ಬರೇ ಜನ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅನುಕರಣಗಳಿಂದಲೇ ಉತ್ತಮ ಲಿಂಗಾಂಗಿಯೂ ಪಟ್ಸ್ಥಲಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನನೂ ಆಗುವನೆಂದು ಹೇಳುವದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಬಹಿರಂಗದ ಕೆಲ ಲೌಕಿಕ ಆಚಾರವಿಚಾರಗಳು ಬರಬಹುದು ಆದರೆ ಲಿಂಗವೆಂದರೇನು? ಲಿಂಗಾಯತನೆಂದರೇನು? ಲಿಂಗವು ಶಿವ-ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿರುವುದು ಹೇಗೆ? ತಾನು ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿ ಜ್ಞಾನ-ಕ್ರಿಯಾವಂತನಾಗಿ ಅದು ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು? ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಾನು ಪಡೆಯತಕ್ಕ ಧ್ಯೇಯವೇನು? ಪರಸಮಯಿಗಳವರ ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆಗಿಂತ ತನ್ನ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂತು? ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಗೂಢ ವಿಷಯಗಳು ತಿಳಿದು, ವೈಯುಂಡು, ಆಚರಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೂ ಅದರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಡುವ ಗುರುವೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕೇಬೇಕು. ಸಮಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ (ಪಥಮಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ) ನಡಿಸುವದೇ ಶಿಕ್ಷಾಗುರುವಿನ-ಮನೆ ಗುರು-ವಿನ-ಕರ್ತವ್ಯವು. ಇದಿ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಯೆಂದರೆ ಬರೇ ಬಹಿರಂಗಲಿಂಗ ಪೂಜಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಖಪಾಠ ಮಾಡಿ ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳದರೆ ತೀರಲಿಲ್ಲ; ಆ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ಜೀವದಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗೆ (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ) ತರುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಬಹಿರಂಗದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಳವಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಅಂತರಂಗದ (ಮೀರಿದ) ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯ. ಅದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಗುರುವು ಬೇಕು. ಇದೆಲ್ಲ ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣೆಯುಳ್ಳವರಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಶಿವದೀಕ್ಷೆಕೊಂದಿ ಈ ವಿಧವಾಗಿ ನಾವು ವೀರಶೈವಧರ್ಮದ ಮಹತ್ವ ವರಿಯದೆ, ಬರೇ ಜನ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರವೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದೂ ಅದಂಶೀಯೇ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅಡಕವಾಗಿರ ವುದೆಂದೂ ಮುಂದೆ ಅನುಕರಣದಿಂದ ತಾನೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾ ಗುವುದೆಂದೂ ಭ್ರಾಂತಿಪಟ್ಟುಕೊ ಡೇ ಈಗ ಈ ನಿಕೃಷ್ಟಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿ ದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಂ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲ ಲೋಪವಾಗಿ, ಭವಿಗುಣಗ ಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತವರುಮನೆಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಸಂಘಟನೆ, ಪರಸ್ಪರಪ್ರೇಮ, ಮುಂತಾದವೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಬರೇ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆ, ಸ್ಪರ್ಧಾಪರಾಯ ಣತೆ. ಅಹಂಕಾರಗಳ ಆಗರವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನುಮೇಲಾದರೂ ಎಚ್ಚತ್ತು ಕಣ್ತೆರೆದು ನಡೆಯುವಾ ಬನ್ನಿಂ! ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದಿದ್ದರೆ "ಲಿಂಗಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಲಿಂಗಕಟ್ಟುವರು" ಎಂಬ ಆಕ್ಷೇಪ ಣೆಗೆ ಅವಸರವೇ ಇಷ್ಟವಾಗುವದು. ಹುಡುಗನ ಸ್ಥಾನ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂದರೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೇ. ಅರ್ಥಾತ್ ನಿಜವಾದ ಲಿಂಗಧಾರಣವೇ ಸರಿ. ಜನ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರವು ವಿವಾಹದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾನಿಷ್ಟೆಯ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನದಂತೆ ಇರು ವುದೆಂದು ಒಪ್ಪಬಹುದೇ ವಿನಾ ಅದೇ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಎಣಿಸಕೂಡದು. ವಾಙ್ನಿಷ್ಟೆಯಾದ ಕನ್ಯೆಯೇ ಹೆಂಡತಿಯಾಗತಕ್ಕವಳಾದರೂ ಅಕೆಗೆ ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಲೇಬೇಕು. ಆದಿಲ್ಲದೆ ಆಕೆ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಲಾರಳು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜನ್ಮಸಂಸ್ಕಾರ ಹೊಂದಿದವನನ್ನು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗೊಳಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವರು ಲಿಂಗಾಯತರಾಗಲಾರರು. ಬರೇ ಲಿಂಗವಸ್ತ್ರೆಯ ಹಸುವಿನಂತೆ ಭವಿಗಳೇ ಆಹುದು!

ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡುವದು ಅವಶ್ಯವದೆ. ಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಸಂಸ್ಕಾರವು ಅದು ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆಂಬುದೇ ಅ ವಿಷಯ. ಪಟ್ಟಣಿಗರಿಗೆ ಅದರ ಅನುಭವವು ಅಷ್ಟೇನೂ ಇರುವ ಸಂಭ ವವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜೀರಗೆಯವರು ಅದರಲ್ಲೇ ತ್ರಿವಿಧ ದೀಕ್ಷೆಗಳೂ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳೂ ಸಂಶ್ಲೇಷಕಃ ಬೀಜರೂಪದಿಂದ ಒದಗುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳುವದು ಸರಿ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಳ್ಳಿಯ ಅನುಭವ ವಿರುವವರಿಗೆ ಅದು ಸಮ್ಮತವಾಗುವದು ಕಠಿಣವು. ಏಕಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಯ್ಯತನ ವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಹೊಂದಿ ೧೦೮ ವರ್ಷದ ಅನನುಭವ, ಬಾಲ

ಪುರೋಹಿತರು ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಬರುವುದುಂಟು. ಇದಲ್ಲದೆ ಏನೂ ಅರಿ ಯದ, ಬರೇ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಪೀಠದ ವಯಸ್ಸಿನ ಅಯ್ಯನವರಂತಹವರೂ ಬಹು ಜನರಿರುವುದುಂಟು. ಅವ ರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಬೇರೆ ಮಹೇಶ್ವರರೇ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಅವರೇ ಹಿರಿಯ ಮಠದವರೂ ಪಕ್ಕುದಾರರೂ ಸಹ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹರ ಹಂಪ್ಯ ಇತ್ತಿತ್ತ ಕಡಿವೆಯಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದರೂ, ಇನ್ನೂ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ದೊರೆಯುವದೇನೂ ಅಪರೂಪವಲ್ಲ. ಇರಲಿ. ಈ ಬಾಲ ಮಹೇಶ್ವರರಾಗಲಿ ಒಲಿತ ಮಾಹೇಶ್ವರರಾಗಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ತಮ್ಮ ಹಸ್ತ ಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದ ಆ ಲಿಂಗ ಕೊಡುವರೇ ವಿನಾ, ಯಾವ ವಿಧಾನ ಮಾಡುವ ದನ್ನು ಬಿರಿಯರು. ಪಡೆಯುವದು ಕಳಲು, ಕೊಡುವವರು ಇಂತಹರು, ಹೇಗಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ವಾಗಲೆನ್ನುವ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ತಂದೆತಾಯ್ತಂದೆಗಳು, ಇಂತು ತ್ರಿದೋಷ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಗತಿ ಏನಾಗುವದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡ. ಸುಮ್ಮನೆ ಜಗ್ಗಿ ಅದನ್ನು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಹೋಲಿಸಿ ತೋರಿಸಿದಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅದು ಸಮುಚಿತವೆನಿಸದು. ಕೂಸಿನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಸ್ತವಿಡುವದೂ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುವದೂ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು, ಇತ್ತ ಕಡೆಯ ಅನುಭವದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಕೇವಲ ಕಟ್ಟು ಕಥೆಗ ಳಂತೆಯೇ ತೋರುತ್ತವೆ ಎಂಬನೇ ತೀರ್ಮಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಂತೂ ಹೀಗೆ ಸಂಬಂಧಗೊಳಿಸುವದು ಶಕ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಜನ್ಮ ಲಿಂಗಧಾರಣವು ಒಂದು ವಿಧ ಲಿಂಗ ಮುದ್ರೆಯೇ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಅಷ್ಟಮವಾಸ ಸಂಸ್ಕಾರವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಸಾರಾಂಶವೇನೆಂದರೆ ಅದು ಶೀಲಾಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುವಾಗಲೆಂದು ಧರಿಸಿದುದೇ ಹೊರತು, ಇನೇ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಸಿಸುವ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಲ್ಲ ವೆಂದು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವ ಮಥಿತಾರ್ಥವೇನೆಂದರೆ— (೧) ಜನ್ಮ ಲಿಂಗಧಾರಣವು ಅಲಿಂಗಿ ಸಂಪರ್ಕ ತಪ್ಪಿಸಿ ಶೀಲಪಾಲನೆ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಮಾಡಿದ ಯೋಜನೆ. (೨) ಅದಾದರೂ ಕೇವಲ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಲಿರುವಾಗ ಅದು ಆಗಿಯೂ ಆಗದಂತೆಯೇ ಸರಿ. (೩) ೧೦೮ ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆಗ ಳನ್ನು ನಡೆದ ಬಳಿಕ ಆದುದಲ್ಲ. (೪) ತನಗೋಸುಗ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ

ಕೂಸು ತಾನು ಪಡೆದುದಲ್ಲ (೫) ದೀಕ್ಷಾಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಲ್ಲ ಜನ್ಮ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಜಾದಿ ದಾದರೂ ಆಗುತ್ತವೆಂದು ನಂಬುವದು ಅಪ್ರಶಸ್ತ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಂಬಿವರೂ ನಿಷ್ಫಲ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ. (೬) ಜನ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾವಧಾನ್ಯ ಮಾಹೇಶ್ವರರು ಸಾಕು. ಆದರೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ವಿಶೇಷವೆನಿಸುವ ಪಟ್ಟಾಚಾರಾಧಿಕಾರಿ ಗುರುವಗ್ದವರಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯಿದು (೭) "ಪಂಕಿಯರನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವವಾದರೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಬೇಕು; ಲಿಂಗಾಯತರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಅದು ಬೇಡ" ಎನ್ನುವದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. (೮) ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ಅನವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ವಾಕ್ಕೀಶ್ವರರು ಹಿಂದೆಯೂ ಈಗಲೂ ಸಹ ಇದನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿದೆ.

ನನಗೆ ತೋರಿದುದನ್ನು ನೋಲೆ ಹೇಳಿರುವೆನು. ಇದನ್ನೂ ಕೀರ್ತನ ಕೇಸರಿ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜೀರಗೆಯವರು ಬರೆದುದನ್ನೂ ಸವಾಲೋಚಿಸಿ, ವಾಚಕರು ತಾವೇ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು; ಇಲ್ಲವೆ ತಮ್ಮ ಮತವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಬೇಕು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವಾದುದು ಜನತೆಯ ಮುಂದೆ ಬರುವದೇ ಇಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಇದು ಭಾಗ್ಯವಯ್ಯ!

(ಲೇ:- ಶ್ರೀ. ವೀರೇಶ್ವರ, ಬೆಂಗಳೂರುನಗರ)

ಇದುಭಾಗ್ಯ ಇದುಭಾಗ್ಯ ಇದುಭಾಗ್ಯವಯ್ಯ।
ಪದಮುಲ ಶಿವಾಚಾರ ಪಥವನರಿದಾಚರಿದು ॥
ದಿದುಭಾಗ್ಯ ಇದುಭಾಗ್ಯ ಇದುಭಾಗ್ಯವಯ್ಯ ॥ಪ॥

ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮದ ಕಾರಣದ ತನುಗಳೊಳಗಿರುವ
ಮೂಲ ಆಣವ ಮಾಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಲವ ಕಳೆದು
ಶೀಲದಿಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವ ಲಿಂಗಗಳಿಡುವ ॥೧॥

ಅಮಲ ಲಿಂಗಾಚಾರ ಶಿವ ಗಣಾಚಾರಗಳು
ವಿಮಲ ಭೃತ್ಯಾದಿ ಶೈವಾಚಾರಗಳು ಎನಿಸ
ಸುಮನ ಪಂಚಾಚಾರಗಳ ಸಂಗೊಳಿಸಿಕೊಂಬ ॥೨॥

ಶೂರಹಸ್ತದ ಖಡ್ಗಧಾರೆಯೊಲು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಹ
ವೀರಭಕ್ತ ಮಹೇಶ ಪ್ರಾಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ
ನೀರಜದೊಲಿಹ ಶರಣ ಐಕ್ಯ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲದರಿವು ॥೩॥

ವಿನುತ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಪಾದುದಕವಾದಿ
ಘನಪ್ರಸಾದವು ಭಸ್ಮ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಂತ್ರಗಳ
ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಶರೀರಗಳೊಳಪಡಿಪುದಿದು ॥೪॥

ಶಶಿಧರನ ಭಕುತಿಯನು ವಸುಧೆಯೊಳು ಬಿತ್ತಿರುವ
ಅಸಮಾನಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಶ್ರೀ
ಬಸವಪ್ರಭು ಗುರುಚನ್ನಬಸವಾದಿಗಳ ನೆನೆವ ॥೫॥

ವೀರಶೈವ ವಸಂತವನದೆ ವಿಹರಿಸುತಿರ್ದು
ಸಾರ ಸಚರಾಚರಕು ಲೇಸ ಬಯಸುತಲಿರುವ
ವೀರೇಶ್ವರನ ಧರ್ಮಸುಧೆಯ ನೀಂಟುತೆ ನಲಿವ ॥೬॥
ಇದುಭಾಗ್ಯ ಇದುಭಾಗ್ಯ ಇದುಭಾಗ್ಯವಯ್ಯ!

ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯ ಸ್ವರೂಪ.

(ಲೇಖಕರ— ಕೈ. ವಾ. ಬಿ. ಟಿ. ಗಚ್ಚಿನಮನಿ ಎಮ್. ಏ. ಬಿ. ಟಿ.)

ಜೈನಕವಿಗಳು ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕತರದ ಲೌಕಿಕ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು, ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಅಚ್ಚೊಯದಂತೆ ಕೂತ್ರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಜಾಗ್ರತಿಯೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಚಾರಗಳೂ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಜನರ ಆತ್ಮಿಕ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯಾದಂತೆ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಚಳವಳಿಯಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಅದರ ಪ್ರಚಾರಕರು ಬಸವನೇ ಮೊದಲಾದ ವಚನಕಾರರು ಆಗಿದ್ದರು. ಅಗೊಂದು ತೆರವಾದ ಗದ್ಯವೇ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದು ಜೈನ ಮತದ ನಾಸ್ತಿಕ್ಯದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಬಯಸಿದ್ದಂಥ, ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ತಳಹದಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂಥ, ರಾಜರ ಸಭಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸುವಂಥ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಈಗಿದ್ದ ಶೈಲಿಯು ಬಸವನ ಮುಂದೆ ಉಗಮವಾಗಿ ಬಸವನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸರಿಕರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತೆಸೆಗೆ ಬಂದು ಬೆಳೆಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಗೂಢಾರ್ಥವು ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ಮತ್ತು ದೈನಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಕಾವ್ಯಗುಣವಾದ ನಾದವು ಅದರಲ್ಲಿದ್ದು, ಮುಕ್ತಾಯ ಸ್ವರ-ಅರ್ಥಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಓದಿದೊಡನೆ ಕರ್ಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವಂತಿದೆ. ಕಾವ್ಯದೊಳಗೆ ಗದ್ಯವನ್ನೂ, ಗದ್ಯದೊಳಗೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ಹೆಣೆದಿದೆ. ಈ ತರದ ಗದ್ಯವು ಬರೀ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ವಾಗ್ವೈಖರಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೋರಿಸದೆ ಜಗತ್ತಿನ ಗದ್ಯ ಶೈಲಿಯೊಳಗೆ ಯಾವದಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂಥದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಕಾಲದ ವಚನವೈಷ್ಣವ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಬಿಟ್ಟಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಮದಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತವಾಕ್ಯಗಳುಳ್ಳಂಥ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಜ್ಜನ್ನ ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುವವು. ವಚನ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಶರಣಾರು, ಶರಣೆಯರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರುವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ, ನೀಲಲೋಚನೆ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ, ಕಾಳವ್ವೆ

ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಹಾದೇವಿ, ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ, ಮಸಣಮ್ಮ, ಗೊಗ್ಗವ್ವೆ, ಇವರೇ ಪ್ರಮುಖರು.

ಜೈನ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮತ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಮತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಬೆಳಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಗಾಢವಾಸ ಪಟ್ಟಿರುವದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಲಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಮತವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗಸ್ಥಲ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ೫೭ ಹೀಗೆ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳು ವೀರಶೈವವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಾನಗಳು, ಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳು, ಪ್ರಸಾದ, ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಪಾದೋದಕಾದಿಗಳ ಮಹಿಮೆಯು ನಿರೂಪಣಗಳೂ ಜಂಗಮಾರಾಧನೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ನಮಸ್ಕಾರಾದಿಗಳ ಫಲವಿವರಣೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಜನರು ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗಾವಿಮಿಗಳಾಗುವಂತೆ ಈ ವಚನಗಳು ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳ ಒಳಭೇದಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಆದರೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ 'ಶಿವೋಹಂ' ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರವಾಡುತ್ತ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ವಚನಕಾರರ ಉಪದೇಶಸಾರಾಂಶವಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟಾವರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆಯ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿ-ಜ್ಞಾನ-ವೈರಾಗ್ಯ ತತ್ಪರರಾಗಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವದೇ ವಚನಕಾರರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯ.

ಶೈಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಚನಗಳನ್ನು ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ರಸ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪಡೆದುದು, ಮತ್ತೊಂದು ರಸಸಂಬಂಧವನ್ನಷ್ಟು ಪಡೆಯದೇ ಇದ್ದುದು.

ಮೊದಲಿನ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮತತತ್ವ ನಿರೂಪಣಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದರಿಂದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅಲ್ಪಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಪೋಷಿತವಾಗಿ, ಆ ವಚನಗಳು ಮಾತಿನ ಬಿಗಿಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಭಕ್ತ್ಯತಿಶಯಗಳಿಂದ ಕವಿತಾವೇಶವು ತಲೆದೋರಿದಾಗ ವಚನಗಳು ಹೊರಹೊರಡುವದರಿಂದ ಕಾವ್ಯ

ಲಕ್ಷಣವಾದ ರಸಸ್ಫೂರ್ತಿಯುಳ್ಳವು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಈ ರಸಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಸಾನುಪ್ರಾಸಗಳು ಅನೇಕ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವವು. ಕ್ಲಪ್ತವಾದ ಛಂದೋನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಇವು ಒಳಬಾರದಿದ್ದರೂ ವಚನಗಳ ಭಾಗಗಳು ದ್ವಿಪದಿ, ತ್ರಿಪದಿ, ಚೌಪದಿ, ಷಟ್ಪದಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ವಚನನಾಮವಿದ್ದರೂ ಒಳಗಡೆಯೆಲ್ಲ ಹಾಡುಗಳೇ ಇರುವುದೂ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ವಚನಗಳಿಂದೇ ಕರೆವುದೂ ಉಪಪ್ಲವಂಭಕಗಳಾಗಿವೆ.

ಆಂಗ್ಲೇಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ (Enphimistic Style) ಎಂದು ಯಾವ ದಕ್ಕೆ ಅನ್ನುತ್ತಾರೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆ ಶೈಲಿಯನ್ನೇ ವಚನಗಳು ಹೊಂದಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವರ ಕಿವಿಗೆ ಇಂಪಾಗಿ, ಓದುವವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ, ಪದ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದಲ್ಲದೆ ಹಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವವೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಮರೆಯಬಾರದು. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಗಿರುವ ಪದಗಳು ಹಳೆಗನ್ನಡವೆಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಾಕ್ಯಸರಣಿಯು ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಶೈಲಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಹುದು. ಬಸವನ ಕಾಲದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗವಾಗಿ ಅವನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು. (೧) ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮಾದರಿಯವು. ಭಕ್ತಿಯ ವಚನಗಳು. (೨) ಚನ್ನಬಸವನ ಮಾದರಿಯವು. ಜ್ಞಾನಮಯ ವಚನಗಳು, (೩) ಅಲ್ಲಮನ ಮಾದರಿಯವು. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಚನಗಳು. (೪) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಮಾದರಿಯವು. ನಿಷ್ಠುರವಾದ ವಿಡಂಬಾತ್ಮಕ ವಚನಗಳು.

ಇನ್ನು ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರ, ಕೆರೆಯ ಪದ್ಮರಸ, ರಾಘವಾಂಕರು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಕವಿಗಳು. ಕಲ್ಯಾಣವು ಆಗ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನವಾದಂತೆ ಹಂಪಿಯು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಿದೆ.

ಹರಿಹರನು ೬೩ ಪುರಾತನರ ಚರಿತೆಯನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಮಂದಿ ಶಿವಭಕ್ತರ ಚರಿತೆಯನ್ನೂ ರಗಳೆರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದನು.

ನೋಡುನೊಡೊಂದಕ್ಷರಮದು ಮಾಡುವಡುಚ್ಚರಣೆಗರಿದು
ಮೂರುಂತೆರನುಂ।
ಕೂಡೆ ಕವಿತತಿ ವಿಚಾರಿಸಬೇಡದರಿಂ ರಳಕುಳಕ್ಷಳಂಗಳನಿದಿರೊಳ್।

ಎಂದು ರಳಕುಳ ಭೇದವನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದನು. ರಾಘವಾಂಕನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸುಲಭವಾದ ರಮಣೀಯವಾದ ಷಟ್ಪದೀ ರೂಪವನ್ನು ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ಇವನು ಆಗ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾವ್ಯದ ವಿಪುಲ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೂ ನೀತಿಬೋಧೆಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದನು. ಪದ್ಮರಸನು ರಘುಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದನು. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನೂ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕವಿತೆ ಬರೆದನು.

ಭಕ್ತಿರಸವನ್ನೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಶೃಂಗಾರರಸ ಭೂಯಿಷ್ಠ ಕಾವ್ಯ ಬರೆದವರುಂಟು. ಸೋಮೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಷಡಕ್ಷರದೇವ ಇವರು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪ್ರೌಢವಾಗಿಯೂ ಲಕ್ಷಣಬದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬಿಡದು ಇದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಪೋರೆಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲದೆ ಪಮ್ಮಣಾಂಕ, ಷಡಕ್ಷರದೇವ, ಸುರಂಗಕವಿ, ವೀರಭದ್ರರಾಜ, ಚಂದ್ರಕವಿ, ಮೊದಲಾದವರು ಚಂಪೂ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಸೋಮರಾಜ ೧೭೨೨, ಹುಹರ ೧೮೬೦, ಸುರಂಗಕವಿ ೧೯೨೦, ವೀರಭದ್ರರಾಜ ೧೯೩೦, ಮೊದಲಾದವರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೌಢತರವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೃತಿ ಭಾಗಗಳಿಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. (R. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ)

ನೀತಿಶತಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದವು ವೀರಶೈವ ಕವಿಪುಂಗವರ ನಿಜಗಣ್ಯಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಮಣಸೋಲಿ, ಅಬ್ಬಲೂರ ಕಳಚೂರ್ಯರ ೧೧-೧೨ ಶತಕಗಳ ಅರ್ಜುನವಾಡ ೧೩ನೇ ಶತಕದ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಲಿಂಗಾಯತ ಮತ ವಿಷಯಕವಾದ ಶಾಸನಾಂತರ್ಗತ ಆಧಾರವಿದೆಯೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದಿರಾಜ ಬಸವರ ಹೆಸರುಗಳಿದ್ದುತ್ತವಾದರೂ ಅವರು ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದಿಲ್ಲ.

ವೀರಶೈವ ಮತ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳೂ ವೀರಶೈವ ವಚನಗಳೂ, ತತ್ವನಿರೂಪಣೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳೂ, ಹೇರಳವಾಗಿ ಹೊರ

ಬಿದ್ದವು. ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ನೀತಿ ಇವುಗಳ ಬೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರ
ಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವೀರಶೈವರೇ ಆದಿಯೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಹೇ
ಬಹುದು. ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ರಂತೆಯೇ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವರು.

ಬಸವೇಶ್ವರಾದಿಗಳ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವೀರಶೈವ ತತ್ವಗಳೊ
ದಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವ
ಹುದು. ಆ ನೇಲೆ ಯಾರು ಯಾರು ಮಹಿಮಾ ಪುರುಷರೆಂದು ತಿಳಿದು
ಒಂದರೋ ಅವರು ಅಧುನಿಕರಾದರು. ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು
ಪುರಾಣಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವದು ವಾಡಿಕೆಯಾಯಿತು.

ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯತೊಡಗಿದಾಗ ಬಸವೇಶ್ವರಾದಿಗಳ
ಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿನ ತಮಿಳು ನಾಡಿನ ಅರವತ್ತು ಮೂರು ಪುರಾತನರಲ್ಲಿ
ಹಲವರು ಕಥಾನಾಯಕರಾಗುತ್ತ ಬಂದರು. ಇವರೆಲ್ಲರು ತಮಿಳ ದೇಶದ
ಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಭಕ್ತರು; ಇವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ
ಶಿಷ್ಯಮಂಡಳಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಪುರಾತನರ ಚರಿತ್ರೆ
ಗಳು ಕೂಡ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿವೆ.

ಚಂಪೂಶೈಲಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಷಟ್‌ಪದಿ ಶೈಲಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಸಾಂಗತ್ಯ
ಶೈಲಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಈ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದು. ಯಾವ
ಯಾವ ಮತಾಧಿಪತಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ
ಪ್ರೌಢಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೋ ಅವರೆ
ಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಂಪೂಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಬರೆ
ದರು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಚಂಪೂಪುರಾಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ.
ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಸಂಖ್ಯೆಯವು ಷಟ್‌ಪದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಂಗತ್ಯದ
ಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಈ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಲೀಲಾಕಥಾನಕಂಗಳೂ ಪುರಾ
ತನ ಚರಿತ್ರೆಗಳೂ, ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯ, ವಿಭೂತಿ ಪ್ರಸಾದಾದಿಗಳ ಮಹಿ
ಮಾನಿರೂಪಣವೂ ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ
ಸೃಷ್ಟಿವಿಷಯಗಳೂ ದಯಾಧರ್ಮಸ್ವರೂಪಗಳೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈಶ್ವ
ರನ ಮತ್ತು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮತ್ತು ಪುರಾತನರ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ

ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಕೈಲಾಸ ವರ್ಣನೆಯೂ ಈಶ್ವರಸ್ಥಾನ ವರ್ಣನೆಯೂ,
ಈಶ್ವರ ಮತ್ತು ಪಾರ್ವತಿ ಇಲ್ಲವೆ ಈಶ್ವರ ಮತ್ತು ನಂದಿ ಇವರುಗಳ
ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಅದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ
ಈಶ್ವರನ ಸ್ತುತಿಯೂ ತದನಂತರ ಬಸವೇಶ್ವರ, ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಅಲ್ಲಮ,
ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಾದಿಗಳ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ
ಮೂಲ ಪುರುಷರು ನಡೆಯಿಸಿದ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಗಳೂ ವೇದ, ಆಗಮ,
ಸ್ಮೃತಿ ಸ್ಮೃತಿ, ಇತಿಹಾಸ, ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಶಿವಾಧಿಕ್ಯ
ಸ್ಥಾಪನೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು.

ಷಟ್‌ಪದಿಯ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸ
ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪಡಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಭೀಮಕವಿಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನು.
ಚಾಮರಸ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿ ಇವರುಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಧಾಮಿನೀ ಷಟ್‌ಪದಿಯು ಪರಿಪೂರ್ಣಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿ ಭಾವಪ್ರ
ದರ್ಶಕವಾಗಿ, ರಸಿಕಜನ ಮನೋಹಾರಿಯಾಗಿ, ಇದು ಶೋಭಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಲಕ್ಕಣ್ಣದಂಡೇಶನು ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದಂದಿ
ನಿಂದ ಗುಬ್ಬಿಯ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯನ ವರೆಗೆ ಒಂದು ಕಾಲವೆಂದು, ಅಲ್ಲಿಂದ
ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನ ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು
ಕಾಲವೆಂದು ಅನ್ನೋಣ. ಮೊದಲನೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಚಾಮರಸ,
ಭೂಮ್ಯಂಶ, ಚತುರ್ಮುಖ ಬೊಮ್ಮರಸ, ನೀಲಕಂಠಾಚಾರ್ಯ, ಪಿಂಗಳ
ರಾಜ ಇವರುಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಾಂಗತ್ಯ ಪುರಾಣವಾ
ನ್ವಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜೇರಮಾಂಕ ಚೆನ್ನಬಸವಾಂಕ
ನಿಂಕ್ತತೋಂಟದಾರ್ಯ ಇವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಕಿಕ್ಕೇರಿಯಾರಾಧ್ಯನ
ನಂಜುಂಡನ ಭೈರವೇಶ್ವರಕಾವ್ಯ, ಒಸವನ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನ ಸಾಂಗತ್ಯ,
ಪೇದನ ನನ್ನಯ್ಯಗಳ ಚರಿತೆ, ಇವು ಸಾಂಗತ್ಯ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ,
ಕ್ರಿ. ಶ ೧೬೦೦ ರಿಂದ ಈ ಪುರಾಣಗಳ ಕ್ಷೀಣದೆಸೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.
ಹೀಗೆಯೆ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಪಂಚಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ಭಾವಿ
ಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯೊಂದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಸಾರು
ತ್ತವೆ. ಇಹಲೋಕಸೌಖ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿ
ಸವಾಗಿಲ್ಲ. ಜನರು ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣರಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವು ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ.

ವೀರಶೈವರು ನೂತನ ಸಾಹಿತ್ಯೋಪಕರಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯರೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಮುಕ್ತಿ ಸಮಸ್ತಭಾವಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸತಕ್ಕ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಉಪಕಾರವು ಪುರಾಣ ಕರ್ತೃಗಳಿಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಷಟ್‌ಪದಿಗಳು ಮೊದಲು ಓದುಗಬ್ಬಗಳಾಗಿ ಬರಬರುತ್ತ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳಾಗಿ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆರೆತುಹೋಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ರಸಭಾವಗಳನ್ನು ಹೊರಸೆಡುವುದಕ್ಕೆ ಷಟ್‌ಪದಿಗಳು ಎಂತಹ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾದ ಉಪಕರಣಗಳೆಂಬುದು ತಿಳಿಯದೇ ಇರಲಾರದು. ಷಟ್‌ಪದಿಗಳು ಹಾಡುವದಕ್ಕೂ ರಾಗವಾಗಿ ಹೇಳುವದಕ್ಕೂ ಕಥಾ ವಿವರಣಕ್ಕೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಅವುಗಳ ಪದಸರಣಿಯು ಸುಲಭಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದಲೂ ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಜನರು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗಲು ಅನುಕೂಲಿಸಿತು..

ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಷಟ್‌ಪದೀ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ರಾಘವಾಂಕನ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಮೊದಲಿನವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಷಟ್‌ಪದಿಗಳು ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದುವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ರಾಘವಾಂಕನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಷಟ್‌ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಂಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಆತನೇ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನೆಂದೂ ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶನು ಹೇಳುವುದು ನಿಜವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಷಟ್‌ಪದಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪರಿವರ್ಧಿಸಿ ವಾರ್ಧಿಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಘವಾಂಕನ ಅಂಗವಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು.

ನಾಗವರ್ಮನ ಛಂದೋಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ 'ಮುಂದರಧರಗಣ' ಎಂಬುದೊಂದು ಶರಷಟ್‌ಪದಿ ಕಾಣಿಸಿಕ್ಕುವುದು. ರನ್ನನ ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿರುವ (IX-೧೧) 'ಮಾತ್ರಾ ಸಮಕ ಷಟ್‌ಪದಿ' ಇದು ಪರಿವರ್ಧಿನಿಯೇ ಸರಿ. ಕನ್ನಡ ಷಟ್‌ಪದಿಗೂ ಕೇದಾರಭಟ್ಟನು ತನ್ನ ವೃತ್ತ ರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಷಟ್‌ಪದಿಗೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. (T. H. M. ಸದಾಶಿವಯ್ಯ); ಮತ್ತು ಮುದನತಿಲಕವು ಶರಷಟ್‌ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಕಾಲಜ್ಞಾನಗಳೆಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವಮತಸ್ಥ ಕವಿಗಳೇ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದರು. (ಬಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ M. A.) ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಅವವೆಂದರೆ:—

(೧) 'ಅ' ಕಾರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಅದರೆ ಬ ಕಾರವು ಪಾತ್ರವಾಗಿ ನೇ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತು.

(೨) ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿಯೂ ಪಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರಾದೇಶವಾಯಿತು,

(೩) ಲಕ್ಷಣ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಜೈನರಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣ, ಪ್ರಯೋಗ, ಪ್ರಾಸು ಇವುಗಳ ಕಡೆಗೆ ದುರ್ಲಕ್ಷ.

(೪) ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯಗಳ ಹೀನಸ್ಥಿತಿ.

(೫) ಕನ್ನಡದ ಹೊಸ ಛಂದಸ್ಸುಗಳು ತಲೆದೋರಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ನಿಂತವು. ತ್ರಿಪದಿ, ಚೌಪದಿ, ಷಟ್‌ಪದಿ, ರಗಳೆ, ಸಾಂಗತ್ಯಗಳು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದವು.

(೬) ನವಸ್ತು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.

(೭) ಭವಾಳಿಯಿಂದ ಬೇಸತವಾದವರಿಗೆ ಚರಿತ್ರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಹೊಸ ಸ್ವರೂಪನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು.

(೮) ಹೆಂಗಸರಿಗೂ ಬಾಲಕರಿಗೂ, ಪಾಮರರಿಗೂ ಸಹ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಸುಲಭ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದರು.

(೯) ಭಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾಯಿತು.

(೧೦) ವಚನವೆಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪವು ವಿಪುಲವಾಯಿತು.

(೧೧) ರೂಢಿಯಿಂದ ಬಲಹೊಂದಿದ ಷಟ್‌ಪದಿಯು ಮಾರ್ಪಾಟು ಪಾಯಿತು.

(೧೨) ವಿಷಯ ಉದ್ದೇಶ:— ಜನರ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಪಟ್ಯವನ್ನೂ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೊಂದಲಿಕ್ಕೆ ಸರ್ವಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಬಂಧುತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ ಸೌಖ್ಯದಿಂದಲೂ ಕಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ವೀರಶೈವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು.

(ಸಂಗ್ರಾಹಕರು:- ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಬುದ್ಧಯ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು ಧಾರವಾಡ.)

ಶಿವ ಶಿವ ಶಿವ ಶಿವ ಲಿಂಗ। ದಯಪಾಲಿಸೊ ಗುರುಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೫॥

ಶ್ರೀಕರ ಶುಭದ ಮಹಾಕರುಣಿ ಕೊಲ್ಲೀ । ಪಾಕಿ ಸೋಮವರಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊ ಗುರುಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೧॥

ವಿಶ್ವಂಭರನುತ ಶಾಶ್ವತಕಾಶಿಯ । ವಿಶ್ವನಾಥ ಶಿವಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊ ಗುರುಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೨॥

ಸೇತುಬಂಧ ಸುಪುನೀತ ಕ್ಷೇತ್ರ ವಿ । ಖ್ಯಾತ ರಾಮಪತಿಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊ ಗುರುಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೩॥

ಬಲ್ಲಿದ ಶ್ರೀಗಿರಿ ಸಲ್ಲಲಿತ ವರದ । ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ಜಯಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊ ಗುರುಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೪॥

ಪೆಂಪು ಸೊಂಪು ಸುಖದಿಂ ಗೊಡುವ ಶ್ರೀ । ಹಂಪೆವಿರೂಪಾಕ್ಷಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊ ಗುರುಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೫॥

ಕಾಲ ವಿಜಯ ಕರುಣಾಪಾಲ ಗಣ । ಲೋಲ ಗೋಲಗಿರಿಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊ ಗುರುಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೬॥

ಸ್ವರ್ಧೆಲಯಾರ್ಚಿತ ಪರ್ಣಜ ನುತ ಗೋಕರ್ಣ ಮಹಾಬಲಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊ ಗುರುಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೭॥

ಕಾಮಿತಜನಸುರ ಭೂಮಿ ಭುಸ್ವಾಗಲ । ಸೋಮನಾಥ ಶಿವಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊ ಗುರುಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೮॥

ದಕ್ಷಾಧ್ವರಹರ ಶಿಕ್ಷ ದಿವಿಜವಿರು । ಪಾಕ್ಷಮಹಾಬಲಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊ ಗುರುಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೯॥

ಪಾಪಗಿರಿ ಕುಲಿಶ ರೂಪ ಕೇದಾರ । ಗೋಪನಾಥ ಘನಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊ ಗುರುಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೧೦॥

ಶಂಕರ ಜನಪಾಲಂಕ ಬಾಗಿಪುರ । ಬಂಕನಾಥ ಘನಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೧೧॥

ವೀಕ್ಷೇಶಿ ಕುಲವರ ನಾರ್ಗೆಮನೋಹರ । ಗಾರ್ಗ್ಯವರದ ಮಹಾಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೧೨॥

ಮಿತ್ರಕೋಟಿ ರುಚಿಗಾತ್ರಸು ಕಲ್ಯಾಣ । ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಮಹಾ ಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೧೩॥

ಶಸ್ತಭಕ್ತಜಯಸುಸ್ಥಿರಕಾಳ । ಹಸ್ತೇಶ್ವರ ಜಯಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೧೪॥

ಸಡಗರ ನಂಬಿಗೆ ಪಡಿಹೊನ್ನದೋರಿದ । ವೃಡವಾಲ್ಮಿಕ ಪತಿಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೧೫॥

ಜಂಬುಜಹರಿಮುಖರಂಜಿಸಿದನುಪಮ । ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊ ಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೧೬॥

ನಿರುತಶಂಕರೇಶ್ವರನಗರಾಧಿಪ । ಪರತರಶಂಕರ ಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೧೭॥

ಜಂಬುದ್ವೀಪಕೆದಿಂಬ ಜಂಬುಪುರ । ಜಂಬುಕೇಶ್ವರ ಘನಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೧೮॥

ಪಂಚಲಕ್ಷಣವೇ ಸಂಚಿತವುನಿವಳ್ಳಿ । ಪಂಚಲಿಂಗದಯಪಾಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೧೯॥

ಬಳ್ಳಿವ ಭಜಿಸಿದ ಮಲ್ಲೇಶಗೊಲಿದ । ಬಳ್ಳೇಶ್ವರ ಜಯಲಿಂಗ ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರುಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೨೦॥

ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರದೊಳು ಚಲ್ವಪುಷ್ಪಗಿರಿ। ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮಹಾಲಿಂಗ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೨೧॥

ದೃಢವಧುಃನ ಕಲ್ಗಡಗಿಯೊಳುದಿಸಿದ। ಗಡಿಗೀಶ ಬಸವಲಿಂಗ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೨೨॥

ಮಂಡಿತಾಯು ಮಾರ್ಕಂಡೆಗಿತ್ತ ಶ್ರೀ। ದಂಡನಾಥ ಶಿವಲಿಂಗ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೨೩॥

ಧೀರ ಓಹಿಲಯ್ಯಗೆ ಸಾರಸ್ವದೋರಿದ। ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಕ ಸೋಮಲಿಂಗ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೨೪॥

ಪನ್ನಗಕಯನಹ ಉನ್ನತವಡ್ಡಿಜ। ಗನ್ನಾಥ ಮಹಾಶಿವಲಿಂಗ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೨೫॥

ರಾಜ ಉಜ್ಜನಿಗೆ ಸೊಜಿಗ ಪರಳೇ। ವೈಜನಾಥ ಘನಲಿಂಗ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೨೬॥

ಒಲಿದಾದಯ್ಯಗೆ ಖಲರಂ ಗೆಲಿಸಿದ। ಪುಲಿಗೇರಿ ಸೋಮಲಿಂಗ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೨೭॥

ನಡಿನುಡಿಒಂದೇ ದೃಢಶರಣರ ವಧು। ಒಡೆಯ ಕಪ್ಪಡಿಯ ಸಂಗ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೨೮॥

ಶೀಲಭಕ್ತಜನ ಲೋಲಹೂಲಿನಗ। ರಾಲಯಗುರು ವೃಷಲಿಂಗ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೨೯॥

ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರದೊಳು ಬಲ್ಲಿದಕೇರ್ದಳ। ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಮಹಾಲಿಂಗ॥
ದಯಪಾಲಿಸೊಗುರು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ॥೩೦॥

ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿನ ವೀರಶೈವಧರ್ಮ.

(ಲೇಖಕರು:- ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಬಿ ಏ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ. ವಿಜಾಪುರ)

ಈ ವಿಷಯ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವು ಯಾವೆಂದರೆ (೧) ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪೂರ್ವದ ಕಾಲ (೨) ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲ (೩) ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಕಾಲ (೪) ವೀರಶೈವ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾಲ. ಈ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪೂರ್ವದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಶಿವ ಈ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳು ಆಗಿನ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಿದ್ದೇವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ವಜ್ಜನರ ಆಗಮನ.

ಈ ಪೂರ್ವದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜಮಾನಿತನಗಳಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಚಾಲುಕ್ಯರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಈ ರಾಜರ ಆಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಕಾಶ್ಮೀರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಶೈವ ಮೊದಲಾದ ಸಮಾಜದವರು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಾಲ ವಾಸವಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ವಿಲ್ಹಣ ಪಂಡಿತನು ಚಾಲುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅನೇಕ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಒಂದು ಹಸುವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಉತ್ತರ ದೇಶದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ತಂದನೆಂದು ಒಂದು ದಂತ ಕಥೆಯುಂಟು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ತರ ದೇಶವಲ್ಲಿಯವರಂತೆ, ದಕ್ಷಿಣದವರ ಸಂಬಂಧವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕದೇಶದ ರಾಜರಿಗೆ ತಮಿಳುದೇಶದ ಚೋಳ ಮತ್ತು ಪಾಂಡ್ಯರಾಜರೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಹೂಡುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಒದಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೂ ತಮಿಳರಿಗೂ ನಿಬಿಡವಾದ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವು ಉಂಟಾದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ದೇಶ

ದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದ ಪಾಶುಪತಮತಸ್ಥರು ಸಹ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮುತ್ತಿಗಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಲಕುಲೀಶನೆಂಬ ಅವರ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರುಷನು ವಾಸವಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಉತ್ತರ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಗೋರಕ್ಷ ಪಂಥದ ಜನರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಕೊಲ್ಹಾಪುರದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿದ್ದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಜೈನರ ವಸಹಾತುಗಳು ಸಹ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದವು.ಹೀಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಮತಗಳ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ನೆಲಿಸಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕರ್ನಾಟಕಸ್ಥರ ಮೇಲೆ ಆಗುತ್ತ ಬರುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಧರ್ಮಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ಬಹುಜನ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ದೇಶವಲ್ಲಿಯ ಶೈವ ಧರ್ಮಗಳು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಹು ಪ್ರಬಲವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವೆಂದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಳಾಮುಖರೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶೈವ ಸಮಾಜಗಳು ಬಹು ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಬಲ ಹೊಂದಿದ ಸಂಗತಿಯು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರ ಶಾಸನಗಳು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬೆಳಗಾವಿಯಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭೀಮತೀರದ ವರೆಗೂ ಪಸರಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಗುಜರಾಥಪ್ರಾತದಲ್ಲಿ ಸೋಮನಾಥನ ದೇವಾಲಯವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಭಕ್ತನಾದ ಅದಯ್ಯನು ವ್ಯಾಪಾರದ ನಿಮಿತ್ಯ ಸುಲಿಗೆರೆ ಅಂದರೆ ಈಗಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಅವನು ಗುಜರಾಥದ ಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಉಭಟನು ಗುಜರಾಥದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು ಹರಿಹರನು ಇವನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ರಗಳೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವದಲ್ಲದೆ, 'ಉಭಟ ಕಾವ್ಯ' ವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗ್ರಂಥವೂ ಉಂಟು. ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೈವಧರ್ಮಗಳು ಪ್ರಬಲ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಅದರೆ ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ದೇವಾಲಯಗಳು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಧರ್ಮಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ಅವುಗಳೊಡನೆ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮವೂ ಕೂಡ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜರು ವೈಷ್ಣವ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಧ್ವಜವು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಚಿನ್ಹವಾದ ವರಾಹವಿರುವದೆ ಬದಾಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ಕೊರೆದ ದೇವಾಲಯವು ವಿಷ್ಣು ದೇವತೆಯದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ಅನೇಕ ವೈಷ್ಣವ ದೇವಾಲಯಗಳೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿದ್ದವು.

ಶೈವ ವೈಷ್ಣವ ಕಲಹಗಳು.

ಆದರೆ ಆವುದೋ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ತಮಿಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೈವ ವೈಷ್ಣವ ಮತಸ್ಥರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ಕಲಹಗಳು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದವೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚೋಳರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ೧೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ೧೦೬೪ ರಿಂದ ೧೧೧೮ರವರೆಗೆ ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೧ನೇ ಕುಲೋತ್ತುಂಗಚೋಳನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದು ಅವನು ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಟಳದ ಮೂಲಕ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯನು ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ರಾಜನು ೬೩ ಪುರಾತನರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಈ ಪುರಾತನರು ವೀರಶೈವರಿಗೂ ವಂದ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದ ಅಜ್ಞಾತವಾದ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸಹ ಅವನು ಪುರಾತನರ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಶಿವನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಅವರು ತಮಿಳು ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವವರಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದುಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿರಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಕೂಡ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೈವ ವೈಷ್ಣವ ಕಲಹ

ಗಳು ಮಿತಿಮೀರಿದ್ದವು. ಇವುಗಳ ಸೋಂಕು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೂ ತಾಗಿತು. ಜೈನರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲು ವಾದಗಳು ಉಂಟಾಗಿದವು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಶಿವನು ಶ್ರೇಷ್ಠನೋ ಅಥವಾ ವಿಷ್ಣುವು ಶ್ರೇಷ್ಠನೋ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಹಗಳು ಏಳಹತ್ತಿದವು. ಆದರೆ ಇವು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವನ ತರುವಾಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದು ಅವನು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಆಗ ತಲೆದೋರಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಯಾವ ದೇವರು ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ಯಾವ ದೇವರು ಕಡಿಮೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಉದ್ಭವಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಲ್ಲರೂ ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದು ಕಂಡ ಬರುತ್ತದೆ. ಪಂಡಮುಖ ಪಾರ್ವತೀವಲ್ಲಭನಾದ ಶಿವನನ್ನು ಸಹ ಶಿವಶರಣರು ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗವಿದ್ದ ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮನ್ನಿಸುವವರು. ಇಂಥವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಶಿವ ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಅಧಿಕರು, ಯಾರು ಕಡಿಮೆಯವರು ಎಂಬುದನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುವ ವಿಷಯವು ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ಇಂಥ ಉದಾತ್ತ ವಿಚಾರಗಳು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತ ಮೊದಲು ಆಗಿಹೋದ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಇದು ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ವಾಚಕರಿಗೆ ಕಂಡುಬರುವದು.

ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ.

ಶಂಕರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನು ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನನಾಗಿ ೧೧ನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಥಮಾರ್ಧ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮಾಡಿದ ಚಾಲುಕ್ಯ ಜಯಸಿಂಹರಾಯನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದನು. ಹರಿಹರ ಕವಿಯಇವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ರಗಳೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುವದೇನಂದರೆ, ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೃಸಿಂಹ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅರಸನೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನೆಂಬವನು ಈಗ ಮುದಿನೂರೊಳಗಿದ್ದು ಅವನು ಪರದೈವದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ನೊಸಲಗಣ್ಣಿನಿಂದ ದಹಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅವನನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ

ಬೇಕೆಂದು ವಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ರಾಜನು ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ನೀವು ನೃಸಿಂಹ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ನೊಸಲುಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಬೇಕು, ಅಂದರೆ ಅದರ ಘನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಾಗುವದು, ಹೀಗೆ ನೋಡಿ ಕರುಣಿಸಿರಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಅರಸನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನರಿತು ಕೋಪದಿಂದ ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆಯಲು, ಆ ನೃಸಿಂಹ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಉರಿದು ಹೋಗಿ ಸೇಕ್ಕುರುಳಿತು. ಹೀಗೆ ಕಥಾನಕವಿದ್ದು ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಆಗಿ ಹೋದ ಶಿವಶರಣರು, ಶಿವ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು, ಈ ದೇವತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಂಟಾದ ಕಲಹಗಳಲ್ಲಿ ಶೈವರ ಪಕ್ಷವಹಿಸಿ ವಿಷ್ಣುದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೆಂದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ರೇವಣಸಿದ್ಧ.

ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಆವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದ್ದನೆಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾವು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಪುಟ ೧೪ ಸಂಚಿಕೆ ೪ ಪುಟ ೨೧೧ ಇದರಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಅವನು ೧೧೨೮ರಿಂದ ೧೧೫೮ರ ವರೆಗೆ ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ತನೇ ಕುಲೋತ್ತುಂಗ ಚೋಳ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇವನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ವಿಕ್ರಮ ಚೋಳನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ದೇಶತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯನು ಮರಳಿ ತನ್ನ ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಆಗ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಈ ರಾಜನ ತರುವಾಯ ಪಟ್ಟವೇರಿದ ಈ ತನೇ ಕುಲೋತ್ತುಂಗಚೋಳನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಇವನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದು ವಿಷ್ಣು ದೇವತೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರ ವಿವರಣೆಯು ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ರೇವಣಸಿದ್ಧನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿವ ವಿಷ್ಣು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿರೋಧಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯನು ದೇಶತ್ಯಾಗ ಸಹ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು, ಅವನಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನನಾದ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಶಿವನ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾಗಿ ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ತೆಲುಗು ಜೊವ್ಮಯ್ಯ.

ಹರಿಹರನು ತೆಲುಗು ಜೊವ್ಮಯ್ಯನ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಒಂದು ರಗಳೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ೧೧೩೦ರಿಂದ ೧೧೫೫ರ ವರೆಗೆ ತರ್ದವಾಡಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನಾಗಿ ಆಳಿದ ಬಿಜ್ಜಳನ ತಂದೆಯಾದ ಪೆರ್ಮಾಡಿ ರಾಯನಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ತೆಲುಗು ಜೊವ್ಮಯ್ಯನು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ವೀರಶೈವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ದಿವಸ ಪೆರ್ಮಾಡಿರಾಯನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪುರಾಣಿಕನು ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಅವನು ಶಿವನ ನಿಂದೆಯಾಗುವಂತೆ ಅದರ ಅರ್ಥವಾಡಿ ಜನರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಜೊವ್ಮಯ್ಯನು ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಡಿದುಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಈತನ ಬಗ್ಗೆ ಕಥೆ ಇದೆ. ಜೊವ್ಮಯ್ಯನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪೂರ್ವದವನಾಗಿದ್ದು ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಶಿವ ಇವರ ನಡುವೆ ಕಲಹಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದವೆಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ವರದಾನಿಗುಡ್ಡಮ್ಮ

ವರದಾನಿಗುಡ್ಡಮ್ಮೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯಾದರೂ ವೈದಿಕ ವೈಷ್ಣವ ಕಲಹಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈಕೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದ ಶಿಲಾಶಾಸನವನ್ನು ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಜಿ. ಕುಂದಣಗಾರ ಎಸ್. ಎ. ಇವರು ತಮ್ಮ "ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲಾಪೂರ ಸಂಸ್ಥಾನದೊಳಗಿನ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಾಸನವು ೧೩೭೯ನೇ ಇಸ್ವಿಯದು ಇರುತ್ತದೆ. (ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಪುಟ ೧೩. ಸಂಚಿಕೆ ೧೧, ಪುಟ ೪೮೫ ನೋಡಿರಿ.) ಇದರಿಂದ ಈ ಶಿವಶರಣೆಯು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಮೀಪಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದಳೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈಕೆಯ ಒಂದು ಪುರಾಣವು ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಸಾರವನ್ನು ನಾವು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ೧೩ನೇ ಸಂಪುಟ ೬ನೇ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆವರ ಮೇಲಿಂದ ಈಕೆಯು ಬಸವೇಶ್ವರನಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಳೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಯಾದ ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶನಾದರೂ ತನ್ನ 'ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ

ದಲ್ಲಿ ಈಕೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. (ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.) ಆದರೆ ಈಕೆಯು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನಳೆಂಬುದು ಸಂದೇಹಾಸ್ಪದವು. ಯಾಕೆಂದರೆ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಎಲ್ಲ ಶಿವಶರಣರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೆಂತಲೂ, ಅವರು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸಿದರೆಂತಲೂ ಅವರವರ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸುವ ವಾಡಿಕೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಉದಾಃ — ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಇವರನ್ನು ಸಹ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಕಾರರು. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಬರೆದದ್ದುಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೂಡಲೆ ನಂಬದೆ ಈ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡುವದು ಬಹು ಅವಶ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಾವು ವಿವೇಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಿವಶರಣರು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿಸವರೆಂತಲೂ, ಅನೇಕರು ಅವನ ಸಮಕಾಲೀನರೆಂತಲೂ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಪುಟ ೧೪ ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಲೇಖಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದೇವೆ. ವರದಾನಿ ಗುಡ್ಡಮ್ಮೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೋಧಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ಇತರ ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀ ವಚನಕಾರರಂತೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದರ ಉಲ್ಲೇಖವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಶಿಲಾಶಾಸನ ಇವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಆವಳು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದೆ ಅಂದರೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆಕೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಶಿವ ವಿಷ್ಣು ಇವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಜಗಳಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುವದೇನಂದರೆ:— ಮಲಾಪಹಾರೀ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಅಲಂಪುರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ವೈಷ್ಣವರು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆವಳು ಒಂದು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಪುನಃ ಆ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವಳ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು ಈ ದೇವತೆಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬರೀ ಒಡಕುಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಒನ್ಮೊಮ್ಮೆ

ಯುದ್ಧಗಳೂ ಕೂಡ ನಡೆದಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರ.

ಆದರೆ ಈ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಯಿತೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಆದರೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಲು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಗತಿಸಿರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಆರಂಭದ ಕಾಲ.

ಬಸವೇಶ್ವರನು ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನವನಿದ್ದಾಗ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ, ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ, ಪಂಡಿತಾನಿಗುಡ್ಡಮ್ಮ, ತೆಲುಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ, ಇವರು ಮಂಗಳವಾಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು ಈ ದೇವತೆಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೋಭೆಗಳುಂಟಾಗಿ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತೊಂದುಕಡೆಗೆ ಶಿವಸಾಂಪ್ರದಾಯಕರು ಇವರ ನಡುವೆ ಹೋರಾಟಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವುಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅವನು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದಾಗ, ಅಂದರೆ ಅವನು ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿರುವ ವರೆಗೆ, ಆಗಿರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನ ಕೈಕೆಳಗೆ ಲೇಖಕನಾಗಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದನು. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಬಲ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಜಗಳಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಬಿಜ್ಜಳನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟವೇರುವ ವರೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ನಡೆದಿರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು.

ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪ್ರಧಾನಿಯಾದ ಬಳಿಕಿನ ಕಾಲ.

ಮುಂದೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಚಾಲುಕ್ಯರಾಜನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ತಳ್ಳಿ ತಾನೇ ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ಆಗ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅವನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಕಾಲದಿಂದ ೧೦೦-೧೫೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಚಳವಳಿಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದವು.

ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವು ದೊರೆತ ಕೂಡಲೆ ಆಗ ಹೊರದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಶರಣರು ಅವನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬರಹತ್ತಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವ, ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿದೇವ, ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಮುಖ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಶಿವಾನುಭವ ಕೂಟವು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಶೈವಧರ್ಮಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪುನರ್ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವದ ಉಚ್ಚವಿಚಾರಗಳು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಗಳು ಬಹು ಮಹತ್ವದವೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಾವವಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಹಿಂದೆಯೇ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಹೊಸ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾದ ಮೂಲಕ ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಗಳೆದಂಥವುಗಳು ಅನೇಕವು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳೊಡನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ವಿಷ್ಣುವಿನನ್ನೂ ಜರಿದಂಥವಾದರೂ ಕೂಡ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಆದರೆ ನಿಂದಾಯುಕ್ತ ಈ ಎರಡನೇ ತರದ ವಚನಗಳು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲಿನವು, ಅಂದರೆ ಅವನು ಇನ್ನೂ ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಿನವು, ಇರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಚರ್ಚೆಗಳಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇವುಗಳ, ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆಯೊಳಗಿನ 'ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ಸಂಪಾದನೆ' ಮತ್ತು ಇತರ ಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಮತ್ತು ಅವನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ವೀರಶೈವರು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು, ಎಂಬ ತತ್ವವು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದ ಶಿವಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳು.

ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ತತ್ವವು ಆಗಿನ ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಹೊಸದಾದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದೆಂದು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದು

ಅನಿವಾರ್ಯವಾದೆ. ಅದು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅವರಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ ಬಾಹೂರುಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಕೆಲವೊಂದು ಆಗಂತುಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರಣಕ್ಕೊಸ್ಕರ ಹರ-ಹರಿ ಅಥವಾ ಶಿವ-ವಿಷ್ಣು ಎಂಬ ಕಲಹಗಳು ಈ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಅವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವು. ಈ ಮೂಲಕ ವಿಪ್ಲವಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತಮಿಳ ದೇಶದಲ್ಲಿ, ಸಂಭವಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮಂತ್ರಿಪದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವನ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದ ವಚನಕಾರರು ಈ ವೈಷಮ್ಯ ಭಾವವನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಿಮ್ಮಾದಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರಭುದೇವ, ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ, ಚನ್ನಬಸವ, ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯ, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವ, ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ, ಇವರು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತರದ ಉದಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೇ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆಡವಿದ್ದಾರೆ.

ಉದಾಃ – ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಚನಕಾರನಾದ ಮೋಳಿಗಮಾರಯ್ಯನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆಗೆ "ರುದ್ರನೇ ದೇವರೆಂದು ಆರಾಧಿಸಿ ಶಿಲೆಯೊಳಗೆ ಹೊಂಟಿಗೊಂಡು ಕಟ್ಟರಲ್ಲಾ ಭಕ್ತ ಜನಂಗಳು. ವಿಷ್ಣುವೇ ದೇವರೆಂದು ಆರಾಧಿಸಿ ಮರನ ಸುತ್ತಿ ಕೆಟ್ಟರಲ್ಲಾ ಭೂಸುರಾದಿಗಳು" ಎಂದು ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವನು 'ಭಕ್ತ ಜನಂಗಳು' ಎಂದರೆ ವೀರಶೈವರೆಂದೇ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದು ಅವನು ತನ್ನ ಸಮಾಜದವರನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಸಿದ್ದಾನೆ. ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಇಂಥ ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಗಳು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕವುಗಳು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೧ ಇದರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಶಿವಶರಣರು ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಾರ ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಆರಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ತತ್ವವು ಸಾರಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯು

ಆಗಿನ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ಸುಂದರವಾದ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು "ಹೀಗೆ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಡ. ದೇಹವೇ ದೇಗುಲವಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಾಣು" ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೈನರೂ, ಕಾಳಾಮುಖ ಮೊದಲಾದ ಶೈವ ಪಂಥಿಗಳೂ, ಶಿವಾಲಯ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಕರ್ನಾಟಕವು ಆಗ ಶಿಲ್ಪ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಂದುವರಿದ ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಶರಣರೂ ಅವರ ತರುವಾಯ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ವಚನಕಾರರೂ ಹೀಗೆ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವರು ಕಟ್ಟಿಸಕೂಡದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವದು ಅಥವಾ ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಡಿಸುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು.

ಶಿವಶರಣರು ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು

ಆದರೆ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ಕಾಲದ ವೀರಶೈವರು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವದರ ಬದಲು ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರು. ಇದು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು. ಈ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಜಂಗಮರನ್ನು ಇಟ್ಟು ತತ್ವಸಾಧನೆಯು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಿರಂತರ ನಡೆಯುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಶಿವಶರಣರ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು. ಇದರಿಂದ ವೀರಶೈವರು ವಾಸವಾಗಿರುವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಠಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಗಿನ ಜನರು ಸ್ಥಿರತರವಾದ ಆದಾಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ನಿರಂತರ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳೂ ಧರ್ಮಪೋಷಣೆಯೂ ನಡೆಯುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದರು. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪವು ಉದಯವಾಯಿತೋ ಅದರ ಸ್ವರೂಪು ಮುಂದೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಈ ಮಠಗಳ ಮೂಲಕ ದೇವಗಿ

ರಿಯ ಯಾದವ ರಾಜರು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜರು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುವ ವರೆಗೂ ವಚನಕಾರರ ತತ್ವಗಳು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದಾಳಿಗಳು ಬರಲು ಈ ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳು ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದವು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಕೆಲವು ಕಾಲ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಂಟಾಗಿ ಶಿವಶರಣರ ವಚನ ವಾಙ್ಮಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವದು ನಿಂತು ಹೋಯಿತು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಈ ವಿಷಯದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವೇಚನೆಯು ಇದ್ದು ಮುಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯದ ಕಾಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವೆವು.

ಶೋಚನೀಯ ನಿಧನ.

ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ ಮುನಸಿಪಲ್ ಎಸ್. ಎಮ್. ಸ್ಕೂಲಿನ ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಟಿ. ಗಚ್ಚಿನಮನಿ ಎಮ್. ಎ. ಬಿ. ಟಿ ಇವರು ತಾರೀಖು ೨೨-೨-೧೧ ನೇ ದಿವಸ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಗಳಿಂದು ತಿಳಿಸಲು ನಮಗೆ ತುಂಬಾ ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಆದರ್ಶ ಶಿಕ್ಷಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇವರು ತಾವು ಪಡೆದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ವಾಙ್ಮಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಐಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ "ಪಾಳೆಯಗಾರ" ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ಕನ್ನಡ ವಾಙ್ಮಯವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿ "ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ" ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದು ಅದರ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಪುಟಗಳನ್ನು ನಾವು ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಶಿವಾಧೀನರಾದದ್ದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯಬಂದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾವು ಬಹಳ ವಿಷಾದ ಪಡುತ್ತೇವೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನೀಲಿ.

— ಸಂಪಾದಕ

ವೈಯಾಕರಣ ಭೀಮ ಅಥವಾ ಭೀಮಸೇನ.

ಲೇಖಕರು— ಪ್ರೊಫೆಸರ ಕೆ. ಜಿ. ಕುಂದಣಗಾರ ಎಮ್. ಏ.
(ರಾಜಾರಾಮ ಕಾಲೇಜ ಕೊಲ್ಹಾಪೂರ.)

ಕೇಶಿರಾಜನು ತನ್ನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಧಾತು ಕೋಶವನ್ನು ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸುವಾಗ—

ವೇದಸಮನಾಗಿ ಭೀಮನಿ
ನಾದುದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಧಾತುವಾತೆರದಿಂದಂ ॥
ಯಾದವ ಕಟಕಾಚಾರ್ಯನಿ
ನಾದುದು ಕರ್ನಾಟಧಾತು ಕವಿಕೇಶವನಿಂ ॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾದ **ಭೀಮನ** ಸಂಸ್ಕೃತದ ಧಾತು ಕೋಶವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ತಾನು ಈ ಕೋಶವನ್ನು ರಚಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕೋಶವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಭೀಮನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡಪಂಡಿತರಾರೂ ಈತನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಭೀಮನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನನಗೆ ಹೇಳಲುಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಿ. ಕೆ. ಗೋಡೆಯವರು *New Indian Antiquary* ಎಂಬ ಮಾಸಿಕದ ಸಂಪುಟ ೨ ಸಂಚಿಕೆ ೨ರಲ್ಲಿ ಈತನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಆಧಾರದಿಂದ ಈ ಲೇಖನವು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಡಾ॥ ಎಸ್. ಕೆ. ಬೆಳವಳಕರರವರು ತಮ್ಮ *Systems of Sanskrit Grammar* ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ 'ಧಾತುಪಾಠ' ಎಂಬ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದಿದ್ದಾರೆ: (ಅದರ ಭಾಷಾಂತರವು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.)

'ಮಾಧವೀಯ ಧಾತುವೃತ್ತಿಯು ಅದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಬರೆದವರು ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರಿರಬಹುದು, ಅಥವಾ ವೇದಭಾಷ್ಯಕಾರರಾದ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯರಿರಬಹುದು. ಅವರು (ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು), ತಮ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವೈಯಾಕರಣರ

ದುಡಿಮೆಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ; ಮತ್ತು ಅವರೆಲ್ಲರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ **ಪಾಣಿನಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಭೀಮಸೇನ, ಮೈತ್ರೇಯರಕ್ಷಿತರ** ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು ಸು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೫೦ರಲ್ಲಿದ್ದವರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಆಧುನಿಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನ ಹೆಸರನ್ನೆತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಅತನು ಸು. ೧೩೦೦ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದವನಾಗಿರಬೇಕು. ಆ ಕಾರಣ ೧೩೦೦ ಅತನ ಕಾಲದ ಈಚೆಯ ಮಟ್ಟು ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನು ಪೂರ್ವದ ಮಟ್ಟನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೆಲವು ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಆಫ್ರೆಕ್ಟನು ತನ್ನ ಕ್ಯಾಟಾಲೊಗೊಸ್ ಕ್ಯಾಟಾಲೊಗೊರಮ್ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ **ಭೀಮಸೇನನ ಧಾತುಪಾಠದ** ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ; ಮತ್ತು ಅತನು **ಭೈಮಿವ್ಯಾಕರಣದ** ಕರ್ತೃವೆಂದೂ, ರಾಯಮುಕುಟ ಮತ್ತು ಪದ್ಮನಾಭರು ಆಗ್ರಂಥದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಿದಂತೆಯೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಭಾಂಡಾರಕರ ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟಿನ (ಭಾಂಡಾರಕರ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಸಂಶೋಧಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ) ಲ್ಲಿನ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಗ್ರಂಥಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ **ಭೀಮಸೇನನ** ಧಾತುಪಾಠದ ಮೂರು ಪ್ರತಿಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಡಾ. ಬೆಳವಳಕರವರು ಹೀಗನ್ನುತ್ತಾರೆ.

'ಧಾತುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪಾಣಿನಿಯು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭೀಮಸೇನನು ಆಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈಭೀಮಸೇನನು ಪ್ರಾಚೀನನು. ಈಧಾತುಪಾಠದ ಮೇಲೆ ಅತನು ಪ್ರದೀಪವೆಂಬ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.'

ಮ. ಮ. ಹರಪ್ರಸಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಬಂಗಾಲ ರಾಯಲ್ ಏಸಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸಾಯಟಿಯ ಗ್ರಂಥಸಂಗ್ರಹಾಲಯದೊಳಗಿನ ಧಾತುಪಾಠಗಳ ಪ್ರತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿರುವರು. 'ಳಕಾರಾಳನೆಯ ನಂಬಿನ ಪ್ರತಿಯು ಮೈತ್ರೇಯರಕ್ಷಿತನದು. ಅತನು ಬೌದ್ಧನು. ಪಾಣಿನಿಯ ಧಾತುಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಟೀಕಾಕಾರನವನು. **ಭೀಮಸೇನನಿಗಿಂತ** ಈಚೆಯ

ಮೈತ್ರೇಯರಕ್ಷಿತನ ಶ್ರೀಶಬಾಬುವಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೇರೆಗೆ ಸು. ೧೩೦೦. ಭೀಮಸೇನನು ಇವನ ಪೂರ್ವದವನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಆಧಾರದಿಂದ ಅವನು ೧೩೦೦ ಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದವನು ಎಂದಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ಅವನ ಕಾಲ ೧೩೦೦ ರಿಂದ ೭೦೦ ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಹೋದಂತಾಯಿತು.

ಭೀಮಸೇನನ ಕಾಲವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹಿಂದಕ್ಕೊಯ್ಯಲು ಮತ್ತೊಂದು ಬಲವಾದ ಆಧಾರವಿದೆ. ಉಮಾಸ್ವಾತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ತತ್ವಾರ್ಥಸೂತ್ರವೆಂಬ ಆಗಮಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರಷ್ಟೇ. ಅವರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ದ ನೆಯ ಮತ್ತು ೪ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇರಬಹುದೆಂದು ಪ್ರೊ. ಎಚ್. ಆರ್. ಕಪಾಡಿಯಾರವರು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾರಾದರೆ ಸತೀಶಚಂದ್ರವಿದ್ಯಾಭೂಷಣರು ಅವರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧ರಿಂದ ೪ಶತಮಾನಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದರೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಹೇಗೆಯೇ ಇದ್ದರೂ ಉಮಾಸ್ವಾತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ೪ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದವರೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದದ ಮಾತು. ಇನ್ನು ಸಿದ್ಧಸೇನ ಗಣಿಯವರು ಆಚಾರ್ಯರ ತತ್ವಾರ್ಥಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಿದ್ಧಸೇನಗಣಿಯವರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೭ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಈಚೆಯವರಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರೊ. ಕಾಪಾಡಿಯಾರವರು ಆಪುಸ್ತಕದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸತೀಶಚಂದ್ರ ವಿದ್ಯಾಭೂಷಣರಾದರೋ ತಮ್ಮ *History of Indian Logic* ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಸು. ೧೮೦ರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಸೇನಗಣಿಯವರ ಸು. ೬೦೦. ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಸಿದ್ಧಸೇನಗಣಿಯವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವೈಯಾಕರಣ **ಭೀಮಸೇನನನ್ನು** ಉಧರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಭೀಮಸೇನನ ಕಾಲವನ್ನು ಸು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೬೦೦ಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಹಿಂದೆ ಒಯ್ಯಲು ಆಧಾರದೊರೆತುದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಪೂರ್ವದ ಮಟ್ಟು ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ಉಮಾಸ್ವಾತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಭಾಷ್ಯವು ಹೀಗಿದೆ:—

"**चितीः संज्ञानविशुद्धयोः धातुः । तस्य चित्तमिति भवति निष्ठान्तमौणादिकंच ।**"

ಇದರ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧಸೇನಗಣಿಯವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು:—

"चिती संज्ञानविशुद्धयोर्धातुरित्यादि। भीमसेनात्परतोऽन्यै वैयाकरणैरर्थद्वये पठितो धातुः संज्ञाने विशुद्धौच। इह विशुद्धर्थस्य सह सज्ज्ञानेन ग्रहणम्। अथवानेकार्था धातवः इति सज्ज्ञाने पठितो विशुद्धावपि वर्तते। भाष्यकृता चोप युज्यमानमेवार्थमाभिसन्धाय विशुद्धिरपि पठिता तस्य चित्तमिति रूपं भवति निष्ठान्तमौणादिकं च चेततीति चित्तं विशुद्धयतीत्यर्थः"

ಇಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುವುದು ಧಾತುಪಾಠದ ಭೀಮಸೇನನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಸೇನಗಣಿಯವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಬೇರೆ ಆಧಾರಗಳಿರಬಹುದು. ಸಂಕೋಚಕರು ಅವುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಈತನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಸಂಗತಿಗಳೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೇಲಿನ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

೧ **ವೈಯಾಕರಣ ಭೀಮ** ಅಥವಾ **ಭೀಮಸೇನನು** ಧಾತುಪಾಠವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೬೦೦ಕ್ಕೆ ತುಸು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದವನು. **ಕೇಶಿರಾಜನು** ತನ್ನ ಧಾತುಕೋಶದಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

೨ ಈತನು ಯಾವ ಮತದವನೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಜೈನನಲ್ಲೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದಾದರೆ ೬ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತತ್ವಾರ್ಥಸೂತ್ರದಂತಹ ಆಗಮಗ್ರಂಥವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮತದ್ವೇಷವೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಭೀಮಸೇನನ ಧಾತುಪಾಠದ ಆಧಾರವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಧರ್ಮಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಉದಾಹರಣೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಊಹೆ ಮಾತ್ರ.

೩ ಅದನ್ನು ಸರ್ವಸಮ್ಮತವೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆತನ ಗುಣಗ್ರಾಹಕತೆ.

೪ ಇದರಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತನೆಂದೂ ಆತನು ಸಿದ್ಧಸೇನನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಓದಿದವನೆಂದೂ ಊಹಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗದು.

ರನ್ನಪ್ಪೆಯ ವಚನಗಳು.

ಮಹೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತ.

(೧) ವ್ರತವೆಂಬುದೇನೋ? ವಸ್ತುವ ಕಾಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿಚ್ಚಣಿಗೆ. ವ್ರತವೆಂಬುದೇನೋ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಸಂದ ಮುರಿವ ಕುಜಕುಠಾರ. ವ್ರತವೆಂಬುದೇನೋ ಸಕಲ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ದಾವಾನಲ. ವ್ರತವೆಂಬುದೇನೋ ಸರ್ವದೋಷನಾಶಕ. ವ್ರತವೆಂಬುದೇನೋ ಚಿತ್ತ ಸುಯಿಧಾನದಿಂದ ವಸ್ತುವ ಕಾಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಧಕ. ವ್ರತವೆಂಬುದೇನೋ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರನ ಲಿಂಗವು ಅವರಿಗೆ ಜೊಚ್ಚಲುಮಗನಾಗಿಪ್ಪನು.

(೨) ಆಚಾರ ಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದ ವಸ್ತು, ಆಚಾರ ಭ್ರಮೆಗೆ ಹೊರಗಾದ ವಸ್ತು, ಆಚಾರಾಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದ ವಸ್ತು, ಆಚಾರನಾಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದ ವಸ್ತು. ಆಚಾರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ನೀನೆಂಬೆ. ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಆ ಗುಣವಿಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ನೀನು ಎನ್ನವನಲ್ಲ ಎಂಬೆ.

(೩) ಗುರುವಾದಡೂ ಆಚಾರಭ್ರಷ್ಟನಾದಡೆ ಅನುಸರಿಸಲಾಗದು. ಲಿಂಗವಾದಡೂ ಆಚಾರ ಹಳುವಾದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗದು. ಜಂಗಮವಾದಡೂ ಆಚಾರ ಅನುಸರಣೆಯಾದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಾಗದು. ಆಚಾರವೇ ವಸ್ತು. ವ್ರತವೇ ಪ್ರಾಣ, ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನವೇ ಆಚಾರ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ತಾನೆ.

(೪) ಆಚಾರ ಅನುಸರಣೆಯಾದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ ಆಹುದೆಂದು ಶ್ರುತದಲ್ಲಿ ಸೀಳಿ ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿರಿದು ಸಂದೇಹವ ಬಿಟ್ಟು ಅದ ಕಂಡ ಮೇಲೆ ಆತನಂಗವ ಕಂಡಡೆ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ನುಡಿದಡೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟ, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದೂರ. ಅದು ಕುಂಭಿನೀನರಕ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ನೇಮ.

(೫) ತಾ ಮಾಡುವ ಕೃಷಿಯ ಮಾಡುವನ್ನಬರ ಮಾಡಿ, ಕೃಷಿಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಗುರುದರ್ಶನ, ಲಿಂಗಪೂಜೆ, ಜಂಗಮಸೇವೆ, ಶಿವಭಕ್ತರ

ಸುಖಸಂಭಾಷಣೆ, ಶರಣರ ಸಂಗ ಈ ನೇಮವನಂವುತಿಪ್ಪುದು ಸದ್ಭಕ್ತ ಸದಾತ್ಮನ ಮುಕ್ತಿ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆಕ್ಷಜೀತನಭಾವ.

(೬) ವ್ರತಿಗಳ ಮನೆಗೆ ವ್ರತಿಗಳು ಬಂದಲ್ಲಿ ಎನ್ನ ಮನೆಗೆ ಇವರು ಬಂದರೆಂದು ಭಿನ್ನಭಾವವಾದಾಗಳೇ ವ್ರತಕ್ಕೆ ದೂರ. ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಕೊರತೆ. ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತಾವು ಬಂದರೆಂದು ಅನ್ಯಭಾವವಿಲ್ಲದೆ, ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣಾಭಿಮಾನವೆಂದು ಕಟ್ಟುನೂಡಿದೊಡೆ ಸಮಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ದೂರ, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದ ನೇಮ.

(೭) ಸರಸಕ್ಕೆ ಸತ್ತವರುಂಟೇ? ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಪರದಾರವ ಮಾತಿದವರುಂಟೇ? ಅರ್ಥಿಗೆ ಕಣ್ಣ ಕುತ್ತಿದರೆ ಆ ಕೆಟ್ಟ ಕೇಡು ಅದಾರಿಗೆ ಕೊರತೆ, ಹೇಳಾ? ಭಕ್ತ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಚಚ್ಚುಗೋಷ್ಠಿಯ ಮಾಡುವ ಮಿಟ್ಟೆಯ ಭಂಡರಿಗೆ ಸತ್ಯ ಸದಾಚಾರ ಮುಕ್ತಿ ಭಾವವೆಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ನೇಮ.

(೮) ಅಡಗು, ಸುರೆ, ಕಟುಕ, ಪರದಾರ, ಪರಪಾಕ ಇಂತಿದನು ಬೆರಸುವವರನಾ ಬೆರೆಸೆನೆಂದು ಅವರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸೆನೆಂದು ಮತ್ತದನು ಮರೆದು ತ್ರಿವಿಧದಾಸೆಯ ಕುರಿತು ಮತ್ತವರ ಸಂಗವ ಮಾಡಿದೆನಾದಡೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ. ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದೂರ. ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವಾದರೂ ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟನೆಂದು ಬಿಡುವೆ.

(೯) ಆಜೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಮಾತ ಈಜೆಯಲ್ಲಿ ನುಡಿದು ಮತ್ತಾ ಜೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರಿಸುವವ ಭಕ್ತನಲ್ಲ. ಆತನ ಸತಿಯು ಈಜೆಯಲಿ ಕೂಡಿ ಆತನಿದ್ದಾಗ 'ಅವ್ಯಾ' ಎಂದು ಆತ ಸಂದಲ್ಲಿ ಸತಿ ಎಂಬ ಭಂಡರಿಗೇಕೆ ವ್ರತನೇಮ ನಿತ್ಯ? ಇಂತಿವರ ಕಳಿದುಳಿಯಬೇಕು, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವನಂವುದಕ್ಕೆ.

(೧೦) ವಿಪ್ರಂಗೆ ವೇದ ಮಂತ್ರವ ಬಿಟ್ಟು, ವಿಜಾತಿಯಲಿ ಬೆರಸಲಿಕ್ಕೆ ಸುಜಾತಿಗೆ ಹೊರಗಪ್ಪರೆಂಬರು ನೋಡಾ. ಶ್ರೀ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಮುಂತಾದ ನಾನಾ ವ್ರತ ನೇಮ ನಿತ್ಯದ ಭಾವವ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದವನ ಗುರುವಾದಡು, ಲಿಂಗವಾದಡು, ಜಂಗಮವಾದಡು, ನೋಡಿದಡೆ ನುಡಿಸಿದಡೆ ಎನ್ನವ್ರತಕ್ಕದೇ ಭಂಗ. ಅನುಸರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ

ವ ಕಂಡು ಕೇಳಿ, ಅವರಂಗಣವ ಕೂಡಿಕೊಂಡವರ, ಇದ ನಾನರಿತು, ಅಂಗೀಕರಿಸಿದೆನಾದಡೆ, ಇಹಪರಕ್ಕೆ ಹೊರಗು. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತಾದಡೂ ವ್ರತಬಾಹ್ಯವಾದಡೆ ಎತ್ತಿಹಾಕುವೆನು.

(೧೧) ಭಾಜನಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾಂಗ ಪಾವುಡವ ಬಾಸಣಿಸುವಾಗ ಅದು ಶಿವ ಸಂಭಕ್ಕೋ, ತನ್ನ ಅಂಗಕ್ಕೋ, ಎಂಬುದನರಿದು ಸರ್ವಾಂಗ ಪಾವುಡವ ಕಟ್ಟುವ ವಿವರ. ಮನ, ಬುದ್ಧಿ, ಚಿತ್ತ, ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಚತುರ್ಭಾವದ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬವಂ ಕಳೆದು ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಅಂಗಭಾಜನಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾಂಗ ಪಾವುಡವಂ ಕಟ್ಟಿ ಮಣ್ಣೆಂಬಾಸೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೊನ್ನೆಂಬಾಸೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಮೋಹದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ನವಾಗದೆ, ಮಣ್ಣೆಂಬಾಸೆ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನೆಂಬಾಸೆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಮೋಹ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ವ್ರತವನರಿಯದೆ ಮಣ್ಣ ಮಡಕೆಯ ಗನ್ನದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದಡೆ, ಪ್ರಸನ್ನ ವ್ರತದಣ್ಣಗಳಿಲ್ಲರೂ, ಇದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ನೋಡಲಾಗಿ, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವ್ರತನೇಮ ಹರಿಯಿತ್ತು.

(೧೨) ಖಂಡಿತ ವ್ರತದ ನಿರಂಗನ ವ್ರತವೆಂತುಟು ಎಂದರೆ, ತನ್ನ ಸತಿಗೆ ಗರ್ಭ ತಲೆದೋರಿದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಖವ ಕಾಂಬುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಲಿಂಗಧಾರಣವ ಮಾಡಿ, ನೋಡಿದ ಮತ್ತೆ ಗಣಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ವಿಭೂತಿಯ ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿ ಇಪ್ಪುದೇ ವ್ರತ ಶೀಲ ನೇಮ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ದಿಂಪೆಯತನದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂದೇಹದ ವ್ರತವ ಕಟ್ಟಬಹುದೇ? ಬುದ್ಧಿಯಾದಂದಿನಾಗಲಿ ಎಂಬವರ ಅಂಗಣವ ಮೆಟ್ಟಲಾಗದು. ಅದೆಂತೆಂದರೆ, ವ್ರತದಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಗರ್ಭನನು.....ಎಂಬವನ ವ್ರತ ಅಂದೇ ಬಿಟ್ಟತ್ತು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ತನ್ನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಆದ ಲಿಂಗದೇ ಹಿಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಭವಿಸಂಗಕ್ಕೆ ಈಡು ಮಾಡುವ ವ್ರತಭಂಗಿತನ ಕಂಡು ಅವನೊಡನೆ ನುಡಿದಡೆ ಕುಂಭೀನರಕ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ ಅವನ ಹಿಂಗಿರಬೇಕು.

(೧೩) ತಾ ವ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಮಾಡದಿರ್ದಡೆ ಆ ವ್ರತಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಹೊರಗು. ತನ್ನಂಗ ಮನ ಭಾವ ಕರಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ತನ್ನಂಗದ ವ್ರತವ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಸೀಮೆಯಂತರ ಮುಕ್ತಿ, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಾಚಾರದ ಗೊತ್ತು.

ಮಹೇಶ್ವರನ ಮಹೇಶ.

(೧೪) ಲವಣ ನಿರಶನದ ಆಯತದಂದವೆಂತೆಂದಡೆ, ಕಾರ, ಲವಣ ನಿಷಿದ್ಧವೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಬಿಳಿಯ ಲವಣ ಬಳಸುವದು. ಬಿಳಿಯ ಲವಣ ನಿಷಿದ್ಧವೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಸೈಂಧವ ಲವಣವ ಬಳಸುವುದು. ಸೈಂಧವಲವಣ ನಿಷಿದ್ಧವೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ವೃತ್ತಿಕೆ ಲವಣವ ಬಳಸುವುದು. ಈ ಅನುವ ನಾನೆಂದುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ. ಅನುವಿಂಗೆ ತಕ್ಕ ವ್ರತ, ವ್ರತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಆಚಾರ, ಆಚಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಖಂಡಿತ. ಆವಾವ ನೇಮದಲಿ ಭಾವಶುದ್ಧವಾದವಂಗೆ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿಪ್ಪನು.

(೧೫) ಬಹುಜಲವಂ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಶೀಲವಲ್ಲ. ಪರಪಾಕ ದ್ರವ್ಯವ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಶೀಲವಲ್ಲ. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಅದು ಮನದ ಆರೋಚಕ. ಈ ಗುಣ ಜಗದ ಮಚ್ಚು. ಈ ಗುಣ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದು. ವ್ರತವಾವುದೆಂದಡೆ ಪರಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮರೆದು ಪರಸತಿಯ ತೊರೆದು ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ತಾಗುನಿರೋಧಮಂ ತಾಳದೆ ಹೆಣ್ಣು, ಹೊನ್ನು, ಮಣ್ಣಿಗಾಗಿ ತಪ್ಪಿನುಡಿಯದೆ ಒಡೆಯರು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕುರಿತು ಗೆಲ್ಲಸೋಲಕ್ಕೆ ಹೋರದೆ ತನಗೊಂದು ಬೇಕೆಂದು ಅನ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಸದೆ ಬಹು ಧಾರ್ಷ್ಟ್ಯ ತನವಂ ಬಿಟ್ಟು ಸರ್ವಾತ್ಮಜೇತನವನರಿತು ತಾ ಮರೆದುದ ಅರಿದು ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡಿ ಅಹುದಾದುದ ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಾದುದ ಬಿಟ್ಟು ಬಹು ದುಃಖವಂ ಮರೆದು ಇಂತೀ ಸರ್ವ ಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಆತ್ಮಂಗರು ಹಿನ ಶೀಲವ ಮಾಡಿ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಮರವೆಯಿಲ್ಲದಾಚಾರನಂಗೀಕರಿಸಿ ಇಂತೀ ಕಾಯ ಮನ ಅರಿವಿನಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಏತಕ್ಕು ಮರವೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸರ್ವ ವಧಾನಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗಣ ಮಾಟ ಒಳಗಣ ಕೂಟ ಉಭಯ ಶುದ್ಧವಾದಲ್ಲಿ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದ ಜಿಡ್ಡು ಹರಿಯಿತ್ತು.

(೧೬) ಭಾಜನದ ಕಂಟಕ್ಕೆ ಪಾವುಡವ ಬಾಸಣಿಸಲಾಗಿ, ವ್ರತಕ್ಕೆ ಬೀಜ ಮೊದಲಾಯಿತ್ತು. ಭವಿಸಂಗ ಭವಿಪಾಕ ಅನ್ಯದೈವವ ಪೂಜಿಸುವರ ದೂರಸ್ತನಾಗಿರಬೇಕು, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ನರಿಯಬೇಕಾದರೆ.

(೧೭) ಭವಿ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಾದ ದ್ರವ್ಯಂಗಳ ಮುಟ್ಟಿನೆಂಬಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಭೇದವಾವುದು ಹೇಳಿರಣ್ಣಾ? ವ್ರತಕ್ಕೆ ದ್ರವ್ಯ ಮೊದಲೋ, ವ್ರತಕ್ಕೆ ವ್ರತ ಮೊದಲೋ, ತಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನೇಮ ಮೊದಲೋ, ಇದ ಪರಿಯೆ ನೀವು ಹೇಳಿರಯ್ಯಾ ಕೂಸಿನವ್ವೆ ಹಣದಾಸೆಗಕರೆದು ಕೂಸು ಗಾಸಿಯಾದಂತೆ ಆಯಿತ್ತು. ವ್ರತಾಚಾರದ ಹೊಲಬು ನಿಹಿತವಾದುದಿಲ್ಲ. ವ್ರತದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ತೂತು ಮಡಕೆಯ ಕಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಮಡಕೆಯ ನೀರಿನ ನಿಹಿತವನರಿಯದವನಂತೆ ವ್ರತಾಚಾರ ಸಲ್ಲದು. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನೇಮಘಾತುಕರುಗಳಿಗಿದು ಅಸಾಧ್ಯ.

(೧೮) ಪಾಕ ಲವಣವ ಬಿಟ್ಟು ಪರವಧುವ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬೇಡಲಾಗದು. ಅಪ್ಪು ಲವಣವ ಬಿಟ್ಟು ಸಪ್ಪೆಯ ಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಿಟ್ಟಯ ಬಚ್ಚಲ ಮುಟ್ಟಲಾಗದು. ಉಚ್ಚಿಟ್ಟಯ ಬಚ್ಚಲ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಅಪ್ಪ ಅಣ್ಣ ಎಂದು ಬಾಗಿಲ ತಪ್ಪಲ ಕಾಯಲಾಗದು. ಇಂತೀ ವ್ರತಾಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದ ನೇಮ.

(೧೯) ತಾ ವ್ರತಿಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೀಮೆಯೊಳಗಾಗಿ ಕಟುಕ ಪರದಾರ ಹುಸಿ ಕೊಲೆ ಕಳವು ಅನ್ಯಾಹಾರ ನಿಂದಕ ದುರ್ಜನ ಭವಿ ಸಂಗವುಳ್ಳವರ ತಂದೆತಾಯಿ ಎಂದು ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಬಂಧು ಬಳಗವೆಂದು ಅವರನು ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡರೆ ಅವರು ತಂದ ಕೂಳನಿಕ್ಕಿದಡೆ ತಿಂಗಳು ಸತ್ತ ನಾಯಮಾಂಸವ ತಂದು ತಿಂದ ದೋಷ ತಪ್ಪದು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದು ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ, ಮುಂದು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ತಪ್ಪು ಹೊತ್ತಲ್ಲಯೇ ಅಂದಿಗೆ ನೂರು ತುಂಬಿತ್ತೆಂದು ಅಂಗವ ಬಿಡಬೇಕು. ಅಂಗವ ಬಿಡದ ಭಂಡರ ಕಂಡರೆ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗನೊಪ್ಪ.

(೨೦) ತನ್ನಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ತನ್ನವರೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ತನ್ನಾಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದವರ ಅಣ್ಣತಮ್ಮನೆಂದು ತಾಯಿತಂದೆ ಎಂದು ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣೆನವರೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದೊಡೆ ಅವರಂಗ ಜವ ಕೂಡಿದಡೆ ಅವರೊಂದಾಗಿ ನುಡಿವಡೆ ಭಕ್ತರು ಸತ್ಯರಿಗೆ ಮುನ್ನವೇ ಹೊರಗು. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ಅವರನೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳ.

(೨೫) ಪ್ರತಾಚಾರವೆಂಬುದು ತನಗೋ ತನ್ನ ಸತಿಗೋ? ಪ್ರತ್ಯಂಗಳ ಗರ್ಭದಿಂದ ಬಂದ ಶಿಸುವ ಅನ್ಯರಿಂಗೆ ಕೊಡಬಹುದೇ? ಇಂತೀ ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯಂತರಲ್ಲಿ ತಂದು, ಕ್ರಿಯಂತರಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಟ್ಟು, ಉಭಯ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದಿಪ್ಪುದೇ ಸಜ್ಜನವ್ರತ. ಸದಾತ್ಮರಯುಕ್ತಿ, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ.

೨೬. ಆಚಾರ ತಪ್ಪಿದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಉಂಟೆಂಬ ಅನಾಚಾರಿಗಳ ಮುಖವ ನೋಡಬಹುದೇ? ಆಚಾರ ನೋಟದ ಹೊಸ್ನೀ, ಮೊತ್ತದ ಮಡಕೆಯೇ, ಸಂತೆಯ ವ್ಯವಹಾರವೇ, ಜೂಜಿನ ಮಾತೇ, ವೇಶ್ಯೆಯ ಸತ್ಯವೇ? ಪೂಸರ ವಾಕ್ಯವೇ? ಇಂತೀ ವ್ರತದ ನಿಹಿತವನತಿಗಳಿದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಬಾಹ್ಯನ ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟನ ಸರ್ವಪ್ರಮಥಂಲ್ಲಿ ನಾನರಿತು ಕೂಡಿದ ನಾದಡೆ ಅರಿಯದೆ ಕೂಡಿ ಮತ್ತರಿದಡೆ ಆ ತನುವ ಬಿಡದಿರ್ದಡೆ ಎನಗದೇ ಭಂಗ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಾದಡೂ ತಪ್ಪಿದಡೆ ಹೊರಗೆಂದು ಮತ್ತೆ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳೆ.

೨೭. ಎರಿಯ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ನೀರು ಪೂರ್ವದಂತೆ ಗಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಬಲ್ಲುದೇ? ವ್ರತಾಚಾರವ ಮೀರಿ ಕೆಟ್ಟ ಅನಾಚಾರಿ ಸದ್ಭಕ್ತರ ಕೂಡಬಲ್ಲನೇ? ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ತರಿ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣವಲ್ಲದೆ ದೇವರು ಸತ್ತಲ್ಲುಂಟೇ? ತಾ ಸೋಂಕಿಗೆ ಹೆದರದೆ ಕೂಡಿದ ದುರ್ಗುಣಕುಂಟೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ? ಇದ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಗುರುವಾದಡೂ ಬಿಡಬೇಕು. ಲಿಂಗವಾದಡೂ ಬಿಡಬೇಕು. ಜಂಗಮವಾದಡೂ ಬಿಡಬೇಕು. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವಾದಡೂ ಬಿಡಬೇಕು.

(೨೪) ಚಿನ್ನೂಡಿದಡೆ ಕರಗಿಸಿದರಿ ರೂಪಪ್ಪುದಲ್ಲದೆ ಕರಗಿಸದಿರ್ದೊಡೆ ರೂಪಪ್ಪುದೇ? ಮಧ್ಯಮ ಮನುಜ ತಪ್ಪಿದೊಡೆ ಒಪ್ಪಚ್ಚಿ ಹೇಳಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಸದ್ಭಕ್ತ ತಪ್ಪಿದೊಡೊಪ್ಪಬಹುದೇ? ಆಚಾರ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವೇ ಕಡೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಂದಂಗವ ಮಾಡಿ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಮುಖದಿಂದ ಶುದ್ಧವೆಂದು ತಂದು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? ಆಚಾರ ಭ್ರಷ್ಟನ ಜಂಗಮವ ಕೊಂದವನ ಇವರ ಕಂಡು ನುಡಿದಡೆ ಕುಂಭನೀ ಪಾತಕಕೊಳಗು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಾಣತಿ.

(೨೫) ನಾನಾ ವ್ರತದ ಭವಂಗಳುಂಟು. ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಕ್ಕಿಹೆನೆಂಬ ಕೃತ್ಯದವರುಂಟು. ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ತಪ್ಪ ಕಂಡರಿ ಒಪ್ಪುವರುಂಟೇ? ಇಂತೀ ಶೀಲವೆಲ್ಲವೂ ತಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕೃತ್ಯ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟವ ಕಂಡು ಆ ವ್ರತವನೊಪ್ಪಬಹುದೇ? ಕೊಪ್ಪರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಪೇಯವನಪ್ಪು ವಲ್ಲಿ ಕದಡಿ, ಅಶುದ್ಧವಲ್ಲ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಕುಡಿಯಬಹುದೇ? ತಪ್ಪದ ಪೇಮವನೊಪ್ಪಿ ತಪ್ಪ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಇಂತೀ ಉಭಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದ ಗುರು ವ್ರತಾಚಾರಕ್ಕೆ ಕರ್ತನಾಗಿರಬೇಕು. ಇಂತೀ ಕಷ್ಟರ ಕಂಡು ದ್ರವ್ಯ ದಾಸೆಗೆ ಒಪ್ಪಿದೆನಾದಡೆ ಅವನು ಸತ್ತನಾಯ ಮಾಂಸವ ತಿಂದಂತೆ. ನಾ ತಪ್ಪಿ ನುಡಿದೆನಾದಡೆ ಎನಗೆ ಎಕ್ಕುಲ ನರಕ. ಅಂಜಿ ಇತ್ತ ಬಾ ಎಂಬವನಲ್ಲ. ವ್ರತ ತಪ್ಪಿದವಂಗೆ ನಾ ಕಟ್ಟದ ತೊಡರು. ಎನ್ನ ಹಿಡಿವಡೆ ಕಾದುವೆ, ಕೇಳಿದಡೆ ಹೊಳುವೆ. ಎನ್ನಾಶ್ರಯದ ಮಾಜರ್ಾಲ ಗೋ ಮುಂತಾದ ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾಂಬ ಜೀತನಕ್ಕೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಎನ್ನ ವ್ರತದ ಕಟ್ಟು. ಇವ ತಪ್ಪಿದೆನಾದಡೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥಾಣೆ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಬದುಕು.

(೨೬) ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ವ್ರತದೊಳಗಾದ ಶೀಲ ಸಂಭವಿಸಿ ನಿಂದಿತ್ತು. ಮೂವತ್ತಾರು ಮೂವತ್ತಾರರಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿ ನಿಂದಿತ್ತು. ಇಪ್ಪತ್ತೈದರೊಳಗಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿ ನಿಂದುದು. ಹದಿಮೂರು ಹದಿಮೂರರಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿ ನಿಂದುದು. ಮೂರೆಯಾಯಿತ್ತು. ಮೂರು ವ್ರತಕ್ಕೆ ಮುಕುತಿಯಾಗಿ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೇನೆ. ನಾ ಹಿಡಿದ ಒಂದು ನೇಮಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಒಂದನೂ ಕಾಣದಿದೇನೆ. ಒಂದರ ಸನುಶೀಲಕ್ಕೆ ಸತಿ ಪುತ್ರರು ಎನ್ನಂಗದೊಳಗಿರರು. ಎನ್ನಂಗದ ಜೀವ ಧನ ಹೋದಾಗ ಎನ್ನಂಗ ವ್ರತ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಯಲು. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ಶೀಲ ಕಡೆ ನಡು ಮೊದಲಿಲ್ಲ.

ಮಹೇಶ್ವರನ ಪ್ರಸಾದಿ.

(೨೭) ಎನ್ನ ಸಮಗ್ರಹಕ ಶೀಲ ಸಂಪಾದಕರಲ್ಲದೆ ಎನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೋಡ, ಎನ್ನ ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆಯ, ವಿಕ್ಯಾದ ತಟ್ಟುವ ಮುಟ್ಟುವ ತಾಗುವ ಸೋಂಕುವ ನಾನಾ ಗುಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿಯಲ್ಲದೆ ಬೆರಿಯ, ಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಎನ್ನ ವ್ರತಾಚಾರವನಂಗೀಕರಿಸಿದವರಿಗಲ್ಲದೆ ಹಾಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟವ ನೋಡಿಹೆನೆಂದರೆ ತೋರುವೆ, ಶ್ರುತದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಹೆನೆಂದಡೆ ಹೇಳುವೆ. ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿ ಅರಿದಿಹೆನೆಂದರೆ ಎನ್ನಾಚಾರವ ಆತ್ಮನ ಎನ್ನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವೆ. ಈ ಭಾಷೆ ನತನೆಂದು ಕಟ್ಟಿದೆ. ತೊಡರುವ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಎನಗೆ ಸರಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಎಲೆದೊಟ್ಟ ನುಂಗಿದೆ.

(೨೮) ವ್ರತ ನೇಮ ಶೀಲವುಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಮಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆದೆನೆಂಬ ಭಕ್ತನ ಕ್ರಮವೆಂತೆಂದಡೆ, ತಾನು ಭೋಗಿಸುವಂತಹ ಸಕಲ ದ್ರವ್ಯಂಗಳಿಲ್ಲವನು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಕೊಳಬೇಕು. ಅವಾವೆಂದಡೆ ಮಜ್ಜನ, ಭೋಜನ, ಅಂದಣ, ಸತ್ತಿಗೆ, ಚಾಮರ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಕನ್ನಡಿ, ಪರಿಮಳ. ಲೇಪನ, ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ವಸ್ತ್ರ, ರತ್ನಾಭರಣ, ತಾಂಬೂಲ, ಮೆಟ್ಟಡಿ, ಮಂಚ, ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆ ಒಡೆಯಂಗೆ ಕಯಿತ್ತಿಂಬುದ ಕೇಳಿ ಆ ಒಡೆಯನ ವಾಕ್ಯಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಎಲ್ಲ ವ್ರತಂಗಳಿಗೆಯೂ ಜಂಗಮಪ್ರಸಾದವೇ ಪ್ರಾಣ, ಎಲ್ಲ ನೇಮಕ್ಕೆಯೂ ಜಂಗಮದರ್ಶನವೇ ನೇಮ, ಎಲ್ಲ ಶೀಲಕ್ಕೆಯೂ ಜಂಗಮದ ಮಾಟವೇ ಶೀಲ ಎಲ್ಲ ವ್ರತ ನೇಮ ಶೀಲಂಗಳಿಲ್ಲವು ಜಂಗಮವ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಶುದ್ಧತೆಯಹ ಕಾರಣ ಆ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣ ಅಪಮಾನ ಮುಂತಾದ ಈ ಮೂರಕ್ಕ ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದೆನಾದಡೆ ಎನಗೆ ದ್ರೋಹ. ಆ ಜಂಗಮದ ದರ್ಶನದಿಂದವೇ ಸಕಲ ದ್ರವ್ಯಂಗಳು ಪವಿತ್ರವು. ಆ ಜಂಗಮದ ಪಾದತೀರ್ಥದಿಂದವೇ ಮಹಾಘನಲಿಂಗಕ್ಕ ಜೀವಕಳೆ ಆ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದದಿಂದವೇ ಮಹಾಘನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿ. ಇಷ್ಟನರಿದ ಬಳಿಕ ಜಂಗಮಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವ ಮಾಡಿದೆನಾದಡೆ ಎನಗೆ ಕುಂಭೀಪಾತಕ ನಾಯಕನರಕ ತಪ್ಪದು. ಈ ಜಂಗಮದ ಭಕ್ತಿ ಕಿಂಚಿತ್ತು ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಜೀವವುಳ್ಳ ಪರ್ಯಂತರ ಇದೇ ಆಚಾರವಾಗಿ, ಇದೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ನಡೆದು, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ನೊಡಗೂಡುವನು.

ಕಷನೇಳ್ಪ ಕೈಮುಗಿದು ದೇವ ದೇವ ಮುನ್ನರಿಯದೋಲೈಸಿಕೊಂಡ ತಪ್ಪಂ ಮನ್ನಿಸಿ ಕರುಣದಿಂ ನೋಳ್ಪುದೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿ ಈ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಯೋಜನಾಂತರದೊಳಿಂದು ಸಂವತ್ಸರಕ್ಕೆ ಪನ್ನೀಜರ್ಜ್ಞಸಿರ ಪೊನ್ನನಿಕ್ಕುವ ಪಟ್ಟಣಮಂ ಶಿವಪುರಮಂ ಮಾಡಿ ಸದಾನಂದಲೀಲೆಯಿಂದಿರ್ಪುದೆಂದಾನೆಯ ಬೇಲಿರಿಸಿ ಪುರಮಂ ಪೊರಮಟ್ಟು ಶರಣರ ಸಂದಣಿ ಸಹಿತಾ ಪುರಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ಪೇರ್ಮಾಡಿರಾಯಂ ದಂಡನಾಥಮಂಡಳಿಕದಿಂದೋಲೈಸೆ ಸಕಲ ಭೃತ್ಯರ ನಡುವೆ ಸುಕೃತದ ಸರ್ವ ಸೂರೆಕಾರನೇಕ ನಿಷ್ಕಾಲಂಕೃತ ಸರ್ವಾಂಗಂ ಅನ್ಯಸಮಯಪನ್ನಗಮೇಳವಹ್ನಿ ಪರದೈವಧರಾಧರ ಶಂಬಂ ಭೂವ್ಯನ ತಲೆವಿಡಿದನ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಗಂ ಜೊಮ್ಮಿತಂದೆ ಪುಸಿ ಪುರಾಣಮಂ ಪೇಳ್ದ ಪುರಾಣಭಟ್ಟನಂ ತೀರ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಂ ತೋರಿದನೆಂಬ ಗಣ್ಯ ಪುಣ್ಯ ಕೀರ್ತಿ ಧರಣಿಯಂ ಪರ್ವಿ ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಬೆಳೆಯೆ ಭೀಮನಾಜ್ಞೆಯುಂ ಪೊತ್ತು ಬೇಂಟೆಯ ನೆವದಿಂ ಕಾರಣಿಕ ಮೃಗಂಗಳ ಭವದ ಭಾರಮನಿಳುಪಿ ಬಂದ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿಯುಂ ಸಲಿಸುತಂ ಬೇಡಿದ ಭಕ್ತರ್ಗಿಲ್ಲೆನ್ನದೀವುತ್ತಂ ಪಾಡುವ ಶರಣರ್ಗೆ ಮೈಯ್ಯಾನುತಂ ಶಿವಗೋಷ್ಠಿಯೋಳ್ ಪ್ರೀತಿಯುತಂ ಶಿವಪೂಜೆಯೊಳುರ್ವಿ ಕೊರ್ವುತಂ ಶಿವಶೀಲ ಸಂತಾನ ಭರಿತವಪ್ಪ ಶಿವಪುರದೊಳು ಶೈವಸುಖ ಸಂತತಂ ವಿನೋದದಿಂ ತೆಲುಂಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯಗಳೊಪ್ಪುತ್ತಮಿರೆಯಿರೆ.

ತೃತೀಯಸ್ಥಲ.

ವೃತ್ತ॥

ಸಮಶೀಲಪ್ರಭವಪ್ರಮೋದಶರಣವ್ರಾತಂ ಸದಾ ರಂಜಿಸಲ್
ವಿಮಳಜ್ಞಾನನಿಧಾನನಪ್ರತಿಮನುರ್ವಿವಂದ್ಯ ನಾಶ್ಚರ್ಯವಿ
ಭ್ರಮಯುಕ್ತಂ ಶುಚಿಭೀಮನಾಥಚರಣಾಂಭೋಜಾತಭೃಂಗಂ
ದಯಾ
ರಮಣೀನಾಥನುದಾರಧೀರನೆಸೆದಿರ್ದಂ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನಾಸ್ಥಾನ
ದೊಳ್.

ರಗಳೆ

ಇಂತು ಶಿವಸುಖದೊಳಪ್ರತಿಮಸುಖದಿಂದಿರ್ದು
ಕಂತುಮದಮರ್ದನನ ಪದಯುಗಳಮಂ ಸಾರ್ದು
ಭೀಮನಾಥನ ಕರುಣದಿಂ ಬೇಂಟಿಗೆಂದಲ್ಲಿ
ಕಾಮುಹರನನುಗನೋಡಿಯುತ್ಸವ ಬಡುತಲ್ಲಿ
ಮೃಗಯಾವಿನೋದಪರಿಕರವೆನಿಸುತಂತಲ್ಲಿ
ಸೊಗಯಿಸುವ ಸಮಶೀಲಶರಣರೊಳಗೈದಲ್ಲಿ
ವನದೊಳಗೆ ಸುಳಿವ ಕಾರಣಿಕ ಮೃಗವೃಂದಮಂ
ತನತನಗೆ ಪಂತಂದು ನೀರ್ಗೆಂದು ಬಂದವಂ
ಎಳೆವುಲ್ಲಳಂ ಮೇದು ಕೊಣಕಿಡುವ ಪುಲ್ಲೆಯುಂ
ತಿಳಿನೀರ್ಗಳಂ ಕುಡಿದು ನಲಿದಾಡುವೆರಳೆಯುಂ
ಮರಿಗಳಂ ಕೋಡವೊನೆಯಿಂದೆ ತುರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ
ಒರೆವ ಮುಂಬದನೊಸರೆ ಹೊಸನಸಿಗೆ ನಲಿತರ್ಪ
ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಕಿವಿಯಳಲೆ ತನು ಕರಗುತಿರೆ ನೆರೆವ
ಉಣ್ಮೆ ಪೊಣ್ಮುವ ಪುಳಕದಿಂದೆ ಬೆಬ್ಬನೆ ಬಿರಿವ
ಮೃಗದ ಪೋವಳಿಪಜ್ಜೆಯರಸಿ ಮರುಗುತಿರ್ಪ
ಮೃಗವೊಂದರೊಂದರೊಳ್ ಪೊರ್ದು ಪೆಣಗುತ್ತಿರ್ಪ
ಪುಲ್ಲೆಯರಳಿಗಳ ಹಿಂಡಂ ಹರುಷದಿಂ ಕಂಡು

ದಿದಾಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನಾ ಕಾರಣಿಕರಂ ಕಂಡು
ದಿಪ್ರಸಿಂದೆ ಮಾಲೆಗಳನುರದೆ ಜಾಚಿಯೆಕೊಳುತೆ
ಬಿಲ್ಲಪ್ರಸಿಂದೆ ಸಸಿತೆನ್ನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲೆನುತೆ
ಬಿಲ್ಲವತ್ತದ ಬಿಲ್ಲನಳವಡಲ್ಪಿಡಿಕೈಸಿ
ಬಿಲ್ಲೊಳಿಸೆವರ್ಧನಾರಿಯನೊಪ್ಪೆ ಮೇಳೈಸಿ
ಕಣಿಗಿಲೆಯ ಕೋಲತುದಿಯೋಳ್ಪಿಳಿವಲಗು ಮೆರೆಯೆ
ಎಣೆಗೂಡಿ ಹೊಗರೊಳಗೆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳೊಗೆಯೆ
ದಿವ್ಯ ಸರವಂ ಕೊಂಡು ತಿರುವಾಯ್ಗಳೊಳಗಿಟ್ಟು
ನವ್ಯ ಭಕ್ತಂ ಮುನಿದು ನಿಮಿರ್ದು ನೀಡಡಿಯಿಟ್ಟು
ಮುಟ್ಟೆ ದೃಢಬಂಧಂ ಧನುರ್ದಂಡದೊಳಗೆ ಸಲೆ
ದೃಷ್ಟಿಯಂಬಿನ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯೊಳೆಚ್ಚತ್ತು ನಿಲೆ
ಕಾರಣಿಕ ಮೃಗಶರೀರವನಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಿಸುತೆ
ಆರ್ತೈದು ಶರದ ಮೃಗದೆಡೆಯಂ ವಿವೇಕಿಸುತೆ
ಫಳಿಲನೆಚ್ಚಂ ಜೊಮ್ಮಿತಂದೆ ಮೃಗವಳುಕುತಿರೆ
ಅಳವಡೆ ಶರಂ ಶಿರಂಗೊಂಡುರ್ಚಿ ಪಾರುತಿರೆ
ತೊಡುವುದಂ ನಡುವುದಂ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತಮಿರೆ
ಬಿಡುವುದಂ ಪೋದುದನೀಕ್ಷಿಸಲ್ಪಾರದಿರೆ
ಮೃಗಶರೀರಂ ನೊಂದು ಬಿದ್ದುದೀ ಧರೆಯೊಳಗೆ
ನಿಗೆದವು ವಿಮಾನದೊಳು ಜೀವವಂ ಜರಿಯೊಳಗೆ
ಭಕ್ತಿಬಾಣಂ ತಾಗಿ ಮುಕ್ತಿ ಬಂದೆಡೆಗೊಂಡು
ಯುಕ್ತಿ ಕೊಳ್ಳದ ಭಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿಯೋಳ್ಕಿಲೆಗೊಂಡು
ವೈರಾಗ್ಯಶಸ್ತ್ರವೆಂದೆಸುತಮಿರಲಂತಲ್ಲಿ
ಕಾರಾದ್ರಿಸೈದುವವು ಮೃಗಜೀವವಂತಲ್ಲಿ
ಬಾಣ ತಾ ಗೀರ್ವಾಣಪದವಿಯುಂ ಕೊಡುತಮಿರೆ
ಪಾಣನೆಸುತಿರ್ದನಾ ಋಷಿಜನಂ ಪರಸುತಿರೆ
ಕಾರಣಿಕರಲ್ಲದ ಮೃಗಂಗಳ್ಗುಳಿಯಲೀಸಂ
ಮಾರಹರನುರುಪಿದ ಮೃಗಂಗಳಂ ಎಸೆವವಂ
ಇಂತು ಬೇಂಟೆಯನಾಡಿ ಘನಸುಖವನೆಡೆಗೊಂಡು
ಸಂತಸುಖದಿಂ ತಿರುಗಿ ಪುರವತ್ತ ನಡೆಗೊಂಡು

ಬಂದು ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನಂಗೈದು ಸುಖದೊಳಿರೆ
ಸಂದಣಿಪ ಬೇಂಟೆಯಂ ನಿಚ್ಚಲಾಡುತ್ತವಿರೆ

ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನೇಕನಿಷ್ಠೆಯ ಭಕ್ತಿಯಂ ಕೇಳ್ದು
ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನಾಡುತಿಹ ಬೇಂಟೆಯುಂ ನೆರೆ ಕೇಳ್ದು
ಕೊಂಡಗೂಳಿಯ ಕೇಶಿರಾಜ ದಣ್ಣಾಯಕರು
ಪುಂಡರೀಕಾಜಿನದ ತನುಮನೋದೈವಿಕರು
ಎಲ್ಲವುಂ ಲೇಸಾಯ್ತು ಬೇಂಟೆಯೊಂದೇ ಪೊಲ್ಲ
ಅಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಪೆನಭವಭಕ್ತಂಗದಲ್ಲಲ್ಲ
ಎಂದು ತಮ್ಮೊಳಿಂದೆ ಪೊರಮಟ್ಟು ನಡೆತಂದು
ಸಂದಣಿಪ ಭಕ್ತಸಂಕುಲದಿಂದಲೈತಂದು
ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನಿರ್ಪ ಶಿವಪುರವನೊಲವಿಂ ಪೊಕ್ಕು
ಸುಮ್ಮಾನದಿಂದೆ ಪೊಗಳುತ್ತಂ ಮನಂ ವಿಕ್ಕು
ಅವರ ನಿಳಯದ ಮುಂದೆ ಉನ್ನತಾಸನವಿಳಿದು
ಶಿವಭಕ್ತರೊಡನೆ ಪರಮಾನಂದವಂ ತಿಳಿದು
ಬಂದೊಳಗೆ ಪುಗುತೆ ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ
ನಿಂದುಧರನ ಪ್ರತಾಪಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ
ನೆನುತಲ್ಲಿ ಪಿಶಿತಮಾಲೆಗಳಿರ್ಪುದಂ ಕಂಡು
ಮನವಳಿದು ಹೇಸಿ ತಿರುಗಿದನುಮ್ಮಳಂಗೊಂಡು
ಶಿವಭಕ್ತರಂ ದೂರದಿಂದೆ ಕೇಳ್ವುದು ಲೇಸು
ಪವಡಿಸಲ್ಕಮ್ಮಳವೆ ಪೊಗಳುತಿರ್ಪುದೆ ಲೇಸು

ಎನುತ ಬಂದಾ ಪುರದ ಶಿವನಿಳಯದೋಳ್ಪೊಕ್ಕು
ಅನುನಯದೊಳುಪಕರಣವೆಲ್ಲವುಮನಿಂಬಿಟ್ಟು
ಸುರುಚಿರಸ್ಥಾನದೊಳು ಸಿಂಹಾಸನವನಿಕ್ಕಿ
ಹರುಷದಿಂ ಮೇಲೆ ಮೃದುವೆನಿಪ ಗದ್ದುಗೆಯಿಕ್ಕಿ
ಕಾಮಹರನಂ ಭೀಮನಾಥಕುಲಸ್ವಾಮಿಯುಂ
ವ್ಯೋಮಕೇಶನನಭವನುನ್ನತಪ್ರೇಮಿಯುಂ
ಸೋಮನಾಥನನಕ್ಕರಿಂದೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ
ವಾಮಾರ್ಧನಾರಿಯಂ ಒಲಿದು ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ

ದೇವಕಾರ್ಚನೆಗೆ ಕೇಶಿರಾಜ ದಣ್ಣಾಯಕರು
ಭಾವಿಸುತ್ತಿರಲಿತ್ತ ಹರನ ಗಣನಾಯಕರು

ಇತ್ತಲಾ ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನೊಲಿದು ಬೇಂಟೆಯನಾಡಿ
ಹತ್ತೆಂಟು ಮೃಗಶರೀರಂಗಳಂ ನೆರೆ ಕೂಡಿ
ಬಂದು ಪುರಮುಂ ಪೊಕ್ಕು ನಿಳಯಕ್ಕೆ ನಡೆತಂದು
ಬಂದರುಂಟೀ ಶಿವನ ಭಕ್ತರರಸುತಲಿಂದು
ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನರಸಿಯುಂ ಎಂದಿನಂದದಿ ಕೇಳಿ
ಆಂದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತೆ ಪೇಳ್ದಳುತ್ಸವ ವೇಳೆ
ತಾಣಸಂತತಿವೆರಸಿ ಪಿರಿಯರೋರ್ವರ್ಬಂದು
ಹರುಷದಿಂ ನಿಳಯದೊಳು ನಿಮ್ಮ ಬರವಂ ಕೇಳ್ದು
ಪಿಶಿತಮಾಲೆಯನಿಲ್ಲಿ ನೆರೆ ಕಂಡು ಪೇಸುತಂ
ಮುಸುಕ ಸೂಗಿನೊಳಿಟ್ಟು ಶಿವಶಿವನೆ ಎನುತಂ
ತಿರುಗಿ ಪೋದರು ಭೀಮನಾಥನಾಲಯದತ್ತಂ

ಎನೆ ಕೇಳ್ದು ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನತಿ ಹರುಷಮಯನಾಗಿ
ನಡೆತರುತ ನಡೆತರುತ್ತೋರೋರ್ವರಂ ಕಂಡು
ಮೃಡಶರಣರೋರೋರ್ವರ್ಮುಖದೊಳಪ್ಪಿಯೆ ಕೊಂಡು
ಇರ್ಪಲ್ಲಿ ನುಡಿದನಾ ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನೊಲ್ಮೆಯಿಂ
ಸರ್ಪಭೂಷಣನ ತೇಜೋಭರಣನಳ್ತಿಯಿಂ
ಎನ್ನ ಮನೆ ಇರ್ದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ನೀವಿರ್ದಿರೇ
ಉನ್ನತಾನಂದಮಯ ನೀವಿಂತು ಬರ್ದಿರೇ
ಬಂದು ಕರುಣಿಪುದೆಂದು ನೆರೆ ಬೇಡಿಕೊಳುತವಿರೆ
ತಂದೆ ಬಿಜಯಂಗೈವುದೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತವಿರೆ
ಅಂದು ದಣ್ಣಾಯಕರು ಗಣಿಗೊಳುತಂತಲ್ಲಿ
ನೊಂದು ಸಮತೀಲವಿಲ್ಲದೆ ನುಡಿದರಂತಲ್ಲಿ
ಸೋಮಯ್ಯನೊಲ್ದು ಸಿಂಹಾಸನವನಿಡೆಗೊಂಡು
ಸೋಮಧರನಾ ಪರಮಪೂಜೆಗಳನೊಳಕೊಂಡು
ಇರ್ದಪನಿದಕ್ಕೇನ ಮಾಡುವಂ ಪೇಳಿರೇ
ಇರ್ದ ಪರಿಯಳವಡಿಸಿಯಾಯ್ತಿಲ್ಲಿ ನೋಡಿರೇ

ಎನೆ ಜೊಮ್ಮಿತಂದೆಗಳ್ ಹೊಸೆದ ಹೂವಿನ ತರಿ
ತನು ಕರಗಿ ಮನದೊಳಗೆ ನಟ್ಟಯಿಸಿ ತಾನುರದೆ
ಸೋಮಧರನಳವಡಿಕೆಯಾದೊಡಿರ್ದಂತಿರ್ಕೆ
ಸೋಮಯ್ಯನುಂ ಸಿಂಹಪೀಠವನಗಲದಿರ್ಕೆ
ಎಂದೆನುತ ಪೋಗಲಾ ಜೊಮ್ಮಿತಂದೆಗಳತ್ತ
ಪಿಂದೆ ದಣ್ಣಾಯಕರು ಪರಿಣಾಮದಿಂದಿತ್ತ
ಇರೆ ಜೊಮ್ಮಿತಂದೆಗಳ ನೋವನರುಪಲ್ಕೆಂದು
ಚರಿತದಿಂ ತನುಗುಣವ ತೋರುವೆನಿರಲ್ಕೆಂದು
ಅಲ್ಲಿ ಕೇಶಿಯರಾಜದಣ್ಣಾಯಕರ್ಕಳಂಡು
ಸಲ್ಲೀಲೆಯಿಂ ದೂರ ಪೊರವಣ್ಗೆ ಬರಲೆಂದು
ಸೋಮನಾಥಂಗೆ ಸದ್ಭಕ್ತರಂ ಕಾಪಿಟ್ಟು
ನಾಮುವಂ ನಾಲಿಗೆಯ ತುದಿಯೊಳಗೆ ಸೈತಿಟ್ಟು
ಬಂದನೀಶ್ವರಭಕ್ತರೊಡನೊಡನೆ ನಡೆದು ಬರೆ
ಬಂದೂರ ಪೊರಗೆ ಕೆರೆಯೇರಿ ಏರುತ್ತಮಿರೆ
ಪಜ್ಜೆಯ ರಸದ ತೊರೆಗಳಂತಿರ್ಪ ಗದ್ದೆಯುಂ
ಅಜ್ಜರಿಯ ಫಲವಿತತಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ವನಾಳಿಯುಂ
ತೀವಿದ ಕೊಳಂಗಳಂ ಕಮಲಷಂಡಂಗಳಂ
ಧಾವಕದೊಳಡಿಯಿಡುವ ಹಂಸೆಮಿಥುನಂಗಳಂ
ವನದೊಳಗೆ ನೆರೆವ ವಿದ್ಯಾಧರಿಯರಿಕ್ಕೆಯಿಂ
ತನತನಗೆ ಬರುತಿರ್ಪ ಖಗವೃಗದ ತೆಕ್ಕೆಯಿಂ
ವೃಗಜೀವಮಂ ಕೊಂಡು ಪೋಪ ಗಣನಿಚಯಮುಂ
ಗಗನದೋಳ್ಮಿಗೆ ನೆಗೆವ ಪುಷ್ಪಕಪ್ರಕರಮುಂ
ಕೂಡೆ ಕೌತುಕವಾಗೆ ದಣ್ಣಾಯಕರ್ಕಳಂಡು
ನೋಡಿ ತಲೆದೂಗಿ ಮುನದೋಳ್ವಿಸ್ಮಯಂಗೊಂಡು
ತಿರುಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೋಡಲ್ಕೀನುವಿಲ್ಲದಿರೆ
ಪಿರಿದಪ್ಪ ಕೌತುಕಂ ಚಿತ್ತದೋಳ್ತೋರುತಿರೆ
ಕನಸು ಕಂಡೆಚ್ಚತ್ತ ತೆರದಿ ಬೆರಗಾಗುತಂ
ಮನಸಿನೊಳಗದ್ಭುತವಿದೆಂದು ಮಾತಾಡುತಂ

ತಿರುಗಿ ಬಂದಾ ಪುರದ ಶಿವನಿಳಯಮುಂ ಸೊಕ್ಕು
ಹರಹರ ನಮಃಶಿವಾಯೆನುತುಮ್ಮಳಂ ಮಿಕ್ಕು
ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಶಿವಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡಲಿಂದಲ್ಲಿ
ಬಳ್ಳವರಿದಡವರ್ ನೋಟದೊಳು ನೋಡುತ್ತಲ್ಲಿ
ಮುಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆಯಲೆಂದಾ ಸೋಮನಾಥನಂ
ಸಜ್ಜನಸ್ನೇಹದಿಂ ಪಾರ್ವತೀನಾಥನಂ
ಕರಕೆ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಯಲೆಂದು ಕೆಯ್ಯಂ ನೀಡಿ
ಹರುಷದಿಂ ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನಿರಿಸಿದಂತಿರೆ ನೋಡಿ
ದಣ್ಣಾಯಕರ ಮನದ ಹೇಸಿಕೆಗಳೆಯಲೆಂದು
ಅಣ್ಣ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನಂ ಮೆರೆದು ತೋರುವೆನೆಂದು
ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ಚಲಿಸದಿರೆ
ಇದ್ದಿದ್ದಿದೇನಾಯ್ತೆನುತ ನೋಡುತ್ತಮಿರೆ
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕರೆಯಲೆಂದೊಲಿದು ಭರದಿಂ ನೋಡೆ
ಉತ್ತಮುಂ ಜೊಮ್ಮಣ್ಣತಂದೆಗೆ ಮನಂ ಕೂಡೆ
ಬಂದು ನೊಂದೇಕಿರ್ದಪಿರಿ ಮನೆಗೆ ಬನ್ನಿರೇ
ಇಂದೆನ್ನನಿಂತು ನೋಯಿಸಲೇಕೆ ಬನ್ನಿರೇ
ಎನಲಲ್ಲಿ ದಣ್ಣಾಯಕರ್ಕಳಂಡು ಸಿಗ್ಗಾಗಿ
ಮನದೊಳಗೆ ಸೋಮನಾಥನ ಪಂಗೆ ಬೆರಗಾಗಿ
ಭಕ್ತರೊಳ್ಪಲವೇಕೆ ಭಕ್ತರೊಳ್ಬಲುಹೇಕೆ
ಭಕ್ತರೊಳ್ಪೂರದಭಿಮಾನದಾಸೆಗಳೇಕೆ
ಎನುತಲಾ ದಂಡನಾಯ್ಕರ್ನುಡಿದರಂತಲ್ಲಿ
ಮನಸಿಜಹರಂ ನೀವಿರೆಂದಿರಿಸಿದಂತಲ್ಲಿ
ಇರ್ದಪಂ ಸೋಮನಾಥಂ ಚಲಿಸದೆತ್ತಲುಂ
ನಾರ್ದು ಸಿಂಹಾಸನದಿ ನೆಲೆ ನಿಡುಕನೆತ್ತಲುಂ
ಸೋಮನಾಥಂ ಬರಲ್ಬಂದಪೆವು ನಾವೆನಲು
ಭೀಮನಾಥನ ಕೂಡೆಯಾರೋಗಿಸಲ್ಕೆನಲು
ಇರವೇಳ್ಪಡಿರ್ದ ದೇವಂ ಸೋಮನಾಥ ವಿಭು
ಬರವೇಳ್ಪ ಬಿನ್ನಪಸೆ ಬಾರದಿರ್ಪನೆ ಶಂಭು
ಎಂತೆಂತೆನುತ್ತಲಗಿನಾಯತಂ ಗೊಳುತಿರಲು
ಮುಂತೆ ದಣ್ಣಾಯಕರ ಕೈಗೆ ಲಿಂಗಂ ಬರಲು

ಒತು ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನಂ ತೆಗೆದಪ್ಪಿ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ
ಕೌತುಕದ ಮೇಲೆ ಕೌತುಕಪಡಸಿ ಮತ್ತಪ್ಪಿ
ಒಡನೊಡನೆ ನಡೆತಂದು ನಿಜನಿಳಯಮಂ ಪೊಕ್ಕು
ಎಡೆಮಾಡಿದೆಡೆಗಳೊಳು ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಗೆ ಮಿಕ್ಕು
ಮಜ್ಜನಂ ಪೂಜೆಧೂಪಾರತಿಗಳಂ ಕೊಟ್ಟು
ಪ್ರಜ್ವಲಿಪ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೇಹಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನರಸಿ ಪರಿಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಡಿಸುತಿರೆ
ಸುಮ್ಮಾನ ಉಡುಗಿ ದಣ್ಣಾಯಕರ್ನಡುಗುತಿರೆ
ಸೋಮನಾಥನನೊಮ್ಮೆ ಬಡಿಸುತಿರ್ಪರನೊಮ್ಮೆ
ಭೀಮನಾಥನನೊಮ್ಮೆ ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನುಮನೊಮ್ಮೆ
ನೋಡುತಂ ದಂಡನಾಯ್ಕರ್ಕರಗಿ ಕೊರಗುತಿರೆ
ಬಾಡುತಂ ನುಡಿಯಲಮ್ಮದೆ ಕಂದಿ ಕುಂದುತಿರೆ
ಇರೆ ಜೊಮ್ಮಿತಂದೆ ಎಲ್ಲವ ನೋಡಿ ನಸುನಗುತೆ
ಹರುಷದಿಂ ದಂಡನಾಯ್ಕರ ಮೊಗವನೀಕ್ಷಿಸುತೆ
ಆರೋಗಿಸಲ್ಕಿಕ್ಕೆ ಎನೆ ಸುಮ್ಮನಿರೆ ಕಂಡು
ಮಾರಾರಿಯಣುಗನವರಂಜುವಿಧವಂ ಕಂಡು
ಎಲೆ ಸೋಮನಾಥ ದಣ್ಣಾಯಕರ ಮನದಂತೆ
ಪಲಲವಂ ಪಕ್ವಾನ್ನತತಿಗಳಂ ಮಾಡಿಂತೆ
ಎನಲಲ್ಲಿ ಬಿಸುಪ ಹೊಂಗೆ ಗಾರಿಗೆಗಳಾಗುತಿರೆ
ತನಿವಾಲ ಸಣ್ಣ ಸೇವಗೆಯ ಪಾಯಸವಾಗೆ
ತೊಳಗುವಿಡ್ಡಲಿಗೆ ಮಂಡಿಗೆಗಳಾಗುತ್ತಮಿರೆ
ಕಳವೆಯೋಗರ ಪತ್ರಪುಷ್ಪಫಲವಾಗುತಿರೆ
ಕಂಡು ದಣ್ಣಾಯಕರು ಹಿಗ್ಗಿ ಹಾರೈಸುತಂ
ಹಿಂಡೇಳ್ವ ಪುಳಕದಿಂ ಹಾರೈಸಲಿಕ್ಕುತಂ
ಸಂಗಡಂ ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದಮಂ ಕೈಕೊಂಡು
ಹಿಂಗದಾನಂದಸುಖಮಂ ಮನದೊಳಿಡೆಗೊಂಡು
ಶಿವರಾತ್ರೆಯಂ ಮಾಡಿ ಸಂಗಸುಖದಿಂದಮಿರೆ
ದಿವಸಕರನುದಯವಾದುದನೇನುವರಿಯುದಿರೆ
ಶರಣಸಂಗದಿ ಇರುಳ್ಪಗಲೆಂಬುದರಿಯುದಿರೆ

ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರನ್ನು ತನ್ನಂತೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿ, ಅವರೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವವನು. ಪರವೆಂದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅರಿವು ಮುಂತಾಗಿ ಆಚರಿಸುವವನು.

(೬೧) ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಃ — ಇವು ಶುದ್ಧಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂದು ಮೂರು ಇವೆ. ಸದಾಚಾರದಿಂದ ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಮಲತ್ರಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸಲು ಕೆಡಕಾದುದಾವುದೋ ಅದು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ದೇಹದಲ್ಲಿಯ ಮಾಲಿನ್ಯವು ಕಳೆದು ಹೋಗಿ ಉಳಿದ ಶೇಷವೇ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವು. ಹೀಗೆ ದೇಹದಲ್ಲಿಯ ಅಶುದ್ಧತೆಯು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ಕರಣ ಅಥವಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಮಾಲಿನ್ಯವು ಸಹ ಹೊರಟುಹೋಗಹತ್ತುವದು. ಆಗ ಅದರಲ್ಲಿಯ ಲಿಂಗದ ಗುಣವು ಬಲಪಟ್ಟು ತೋರಹತ್ತುವದು. ಹೀಗೆ ಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯ ದುಷ್ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಶೇಷವೇ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ರಸಾದವು ಎಡೆಗೊಳ್ಳಹತ್ತಲು ಜಗತ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಇರುವ ಖಂಡಿತ ಭಾವ ಅಥವಾ ಭಿನ್ನಭಾವವು ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಅಭಿನ್ನಭಾವವು ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಬಂಧುತ್ವಭಾವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ತಾನೂ ಹೊರಗಿನದೂ ಎಂಬುಭಯಭಾವವು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಜಂಗಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಹೀಗೆ ಅಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಉಳಿದ ಶೇಷವೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಪ್ರಸಾದವು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಭೇದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದೇ ಪ್ರಸಾದದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಮನುಷ್ಯನ ಕ್ರಿಯೆ, ಕರಣ, ಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಉಳಿಯುತ್ತದೋ ಅದೇ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಶುದ್ಧ, ಸಿದ್ಧ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದಗಳೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

(೬೨) ತ್ರಿವಿಧಮಹಾಲಿಂಗಃ — ಇವು ಪಿಂಡಜ, ಅಂಡಜ, ಬಿಂದುಜ, ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. ಮಹಾಲಿಂಗವು 'ಅರಿವು' ಇದರ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ದೃಶ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳೇ ಪಿಂಡ, ಜನನಿಸಲ್ಲಿಯವು ಅಂಡ, ಮತ್ತು ಇವುಗಳಿಗೆ ಮೀರಿದವುಗಳೇ ಬಿಂದು.

ಹೀಗೆ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಭಾಗಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ದೃಶ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಆಳವಟ್ಟಿದ್ದು ಅದು ಪಿಂಡಜವು. ಇದಕ್ಕೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಆಳವಡಲು ಅಂದು ಅಂಡಜವು. ಮುಂದೆ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಕೂಡ ಮೇಲಿರುವ ಮಹತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಅದು ಬಿಂದುಜವು. ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ನಾದ ಬಿಂದು, ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಬಿಂದುವೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಮಾಡಿರುತ್ತೇವೆಯೊ ಅದೇ ಈ ಬಿಂದುವಿದೆ. ಈ ಬಿಂದುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಪ್ರಕಾಶವು ಎಡೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಬಿಂದುಜ ಮಹಾಲಿಂಗವು. ಇದು ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಈ ಬಿಂದುಜ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ತರುವಾಯ ಮನುಷ್ಯನು ಶೂನ್ಯದ ಮೂರು ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಹೊಂದಲು ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಕಡೆಗೆ ನಿರವಯ ಅಥವಾ ಬಯಲು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅಡಗುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಆರು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ನಂ॥ ೫೭ ರಿಂದ ೬೨ ರವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಂತೆ ಒಟ್ಟು ೧೮ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆಯೇ ೬ ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೂರರಂತೆ ಒಟ್ಟು ೧೮ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳ ವಿವರಣೆ ಏನಂದರೆ:—

(೬೩) ತ್ರಿವಿಧಭಕ್ತಃ— ಇವು ಗುರುಭಕ್ತ, ಲಿಂಗಭಕ್ತ, ಜಂಗಮ ಭಕ್ತ ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. ತನುಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ತನುಮನಧನವನ್ನರ್ಪಿಸುವವನು ಗುರುಭಕ್ತನು. ಮನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುವವನು ಲಿಂಗಭಕ್ತನು. ಧನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ತನುಮನಧನಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುವವನು ಜಂಗಮ ಭಕ್ತನು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಧನಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಧನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವವೇ ಭಕ್ತನ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಸದಾಚಾರವೇ ತನುಕ್ರಿಯೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಒಳಕೊಂಡು ಅರ್ಪಿಸುವವವೇ ಗುರುಭಕ್ತನು. ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಯು ಮನಕ್ರಿಯೆಯುಳ್ಳವನು ಹೀಗೆ ಅರ್ಪಣ ಮಾಡುವವನೇ ಲಿಂಗಭಕ್ತನು. ತನ್ನದೆಂಬುದೆಲ್ಲವೂ ಧನವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅದೆಲ್ಲದರ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಪಣದ ಕ್ರಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾಡುವವನು ಜಂಗಮಭಕ್ತನು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ.

(೬೪) ತ್ರಿವಿಧ ಮಹೇಶ್ವರಃ— ಇವುಗಳು ಇಹಲೋಕ ವೀರ, ಪರಲೋಕ ವೀರ, ಲಿಂಗ ವೀರ ಎಂದು ಮೂರಿವೆ. ಮಹೇಶ್ವರನು ಐಕ್ಯಸ್ಥಿತಿಯವನು. ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮರಣವನ್ನೂ ಕೂಡ ಲೆಕ್ಕಿಸನು. ನಿಂದಕರನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿರೋಧಿಗಳಾಗಿರುವವರನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿರುವನು. ಇವನು ಇಹಲೋಕ ವೀರನು. ಮಾನಸಿಕ ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮ ಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಸಹ ಹಿಂದಕ್ಕಿಟ್ಟು ನಿಷ್ಕಾಮಿಯಾಗಿ ಶಿವಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸನ್ನದ್ಧನಾದವನು ಪರಲೋಕ ವೀರನು. ಶೂರರು ಅನೇಕರು ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾನಸಿಕ ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳವರು. ದೊರೆಯುವದು ದುರ್ಲಭ. ಇವರು ಪರಲೋಕ ವೀರರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಯಾವನು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸರ್ವ ಕರಣಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪರ್ತಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಲಿಂಗವೀರನು. ಕರಣಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಬಹು ಕಠಿತರನಾದ ಸ್ಥೈರ್ಯವು ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವವನು ಲಿಂಗವೀರನು.

(೬೫) ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದಿಃ— ಇವು ಅರ್ಪಿತ ಪ್ರಸಾದಿ, ಅವಧಾನ ಪ್ರಸಾದಿ, ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂದಿವೆ. ಅರ್ಪಣ, ಅವಧಾನ, ಪರಿಣಾಮ ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಮೂರು ರೀತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮೊದಲು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕೈಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಅವಧಾನ ಭಾವವು ಅಥವಾ ಏಕಾಗ್ರತೆಯು ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಉಂಟಾಗುವದು. ಹೀಗೆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸುಪರಿಣಾಮಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಎಡೆಗೊಂಡು ಅವರೆಲ್ಲಿಲವನು ಏಕಾಕಾರ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮೂರು ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಅರ್ಪಿತ ಪ್ರಸಾದಿ, ಅವಧಾನ ಪ್ರಸಾದಿ, ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಧಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ, ಕಾಯದ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವವನು ಅರ್ಪಿತ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗುವನು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವುಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಮನಸಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವವನು ಅವಧಾನ ಪ್ರಸಾದಿಯು. ಅಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿ ಭಾವ ಭರಿತನಾದವನು ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸಾದಿಯು.

(೬೬) ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಃ— ಇವು ಆಚಾರಪ್ರಾಣಿ, ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿ, ಜಂಗಮಪ್ರಾಣಿ, ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾದಲ್ಲಿ

ಅವನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಅನುಗೊಳ್ಳಹತ್ತುತ್ತಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ, ಅವನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಭಾವದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಇವುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ತಿರುಳು ಅಥವಾ ಸಾರ ಅವನ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೆರೆಯಲು ಅವನು ಆಚಾರಪ್ರಾಣಿ, ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಜಂಗಮಪ್ರಾಣಿ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಇವೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಮೂರು ವಿಧಗಳಾಗಿವೆ. ಹೀಗಿರುವವನೇ ಶಿವಯೋಗಿಯು. ಮತ್ತು ಅವನ ಅಂತಿಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಪ್ರಾಣಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಚಾರವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವವನು ಆಚಾರ ಪ್ರಾಣಿಯು. ಹೀಗೆ ಸತ್‌ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಲಿಂಗದೊಡನೆ ಪ್ರಾಣವು ಏಕಾಕಾರಹೊಂದಿ ಪ್ರವಹಿಸಹತ್ತಲು ಅವನು ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿಯು. ಇದರ ಮುಂದೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಜೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನದೆಲ್ಲವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿರುವವನು ಜಂಗಮಪ್ರಾಣಿಯು,

(೬೭) ತ್ರಿವಿಧ ಶರಣಃ— ಇವು ಇಷ್ಟಲಿಂಗಾರ್ಚಕ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚಕ, ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗಾರ್ಚಕ ಎಂದಿವೆ. ಪ್ರಸಾದದ ಶೇಷವೇ ಶರಣನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅವನ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಭಾವದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗವು ಅಥವಾ ಭಾವಲಿಂಗವು ಇವುಗಳಿದ್ದು ಅವನ ಬಾಹ್ಯದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ಅನಿಷ್ಟಗಳು ಅಂದರೆ ತಡೆಗಳುಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನಿಷ್ಟ ನಷ್ಟವಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಾರ್ಚಕನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ತಾನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ಭೇದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಿರುವದಿಲ್ಲಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚಕನು. ಈ ಅಭೇದ ಭಾವವು ಅವನ ಇಹ ಪರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗಾರ್ಚಕನು. ಶರಣನು ಸುಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಭೇದ ಭಾವವಿಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಈ ಸುಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಯು. ಈ ಭೇದವು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿರದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಾರ್ಚಕನು. ಇದು ಸುತ್ತಲಿನ ಜಗತ್ತಿನೊಡನೆಯೂ ಇರದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚಕನು. ಇಹ ಪರಗಳಿರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಇರದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಭಾವಲಿಂಗಾರ್ಚಕನು.

(೬೮) ತ್ರಿವಿಧ ಐಕ್ಯಃ— ಈ ಭೇದಗಳು ಕಾಯ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ, ಜೀವ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ, ಭಾವಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. ಐಕ್ಯನಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಪ್ರಕಾಶವು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾಶವು ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಲು, ಇದೇ ಕಾಯಲಿಂಗೈಕ್ಯವು. ಆಗ ಆ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಹಾಲಿಂಗದ ಪ್ರಕಾಶವು ಅನುಭಾವದಲ್ಲಿ ತೋರಲು ಅನುಭಾವವು ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಜೀವಲಿಂಗೈಕ್ಯವು. ಮಹಾಲಿಂಗದ ಪ್ರಕಾಶವು ಅರಿವು ಇವರಲ್ಲಿ ತೋರಲು ಈ ಅರಿವು ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಭಾವಲಿಂಗೈಕ್ಯವು. ಪ್ರಕಾಶವೆಂದರೆ ಚರ್ಮ ಚಕ್ಷುವಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಬೆಳಕು ಅಲ್ಲ. ಅದು ಲಿಂಗದೊಡನೆ ಬೆರೆದಂಥ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಶಿವಾನುಭವದ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಐರು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ನಂ. ೬೩ ರಿಂದ ೬೮ರ ವರೆಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮೂರು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ೧೮ ವಿಭಾಗಳನ್ನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು ೧೮, ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು ೧೮, ಹೀಗೆ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ.

(೬೯) ಮೂವತ್ತಾರು ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು (೧೮ ವಿಧ):— ಮುಂದೆ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು ೩೬ ಮತ್ತು ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು ೩೬ ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಲಗಳು ಕಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಆ ಒಂದೇ ಸ್ಥಲದ ಅನುಭವ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ಐದು ಸ್ಥಲಗಳ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಹೊಂದಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಹೊಂದದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾರನು. ಉದಾಃ— ಭಕ್ತನು ಸಪಾ ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಉಳಿದರೆ ಅವನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಲಾರನು. ಅವನು ಮಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ ಈ ಸ್ಥಲಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಲೇಬೇಕು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲದವನಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅದರ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಲಾರದು. ಅವನು ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಶರಣ ಐಕ್ಯ ಇವುಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಲೇಬೇಕು. ಇವುಗಳ ಅನುಭವವು ಅವನು ಆಯಾ ಶರೀರಗಳ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವಗಳು ಲಿಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೩೬ ಮತ್ತು ಅಂಗಗಳಿಗೆನು

ಸಾರವಾಗಿಯೇ ಅಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೩೬ ಹೀಗೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ವಿವರಣೆಗಳು ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

(೭೦) ಷಡ್ವಿಧ ಆಚಾರಲಿಂಗಃ – ಇವು ಕ್ರಿಯೆ, ಮಂತ್ರ, ನಿರೀಕ್ಷಣೆ, ಯಜನ, ಈಳನ, ವೇಧಾ ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆಚಾರಲಿಂಗನ ಆರು ವಿಧದ ಪ್ರಗತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಆಚಾರ ಲಿಂಗವು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಸದಾಚಾರ, ಗಣಾಚಾರ, ಶಿವಾಚಾರ, ಭೃತ್ಯಾಚಾರ, ಲಿಂಗಾಚಾರ ಹೀಗೆ ಪಂಚಾಚಾರ ಸ್ವರೂಪುಳ್ಳದ್ದು. ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುವದು ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರ ಲಿಂಗವು.

ಈ ಮೆಟ್ಟಲಿನ ತರುವಾಯ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಗುರು ಲಿಂಗವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗವು ಮಂತ್ರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣ ಮಾಡುವದೇ ಇದರ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುವದೇ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು.

ಈ ಗುರುಲಿಂಗದ ತರುವಾಯ ನಿರೀಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವ ಲಿಂಗವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎವೆ ಹಳಚದೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ನಿರೀಕ್ಷಣ ಮಾಡುವದೇ ಈ ಆಚಾರಲಿಂಗದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಆಚಾರ ಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು.

ಶಿವಲಿಂಗದ ತರುವಾಯ ಯಜನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಚಾರ ಲಿಂಗದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಯಜನ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದು ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು.

ಜಂಗಮಲಿಂಗದ ತರುವಾಯ ಈಳನ ಎಂದರೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗದ ಕಾರ್ಯವು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕನಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗವು.

ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗದ ತರುವಾಯ ವೇಧಾ ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧ್ಯಾನ

ದಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ಯಾನ ಭಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಮಗ್ನನಾಗಿರಬೇಕು. ಇದೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಯವು. ಇದು ಆಚಾರ ಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು.

ಹೀಗೆ ಆಚಾರ ಲಿಂಗದ ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮೇಲಿನ ಆಯಾ ಸ್ಥಲಗಳನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮೊದಲು ಸತ್‌ಕ್ರಿಯೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಜಪ, ಆ ಮೇಲೆ ಅವಧಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಲಿಂಗ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ, ಆ ಮೇಲೆ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಆಚರಣೆಗಳು, ಆ ಮೇಲೆ ಶರಣುಭಾವದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು, ಮತ್ತು ಕಡೆಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಧ್ಯಾನ ಇವುಗಳು ಆಚಾರಲಿಂಗದ ಆರು ವಿಧದ ಸ್ಥೂಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ತರಗತಿಗಳಾಗುತ್ತದೆ. ಇವೇ ಆಚಾರ ಲಿಂಗದ ಷಡ್ವಿಧಗಳು.

(೭೧) ಷಡ್ವಿಧ ಗುರುಲಿಂಗಃ— ಇವು ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆ, ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ, ವೇಧಾ ದೀಕ್ಷೆ, ಬೋಧಾದೀಕ್ಷೆ, ಪ್ರಸನ್ನದೀಕ್ಷೆ, ನಿರ್ವಾಣದೀಕ್ಷೆ ಎಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಗುರುಲಿಂಗವು ಮಂತ್ರದಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವು. ಅದು ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಡನೆ ಬೆರೆಯಲು ಅಲ್ಲಿ ಆ ಗುರುಲಿಂಗದ ಶಕ್ತಿಯು ಅಂಗದ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನಷ್ಟವಾಡುವದು. ಮತ್ತು ಸತ್‌ಕ್ರಿಯಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಳೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವದು. ಇದೇ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗವು.

ಮುಂದೆ ಗುರುಲಿಂಗವು ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗೆ ಬೆರೆಯಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಗುರುಲಿಂಗವು ಪಂಚಾಕ್ಷರೀಮಂತ್ರಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಾಣದ ದುಷ್ಟ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಳಿಯುವದು. ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಚಿತ್‌ಪ್ರಾಣವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದು. ಆಗ ಮಂತ್ರಾನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವದು. ಹೀಗಾದಲ್ಲಿ ಅದು ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗವು.

ಗುರುಲಿಂಗವು ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯಲು ಆತ್ಮನ ವರ್ತನೆಯು ನಷ್ಟವಾಗುವದು. ಇದು ಗುರುವಿನ ಹಸ್ತಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗದಿಂದ

ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಭಾವಲಿಂಗದ ಕಳೆಯು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ವಿಸುವದು. ಇದೇ ವೇಧಾ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತಹದು. ಇದೇ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಶಿವಲಿಂಗವು.

ವೇಧಾ ದೀಕ್ಷೆಯ ತರುವಾಯ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗದ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಅನುಭಾವದಲ್ಲಿರುವುದೇ ಬೋಧಾ ದೀಕ್ಷೆ ಎನಿಸುವದು. ಇದೇ ಬೋಧಾನುಗ್ರಹವುಳ್ಳ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು. ಇದೇ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಜಂಗಮಲಿಂಗವು.

ಇದರ ತರುವಾಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿರ್ಮಲ ವಸ್ತುವೇ ನೀನೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದೇ ಪ್ರಸನ್ನದೀಕ್ಷೆ ಎನಿಸುವದು. ಇದೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು. ಇದೇ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವು.

ಇದರ ತರುವಾಯ ಮೋಕ್ಷಸ್ವರೂಪವಾದ ವಸ್ತುವೇ ತಾನೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಂತಹದೇ ನಿರ್ವಾಣ ದೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಮೋಕ್ಷಾನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವು. ಇದೇ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾಲಿಂಗವು.

ಹೀಗೆ ಗುರುಲಿಂಗದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಆಯಾ ಸ್ಥಲಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮೊದಲು ಕ್ರಿಯೆ, ಮಂತ್ರ, ವೇಧಾ ದೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿ, ಮುಂದೆ ಶಿವಾನುಭವವು ಉತ್ಪನ್ನವಾದಂತೆ ಬೋಧೆ, ಆಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನತೆ, ಕಡೆಗೆ ನಿರ್ವಾಣ, ಈ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು. ಇವೇ ಗುರುಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಷಡ್ವಿಧಗಳು.

(೭) ಷಡ್ವಿಧ ಶಿವಲಿಂಗಃ— ಇವು ಕರಸ್ಥಲ, ನಯನ ಸ್ಥಲ, ಹೃದಯಸ್ಥಲ, ಮಂತ್ರಸ್ಥಲ, ತ್ರಿಕೂಟಸ್ಥಲ, ಲಯಸ್ಥಲ ಎಂದು ಇರುತ್ತವೆ. ಶಿವಲಿಂಗವು ನಿರೀಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವಧಾನ ಭಕ್ತಿ ಅಂದರೆ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತವು ಇದೆ. ಆದರೆ ಈ ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒಂದು ವಸ್ತುವು ಅವಶ್ಯವಾದುದು. ಈ ವಸ್ತುವು ಲಿಂಗವೇ ಆಗಿದ್ದು ಇದರ ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾದ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆರು ಸ್ಥಳಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ—

R. N. D. 2334

ಶ್ರೀ

ಶಿವಾನುಭವ

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಅಂಚೆ ವೆಚ್ಚಸಹಿತ ರೂ ೩—೬—೦

ಸಂಪುಟ ೧೫] ಮೇ-ಜೂನ ೧೯೪೧. [ಸಂಚಿಕೆ ೮-೯

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ವಿಷಯಗಳು.	ಲೇಖಕರು.	ಪುಟ.
೧ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು	ರಾ ಬಾ ಪ ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ	೨೬೫
೨ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಧಾರಣ	ಶ್ರೀ. ಬ. ಚೆ. ಪಟ್ಟೇದ	೨೭೪
೩ ನಿಃಶ್ವಾವಾದ	ಶ್ರೀ. ಮಾ. ಸಂ. ಸಂಜಪ್ಪ	೨೯೨
೪ ದೀಕ್ಷೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಎಂಬ ಬಗೆ	ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ರಾಚೋಟಯ್ಯ	೩೦೨
೫ ಬಸವೇಶ್ವರನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿನ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ	ರಾ ಬಾ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ	೩೦೭
೬ ಪಾಪಕೀರ್ತನ	ಶ್ರೀ. ಮು. ಕ. ಸಾಮುನಿ	೩೧೫
೭ ಶಿವಶರಣೆಯರ ಪದ್ಯಗಳು ಭಾಗ ೬	...	೩೨೦
೮ ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆ	ರಾ ಬಾ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ	೩೨೯
೯ ವಿವಿಧ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು	—	೯

ಇದನ್ನು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ರಾ॥ ಬ॥ ಪ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಇವರು ತಮ್ಮ "ಹಿತಚಿಂತಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ ಪ್ರೆಸ್ಸಿ"ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು.

ಶಿವಾನುಭವ.

ವರ್ಷ ೧೫	ಮೇ ೧೯೪೧.	ಸಂಚಿಕೆ ೯

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು.

(ರಾ॥ ಬ॥ ಘ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಬಿ. ಏ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ.)

ಶಿವಶರಣರ ವಚನ ವಾಙ್ಮಯದ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಕೈಕೊಂಡು ಇಂದಿಗೆ ೧೫ ವರ್ಷಗಳಾದವು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಈಗ ೫೫—೬೦ ವರೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲಭಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥರೂಪದಿಂದಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಲೇಖರೂಪದಿಂದಾಗಲಿ ಜನತೆಯು ಮುಂದಿಡುವ ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಬಯಸುವ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬರೆದ ಲೇಖಗಳಿಗೆ ನಾವು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ಥಳ ಕೊಡುವೆವು.

ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವವಾದದ್ದೋ, ಅಷ್ಟೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವೂ ಮಹತ್ವದ್ದಾದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಕೂಟಗಳು ಬಹಳ ಸಹಾಯಕಾರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದ

ಅಭ್ಯಾಸವು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ನಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು. ವೀರ ಶೈವರು ಮುಂದೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವು ಇದಾಗಿದೆ.

ಇಂಥ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನಾವು ಹೋದ ವರ್ಷ ನವ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತ ಬಂದೆವು. ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಲಿವೆ. ಉಳಿದವುಗಳು ಅಷ್ಟು ಚನ್ನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿರುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯು ಇರುತ್ತದೋ ಅವರು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದೆ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಸೂಚನೆ ಇದೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವು ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಅಡಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಲವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆರಿಸಿ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳೂ ಅವುಗಳ ಸಭಾಸದರೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾವು ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಅವು ನಮ್ಮ 'ಶಿಫಾರಸು'ಗಳಿಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೇ ಹೊರ್ತು ಅವು ಯಾರಿಗೂ ಬಂಧನಕಾರಕವಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘವು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ಅದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈಜೆಗೆ ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ಕೈಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅತ್ಯಾನಂದಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಿರಂಜನ ಜಗದ್ಗುರು ಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರ ಮಹಾ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ಸಭ್ಯಗೃಹಸ್ಥರೂ ಹಿರೇಕೆರೂರ ತಾಲೂಕು ಹಾವಸಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಇಂಥ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮುಂದುವರಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಮೇರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದದ್ದಾದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಸಂಘಟನೆಯುಂಟಾಗುವದು ಸುಲಭವಾಗುವದು.

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಸಭಾಸದರು ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚನೆಗಳು.

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಸಭಾಸದರು ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮೂರು ವಿಧಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:—

(೧) ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು (೨) ಕುಟುಂಬ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು (೩) ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಈ ಮೂರೂ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸುವದು ಬಹಳ ಆವಶ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ಆಚರಿಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಜನಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಯಾವವು ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯವೋ ಮತ್ತು ಯಾವವು ವ್ಯವಹಾರ್ಯವೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆರಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೈಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಸೂಚನೆಗಳು ಕೇವಲ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿವೆ.

(೧)

ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು.

ವಚನಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವದು ಮತ್ತು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ತತ್ವಗಳ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು.

(೧) ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಸ್ವಾನುಭವಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯೋನ್ನತಿಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ತತ್ವಗಳು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ

ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೂ ಇದ್ದವುಗಳು ಗರ್ಭಿತಾರ್ಥವುಳ್ಳವೂ, ಭಾವಪೂರ್ಣವೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ವೀರಶೈವ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರಿಲ್ಲರೂ ಅರಿಯುವದು ಅವಶ್ಯವು. ಇದನ್ನು ಅರಿಯಲು ವಾಚಸ್ಪತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಷ್ಟು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ವಾಙ್ಮಯವು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಭಾಸದನು ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಓದುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಇದು ತನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ನಾನು ದಿನಾಲು ಅಥವಾ ವಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ವೇಳೆಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಓದುವೆನು. ಮತ್ತು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದ ಮರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆನು.

ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆಂದು ನಂಬುವುದು.

(೨) ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವರು ಪೂಜಿಸಬಾರದು, ಎಂಬ ತತ್ವವು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆಂತಲೂ ಅವನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬೇಕೆಂತಲೂ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಾಣುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಅದು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಂತೆ ವೀರಶೈವರು ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆಯುವದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಂಬಿದರೆ ಈ ಮಾರ್ಗದಂತೆ ನಡಿಯಲು ಶಕ್ಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ—

ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆಂದು ನಾನು ನಂಬುವೆನು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಾನು ನಂಬುವದಿಲ್ಲ.

ಲಿಂಗಪೂಜೆಯು ಮೂಲಕ ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿರುವದು.

(೩) ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯು ಮಹತ್ವದ್ದಿದ್ದು ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಲಿಂಗಧಾರಕರಾಗಿ ಅದರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು. ಇದು ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರ ಈ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬರೇ ಬಾಹ್ಯ ಉಪಚಾರಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾನುಸಂಧಾನದ ಅಥವಾ ಶಿವಯೋಗದ ತತ್ವಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ವಚನ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ವೀರಶೈವರು ಅರಿಯುತಕ್ಕದ್ದು. ಹೀಗೆ ಅರಿತು ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ನೈತಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ಯೌಗಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ—

ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಲಿಂಗಧಾರಕನಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿವಸ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕ್ರಮಯುಕ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿರುವೆನು.

ದುರ್ವ್ಯಸನ, ದುಶ್ಚಟ ಮತ್ತು ದುರ್ನಡತೆಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು.

(೪) ಶಿವಶರಣರು ನೈತಿಕಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಉನ್ನತವಾದ ನೈತಿಕಾಚರಣೆಯಿಂದ ಲಿಂಗಶಕ್ತಿಯು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆಯೇ ಅವರ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರವು ನಿಲಿಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀತಿಯ ವಚನಗಳು ವಚನಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ನೀತಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ ಬಹು ಜನರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರದ ದುರ್ವ್ಯಸನಗಳೂ, ದುಶ್ಚಟಗಳೂ, ದುರ್ನಡತೆಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವು ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಶಾರೀರಿಕ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ—

ನಾನು ಶಿವಶರಣರ ನೈತಿಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶಕ್ಯವಿದ್ವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ನನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಶಾರೀರಿಕ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ದುರ್ವ್ಯಸನಗಳನ್ನೂ, ದುಶ್ಚಟಗಳನ್ನೂ, ದುರ್ನಡತೆಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವೆನು.

ಕಾಯಕದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುವದು.

(೫) ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವೀರಶೈವನು ಒಂದು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ತನ್ನ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವವಿವೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಆಡಕ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಅವರು ಕಾಯಕ ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವರು ಯಾರೂ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡಬಾರದು. ಈ ನಿಯಮವು ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ, ಜಂಗಮರಿಗೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಕೂಡ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ನಿರ್ವಾಹವನ್ನು ಸಾಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಆದರೆ ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾಡತಕ್ಕ ಬೋಧಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕಾಯಕಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾಡತಕ್ಕ ಶಿಶುಪೋಷಣೆ, ಅಡಿಗೆ, ಮತ್ತು ಗೃಹಕೃತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಉತ್ತಮ ತರದ ಕಾಯಕಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳಾದರೂ ಕಾಯಕಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಅವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಕೊಡಲೇಬೇಕು ಆದರೆ ಕೆಲವು ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಕಾಯಕಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲು ಬರಲಾರದು. ಉದಾ:—ಸ್ವತಃ ಒಕ್ಕಲುತನ ಮಾಡದೆ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತ ತಾವು ಕೆಲಸ ಮಾಡದೆ ಇರುವದು, ಬಾಡಿಗೆಯ ಮನೆಗಳಿದ್ದು, ತಾವು ಏನೂ ಶ್ರಮ ಮಾಡದೆ ಅವುಗಳ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮೇಲೆಯೇ ಉಪಜೀವಿಸುವದು, ನಿವೃತ್ತ ಸರಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದು, ಅವರು ತಮ್ಮ ಪೆನಶನದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತ ಸೋಮಾರಿತನದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುವದು, ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ತೋಟಿನಿಂದ ಬರುವ ಬಡ್ಡಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ನಿರ್ವಾಹ ಸಾಗಿಸುವದು,

ಇವೆ ಕಾಯಕಗಳೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೊಂದು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಇದ್ದ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕಿ ಅದರಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಶಾರೀರಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಶಕ್ತಿ ಇರುವ ವರೆಗೆ ಒಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ವರ್ತನೆಯು ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತವಾದುದಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಶಾರೀರಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಶ್ರಮದ ಕೆಲಸಗಳಿರುವವು. ಈ ಶ್ರಮದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಕಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಾಯಕದ ಉದ್ದೇಶವು ಕೇವಲ ಉಪಜೀವನವಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಶಕ್ತಿಯ ವಿಕಾಸವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ:—

ನಾನು ನನ್ನ ಮಾನಸಿಕ, ಶಾರೀರಿಕ, ಬೌದ್ಧಿಕ ಶಕ್ತಿಯು ಇರುವವರೆಗೂ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ನನ್ನ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವೆನು. ನಾನು ಪರಾವಲಂಬಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕೆಲವೊಂದು ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಉಪಜೀವಿಸುವೆನು.

ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಉಳಿದ ವೇಳೆಯನ್ನು ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು.

(೬) ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಉಪಜೀವನದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅವನಿಗೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆಯು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಉಳಿಯುವದುಂಟು. ಹೀಗೆ ಉಳಿದದ್ದಾದರೆ, ಆಗ ಕೆಲವೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ, ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಆ ವೇಳೆಯನ್ನು ಕಳೆಯತಕ್ಕದ್ದು. ಉಪಜೀವನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದವರು ಈ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದು ಯುಕ್ತವಾದುದು. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ:—

ನಾನು ನಿತ್ಯದ ಉಪಜೀವನದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಉಳಿದ ವೇಳೆಯನ್ನು ನಾನು ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಅಥವಾ ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ಕೆಲವೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವೆನು.

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಶಕುನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನಂಬದಿರುವುದು.

(೬) ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಶಕುನ ಇಂಥವುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಶಿವಶರಣರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ತರದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆಯುವದು ಶಿವಶರಣರ ಮತಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದದ್ದು. ಯಾಕಂದರೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮರ್ಮವನ್ನು ವೀರಶೈವನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಶಿವಾರ್ಪಣ ಭಾವದಿಂದ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವನ ಕರ್ಮಗಳು ನಷ್ಟವಾಗುವವು ಎಂದು ಶಿವಶರಣರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ—

ನಾನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಶಕುನ, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರ, ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಅನುಭವ ವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ನನಗೆ ಉಂಟಾದ ಸ್ವಾನುಭವ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದಲೇ ನಾನು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುವೆನು.

ಅನಾವಶ್ಯಕ ಖರ್ಚು ಮಾಡದಿರುವುದು.

(೮) ಶಿವಶರಣರು ಶುಭಾಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳು, ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸದೆ ಇದ್ದ ದೇವತೆಗಳ ಜಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನೂ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಮಾಡತಕ್ಕ

ದೈವ. ವಚನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಇವುಗಳ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಗೆಯು ವೀರಶೈವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉನ್ನತಿಗೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ: —

ನಾನು ಶುಭಾಶುಭ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮನೆತನದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಅನಾವಶ್ಯಕ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸದೆ ಇದ್ದ ಕೆಲವೊಂದು ದೇವತೆಯ ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವ, ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ನಾನು ಪಾಲಿಸುವದಿಲ್ಲ.

ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದು.

(೯) ಜನರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಹೆಂಬಲವು ಬಹು ಹೆಚ್ಚಿಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರೂ ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಫಲವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವದು ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಎಂಬುದು ಅವನಲ್ಲಿ ಇರಕೂಡದು. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರು ಕೇವಲ ಆತ್ಮಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಕಲಹಗಳು, ಈರ್ಷೆಗಳು, ಅಸೂಯೆಗಳು, ಮನಸ್ತಾಪಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಐಕ್ಯತೆಯು ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ:—

ನಾನು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಮಾಡುವೆನು.

(೨)

ಕುಟುಂಬ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು.

ಹಿಂದೆ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಆತ್ಮ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವು ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವವಾದ್ದೋ, ಅಷ್ಟೇ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಜನರನ್ನು ಸುಧಾರಿಸು

ವದು ಮಹತ್ವವಾದದ್ದು. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ತಾನು, ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರು, ಮಕ್ಕಳು, ತನ್ನ ಆಶ್ರಿತರು, ಸೇವಕರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸುಧಾರಿಸಿದವರು ಇರದಿದ್ದರೆ ಆತ್ಮ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ವಚನಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ನಡಿಸುವುದು.

(೧೦) ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಾನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವದಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿ ಅವರು ಅವುಗಳಂತೆ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆಯುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವು. ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುವದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕುಟುಂಬಸ್ಥನ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವನು ವಾರದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿದಿನ ಕೆಲವೊಂದು ವೇಳೆಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿ ಆಗ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನು ತನಗೆ ತಿಳಿದಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಕಂಡು ಬಂದ ಅನುಭವಗಳನ್ನೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಥವಾ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ಕ್ರಮವು ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವಾಗಲೂ ನಡೆಯಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ:—

ನಾನು ಕೆಲವೊಂದು ವೇಳೆಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿ ಆಗ ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರೊಂದಿಗೆ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಓದುವೆನು ಮತ್ತು ಚರ್ಚಿಸುವೆನು ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ಬೇರೆಯವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಮನವುಟ್ಟಿ ಕೇಳುವೆನು.

ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು.

(೧೧) ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಕ್ರಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಶಿವಶರಣರ

ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಓದಿಕೊಂಡು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹು ಅಗತ್ಯವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಣ್ಣವರೂ, ದೊಡ್ಡವರೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಪುರುಷರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಓದುಬರಹ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕೆಲವಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಲಿತವರಿರಬಹುದು. ಅವರು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಕುಟುಂಬದ ಯಜಮಾನನು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ:—

ಓದು ಬರಹ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆಲ್ಲ ಓದು ಬರಹ ಕಲಿಸುವೆನು ಅಥವಾ ಅವರಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವೆನು. ಮತ್ತು ಅವರು ಕಲಿತವರಿದ್ದರೆ ಅವರ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುವಂತೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವೆನು.

ಮನೆತನದ ದಿನಚರಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೂ ನಿಯಮಿತತನದಿಂದಲೂ ಮಾಡುವುದು.

(೧೨) ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು, ಪದ್ಧತಿ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ, ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಇವು ಇರದ್ದರಿಂದ ಅದು ಅನೇಕ ಹಾನಿಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನದಿಂದ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಿಂದ ಇಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅದರಂತೆ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಏನಾಲು ನಡೆಯುವ ದಿನಚರಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನಾದರೂ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕಪ್ಪದೆ ಇರುವದುಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ—

ನಾನು ನನ್ನ ಗೃಹಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಆವಶ್ಯಕ ಜೀನಸುಗಳನ್ನೂ ಕುಟುಂಬದವರ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೂ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಿಂದಲೂ ಇಡುವೆನು. ಮತ್ತು ಮನೆತನದ ದಿನಚರಿಯ ಕಾರ್ಯ

ಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು, ಪದ್ಧತಿ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ, ನಿಯಮಿತತನ, ಸ್ವೆಚ್ಛತೆ ತಾಳ್ಮೆ ಇರುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆನು.

ಕುಟುಂಬದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಆರೋಗ್ಯದ ನಿಯಮುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು.

(೧೩) ಶಿವಶರಣರು ಆರೋಗ್ಯತೆಗೆ ಮತ್ತು ಶರೀರ ಪಾಲನೆಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ' ಇದು ಅವರ ವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಚಿರಂಜೀವಿ ಎಂದರೆ ' ನಿರೋಗಿ ' ಎಂತಲೂ 'ಬಹು ದಿವಸ ಬಾಳುವವ' ಎಂತಲೂ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯು ಶಿವಾನುಭವದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಹಳ ಸಹಾಯಕಾರಿಯು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕುಟುಂಬದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಆರೋಗ್ಯದ ನಿಯಮುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇದೊಂದು ತಾವು ಮಾಡತಕ್ಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವ ದೆಂದರೆ:—

ಕುಟುಂಬದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆರೋಗ್ಯದ ನಿಯಮುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವರು ಹಾಗೆ ನಡೆಯುವಂತೆ ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆನು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.

(೧೪) ಕುಟುಂಬದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನರಿತು ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಾನಿರತಕ್ಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವೊಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಕಾದಿಡತಕ್ಕದ್ದು. ಇದಕ್ಕೆ ' ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ಇದನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಪವಿತ್ರವಾಗಿಯೂ ಇಡತಕ್ಕದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ:—

ನಾನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಶಿವಾನುಭವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಉಪಯೋಗಿಸುವೆನು.

ಅದನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಪವಿತ್ರವಾಗಿಯೂ ಇಡುವೆನು. ಅದು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ " ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪ " ವೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆನು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶಿವಾನುಭವದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಗಿನ ಪೂರ್ತಿಯೂ ಪರೂ ಪವಿತ್ರವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸುವೆನು.

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗುವುದು.

(೧೫) ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸೂಚನೆಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು. ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಕನಿಷ್ಟ ಯಾವದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೂ, ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಉಳಿದವುಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮೇಣ ಆರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವಂತೆಯೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ವಿಷಯುಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಟ ಒಂದನ್ನಾದರೂ ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಂಡು ಅವರು ಹಾಗೆ ನಡೆಯುವಂತೆಯೂ ಮುಂದೆ ಬರಬರುತ್ತ ತಮ್ಮ್ಯಾ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಬಂದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗುವಂತೆಯೂ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವೆನು.

(೩)

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳು.

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘದ ಸಭಾಸದನಾಗಿರುವುದು.

(೧೬) ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾವವುಗಳು. ಅದರಂತೆಯೇ ಅವುಗಳು ಜನಸುಧಾ

ರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಸಭಾಸದನಾಗುವ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಇವೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳು ಸಮ್ಮತವಿರುವಂಥ, ಅವುಗಳಂತೆ ಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಂಥ, ಮತ್ತು ಉಚ್ಚ ವರ್ತನೆಯುಳ್ಳಂಥ ಸಭಾಸದರಿರುವ ಒಂದು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಅವನು ಸಭಾಸದನಾಗತಕ್ಕದ್ದು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಅದರ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕಿ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅದು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೋಸ್ಕರ ತಾನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳೇ ಮಹತ್ವವಾದವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ತಮ್ಮ ಸಭಾಸದರಿಗೆ ಯಾವ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಶಕ್ಯವೋ ಅಂಥವುಗಳನ್ನು ಅವು ಕೈಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ:—

ನಾನು ಕೆಲವೊಂದು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘದ ಸಭಾಸದನಾಗುವೆನು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ ನಡೆಯಲು ನಾನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆನು.

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘದ ಸಭಾಸದರು ಪರಸ್ಪರ, ಸಹಕಾರ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಬಂಧುಭಾವದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದು.

(೧೭) ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಸಭಾಸದರು ಯಾವ ಪಂಗಡ, ಜಾತಿ, ಮತ, ಧರ್ಮದವರಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ, ಪರಸ್ಪರಪ್ರೇಮ, ಬಂಧು ಭಾವಗಳು ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ಸಭಾಸದರಲ್ಲಿ ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರು, ಶ್ರೀಮಂತರು, ಬಡವರು, ಸ್ಪೃಶ್ಯರು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು, ಹೀಗೆ ಅನೇಕರು ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘದವರು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ

ಯಾವ ತರದ ಉಚ್ಚ ನೀಚ ಭಾವವನ್ನು ಅಥವಾ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ತಳೆಯಕೂಡದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ:—

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘದ ಸಭಾಸದರೊಡನೆ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ, ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಬಂಧುಭಾವದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವೆನು ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವತರದ ಉಚ್ಚ ನೀಚ ಭಾವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವದಿಲ್ಲ.

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಸಭಾಸದರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಲಗ್ನ, ಪರಸ್ಪರ ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.

(೧೮) ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಒಳಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಭೋಜನ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಲಗ್ನ ವ್ಯವಹಾರಾದಿಗಳು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದು ಶಿವಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದುದಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವದು ಎಲ್ಲ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಹು ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಲವು ಮತ್ತು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಿದ್ಧತೆ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಬಹು ದಿವಸ ನೆಲೆಗೊಂಡ ರೂಢಿಗಳು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಹೋಗಲಾರವು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಲಹಗಳು ವಿಪರೀತ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ:—

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘದ ವೀರಶೈವ ಸಭಾಸದರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಂಗಡವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಲಗ್ನ, ಪರಸ್ಪರ ಊಟೋಪಚಾರಗಳು ನಡೆಯುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವೆನು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರೆ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆನು.

ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದು.

(೯೯) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರವು ಮಾನವೀ ಜನಾಂಗದ ಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬಹುಜನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಪಡಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವದೆ. ಇದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು, ಪ್ರವಚನಗಳು, ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಶಿವಶರಣರ ಮತ್ತು ಮಹಾಪುರುಷರ ಜಯಂತಿಗಳು, ವಚನಗಾಯನ, ವಚನಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು, ಪ್ರಹಸನಗಳು, ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಾಟಕಗಳು, ಅನೇಕತರದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಸಾರ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು, ಅಭ್ಯಾಸಕೂಟಗಳು ಭಜನಾ ಸಂಘಗಳು, ಶಿವಶರಣರ ರಗಳೆಗಳ ಮತ್ತು ಲಾವಣಿಗಳ ಹಾಡುವಿಕೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೂಲಕ ಯಾವಾಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ:—

ನಾನು ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲೂ ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನನಗೆ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟರ ವರೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆನು.

ವೀರಶೈವ ಮಹಾಪುರುಷರನ್ನು ಪೂಜ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಕಾಣುವದು.

(೧೦) ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಾಪುರುಷರು ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕರೂ, ಶಿವಾನುಭವಿಗಳೂ, ರಾಜಕೀಯ ಪುರುಷರೂ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುರುಷರೂ, ಗ್ರಂಥಕಾರರೂ, ವಚನಕಾರರೂ, ಸಾಧುಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಪ್ರಭುದೇವ, ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ. ಏಕೋರಾಮಾರಾಧ್ಯ, ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ, ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ, ರುದ್ರಮುನಿ, ಬಸವ, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ, ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವ, ಚೆನ್ನಬಸವ, ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣ, ಜನ್ನಯ್ಯ, ಮಧುವರಸ, ಕಕ್ಕಯ್ಯ. ಹರಳಯ್ಯ ಹರಿಹರ, ಕಾಳೆವಾಂಕ, ಸಾರಂಗದೇವ, ತೋಂಟದಾರ್ಯ, ಷಡಕ್ಷರದೇವ, ಕೆಳದಿಯ ಬಸವರಾಜ, ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ, ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ ಕೆಲವರು ಅವರನ್ನು ಹಳಿಯುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದುಂಟು. ಇದು ಬಹುಶಃ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದ್ದರ ಮೂಲಕ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ದೂರವಾಡಲು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ:—

ನಾನು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಙ್ಮಯ ರಾಜಕೀಯ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಹೋದ ಮಹಾಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯ ಭಾವದಿಂದಲೂ ಆದರದಿಂದಲೂ ಕಾಣುವೆನು.

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ತಮ್ಮ ಸಭಾಸದರ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದು.

(೧೧) ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಸಭಾಸದರು ಕಾಯಕದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವು. ಇದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಜರಗತಕ್ಕದ್ದು. ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಭಾಸದರು ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಸಂಘಗಳಾದರೂ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವಶ್ಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇತರ ಸಮಾಜದವರೊಡನೆ ಅವು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವದು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಅವು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲೂ ಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ:—

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ತಮ್ಮ ಸಭಾಸದರ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಕೈಕೊಂಡ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ನಾನು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆನು.

ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದು.

(೨೨) ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಸಂಥರಣೆಗಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕ ಖರ್ಚನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಅಂದರೆ ವಾಙ್ಮಯ, ಕಲೆ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಉತ್ಪನ್ನದ ಕೆಲವು ಭಾಗ ಹಣವನ್ನು ಕಾದಿಡುವದು ಬಹು ಅವಶ್ಯವು. ಈ ಹಣದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಸಭಾಸದರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಠಶಾಲೆ ಕಾಲಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಿನಿಯೋಗಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು. ಆದರೆ ಸಂಘದ ಸಭಾಸದರ ಆರ್ಥಿಕ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೋಸ್ಕರ ಇಂಥ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಅವರಿಗೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಅಂಥವರಿಗೋಸ್ಕರ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಹೀಗೆ ಕಾದಿಟ್ಟ ಹಣವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ :—

ನಾನು ನನ್ನ ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ೧೦೦ರಲ್ಲಿ ೨ಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಜನರಲ್ಲಿಲ್ಲ ವಾಙ್ಮಯ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳ ಜ್ಞಾನ, ಇವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವೆನು. ಮತ್ತು ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗುವಂಥ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೂ ನಾನು ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆನು.

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದು.

(೨೩) ಸಭಾಸದರು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಾಗ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುವದು ಅವಶ್ಯವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ :—

ನಾನು ನನ್ನ ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ೧೦೦ರಲ್ಲಿ ೧ಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆನು.

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡದೆ ಇರುವದು.

(೨೪) ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ನೇಮಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಈಗ ಇರುವದು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ತರುವಾಯ ಈ ಸಂಘಗಳ ಮಹತ್ವವು ಬೆಳೆದ ಹಾಗೆ ಇಂಥ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮೇಲಾಟಗಳು ಸಭಾಸದರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬಹುದು. ಹೀಗಾಗುವದು ಬಹು ಅಸಹ್ಯವು ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗದಂತೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಸಭಾಸದರು ಎಚ್ಚರ ಪಡುವದು ಅವಶ್ಯವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ :—

ನಾನು ಶಿವಾನುಭವಸಂಘದ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯಾವ ತರದ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನನ್ನ ಮತವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು. ಮತ್ತು ಸಂಘದವರು ನನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೋ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವಿನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವೆನು.

ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಧಾರಣ.

(ಲೇಖಕ:— ಶ್ರೀಯುತ ಬಸಪ್ಪ ಚನ್ನಪ್ಪ ಪಟ್ಟೇದ)

ಈ ಶಿರೋಲೇಖವಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿ ಬಸಪ್ಪ ಬೆಂಗಳೂರನಗರ ಅವರು ಶಿವಾನುಭವದ ಎಪ್ರೀಲ್ (ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾರ್ಚ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಲೇಖವನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರ ವಿರೋಧಿಸಿರುವರು. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೀರ್ತನಕೇಸರಿ ಹುಲಕುಂಟೆಮಠದ ಶಿವಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ "ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮತ್ತು ಶಿವದೀಕ್ಷೆ" ಎಂಬ ಲೇಖಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ಜೀರಗೆಯವರು ಶಿವಾನುಭವದ ಜನವರಿ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದೇ ನ್ಯಾಯವೂ ಯುಕ್ತವೂ ಆಗಿರುವದೆಂಬುದೇ ಅವರ ಆಶಯ.

ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಿದರೆಂದು ನನಗೇನು ವಿಷಾದ ಎನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಹೇಗೂ ಸತ್ಯವಾದುದೇ ಹೊರಬೀಳಲೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ತಪ್ಪು ಯಾರಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವದಿಲ್ಲ? ಅದು ಎಲ್ಲರ ಪಾಲಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಿಗಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿ ಬಂದೇ ಬರುವದುಂಟು ಆದರೆ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನದೇ ಸರಿ ಎಂದು ಯಾರೂ ದುರಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಬೀಳಬಾರದು. ಸದಸದ್ವಿವೇಕವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪಿದ್ದರೆ ಸರಳತನದಿಂದ ಒಡಂಬಡಬೇಕು. ಅದೇ ದೊಡ್ಡತನದ ಲಕ್ಷಣ! ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಕಡಿಮೆತನ ಬರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು ದಡ್ಡತನ. ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟವರಿಗಂತೂ ಅದು ತೀರ ನಿಂದ್ಯ. ಈ ಮಾತು ಮೊದಲು ಎಲ್ಲರೂ ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕು. ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು.

೧ ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣದ ನಂತರ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ಅವಶ್ಯವಾದುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಹಿಂದಿನ ಲೇಖದಲ್ಲಿ (೧) ಶೀಲಗಳ ಆಧಾರ (೨) ಈಗ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ದಶಕರ್ಮ ಪದ್ಧತಿ, ಸ್ವಯಂಪುರೋಹಿತ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕಾರಬೋಧಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಆಧಾರ (೩) ಮಾಹೇಶ್ವರರೆಂದು ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಲಿಂಗ ಧಾರಣವಲ್ಲದೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವದೆಂಬದರ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಈ ಮೂರರ

ಬಗ್ಗೆ ಕೇವಲ ಮೌನವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬದಿಗಿರಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಪಟ್ಟೇದ ಅವರು ಗುರುಗಳ್ಳರು ಬೇರೆ, ಮಾಹೇಶ್ವರರು ಬೇರೆ, ಭಕ್ತಂಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮುಕ್ತಂಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ" ಎಂಬ ವಿಚಿತ್ರ ವಿಂಗಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಎಂಬ ಪೃಥ್ವಾದ ಹುಯಿಲು ಶ್ರೀಮಾನ್ನರು ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಿಂಗಡಿಸುವವನು ನಾನಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನ ಅದೇ ಎಪ್ರೀಲ ಸಂಚಿಕೆಯೊಳಗೆ ನನ್ನ "ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮಾಜ ರಚನೆ" ಎಂಬ ಲೇಖವು ತಾನೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ್ವರ ಇವು ನನ್ನ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲ. ಜನ್ಮಸಿದ್ಧ ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವವನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸುವ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಜನರು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಬ್ದಗಳವು. ನಾನಾದರೂ ವೀರಶೈವರಿಲ್ಲರೂ ಸಮಾನಸ್ಥಂದಿನ್ನುವನಲ್ಲೇ. ಹೀಗೆ ಅವರು ಒಂದು ಇದ್ದೂ ಇದ್ದು, ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣವಷ್ಟೇ ಏಕೆ? ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಜನ್ಮಲಿಂಗ ಧಾರಣವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಏಕೆ, ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಕೇಳಿಕೆ. ಒಬ್ಬಂಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದುದಾದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅದು ಬೇಕೇ ಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳುವದೇ ನನ್ನ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶ. ಇದನ್ನು ಶ್ರೀ ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿಯವರು ಹಾರಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

೨ ಕೂಸಿಗೆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಪಿಂಡಸ್ಥಲ, ಪಿಂಡಜ್ಞಾನಸ್ಥಲ, ಸಂಸಾರ ಹ್ಯೇಯ ಸ್ಥಲಗಳ ಅರಿವು ಆಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಶ್ರೀಮಾನರು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಪಿಂಡಕ್ಕೆ ಹಿಂದಣ ಜನ್ಮದ ಸ್ಮರಣೆಯು ಬಂದು "ಈಗ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಇಳಿದು ಬಂದೆನಪ್ಪಾ" ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕಾರ ಹ್ಯೇಯ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. (ಆದರೆ ಪ್ರಸೂತವಾಯುವಿನ ಪ್ರಬಲ ಹೊಡತದಿಂದ ಅದೆಲ್ಲ ಆಗಲೇ ಮಾಯವಾಗಿ ಬಿಡುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಹೇಳಿರುವದಿಲ್ಲ) ಎಂಟನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಗುರುಕರುಣ, ಲಿಂಗಧಾರಣಗಳೂ ಒದಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಐದು ಸ್ಥಲಗಳು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಸುಪರಿಣಾಮವು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತ ಉಳಿದ ತೊಂಬತ್ತೈದು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅಲ್ಲೇ ದಾಟಿ ಇಹಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುವುದೆಂದು, ಅದೇಕೆ ಊಹಿಸಬಾರದು? ಹಾಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಊಹಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನಬಂದಂತೆ ಹಂದಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅದಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

೩ "ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯಮುಹೇಶ್ವರೀ ಸಾಕು ಆದರೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗೆ ವಿಶೇಷರೆಂದೆನಿಸುವ ಪಟ್ಟಚರಾಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲವೆ ಸಾಗದು" ಎಂದು ಹಿಂದಿನ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬರೆದುದು ನನ್ನ ಹೊಸ ಶೋಧವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಈಗ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ರೂಢವಿರುವದನ್ನೇ ಬರೆದಿರುವೆನೆಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯರು ವಿಶೇಷರು ಯಾರು? ಎಂಬದನ್ನು ನನ್ನ "ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮಾಜ ರಚನೆ"ಯ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳ ಕೂಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಸಿಗೆ ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣ, ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಳೆರಡೂ ಬೇಕು. ಅಲಿಂಗಿಗಳಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೊಂದೇ ಸಾಕು. ಆದರಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಜನ್ಮಲಿಂಗ ಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಯೋಜಕತ್ವವು ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲೆಂದೂ ಅವೆಂಡರಲ್ಲಿಯೂ ತಾರತಮ್ಯವಿರುವುದೆಂದೂ ನನ್ನ ಸಾಧಾರಗ್ರಹಿಕೆ ಇರುವದರಿಂದ, ಆ ಒಗ್ಗೆ ಹಿಂದಿನ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವೆನು.

೪ "ಲಿಂಗ ಮುಟ್ಟಲೊಡನೆ ಶಿವಕುಲವಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದು" ಎಂದು ಶರಣರು ಹೇಳಿದ್ದು ಸತ್ಯವು ಆದರೆ ಅದು ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣೆಯಲ್ಲ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೇ! ಯಾಕಂದರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯು ಗುರುಕಾರುಣ್ಯ ಸ್ಥಲದೊಳಗೆ—

ಸೇವೇತ ಪರಮಾಚಾರ್ಯಂ ಶಿಷ್ಯೋ ಭಕ್ತಿ ಭಯಾನ್ವಿತಃ।
ಷಣ್ಮಾಸಾನ್ವತ್ಸರಂ ವಾಪಿ ಯಾವದೇಷಃ ಪ್ರಸೀದತಿ ॥

ಪ್ರಸನ್ನಂ ಪರಮಾಚಾರ್ಯಂ..... ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್..... ರಕ್ಷಮಾಂ ಭವರೋಗಿಣಂ। ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡ ಶಿಷ್ಯನ ಶಕ್ತಿಪಾತ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಗುರುವು ಒಳಿತಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿ ದೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವನು, ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕಾರಣ ಅವನು ಗರ್ಭಸ್ಥ ಶಿಶುವಲ್ಲ ವಯಸ್ಕನಾದವನೇ ಇರಬೇಕೆಂಬದು ಸ್ಪಷ್ಟವು. ಈ ರೀತಿ ಗುರು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಲಿಂಗವಡೆದು ಅದು ಮುಟ್ಟಲೊಡನೆ (ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ವೇದ್ಯಮಾದಾಗ) ಶಿವಕುಲವಪ್ಪದು ತಪ್ಪದು; ಎಂಬುದನ್ನೇ ಮೇಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬದನೆಕಾಯಿ ಧರಿಸಿದ ಭವಿ ಜನ್ಮ ಕಥೆಯಾದರೂ ಅಕ್ಷರಶಃ ಇದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ.

೫ "ಈ ಪಟ್ಟೀದವರು ಹೇಳುವಂತೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಸಿ ಚರಿಸುವವರಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಲಿಂಗವಂತ ಪಥಕ್ಕೇ ಬಾರದೆನ್ನಿ. ಅವರು ಲಿಂಗಾಯತರೇ ಅಲ್ಲ. ಅವರ ಮಾತು ನಮಗೆ ಬೇಡವೇ ಬೇಡ" ಎಂದು ಬರೆದರೇನು ತೀರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರ ಬಹುಜನ ಸಮಾಜವು ಇತ್ತಕಡೆಗೆ ಅದರಂತೆ ಅನ್ಯತ್ರಾಪಹ ಇದ್ದುದೇನೂ ಸಾಳಿಪುಗಲಾರದು. ಅವರು ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣವಾಗಿಯೂ ಇಂತಹ ಪೀಠ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸುವದು ಉಚಿತವಲ್ಲವೇ? ವಯಸ್ಕರಾದ ಮೇಲೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯದಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಗತಿ ಹೀಗಾಗಿದೆ. ಇವರನ್ನಂತೂ ಬಿಡಿರಿ! ಹಾಯುಸ್ಕೂಲು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಬುದ್ಧರು, ಈಗ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ವಿಭೂತಿ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಅಂಗದಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವರು. ಇದರ ಕಾರಣವೇನು? ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಯಿಲ್ಲದುದರ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವೇ ಅಲ್ಲವೇನಿದು? ಇಷ್ಟಿಂದು ಅಧೋಗತಿಗೆ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೂ ಅಶಿಕ್ಷಿತರೂ ಕೂಡೇ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಣ್ಣಿದ್ದರು ನೋಡದೆ, ಮತ್ತೂ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಜನ್ಮಲಿಂಗ ಧಾರಣವೊಂದನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು, ಅದೊಂದರಿಂದಲೇ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಧನ್ಯತೆ ಪಡೆಯುವಂತಹ ವಿಚಾರವಂತರಿಗೆ, ಬೇರೆ ಅರಿಯದವರೇನು ಹೇಳುವದು?

೬ "ನೀನು ಧರಿಸಿದ ಲಿಂಗವು ದೇವರು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿಬಂದಿರಿ. ನಮಗೆ ಸುಖದುಃಖವೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸುತ್ತವೆ, ಆದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು." ಈ ವಾಕ್ಯಗಳು ಹುಚ್ಚಾರಗಳೆಂದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿಯವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಕೆಳಗಿನ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವರೆಂದು ನಂಬಿರುವೆನು.

(ಅ) ಮಡಿಕೆಗೆ ಮುಣ್ಣೇ ಮೂಲ. (ಮೂಲ ಕಾರಣವು). ಅಭರಣಗಳಿಗೆ ಹೊನ್ನೇ ಮೂಲ. ಅದರಂತೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ - ದೇವರೇ - ಲಿಂಗವೇ ಮೂಲವು. "ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾನ್" ಎಂಬುದು ಅದನ್ನೇ ಸಾರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಏನೂ ಅರಿಯದ ಬಾಲ

ಕರಿಗೆ "ಉನಕಪೊಂಗೆ ಬೈಚಿಪ್ಪು ಬಯಕೆಯ ಕಿಚ್ಚಿನಂತಿದ್ದು... ಇತ್ಯಾದಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಿರಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುವದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಅಷ್ಟು ತಮ್ಮಂತಹ ಬಲಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ! ೮ ಮಗುವಿಗೆ ಮೊದಲು ಅಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು - ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು - ಹುಟ್ಟಿಸುವದಕ್ಕೆ, ಅದೇ ಜಗತ್ತಿನ ಆದಿಕಾರಣ (ಮೂಲ ಪಿಂಡ)ವೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ? ಲಿಂಗವು ದೇವರು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯು ಕುಮನ್ನಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿದರೆ, ಅದು ಪಿಂಡಸ್ಥಲದ ಬೀಜರೂಪ ಭಾವನೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಇದು ಯಾವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ಹೇಳಿರಿ ನೋಡುವಾ!

(ಬ) ಎಲ್ಲರೂ ಅವನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ತೋರುವ ಜಗವು (ನಾವು ಸಹ)ಲಿಂಗದಿಂದಲೇ ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಲಿಂಗದ ಹೊರತು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದರೆ, ಪಿಂಡಜ್ಞಾನವಾಗಲಿಲ್ಲವೇ! "ಕಾಳಿಯ ಕಂಕಾಳದಿಂದ ಮುನ್ನ" ಇದ್ದುದು ಲಿಂಗವೇ ಅಲ್ಲವೇ! ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಉಂಟೋ! ಕಾಳಿಯ ಕಂಕಾಳವೂ ತೋರುವ ತೋರಿಕೆಯೆಲ್ಲವೂ ಲಿಂಗವೇ ಆಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯುವದು ಪಿಂಡದ ನಿಜಜ್ಞಾನವು ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಉಳಿಯಿತೇ? "ಲಿಂಗಮೂಲ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ" ಎಂಬುದೇನು ಹೇಳುತ್ತವೆ ವಿಚಾರಿಸುವಿರಾ?

(ಕ) ನಮಗಾಗುವ ಸುಖದುಃಖಗಳೆಲ್ಲ ಅವನಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಅವನಿಂದಲೇ ಈದು ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪದ ಸಟೆಪಟೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಎಂದರಿಯಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಲಿಂಗದ ನಿಜಸ್ವರೂಪದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾವ ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅದಾವ ಮೋಸವಪ? ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳು ಲಿಂಗಜ್ಞಾನದ ಅಭಾವದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವದರಿಂದ ದುಃಖವೂ, ಲಿಂಗರ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗುವದರಿಂದ ಸುಖವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದೆಂದು ಹೇಳುವದು ಪ್ರಮಾದವೇ? ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಂಸಾರವನ್ನು (ವಿಷಯಗಳನ್ನು) ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವದೇ ನಮ್ಮ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹ್ಯೇಯ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲವೆ? ಎಳೆಯರ ಬುದ್ಧಿಯ ಆಕಲನ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿಯೇ

ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗುವದು ಸಯುಕ್ತಿಕವಲ್ಲವೇ? ತಮ್ಮಂತಹ ಬಲ್ಲವರು ಹೀಗೆ ಅರಿಯುವವರಂತೆ ಮಾಡುವದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ತಾವು ಸಂಸಾರ ಹ್ಯೇಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವದು ಪ್ರೌಢ ಬುದ್ಧಿಯವರಿಗೆ ಸರಿಹೋಗುವ ವಿಷಯ. ಮೊದಲು ಬಾಲಕರ ಮನದಲ್ಲಿ ಬೀಜರೂಪದಿಂದಲೇ ಬಿತ್ತಬೇಕಾಗುವದೆಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ ತುಸುವಾದರೂ ಅರ್ಥವುಂಟೆಂಬುದು ತಮಗೂ ಹೊಳೆದೀತು.

೭ "ಯೋಗ್ಯ ಗುರುವನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವದು ವಿಹಿತ" ಎಂದು ನಾನೇ ಅನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗಿನ ಚಂದಿಮರಸನ ವಚನ ಹಾಗು ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

(ಅ) ಅರಿಯದ ಗುರು ಅರಿಯದ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದಡೇನಪ್ಪುದೋ? ಅಂಧಕನ ಕೈಯ ಅಂಧಕ ಹಿಡಿದಂತೆ; ಮುಂದೇನಪ್ಪುದೋ ಹೇಳು ಮರುಳೇ. ಬಹು ಮಾತಿನ ರಂಜನೆಯ ಮಾಡದಿರು. ನಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚೆನ್ನರಾಮನೊಬ್ಬನೇ ಹುಸಿಯ ಹಸರದವನಲ್ಲ.

(ಬ) ಬಲ್ಲಿಗುರುವಡವ ಕೂಡಿ ಹಲ್ಲವನು ಬಿದ್ದಂತೆ।
ಒಲ್ಲೆಯಾ ಗುರುವಿನುಪದೇಶವಿಲ್ಲದಿರೆ।
ಎಲ್ಲೆಯುದು ಮುಕ್ತಿ. —ಸರ್ವಜ್ಞ॥

೮ "ಲಿಂಗಧಾರಣವು ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯೆಂದು ನಾನು .....ಕೇಳಿಲ್ಲ" ನಿಮ್ಮ ಕೇಳಿಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಸರಿ! ಆದರೂ ಲಿಂಗ ಹಾಗು ಮುದ್ರೆ ಎಂಬೆರಡೂ ಶಬ್ದಗಳು ಸಮಾನಾರ್ಥದನೆಂಬುದೇನೂ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಚಿಹ್ನವೇ ಲಿಂಗ. ಲಿಂಗವ ಚಿಹ್ನವೇ ಮುದ್ರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಲಿಂಗ,ಮುದ್ರೆ, ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೇ. ಮನುಷ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವಂತು ತಡನುಸಾರ ಆಚರಿಸಿದರೆ, ಅವನು ಧರಿಸಿದ್ದು ಲಿಂಗವಾಗುವದು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಅಜ್ಞಾನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸೋಕ್ತವರ್ತಿಸಿದರೆ, ಅವನು ಪರಮಸಮಾನನಾಗಿ ಆ ಧರಿಸಿದ ಲಿಂಗವೇ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯಾಗುವದು. ಚಿಕ್ಕತನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಹೀನನಾದ ಬಾಲಕನು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯವನಾದುದರಿಂದ ಅವನು ಧರಿಸಿದ್ದು ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯೆಂಬುದು

ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶದಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಹೊಂದುವವರಿಗೆ ಅವನು ಲಿಂಗದೇವನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಕನ್ಯೆಯೇ ಸರಿ. ಸತಿ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಬರಲಾರನು.

೯ "ಮಗುವಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಅದು ಲಿಂಗವಂತ ತಾಯಿತಂದೆ ಬಂಧುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಕರಣಮಾಡಿ, ಒಳ್ಳೆ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನೂ, ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಆಚಾರಸ್ಥನೂ ಆಗುವನೆಂಬದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜಂಗಮಯವರು ಹೇಳಿರುವದು ಸತ್ಯವಾದುದು." ಎಂದು ಶ್ರೀ ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿಯವರು ಬರೆದಿರುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಗುವಿಗೆ ಮನೆಯವರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಅನುಕರಣ ಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೇ ಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನೂ..... ಇತ್ಯಾದಿ ಮೇಲೆ ಬರೆದಂತೆ ಆಗುವನೆಂಬದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನೇ ನಾನು "ಹುಡುಗನ ಅನುಭವ" ಎಂದು ಬರೆದದ್ದನ್ನು "ಹುಡುಗರ ಜೊತೆಗೆ ಸೋಲಿ, ಗಜ್ಜಗ ಆಡುವದು..... ಇತ್ಯಾದಿ ರೀತಿಯಿಂದ ಮನದಣಿವಂತೆ ಜೇಷ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ಸೌಜನ್ಯದ ಮಾದರಿಯೇ!

೧೦ "ಅನುಭವಿಗಳಾದ ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಿಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಅನುಭವಿಗಳಾದವರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವದು ಜಾಣತನವಲ್ಲವೇ?" ಎಂದು ಶ್ರೀ ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿಯವರು ಬರೆದುದು ಬಹು ಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ ಸಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಸರಿ. ಆದರೆ ರೂಢಿಯು ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಎಂತಹವರಿದ್ದರೂ ಅಯ್ಯನವರೆಂದೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಾತಿಯವರೇ ಆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದು ತಕ್ಕುದೆಂದು ಜನರ ಪರಂಪರಾಗತ ತಿಳಿವಳಿಕೆ. ಇದಕ್ಕೇನು ಗತಿ? ರೂಢಿತಪ್ಪಿಸಿ ನಡೆಯುವದು ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ಬಲ್ಲಿದರಿಗೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ಅದು ಒಗ್ಗಬಹುದೇ ಎಂಬದೊಂದು ಕಠಿಣ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಈಗ ಮಾಹೇಶ್ವರರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಯ್ಯಗಳೂ ಅವರ ಮುಗದಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಇತರರೂ ಒಪ್ಪಿ ಸುಮ್ಮನಿರಬಹುದೇ?

೧೧ "ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮಾಡುವವನು ದಡ್ಡನಿರಲಿ, ಜಾಣನಿರಲಿ, ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ನಡದೇ ನಡೆಯು

ವೇಕು"—ಹೀಗೆನ್ನುವ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕೋ? "ಅರಿಯದ ಗುರು ಅರಿಯದ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದಡೆ..." ಎಂಬ ಚಂದಿಮರಸರೇ ಮೊದಲಾದ ಪೂರ್ವಿಗರ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕೋ? ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾತು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಅದರ ಸುಪರಿಣಾಮವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ವಿಶ್ಲಿಂದಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕು?

೧೨. "ಕೂಸಿನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಸ್ತವಿಡುವದು, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೇಶವಮಾಡುವದು, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಇತ್ತ ಕಡೆಯು ಅನುಭವದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಕೇವಲ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ"—ಎಂದು ನಾನು ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟುದನ್ನು ತಾವು ಬರೆದು, ಒಳ್ಳೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವ್ಯಕ್ತ ಗೊಳಿಸಿರುವಿರಿ. ಅದು ಬಹಳ ಶೋಚನೀಯವಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದು ನುಡಿದಿರುವಿರಿ ನಿಮಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಟ್ಟರೆ, ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ ಇತ್ತ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ತಾವು ದಯವಾಡಿಸಿದಲ್ಲಿ, ನಾನು ತಮ್ಮೊಡನೆ ತಿರುಗಾಡಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೋರಿಸಿ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿರುವೆನು ಆಗ ತಾವು ಈ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಹೊಗಲಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೂ ಇತ್ತಣ ಉಳಿದ ಹಿರಿಯರಿಗೂ ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ವಿನ್ನವಿಸುವೆನು.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಶ್ರೀ ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿಯವರ ಬರಹದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನನ್ನ ನಿಜವಾದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮತವನ್ನು ವೈಲಿಗರೆಸಿರುವೆನು. ಜನ್ಮ ಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ಹಾಗು ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಇವು ತತ್ವತಃ ಒಂದೇ ಆದ್ದರೂ "ಧರಿಸುವವರ" ಪರಿಣಾಮಾನದಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಃ—ಚಿಕ್ಕದಿರುವಾಗ ಮಿಡಿ, ದೊಡ್ಡದಾದಾಗ ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣಾದಾಗ ಹಣ್ಣು ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿಗೆ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಣ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನಾವು ನೆನೆಯಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ವಿನಾಕಾರಣ ವಾದ ಬರಬಹದೆ, ವಿತುಷ್ಟಕ್ಕೆಡೆಯಾಗದಂತೆ, ಪರಿಣಾಮದ ಕಡೆ ಲಕ್ಷಗೊಟ್ಟು, ವಿವೇಕವನ್ನು ಧರಿಸುವದು ವಿಹಿತ! ಪಿಂಡಸ್ಥಲ, ಪಿಂಡಜ್ಞಾನಸ್ಥಲ ಮುಂತಾದ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಣ ವಾದ ವಿವಾದ ನಡಿಸುವದರಲ್ಲೇ ಮಗ್ನರಾಗಿರುವ ನಾವುಗಳು, ಅವುಗಳ ಆರಿವು ಹಿಡಿದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರ್ಯವನ ನಾಡುವದು, ಎಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯೆಂದು ಹೇಳುವದೇ ಕಷ್ಟ! ಈಗ ನಮಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾದುದು ಸಂಘ

ಟನೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಮತ್ಸರ, ದುರಭಿಮಾನ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಮುಂದಿ
ತರುವ ಕಾಲವಿದಲ್ಲ. ಕೊಟ್ಟು ಕುಟ್ಟುವದರಿಂದ ಹುಟ್ಟುವದೇನು?
ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವದು ಶಠಂಭಾವವನ್ನೂ, ಸವಿನಯವನ್ನು
ವಿನಿಯೋಗಿಸುವದು ಸೌಜನ್ಯವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆಂದು ಸುಧಾಪಿ
ಕಾರರು ಹೇಳುವದನ್ನು ಮರೆಯಕೂಡದು. ಇದೇ ವಿಚಾರದಿಂದ ಸ
ವಾದವನ್ನು ನಾನು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದೀಕ್ಷಾವಾದ

(ಲೇಖಕರು:- ಶ್ರೀ. ಮಾ. ನಂ. ನಂಜಪ್ಪನವರು ಬೆಂಗಳೂರುನಗರ.)

ನವ್ಯ ಈ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಸಹವಾಸ ದೋಷಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜಾಪದ್ಧತಿ, ವೈದಿಕಮತಾನುಯಾಯಿಗಳ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅನುಕರಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಬಂಧುಗಳ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ನಡೆನುಡಿಗಳ ಅನುಸರಿಸುವಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಜೇರೂರುತ್ತಿರುವುದು ಸಾಲದೆಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಕೆಲ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳಾದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಈಗ ಬಳಕೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ದೀಕ್ಷಾಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿಯೂ "ಭಕ್ತದೀಕ್ಷೆ ಮಾಹೇಶ್ವರದೀಕ್ಷೆ" ಮುಂತಾಗಿ ಭಿನ್ನಭೇದಾಚರಣೆಯ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿಯೇ ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳ ಕುಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತತೊಡಗಿದರಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ನೂತನ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಮಾಹೇಶ್ವರ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯ "ಜೋಳಿಗೆ"ಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಯೂ, ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸ್ಥಾಪಕರದೂ ಆದ ದೊಡ್ಡದೊಂದು "ಭಿಕ್ಷುಕರ ತಂಡ"ವನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಈ ಜೋಳಿಗೆಯ ಮಾಹೇಶ್ವರರ ಉಪಟಳವು ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ಉಪಟಳವು ಸಾಲದೆಂದೋ ಏನೋ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ "ಲಿಂಗಧಾರಣ ಸಂಸ್ಕಾರವೇಬೇರೆ, ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷಾಸಂಸ್ಕಾರವೇ ಬೇರೆ" ಎಂಬ ವಾದವೊಂದು ತಲೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಈ

ವಾದವು ಈಗಲೇ ತಲೆಯೆತ್ತಿಕೊಂಡುದು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೆಲ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳ ಮಹತ್ವಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ— ಒಂದೇ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು "ಲಿಂಗಧಾರಣ—ವೀರಶೈವದೀಕ್ಷೆ" ಎಂದು ಎರಡಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಈ ಎರಡು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಗೂ ವಿಪರೀತ ಭಿನ್ನಭೇದಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಒಂದು ಕೀಳು ಮತ್ತೊಂದು ಮೇಲು ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಎರಡನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದೂ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯತಃ ಆಚರಿಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ನಡೆವಳಿಕೆಯು ಎಷ್ಟನೆಯ ಇಸವಿಯಿಂದೀಚೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ "ಧಾರಣ-ದೀಕ್ಷೆಗಳು ಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲವೆಂದೂ ಮೂಲತಃ ಇದು ಒಂದೇ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂಬುದನ್ನೂ" ಧಾರಣ ದೀಕ್ಷೆಗಳೆರಡೂ ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದಿರದೆ ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಅಭೇದ್ಯವಾಗಿ ಕೂಡಿದುಕೊಂಡಿವೆಯೆಂದೂ ಒಂದನ್ನುಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೊಂದು ದೊರೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ವಿವಾದವು ಈಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವುದು ಸಕಾಲೋಚಿತವಾದುದಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಈ ವಿವಾದವನ್ನು ಕುರಿತು ಈಗಾಗಲೇ ಶ್ರೀಗಳಾದ ಕೀರ್ತನಕೇಸರಿ ಬಿ. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಜೀರಗೆ ಕ. ಬಸವಪ್ಪ ಬಿ. ಎ; ಅವರು, ಕಾಸಕಾನಹಳ್ಳಿ ಬಸವಪ್ಪನವರು, ವಂಟಮುರಿಯ ಬಸವಪ್ಪ ಚನ್ನಪ್ಪ ಪಟ್ಟೇದ ಅವರು, ಶ್ರೀಸಿದ್ಧವೀರದೇವರು, "ಒಪ್ಪ ವೀರಶೈವ"ರೂ ಇವರುಗಳು ಶಿವಾನುಭವ ಮತ್ತು ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖನಗಳ ಮೂಲಕ ಕೆಲವರು ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವರು ವಿದ್ವತ್ತು ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಶಿವಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರೂ ಶ್ರೀ ಬಸವಪ್ಪ ಚನ್ನಪ್ಪ ಪಟ್ಟೇದ ಅವರೂ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಹೊಂದಿದವರೂ ಪುನಃ ದೀಕ್ಷೆಹೊಂದಲೇಬೇಕೆಂದೂ ದೀಕ್ಷೆಹೊಂದುವವರು ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದೂ ವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಇವರ ವಾದದ ಹಿಂದೆಯೇ ಓದುಗರಲ್ಲಿ, ಈ ಎರಡೂ ಪೀಠ ಜೇರಿಯೆ? ಒಂದೇ ಅಲ್ಲವೆ? ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯು ಲಿಂಗಧಾರಣ ಪೂರ್ವ ತವಾದ ಅಭಿನ್ನವಾದ ಏಕ ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕಾರವಲ್ಲವೆ? ಅಥವ ಲಿಂಗ ಧಾರಣವು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷಾಸಹಿತವಾದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಸಮ್ಮಿಳಿತ ಸಂಸ್ಕಾರವಲ್ಲವೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಉದ್ಭವಿಸು ತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದಾ ದರೆ ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಟ್ಟೇಯವರ ವಾದವು ತೇಲಿ ಹೋಗು ತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ತಮ್ಮ ವಾದದ ಸಮರ್ಥನೆಗಾಗಿ:

"ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಲಿ ವೈಶ್ಯನಾಗಲಿ ಅವಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಾತನಾದರೂ ಆಗಲಿ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡೆದು ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿ ಆಚಾರ ಸಂಪನ್ನ ಸತ್ಕ್ರಿಯನಾದ ಮಹಾ ತ್ಮನೇ ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ನೋಡಾ ಅಖಂಡೇಶ್ವರಾ"

"ನೀರುಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಮುತ್ತಪ್ಪುದಲ್ಲದೆ ಮುತ್ತು ನೀರಪ್ಪುದೇನಯ್ಯ? ..... ಹೀನ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನರನು ಗುರುವಿನ ಕಾರುಣ್ಯ ದಿಂದ ಶಿವಜಾತಾಭರಣನಾನ ಬಳಿಕ ಮರಳಿ ನರನಪ್ಪನೇನಯ್ಯ? ಅಖಂಡೇಶ್ವರಾ"

"ಪಟ್ಟವಕಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಲಕ್ಷಣವನರಸುವರೇನಯ್ಯ?"

ಮುಂತಾದ ವಚನಗಳನ್ನೂ—

"ಜನ್ಮನಾಜಾಯತೇ ಶೂದ್ರಃ ಕರ್ಮಣಾ ದ್ವಿಜಮುಚ್ಯತೇ।
ಇತೀವ ಜನ್ಮನಾ ಶೂದ್ರೋ ದೀಕ್ಷಾಯಾಶ್ಶಿವತಾಂ ವ್ರಜೇತ್॥
ಶಿವದೀಕ್ಷಾವಿಜಾತಸ್ಯ ಪೂರ್ವಜಾತಿರ್ನವಿದ್ಯತೇ।
ಇತ್ಯಾಗಮ ಪ್ರಮಾಣೇನ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥೋಯಮಾಪ್ತಿಕೈಃ॥
ಶಿವಸಂಸ್ಕಾರಯುಕ್ತೇಷು ಜಾತಿಭೇದೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ।
ಕಾಷ್ಠೇಷು ವಹ್ನಿದಗ್ಧೇಷು ಯಥಾರೂಪಂ ನ ವಿದ್ಯತೇ॥"

ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆಯಲ್ಲದೆ "ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಪ್ರಾಚೀನ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಚನಗಳು ವೀರಶೈವರು ಶಿವ

ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಆಣವಾದಿ ಮಲಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮೋಕ್ಷಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗುವರೆಂದೂ.....ಮುಂತಾಗಿ ವಿವರಣೆಯನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ಮೇಲಣ ವಚನ ಮತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ "ವೀರಶೈವರು ಪುನಃ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಮೋಕ್ಷಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗ ಬೇಕು." ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿದರೋ ನಮಗಂತೂ ತಿಳಿ ಯಲಿಲ್ಲ.

ಮೇಲಣ ವಚನ ಮತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ವಿಪ್ರಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಅಂತ್ಯಜ ಕಡೆಯಾಗಿ ಭವಿಗಳಾದ ಸಮಸ್ತರೂ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗುವರೆಂದೂ ಇಂದು ವೀರ ಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ನಾಳೆ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದವರೊಡನೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಭಿನ್ನಭೇದ ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಬಾರ ದೆಂತಲೂ "ವೀರಶೈವ" ದೀಕ್ಷಿತರಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಸಮಾನಸ್ಥಾಂದರೆಂತಲೂ ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಶಿವಸ್ವರೂಪಿಗಳೆನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಜಾತಿಭೇದಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಆಪತ್ತುಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವದೀಕ್ಷಿತರಾದವರು ಮರೆತುಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ ಅರ್ಥ ವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರ್ತು ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ಬರೆದಿರುವಂತೆ "ವೀರ ಶೈವರು ಪುನಃ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು" ಎಂದರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಸವಪ್ರಭು ರೇವಣಸಿದ್ಧಾದಿ ಗಣವರರೆಲ್ಲರೂ ಭವಿಗಳ ಭವಿತನ ವನ್ನು ಟಂಗಿಸಿ "ವೀರಶೈವ" ಧರ್ಮದ ವಿಸ್ತರಣದ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದು ಆ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಾಗುವಂತೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮೇಲಣ ವಚನ ಮತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ಭವಿತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಶಿವಜೀವೈಕ್ಯಾನುಸಂಧಾ ನಿಗಳಾದ "ವೀರಶೈವರು ಪುನಃ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಎಂಬ ಪಟಿತ್ರ ವಾದಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವೆಂದು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೂ ವಿಷಾದಕರವೂ ಆಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲದೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು "ದ್ವಿಜ" ರ ಉಪನಯನ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿರುವರಲ್ಲದೆ "ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಲಿಂಗ ಧಾರಣವೇ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಎಂದು ಭ್ರಾಂತಿಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ

ವಾದ ಸಂಗತಿಯೇ ಸರಿ.....!" ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿಯೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಲಿಂಗಧಾರಣವೆಂದರೂ ದೀಕ್ಷೆ ಎಂದರೂ ಅಭಿನ್ನವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೋ ಅಥವ "ಭವಿಗಳು" ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪುನೀತರಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ವಚನಗಳನ್ನೂ ಕೆಲ್ಲೀಕಗಳನ್ನೂ "ವೀರಶೈವರು ಪುನಃ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಿತ್ರವಾದದ ಸಮರ್ಥನೆಗಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಭ್ರಾಂತಿಕಾರಕವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಓದುಗರೂ ಅನುಭವಿಗಳೂ ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಶ್ರೀ ಬಸವಪ್ಪ ಪಟ್ಟೇದ ಅವರು: ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರ-ಚರವಸ್ತುವಾಹನಾದಿಗಳಿಗೆ ಒತ್ತುವಂತಹ "ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ" ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೆಂದು ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಯುತರು ಯಾವುದೋ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಮರವೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಈ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರಿಗೂ ಸಹ ಹೀಗೆ ಹೋಲಿಸಲು ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒತ್ತುವುದಕ್ಕೂ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಸಮಾನತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನಾದರೂ ಯೋಚಿಸಬಹುದೆ? ಶ್ರೀ ಪಟ್ಟೇಯವರ ಲೇಖನದ ಮೂಲಕ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಮೇಲಣ ಅಭಿಮಾನವು ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಈ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಮಾಡಿದರೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ.

ವೀರಶೈವರ ಬಳಕೆಯ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುವಾಹನಾದಿಗಳಿಗೂ "ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ" ಇರಬೇಕೆಂಬ ರೂಢಿ ಇದ್ದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವ ಶಿಶುವಿಗೂ (ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ) ಮತ್ತು ಮೊದಲು ಭವಿಗಳಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವವರಿಗೂ ದೀಕ್ಷಾಪೂರ್ವಕ ಗುರುವಿನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುವ ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಲಿಂಗಮುದ್ರಾ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದೆ? ಹಾಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಪುರಾತನರೆಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು "ಲಿಂಗಮುದ್ರಾ" ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂದೇ ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತಲ್ಲವೆ ಜನರು ಅವರವರ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಬೆಳ್ಳಿ, ಭಂಗಾರ, ತಾಮ್ರ, ಪಂಚಲೋಹ ಮುಂತಾದ

ಲೋಹಗಳ ತಗಡುಗಳಿಂದ ಲಿಂಗದ ಆಕಾರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಶಿಶುಗಳ ದಿಷ್ಟಿತರ-ಕೊರಳಿಗೋ ಬಟ್ಟೆಗೋ ಕಟ್ಟುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲವೆ? ಅಥವ ಪಶುಗಳಿಗೆ ಲೋಹವನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಕಾಯಿಸಿ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒತ್ತುವ ಅಮಾನುಷ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಶಿಶುಗಳಿಗೂ - ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲವೆ?

ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪುರಾತನರು ಹಾಗೆ ಅಮಾನುಷ ರೀತಿಯ ಬರೆಯುವ ಅಥವ ಲಿಂಗಾಕಾರದ ಲೋಹದ ಬಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಯಾವ ವಿಧಾನವನ್ನೂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸದೆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಶುವಿಗಾಗಲಿ ವಯಸ್ಕರಿಗಾಗಲಿ ಗುರುವಿನಿಂದಲೇ ದೀಕ್ಷಾಪೂರ್ವಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಲಿಂಗವನ್ನು ನೆಲಿಕಲಿಗಳನ್ನರಿತು ಧಾರಣಮಾಡಿಸುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೇಕೆ ಅನುಸರಿಸಿದರು? ಇದರಲ್ಲೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿರಲೇಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಆ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ಎಲ್ಲ ಮತಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಶೇಷಾರ್ಥದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಇನ್ನು ಶ್ರೀ ಪಟ್ಟೇಯವರು "ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣವು ಅಲಿಂಗಿಸಂಪರ್ಕ ತಪ್ಪಿಸಿ ಶೀಲವಾಲಸೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಯೋಜನೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದನ್ನಾದರೂ ಒಪ್ಪಬಹುದೆ?

ಲಿಂಗಾಯತರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಶೀಲಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಮಾತ್ರವಾದರೆ ಪುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿರಲೇಬೇಕೆ? ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೂ ಶಿಶುವು ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಬಂಧುಬಳಗದ ಸಹವಾಸ ಸಹಚರ್ಯಗಳ ಫಲವಾಗಿಯೇ ತಾನೂ ವೀರಶೈವರ ಮನೆಯ ಶಿಶುವಿನಂತೆ ಶೀಲಾಚಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಸ್ವಯಂಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಶೀಲಾಚಾರಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳುವಹಾಗಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬೀಜವೃಕ್ಷ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬಲಿಯುವ ಜ್ಞಾನವು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಶಿಶುದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನಿಂದ ಅನು

ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುವ ಲಿಂಗದ ಜ್ಞಾನವೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಲಿಯುವ ಶಿಶುಬುದ್ಧಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುವದಾದರೆ ಶ್ರೀ ಪಟ್ಟಿಯವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಶಿಶುವು ಶೀಲಾಚಾರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ?

ಲಿಂಗಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಲಿ ಶೀಲಾಚಾರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಲಿ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬುದ್ಧಿ ಜ್ಞಾನಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಬೇಕೇಬೇಕು. ಶಿಶುವಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಇರುವುದನ್ನರಿತೇ ನಮ್ಮ ಆದ್ಯರು ಶಿಶುವು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುವರಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಲಿಂಗ ಮುದ್ರಾ ಸಂಸ್ಕಾರವೆನ್ನದೆ "ಗರ್ಭಾಷ್ಟಯ ದೀಕ್ಷಾ" ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಪ್ಪ ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಲಿಂಗ ಮುದ್ರೆ ಎನ್ನಬಹುದೆ ?

ಶೀಲಾಚಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಾದರೆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನೇ ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕು ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರು ತಮ್ಮ ಶಿಶುಗಳಿಗೆ-ಬಾಲಕರಿಗೆ-ಶೀಲಾಚಾರ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಉಪನಯನಕ್ಕೇ ಹೋಲುವಂತಹ ಯಾವದಾದರೂ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೆ ? ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಅಯಾವರ್ಣದವರ ಶಿಶುಗಳು-ಬಾಲಕರು-ಅಯಾವರ್ಣದವರ ಶಿಲಾಚಾರಗಳಂತೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ಹೀಗೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಶಿಶುವಿನ-ಬಾಲಕನ-ತಂದೆತಾಯಿ ಬಂಧುಬಳಗದವರ ಸಹವಾಸ ಸಹಚರ್ಯೆಗಳೇ ಕಾರಣವಲ್ಲವೇ ? ಹೀಗಿರುವಾಗ ವೀರಶೈವರು ಮಾತ್ರ ಶೀಲಾಚಾರಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಶಿಶುವಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮಾತೃ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಏಕೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ ? ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರ, ದೇಹ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಶೀಲಿಸಿಯೇ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶಿಶುದೆಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೈಗೂಡಿಸುವ ಈ ಮಹದ್ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವರಲ್ಲವೆ ?

ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರೆಲ್ಲರೂ ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮದೀಕ್ಷೆಯನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಯಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಗೆ ಸಮಾನವೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯಭಾವದಿಂದ ಕಾಣದೆ "ಲಿಂಗಧಾರಣ" ವೆಂದೇ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಈ ಕೆಳಗಣ ವಚನಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

(ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ೧೫ನೆಯ ಸಂಪುಟದ ೬ನೇ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಮಹಾನುಭಾವೆಯರಾದ ರೆವ್ಯೂವ್ವೆಯವರ ವಚನಗಳು)

"ಖಂಡಿತವ್ರತದ ನಿರಂಗನ ವ್ರತವೆಂತುಟು ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಸತಿಗೆ ಗರ್ಭ ತಲೆದೋರಿದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಖವ ಕಾಂಬುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಲಿಂಗ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದ ಮತ್ತೆ ಗಣಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ವಿಭೂತಿಯ ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿ ಇಪ್ಪುದೇ ವ್ರತಶೀಲನೇವು ಹಾಗಲ್ಲದೆ ದಿಂಡೆಯತನದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಣಿ ಸಂದೇಹದ ವ್ರತವ ಕಟ್ಟಬಹುದೇ ಬುದ್ಧಿಯಾದಂದಿಗಾಗಲಿ ಎಂಬವರ ಅಂಗಣವ ಮೆಟ್ಟಲಾಗದು..... ಈಡು ಮಾಡುವ ವ್ರತಭಂಗಿತನ ಕಂಡು ಅವನೊಡನೆ ನುಡಿದಡೆ ಕುಂಭೀನರಕ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೇ ಅವನ ಹಿಂಗಿರಬೇಕು."

"ತಾ ವ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಮಾಡದಿರ್ದಡೆ ಆ ವ್ರತಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಹೊರಗು. ತನ್ನಂಗಮನಭಾವ ಕರಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ತನ್ನಂಗದ ವ್ರತವ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಸೀಮೆವಂತರ ಯುಕ್ತಿ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಾಚಾರದ ಗೊತ್ತು."

ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಅನುಭವಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಮೊದಲು ಚರ್ಚೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಜೀರಿಗೆ ಕ. ಬಸವಪ್ಪ ಬಿ. ಎ. ಅವರ ಲೇಖನದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಟ್ಟೇದ ಅವರೂ ಕುಪಿತರಾಗಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಪದ ಛಾಯೆಯು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ - ತಾತ್ವಿಕ - ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಶಾಂತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಆ ಚರ್ಚೆಯು " ವಾದೇ ವಾದೇ ಜಾಯತೇ ತತ್ವಬೋಧಃ " ಎಂಬುಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನ್ವರ್ಥಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿ ಬಸಪ್ಪನವರ ಲೇಖನವು ಸಮಂಜಸ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ 'ಓರ್ವ ವೀರಶೈವ' ಎಂಬವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಲೇಖನವು ಈ

ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಾರಪೂರಿತ ಮತ್ತು ಸಮಂಜಸ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವಾಚಕರ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದೆ.

ಇನ್ನು ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದೀಕ್ಷೆಯ ವಿಚಾರ—

(೧) ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮ ದೀಕ್ಷಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಶಿಶುದೆಶೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರುವು ಜಲಾಧಿವಾಸ ಧಾನ್ಯಾದಿ ವಾಸಾದಿ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಶಿಲಾದೋಷವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಶಿವತತ್ವವನ್ನು ಆರೋಹಿಸಿ ಹಸ್ತ ಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗ ಪೂರ್ವಕ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ಲಿಂಗವನ್ನು, ಈಗ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವ 'ಶಿವದೀಕ್ಷಾ ಸಂಸ್ಕಾರ' ವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಅದೇ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧಾನ್ಯಾಧಿವಾಸ ಜಲಾಧಿವಾಸಾದಿ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ವಿಧಿಗೊಳಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಇದು ಸರಿಯೆ? ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಲಿಂಗವು ಮೊದಲನೆಯ ಬಾರಿ ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಹಸ್ತ ಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗಾದಿ ಕಾರ್ಯವಿಧಿಗಳೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದರ್ಥವಾಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವೆನ್ನುವುದು ಯುಕ್ತವೇ? ನಮ್ಮ ಆದ್ಯರು ಅಂತಹ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಗಳಾದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ನಂಬಲಾದೀತೆ?

(೨) ಈಗಿನ ಶಿವದೀಕ್ಷಾ ಮಹೋತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮತ್ತೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪ್ರಸಂಗವೇನೆಂದರೆ:— ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಠಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ತಂಡವು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕ್ಕೆ ಕಂಕಣಬದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಬಂದಿರುವ ಬಾಲಕ ಬಾಲಕಿಯರ ಲಿಂಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಶಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜೋಡಿಸಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದೊಂದರಂತೆ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಮೊದಲು ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕ ಅಥವಾ ಬಾಲಕಿಯದಾಗಿದ್ದ ಲಿಂಗವು ಈಗ ಬೇರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರದಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದು ಯುಕ್ತವೇ? ಒಬ್ಬರ ಲಿಂಗವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷೇಧಾರ್ಹವಾದ ಮತ್ತು ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಕಾರ್ಯ

ವಲ್ಲವೆ? ಇದನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿದರೆ ಈಗಿನ ದೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಶಯಾಸ್ಪದವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೆ?

(೩) ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದೀಕ್ಷಾ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಬುದ್ಧಿಯು ಬಂದು ಗುರುಗಳಿಂದ (ಸೆರೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ) ಕ್ರಮವಾದ ಲಿಂಗ ಪೂಜಾವಿಧಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ತ್ರಿಕಾಲ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಾಲಕ ಬಾಲಕಿಯರಿಗೂ ಇನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯೇ ಬಾರದಿರುವ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕ್ರಮ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಅರಿಯದ ಹಸುಳೆಗಳಿಗೂ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಶಿವದೀಕ್ಷಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರಿಯೆ? ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದೂ ಲೋಪವೋ ನ್ಯೂನತೆಯೋ ಅನುಕರಣವೋ ಇರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದಲ್ಲವೆ?

(೪) ಇನ್ನೂ ಮಾತೃಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಶಿಶುವಿಗೆ ಅದು ಜೆಳೆದು ಬಲಿಯುವಾಗ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗುರುವಿನಿಂದ ಕ್ರಮವಾದ ಲಿಂಗಪೂಜಾವಿಧಾನ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವೇ ಹೊರತು ಈಗ ಭವಿಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವರನ್ನಾಗಿಸುವಾಗ ನಡೆಸುವಂತೆ ವೀರಶೈವ ಬಾಲಕ ಬಾಲಕಿಯರಿಗೂ ಪುನಃ ನೂತನವಾಗಿ "ಶಿವದೀಕ್ಷೆ" ಎಂದು ಮಾಡಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಭಿಕ್ಷಾಟನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಅನುಕರಣ ದಾಷ್ಟರಣೆಯು ಅಪ್ರಕೃತವಲ್ಲವೆ?

(೫) ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಬಾಲಕ ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ "ಸೆರೆಬಿಡಿಸುವ" ಪದ್ಧತಿಯೇ ಸರಿ ಮತ್ತು ಸಾಕೆಂದೂ ಈಗ ಎಂಟು ಮತ್ತು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಇನ್ನೂ ವೃದ್ಧರಿಗೂ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ತರುತ್ತಿರುವ "ಶಿವದೀಕ್ಷೆ" ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು "ದ್ವಿಜ"ರ ಅನುಕರಣದಿಂದ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ, ಈಗ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯಕವಾಗಿ ನೆರವೇರುತ್ತಿರುವ "ದೀಕ್ಷಾಮಹೋತ್ಸವ" ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವು ನಮ್ಮ ಪುರಾತನರು ಆಯಾ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುತ್ತಿದ್ದ ಭವಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸುವ "ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷಾಮಹೋತ್ಸವ"

ದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದು ಕಾಲ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದಲೂ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದಲೂ ಮಾರ್ಪಾಟನ್ನು ಹೊಂದಿ ಈಗ ಅದು "ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಪುನಃ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ" ಕೊಡುವ ಪರಿಪಾಠಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆಯೆಂದೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಲ್ಲವೆ ?

ಮೇಲೆ ಕಂಡ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮಪರಿಪಾಲನೆಯ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಸಹ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ ನಿಜಾಚರಣೆಯ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುವವರಾಗಬೇಕು.

ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಎಂಬ ಬಗೆ.

ಲೇ.— ಎನ್. ರಾಚೂಟಯ್ಯ ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿ.

ಹಿಂದೆ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕ. ಬಿ. ಏ. ಬೆಂಗಳೂರು ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸಲಹೆಯು ಸರಿಯಾದುದೆಂದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಆಲಸ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಸರಿ ಬೀಳುವದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುಗಳು ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುವ. "ನಡವಳಿಗಳೇನಾದಡಾಗಲಿ ನುಡಿವಳಿಯೊಳತಿ ಜಾಣರಾದಿರಿ ಪೊಡವಿಯಲಿ ನೀವಹುದು ಮಜಭಾಪೆನುತ ನಸುನಗುತಾ - ನಡೆಯಿರೈ ಶಿವಲಿಂಗ ಭಕ್ತಿಯ ಪಿಡಗನೇಕಾಂತದಲಿ ನಿಮಸೊಡಬಡಿಸಿ ಹೇಳುವೆನೆನುತ ಬಂದನು ಬಳಿಕ ಪ್ರಭುರಾಯ !" ನಂತರ ಮೊಗ್ಗೆಯ ಮಾಯಿ ದೇವರು ಹೇಳಿರುವುದು. "ಸುಲಿಂಗವ ಸುಮ್ಮನೆ ಮನಂಗದಲ್ಲಿಧರಿಸಿರ್ಪದತ್ಯಧಿಕಂ ನಿರುತಂ ಶಿವಾಧವಾ." ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ವೀರಶೈವಾಮೃತ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ

ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಏಕೋತ್ತರಶತಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇನ್ನೂ ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ವೀರಶೈವರ ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮಾಡುವುದು ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳ ಮೊದಲನೆಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಆಯತ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದವರ ಮುಟ್ಟಲಾಗದೆಂದು ಅನೇಕಾಧಾರಗಳಿರುವಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣವೇ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಯಾಗುತ್ತದಷ್ಟೇ. ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಯೋಗವು ಅಪ್ರಯೋಜಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೇ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪ್ರಯೋಗಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ನಿಜಗುಣ ಕೃತ ವಿವೇಕಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ, ವಿಶೇಷ, ನಿರಾಭಾರಿ ಎಂದು ಕ್ರಿಯಾಭೇದದಿಂದು ಪೇಳಿರುವಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಜನರ ನಡವಳಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಇದೆ. ಇದನ್ನೇ ನೋಡುವದಾದರೆ ಸಮಾಜವೆಲ್ಲವು ಒಂದು ಹದಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯೂ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಯಾವ ಅಭ್ಯಂತರವೂ ಇರಲಾರದು. ಮತ್ತು ಷಟ್‌ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯೇ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಚಿತ್ ಶಕ್ತಿ ಕಡೆಯಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುತ್ತವೆಯೋ ಇದರಂತೆ ಲಿಂಗಧಾರಣವೆಂದರೂ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೆಂದರೂ ಬೀಜ ವೃಕ್ಷಗಳ ಹಾಗೆ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಒಳಗೊಂಡಿವೆಯೇ ವಿನಾ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯು ಬೇರೆಯಾಗಲಾರದು. ನಿ... ... ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತವಿಧದೀಕ್ಷೆಯ ಹೇಳಿರುವಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಲಿಂಗಸ್ವಾಯತವೆಂದು ಕಡೆಯ ಪರಿ. ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರರು ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯಗಳಿಗೆ ೨೧ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಾಗಲೂ ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನೇ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯಗೊಳಿಸಿರುವಾಗ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿ ದೀಕ್ಷೆಯ ಅರುಳಿ: ದೀಕ್ಷೆಯು ಬೇರೆ ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದಾದ ಕೂಡಲೇ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸದೇ ಏಳೆಂಟು ವರುಷಗಳ ಮೇಲೆಯೆ ಲಿಂಗವ ಕಟ್ಟಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಇಲ್ಲ. ಅಥವ ಜನ್ಮ ಲಿಂಗಧಾರಣವು ದೀಕ್ಷೆಯಾಗಲಾರದೆಂದು ಹೇಗಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದೇ ? ಬಾರದು. ಅದು ಹೇಗೆಂಬತೆ ವೀರಶೈವ ತತ್ವವೂ ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುವಂತಾಗಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಕಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿದವನೆ ಸಾವೋಪಾಯ ದಂಡೋಪಾಯಗಳನ್ನು ತೋರಿ ಹೇಗೆ

ತನ್ನ ವಶವರ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನೊ ಹಾಗೆ ಧರ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾಪಿ
ನಿನಂತೆ ಗುರುವು ಲಿಂಗ ಕಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಅವರನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತರಲು
ಸದಾ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಇರದೆ ಭಕ್ತರ ವ ನೆಗಳ್ಳಿ
ಬಿನ್ನಹವೆಂದರೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳ್ಳುವದು ಲಿಂಗ
ಕಟ್ಟುವುದು ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಕರೆದು ಕೊಡುವುದು
ನಂತರ ಊಟದ ರುಚಿಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ದಕ್ಷಿಣೆಗೋಸ್ಕರ ಬಡ
ಬಗ್ಗರೆನ್ನದೆ ಕಿತ್ತಾಡುವುದು ಆ ನಂತರ ಯಾವಾಗಲಾದರು ತವ್ಮ
ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಪುರೋಹಿತರು ನೋಡುವ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ದಿನ
ವಾರ ತಿಥಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹವನ ಹೋಮಾದಿಗಳೊಡನೆ ದೀಕ್ಷೆಯು
ನಡೆಸುವೆವೆಂದು ಪೇಳುವುದು ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ
ಮಾನ್ಯವಿಧೆಯೆ? ದೀಕ್ಷೆಯಂದರೇನು ಸ್ಥೂಲಪಂಚಭೂತ ಕಾಯದ ಪ್ರಕೃತಿ
ಗುಣವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವುದು. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪಂಚ
ಭೂತ ಕಾಯದ ಪ್ರಕೃತಿ ಗುಣವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ
ಮಾಡುವುದು. ಕಾರಣ ಪಂಚಭೂತ ಕಾಯದ ಪ್ರಕೃತಿ ಗುಣವ ನಷ್ಟವ
ಮಾಡಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಮೋದಿಸುವ ಸ್ಥಳಕುಳ
ಭೇದವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ವಿವರಿಸಿಕೊಡುವದು ಇದೇ ಶಿವಶರಣರು ಮಾಡುವ
ದೀಕ್ಷೆಯು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನವರಿವಿಗೂ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು
ಹೊಂದಿರುವ ಭಕ್ತರುಗಳು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ
೧೦೦ ಜನರಿರಬಹುದು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿರುವುದೇನು
ಮಾಡಿರುವುದೇನು ಇದ್ದ ಲಿಂಗವ ತೆಗೆದು ತಿರುಗಿ ಕಟ್ಟುವಷ್ಟು ಅಷ್ಟು
ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಧಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ತಾನೆ ಕೆಲವು ದಿನ
ಗಳಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯು ನಡೆದಿರುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ದೀಕ್ಷೆ ಆಗಿರುವ ಕೆಲವು ಜನ
ರನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಮುಂದೆ
ನೋಡೋಣ. ಬಸವಯ್ಯನವರ ಉದಾಹರಣೆಯು ಬಹಳ ಗರ್ಭೀಕೃತ
ವಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗವ ಮಗುವಿಗೆ ಧರಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕರ್ತ
ವ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಡದೇ ತೀರುವವು ನಿಜ. ಕೆಲವು ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪ್ರಾ
ಯವೇನು ಜ್ಞಾನವಿರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಜ್ಞಾನ ಅರಿವು ಬೇಕು ಸತ್ಯ.
ದಿನೇ ದಿನೇ ಅರಿವು ಉಂಟುಮಾಡಲು ಯಾರ ಕರ್ತವ್ಯ? ಯಾವಾಗ
ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮಾಡುವರೋ ಆಗಲೇ ಗುರುಗಳು ತಂದೆ ತಾಯಿಗ

ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸೆರೆದಿರುವ ಬಂಧು ವರ್ಗದವರಿಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆ
ಯಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ಲಿಂಗವನ್ನು
ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಪಣೋಪಚಾರ
ವನ್ನು ನಡಸೇಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿ
ಗೆಂದ ನೋಡಿ ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಮಗುವು ದಿನೆ ದಿನೆ ತಿರು
ಗಾಡುವುದಾದರೆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಒಂದು ಕಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಕೊರಳಿಗೆ
ಹಾಕಿ ದೇವರು ಇಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ನೋಡಯ್ಯ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆಯೇ
ವಯಸ್ಸು ಬಂದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಅರುಹು ಆಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿರಬೇಕ
ಲ್ಲವೇ? ಇದಕ್ಕೆ ದೀಕ್ಷೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಸ್ವಾನುಭವವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತ
ದಪ್ಪೆ! ಗುರುಗಳಾಗಲೀ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಾಗಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡದೆ ಜನನ
ವಾದಾಗ ಕಟ್ಟಿದ ಲಿಂಗವು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ
ಕೋಣೆಗೂಡುಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಫೋಟೋಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬೀದಿ
ದೇವರುಗಳನ್ನೇ ಆಗಲಿ 'ಇಗೋ ಅಪ್ಪಾ ದೇವರುಯೆಂದು' ನಾವೇ ತೋರಿ
ಪಹತ್ತುತ್ತೇವೆ. ಈ ರೀತಿ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ
ಮಾಡುವದೆಂದರೆ ಕಟ್ಟುಬಣ್ಣದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಯಾಕಂದರೆ ಆತನಿಗೆ
ಅದು ಹೊಸತಾಗಿರುವದು. ಹಾದಿ ಬೀದಿ ದೇವರುಗಳ ಮೇಲೆಯೆ
ನಿಶ್ವಾಸವು ಹೆಚ್ಚಿ ದೀಕ್ಷೆಯೇತಕ್ಕೆಂದು ಲಿಂಗವಂತ ತತ್ವಗಳನ್ನೇ ಅಲ್ಲಗಳೆ
ಯುವನು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲವು ಶಿಕ್ಷಣವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ. ಈಗ ತಾನೆ ಕೆಲವು ಮಹ
ಸೀಯರು ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರುವರು. ಅವರೆ ನಮಗೆ ಶರ
ಣರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ. ಅದು ಇರಲಿ. ಶಿಕ್ಷಣವಿಲ್ಲದೆ ದೀಕ್ಷೆ ಎಂತು ಉಳಿ
ಯುವದು? ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಹೆಚ್ಚಿನ ದೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ
ದರೆ ಅವರು ಆಚರಿಸುವುದು ಗುರುಮಾರ್ಗವೇ ಜೇರೆಮಾರ್ಗವೇ ಇಡೀ
ಅಯತಲಿಂಗಸಂಬಂದಿಗಳಿಗೂ ಗುರುಮಾರ್ಗವೇ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವೇ
ಬೇರೆ ಇಲ್ಲವು. ಲಿಂಗವಂತ ಸಮಾಜಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮೊದಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕ್ರಿಯೆ
ಯಿಂತಲೂ ನಂತರ ಸ್ಥಳಕುಳ ವಿಚಾರದ ವಿಶೇಷ ಕ್ರಿಯೆಯು ಬೇಕಾಗಿ
ನದರಿಂದ ಸಾರಾಂಶ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಕ್ಕೊಂಡು ಲಿಂಗದುತ್ಪ
ತ್ತಿಯಂತಲೂ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕಡೆಯುವರೆಗೂ ಶರಣರ ಅನುಭವ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂ
ದರೆ ಪರ್ಯವಸಾನವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಾ ಬೇರೆ
ಇಲ್ಲವು. ಮತ್ತೆ ಗುರುವು ದಯಾಮಯನಾಗಿರುವದರಿಂದ ನಾವುಗಳು

ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಾಹಿ ತಪ್ಪೆನ್ನದು ಪ್ರಭೆ ನಿನ್ನದು ಎಂದು ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ
ಳಿಗೆ ಕಂಕಣಬದ್ಧರಾಗುವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವು. ಇದಕ್ಕೆ ಶಿವಶರಣರ

ವಚನ— ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವುದು. ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿವುದು. ಹುಸಿಯ
ನುಡಿದು ತಪ್ಪುವ ಪ್ರಪಂಚಿಯನೊಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ
ಸಂಗಮದೇವಾ.

ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಹನೀಯರು ಪತ್ರಿಕಾ ಮೂಲಕ ಸಲ
ಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ನೋಡಿದರೆ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಸವಿದರೆ ಹೇಗೆ ಬೇರೆ
ರುಚಿ ಇರುವದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ.

ಆಡಿದರೇನು ಹಾಡಿದರೇನು ಓದಿದರೇನು
ತ್ರಿವಿಧದಾಸೋಹವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕರ? ಆಡದೆ ನವಿಲು
ಹಾಡದೆ ತಂತಿ ಓದದೆ ಗಿಳಿ? ಭಕ್ತಿಇಲ್ಲದವರನೊಲ್ಲ
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿನ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ.

(ಲೇಖಕರು— ರಾ॥ ಬಾ॥ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಬಿ ಏ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ. ವಿಜಾಪುರ)

ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ

(ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಮುಗಿದದ್ದು)

ಈ ಶಿರೋನೇಮದ ಕೆಳಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ವೀರಶೈವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿ ದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ವಿವೇಚಿಸುತ್ತ ಬಂದಿ ದ್ದೇವೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾ ತನ ಧಾರ್ಮಿಕಗ್ರಂಥಗಳಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅವುಗಳ ತರುವಾಯ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾಲವು ಬಂದೊದಗಿತು. ಆಗ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಕಟ್ಟು ಕಥೆಗಳು ಜನರ ರಂಜನೆಗೋಸ್ಕರ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ದೇವತೆಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ ಈ ದೇವರುಗಳು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವು. ಇವುಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯ ದೇವಾಲಯ ಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಹತ್ತಿದವು. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಹೆಂಡಿರು, ಮಕ್ಕಳುಗಳು, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು ಏಹ ಇರುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸರಸ್ವತೀ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣಪತಿ, ಷಣ್ಮುಖ, ವೀರಭದ್ರ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಇವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಇವರ ಪೂಜೆಗಳೂ ಸಹ ಜನ ರಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಹತ್ತಿದವು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮೂಲಕ ದೇವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಗಳಿದ್ದವು. ಬರಬರುತ್ತ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರೂ, ಶಿವ ಭಕ್ತರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡ ಹತ್ತಿದರು; ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಹ ಮಾಡತೊಡಗಿ ದರು. ಇದರಿಂದ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಂಟಾ

ಯಿತು. ಮತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಉಚ್ಚ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಹುಜನ ಸಮಾಜವು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಈ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕಲಹಗಳು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವನ್ನು ತಾಕದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ದೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ ಈ ಶಿವಶರಣರು ಶಿವೋಪಾಸಕರಾಗಿ ವಿಷ್ಣುದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದ್ದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪವು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ದಡೆಯಾವ ಶಿವಶರಣರು ಮಾತ್ರ ಈ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ, ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಅವನು ಸಂಸಾರರಹಿತನೂ, ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ, ಎಂದು ಯಾವ ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಗಳು ಸಾರುತ್ತವೆಯೋ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪ್ರಬಲನಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ್ದು ಕ್ರಿ. ಶಕೆ ೧೧೬೭ರಿಂದ ೧೧೮೭ರ ವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ೫-೬ ವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ. ಮುಂದೆ ಮಧುವರಸ ಹರಳಯ್ಯಗಳು ವಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷೋಭವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅಗಿನ ಶಿವಶರಣರು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವದು ಅಶಕ್ಯವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರು ಅತ್ಯಪರಂ ಪ್ರಜೆಗಾಗಿ ಉಳವಿಯ ಮಹಾ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾದರೂ ಕೂಡ, ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಕಾರರೂ, ಶಿವಶರಣರೂ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರಪಡಿಸಿದರು. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಅವರ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಇಂಥ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳು ಶಿವಶರಣರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ ಇವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ

ವೀರಶೈವ ಕಲಹಗಳಾಗಲು ಅಥವಾ ಈ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು, ಯಾರು ಕಡಿಮೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ವಾದಗಳೇಳಲು ಕಾರಣವು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಈ ತೆರದ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಕೂಡದೆಂದು ಅವರ ಅನೇಕ ಉಕ್ತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿ ಹೋದ ಶಿವಶರಣರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ವಚನಗಳನ್ನು ನಾವು ಚನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಅಂದರೆ ನಾವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಈ ವಿಷಯದ ಸತ್ಯತೆಯು ವಾಚಕರಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗದೆ ಇರದು. ರಾಮಚಂದ್ರನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವೆಂದು ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಶಿವಭಕ್ತರು ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಪೂಜಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಅವರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತನ ಹೆಸರುಗಳುಳ್ಳ ಅನೇಕ ವಚನಕಾರರು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ! ಹಾಗೆಯೇ ಈ ವಚನಕಾರರು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿದ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ರಾಮನ ಹೆಸರುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ!! ಇದು ಲಕ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾವು ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ವಾಚಕರ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇವೆ.

ಮೇದರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಚನಕಾರನು. ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ರಾಮನಾಥ' ಎಂದು ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಮ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ!

ರಘುಪತಿಯ ಮುದ್ರಿಕೆಯು "ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ" ಎಂದಿದೆ.

ಏಕಾಂತದ ರಾಮಯ್ಯನು ವೀರಶೈವ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ರಾಮನ ಹೆಸರನ್ನೇ ತನಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾದ "ಏಕಾಂತ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ" ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಈ 'ರಾಮ' ಶಬ್ದವು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೇರಮಿಂಡದೇವನೆಂಬ ವಚನಕಾರನು "ಐಘಟದೂರ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ" ಎಂದು ತನ್ನ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಮಾವರ ಚನ್ನಯ್ಯನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ "ಕಯ್ಯುಳಿಗತ್ತಿ ಕಲಿಗೊಂಡಿ ಕೆಡೆಯೊಗಬೇಡ. ಅರಿ ನಿಜಾತ್ಮರಾಮನಾ" ಎಂಬ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಪರಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವನ್ನು ರಾಮ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ.

ತಳವಾರ ಕಾಮಿದೇವನು "ಕಾಮಹರಪ್ರಿಯ ರಾಮನಾಥಾ" ಎಂತಲೂ, ಬೇರೆ ಮೂವರು ವಚನಕಾರರು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ "ಮಹಾಲಿಂಗ ಚನ್ನರಾಮ" ಎಂತಲೂ "ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ" ಎಂತಲೂ "ಶಾಂತರಾಮಲಿಂಗ" ಎಂತಲೂ ತಮ್ಮ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಚಂದಿಮರಸನೆಂಬ ವಚನಕಾರನು "ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮ" ಎಂದು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನು.

ಗುಪ್ತಮಂಚಣ್ಣನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ತೆರನಾಗಿದೆ. ಅದು "ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ ರಾಮನಾಥಾ" ಎಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ 'ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವು' ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅವನಿಗೆ ಏಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆವನ ಒಂದು ವಚನವು ಹೇಗಿದೆಂಬದನ್ನು ವಾಚಕರು ವಿಚಾರಮಾಡ ತಕ್ಕದ್ದು. ಅದು ಆವುದೆಂದರೆ :—

"ಜಗವೆಲ್ಲ ಗೋವಿನ ಹಂಗು. ನರಸುರಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಗೋವಿನ ಹಂಗು. ಸಕಲ ಜೀವಾಧಾರ, ಗೋಮಯ, ಗೋಕುಲಕ್ಕೊಡೆಯ, ಗೋ ಪ್ರಣವಸ್ವರೂಪ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ ರಾಮನಾಥಾ"

ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಅನೇಕ ವಚನಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಿರಷ್ಟೇ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಗೋಚರಿಸುವ ಬನಗಳು, ಬಳ್ಳಿಗಳು, ಚಲಿಸುವ ಹವೆಯು, ಬಿತ್ತುವ ಬೀಜ, ಇವೂ ಕೂಡ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಳೆ ಎಂದು ಅವರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಪೇರೆಗೆ ಈ ವಚನಕಾರನು ಗೋವಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಈ ಗೋವಿಗೂ ನಾರಾಯಣನಿಗೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು "ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯ ರಾಮನಾಥಾ" ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ.

ವೀರಶೈವ ವಚನಕಾರರು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಡುಹಗೆಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಮೇಲೆ ತೋರಿಂದ ಅವರು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೇ?

ಈ ಸಂಗತಿಯು ಆಗಿನ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಂಪಿಹರ ಕವಿಯು ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ವಾಚಕರು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅದ್ದರಿಂದ ಪರ ಇವರಲ್ಲಿ ವಿಭೇದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಕೂಡದೆಂಬ ಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೆಯೇ ಅವನ ಸೋದರಳಿಯನಾದ 'ರಾಘವಾಂಕನು' ಶ್ರೀರಾಮನ ಹೆಸರನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಉಭಯತರು ಹಿಂದುಗಡೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೂ ಕೂಡ, ಅವರು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡಿ ಶಿವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೇರೊಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬರಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ ವಿಷ್ಣು ವಿನ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಆಪ್ಪೇಷ್ಟವಾದುದು ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯು ವೀರಶೈವ ಪರಿಗೆ ತೋರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು 'ಮಾದರಸ' ಎಂದು ಇದೆ ಇದು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೆಸರಾದ 'ಮಾಧವ-ಅಥವ' ಎಂಬುದರ ಬೇರೊಂದು ರೂಪವದೆ.

ದೇವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಈ ತರದ ಉದಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಬಹುಜನ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಆಗ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಉಂಟಾಗಿರದು. ಇದು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ೧೧, ೧೨, ೧೩ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಹರ ವಿಭೇದವನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿದ ದೃಷ್ಟಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಐಹೊಳೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆಗೆ ಒಂದೇ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳೂ ಅವುಗಳ ಮಗ್ಗುಲುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳೂ ಇರುವದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ತೀರ

ದಲ್ಲಿರುವ ಹರಿಹರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಯು ಹೊರಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಏತರ ದ್ಯೋತಕವು? ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಇತರ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಅವನ ಅಂಶಗಳು ಇವೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೋ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕು. ೧೨ನೇ ೧೩ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಕಾರರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು ಆಗ ಅವರ ಉದಾರ ವಿಚಾರಗಳು ದೇಶಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಹೊಂದಿರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು. ಇಂಥ ದೇವಾಲಯಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹರ-ಹರ ವಿಷಯವನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

'ವೀರಶೈವರ ಪೂರ್ವದ ಹೆಸರು ಯಾವುದು" ಎಂಬ ತಿಕೋಲೇಖದ ಕೆಳಗೆ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಪುಟ ೧೩, ೧೪ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೮—೧೦ ಲೇಖಗಳು ಅನೇಕರ ಮಹನೀಯರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಬರೆದ ಕೆಲವು ಲೇಖಗಳಲ್ಲಿ 'ವೀರಶೈವ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದಿಲ್ಲೆಂದು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಕಾಲದ ವೀರಶೈವ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವು ದೊರಕುವದಿಲ್ಲ ವ ತ್ತ ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹರಿಹರದೇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಈ ಶಬ್ದವು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇವೇ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾವು ತೋರಿಸಿದ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವಾದವುಗಳು ಹೀಗೆಊಹಿಸಲು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳೂ ಇವೆ ಎಂಬದು ಈ ಲೇಖವಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿವ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುವದು. ಆಗ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ಶಿವಶರಣರು ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಿಬ್ಬನಾದ ಶಿವನನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ವೀರಶೈವ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವದಿಲ್ಲ. ತಾವು ವೀರಶೈವ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಉಪಯೋಗಿಸುವಲ್ಲಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಶಿವನ ಭಕ್ತರು ಎಂಬ ಭಾವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವ-ವಿಷ್ಣು ಈ ದೇವತೆಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಕೋಲಾಹಲಗಳೆದ್ದವೋ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಶಬ್ದವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರಬೇಕು. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಚೋಳ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ವೀರವೈಷ್ಣವರು ವೀರಶೈವರು, ಎಂಬ ಪಂಗ

ಡಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು. ತಮಿಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ "ವೀರಶೈವ" ರು ಪಂಗಡವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಈ ದೇವತೆಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೋರಾಟಗಳು ಎದ್ದವೋ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ವೀರಶೈವ ಶಬ್ದವು ಉದ್ಭವಿಸಿರಬೇಕೆಂಬ ಅನುಮಾನವು ಉಂಟಾಗುವದಲ್ಲಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಜಗಳಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿದ ಶಿವಶರಣರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ತಾವು 'ವೀರಶೈವ' ರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರು ತಾವು ಶಿವಭಕ್ತರು, ಲಿಂಗವಂತರು, ಲಿಂಗಾಯತರು ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡಿರುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆನೋ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹರಿಹರನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ "ವೀರಶೈವ" ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಹತ್ತುತ್ತದೆ ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಶಿವ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಈ ದೇವತೆಗಳ ವಿಷಯದ ವ್ಯಾಂತದಲ್ಲಿ ವಾದಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವೈಷ್ಣವ ಮತವು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿತು. ಈ ಮತದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟು ಶಿವ ಮತ್ತು ಶಿವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯ ಸ್ಥಾನವು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದರಿಂದ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ವಿವಾದಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ವೀರಶೈವರು, ವೀರವೈಷ್ಣವರು ಎಂಬ ಪಂಗಡಗಳುದ್ಭವಿಸಿದವು.

ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದೀಚೆಗೆ ಮುಂತಾದ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳ ಅಧ್ಯಾಸವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಹತ್ತಿತು. ಬಹುಶಃ ಅದು ನಿಂತು ಹೋಯಿತೆಂದರೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ಬದಲು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಭಾವವು ಹೆಚ್ಚಹತ್ತಿತು. ಅದರಿಂದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಉದಾರ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ರೂಢಿಯು ತಪ್ಪಿ

ಹೋಗಹತ್ತಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಪುರಾಣಗಳೂ ಬರಿಮುಖ್ಯ
ತ್ತಿದವು. ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಇವರು ಯಾ
ಗಲೂ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವರು. ಮತ್ತು ಅಂಥ ಗ್ರಂ
ಯನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಬೀರುವಂಥವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ
ರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತ ಸಂಗತಿಗಳು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡ
ತ್ತಿದವು. ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಕೇವಲ ವಾಙ್ಮಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹ
ತ್ವದವಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರ ವಿಚಾರಗಳ
ಹೊಳಹು ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾಲದ ಶಿವ, ಪಾರ್ವತಿ
ವೀರಭದ್ರ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಹೆಚ್ಚಾಗಹತ್ತಿತು. ಹೀಗೆ
ವಚನಕಾರರ ಉಕ್ತಿಗಳ ಮಹತ್ವವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಹತ್ತಲು ಅವುಗಳ
ಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೂ ಕೂಡ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು
ಹೋಯಿತು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ 'ಶಿವ' ಎಂದರೆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ
ನಾಗಿರುವ ದೇವತೆ ಎಂಬ ಭಾವವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಪುನಃ ಪ್ರಾದು
ರ್ಭವಿಸಿತು. ಆಗ ಶಿವನ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಲೀಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳು
ರಚಿಸಲ್ಪಡಹತ್ತಿದವು. ವೀರಶೈವ ಮಹಾಕವಿಯಾದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ
ಪಂಡಿತನು ಬರೆದ ಚನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣವು ಶಿವನ ೨೫ ಲೀಲೆಗಳ
ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ "ವೀರ
ಶೈವ" ಈ ಹೆಸರಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ್ಯವು ಉಂಟಾಗಹತ್ತಿತು. ಆದರೆ ಬಹುಜನ
ಸಮಾಜವು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಪೂರ್ವದ ಹೆಸರುಗಳಾದ, ಲಿಂಗಾಯತ,
ಲಿಂಗವಂತ, ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜ
ದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದವು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳು
ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾದವು ಎಂಬುದರ ವಿಷಯ
ವಾಗಿ ನಾವು ಒಂದು ಲೇಖ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆವು. ಈ
ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಿನದೇ ಕಡೆಯ ಲೇಖವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು
ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿರಬಹುದು.
ಅವುಗಳನ್ನು ವಾಚಕರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ರ
ವಿನಂತಿ ಇದೆ.

ಪಾದೋದಕ.

(ಲೇಖಕ— ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಪ್ಪ ಕರಬಸಪ್ಪ ಮಾವಿನ
ಮು. ಸವದತ್ತಿ, ಜಿ. ಬೆಳಗಾವ)

[ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚಾರಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾದವುಗಳು. ಇವುಗಳ ಮರ್ಮವು ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ರೂಢವಾಗಿ ರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಬಹುಜನರು ಅವುಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಶೈವ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಶೈವಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೂ ವೀರ ಶೈವಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೂ ಮಹದಂತರವಿರುತ್ತದೆ. ಶೈವಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮದ ಅನೇಕ ಆಚಾರಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವು ಮನುಷ್ಯನ ಉಚ್ಚತರದ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾಗಿರುವ 'ಲಿಂಗ' ಇದರ ಅರ್ಥದ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಇರುವದರಿಂದ 'ಲಿಂಗಧಾರಣ' ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆಂ ಬುದು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅನೇಕ ಲೇಖಗಳಿಂದ ವಾಚ ಕರಿಗೆ ಕಂಡುಬರದೆ ಇರಲಾರದು. ವೀರಶೈವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಚರ ಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಪಾದೋದಕ ಇದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ವಿಪರೀತ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಆವರಣದ ಉದ್ದೇ ಶವು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು ಮತ್ತು ತಾನು ಇವು ಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಭಾವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಧವಿ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಶಿವಶರ ಣರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವದು ಬಹು ಅವಶ್ಯವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದುಬಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಪತ್ರವ್ಯವ ಹಾರವನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ ಅದರ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಾಚ ಕರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ— ಸಂಪಾದಕ]

ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಬಂದ ಹೂಲೀ ಹಿರೇಮಠದ ಶ್ರೀಸಿದ್ಧಿ
ಕಂಠ ಚರಮೂರ್ತಿಗಳವರು " ತತ್ವಪದಗಳು " ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪುಸ್ತ
ಕವನ್ನು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾದೋದಕದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ
೨ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವು:— ಜಂಗಮದ
ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಎರೆಯುವದು ಸರಿಯಾದದ್ದಲ್ಲ. ಜಂಗ
ಮರು ಲಿಂಗಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದರೆ ಅವರು ತಾವೇಕೆ ಲಿಂಗಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು
ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ? ತಾವೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸುವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಹಾಕುವದು ಮಹಾಪಾಪವಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಬರೆಯು
ತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿದ ಪದಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ:—

(೧)

ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಎರೆಯುವರೋ। ಪಾದೋದಕ।
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಎರೆಯುವರೋ ॥ಪಲ್ಲ॥
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಎರೆಯುತ ಜಂಗಮರೆಲ್ಲರು। ಲಿಂಗದ್ರೋಹ।
ಮಾಡಿ ಭಂಗಪೊಂದುತಲಿಹರೋ ॥೧॥
ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸುತ। ಮುಕ್ತಿಯ ಬೇಡಿ।
ಅಂಗದೋಳ್ ಕಟ್ಟಿಹರೋ। ಜಂಗಮ
ದೈವತಲಿಂಗವೆಂದರಿಯದೆ। ಜಂಗಮ
ಪಾದದಿ ಲಿಂಗವಿಡುವರಯ್ಯೋ ॥೨॥
ಜಂಗಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು। ಪಾದೋದಕ।
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಎರೆವರೇ। ಜಂಗಮ
ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದರೆ ತಾನು ಜಂಗಮ। ಲಿಂಗವ
ಕಟ್ಟುತ ಪೂಜಿಸುವನ್ಯಾಕೋ ॥೩॥
ಗುರು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರು। ಅರಿಯದೆ ತಮ್ಮ
ಪರಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು। ಚರಣ
ದುದಕದಿಂದ ಭರದಿಂದ ತೊಳೆಯುತ
ದುರಿತವ ಮಾಡುತ। ನರಕ ಪೊಂದುವರಯ್ಯೋ ॥೪॥
ಸಿದ್ಧಿಸೌಖ್ಯವನೀವ। ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ಶುದ್ಧೋದಕದಿಂದ। ಸಿದ್ಧನಂಜೇ

ಶನು ಪೇಳುವ ರೀತಿಯಿಂ। ಶುದ್ಧ
ಪೂಜೆಯು ಮಾಡಿ। ಸಿದ್ಧಿ ಪೊಂದದೆ ಜನರು ॥೪॥

(೨)

ಪಾದೋದಕವನು। ಎರೆವರು ನೋಡೊ ॥ಪಲ್ಲ॥
ಭೇದವನು ಮಾಡುತಲಿ ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ॥ಅ॥
ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಬೇಡಿ।
ಜಂಗಮ ಲಿಂಗವರಿಯದೆ ಮೂಢರು ತನ್ಮ್ಯ ॥೧॥
ಜಂಗಮ ಲಿಂಗದಿಂದಧಿಕನೆಂದರೆ ತಾ।
ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸುವದು ತರವಿಹುದೇ ॥೨॥
ಲಿಂಗದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿದೆಂದರೆ ತನ್ನಯ।
ಅಂಗದ ಜಲವನು ಎರೆವುದು ಸರಿಯೆ ॥೩॥
ಪಾದೋದಕವನು ಪೇಯ ಪದಾರ್ಥಕೆ
ಶೋಧಿಸಿ ಹೋಲಿಸಿ ಪಾಪವ ಮಾಡಿ ॥೪॥
ಪಾದೋದಕವನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿ।
ಸಾಧಿಸಿ ತತ್‌ಪ್ರಸಾದವ ಮಾಡಿ ॥೫॥
ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶನ ತತ್ವವ ತಿಳಿಯದೆ।
ಶುದ್ಧ ಪಾಪದ ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ ಜನರು ॥೬॥

ಆದರೆ ಲಿಂಗಾಯತ ಮತದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಅನಾದಿ ಕಾಲ
ದಿಂದ ಜಂಗಮರ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಎರೆದು ಅದನ್ನು ಸೇವಿ
ಸುವದು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಶಿವಾಗಮಗಳನುಮತವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ
ಪಾಲಿಸಿದ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ
ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಗಮಪ್ರಮಾಣ ॥ ಮುತ್ಪಾದತೋ ಯೇ ದೇವಾನಾಂ
ಪರಮೇಶ್ವರೀ ॥ ಪ್ರಮುಖಾನಾಂ ಪಾದ
ತೋಯೇಮದಿಚ್ಛಾವರ್ತತೇ ನಿಶಂ ॥
ಚರಪಾದೋದ್ಭವಂ ತೀರ್ಥಂ ಲಿಂಗಮಜ್ಜನ
ಮುತ್ತಮಂ ಅಂಗುಲೀಭ್ಯಃಪಂಚಧಾರಾನಾಮಿ
ಕಾಗ್ರಗತಾತಥಾ। ಪ್ರಣೇಷ್ಟಭಾವಲಿಂಗಂಹಿ
ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಶಿವಮಂತ್ರತಃ। ಪಂಚಾಂಗುಲಿ ಶಿಖಾ

ನೈವೇದ್ಯಸ್ವೀಕುರ್ಯಾದ ಪ್ರಮಾದತಃ ॥
ಲಿಂಗಸ್ಥಾಪನ ಕಾಲೇ ತು ಪಾದತೋ ಯಂ ಶುಭಾವಹಂ । ವಿನಾಪಾದಾಂಬುದೇವೇತಿಪ್ರೇತ ಆಂಗವಿತಿಸ್ಮೃತಂ ॥
ಏಕ ಯೇವ ಶಿವಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸರ್ವಾನುಗ್ರಹಕಾರಕಃ ।
ಗುರು ಜಂಗಮಲಿಂಗಾತ್ಮಾವರ್ತತೇಭುಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿದಃ

ವೀರಶೈವಾಚಾರಪ್ರದೀಪಿಕಾಯಾಂ ॥
ಚರಪಾದೋದ್ಭವಂ ತೀರ್ಥಂ ಗುರುಲಿಂಗಚರಾನ್ವಿತಂ ।
ತ್ರಿಧೋದಕವಿತಿಪ್ರೋಕ್ತಂ, ಪಂಚಾಂಗುಲಿಪರಿಗ್ರಹಂ ।
ಸ್ಪರ್ಶೋದಕಂ ಚತುರ್ಥಂಚ, ಸ್ವೇಷ್ಟಲಿಂಗೆಸಮರ್ಪಣಂ ।
ಪಂಚಮಮಂಚಾವಧಾನಂಚ, ಜಿವ್ಹಾಸ್ವೀಕಾರಮೇವಚ ।
ಷಷ್ಠಮವಾಪ್ಯಾಯನಂಚೈವ, ಲಿಂಗಮುದ್ಧೃತ್ಯಪೀಯತೆ ।
ಹಸ್ತೋದಕವಿತಿಜ್ಞೇಯಂ, ಸಪ್ತಮಂಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ ।
ಪರಿಣಾಮೋಷ್ಪವಾಖ್ಯಾತಂಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರಸಮರ್ಪಿತಂ ।
ನವಮಂಪಾತ್ರಮುದ್ಧೃತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಮೇತಿಚಗೀಯತೆ ।
ದಶಮಂಪುಂಡಿತಂಚೈವಪತ್ಯೋದಕವಿತಿಸ್ಮೃತಂ ।
ಏವಂದಶವಿಧಂಜ್ಞೇಯಂಪಾದೋದಕ ಸಲಕ್ಷಣಂ ।
ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಂಕಲ್ಪ್ಯತೆತಸ್ಮಿನ್ಸಯಾತಿನರಕಾರ್ಣವಂ ।
ಗಂಗೇವಜಪವಿತ್ರಂತುನಿತ್ಯಕೈವಲ್ಯದಾಯಕಂ ।

ಜಂಗಮ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಎರೆಯಬೇಕೆಂದೂ ಎರೆಯದಿದ್ದರೆ ಆ ಲಿಂಗವೇ ಶುದ್ಧವಲ್ಲವೆಂದೂ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವೆಂದರೆ ಒಂದೇ ಎಂದೂ ಮೇಲೆ ಬರೆವ ಆಗಮಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ವಾಚಕರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ.

---

(೯೯) ಆವಾವ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮವೇ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ. ಪಾದತೀರ್ಥವನ್ನು ಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ, ಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಬುದೇ ಮಂತ್ರ. ಬೇರೆ ಮಂತ್ರ ಬೇಗೆಯಲ್ಲದೆ, ಲಿಂಗಜಂಗಮ ಹೊರತಿಯಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದ ಕಂಡೆನಾಯಿತ್ತಾದಡೆ, ಎನಗಲ್ಲದ ದ್ರವ್ಯ. ಎನಗಿದೇ ಭಾಷೆ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ.

(೧೦೦) ಎಲ್ಲ ವ್ರತಕ್ಕು ಜಂಗಮಪ್ರಸಾದವೇ ಪ್ರಾಣ. ಎಲ್ಲ ನೇಮಕ್ಕೂ ಜಂಗಮದ ದರ್ಶನವೇ ನೇಮ. ಎಲ್ಲ ಶೀಲಕ್ಕೂ ಜಂಗಮದ ಪಾಟವೇ ಶೀಲ. ಇಂತೀ ವ್ರತನೇಮಶೀಲಂಗಳೆಲ್ಲವು ಜಂಗಮದ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಶುದ್ಧವಪ್ಪ ಕಾರಣ ಆ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣಾಭಿಮಾನ ಈ ಮೂರ್ತ್ಯವ ಕಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದೆನಾದಡೆ ಎನಗದೇ ದೇಹ. ಆ ಜಂಗಮದ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸಕಲ ದ್ರವ್ಯ ಪವಿತ್ರ. ಆ ಜಂಗಮದ ಪಾದತೀರ್ಥದಿಂದ ಘನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಜೀವಕಳೆ ಆ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಘನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿ. ಇಷ್ಟನರಿದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವ ಮಾಡಿದಡೆ, ಎನಗೆ ಕುಂಭಿನೀಪಾತ ನರದಲ್ಲಿ ನಾಯಕನರಕ ತಪ್ಪದು. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಸಹಿತವಾಗಿ ಮುಳುಗುವೆನು.

(೧೦೧) ಭಾಜನಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾಂಗವ ಮುಸುಕಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಾರ ನಿಃಸನವಾಗಿರಬೇಕು. ಸರ್ವರ ಸಂಗವಿಲ್ಲದೆ ಇರಬೇಕು. ಒಡೆಯರು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ನಿಗರ್ವಿಯಾಗಿ, ಬಂದುನಿಂದುದ ಜಂಗಮಲಿಂಗದ ಮುಂದಿರಿಸಿ ಅವರು ಕೈಕೊಂಡು ವಿಕ್ಷಪ್ರಸಾದವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ, ಗುರು ಲಿಂಗಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸಂದುಸಂಶಯವಿಲ್ಲದೆ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ನಿಂದುದು ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಂಗ.

(೧೦೨) ಬಸವಣ್ಣ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಪ್ರಭು, ವೀರಮಡಿವಳ, ನಿಜಗಣ ಶಿವಯೋಗಿ, ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಮೋಳಿಗಯ್ಯ, ಅಯ್ದಕ್ಕಿಯ ಮಾರಯ್ಯ, ಸಿಂಹಾಸನ ಲಾಸುಯ್ಯ, ಅಜಗಣ್ಣ, ಶಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ, ಮಂತಾದ ಏಳ್ನೂರೆಪ್ಪತ್ತು ಅಮರಗಣಂಗಳು ಕೊಟ್ಟ ವ್ರತ ನೇಮ. ಆ ಪ್ರಸಾದ ಎನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನ. ನಿಮಗೆ ಮತ್ಯ್ರದ ಮಾಣಿಹವ ಲಿಂಗಪಸ್ಸಕ್ಕೆ ಎನ್ನ ವ್ರತದಲ್ಲಿ, ಎನ್ನ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ, ನಾ ಹಿಡಿದ ನೇಮದ ಧಾನೆಯಲ್ಲಿ, ನಾ ತಪ್ಪಿದಡೆ, ತಪ್ಪು ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೇಳಿದಡೆ, ನಾ ಸತ್ತೆಹೆನೆಂದು ಕೂಡಿದಡೆ, ಮತ್ತೆ ಶಸ್ತ್ರ ಪವಾಹಿ ನೀರು ನೇಣು ವಿಷ

ಔಷಧಿಯಿಂದ ಘಟವ ಬಿಟ್ಟಡೆ, ನಿಮ್ಮಾಕೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಗಿ, ಕೈಲಾಸ
ಭಿನ್ನದೋರಿದಲ್ಲಿಯೇ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ಲ್ಲಿಯೇ ಲೀಯ್ಯ.

(೩೩) ಅರಸಿಗಾಚಾರ ಅನ ಸರಣೆಯಾಯಿತ್ತೆಂದು ಸದಾಚಾರ
ಗಳೆಲ್ಲ ಬನ್ನಿ ಎಂದು, ಹೂಲಿಗೆ ಹಾವ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾವ ಕೆ
ನಂತೆ ದ್ರವ್ಯದ ಮುಖದಿಂದ ಸರ್ವರೂ ಕೂಡಿ ತಪ್ಪನೊಪ್ಪಿಕೊಂ
ಎಂದು ದೊಪ್ಪನೆ ಬೀಳುತ್ತ, ತನ್ನ ವ್ರತದ ದರ್ಪಗೆಟ್ಟ ಕಂಬಕ್ಕೆ
ಅಮುಂಗಲವ ತಿಂಬವನಂತೆ, ದಂದುಗವ ನೋಡಾ. ಇವನ ಸಂಗ
ಮಾಡಿದವನು ಆಚಾರಕ್ಕಂದೆ ಹೊರಗು. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇ
ಶ್ವರಲಿಂಗವೇ ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ.

(೩೪) ಜಾಟು ಗುಂಡು ಬಂಧನ ಕಲಹಕೇತ ಯಾಜಕ ಪಗುಡಿ
ಪರಿಹಾಸಕಂಗಳಿಂದ ಬೇಡಿ ತಂದು ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ
ಹೆನೆನಬಹುದೇ? ಮಾಡವ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಬವರಾರೆಂದು
ತಾನರಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೇಡಬಹುದೇ? ತಾ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿಕೆ
ನೆಂದು ಕಾಡಬಹುದೇ? ತಾ ದಾಸೋಹಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಾ
ದಾಸನಾಗಿ ಸಲ್ಲೀಲೆಯಿಂ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ
ತಾನಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಹೆನೆಂದು ಎಲ್ಲರ ಬೇಡುವ ಕಲ್ಲಿದೆಯ
ವನೊಲ್ಲ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ನೇಮ.

(೩೫) ಪಂಚಾಚಾರ ಶುದ್ಧವಾದ ಸದ್ಭಕ್ತಂಗೆ ಪಾದತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾ
ದದಲ್ಲಿ ನಿರುತಂಗೆ ಆ ವ್ರತನೇಮವ ನಡಿಸುವ ಸದ್ಭೈವಂಗೆ ಆತನ
ಸುಕಾಯಕದಿರವೆಂತೆಂದೊಡೆ ತಾ ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾಂಬುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕೊಲ್ಲದೆ
ಕೊಲ್ಲುವವಕ್ಕೊಡಂಬಡದೆ ತಾ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಅಧಮ ವಿಶೇಷ
ವೆಂಬುದನರಿತು ನಡೆನುಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ಲಿಂಗವನೊಡಗೂಡಿಪ್ಪ
ಕಾಯಕದಿ ನಿರುತನಾಗಿ ಆ ಮುಖದಿಂದ ಬಂದ ದ್ರವ್ಯವ ಗುರುಲಿಂಗ
ಜಂಗಮದ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡ ಸದ್ಭಕ್ತ ಆ ಪ್ರಸಾದವ
ಕೊಂಡ ಗುರುವಿಂಗೆ ಇಹಸುಖ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪರಸುಖ, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಪರಂ
ಸುಖ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕಾ ಭಾವಪ್ರಸಾದವೆ
ಪರಮಪದ.

(೩೬) ಅಸಿ ಮಸಿ ಕೃಷಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮುಂತಾವ ನಾನೊಪ್ಪ
ಮಾಡಿ, ಭಕ್ತರ ಪಡುಗ ಪಾದತ್ರಾಣ ಪಹರಿ ಬಾಗಿಲುವಾಡ ಬೊಕ್ಕಸ
ಬೇಗ ಮುಂತಾದ ಊಳಿಗವಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವ್ರತಕ್ಕೆ ಊನಯುವಿ
ಪ ಮಾಡುವ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡೆಯಾಗದೆ ಈ ಭಕ್ತನ ಅಂಗಣವೇ
ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರ. ಆತನ ಮನೆಯು ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿಪ್ಪ ರಾಮೇ
ಶ್ವರಲಿಂಗದಾಶ್ರಯ.

(೩೭) ಎನ್ನಂಗ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿನ್ನ ಗೋ ವತ್ಸ ಮೊದಲಾದ ಘಟ
ಕ್ಕೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ಪಂಚಾಚಾರ ಶುದ್ಧ ನೇಮ ಭಾವ ತಪ್ಪದೆ
ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲದೆ ತೃಣ ಉದಕವ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಎನ್ನ ಸೀಮೆಗೆ
ಎನ್ನ ವ್ರತಾಚಾರಕ್ಕೆ ನಾ ಕೊಂಡ ಗಮನಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದಡೆ, ಆಚಾರವೇ
ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ.

(೩೮) ಎನ್ನ ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಾಗಾಗ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿಹೆನೆಂಬುದು ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತದ
ಕರೆಯೋ, ಆ ವಸ್ತುವಿಗೆ ನೀ ತೃಪ್ತಿಯ ಮಾಡಿಹೆನೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವೋ? ನಿ
ಷದ ಬೂಡದಂತೆ ಅವೃತವ ಪುಟ್ಟಿಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಭೇದಿ
ಸಿದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಹಭೋಜನದ ಭಾವವ ನಿನ್ನ ನೀನೇ ತಿಳಿ ಆಚಾ
ರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

(೩೯) ಲಿಂಗಕ್ಕೂ ತಮಗೂ ಸಹಭೋಜನವಾದಲ್ಲಿ ಇದಿರಿಟ್ಟ
ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತೋರಿ ತಾ ಕೊಂಬಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟವಾಯಿತ್ತು.
ಪ್ಪನ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕಿದ್ದೇಕಾಂತ ಸತಿಕೂಟಂಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ
ದೃಷ್ಟವಪ್ಪ ಸಹಭೋಜನವಾವುದಯ್ಯಾ? ಯೋಸಿಸ್ಸಪ್ಪ ಸುಷುಪ್ತಿ ಮುಂತಾದ
ಭಾವದ ಸಹಭೋಜನವೆಲ್ಲಿದ್ದೀತು? ಆ ಭೋಜನದ ಸಹಭೋಜನದ
ಸಂಬಂಧ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀತು? ಅದು ಕಲ್ಲಿನೊಳಗಣ ನೀರು, ನೀರಿನೊಳಗಣ
ಬೆಲೆ. ಅದಾರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ ನೋಡಾ. ಅದು ಕಾಯದ ಹೊರಗಾದ
ಮಾಯಾಮಯದ ಹೊರಗಾದರ್ಪಿತ. ಇಂತೀ ಗೊತ್ತು ಮುಟ್ಟಿ ಸಹಭೋಜನದ
ಭೇದವಲ್ಲವಂಗೆ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಸಹ
ಭಾವದ ಭೋಜನವಾಗಿಪ್ಪನು.

(೪೦) ಕಾಮುಕಗೆ ದುರ್ಜನಗೆ ಕಪಟಿಗೆ ಹೇಮ ಜೋರಗೆ ಕಟುಕ
ನಪ್ಪಾಗೆ ಆವ ಭಾವದ ವ್ರತವ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆದ ಭಾವಿಸಿ ನಡೆಯ

ಬಳಿಕ ಕಾಗೆಗೆ ರಸಾನ್ನ ಮುಂದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಹರಿವ ಕೀಟಕಾದಿ ಪುದಲ್ಲದೆ ಮೇಲೆ ಆದು ಸವಿ ಸಾರವ ಬಲ್ಲುದೇ? ಇಂತಿವ ಜಾತಿಯ ಲಕ್ಷಣವ ಕೊಂದರೂ ಬಿಡವಾಗಿ ವ್ರತಾಚಾರವ ಸಂಪಾದಿಸುವಲ್ಲಿ ಶರಣರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಈ ಗುಣ ಅಲ್ಲ ಆಹುದಲ್ಲವೆಂದು ಹೀಳಿ ಜಾತಿವರ್ಗದ ಗುಣವ ನಿಃಕರಿಸಿ ಬಿಡಿಸಿ ಆಚಾರವೆಂಬ ಸುಜ್ಞಾನತೆಯ ಅರಿಸಿನ ಪಟ್ಟವಂ ಕಟ್ಟಿ ಶರಣರೆಲ್ಲರು ನಿಹಿತಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಹಭೋಜನವ ಮಾಡಿ ಇಂತೀ ಗುಣ ನಿಹಿತ ವ್ರತ ಅಜಾತನ ಒಲುಮೆ, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗನ ಶೀಲದ ನೇಮ.

(೪೧) ತನ್ನ ತಾ ಬಂದುದ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದುದ ವಿಚಾರಿಸಿ ತನ್ನ ಗುರುವಿಂಗೆ ಬಂದುದ ಕೈಕೊಂಬುವುದು. ಬಾರದ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಭ್ರಮೆಯಿಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ತ ತೋರದಿರ್ಪುದು, ಭರಿತಾರ್ಪಣ. ಅರ್ಪಿತವ ಮುಟ್ಟಿ ಅನರ್ಪಿತವ ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟದಿರ್ಪುದು ಭರಿತಾರ್ಪಣ. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಂದುದ ನಿರಿಸದೆ ಸಲುವಷ್ಟನೇ ಅರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ ಮುಂದಣ ಸಂದೇಹವ ಮರೆದು ಹಿಂದಣ ಸುಖವನರಿದು ಉಭಯದ ಖಂಡಿತವ ಖಂಡಿಸಿ ನಿಂದುದು ಭರಿತಾರ್ಪಣ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಭಾಷೆಗೂಳಿನ ಭಟರಂತೆ ಓಗರ ಮೇಲೋಗರವಾಸೆಗೆ ವೇಷದ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕಾಸೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬಂದುದ ಕೈಕೊಂಡು ಸಂದನಳಿದು ನಿಂದುದೇ ಭರಿತಾರ್ಪಣ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾಭಾವದ ಭೇದ.

(೪೨) ಬಂದುದ ಸಾಕೆನ್ನದೆ ಬಾರದುದ ತಾ ಎನ್ನದೆ, ಗಡಿಗೆ ಬಟ್ಟಿಲು ನಮ್ಮೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿ ಸರಿ ಎನ್ನದೆ ಮಂತ್ರ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಪಚಾರಿಸದೆ ಕೆಲಬಲದವರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನೇಮವೆಂದನಿಸದೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದುದ ಸಂದುದ ಆವಂದದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿಂದುದೇ ಭರಿತಾರ್ಪಣ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

(೪೩) ಒಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದು ಹಿಡಿದು, ಮತ್ತೊಂದಧಮವ ಮುಟ್ಟದಿರ್ದುದೇ ಭರಿತಾರ್ಪಣ. ಪರಸ್ತ್ರೀ ಪರಧನಂಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ವಿಕಾರ ದುಶ್ಚರಿತ್ರದಲ್ಲೊಡಗೂಡದಿರ್ಪುದೇ ಭರಿತಾರ್ಪಣ. ಮರವೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ದ್ರವ್ಯವ ತಾನರಿದು ಮುಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಭರಿತಾರ್ಪಣ. ತನ್ನ ವ್ರತನೇಮ ನಿತ್ಯ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪರಾಧ ಬಂದಲ್ಲಿ ಸಕಲವ ನೇತಿಗಳೆದು ಆ ವ್ರತನೇಮ

ಮಾಡಲ್ಲದೆ ಸಲೆ ಸಂದುದು ಭರಿತಾರ್ಪಣ ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಓಗರ ಮೇಲೋಗರಕ್ಕಾಗಿ ಭರಿತಾರ್ಪಣ ಉಂಟೆಂದು ನುಡಿವುದು ಸಹಜವೇ? ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭರಿತಾರ್ಪಣದ ಸಹಜಭಾವ.

(೪೪) ಭರಿತಾರ್ಪಣವೆಂದು ಸ್ಥಲವನಂಗೀಕರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಭರಿತಾರ್ಪಣ ಅಂಗಕ್ಕೋ ಲಿಂಗಕ್ಕೋ ಆತ್ಮಕ್ಕೋ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯ ವಿಕಾರಕ್ಕೋ? ಹಿಡಿವ ಬಿಡುವ ಕೊಡುವ ಕೊಂಬ ಸಡಗರಿಸುವ ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೋ? ಘೃತ ರಸಾನ್ನ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಂಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಗ್ರಾಸಿಸುವ ಭರಿತವೋ? ಆತ್ಮನ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಆತಾಪಾರಿಪೋ? ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಂದುದನೆಲ್ಲವ ಒಂದೇ ಭಾವ ದಲ್ಲಿ ಕೊಳಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಹವೋ? ಇಂತೀ ಗುಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಹುದಲ್ಲ ವೆಂಬುವ ತಿಳಿದು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

(೪೫) ಲಿಂಗಗೂಡಿ ಭರಿತಾರ್ಪಣವ ಅಂಗೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಭರಿತ ಲಿಂಗಕ್ಕೋ ತನಗೋ ಎಂಬುದ ತಿಳಿದು, ಲಿಂಗವೇ ತನ್ನಂಗವೆಂದೆಂಬಂ ತಕ್ಕು. ಬಾರದೆಂಬುದ ಆರೈಕೆಯುಳಿದು ಸ್ವಯವಾಗಿ ನಿಂದುದು ನಿಜ ಭರಿತಾರ್ಪಣ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಸಕಲ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತ ತಾಮಸ ರಾಗದ್ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬೇವುತ್ತ ಇಂತಿವನರಿಯದೆ ತಮಗೆ ಸಂದುದಲ್ಲದೆ ಮರೆದೂಂನು ಬಂದಡೆ ಆ ಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದವನಿರಿಸಬಹುದೇ? ನೇಮ ತಪ್ಪಿ ಸೋಂಕಿವಲ್ಲಿ ಕೊಳಬಹುದೇ? ಇಂತೀ ಅರ್ಪಿತದ ಸೋಂಕು ಭರಿತಾರ್ಪಣದ ಪರಿಭಾವವ ನಿಮ್ಮ ನೀವೇ ತಿಳಿದು ನಿಶ್ಚೈಸಿಕೊಳಿ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

(೪೬) ಸಂದೇಹವ ಹರಿದಂಗಳ್ಳದೆ ಸಹಭೋಜನ ಭಾಜನವಿಲ್ಲ. ಸಂಬಿತ್ತು ಸಲ್ಲದೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವನಳಿದಂಗಳ್ಳದೆ ಭರಿತಾರ್ಪಣವಿಲ್ಲ. ನೇಮ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಾತ ಬಿಟ್ಟಂಗಳ್ಳದೆ ಸರ್ವವ್ರತದ ದೆಸೆ ಇಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಭರಿತಾರ್ಪಣದಿಂದ ತಾ ಹಿಡಿದ ವ್ರತದ ಭಾಷೆ ತಪ್ಪಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವಾಯಿ ಪ್ರಾಣವು ಇಹಪರಕ್ಕೆ ಹೊರಗೆಂದು ಪಂಗುರವಿಕ್ಕುವೆ.

(೪೭) ಪಂಚಾಚಾರವ ಧರಿಸಿದ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತವ್ಯಾಧಿ ಬಾಧಿಸದೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಬಹುದೇ? ಪಾದತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಸೃಷ್ಟಿ

ಕದಲ್ಲಿ ಕೊಂಬ ಜಿಪ್ಪೆ ಔಷಧಿ ಕಷಾಯವೆಂದು ಕೊಂಡರೆ ಕಾಷಾಯ ರಕ್ಷೆ ದೂರ, ಪಾನೋದಕ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲ, ಇಹಪರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಅವರನೊಲ್ಲ.

(೪೮) ಭವಿಯಲಾದ ಪಾಕವ ತಂದು ಮನೆಯೊಳಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಭುಂಜಿಸುತ್ತ ಅವರ ಮನೆಯಲೊಲ್ಲೆನೆಂಬುದು ವ್ರತಕ್ಕೆ ಹಾನಿ, ಆಚಾರಕ್ಕೆ ದೂರ, ಪಂಚಾಚಾರ ಶುದ್ಧತೆಗೆ ಹೊರಗು. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಅವರ ಬಲ್ಲನಾಗಿ ಒಲ್ಲನು.

ಮಹೇಶ್ವರನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ.

(೪೯) ಸತ್ಯ ಸದ್ಗುರು ಕರುಣಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನಿತ್ಯ ನಿಃಕಳಂಕ ಲಿಂಗವ ಕರಮನಭಾವದೊಳಗಿರಿಸಿ ಅರ್ಚಿಸಿ ನಿತ್ಯ ಭೋಗವ ಪಡೆಯಲರಿಯದೆ ಗುರುಮಾರ್ಗಾಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದ ಜಗದ ಜಡಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಮರ ಕಂಚು ಕಾಷ್ಠ ಒರಳು ಒನಕೆ ಪಶು ತಿಥಿ ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯ ತಂದೆ ತಾಯಿ ತಿಥಿ ವಾರವೆಂದು ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವವರ ಹಸ್ತ ಭವಿ. ಆ ಹಸ್ತದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾಕ ಭವಿ. ಆ ಪಾಕವ ಶಿವ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಲಾಗದು. ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣರು ಭವಿ ಪಾಕವ ಮುಟ್ಟದೆ ಸಮಸ್ತ ಮತದಿಂದ ಅಯೋಗ್ಯವಾದ ಪದಾರ್ಥವ ನುಳಿದು ಯೋಗ್ಯಾಯೋಗ್ಯವಾದ ಪದಾರ್ಥವ ಕೊಂಡು ಪಾದೋದಕ ವಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರತೆಯಿಂದ ಸ್ವಪಾಕವ ಮಾಡಿ ಪರಶಿವಲಿಂಗವೆಂದರಿದು ನುಡಿಸಿ ನಿಜೈಕ್ಯರಾದರು. ಇದನರಿಯದೆ ಆಡಂಬರದ ವೇಷವ ಧರಿಸಿ ಉದಕ ಹೊಯಿದು ಸ್ವಯ ಚರ ಪರ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವ ಬೊಗಳುವ ಕುನ್ನಿಗಳ ಕಂಡು ನಾಚಿತ್ತು ಕಾಣಾ ಎನ್ನ ಮನವು ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ.

(೫೦) ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೊಂದುಮುಖವ ಮಾಡಿ ಸರ್ವ ಸೋಪಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮೋಹಿ ತಾನಾಗಿ, ಅಂಗದಿಚ್ಛೆಯ ಮರೆದು, ವ್ರತವೆಂಬಾಚಾರಲಿಂಗವ ಧರಿಸದೇಕಲ್ಲದೆ, ತನುವಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮುಟ್ಟಿ, ಮನಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಹರಿದು, ನಾಸಿಲಿಪ್ಪಿಟ್ಟ ಶೀಲವಂತನಿದ್ದೇನೆಂದು ಕೆಟ್ಟಲಾ

ಬುಂತೆ ಕೊಗುತ್ತ ಕೊರಚುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಬೊಬ್ಬಿಡುತ್ತ ಶೂಲವನೇರುವ ಳ್ಳನಂತೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾಯಾಲುವೆ. ಹೊರಗಣ ಕ್ರಿಯಾಶುದ್ಧವಾಗಿ, ಒಳಗಣ ಆತ್ಮಶುದ್ಧವಾಗಿಪ್ಪುದು ಪಂಚಾಚಾರ ನಿರುತ, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗಭರಿತನು.

(೪೯) ಸಪ್ಪೆಯ ವ್ರತವೆಂಬುದ ನಾವರಿಯೆವು. ನೀವು ಹೇಳಿರಯ್ಯಾ ? ಸರ್ವ ಫಲ ರಸ ಕ್ಷೀರ ತೈಲ ಮಧುರ ವಿದಳವ ಮುಂತಾದವ ಸ್ಪಲ್ಲಕ್ಕೂ ತಪ್ಪುತಪ್ಪಿಲ್ಲಿ ರುಚಿ ಸಪ್ಪೆಯುವೆನ್ನುವ ಒಂದರೂ ಕಾಣೆ. ಇವ ನೀವೆ ಬಲ್ಲಿರಿ. ಸಪ್ಪೆ ಆವುದೆಂದರೆ ಸುಖ ದುಃಖಗಳೆಂಬುದನರಿಯದೆ ಶವುವಾಡಿದಂತೆ ಆಡದೆ ಮನ ಹರಿದಂತೆ ಹರಿಯದೆ ಬಯಕೆ ಅರತು ಭ್ರಮೆ ಹಿಂಗಿ ಸರ್ವ ವಿಕಾರ ವಿಸರ್ಜನವಾಗಿ, ಹಿಂದಾದುದ ಮರೆದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಗತಿ ಎಂದು ಒಂದ ಕಾಣದೆ ಹಿಂದು ಮುಂದೆಂದು ಒಂದನರಿಯದೆ ಇದ್ದುದೇ ಸಪ್ಪೆ. ಇದು ಅಂತರಂಗ ವ್ರತ. ಲವಣವ ಬಿಟ್ಟುದು ಬಹಿರಂಗದ ಶೀಲ. ಇಂತೀ ಉಭಯ ವ್ರತವು ಏಕವಾದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಸಪ್ಪೆ ಸಂದಿತ್ತು, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಪ್ಪೇವ್ರತ ಅರ್ಪಿತವಾಯಿತ್ತು.

(೫೪) ಸ್ಥಾವರಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ ಪಾಷಾಣಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ ಗೋವಿನೆ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ ಮತ್ತಾವಾವ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಂಕಿತವ ಮಾಡಿದರೂ ಸ್ಪೋತಾಂಕಿತಭೇದ. ಅದೆಂತೆಂದಡೆ ತರು ಫಲವ ಹೊತ್ತಂತೆ ಸವಿಯನರಿಯದಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನೇಮಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಭಾವದ ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಧರಿಸಿಹವು. ಲಿಂಗವೆಂದರಿಯವು. ತಾನರಿದು ಆ ವ್ರತನೇಮ ಪಾಟವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶೀಲದ ತೊಡಿಗೆ ನೇಮದ ಖಂಡಿತ ಮಾಟದ ಕೂಟ ಇಂತಿವನರಿದು, ತನುಮನಿಂಗಾಚಾರ ಮನಕ್ಕೆ ವ್ರತ ಮಾಟಕ್ಕೆ ನೇಮ ನೋಟಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಯ ಇಂತೀ ಮರ್ತ್ಯದಾಟವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಸದಾತ್ಮನಿಹಿತವಿರಬೇಕು ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿವುದಕ್ಕೆ.

(೫೫) ನಿತ್ಯ ಚಲುಮೆ ಕೃತ್ಯವೆಂದು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮುಳಲಿನ ಮರಿದು ನೀರ ಬಳಸದೆ ಉಂಡೆಮರನ ನೋಡಿ ಮರನಂ ಒಡೆಯದೆ ಜೀರ್ಣವಾದ ಕಾಷ್ಠವಂ ಒಲೆಗಿಕ್ಕದೆ ಧಾನ್ಯ, ಲತೆ, ಪರ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಜೀವರು ಗೆಣಸುಗಳ ಹಳುಕಂ ಮುಟ್ಟದೆ ಲಿಂಗಾವಧಾ

ನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪಾಕವ ಮಾಡಿ ಸ್ವಾನುಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ, ಬೇಡದೆ ಕಾಡದೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಪರನಾಗಿ ಆರೈದು ನಡೆವಲ್ಲಿ ನೀನು ಬಹುಜಲ ಗ್ರಾಮ ಗಣಸಮೂಹ ಸಂಪದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೊಳಗಲ್ಲದೆ ಇಂತೀ ನೇಮವ ತಾನಾಗಿ ತಾನೇ ನೇಮವಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿಯಕ್ಕೆ ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದುದು ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣನಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ತಾನೆ.

(೫೪) ನಿಷ್ಠೆ ಚಿಲುಮೆಯ ನೇಮಕ್ಕೆ ಶಿವಭಕ್ತರ ಸೀಮೆಯಲಿಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶಿವಭಕ್ತರು ಮುಟ್ಟಿ ತಂದ ದ್ರವ್ಯವನಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಘಾಟನಕ್ಕೆ ತವ್ಯಾಯತದ ಜಲ, ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯ ವೃತ್ತಿಕೆ, ಮಠ ಕಲ್ಲು ಮುಂತಾದ ಮತ್ತಾವ ಗುಣಂಗಳಿಲ್ಲವೂ ಲಿಂಗಧಾರಣದ ಸೀಮೆಯಾಗಿ ಮತ್ತಾವ ಗುಣಂಗಳಿಂದ ಮನ ಮುಟ್ಟುವನ್ನಬರ ಚಿತ್ತ ಸುಯಿಧಾನಿಯಾಗಿ, ತನ್ನ ಆಯತದ ಸುಯಿಧಾನವ ಕುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಒರಳು ಒನಕೆಯ ಶಬ್ದಂಗಳ ಭವಿಗಳು ಕೇಳದಂತೆ ಸ್ವಯಂಪಾಕವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸುಜಲದಲ್ಲಿ ಇಂಬಿಡುವಲ್ಲಿ ತೆಗವಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸುಯಿಧಾನಿಯಾಗಿ, ದಂತಧಾವನಂಗಳಲ್ಲಿ ಶುಚಿಭೂತನಾಗಿ, ಜಂಗಮಲಿಂಗದ ಮುಂದಿಟ್ಟು. ಅವರ ಸ್ವೀಕರಿಸುವನ್ನಕ್ಕ ನೇತ್ರ ತುಂಬಿ ನೋಡಿ ಅವರ ಕಾರುಣ್ಯವಂ ಪಡೆದು ಇಪ್ಪುದು ಸದ್ಭಕ್ತನ ವ್ರತ, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದ ನೇಮ.

ಮಹೇಶ್ವರನ ಶರಣ.

(೫೫) ವ್ರತವನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಹುಸಿ ಕೊಲೆ ಕಳವು ಪರದಾರವ ಮಾಡುವನ್ನಕ್ಕರ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ, ನೇಮಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ, ಆವಂಗಾ ಚಾರವಿಲ್ಲ. ಆವ ರಾಜನೆಂದು ದ್ರವ್ಯದಾಸೆಗಾಗಿ ಅವನ ಮನೆಯ ಕೊಕ್ಕೆ ವಿಭೂತಿ ವೀಳೆಯ ಮೊದಲಾದ ಉಪಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾದವ ಸತ್ತ ಕುಕ್ಕುರನ ಕೀಟಕವ ತಾ ತಿಂದಂತೆ. ಪಂಚಾಚಾರ ಶುದ್ಧತೆಗೆ ಹೊರಗು, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿಪ್ಪ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಹೊಗಗು.

(೫೬) ವ್ರತವ ಹಿಡಿವಲ್ಲಿ ವ್ರತವ ಉಪದೇಶವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಾತನ ಯುಕ್ತಿ ಎಂತೆಂದೊಡೆ ಮನ ವಚನ ಕಾಯ ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ, ಸತಿಸುತಬಂಧುವರ್ಗಗಳೆಲ್ಲವು ಏಕತ್ರಯವಾಗಿ ನಡೆವುದೆ ನಡೆಯದೆಂಬುದ ಸ್ಥಿರಕರಿಸಿ ಶೃತ ದೃಷ್ಟಾನುಮಾನ ಮೂರನೊಂದ್ಯ ಮಾಡಿ ವ್ಯತ್ಯಯವ ತೋರದೆ ವ್ರತವಸ್ತುವನಾಧರಿಸಬೇಕು. ವ್ರತ ದೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಡುವ ಗುರುವಿನಿರವೆಂತೆಂದಡೆ ಅವನಾಗುಜೀಗವನರಿತು, ಈ ವ್ರತನೇಮ ನಿನಗಾಗಲೆಂದು ಇಹಪರದಲ್ಲುಭಯ ದೋಷ ಹಿಂಗೆಂದು ಸಂಪೈಸುವುದು ಗುರುಸ್ಥಲ. ಅವನ ಗುಣಕ್ಕೆ ಹರುಷತನಾಗಿ ಗಣಸಮೂಹವ ಗೂಡಿ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವದೇ ವ್ರತ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ತನು ಹರಿದಾಡಿದಂತೆ ಊರೂರ ದಾರಿಗರಲ್ಲಿ ವ್ರತವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಸಾರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಉಭಯವನರಿತು ವ್ರತಕ್ಕರ್ಹನಾಗಬೇಕು. ಇಂತೀ ಸರ್ವಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬವನು ತಾನೇ, ಮಾಡುವವನು ತಾನೇ, ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ತಾನೇ.

(೫೭) ಮಹಾವ್ರತಸ್ಥರು ವ್ರತಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಕಂಡುದ ಬೇಡದೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ನುಡಿಯದೆ ಕಾಮುದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೇನುವ ನೋದದೆ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆ ಶಿವಧ್ಯಾನ ಶಿವಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗ ಶಿವ ಕರಣದ ಸಂಗ ತನ್ಮ್ಯ ಕ್ರಿಯಾನುಭಾವದ ವಿಚಾರ ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಸರಸ ಸಮ್ಮೇಳ ಹಗುಡಿ ಪರಿಹಾಸಕ ಚಡುರಂಗ ನೆತ್ತ ಪಗಡೆ ಜೂಜು ಶಿವ

ಭಕ್ತರಿಗುಂಟೆ? ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವ್ರತಿಗಳಿಗೆ ತೆರನಲ್ಲದಿಲ್ಲ.

(೫೮) ವ್ರತವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ರತಿಗೆಡೆಗುಡದೆ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಸಂಗಳ ಬೇಡದೆ ಪಡಿಯರ ಧಾನ್ಯವೆಂದು ಗುಡಿಗಳ ಹೊಕ್ಕು ಅಡುವೆಯೂ ಗದಿರ್ದುದು. ಭಕ್ತ ಭಕ್ತನ ಬೇಡಿದಾಗಳೆ ಕೆಟ್ಟತ್ತು ವ್ರತ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ.

(೫೯) ಸರ್ವ ಶೀಲದ ವ್ರತದಾಯತವೆಂತೆಂದಡೆ ತನ್ನ ವ್ರತವಿಲ್ಲದ ಗುರುವ ಪೂಜಿಸಲಾಗದು. ವ್ರತವಿಲ್ಲದ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳಲಾಗದು. ವ್ರತವಿಲ್ಲದವರ ಅಂಗಣವ ಮೆಟ್ಟಲಾಗದು. ಆವೆಂತೆಂದೊಡೆ ಗುರುವಿಂಗೆ ಗುರುವುಂಟಾಗಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಉಭಯ ಸಂಬಂಧ ಉಂಟಾಗಿ ಆ ಜಂಗಮಕ್ಕು ಗುರುಲಿಂಗ ಉಭಯ ಉಂಟಾಗಿ ಜಂಗಮವಾದ ಕಾರಣ ಇಂತೀ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೂ ಪಂಚಾಚಾರ ಶುದ್ಧವಿರಬೇಕು. ಪುರುಷನ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಸತಿ ನಡೆಯಬೇಕಲ್ಲದೆ ಸತಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಉಂಟೀ? ಇಂತೀ ಒಡೆಯನ ವ್ರತ ಮೊದಲು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಂಗೆ ಇಂತೀ ಉಭಯದ ವ್ರತವ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವ್ರತವಸ್ತುವು.

(೬೦) ವೇಷ ಎಲ್ಲಿರದು ಸೂಳೆಯಲ್ಲಿ, ಡೊಂಬನಲ್ಲಿ, ಭೈರೂಪನಲ್ಲಿರದೇ? ವೇಷವ ತೋರಿ ಒಡಲ ಹೊರೆವ ದಾಸಿ ವೇಶಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿಜಭಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿಯದೋ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ?

(೬೧) ಅಕ್ಕಮ್ಮಗಳ ವಚನ× ಬತ್ತಲೆ ಇದ್ದವರೆಲ್ಲ ಕತ್ತೆಯ ಮಕ್ಕಳು. ತಲೆ ಬೋಳಾದವರೆಲ್ಲ ಮುಂಡೆಯ ಮಕ್ಕಳು. ತಲೆ ಜಡೆಗಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲ ಹೊಲೆಯರ ಸಂತಾನ. ಆವ ಪ್ರಕಾರವಾದರೇನು? ಅರಿವೇ ಮುಖ್ಯವಯ್ಯ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

× ಟೀಪು:— ಈ ವಚನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಒಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಈ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಸ್ತ್ರೀಯಳಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೇತಯ್ಯನದಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

(೬೨) ನೇಮವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನಯ ಸಂಸಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಏದು, ಹತ್ತು, ಹದಿನೈದು ಎಂದು ಮೀರಿ ಬಂದಡೆ ಕೃತ್ಯವಲ್ಲೆಂದು ಅವರಂಗಿಕ್ಕಿಹನೆಂದು ಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕು ಹೊಕ್ಕು ಬೇಡುವ ಭಕ್ತನ ಯುಕ್ತಿಯೇ? ಆರೊಡವೆಯ ಆರಿಂಗೆ ಮಾಡಿ ತಾನು ಪರಿಯಾವೆನೆಂಬ ಭೋಗಿಯ ನೋಡಾ. ವೇಶಿಯ ಪುತ್ರ ಪಿತೃಕವ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅದೇತರ ಊಟ? ಅದೇತರ ಮಾಟ? ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ನೇಮ.

ಮಹೇಶ್ವರನ ಐಕ್ಯ.

(೬೩) ತನುವಿಂಗೆ ಕ್ರಿ, ಆತ್ಮಂಗೆ ವ್ರತ, ವ್ರತಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯ ಕರಿಗೊಂಡು, ಬಾಹ್ಯದ ಕ್ರಿ ಅರಿವಿಂಗೆ, ಆಚರಣೆ ಭಾಷೆಗೆ ಒಸರಿಸದೆ ನಿಂದಾತನೇ ಆಚಾರನೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ತಾನೆ.

(೬೪) ಅಜ ಎಮ್ಮೆ ಹಾಲ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಹೇರಂಡವ ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳೆದಡೆ ಮನೆಗೆ ತರಲಿಲ್ಲ. ತಂರಿಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಆದು ದೇವರಿಗೆ ಹಿತವಲ್ಲ. ಆದು ರಾಕ್ಷಸರ ವಂಶಭೂತವಾದ ಕಾರಣ ಕಂಡುದ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಣುದದ ಅರಸಿಕೊಳಬೇಕು. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವ್ರತ ಮುಕ್ತನ ನೇಮ.

ಏಲೇಶ ಕೇತಯ್ಯನ ವಚನಗಳು.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನ ೨೩ ವಚನಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇವುಗಳು ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲವನ್ನೇ ಅನುವರ್ತಿಸಿರು ವುದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಲದ ಮುಖ್ಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ಕೈಕೊಂಡ ವ್ರತವನ್ನು ಏಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪಾಲಿಸುವದೇ ಇದ್ದು ಈ ವಚನಗಳು ಈ ಭಾವವನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಚನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇವುಗಳಿಗೂ ರೆಮ್ಮಿಯ ವಚನಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ಉಭಯತರೂ ಭಕ್ತನು ತಾನು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ದೃಢಚಿತ್ತದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಭಿ ಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಉಭಯತರೂ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದವರು. ಆದ್ದ ರಿಂದ ಈ ವಚನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದ ಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿ ಸುತ್ತಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಆದರ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಆ ರೀತಿ ಕ್ರಮಗೊಳಿಸಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ವಚನಕಾರನ ಚರಿತ್ರೆಯು "ಬಸವಪುರಾಣದ ಕಥಾಸಾಗರ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿ ರುವದು ಏನೆಂದರೆ:—

"ಏಲೇಶ್ವರದ ಕೇತಯ್ಯನು ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಬವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೀರಶೈವರ ಪಾಡುತ ವೀರ ಶೈವರ ನೋಡುತ ವೀರಶೈವರ ಗೀತವ ಕೇಳುತ ವೀರಶೈವಂಗೆ ನೀಡುತ ಆರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಶೀಲಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬುತ ಶೈವಂಗೆ ತಲೆವಾಗ, ಶೈವರ ಕೂಡೆ ಮಾತನಾಡದೆ ಇರಲು, ಅವರು ನೆರೆದು ನಮ್ಮ ಜರೆಯುತ್ತ ಇವ್ವಾನೆ ಎಂದು ಸೂರ್ಯನ ಕತ್ತಲೆ ಮುಸ್ಸುವಂತೆ ಕೇತಯ್ಯಗಿತ್ತ ಮುತ್ತಿಕೊಳಲು ಕೇತಯ್ಯನು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕವೆಂದು ವಾದದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಶಿವನ ತೃಪ್ತಿಯ ಪಡೆದನು."

ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನ ಸ್ಥಳವು ಯಾದಗಿರಿಯ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಮೀಪ ದಲ್ಲಿರುವ ಏಳೇರಿ ಎಂಬುದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೇತಯ್ಯನು ವಾಸವಾಡಿ

ಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯಸಂಬಂಧವಾಗಿ ವಾಚಕರು 'ಕೆಮ್ಮವ್ವೆಯ ವಚನಗಳು'' ಇದರ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಸೂಚನೆ ಇದೆ.

ವಿಜಾಪುರ
೯-೭-೧೯೪೧

ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ
ಸಂಪಾದಕ.

ಭಕ್ತ ಸ್ಥಲ.

(೧) ಅವ ಲಿಂಗವ ತೊಟ್ಟಡೇನು? ಪಂಚಾಂಗಸಿಯರ ಸೋಂಕ. ಕರಿದ್ದಡೇನು? ಮತ್ತೊಂದನಪಹರಿಸಿ ತೆಗೆಯು. ಕರ್ಣವಿದ್ದಡೇನು? ಸತ್ಯೊಂದು ಶಬ್ದವ ಕೇಳ. ಕಂಗಳಿದ್ದಡೇನು? ಲಿಂಗವಲ್ಲದುದ ನೋಡ. ನಾಸಿಕವಿದ್ದಡೇನು? ಅರ್ಪಿತವಲ್ಲದುದ ವಾಸಿಸ. ಜಿಹ್ವೆ ಇದ್ದಡೇನು? ಪ್ರಸಾದವಲ್ಲದುದ ಸ್ವೀಕರಿಸ. ಇಂತಿವರೆಲ್ಲರಂಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾವಧಾನಿಯಾಗಿ ನಡೆನುಡಿ ಆರಿವು ಶುದ್ಧಾತ್ಮನು ಏಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ.

ಭಾವ:— ವಚನಗಳಲ್ಲಿ 'ಅವಧಾನ', 'ಅವಧಾನಿ', 'ಸರ್ವಾವಧಾನಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಪದೇ ಪದೇ ಬರುತ್ತವೆ. ಅವಧಾನವಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆ. ಇದು ಅದರ ಸರಳಾರ್ಥವು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಎಂದರೆ ಆವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳ್ಳಿರುವದು ಅಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನಡೆಯುವದು ಸೋವಾರಿ ಎಂದು ವಚನಕಾರರು ಭಾವಿಸಿ ಇಂಥವನನ್ನು ಹಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವಧಾನವಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆ ಇರಬೇಕು. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ರೀತಿಯನ್ನು ವಚನಕಾರನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನೈತಿಕಾಚಾರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಯೋಗ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಎಂದು ವಚನಕಾರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುವವನು 'ಸರ್ವಾವಧಾನಿ' ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥವನ ಅರಿವು ಶುದ್ಧವಾಗುವದು. ಹೀಗೆ ಅದು ಶುದ್ಧವಾಗಲು ಅವನು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನೇ ಆಗುವನು.

(೨) ಬಸವೇಶ್ವರನಿಂಗೆ ಸರ್ವಗುಣಶೀಲ. ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರಂಗೆ ವಿಜ್ಞಾನಗುಣಶೀಲ. ನುಡಿವಾಳಯ್ಯಂಗೆ ವೀರಗುಣಶೀಲ. ಅಜಗಣ್ಣಯ್ಯಂಗೆ ಐಕ್ಯಗುಣಶೀಲ. ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯಂಗೆ ಯೋಗಗುಣಶೀಲ. ನಿಜಗುಣಂಗೆ ಅತ್ಯಗುಣಶೀಲ. ಚಂದಯ್ಯಂಗೆ ವೈರಾಗ್ಯಗುಣಶೀಲ. ಘಟ್ಟಿವಾಳಂಗೆ ತ್ರಿವಿಧ ಗುಣಶೀಲ. ಮೋಳಿಗಯ್ಯಂಗೆ ಭೇದಗುಣಶೀಲ. ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮಗೆ ನಿರ್ವಾಣಗುಣಶೀಲ. ಮಿಕ್ಕಿದ ಪ್ರಮಥರಿಗೆಲ್ಲಕ್ಕು ಸ್ವತಂತ್ರ ಗುಣಶೀಲ. ಎನಗೆ ಏಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಕೊಟ್ಟದ್ದೊಂದೇ ವಿಶ್ವಾಸ ಶೀಲ.

ಭಾವ:— ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣವಿರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬನು ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಒಲಿದವನಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಯೌಗಿಕ ಗುಣವುಳ್ಳವನಿರುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಲಿದವನಿರುತ್ತಾನೆ ಹೀಗೆ ಜನರು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವದವರಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ಈ ತತ್ವಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರವು ಯೋಜನೆ ಇವೆ. ಆದರೆ ವಚನಕಾರನು ತನ್ನ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಲದವನಲ್ಲ, ಆದರೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಒಂದು ಮಾತ್ರ ತನ್ನಲ್ಲಿದೆ, ಅದರಿಂದಲೇ ತಾನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವೆನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

(೩) ಬೇಡಿ ಪಾಡುವ ಭಕ್ತನಿರುಹೆಂತೆಂದಡೆ ಈಗಾಗಲೆಂಬ ಬಯಕೆ ಮರೆತು:ಸತಿಸುತರಿಂಗೆನ್ನದೆ ಇಂತೀ ಭಕ್ತಿಯೇ ಗತಿಯಾಗಿ ಸತ್ಯವೇ ಒಡಲಾಗಿ ನಿತ್ಯನಿತ್ಯವ ತಿಳಿದು ಮಾಡುವ ಸಪ್ಪಕ್ತ ಬೇಡಿಕೆನೆಂಬ ಭಾವವಿಲ್ಲ. ಏಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟುವ ಗೊತ್ತಿನ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಬಯಕೆ.

ಭಾವ:— ಭಕ್ತನ ರೀತಿಯು ಸ್ವಾರ್ಥರಹಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಗೋಸ್ಕರ ಮಾಡುವ ಭಾವವು ಅವನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೇ ಗತಿಯು, ಸತ್ಯವೇ ಅವನ ಶರೀರವು. ಸತ್ಯಾಸತ್ಯವಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಯಾರನ್ನೂ ಅವನು ಯಾಚಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸ್ವತಂತ್ರನು.

ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ.

(೪) ತಾವರೆಯ ಎಲೆಯ ಮೇಲಣ ನೀರಿನಂತೆ, ಎನ್ನಮನವು ವ್ರತವ ನೆಮ್ಮದಿದೆ ನೋಡಾ! ಅಯ್ಯಾ ಎನ್ನ ಮನ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಮಹಾವ್ರತಿಗಳ ಸಂಗ ಸುಸಂಗಕ್ಕೆ ಬಾರದಿದೆ ನೋಡಾ! ಎಲೆ ಅಯ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯನೊಲ್ಲದು, ಅರಿವನರಿಯದು. ಬರುದೊರೆ ಹೋಹ ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೊಂದು ಕುರುಹು ತೋರಾ ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗಾ.

ಭಾವ:— ನಿಷ್ಠೆ ಎಂದರೆ ಹಿಡಿವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡದಿರುವದು. ಇದು ಮಹೇಶ್ವರನ ಲಕ್ಷಣವು. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕುವದಿಲ್ಲ. ತಾವರೆಯ ಎಲೆಯ

ಮೇಲೆ ನೀರಿರುತ್ತದೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ. ಮಾಡುವನಿಗೆ ಅರಿವು ಉಂಟಾಗದು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೊಂದು ಕುರುಹು ಅಂದರೆ ಧ್ಯೇಯವು ಬೇಕು. ಇವನ್ನು ತನ್ನೆದುರಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಚರಿಸಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವವು.

(೫) ಎನ್ನ ನೇಮಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದ ಗುರು. ಎನ್ನ ಶೀಲಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದ ಲಿಂಗ. ಎನ್ನ ವ್ರತಾಚಾರಕ್ಕೆ ತದ್ವದ ಜಂಗಮ. ಎನ್ನ ಮನೋಮೂರ್ತಿ ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ನಿಲ್ಲದ ಗುರು. ಆತ ಭವಭಾರಿ. ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ಲಿಂಗ ಅದು ಪಾಷಾಣ. ವ್ರತಾಚಾರದ ದೆಸೆಯ ದೂಷಿಸುವ ಜಂಗಮ ಪೇಪದ ಘಾತಕ. ಇಂತು ವ್ರತಕ್ಕೆ ಎನ್ನಾಚಾರಕ್ಕೆ ಎನ್ನ ಭಾವಕ್ಕೆ ಸಮಕ್ರಿಯಾನಂತನಾಗಿ ಸಮಶೀಲವಂತನಾಗಿ ಸಮಭಾವವಂತನಾಗಿ, ಸಮಸಂಧ ಸತ್ಪಥನಾಗಿಪ್ಪಾತನೇ ಎನ್ನ ತ್ರಿವಿಧಕೊಡೆಯ. ಈ ಗುಣಕೊಡೆಯ ಈ ಗುಣಕೊಪ್ಪದೆ ತ್ರಿವಿಧವ ಕಡಹ್ಚಿಟಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಹೋರುವ ಎನ್ನ ವ್ರತಾಚಾರಕ್ಕನುಕೂಲವಾಗನವ ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತಾದಡಾ ಇಸಪರಕ್ಕೆ ಹೊರಗೆಂದು ಡಂಗುರವಿಕ್ಕಿದೆ.

ಭಾವ:— ವಚನಕಾರನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ನೇಮ, ಶೀಲ, ವ್ರತ ಎಂದು ಮೂರು ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನೇಮವು ಸ್ಥೂಲವಾದುದು, ಅದಕ್ಕೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದು ಶೀಲ, ಈ ಶೀಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದು ವ್ರತ, ಹೀಗೆ ಅವನು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನೇಮವು ಗುರುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಶೀಲವು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ವ್ರತವು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಧವನ್ನು ಅರಿತು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಚನಕಾರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

(೬) ತಾ ನೇಮವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕೃಷಿವಿವಸಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಒಡೆಯರ ಕಾಟಕೆಯ್ಯರವದಿಗೊಡಲೆಂದು(?) ಹಿಂಗಲ್ಲದೆ ಎನ್ನ ಒಡಲ ಹೊರೆವೆಂದು ಹೋದ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಓಗರವನಿಕ್ಕುವ ಲಾಗಿನ ಶೀಲವಂತರ ಮನದ ಭೇದವ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ.

ಭಾವಃ— ಸೇವು ಮಾಡುವವನು ಕಾಯಕವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಅವನು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡುವಾರದು. ಶೀಲವಂತರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರೂ ಕೂಡ ಇಂಥವನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹಾಕಬಾರದು ಎಂಬ ಭಾವವು ಇದರಲ್ಲಿದೆ. ಈ ವಚನವು ಕಲವಿಡಿಗ ಳಲ್ಲಿ ಅಶುದ್ಧವಾಗಿದೆ.

(೭) ಸತಿಸಂತಪುರುಷರಿಗೆಲ್ಲಕ್ಕು ಬೇರೊಂದೊಡಲುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ವ್ರತದ ಕ್ರಿ. ಭಾವಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬಾಡೆಯರ ಕಟ್ಟಣೆ ಬೇಕು. ಸತ್ಪಥಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪು ಹಾದಿ, ವ್ರತಸ್ಥಲದ ಭಕ್ತಿ ಯುಕ್ತಿ, ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟುವ ಗೊತ್ತು.

ಭಾವಃ— ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಮೇರೆಗೆ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ಸ್ವತಂ ತ್ರರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ವ್ರತಗಳು, ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಭಾವಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರಬಹುದು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳಿಗನುಕೂಲರಾವ ಒಡೆಯರನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(೮) ಭಕ್ತರ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಭಕ್ತರು ಹೋಹಲ್ಲಿ ಅವರ ನಿತ್ಯ ಕೃತ್ಯವ ವಿಚಾರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸೇವುಕ್ಕೆ ಅವರ ಭಾವ ಒಂದಾವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೃತ್ಯದ ಒಡೆಯರು ಮುಂತಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತರ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರ ಕಟ್ಟಣೆ ಉಂಟೆಂದು ತಮ್ಮ ಒಡೆಯರ ಬಿಟ್ಟು ತುಡುಗುಣಿ ತನದಲ್ಲಿ ತಿಂಬವಂಗೆ ವ್ರತ ಉಂಟೇ? ಇಂತೀ ಬಿಡುಮುಡಿಯ ಭಂಡನ ನೊಪ್ಪ ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗ.

ಭಾವಃ— ಒಂದೇ ವಿಧದ ಭಾವ ಮತ್ತು ವಿಚಾರವುಳ್ಳವರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ವಚನದ ಭಾವಾರ್ಥವಿದೆ. ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬರೇ ಭಕ್ತರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರ ಒಡೆಯರೂ ಕೂಡ ಸೇರಿ ಕಾರ್ಯವಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

(೯) ನಾನಾಪ್ರಭೇದ ವ್ರತದ ಸಂಧಿಸಿ ಭೇದಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಾಂತರಂಗ ಉಭಯ ಏಕವಾಗಿ ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿ ಆದು ಬಿಟ್ಟು ಮರೆಪಿನೆಂದು, ಮತ್ತರಿದು ನಡೆದಿಹೆನೆಂಬುದು ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅಪೇ

ಕ್ಷಿತ. ಇಲ್ಲದೆ ಜೇಡನ ಮುಂದಣ ನೆಯಿಗೆಯು ನಂಜಲೇ? ಲೋಹದ ಭಾಂತೇ? ಅದು ಕುಂಭದ ಘಟದಂತೆ, ವ್ರತ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿಯೇ ತಪ್ಪಿನೊ ಪಿಸಿ ಏಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತೆಂದೂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿಬಿಡುವೆನು.

ಭಾವಃ — ಒಂದು ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅದರಂತೆಯೇ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಹಿಡಿಯುವದೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಿಡುವದೂ ಮಾಡಕೂಡದು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯ ಬೇಕೆಂಬ ಭಾವವಿದೆ.

(೧೦) ಒಡೆಯರು, ಭಕ್ತರು ತಾವೆಂದು ಅಡಿಮೆಟ್ಟಿ ಹೋಹಲ್ಲಿ ತಡೆಯುತ್ತ ಶಕುನವೆಂಬ ಉಭಡಿಕಾಗೆ ವಿಹಂಗ ಮಾರ್ಜಾಲ ಮನೆವಕ್ಕೆ ಗೌರ್ಜಳ ಶೇಷ ಸಂದೇಹಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೊಳ ಗಾದಲ್ಲಿ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಆಚಾರಕ್ಕೆ ದೂರ. ಅದೆಂತೆಂದಡೆ, ಅಂಗಕ್ಕೆ ಆಚಾರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮನಕ್ಕೆ ಅರಿವು, ಅರಿವಿಂಗೆ ವ್ರತವ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಪರಿಹರಿಸುವ ನಿಮಿತ್ತ ಉಂಟೇ? . ಇಂತೀ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಂತಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪಜೀವದ ಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ ಮುಚ್ಚಿಹನ್ನಕ್ಕ ತನು ಆಚಾರ ಭ್ರಷ್ಟ ಏಲೇ ಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ.

ಭಾವಃ— ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶಕುನ, ಅವಶಕುನವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಹೀಗೆ ಸಂದೇಹ ಮಾಡಿ ನ್ಯಾದರೆ ಅದು ವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗವು - ಅಂಗಕ್ಕೆ ಆಚಾರ ಮತ್ತು ಮನಕ್ಕೆ ಅರಿವು, ಅರಿವಿಗೆ ವ್ರತವು ಇರತಕ್ಕದ್ದು - ಹೀಗೆ ಜರಗಿದ ಕೂಡಲಿ ಯೂ ಅ ಶಕುನವನ್ನೂ ನೋಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

(೧೧) ಪೆಂಡತಿ ಗಂಡನ ಒಡೆಯರೆಂದು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಗಭಂ ಡೆಯು ನೋಡು. ಕೂಟಕ್ಕೆ ಪುರುಷನಾಗಿ ಸೇವುಕ್ಕೆ ಮಡಿಯತನ ಉಂಟೆ? ಇಂತೀ ಜಾರಿಯ ಸೇವು, ಮೂತ್ರದ್ವಾರಕ್ಕೀಡು. ಇಂತೀ ದುರಾ ಚಾರಿಗಳು ಜಂಗಮವೆಂದು ಅವರೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡುಂಬ ಜಗಭಂ ಡ ಸೇವು ಸುಸಂಗವಲ್ಲ ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ.

ಭಾವಃ— ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರವಿರಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀ ಯೂ ಸದಾಚಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ತನ್ನ ಗಂಡನ ಒಡೆಯರೆಂದು ಅವ ರೊಡನಿರುವದು ಜಾರತ್ವವು. ಮತ್ತ ಇಂಥ ಜಂಗಮರೂ ಭಂಡರು.

(೧೨) ಸರ್ವಾಂಗವಾದ ಮುಖ ಅತ್ಮವಾದ ಇಂತೀ ವ್ರತನೇಮದ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪವನ ಇರವು ತನ್ನ ನೇಮಕ್ಕೆ ನೇಮದನನ್ನಿಕರಿವಲ್ಲಿ ಅಂಗ ಬಂಧವ ತೆಗದು ತೋರುವುದು. ಮುಖ ಬಂಧವ ತೆಗೆದು ನೋಡುವುದು. ಆತ್ಮ ಬಂಧನ ಬಿಟ್ಟು ಮಾತನಾಡುವುದು. ಇಂತೀ ಭಾವಕ್ಕೆ ಭಾವ ಒಳಗಾದವನಲ್ಲ. ಇದು ನಿಹಿತದ ವ್ರತ ಏಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ.

ಭಾವಃ— ಪಡನವು ಅಶುದ್ಧವದೆ. ಚನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ.

(೧೩) ವ್ರತಸ್ಥನಾಗಿದ್ದಾತ ಸಮೂಹಪ್ರಸಾದವ ಕೊಳಲಾಗದು. ಅದೆಂತೆಂದಡೆ ಬಾಲರು ಭ್ರಾಮಕರು, ಜೋರರು, ಕಟ್ಟುಗರು, ಪರದಾರಿಗಳು, ಜಾರರು, ಪಗುಡೆ ಪರಿಹಾಸಕರು, ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದನಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚುಂಟೆ? ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಸಮಶೀಲ ಸಂಪನ್ನರ, ಏಕಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠಾವಂತರು, ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಪರಿಪೂರ್ಣರು, ಪರಮ ನಿರ್ವಾಣರು, ಇಂತಿವರೊಳಗಾದ ಸರ್ವಗುಣಸಂಪನ್ನಂಗೆ ಪ್ರಸಾದವಲ್ಲದೆ, ಕಾಗೆಯಂತೆ ಕರೆದು, ಕೋಳಿಯಂತೆ ಕೂಗಿ, ಡೊಂಬರಂತೆ ಕೂಡಿ, ಆಡಿ, ಬಾಗಿ ಹಿಂಗದಿರ್ದಡೆ ಕೊಂಡಾಡುವ ಲಾಗ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಿಮ್ಮ ಭಾವಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟ, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಮರೆ ಇಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಗೆ ಇದಿರಿಡೆಯಿಲ್ಲ. ವ್ರತ ಕೆಟ್ಟವಂಗೆ ಆಚಾರ ಭ್ರಷ್ಟಂಗೆ ಕಟ್ಟು ಮೆಟ್ಟು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಕಟ್ಟಾಚಾರಿಯ ದೃಷ್ಟ ಏಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ. ಸರ್ವಶೀಲವಂತನಾದ ಸಂಬಂಧದ ಸಂಪದದಂಗ.

ಭಾವಃ— ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಆರಾಧನೆ ಇಲ್ಲ. ಆರಾಧನೆಯು ವೈಯ್ಯಕ್ತಿಕವಾಗಿದೆ. ಸಮಶೀಲವಂತರು ಕೂಡಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಆರಾಧನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತಭ್ರಷ್ಟರು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಆರಾಧನೆಗೆ ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲ.

(೧೪) ಶುದ್ಧ, ಸಿದ್ಧ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸನ್ನವಪ್ಪ ಪ್ರಸಾದಂಗಳನರಿವಡೆ ಆಯುತ ಸ್ವಾಯುತ ಸನ್ನಿಹಿತ. ಗುರುಭಕ್ತನಾದಲ್ಲಿ ವಿವರವ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಲಿಂಗಭಕ್ತನಾದಲ್ಲಿ ಗುಣವನರಿಯಬೇಕು. ಜಂಗಮಭಕ್ತನಾದಲ್ಲಿ ಈ

ಇವ ವಿವರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾಪ್ರಸಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಾಗಿ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ ಮೂರೊಂದಾಯಿತ್ತು. ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದವನರಿತು ಗುರುಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಬುವುದು. ಆ ಗುಣ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡು ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ಸರ್ವಶೀಲವಂತವಾದ.

ಭಾವಃ— ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪಡನಕಾರನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಗುರುವನರಿದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವು. ಲಿಂಗವನರಿದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವು. ಜಂಗಮವನರಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಯುತ, ಸ್ವಾಯುತ, ಸನ್ನಿಹಿತವೆಂತಲೂ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಆಯುತನಾದವನು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನರಿಯಬೇಕು. ಸ್ವಾಯುತನಾದವನು ಗುಣಗಳನ್ನರಿಯಬೇಕು. ಸನ್ನಿಹಿತನಾದವನು ಒಳಹೊರಗೆಂಬ ಭೇದವನ್ನು ದೂರಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಗಳು ಒಂದಾಗುವವು. ಇದೇ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

(೧೫) ಜಂಗಮದ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿಕೆನೆಂಬ ಸರ್ವಸಮಯಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಿರವು ಮಜ್ಜನ ಭೋಜನ ಅಂದಣ ಛತ್ರಚಾಮರ ಗರಿ ತುರಗ ದರ್ಪಣ ಹಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ ಪರಿಮಳಗಂಧ ತಾಂಬೂಲ ರತ್ನಾಭರಣ ಒಡೆಯುಂಗಾಯಿತ್ತೆಂದು ಆ ಒಡೆಯನ ವಾಕ್ಯಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಕೂಟಸ್ಥನಾಗಬೇಕು. ಇಂತೀ ಭಾವ ಸರ್ವಸಮಯಾಚಾರ. ಈ ವರ್ತನದಂಗ ನಿಂದಾತನ ಸಂಗ ಏಲೇಶ್ವರ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಆ ಭಕ್ತನಂಗ.

ಭಾವಃ— ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಅರ್ಪಣವು. ಅವರ ಭಾವವನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟೆ ಹೊರತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕೊಟ್ಟುದಲ್ಲ.

(೧೬) ಓಗರ ಮೇಲೋಗರವನುಂಬನ್ನಕ್ಕ ಗಡಿತಡಿಯ ಕಾಯಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಒಡೆಯರ ಕರೆ ಎಂದು, ಒಡೆಯರು ಬಂದಲ್ಲಿ ಒಡೆಯರ ಪಾದವೆಂದು ಅಡಿಯ ತೊಳೆದ ನೀರ ತಾ ಕುಡಿವುತ್ತ ಲಿಂಗಮಜ್ಜನವೆಂದೆ ಕೆನ್ನೆತ್ತ ಆನರು ಉಂಡು ಮಿಕ್ಕ ಓಗರವ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತೋರಿಸಿ ತಾವು ಭುಂಜಿಸುತ್ತ ಕೊಟ್ಟು ತಾ ಕೊಂಬುತ್ತ ಇಂತಿವರು

ತನ್ನ ವ್ರತವ ತಾವರಿಯದೆ ತನ್ನ ಭಾವವ ತಾವರಿಯದೆ ಸುರಿದು
ಕೂಡಿದವರಂತೆ ಮರುಳು ಗ್ರಹ ಹೊಡೆದವರಂತೆ ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧಗೂಡಿದ
ಭಕ್ತ ಅಸಗ ನೀರಡಿಸಿ ಸತ್ತಂತಾಯಿತ್ತು. ಆ ಗುಣ ಕಟ್ಟಲೆ ಏಲೇಶ್ವರ
ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟದೆ ಇತ್ತಲೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು.

ಭಾವಃ— ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವು ಕೇವಲ ಬಾಹ್ಯ ಆಚರ
ಣೆಯಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅಂತರಂಗದ ಉನ್ನತಿಯಾಗಬೇಕು. ಅದರ
ಈ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಪರ
ಮಾತ್ಮನನ್ನ ಮುಟ್ಟಲಾರದು.

(೨೬) ಗುರುಪ್ರಸಾದಿ ಆ ಗುರು ಪ್ರಸಾದವ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಲಾಗದು.
ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಾಗದು.
ಇಂತೀ ಪ್ರಸಾದವ ತಾ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟವ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿ
ಸದೆ ಮುಟ್ಟಲಾಗದು. ಇಂತೀ ಭಾವ ಅಮೃತದಲ್ಲಿ ವಿಷ ಬೆರೆದಂತೆ
ಅಮೃತವ ಜಲ್ಲ ಬಾರದು. ವಿಷವ ಮುಟ್ಟಬಾರದು. ಗೋವು ಮಾಣಿ
ಕವ ನುಂಗಿದಂತೆ ಗೋವು ಕೊಲಬಾರದು. ಮಾಣಿಕವ ಬಿಡಬಾರದು.
ಗೋವು ಸಾಯದೆ ಮಾಣಿಕ ಕೆಡದೆ ಬಾಹ ಹಾದಿಯ ಬಲ್ಲರೆ ಈ
ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬ ಗುಣ ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಅಸಾಧ್ಯ ನೋಡಾ.

ಭಾವಃ— ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಪ್ರಸಾದವು ಯಾತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೋ
ಅವಕ್ಕೆಯೇ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಸಂಬಂಧವು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಮುಖಾಂ
ತರವೇ ಜರಗುವದು. ಪ್ರಸಾದದ ಮೂಲಕ ಕೆಡಕಾದದ್ದು ಆವುದೋ
ಅದು ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವವನನ್ನು ಮುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉತ್ತಮ
ವಾದುದು ಆವುದೋ ಅದು ಮಾತ್ರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ
ರೀತಿಯನ್ನು ಅರಿತಲ್ಲಿ ಅವನು ಪ್ರಸಾದಿಯು. ಇದು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ
ಕೂಡ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ವಚನಕಾರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

(೨೮) ತನುಶೀಲ ಗುರುಭಕ್ತಿ, ಮನಶೀಲ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿ, ಧನಶೀಲ
ಜಂಗಮಭಕ್ತಿ ತ್ರಿವಿಧಶೀಲ ಮಹಾಭಕ್ತಿ, ಅಂಗಮನ ಭಾವ ಕರಣಂಗಳಲ್ಲಿ
ವ್ರತವಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವೆಂದಿಪ್ಪದು ಫಲಭಕ್ತಿ. ಇಂತೀ ಭೇದ ಭಾವಂಗ
ಳಲ್ಲಿ ಕಣುಮಾತ್ರ ತಪ್ಪದೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ಸೈರಿಸೆನೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯಭಕ್ತಿ.

ಇಂತೀ ವರ್ತಕ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ರಭಕ್ತಂಗೆ ಮರ್ತ್ಯ ಕೈಲಾಸವೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.
ಆತ ಪ್ರತಿಲಕ್ಷಣಮೂರ್ತಿ ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ತಾನೆ.

ಭಾವಃ— ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಭೇದವನ್ನು ಬೇರೊಂದು ವಿಧ
ವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ತನು, ಮನ, ಧನದ ಅರ್ಪ
ಣೆಯೇ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲ.

(೨೯) ಜಲ ನೆಲ ಶಿಲೆ ತಾ ಮಾಡುವ ಹೊಲ ಮುಂತಾಗಿ ಸರ್ವ
ವೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ, ಭವಿಸಂಗ, ಭವಿ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ, ಭವಿ
ಉಪದೇಶ. ಭವಿದ್ರವ್ಯಂಗಳನೊಲ್ಲದೆ ಶಿವನಂತಲ್ಲಿ, ಶಿವನ ಪೂಜೆಯ
ಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡು
ವಲ್ಲಿ, ಶಿವಪ್ರಸಾದವ ತಂದು ಒಡೆಯನಿಗಿತ್ತು, ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಏಲೇಶ್ವರ
ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಆ ವ್ರತಭಾವಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎನುತಿರ್ದೆ.

ಭಾವಃ— ಇಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಶಬ್ದವನ್ನು ವಚನಕಾರನು ಉಪ
ಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಯತ, ಸ್ವಾಯತ, ಸನ್ನಿಹಿತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳ
ಮೂಲಕ ಲಿಂಗದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಹೇಳುವದುಂಟು.
ಇಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಯತ, ಲಿಂಗಸ್ವಾಯತ, ಲಿಂಗಸನ್ನಿಹಿತ ಈ ಶಬ್ದಗಳೇ
ನಾಗುತ್ತವೆ. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಧ್ಯಾನದ ವಿಧವನ್ನು ವಚನಕಾರನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಶರಣಸ್ಥಲ.

(೩೦) ಉಂಡಪರ ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಬಂಧುಬಳಗವ ನೋಡಿ, ಅವರು
ಜಂಗಮವೆಂದು ತನ್ನ ಕಟ್ಟಲೆಯವರೆಂದು ಮಾಡುವ ಅಂದಣಿಗರು
ಬಾಳಂತರು ವ್ರತದಂಗದ ಸಂಗವಲ್ಲ ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ.

ಭಾವಃ— ಜಂಗಮರು ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕವ
ರನ್ನು ಮನ್ನಿಸಕೂಡದು. ಅವರ ನಡೆನುಡಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಜಂಗಮ
ವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

(೨೧) ಕೂಪಭಾಜನ ಚಿಲುಮೆಪರ್ಣ ಫಲ ಸರ್ವಮಯ ಸಮುಯ ಸುಯಿಧಾನ ಸಂಗ್ರಹಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಮುಖವಾಗಿ, ತಂದ ಮತ್ತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಬಾಹ್ಯ ಕಂಡನೆಂದು ಅವಗೆ ಲಿಂಗವ ಕಟ್ಟಬಹುದೇ? ಅಲ್ಲ. ಆ ಲಿಂಗದ್ರವ್ಯವ ಸೂಸಬಹುದೇ? ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳು ನೀವೇ ಉಭಯದ ಸಂದ ತಿಳಿದುನೋಡಿ ಕಟ್ಟಿದ ಘಟ ತಪ್ಪದಂತೆ, ಲಿಂಗದ್ರವ್ಯವ ಸೂಸದಂತೆ, ಸಂದೇಹದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಾಯದಂತೆ, ಲಿಂಗದ್ರವ್ಯವ ಕೆಡದಂತೆ ಸುಸಂಗವ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ನಂಗೀಕರಿಸಬಲ್ಲಡೆ.

ಭಾವಃ— ವಚನವು ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥವು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

(೨೨) ತಂದೆಯ ಮಗ ಕರೆದು ಮಗನ ತಂದೆ ಕರೆದು ಭಾವನ ಮೈದುನ ಕರೆದು ಮೈದುನನ ಭಾವ ಕರೆದು ತವ್ಮ ಬಂಧುಗಳ ಜಂಗಮವೆಂದು ಕೂಡಿಕೊಂಡುಂಬ ಜಗಭಂಡರ ನೇಮ ಸುಸಂಗವಲ್ಲ ಏಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ.

ಭಾವಃ— ತಂದೆ, ಮಗ, ಭಾವ, ಮೈದುನ, ಬಂಧುಗಳು ಜಂಗಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದಕ್ಕೊಶ್ಕರ ಮಾತ್ರ ಅವರನ್ನು ಮನ್ನಿಸದಾರದು. ಅವರ ಶೀಲ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ವಚನಕಾರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ.

(೨೩) ಕ್ರಿ ನಿಃಕ್ರಿ ಎಂಬು ಭಯವಾವುದು? ತನ್ನನರಿದಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ರಿ, ತನ್ನ ಮರೆದಲ್ಲಿ ನಿಃಕ್ರಿ. ತಾನೆಂಬುದುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಸರ್ವಕ್ರಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸದೇಕು. ತಾನೆಂಬುದು ತೊರದಲ್ಲಿ, ಕ್ರಿ ಎಂಬುದೇನೂ ಇಲ್ಲ ಇಂತೀ ಭಾವವ ತಿಳಿದು ನಿಂದು ನೀವೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಏಲೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಭಾವಃ— ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನನ್ನ ತಾನೇ ತಿಳಿದು ಆಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಮೊದಲು ಕ್ರಿಯಯಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ನಿಃಕ್ರಿಯು ಒದಗುತ್ತದೆ. ಅರಿತಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ರಿ, ಮರೆತಲ್ಲಿಯೇ ನಿಃಕ್ರಿ. ತಾನು ಎಂಬುದು ಇರುವಪರಿಗೆ ಕ್ರಿಯೆಯು. ಅದು ಮರೆತಿದ್ದರೆ ಕ್ರಿಯೆಯು ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ

ಲಿಂಗದ ಮರ್ಮವನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತಿಳಿದು ಆಚರಿಸುವವನು ಲಿಂಗಸ್ಥ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತಿಳಿದವನು ಲಿಂಗ ಸನ್ನಿಹಿತನು, ಎಂದು ಇವರು ಹೇಳ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ ಮುಂದಿನ ತರಗತಿಗಳು ಕಳಾಗ್ರಾಹಕ, ಮುಂದಿನ ವಿಕಾಸಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಶರಣನು ತನ್ನ ಕಟ್ಟಪಯ ಪೂರ್ಣಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಘನಸಾಮರಸ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶರಣನ ತರಗತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ.

(೨೬) ಷಡ್ವಿಧ ಐಕ್ಯ:— ಇವು ಆಚಾರ ತೃಪ್ತಿ, ಗೌರವ ತೃಪ್ತಿ, ಲಿಂಗತೃಪ್ತಿ, ಚರತೃಪ್ತಿ, ಪ್ರಸಾದತೃಪ್ತಿ, ನಿರ್ಭಾವತೃಪ್ತಿ ಎಂದು ಆರು ಇರುತ್ತವೆ. ತೃಪ್ತಿ ಎಂದರೆ ಆಯಾ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅನುಭವ ಗಳು ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿಯು. ಇದು ಅನುಭವವು. ಈ ಅನುಭವವು ಆಗಲು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಧದ ಆನಂದ, ಅಥವಾ ಪ್ರಕಾಶವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಆದ ವಿಕಾಸತೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಕಡೆಯ ಈ ವಿಕಾಸವು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅದು ಅವನ ರೀತಿ, ನಡತೆ, ಶೀಲ, ಅರಿವು, ಆಚರಣೆ, ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಮನಸ್ಸು ಇವುಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಒಂದು ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ವಾನುಭವವು. ಈ ಅನುಭವದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಕಾರ್ಯಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾಗಿ, ಯಾವ ತಡೆಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಭಾವಿಕವಾಗಿ, ಶಾಂತವಾಗಿ, ಹರಿಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಕಾರಣ ಶರೀರದ ಪೂರ್ಣಾವಸ್ಥೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಜ್ಞಾನಲಿಂಗ, ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗ ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಈ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗವು ಆಯಾ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳ ಸಂಬಂಧದ ಪರಿಣಾಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸಹತ್ತಲು ಅದು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಚಾರ ತೃಪ್ತಿ, ಗೌರವ ತೃಪ್ತಿ, ಲಿಂಗತೃಪ್ತಿ, ಚರತೃಪ್ತಿ, ಪ್ರಸಾದತೃಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಡೆಗೆ ನಿರ್ಭಾವ ತೃಪ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲದ ಆರು ತರಗತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

(೨೪) ಮೂವತ್ತಾರು ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು [೩೬ ವಿಧ]:— ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಹಿಂದಿನ ಪುಟ ೭೨ ರಿಂದ ೭೩ ರವರೆಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಆದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅನ್ನುವ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭಕ್ತನೊಳಗಣ ಭಕ್ತ ಭಕ್ತನೊಳಗಣ ಮಹೇಶ್ವರ, ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗಿ ಭಕ್ತನೊಳಗಣ ಪ್ರ ಈ ವರೆಗೆ ೬ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವದುಂಟು. ಇವುಗಳಮುಂದೆ ಮಹೇ ಶನೊಳಗಣ ಮಹೇಶ, ಆ ಮೇಲೆ ಮಹೇಶನೊಳಗಣ ಭಕ್ತ, ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ, ಮಹೇಶನೊಳಗಣ ಷಡ್ವಿಧಗಳಿವೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸಾದಿ ಯೊಳಗಣ ಪ್ರಸಾದಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸಾದಿಯೊಳಗಣ ಭಕ್ತ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲದೊಳಗಣ ಷಡ್ವಿಧಗಳು, ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಸ್ಥಲಗಳಿ ಗಿನ ಷಡ್ವಿಧಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಆರನೆಯದಾದ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲಗಳ ಐಕ್ಯ, ಆ ಮೇಲೆ ಐಕ್ಯನೊಳಗಣ ಭಕ್ತ, ಹೀಗೆ ಇವರ ಷಡ್ವಿಧಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರು. ಆ ಮೇಲೆ ಕಡೆಗೆ ಐಕ್ಯನೊಳಗಣ ಶರಣ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರದ ಪೂರ್ಣತೆಯು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯ ಮುಂಪೆ ಈತನು ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ೫೬ ಅನುಭವಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ೩೬ ಅಂಗಸ್ಥಳಗಳ ೨ನೇ ವಿಧಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಹಿಂದೆ ನಾವು ವಿವರಿಸಿದ ಮೂವತ್ತಾರು ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು (೧ನೇ ವಿಧ) — ನುಬರು ೭೭, ಇವರಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದು ದುಸ್ತರವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ೨ನೇ ವಿಧ ದೊಳಗಿನ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಾಡಿಕೆಯುಂಟು. ಆದರೆ ಈ ಎರಡೂ ವಿಧಗಳ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯು ಇರುವದಿಲ್ಲ.

(೨೫) ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು ೩೬, ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು ೩೬, ಇವುಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನಃ— ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ ಮೊದಲಾದ ೬ ಸ್ಥಲಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಷಟ್‌ಚಕ್ರಗಳಿರುತ್ತವಷ್ಟೇ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ ಮೊದಲಾದ ಲಿಂಗ ಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಪರಸ್ಪರ ಮಿಶ್ರ ಆಗಿ ೩೬ ಆಗುವವು. ಆಗ ಈ ಮೂವ ತ್ತಾರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾದಿ ಭಕ್ತಿಗಳೂ, ಆಚಾರಾದಿ ಲಿಂಗಗಳೂ ಕೂಡ ಮಿಶ್ರ ಆಗಿ ೩೬, ಆಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ— ಭಕ್ತಿಯು, ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ಯೊಳಗಣ ನಿಷ್ಠೆ, ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಅವಧಾನ ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆರಾರಾಗಿ, ಒಟ್ಟು ೩೬ ಭಕ್ತಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ೩೬ ಭಕ್ತಿ ಗಳು ಮಿಶ್ರಲಿಂಗಗಳೊಡನೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ

ಮಿಶ್ರಲಿಂಗಗಳೂ ೩೬ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವು ಕೂಡುವ ವಿಧವು ಹೇಗೆಂ ದರೆ, ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯು ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗೆ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕೂಡುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಣ ಸಾಮರಸ್ಯ ಭಕ್ತಿಯು ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಮಹಾ ಲಿಂಗದೊಳಗೆ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ೩೬ ಅಂಗಗಳು ೩೬ ಭಕ್ತಿ ಗಳ ಮೂಲಕ ೩೬ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ೩೬ ಲಿಂಗಗಳ ಪ್ರಕಾಶವು ೩೬ ಭಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯಲು ಈ ಪ್ರಕಾಶವು ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನು ವ್ಯೇಧಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವೇಧಿಸಲು ಆದು ತನುತ್ರಯ ಗಳನ್ನೂ ಆರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ೩೬ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಲು ಆ ಅಂಗಗಳಿಲ್ಲ ಐಕ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಅಂಗಗಳೆಲ್ಲ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ

(೨೬) ಷಡ್ಲಿಂಗ ಸಾಧನೆ (೧ನೇ ವಿಧ):— ಲಿಂಗ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ೬ ತರಗತಿಗಳಿವೆ. ಈ ತರಗತಿಗಳು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಇವೆ. ಅವು ಮೋಹೀ, ಭಕ್ತ, ವೀರ, ಪ್ರಾಣೀ, ಪ್ರಸಾದೀ, ತೃಪ್ತಿ ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮೋಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇದು ಮೋಹೀ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಆ ಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವನಾಗತಕ್ಕದ್ದು. ಆಗ ಭಕ್ತನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಈ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ದೃಢಭಾವವು ಅವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವದು. ಆಗ ಅವನು ವೀರನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಈ ದೃಢ ಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗದ ಶಕ್ತಿಯೇ ಅವನ ಪ್ರಾಣವಾಗುವದು. ಆಗ ಅವನು ಪ್ರಾಣೀ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಲಿಂಗದ ಪ್ರಸಾದ ದಕ್ಷಯೆ! ತಲ್ಲೀನನಾಗುವನು. ಆಗ ಅವನು ಪ್ರಸಾದಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳು ವನು. ಹೀಗೆ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿ ಆದರಕ್ಷಯೇ ಆವಂದಬಡುವನು. ಆಗ ಅವನು ತೃಪ್ತಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವನು. ಇನು ಕಡೆಯದು. ಹೀಗೆ ಆಚಾರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಮೋಹೀ, ಆಚಾರಲಿಂಗ ಭಕ್ತ ಎಂದು ಮೊದ ಲಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ಆಚಾರಲಿಂಗತೃಪ್ತಿ ಹೀಗೆ ೬ ವಿಭೇದಗಳಾಗುವವು. ಮುಂದೆ ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಮೋಹೀ, ಗುರುಲಿಂಗ ಭಕ್ತ, ಗುರುಲಿಂಗವೀರ ಮೊದಲಾಗಿ ಗುರುಲಿಂಗದ ಆರು ವಿಭೇದಗಳು, ಕಡೆಗೆ ಮಹಾಲಿಂಗ ಮೋಹೀ, ಮಹಾಲಿಂಗ ಭಕ್ತ ಮೊದಲಾಗಿ ಆರು ಮಹಾಲಿಂಗದ ವಿಭೇ ದಗಳು, ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೩೬ ವಿಧಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಕಡೆಗೆ ಮಹಾಲಿಂಗ [illegible]

(೮೭) ಷಡ್ವಿಂಗ ಸಾಧನೆ (೨ನೇ ವಿಧ) — ಕೆಲವು ವಚನಕಾರರು ಮೇಲಿನ ತಗರತಿಗಳನ್ನೇ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುವದುಂಟು. ಅವು ಮೋಹೀ, ಭಕ್ತ, ಪೂಜಕ, ವೀರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣೀ ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಮೊದಲು ಮೋಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಹೀಗೆ ಮೋಹಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾವಪೂರಿತನಾಗುವನು. ಆಗ ಅವನು ಭಕ್ತನಾಗುವನು. ಆಮೇಲೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಆಚರಣೆಯು ತಲೆದೋರುವದು. ಇದು ಪೂಜಕ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಆಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವು ಬಲಿತಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಎಡರುಗಳು ಬಂದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುವನು. ಇದು ವೀರ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಆಗ ಅವನು ಲಿಂಗದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅದರ ಸುಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಆನಂದಿಸಹತ್ತುವನು. ಇದು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಆ ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನು ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಇದು ಕಡೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಕೆಲವು ವಚನಕಾರರು ಹೀಗೆ ಷಡ್ಲಿಂಗ ಸಾಧನೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಕೂಡ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ೩೬ ವಿಧವಾಗಿರುವವು.

(೮೮) ೨೧೬ ಸ್ಥಲಗಳು:— ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳ ತರುವಾಯ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಿತಿಯು ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ ಈ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ ಎಂದು ೬ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಒಟ್ಟು ೨೧೬ (೩೬×೬) ಸ್ಥಲಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇವು ಕಡೆಯ ಸ್ಥಲಗಳು. ಇವು ಕಾರಣಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಇದು ಕಾರಣಶರೀರದ ಪಕ್ವ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಉದಾಃ—ಭಕ್ತಾದಿ ಸ್ಥಲಗಳು ಮೊದಲು ಸ್ಥೂಲಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತವೆ. ಆಗ ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಲಗಳು ಆರಾಗುವವು. ಮುಂದೆ ಭಕ್ತನೊಳಗಣ ಭಕ್ತಸ್ಥಲವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತನೊಳಗಣ ಭಕ್ತಸ್ಥಲವು ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತವೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಉಳಿದ ಸ್ಥಲಗಳೊಡನೆ ಭಕ್ತಸ್ಥಲಗಳು ೩೬ ಆಗುತ್ತವೆ. ಇದರಮುಂದೆ ಭಕ್ತನೊಳಗಣ ಭಕ್ತನೊಳಗಣ ಭಕ್ತಸ್ಥಲವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಾರಣಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. ಆಗ ಇದೇರೀತಿ ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಲಗಳು ೨೧೬ ಆಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಸ್ಥೂಲಶರೀರಕ್ಕೆ ೬ ಸ್ಥಲಗಳು, ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರಕ್ಕೆ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳು, ಮತ್ತು ಕಾರಣಶರೀರಕ್ಕೆ ೨೧೬ ಸ್ಥಲಗಳು ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ತೋರುವದೇನೆಂದರೆ. ಭಕ್ತ ಸ್ಥಳಗಣ ಭಕ್ತಸ್ಥಲವು ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡಲು ಅದರ ಆರುವಿಧ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕಾರಣ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವು ಪುನಃ ಆರುಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವದರಿಂದ ಈ ಒಂದು ಭಕ್ತಸ್ಥಲವು ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನ ಪ್ರಸಾದಿ, ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತ ಭಕ್ತನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಭಕ್ತನ ಮಹೇಶ, ಭಕ್ತನ ಶರಣ, ಭಕ್ತನ ಐಕ್ಯ ಎಂದು ಆಗುವವು. ಆಮೇಲೆ ಭಕ್ತನ ಮಹೇಶನ ಭಕ್ತ, ಭಕ್ತನ ಮಹೇಶನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತನ ಶರಣ, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ, ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೬ ವಿಧಗಳಾಗುವವು. ಹೀಗೆ ಆದದ್ದೇ ಭಕ್ತಸ್ಥಲದ ಪೂರ್ಣತೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯು. ಆಗ ಆದು ಕಾರಣಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವದು. ಅದರಂತೆಯೇ ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೩೬, ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೩೬, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೩೬, ಶರಣಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೩೬, ಐಕ್ಯಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೩೬ ಆಗುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವು ಕೂಡಿ ೨೧೬ ಆಗುತ್ತವೆ. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳ ಪೂರ್ಣತೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಸರ್ವಾವಯವಗಳಲ್ಲಿ, ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳ ವಿಕಾಸವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಅವನ ಪೂರ್ಣತೆಯು.

ಕ್ರಿಯೆಯು ಮೊದಲು ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಡೆಗೆ ಈ ಕ್ರಿಯೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡುತ್ತವೆ. ಆಗ ಕಾರಣ ಶರೀರವು ಈ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕಾದಿಡುತ್ತದೆ. ಅದು ಅನುಭವಗಳನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಒಂದು ಕೂಟ್ಟಡಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವು ಈ ಕೂಟ್ಟಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ತನಗೆ ಅವಶ್ಯ ಬಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಹೊರಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಗ್ರಹವು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರಬೇಕು. ಇಂಥ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಂತೆ ನಡೆದರೆ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಸರಾಗವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ನಡಿದರೆ ಅರು ಸ್ಥಲಗಳ ಮೂಲಕ ಜೀವನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಪ್ಪಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗಗಳು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ.

ಭಾವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಲಿಂಗ, ಸುಜ್ಞಾನಲಿಂಗ, ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗ ಎಂಬ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳೂ ಉಂಟು.

ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲ. ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಡಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಗಳೆಂತಲೂ ವಚನಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ತೃಪ್ತಿರೂಪಾದ ೨೧೬ ಸ್ಥಲಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಚನಕಾರರು ಅವುಗಳ ನಿರ್ದೇಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಈ ೨೧೬ ಸ್ಥಲಗಳು ಅನುಭವದಿಂದ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯತಕ್ಕವುಗಳು.

ಮನುಷ್ಯನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ನಾನಾವಿಧ ಅಸಂಖ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಅವುಗಳ ಅವನ ಅನುಭವಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕಾರಣಶರೀರದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥೂಲಶರೀರದಲ್ಲಿ ೬ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಇವುಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ೩೬ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ೨೧೬ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯಪ್ರಾಣಿಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅರು ವಿಧವಾಗಿದ್ದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸ್ವಭಾವತಃ ಒಂದೇ ಸ್ಥಲದ ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ಒಬ್ಬನು ಭಕ್ತಸ್ಥಲದವನಿರಬಹುದು, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದವನಿರಬಹುದು, ಮಗದೊಬ್ಬನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲದವನಿರಬಹುದು. ಹೀಗಿರುವದು ಅವರವರ ಸ್ವಭಾವದ ಹುಟ್ಟುಗುಣ. ಅದರೂ ಅವರವರ ಸ್ವಭಾವದ ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸವು ಅಳಿದ ಸ್ಥಲಗಳ ಪರಿಚಯದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಸ್ಥಲದವನು ಶರಣಸ್ಥಲದ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಲೇಬೇಕು

ಅವನು ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಉಳಿಯುವಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ ಜಂಗಮಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಭಾವಿಕವಾಗಿ ಒಲವುಳ್ಳವನು ಬೇರೊಬ್ಬನಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವನು ಅದೇ ಒಂದು ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಕೂಡದು. ಅದು ನಿಶ್ಚಯವಲ್ಲ. ಅವನು ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇರಬೇಕು. ಈ ತರದ ಆಚರಣೆಯಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಈ ಪೂರ್ಣತೆಯು ೧, ೨, ೩, ೪, ೫, ೬, ಈ ಸ್ಥಲಗಳ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಿಕವಾದವು. ಉಳಿದವು ಕ್ರಿಯಾಯುಕ್ತವಾದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಚನಕಾರರು ೬ ಮತ್ತು ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿಂದಿನದಾದ ೨೧೬ ಸ್ಥಲಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಅನುಭವದಿಂದಲೇ ಹೊಂದಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾರರು. ಯಾಕಂದರೆ ೩೬ ಸ್ಥಲಗಳ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ೨೧೬ ಸ್ಥಲಗಳ ಅನುಭವವು ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

(೮೯) ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಿಸ್ಥಲಃ— ಇದು ಮನುಷ್ಯನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿಕಾಸಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದಷ್ಟೇ. ಶಕ್ತಿಯ ವಿಕಾಸ ಮಾಡುವದೆಂದರೆ ಲಿಂಗದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಒರವಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಇರುತ್ತದೆ ಈ ವಿಕಾಸವು ಅವನ ಮನ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಪ್ರಾಣ, ಕರಣಗಳು, ಅರಿವು, ಚೈತನ್ಯ, ಇವುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಉಂಟಾಗಬೇಕು. ಆಗ ಅವನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಗುಣಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಇವು ಉಂಟಾದ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ತಾನು, ಜಗತ್ತು, ಪರಮಾತ್ಮ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವ ತರದ ಭೇದಗಳು ಗೋಚರವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿ ತೋರಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಅವನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ತಾವರೆಯಂತೆ ಅಂದರೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ತಾವರೆಗೆ ಆ ನೀರು ಹೇಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಅವನು ಇರುವನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು ಅವನು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಿಸ್ಥಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನೆಂದು ವಚನಕಾರರು ಕರೆಯುವದುಂಟು.

(೯೦) ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರ:— ವಚನಕಾರರು ಮನುಷ್ಯನ ಗು
ಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಕ್ರಿಯೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ಆರು ವಿಭಾಗ
ಳನ್ನು ಮಾಡುವದುಂಟು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವ
ಗಳ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ವಿವೇ
ಚನೆಗೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರು ವಿಭಾ
ಗಗಳಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸ್ಥಲವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಈ ಆರು
ಸ್ಥಲಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಆರು ವಿಶಿಷ್ಟ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಅವು ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ,
ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ ಎಂದು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೇ
ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

(೯೧) ನಿರಾಮಯ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ:- ಮನುಷ್ಯನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪೀಠಿ
ಸಂ. ೯೦ ಇವರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪೀಠಿಕೆ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಈ ಸ್ಥಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ
ಬಳಿಕ ಅವನು ಶೂನ್ಯಸ್ಥಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಈ ಶೂನ್ಯ ಸ್ಥಲ
ದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತರಗತಿಗಳಿವೆ. ಅವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಇವೆ
ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ನಿರಾಮಯ ಎಂಬುದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಷಟ್
ಸ್ಥಲಗಳು ನಿರಾಮಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವು
ಗಳು ನಿರಾಮಯ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

(೯೨) ನಿರಂಜನ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ:— ನಿರಾಮಯವಾದ ಬಳಿಕ ನಿರಂ
ಜನವೆಂಬುದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವು ನಿರಂಜನಷಟ್‌ಸ್ಥಲವೆಂದೆನಿಸಿಕೊ
ಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

(೯೩) ನಿರಂಜನಾತೀತ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ:— ಯಾವ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವು
ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಿರಂಜನಕ್ಕತೀತವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ನಿರಂಜನಾತೀತ
ಷಟ್‌ಸ್ಥಲವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ.

ಇವರ ತರುವಾಯ ಬಯಲು ಅಥವಾ ನಿರವಯ ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ನೀರು ನೀರು ಬೆರೆದಂತೆ ಮನುಷ್ಯನು ಪರಮಾ
ತ್ಮನಲ್ಲಿ ಆಗ ಬೆರೆದು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತಿಮ
ಸ್ಥಿತಿಯು.

(೯೪) ನಿವೃತ್ತಿ— ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸಾವಸ್ಥೆಯು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಬಳಿಕ ಅವನ ಗುಣಗಳು, ಶಕ್ತಿಗಳು, ಚೈತನ್ಯಗಳು ಇವೇ

ಕಸ್ತವ ಮುಗಿವುತ-ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಶರಣರ।
ಚಿತ್ರಜ ಪೈರಿ ಬಸವೇಶ ನುಡಿಗೇಳಿ।
ಕರ್ಮ ಹರಳಯ್ಯ ನುಡಿದನು ॥೭೧॥

ಪ್ಪದನವತಾರದ - ಒಡೆಯ ಬಸವಣ್ಣ ನಿಮ್ಮ।
ಅಡಿಗೊಂದು ಜೋಡು ಚರಣವ ತಂದೆನು।
ಪಡೆವೆನು ಫಲವ ಎನುತಲಿ ॥೭೨॥

ಸಾಕು ಶರಣಂಗೇಕೆ-ಇಷ್ಟೊಂದು ನುಡಿಗಳು।
ನಾಲ್ಕು ಯುಗದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿವರೆ ಇಂದಿನ ದಿನಕೆ।
ಬೇಕೆಮಗೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣವು ॥೭೩॥

ಮುಂದಣ ಕಥನಕೆ-ಇಂದಿನ ದರುಶನವು।
ವಂದನೆಯ ಕೊಳ್ಳಿ ಇದರಿಂದ ನಾನೊಮ್ಮೆ।
ನಂದಿಶಂಕರಗೆ ಶರಣೆಂಬೆ ॥೭೪॥

ಶರಣು ಶರಣಾರ್ಥಿ-ಶರಣು ನಿಮ್ಮಡಿಗಳಿಗೆ।
ಕರುಣ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರಬೇಕು ಹರಳಯ್ಯ।
ನಿರುಪಮ ಚಿತ್ಕೃಪಸು ಬಸವಯ್ಯ ॥೭೫॥

ಚಂದದಿಂವಲಿ-ಚವಮ್ಮಾವುಗೆಯ ತಕ್ಕೊಂಡು।
ಆನಂದದಿಂದಲಿ ನಡೆದಾಡೆ ನೀಲಮ್ಮ।
ಮುಂದೆ ಹರಳಯ್ಯನ ಕಳುಹಲು ॥೭೬॥

ಶರಣಬಸವೇಶನು-ಕರುಣೆ ನೀಲಮ್ಮನು।
ಹರುಷದಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಕಳುಹುವ ಸಮಯದಿ।
ವಿರಚಿಸುವೆ ಮುಂದೆ ಕಥನವ ॥೭೭॥

ಒಂದನೆ ಪ್ರಥಮದ-ಸಂಧಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿಯೆ।
ಚಂದ್ರಶೇಖರನ ಶರಣರಿಗೆ ಮತ್ತಿನ್ನು।
ಮುಂದೆ ಮೈಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ನಮಿಸುವೆನು ॥೭೮॥

---

೨ ನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಮುಂದಣ ಕಥೆಯನಾ-ನಂದದಿ ಕೇಳ್ವುದು ।
ಇಂದು ಶರಣರ ಕಥನವ ಮುದುವೆಯಾ ।
ನಂದದಿ ಕೇಳೇ ಶರಣರು
ಪಟ್ಟಾವಳಿ ಸೀರೆಯಲ್ಲಿ-ಕಟ್ಟಿ ಚರ್ಮಾವುಗೆಯ ।
ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹುವ ಸಮಯದಿ ಮಧುವರಸ ।
ನೆಟ್ಟನೆ ತಾನು ನಡೆತಂದ
ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ-ಚೆನ್ನಕರಣಿಕರಿಗೆ ।
ಮಾನ್ಯ ಗಜಸಿಂಹ ಮಧುವರಸ ಊಟಕೆ ॥
ತನ್ನರಮನೆಗೆ ಬರುತಿರ್ದ
ಬರುತ ಕಂಡನು ಶಿವ-ಶರಣ ಹರಳಯ್ಯನ ।
ಇರವ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತಲಿ ತಾ ತನ್ನ ॥
ಪರರ ಕೆಯ್ಯಿಂದ ನಿಲಿಸಿದ
ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ-ಹಳಯ್ಯನೀನುಸುರು ।
ಬಲ್ಲಿದ ಫೊರೆತನದಿ ಕೇಳಲು ಬಸವಣ್ಣ ।
ನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿಯೆ ಬಂದೆನು
ಬಸವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ-ಬರುವ ಕಾರಣವೇನು ।
ಕೃಷಿಯವ (?) ಹೇಳು ಎನುತಲಿ ॥
ಪೆಸಗೊಂಡ ನಿಂತೆಂದು ನುಡಿದನು
ನಮ್ಮ ಕಾಯಕವನು-ಹಮ್ಮೈಸಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದ ।
ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪ ಬಸವಣ್ಣ ಮೆಟ್ಟಿದೆ ॥
ಚರ್ಮಾವುಗೆಯ ಕಳುಹಿದನೆನಿ
ತಂದುದ ಕಳುಹುವ-ಇಂದಿನ ಮತವಲ್ಲ ।
ಎಂದ ಆ ಹಾರುವ ಮಧುವರಸ ತಾನಾಗ ॥
ನಿಂದು ಮೆಟ್ಟುವೆನೆನ್ನುತಲಿ
ನಿನಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಸಲೆನ್ನ-ಮನಕೆ ನಿರ್ಮಳವಿಲ್ಲ ।
ಘನ ಮಹಾ ಶರಣ ಬಸವಣ್ಣಗೆ ತಂದುದ ॥
ಅನುಕೂಲವಲ್ಲ ಭವಿ ನೀನು

ಕರಾದೊಡೇನು ಕಾರಣವುಳ್ಳ ಕಾಯಕ ।
ಮಾರುಕೊಂಡವರು ಚರಣವ ಮೆಟ್ಟಲು ॥
ಬಾರದೆ ಹೇಳು ಹರಳಯ್ಯ ॥೧೦॥

ಕರುಣ ಸಾಗರ ಶಿವ-ಶರಣ ಬಸವಗೆ ತಂದ ।
ಚರಣಕ್ಕೆ ಬದ್ಧಭವಿ ನೀನು ಮೆಟ್ಟಿದರಿ ॥
ಹರಣ ಉಳಿಯದು ಮಧುವಯ್ಯ ॥೧೧॥

ಎಂದ ಮಾತಿಗೆ ಕೋಪ-ದಿಂದಲಿ ಮಧುವರಸ ।
ಬಂದುದು ಬರಲಿ ಎನುತಲೆ ಕೋಪದಿ ॥
ತಂದವನ ಕೈಸೆಳೆ ಕೊಂಡ ॥೧೨॥

ಶಿವನೆ ಬಲ್ಲನು ಬದ್ಧ-ಭವಿಗೆ ನಾ ಮನ ಒಪ್ಪೆ ।
ಇವ ನಾನು ಕೊಟ್ಟವನಲ್ಲ ಹರಳಯ್ಯ ॥
ಅವಧಾನಿ ಮನೆಗೆ ನಡೆದನು ॥೧೩॥

ತರಳ ಮಧುವರಸನು-ದುರುಳತನದಿ ಮೆಟ್ಟಿ ।
ಪೆರಳು ಸರ್ವಾಂಗವಳಿಯಲು ಅದ ಕೇಳಿ ।
ಹರಹರಾ ಎಂದ ಬಸವಣ್ಣ ॥೧೪॥

ಕರುಣಿ ಬಸವೇಶನ-ತರುಣಿ ಅಡಿದಳೊಂದು ॥
ಹರಣದ ಹದನನರಿಯರು ಶರಣರು ॥
ತಂದ ಚರಣದ ಫಲವನದನುಣ್ಣಿ ॥೧೫॥

ಇತ್ತ ಚಿತೆಯುರಿಯಿಂದೆ-ಮತ್ತೆ ಚರ್ಮವ ಸುಲಿಯೆ ।
ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಕಡು ಮರುಗಿದಳು ಮಗನಿಗೆ ।
ಎತ್ತಣ ವಿಧಿಯೋ ಎನುತಲಿ ॥೧೬॥

ಅಂದಾರು ತಿಂಗಳು-ಅಂದವಳಿದಿರಲು ।
ಮುಂದೆ ಪವಾಡ ಮೆರೆಯಲು ಆ ದಿನಕೆ ।
ತಂದಿಟ್ಟರೊಂದು ಕಥನವಾ ॥೧೭॥

ಮಜ್ಜನ ಮಾಡೆಂದು-ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳಿದಳೊಂದು ।
ಹೆಜ್ಜೆಯನಿಟ್ಟು ನಡೆದನು ಮಧುವರಸ ।
ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಲನುವಾದ ॥೧೮॥

ತನ್ನ ರಾಣಿಯರೀರ್ವರು-ಎಣ್ಣೆಯ ಸೂಡಲು ।
ಸಣ್ಣಾಗಿ ನಖವ ಅಲುಗುತಲಿ ಮಧುವರಸ ।
ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನಕೆ ಅನುವಾದ

ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಅಗ್ಗಣಿ-ಯುಕ್ಕುತ ಕಾಯ್ದಿರಿ । ॥೧೧॥
ಮತ್ತವಾನೀರು ಬೆರೆಯಲು ।
ಮನೆಯಲಿನೀರಿಲ್ಲದಿರಲು ಆಗ

ಓಡುತಳಿವುತ-ಗೌಡಿ ಬೇಗನೆಬಂದು । ॥೧೦॥
ಸಿವುಡನು ಬೇಗದೆ ಕೊಡನ ತಕ್ಕೊಂಡು ।
ಗೌಡಿ ಬೇಗನೆ ನಡೆದಳು

ಬಾಗಿಲು ಗಾವುಲು-ನಾಗಭೂಷಣ ಶಿವನು । ॥೧೧॥
ಆಗಿನದೊಂದು ಕಥನವ ಕತ್ತಲೆ ಮುಂಜು ।
ಆಗ ಬೇಗದಲಿ ಮುಸುಕಿತ್ತು

ಬರಿಗೊಡನೊಯ್ದರಿ-ತರಿವರು ಕೆವಿಮೂಗ । ॥೧೨॥
ಉರದ ಸಂಗಯ್ಯನನೀಗ ಉದಕದ ।
ಹರಿವ ತೋರೆಂದು ನಮಿಸಿದಳು

ಸಣ್ಣ ಮಳೆಯುದರಲು-ಕಣ್ಗೆ ಕಾವಳಗೈದು । ॥೧೩॥
ಹೆಣ್ಣು ಬೇಗದಲಿ ನಡೆದಳು ಬಚ್ಚಲ ಉದಕ ।
ಎಣ್ಣೆಗಳಂತೆ ತಿಳಿದಿರಿ

ಹೊತ್ತು ಹೋಯಿತ್ತೆಂದು-ತೊತ್ತು ಬೇಗನೆ ಬಂದು । ॥೧೪॥
ಮತ್ತೆ ಹರಳಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯ ।
ಬಚ್ಚಲುದಕವನು ಮೊಗೆದಳು

ಧಡಧಡಿಸಿ ನಡೆದಳು-ಕೊಡನ ಬೇಗನೆ ಹೊತ್ತು । ॥೧೫॥
ಒಡೆಯ ಕೋಪಿಸುವನೆನುತಲಿ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯೊಳು ।
ಕೆಡಹಿದಳು ತಂದ ಉದಕವ

ರಂಭೆಯರಿಬ್ಬರು-ತಂಬಿಗೆಯ ತಕ್ಕೊಂಡು । ॥೧೬॥
ತುಂಬಿ ಉದಕವನೆರೆಯಲು ಅವನ ಭವ ।
ಹಿಂಗಿತು ಪದವ ನಡಿಸುವೆ

ಅತಿ ಚೋದ್ಯವಾಯಿತು-ಅತಿ ಚಿತ್ರವಾಯಿತು ।
ಮಿತ್ರರಿಬ್ಬರ ಮುಖ ನೋಡಿ ಎನ್ನಂಗ । ॥೨೮॥
ಸುಚಿತ್ತ ಪರಿಯೆಂತು

ಕರೆಯಿರೊ ಗೌಡಿಯ-ಒರಸಿಕೊಂಡನು ಮುಖವ ।
ತರಿಸಿದಿರೆಲ್ಲಿ ಉದಕವ ಎಂದೆನುತ । ॥೨೯॥
ಹರುಷದಿಂದವನು ಬೆಸಗೊಂಡ

ಕರಸಿದಿರು ಗೌಡಿಯ-ಧೊರೆಯ ಕಟ್ಟೆದಿರಿಗೆ ।
ಕರ ಪಾದ ನಡುಗೆ ನಯನದಿಯಗ್ಗಣಿ ಬಾಯ । ॥೩೦॥
ಬಿರಿವುತ ಬಿಕ್ಕಿ ಬೆದರುತ

ಎಲ್ಲಿ ತಂದುದಕವ-ಕೊಲ್ಲೆ ಬಡಿಯೆ ನಿನ್ನ ।
ಎಲ್ಲವ ಹೇಳು ಎಂದೆನುತ ಗೌಡಿಗೆ । ॥೩೧॥
ಸಲ್ಲವ ಪಿಡಿದು ಬೆಸಗೊಂಡ

ಕಲ್ಯಾಣದೊಳಗುಳ್ಳ-ಎಲ್ಲ ಪುರಾತರಿಂಗೆ ।
ಒಲ್ಲಿದರವರು ಶರಣರು ಹರಳೈಗಳು । ॥೩೨॥
ಅಲ್ಲಿ ಉದಕವ ಮೊಗೆದೆನು

ಅರ್ಚನೆವಂತರು-ನಿಚ್ಚ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರು ।
ಸುಚಿತ್ತವುಳ್ಳ ಶರಣರು ಹರಳೈಗಳ । ॥೩೩॥
ಬಚ್ಚಲ ಉದಕವ ಮೊಗೆದೆನು

ಪಟ್ಟಾವಳಿ ಸೀರೆಯ-ಕೊಟ್ಟನು ಗೌಡಿಗೆ ।
ಕಟ್ಟಂಗವೆನ್ನ ಉಳುಹಿದೆ ನಾ ನಿನ್ನ । ॥೩೪॥
ಪೊಟ್ಟಲಿ ಬಂದ ಶಿಸುವೆಂದ

ನೇವುರ ಆಂದುಗೆ-ಪಾಯ್ವಟ್ಟ ಪದಕವು ।
ಗವುಳಿ ಪರದ ಹಿರಿಯೋಲೆಯಾಭರಣವು । ॥೩೫॥
ತಾಯಿ ನಿನಗೆಂದು ಕೊಡಿಸಿದ

ಶರಣ ಪತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ-ಪರಿಣತನಾಯಕ ।
ಹರನವತಾರ ನಿಜಭಕ್ತ ಹರಳಯ್ಯಗೆ । ॥೩೬॥
ಶರಣು ಮಾಡುವೆನು ಚರಣಕೆ

ತೊಡುವ ತೊಡಿಗೆಯನು ಮುಡದಿಯಾಭರಣವ ।
ಮುಡುಪಗಟ್ಟಿಸಿ ಉಡುಗೊರೆಯು ಹರಳಯ್ಯಗೆ ।
ಕೊಡಬೇಕು ನಾವು ಅವರಿಗೆ

ಕಟ್ಟಿದರೇನು-ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿದರೇನು ।
ಮುಟ್ಟುವರಲ್ಲ ಪರಸೊಮ್ಮನೆಂದಳು ತಾ ।
ಕೊಟ್ಟಳುತ್ತರವ ಮಹಾದೇವಿ

ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನು-ಕಡಗ ಕಂಠ ಮಾಲೆ ।
ಎಪೆ ನೀಲ ಪಚ್ಚ ರತ್ನವ ಕೊಟ್ಟರೆ ।
ಹಿಡಿವರಲ್ಲ ಪರಸೊಮ್ಮ

ಪೊಡವಿ ಪೊಲ್ಲುಡಿಸಲು-ಹೆಡೆಫಣಿಯುಡುಗಲು ।
ಪಡುವಲ ರವಿಯುದಯಿಸಲು ಭಕ್ತರು ।
ಹಿಡಿವರಲ್ಲ ಪರಸೊಮ್ಮ

ಅಡಿಗಡಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆ-ನಡೆವೆ ನಾನಲ್ಲಿಗೆ ।
ಕುಡುವೆನು ನನ್ನ ಮಗಳನು ಎಂದೆನುತ ।
ನುಡಿದನು ಮಧುವರಸ ಮುದದಿಂದ

ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಶಿವ-ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದವರ ।
ಅಂಗಣ ಹೊಗಲುಗುಡರಯ್ಯ ಎಂದೆನುತ ।
ಹಿಂಗದೆ ಮಧುವರಸಗೆ ನುಡಿದಳು

ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಶಿವ-ಲಿಂಗವು ನಿನಗಿಲ್ಲ ।
ಗಂಗೆಯ ತಂದ ಪರಿ ಹೇಗೆ ಎನುತಲಿ ।
ಹಿಂಗದೆ ಮಧುವರಸ ಬೆಸಗೊಂಡ

ಅಂಗದ ಭವವೆಲ್ಲ-ಹಿಂಗಿತು ನಿನ್ನಿಂದ ।
ಲಿಂಗವ ಕೊಡು ತನಗೆಂದು ಮಹಾದೇವಿಯ ॥
ಅಂಘ್ರಿಯ ಹಿಡಿದು ನಮಿಸಿದ

ಕಟ್ಟಿದರೆ ಲಿಂಗವ-ನೆಟ್ಟನೆ ನಿಮ್ಮವರು ।
ಕೆಟ್ಟೆನು ತಮ್ಮ ಕುಲಕೆಂದು ವಿಪ್ರರು ।
ಮುಟ್ಟರು ನಿನ್ನ ಮಧುವರಸ

ನುಡುವೆ ಹಾರುವ ಕುಲವ-ಕೆಡುವೆ ನಾನೀ ಕ್ಷಣ ।
ಕೊಡು ನನಗಿಷ್ಟಲಿಂಗವನು ಮಹಾದೇವಿ ॥
ಅಡಿಗಳಿಗಾಗ ವಂದಿಸಿದ

ಬಂದು ಬಳಗವ ಬಿಟ್ಟು-ಇಂದು ಧರಿಸಿ ಲಿಂಗವ ।
ನಿಂದಿಸುವರು ಜನರೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಯ ।
ತಂದೆ ತಾಯಿಗರುಹೆಂದು

ನಡೆಸೋಗು ಅಲ್ಲಿಗೆ-ಜಡೆಯ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ।
ಕೊಡುವರು ಲಿಂಗವನವರು ಎಂದೆನುತ ।
ನುಡಿದಳುತ್ತರವ ಮಹಾದೇವಿ

ಅಂಗ ಶೋಭನ ಗವಿ-ಲಿಂಗ ಶೋಭನ ಗವಿ ।
ಬಂಗಮುವಿರುವ ಮುಕಕಾಗಿ ಮಹಾದೇವಿ ।
ಹಿಂಗದೆ ಮಧುವರಸನೊಡಗೊಂಡು

ಮದಗಜಗಮನೆಯರು-ಮದಕೋಕಿಳ ಧ್ವನಿಯವರು ।
ಮದ ಜೀವರುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನೆರೆದರು ।
ಒದಗಿ ಮಧುವರಸನೊಡಗೂಡಿ

ಈಶ ಲಾವಣ್ಯ ವಿ-ಶೇಷದ ಶೃಂಗಾರ ।
ಈಶನ ಶರಣರಂವಂತೆ ನಡೆದರು ।
ಈ ಶಿವಭಕ್ತರೊಡಗೂಡಿ

ಬಂದಳು ಮಹಾದೇವಿ-ನಿಂದು ಮಹತ್ತಿಗೆ ।
ವಂದನೆ ಮಾಡಿ ನುಡಿದಳು ಮಧುವರಸಗೆ ।
ಇಂದು ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಡು ಸ್ವಾಮಿ

ಎಂದ ಮಾತನು ಕೇಳಿ-ಇಂದುಧರನ ರೂಪು ।
ನಂದ ಪ್ರಸಾದ ಬೆಸಗೊಂಡ ಮಹಾದೇವಿ ।
ನಂದ ದೀಕ್ಷೆಯ ಪರಿಯೆಂತು

ವಿಪ್ರ ಕುಲದಲಿವ-ತಪ್ಪದೆ ತಾ ಬಂದು ।
ತಪ್ಪು ರಚ್ಚೆಗಳ ಕತದಿಂದ ಇವನಂಗವು ।
ಸಳದು ಬಹಳ ಬಳಲಿದ

ನೆಟ್ಟನೆ ಕರವುಗಿದು-ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿದ ।
ಷಟ್ಟಾಂಗಧರನೆ ಕೃಪೆಯಾಗು ಇಂದೆನಗೆ ।
ಇಷ್ಟಲಿಂಗವ ಕೊಡು ಸ್ವಾಮಿ
ಅಂದವಾಯಿತು ನೀ-ನಿಂದು ನುಡಿದ ನುಡಿ ।
ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಸುನಗುತ ಮತ್ತೆಂದ ॥
ತಂದಿರಿಸಿ ಪುಷ್ಪಫಲಗಳನು
ನಿಂಬೆ ನೇರಿಲೆ ದಾ-ಳಿಂಬ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯು ।
ತುಂಬಿದ ಮಾವು ನಾರಂಗಡಿಕೆಗೊನೆ ।
ಸಂಭ್ರಮದಿಂದೆ ಅನುವಾಡಿ

ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಲ್ಲಿ-ತೆತ್ತಿಸಿ ವಿಸ್ತರದಿ ।
ಮತ್ತೆ ಮಲಕಿನ ಮಕರಗಳು ತೋರಣದಿ ।
ಕೆತ್ತಿ ಗುರುರಾಯ ಅನುವಾದ

ಪಟ್ಟು ಪಟ್ಟಾವಳಿ-ಕಟ್ಟುವಣ್ಣದ ಸೀರೆ ।
ಕಟ್ಟಿದರಲ್ಲಿ ಎಸೆದವು ಕೈಲಾಸದ ।
ದೃಷ್ಟ ಸಿಂಹಾಸನದಂತೆ

ಮುತ್ತಿನ ಗುಚ್ಛವು-ತೆತ್ತಿಸಿದ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ।
ಮತ್ತೆ ನವರತ್ನ ಎಡೆಯೆಡೆಗೆ ಇಕ್ಕಿದ ।
ಮುತ್ತಿನ ಗದ್ದುಗೆಯನುವಾಗೆ

ಇಕ್ಷು ಮಾದಲ ನಿಂಬೆ-ದ್ರಾಕ್ಷೆ ದಾಳಿಂಬವು ।
ಉಕ್ಷಿಸುವರಿಗೆ ಅನುವಾಗಿ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು ।
ಅಕ್ಷಮೂರನ ಕೃಪೆಯಿಂದ

ಸಾಧಿಸಿ ಸುವರ್ಣದಿ-ವೇಧಿಸಿದ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ।
ಮೂದೇವರೊಡೆಯ ಪ್ರಭುವೆಂಬ ಗುರುವೆಸೆಪು ।
ಸಾಧುಸಜ್ಜನರ ಸಮಯದಲಿ

ಪಾದಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಿ-ಪಾದೋದಕವ ಕೊಂಡು ।
ಪಾದಪೂಜೆಗಳ ಅನುವಾಡಿ ಶುದ್ಧ ಪ್ರ ।
ಸಾದವ ಲಿಂಗಕೆಡೆವಾಡಿ

R. N. B. 1350

ಶ್ರೀ

ಜಯ

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಅಂಚೆ ವೆಚ್ಚಸಹಿತ ರೂ ೩—೬—೦

ಸಂಪುಟ ೧೫] ಜುಲೈ-ಅಗಷ್ಟ ೧೯೪೧. [ಸಂಚಿಕೆ ೧೦-೧೧

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ವಿಷಯಗಳು.	ಲೇಖಕರು.	ಪುಟ.
೧ ದುರ್ಘಾರಣ ಅಥಾರ್ತ್ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ	ಶ್ರೀ. ಬ. ಚೆ. ಪಟ್ಟೇದ	೪೧೯
೨ ಸ್ಮರಣವಚನ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಗೋಪ್ಯ	ಹಡಪದಪ್ಪನ್ನ	೪೨೬
೩ ಪಾಪೋದಕ	ರಾ। ಬಾ। ಪಿ. ಜೆ. ಹಳಕಟ್ಟಿ	೪೩೨
೪ ಪ್ರಸಾದಿನ ಬಗ್ಗೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ	ೀಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಬಿ ಎ.	೪೪೫
ದಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರಗಳು	ಇವರ ಲೇಖದ ಅನುವಾದ	
೫ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಚರಿತ್ರೆ	ರಾ। ಬಾ। ಎ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ	೪೫೩
೬ ಸ್ಫುಟವಿಷಯಗಳು	—	೪೬೩
೭ ಸಮರ್ಪಣಗೀತೆ	ಗುರುಬಸವಕವಿ	೧-೪
೮ ಶೈವ ಪರೋತ್ತರಕತಸ್ಥಲ	—	೨-೩೪
೯ ಮಂಗಲದ ರಗಳೆ ಭಾಗ ೪	—	೪೦೪೮
೧೦ ಶರಣರ ವಚನಗಳು ಭಾಗ ೩	—	೫೬
೧೧ ವಿಜಾಪುರ ಪರಿಚಯ	ರಾ। ಬಾ। ಪಿ. ಜೆ. ಹಳಕಟ್ಟಿ	೬೬-೭೪
೧೨ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪರಿಚಯ	—	೧೪
೧೩ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರ ಚರಿತ್ರೆ (ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ)	—	೧೬-೨೫

ಇದನ್ನು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ರಾ॥ ಬಾ॥ ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಇವರು ತಮ್ಮ "ಹಿತಚಿಂತಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ ಪ್ರೆಸ್ಸಿ"ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು.

B-5 Kannada
M A.Lj.

ಶಿವಾನುಭವ.

ವರ್ಷ ೧೫ | ಜುಲೈ – ಅಗಷ್ಟ ೧೯೪೧. | ಸಂಚಿಕೆ ೧೦-೧೧

ಲಿಂಗಧಾರಣ ಅಥಾರ್ತ್ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ.

(ಲೇಖಕರ- ಶ್ರೀಯುತ ಬಸವಪ್ಪ ಚನ್ನಪ್ಪ ಪಟ್ಟೇದ ಮಂಟಮೂರಿ.)

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜೀರಗೆ ಕ. ಬಸಪ್ಪನವರು ಬಿ. ಏ. ಅವರು ಕೀ. ಕೇ. ಬಿ. ಶಿವಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ 'ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮತ್ತು ಶಿವ ದೀಕ್ಷೆ' ಎಂಬ ಲೇಖದ ಮೇಲೆ, ತಲೆಬರಹದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಟೀಕಾತ್ಮಕ ಲೇಖವನ್ನು ಬರೆದು, ವಾದಕ್ಕೆ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದರು ಅಂದಿನಿಂದ ಇದು ವರೆಗೆ ಅನೇಕರು ಬರೆಬರೆದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಅದು ಮುಗಿಯದೆ ಹಾಗೇ ಹನುಮನ ಬಾಲದಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವದು. ಶ್ರೀ ಜೀರಿಗೆಯವರ ಬರಹಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರವನ್ನು ಜರಿದು, ಶ್ರೀ ಕಾನ ಕಾನಹಳ್ಳಿ ಬಸಪ್ಪನವರು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವೆಂದು ಬರೆದು, ಶ್ರೀ. ಜೀರಿಗೆಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಪುನಃ ನಾನು ಅದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮಾರುತ್ತರವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದೆನು. ಅದರಲ್ಲಿ "ಇನ್ನು ನಾನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾದವನ್ನು ಬೆಳಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಈಗ ಪುನಃ ಕೈಹಾಕುವ ಪ್ರಸಂಗಬಂದುದಕ್ಕೆ ವಿಷಾದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀ ಮಾ. ನಂ. ನಂಜಪ್ಪನವರು ಬೆಂಗಳೂರ ಅವರು ಶಿವಾನುಭವದ ಮೇ ಜೂನ ತಿಂಗಳ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಪರ್ವತಚರ್ವಣಾತ್ಮಕವಾದ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಲೇಖವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ

ಸಿರುವರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. ಪಟ್ಟೀದ ಅವರು ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಲಿಂಗ
ಮುದ್ರೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಎಂಬದಾಗಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಗೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಕಾಮ
ಕಾನಹಳ್ಳಿ ಬಸಪ್ಪನವರು ಶಿ. ಭ. ದ ಏಪ್ರೀಲ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ
ಮುದ್ರೆ ಎಂದುದಕ್ಕೆ ಟೀಕೆ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನೂ ಇಲ್ಲ.
ಅದೇ ಮೇ-ಜೂನಗಳ ಜೋಡು ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ
ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಓದಿ ನೋಡ
ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಹಾಡಿದುದನ್ನೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವರ ಗುಂಪಿನ
ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನರು ಹಾಡುತ್ತಹೋಗಿ, ದೊಡ್ಡ ಗಲಭೆ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕೆಂದು
ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ನಾನೇನು ಅದಕ್ಕೆ ಹೆದರುವವನಲ್ಲ; ಅದೊಂದು
ನಿಮ್ಮ ಭ್ರಮೆಮಾತ್ರ. ಶಿಶುಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು "ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ" ಎಂದು
ನಾನು ಒಮ್ಮೆಯಲ್ಲ, ಎರಡುಬಾರೆಯಲ್ಲ, ನೂರಾರು ಸಾರೆ ಸಹ ಕೈಯೆತ್ತಿ
ಸಾರಿಸಾರಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀ ಜೀರಗೆಯವರ ಬೆಂಗಳೂರ
ಗುಂಪಿನವರು ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ವಚನವನ್ನು
ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು:—

"ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ಗುರು ಭೂತಪ್ರಾಣಿ, ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ಲಿಂಗ ಶಿಲೆ,
ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ಜಂಗಮ ಮಾನವ, ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ಪಾದೋದಕ ನೀರು
ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಸಾದ ಎಂಜಲು, ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತ ನಿಸ್ಸಮ್ಮಿ,
.....ಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವ ಪಾಪಿಗಳನೆನಗೊಮ್ಮೆ ತೋರ
ದಿರಯ್ಯ ಮಹಾಲಿಂಗಗುರು ತೋಂಟಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಪ್ರಭುವೇ"

ಇದರಲ್ಲಿ ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ (ಶಿವಭಕ್ತಿ ಶಿವಮಾರ್ಗದ ನಿಜಾಚರಣೆಯಿಲ್ಲದ
ಪ್ರಾಣಿ ಧರಿಸಿದ) ಲಿಂಗವು ಶಿಲೆ, ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.
ಶಿಲೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಅದು ಆತನು ಧರಿಸಿದ ಲಿಂಗವಾಯಿತೋ ಲಿಂಗ
ರೂಪ ಮುದ್ರೆಯಾಯಿತೋ! ನೀವೇ ಹೇಳಿರಿ. ಶಾಂತಮನದಿಂದ ಆಲೋ
ಚಿಸಿ ನೋಡಿರಿ. ವಿಕಾರವಶವಾಗಬೇಡಿರಿ. ಒಣ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಬೀಳಬೇ
ಡಿರಿ. ಕೂಸಿಗೆ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಶಿವಮಾರ್ಗದ ನಿಜಾಚರಣೆಯ ಅರುಹು ಇರು
ವದೇ? ಅದು ಹಾಗೆ ನಡೆಯಬಲ್ಲುದೇ? ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ! ಅದಕಾ
ರಣ ಆ ಲಿಂಗವು ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯೇ ಸರಿ! ಅದನ್ನು ನೀವು ಬೇಕಾದರೆ
ಕಾಸಿ ಒತ್ತಿರಿ, ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿಗಳ ತಗಡಿನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿರಿ,
ಇಲ್ಲವೆ ಲಾಂಛನ ರೂಪದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ದೊಡ್ಡವ

ನು, ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಗುರುಹಿರಿಯರಿಂದ ಶಿವಮಾರ್ಗದ
ಶಿಕ್ಷಣಹೊಂದಿ. ಶಿವಭಕ್ತಿ ಶಿವಾಚಾರಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯ ಲಿಂಗ
ಪೂಜಕನಾದಾಗಲೇ ಆ ಲಿಂಗವು ಲಾಂಛನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮೀರಿ
(ಮುಪ್ಪತ್ತೈವನ್ನು ದಾಂಟಿ) ನಿಜವಾದ ಲಿಂಗವಾಗುವುದು. ಶ್ರೀಬಸವ
ಣನವರೇನು ಸಾಮಾನ್ಯರೇ! ಅವರೇ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿಃ—

"ಎನ್ನ ಮನವು ಅತ್ತಿಕಾಯಯ್ಯ, ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಹುಸುಕಿ
ಲ್ಲವಯ್ಯ, ಪ್ರಪಂಚದ ಡಂಭನಲ್ಲಿ ಎನ್ನನೊಂದು
ರೂಪವ ಮಾಡಿ ನೀವಿರಿಸಿದಿರಯ್ಯ, ಡಂಭಕ ನಾನಯ್ಯ,
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ"

ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಹಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಾಗ, ಆ ಶಿವಮಾರ್ಗವು
ಅದಷ್ಟು ಗಡುಚಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಬರೇ ಜನ್ಮಲಿಂಗ
ಧಾರಣಹೊಂದಿ ಅನುಕರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದೇ?
ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಲಿಂಗಧಾರಣ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಳು ತತ್ವತಃ ಒಂದೇ ಆದರೂ ವ್ಯಾವಹಾ
ರಿಕರೀತಿಯಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವುಂಟು. ಹಾಗೆ ಇರುವದೇ ಯೋಗ್ಯ.
ಇದಕ್ಕೊಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತಃ—ಚಿಕ್ಕುಂದಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲಕನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದಾಗ
ಆ ಗುರುವು ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ, ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಅದು ಹುಡುಗನಿಗೆ ಬರುವದೇ? ತಿರುತಿರುಗಿ
ಅನೇಕಬಾರಿ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ನುಡಿಸಿನುಡಿಸಿ ಪಾಠಮಾ
ಡಿಸುವದಿಲ್ಲವೇ? ಅದೇನು ನಿರರ್ಥಕ ಉದ್ಯೋಗವೇ? ಅದು ವಿಷಯ
ವ್ಯಾಪಕತೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದುದಲ್ಲವೇ? ಅದರಂತೆ ಒಮ್ಮೆ ಮಾಡಿದ ಜನ್ಮ
ಲಿಂಗಧಾರಣವು ನಿಷ್ಫಲವಾಗದಂತೆ ಶಿವದೀಕ್ಷಾ ರೂಪದಿಂದ ಸುಬುದ್ಧಾ
ವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಏನುತಪ್ಪು! ಸಾಧಕನು ತನ್ನ ಸಾಧನ
ವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ನಡಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುವದನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ
ತಡೆಯುವರು? ಇದಲ್ಲದೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ವಿಧಾನಗಳು ಜನ್ಮ
ಲಿಂಗಧಾರಣದಲ್ಲಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥೂಲಮಾನದಿಂದಲೇ ತೀರ ಸದ್ಯಾ
ದುಪಯೋಗರೀತಿಯಿಂದ ಅದು ಜರಗುತ್ತದೆ. ಆ ಅಜ್ಞಾನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ
ತೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹುಣಿಸೆ ತೊಳೆದಂತ
ಹವೇ? ಆದಕಾರಣ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಬಂದನಂತರ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಿಧಾ

ನದಿಂದ, ಬಾಲಕನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಣುವಂತೆ ಶಿವದೀಕ್ಷಾ ಸಮೇತವಾ
ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮಾಡುವದು ಯುಕ್ತವೇ ಆಗುವದು. ಅದು ಲಿಂಗಧಾ
ಸಿದವನಿಗೇ ಲಿಂಗಕಟ್ಟಿದಂತಲ್ಲ, ಉಂಡವನಿಗೆ ಉಣಿಸಿದಂತಲ್ಲ ಮೊದಲು
ಧರಿಸಿದ ಜನ್ಮಲಿಂಗವು ಕಳಚಿಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನೇ ತಕ್ಕೊಂಡು ಮತ
ಒತ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಬಾರದೇ? ಮೊದಲು ಉಂಡದ್ದು ದಕ್ಕದೆ ಮರಳಿದರೆ
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಉಣಬಡಿಸಬೇಡವೇ? ಹುಡುಗನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ
ಯೋಗ್ಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಲೆಂದು, ಅವನ ಮುಂದೆಯೇ ಮತ್ತೆ ಜಲಾಧಿ
ವಾಸ ಧಾನ್ಯಾಧಿವಾಸ, ವಸ್ತ್ರಕ ಚಿತ್ತಲಾಕರ್ಷಣ, ಇಷ್ಟವಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಆ ಚಿತ್ತಲಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಜರಗಿದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಲಿಂಗ
ದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ರದ್ಧೆಯು ಒಡಮೂಡಿ ಅವನ ಆಚರಣೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾ
ಗದಿಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀ ಜೀರಗೆ ಕ. ಬಸಪ್ಪನವರು ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಜನ್ಮಲಿಂಗ ಸಂಸ್ಕಾ
ರವು ಇತ್ತ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲೆಂದು ನಾನು ಬರೆದುದಕ್ಕೆ, ಶ್ರೀ ಕಾನಕಾನ
ಹಳ್ಳಿ ಬಸಪ್ಪನವರು ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಈಗ
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧವೀರದೇವರು ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯದ ಜಾನವರಿ-ಫೇಬ್ರು
ವರಿ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದುದನ್ನಾದರೂ ಆಲಿಸಬೇಕು. ಅವರುಃ— "ಲಿಂಗ
ಧಾರಿಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಗಲೇ ಮೂರು ದೀಕ್ಷೆಗ
ಳನ್ನು ಮಾಡುವರೆಂಬುದು ಸಹಜವಾದುದೂ ಅಲ್ಲ; ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ
ಇಲ್ಲ." ಎಂದು ತಮ್ಮ ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು. ಇತ್ತಕಡೆ ಕಾನ
ಕಾನಹಳ್ಳಿ ಶ್ರೀ. ಬಸಪ್ಪನವರು ಒಮ್ಮೆ ಬಂದರೆ, ನಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ
ಗಾಣಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನಷ್ಟೇ. ಹಾಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೇನೂ
ಅವರಿಗೆ ಆಗದು. ಅಕಾರಣ ಅವರ ಹಾಗು ಶ್ರೀ ಜೀರಗೆಯವರ ಅವ
ಗಾಹನೆಗಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಹೊಸದಾಗಿ ನಡೆದ ಜನ್ಮ
ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆ:— ಆಷಾಢ ಶು॥ ೨ ಭಾನುವಾರ ದಿನ
ನನ್ನ ಸೊಸೆಯು ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಲಿಂಗಧಾರಣೆಗೆ ಮಠದಯ್ಯ
ನವರೂ ಮಠಪತ್ತಿಯೂ ಬಂದರು. ಅಯ್ಯನವರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ
ದವರು ಮಾತ್ರ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಸೆಂದರೆ ನಾನೊಬ್ಬನೇ. ಆದುದರಿಂದ
ನಾನೇ ಮುಂದಾಗಿ ಅಯ್ಯನವರ ಪಾದಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಕರುಣತೀರ್ಥ
ವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಆತ್ತ ಮಠಪತ್ತಿಯು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು

ತಕ್ಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಪಂಚಾಮೃತ ಸುರುವಿ ಶುದ್ಧೋದಕದಿಂದ
ತೊಳೆದು ವಿಭೂತಿ ಹೂಸಿ, ಹೂ ಪತ್ರೆ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಊದಿನಕಡ್ಡಿಯಿಂದ
ಬೆಳಗಿದನು. ಲಿಂಗಸಂಸ್ಕಾರವು ಮುಗಿಯಿತು. ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅದು ಸಿದ್ಧವಾ
ಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲಳಿ-೫ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ. ಕೂಡಲೆ ಅಯ್ಯನವರ ಗದ್ದುಗೆಯಿಂದ
ಕೂಸಿನವರೆಗೆ ನೂಲು (ಸೂತ್ರ) ಸಂಬಂಧಿಸ ಹಚ್ಚಿ, ಮಠಪತ್ತಿಯು ತನ್ನ
ಕೈಯೊಳಗಿನ ಲಿಂಗವನ್ನೂ ವಿಭೂತಿಯನ್ನೂ ಬೇರೊಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು "ಕೂಸಿಗೆ ವಿಭೂತಿ ಹಚ್ಚಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸು"
ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಕೆ ಅದರಂತೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳ
ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೂಸಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿ ವಿಧಾನ ಮುಗಿಸಿದರು. ಲಿಂಗಕ್ಕೂ
ಮಠದಯ್ಯನವರಿಗೂ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಆ ದುರ್ದೈವಿ
ಪ್ರಾಣಿಯು ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಸಹ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ತರುವಾಯ ಭೋಜನ
ಮಾಡಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಗು ಹಕ್ಕಿನ ರೊಕ್ಕ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೊರಟು
ಹೋದರು. ಇದು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜ. ಇದರಲ್ಲೇನೂ ಅಂತರವಿಲ್ಲ.

ಇದು ಪಂಟಮುರಿ ಊರೊಳಗಿನ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ. ಇದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ಲಿಂಗಾಯತ ದೇಸಾಯಿಯರ ಸ್ಥಳ. ಊರಲ್ಲಿ ೧೦೦-೧೫೫ ಲಿಂಗಾಯ
ತರ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಶ್ರೀ ಸಂಪಾದನ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸಿಂಹಾಸ
ನವಿದೆ (ಇದು ಹಿಂದೆ ಹಾಗಲವಾಡಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವದಂತೆ)
ಇದಲ್ಲದೆ ಪಟ್ಟದ ದೇವರಮಠ, ಚಂಂತಿಯುಪ್ಪನವರ ಮಠ, ವಿರಕ್ತಮಠ,
ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಪುರಾಣಿಕ ಪುರೋಹಿತರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಠಗಳು; ಹೀಗೆ ೨೭ ಮಠಗ
ಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜೈನ, ಸೆಟ್ಟಿ, ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ, ವೀರಶೈವ ಸಂಘ, ಸಹ
ಉಂಟು. ಜನರಾದರೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಲ್ಲವರಿದ್ದಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನನ್ನ
ಮನಮುಟ್ಟಲೇ ಈ ರೀತಿ! ಇದಕ್ಕೇನನ್ನಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಾರಣ
ವಾದರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಇರಲಿ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಇತ್ತಕಡೆ
ಸೆಟ್ಟಿ ತುಸು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟೆನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಇಲ್ಲ.
ಒಕನವಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಮಠದಯ್ಯನವರ ಹಸ್ತದಿಂದ ಪುನೀತ
ವಾಗಿ ಹೊರಬಿಯುಕ್ತಿರಬಹುದು ಇಷ್ಟೇ! ಲಿಂಗಧಾರಣದ ವಿಧಿವಿಧಾನ
ಎಲ್ಲಿವೆ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೇ. ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ತರುವವರಾರು!
ಇಂಥಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜೀರಗೆಯವರೇ ಆದಿಯಾದ ಬೆಂಗ
ಳೂರ ಗುಂಪಿನವರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕಟ್ಟು ಕಫೆ ಯಾಕೆ ಕಿನ್ನಬಾರದು?

ಇರಲಿ. ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರ ಈ ಮಂಡಲಿಗೆ ಒಂದು ವಿನ್ನಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು— ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾದದ್ದು ಬೇಡ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಅದೂ ಬಡವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಒಂದು ಜನ್ಮ ಲಿಂಗ ಧಾರಣವನ್ನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬರೆದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಬೇಕು. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೊಡುವದಾದರೆ, ಲೇಖ ಬರೆಯುವದಾದರೆ, ನಮ್ಮ ಕಡೆಯವಂತಾದರೂ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಒಳ್ಳೇ ಅರ್ಥಟಿಯಿಂದ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಹೇಳುವವರು ತುಂಬಿರುವರು. ಹಾಗೆ ನೀವೇನೂ ಕೈಯಿಂದ ಹಾಕದೆ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಗಳು ತಾತ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಮಾತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯುದೆ. ಲಿಂಗಧಾರಣವಾದ ಮೇಲೆ ಸಾವ ಧಾನದಿಂದ ಆ ಜನ್ಮವಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಶಿವಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಬಸ್ಸೆಯೂ ಸಕಲರಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವುತ್ಯವದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಬಂದಿರುವ ಮತ ಭೇದವಿಷ್ಟೆ— ಒಂದು ಪಕ್ಷದವರು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಶಿವಾಚಾರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮತೆತ್ತೊಂದು ಪಕ್ಷದವರು ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಮಾಡದೆ ಬರೇ ಜನ್ಮ ಲಿಂಗಧಾರಣದ ಮೇಲೆಯೇ ಮನೆಯವರು ಹಿರಿಯರ ಆಪ್ತಬಂಧುಗಳ ಅನುಕರಣ ಸಹಾಯದಿಂದ ವೀರಶೈವಾಚಾರದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಶಿಶು ದೊಡ್ಡ ದಾಗಿ ಶಿವಾಚಾರಸಂಪನ್ನವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಆದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಬೇಕೇಬೇಕೆಂ ಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾನ್ಯವದೆ. ಕೆಳಗಿನ ಉತ್ತರಣೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಚಿತ್ತೈಸಿರಿ.

೧. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧವೀರದೇವರು. (ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನವರಿ ಫೇಬ್ರುವರಿಯ ಸಂಚಿಕೆ ಪುಟ ೩೯-೪೦) ಲಿಂಗಧಾರಣೆಗೂ ಶಿವ ದೀಕ್ಷೆಗೂ ಅಂತರವಿಲ್ಲೆಂದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜೀರಗೆಯವರು ಹೇಳುವದು ಸತ್ಯವು..... ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಹಾಗು ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಇವು ತತ್ವತಃ ಒಂದೇ ಇದ್ದರೂ ಧರಿಸುವವರ ವಯೋಮಾನದಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತಾರ ತಮ್ಯವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ..... ರೂಢಿಯಿಂದಲೂ ಬಾಲ್ಯದ ಅನಿ ವಾರ್ಯದಿಂದಲೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಮಕ್ಕಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಒಪ್ಪಲೇ ಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜೀರಗೆ ಕ. ಬಸಪ್ಪನವರು—ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಲಿಂಗ ಧಾರಿಗಳಾದುದರಿಂದ... ... ಶಿಶುವು ಉತ್ತಮ ಲಿಂಗಾಂಗಿಯೂ ಷಟ್ ಸ್ಥಲ ಸಂಪನ್ನನೂ ಆಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. (ಉದ್ದವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಬರೇ ದಿಗ್ದರ್ಶನ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಶಿವಾನುಭವದ ಜನವರಿ ಸಂಚಿಕೆಯ ಪುಟ ೨೭, ೨೮ ರಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು.)

ಶ್ರೀ ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿ ಬಸಪ್ಪನವರು— ಮಗುವಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಅದು ಲಿಂಗವಂತ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಬಂಧು ಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಳೆದು ಶಿವಮಾರ್ಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಕರಣ ಮಾಡಿದರೆ, ಮುಂದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನೂ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನೂ ಆಗುವದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ (ಶಿವಾನುಭವದ ಏಪ್ರೀಲ ಸಂಚಿಕೆ ಪುಟ ೨೩೦. ಶ್ರೀ ಜೀರಗೆಯವರ ಮತವೂ ಹೀಗೇ.)

ಶ್ರೀ. ಮಾ. ನ. ನಂಜಪ್ಪನವರು—ಮಾತೃಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಶಿವ ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಶಿಶುವಿಗೆ ಅದು ಬೆಳೆದು ಬರಿಯುವಾಗ ಮತೆತ್ತಾವ್ಮೆ ಗುರುವಿನಿಂದ ಕ್ರಮವಾದ ಲಿಂಗಪೂಜಾ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವಾಚರಣೆಗಳನ್ನ ಬೋಧಿಸುವದೇ ನ್ಯಾಯವು. (ಶಿ. ಭ. ಮೇ–ಜೂನ ಸಂಚಿಕೆ ಶಿ. ಭ. ಪು. ೩೦೧.)

ಶ್ರೀ ಎನ್. ರಾಜೂಟಯ್ಯ ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿ— ಗುರುವು ಲಿಂಗ ಕಟ್ಟಿದ ಒಳಿಕ ಅವರನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತರಲು, ಸದಾ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಲ್ಲಿರ ಬೇಕು....ಯಾವಾಗ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮಾಡುವರೋ ಆಗಲೇ ಗುರುಗಳು ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೂ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನೆರೆದಿರುವ ಬಂಧುವರ್ಗದವರಿಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು...ಶಿಕ್ಷಣವಿಲ್ಲದೆ ದೀಕ್ಷೆ ಎಂತು ಉಳಿಯುವದು. (ಶಿ. ಭ. ಮೇ.-ಜೂನ ಸಂಚಿಕೆ ಪುಟ ೩೦೪, ೩೦೫)

ಹೀಗೆ ಉಭಯ ಪಕ್ಷದವರು ಪ್ರತಿವಾದನೆ ಮಾಡುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವಿನಾಕಾರಣ ವಾದ ಬೆಳೆಸುವದೇಕೆ? ಯೋಗ್ಯವಿದ್ದುದನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣದ ನಂತರ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಾದರೆ ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಶಿವಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅನುವಾದೀತೇ ಹೊರತು, ಘಾತವೇನೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ನಮ್ಮ ೬೪ ಶೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆ

ರಡನ್ನೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಶೀಲಗಳಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಅನು ಸರಿಸುವದೇ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೇ ? ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವಲ್ಲವೇ ? ಕೆಳಗಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. " ಲಿಂಗಭಕ್ತನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಲಿಂಗಭಕ್ತನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚರಿಸುವವರ ಮೆಚ್ಚ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ "

ನಾನು ಹಿಂದಿನ "ಶಿ. ಭ. ಏಪ್ರೆಲಿನ" ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕೆಳಗಿನ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಂಜಪ್ಪನವರು ಟೀಕಿಸಿ ಶ್ರಮ ಪಟ್ಟಿರುವರು.-

"ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣವು, ಅಲಿಂಗಿ ಸಂಪರ್ಕ ತಪ್ಪಿಸಿ ಶೀಲಪಾಲನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಯೋಜನೆ" (ಪು. ೨೯೭) ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಎತ್ತೆತ್ತೋ ತೇಲಾಡುತ್ತ ಹರಿದುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಗ ಅವರ ಚಿತ್ತವು ಎಲ್ಲಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಓದಿ ನೋಡಿರಿ ಸ್ವಾಮಿ. ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣವು ಅಲಿಂಗಿ (ಕೂಸಿನ) ಸಂಪರ್ಕ ತಪ್ಪಿಸಿ (ತಮ್ಮ) ಶೀಲ (ಒಳ್ಳೆ ಶೀಲ) ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಮಾಡಿದ ಯೋಜನೆ ಎಂದು ಇರುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿರುವಿ, "ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಶೀಲಪಾಲನೆ ಇಲ್ಲವೆ ಶೀಲಾಚಾರ" ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದುದು ನ್ಯಾಯವೇ ?

ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣನಗಳ ಸ್ವರವಚನ

ನಾ ನೀನೆನಬೇಡ । ನೀನ ಮುಗ್ಧರೆನಬೇಡ । ಮಾನವರ ಬೇಡ ಬೇಡ । ಮನುಜರೊಳು ನುಡಿಯಬೇಡ । ಅದು ನಾನು ತಾನಾದುದೆ ಮಹಾ ಘನವು ॥ ಪಲ್ಲ ॥

ಕಂಡೆನೆಂದು ನುಡಿಯಬೇಡ ಕಾಣೆನೆಂದು ನೋಡಬೇಡ । ಉಂಡೆನೆಂದು ಉಲಿಯಬೇಡ ಉಣ್ಣೆನೆಂದು ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಡ । ಅಂಡಾಯವ ಮಾಡಿ ಭಂಡುಮಾಡಿಕೊಳಬೇಡ । ಚಂಡ ವಿಕ್ರಮ ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವನ ಶರಣ ॥ ೧ ॥

ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಗೆನ್ನಬೇಡ ಸತ್ಯ ತಾನೆನ್ನಬೇಡ । ಚಿತ್ತವ ಸುಯಿ ಧಾನವ ಮಾಡಿ । ಮೊತ್ತದ ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣಗೆದ್ದರೆ । ನಿರ್ಮುಕ್ತ ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವನೊಳು ॥ ೨ ॥

ವಂದನೆಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಡ ನಿಂದೆಗಂಜಿ ಓಡಬೇಡ । ಹಿಂದುಮುಂದು ಹಾರಬೇಡ ಸಂದೇಹಗೊಳಬೇಡ । ದ್ವಂದ್ವ ಬುದ್ಧಿಯ ಕಳೆದುಳಿದು ನಿಂ ದಿರೆ । ನಿರ್ಬಂಧ ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವನೊಳು ॥ ೩ ॥

ಕೂಡಬೇಡ ಕಂಡವರ ಬೇಡಬೇಡ ನರರುಗಳ । ಅಡಬೇಡ ಅನ್ಯ ತಪ ನೋಡಬೇಡ । ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ಗಾಢ ಗಂಭೀರಲಿಂಗ । ಗೂಡಾದ ಬಸವ ಪ್ರಿಯ ಕೂಲ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನೊಳು ॥ ೪ ॥

ಕಟ್ಟಬೇಕು ಕರಣವ ಮೆಟ್ಟಬೇಕು ನುಡವ । ಸುಟ್ಟುರುಹಬೇಕು ಸಪ್ತ ವ್ಯಸನಗಳ । ತೊಟ್ಟಿಲ ಮುರಿದು ಕಣ್ಣಿಯ ಹರಿದು ಆ । ಬಟ್ಟಬಯಲ ನೇದರಿ ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ತಾನೆ ॥ ೫ ॥

ಸಂಜೆ ಮುಂಜಾವೆನ್ನಬೇಡ ಅಂಜಬೇಡ ಅಳುಕಬೇಡ । ಉಂಬರೆ ಉಂಬಲಿಗಂಜಿ ಎನಬೇಡ । ಇಂದಿಗೆ ನಾಳಿಗೆಂದು ಸಂದೇಹಗೊಳಬೇಡ । ಅಂದೊಂದಾದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಬಸವ ಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವನೊಳು ॥ ೬ ॥

ಕಟ್ಟಬೇಡ ಹಣ ಹೊನ್ನ ಮೆಟ್ಟಬೇಡ ಭೂಮಿಯನು । ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋ
ಡಬೇಡ ಹೆಣ್ಣೆಂಬುದ । ಬಿಟ್ಟು ಇವ ಮೂರು ತೊಟ್ಟಕೊಯಿದರೆ । ನೆಟ್ಟನೆ
ಮುಂದೆ ನಿಲ್ವ ಬಸವ ಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಬಸವ ತಾನೆ ॥ ೬ ॥

ಆಡಿ ಓಡಲಿಬೇಡ ಕೂಡಿ ಆಗಲಬೇಡ । ನೀಡಿ ಮಾಡಿದೆನೆಂದು ಕ
ಮ್ಮು ನುಡಿಯಬೇಡ । ಗಾಡಿ ವೋಡಿಯ ಬಿಟ್ಟ ಗನ್ನಗತುಕ ಹದಿರು
ಚದುರ : ನಡದಿದ್ದರೆ ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವ ತಾನೆ ॥ ೮ ॥

ಆಶನ ವ್ಯಸನವನು ನಿಲಿಸಿ । ಹಸಿವು ತೃಷೆ ಹುಸಿಕಳವಳ ಬಿಟ್ಟು ।
ಎಸೆವ ಲಕ್ಷಣದ ಮುಸುಕನುಗಿದರೆ । ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಬಸ
ವಣ್ಣ ತಾನೆ ॥ ೯ ॥

ಪಂಚೀಕೃತಿಗಳ ಸಂಚವ ನಿಲಿಸಿ । ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವವನರಿದು ।
ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಸಂಚಕೆ ಹರಿಯದೆ । ನಿರ್ವಂಚಕನಾಗಿ ನಿಂದರೆ ।
ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಶರಣ ॥ ೧೦ ॥

ಷಡಾಧಾರದ ಚಕ್ರದ ಗಡಣೆಯನರಿದು । ಷಡಕ್ಷರವನೇಕಾಕ್ಷರವ
ಮಾಡಿ । ಒಡಸಿಹ ಲಿಂಗ ಒಂದೆಂಬುದನರಿದರೆ : ದೃಢ ಭಕ್ತರೊಳಧಿಕ
ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಶರಣ ॥ ೧೧ ॥

ಆಶೆ ರೋಷವೆಂಬ ದ್ವೇಷವ ಬಿಟ್ಟು । ದೋಷ ದುರಿತವೆಂಬ ಕ್ಲೇಶವ
ಹರಿದು । ಸಾಸಿರ ಮುಖದೊಳು ಸೂಸುವ ಮನವ ನಿಲಿಸಿ । ನಿರಾಶಕ
ನಾಗಿ ನಿಂದರೆ ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಶರಣ ॥ ೧೨ ॥

ಕರಿದೈದು ಬಿಳಿದೈದು ಭಾಸುರವೈದು । ಈ ಹದಿನೈದು ಬಗೆಯ ಕರ
ಣವ ಸುಟ್ಟು । ಸುರತದ ಸುಗ್ಗಿ ಕಾಲ ಕಾವಾದಿಗಳಿರವ ಗೆದ್ದರೆ । ಬಸವ
ಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಬಸವನ ಶರಣ ॥ ೧೩ ॥

ಆಟಕೋಟಲೆ ಎಂಬ ಠಾಟಳ ಮುರಿದು । ನೋಟನುಡಿಗಳೆಂಬ ಸೂ
ತ್ರವ ಹರಿದು । ಸಪ್ತ ವ್ಯಸನ ಮದವೆಂಟ ನೋಟ ಬೇಟದೊಳಾಲಿಂಗ
ದೊಳು ಬೆರೆದರೆ । ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಬಸವ ತಾನೆ ॥ ೧೪ ॥

ಅಂಗ ಗುಣಗಳನೆಲ್ಲವ ಅನಲಂಗಿಕ್ಕಿ । ಲಿಂಗ ಗುಣವನೆ ಗಟ್ಟಿವಾಡಿ
ಕಂಗಳು ಲಿಂಗ ಕರಸ್ಥಲ ಜಂಗಮವೆಂಬ । ಇಂಗಿತವನರಿದರೆ ಬಸವಪ್ರಿಯ
ಕೂಡಲಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಶರಣ ॥ ೧೫ ॥

ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ । ಸತ್ಯಶರಣ ಐಕ್ಯರೆಂಬ
ಷಟ್ಸ್ಥಲ । ಗೊತ್ತು ಬಿಟ್ಟು ನಿರ್ಮಯಲ ಲಿಂಗದೊಳು ನಿ । ರ್ಮುಕ್ತನಾಗಿ
ನಿಂದರೆ ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಶರಣ ॥ ೧೬ ॥

ಆಚಾರಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಜಂಗಮಲಿಂಗ । ಪ್ರಸಾದ
ಲಿಂಗ ಇರವರಿದು । ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳು ಬೆರೆದುರೆ ಹರನ ಕೂಡಿದರೆ ।
ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಶರಣ ॥ ೧೭ ॥

ಈಡ ಪಿಂಗಳ ಸುಷುಮ್ನ ನಾಳದೆ । ಗಾಢಾಗಮ್ಯಗಳನರಿದು । ನೋಡೆ
ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವ ತಟಹಾಯಿದು । ಕೂಡೆ ಪಶ್ಚಿಮದೊಳು ಬೆರೆದರೆ ಬಸವ
ಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವ ತಾನೆ ॥ ೧೮ ॥

ಆಗುತಿವೆ ಉದಯ ಮಧ್ಯಾನ್ಹ ಅಸ್ತಮಯ । ಹೋಗುತಿವೆ ದಿನ
ವಾರ ಮಾಸ ಸಂವತ್ಸರ । ಸಾಗುತಿವೆ ಆಯುಷ್ಯ ಭವಿಷ್ಯ ಇವರೊಳು ।
ಬೇಗ ತಿಳಿದು ನೀಗಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದರೆ । ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸ
ವಣ್ಣನ ಶರಣ ॥ ೧೯ ॥

ಒಳಗು ಹೊರಗೆಂಬೆರಡು ಬಟ್ಟೆಗಳೊಳು । ಸುಳಿದು ಸೂಸುವ ಬೆಳ
ಗನೆ ಕಂಡು । ತಳುವಿಲ್ಲದೆ ತಾಮಸವನೆ ನೂಕಿ । ಆ ಬೆಳಗಿನೊಳು ಬೆರೆ
ದರೆ ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಬಸವ ತಾನೆ ॥ ೨೦ ॥

ಇಂದು ನಾಳೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವ ಬಿಟ್ಟು । ನಿಂದು ನಿಜಾನಂದದಿಂದ
ನೋಡಿ । ಹಿಂದುಮುಂದು ಕುಂದುಹೆಚ್ಚು । ದಂದುಗ ಧಾವತಿಯು
ಕೊಂದು ನಿಂದರೆ । ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನ ಬಸವನ ಶರಣ ॥ ೨೧ ॥

ಕರಕಸಿಷ್ಯದ ಕಬ್ಬಿನಕೆ ವರಪರುಷ ಮುಟ್ಟಲು ಚಿನ್ನವಾಗದೆ ।
ಗುರುಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡೆದವರು ಎಮ್ಮ ಶರಣರೊಳು ಬೆರೆದರೆ । ಬಸವಪ್ರಿಯ
ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವ ತಾನೆ ॥ ೨೨ ॥

ಅವರವ ಲಿಂಗವ ಕಂಡೆಹೆನೆಂದು ಅವರಿವರಿನ್ನೇನ ಕೇಳುವಿರಿ ।
ಭವರಹಿತ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದೊಳು । ತವೆ ಬೆರೆಯೆ ತಲ್ಲಿಯ್ಯವಾಗಿ
ದ್ವೈತವಿಲ್ಲ । ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವನ ಶರಣ ॥ ೨೩ ॥

ಕೇಡೆ ತುಂಬೆಯ ಬಿಡದೆ ಸೆನೆಯೆ । ನೋಡಲಾಕ್ಷಣ ತುಂಬೆ ಆಗು
ತಿವೆ । ಈ ರೂಢಿಯೊಳಗೆಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದವೆ । ಗೂಡಾಗಿ ನಿಂದರೆ ಬಸ
ವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಬಸವ ತಾನೆ ॥ ೨೪ ॥

ಹಾಲ ಸಾಗರದೊಳೋಲಾಡುತಿರ್ದು । ಚಿಲಿವೆಯ ನೀರಿಗೆ ಹರಿಯ ಬೇಡ । ಮೇಲುಗಿರಿ ಶಿಖರದ ಪಟ್ಟಿನುದಲಿ ಲೋಲಾಡುತಿರಿ । ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ತಾನೆ ॥ ೨೫ ॥

ಮೂರು ಮಂಡಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ದ್ವಾರ । ಬೇರೆ ಆರು ಸ್ಥಾನಗಳಿರುತ್ತಿಪ್ಪವು । ಈರಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದರ ವಿಂಗಿ ತೋರುವ ಘನವೊಂದು । ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನರಿದರಿ ॥ ೨೬ ॥

ಈಯನುವನರಿದು ಲಿಂಗವ ನೋಡಿ ಕೂಡಿಹನೆಂದರೆ । ಮನವನ್ನಿಲ್ಲವನಿರಿಸಿ ಇರಬೇಕು । ಈ ಘನಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಭಕ್ತರ ತನುವೆ ಲಿಂಗ । ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನೊಳು ॥ ೨೭ ॥

ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಬಳಿಕ ಮನ । ಹಿಂಗದಿಪ್ಪುದು ತನುವನು ಬಿಟ್ಟು । ಸಂಗ ಸುಖ ಶರಣರ ಗೋಷ್ಠಿಯೊಳು ಇಪ್ಪಾತ । ಮಂಗಳಾತ್ಮಕ ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಶರಣ ॥ ೨೮ ॥

ಜಪ ತಪ ನೇಮ ನಿತ್ಯದಿಂದ । ನಿಶ್ಚಿಂತರೂಪನ ಕಂಡಿಹೆನೆಂಬಿರಿ । ಆ ಪರಾತ್ಪರದೊಳಗಾಡುವ ಶರಣರ ಪಾದನಖದೊಳು ಬೆರೆಯೆ । ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಬಸವನಹನು ॥ ೨೯ ॥

ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣಗಳ ಮುಂತ್ರಗೋಪ್ಯ.

ಆತ್ಮಕೇಳಾನಂದ ಜ್ಯೋತಿಲಿಂಗದೊಳು । ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನಾದ ನಿಜ ಶರಣನನುವ ॥ ಪಲ್ಲ ॥

ನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ನಮಃ ಶಿ । ವಾಯುವೆಂಬ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಉದಯ । ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಗೆ ಪರಶಕ್ತಿ ರೂಪು । ಶಕ್ತಿರೂಪಾಗಿ ಚಿತ್ತ ಸಂಚಲಿಸಲಿಕೆ । ಮತ್ತೆ ಅಯವಾಯಿತ್ತು ಸಚರಾಚರವೆಲ್ಲವು ॥ ೧ ॥

ಆದಿ ಅನಾದಿ ಅಂತ್ಯವ ನುಡಿವರು । ಇದರ ಭೇದಾದಿಭೇದವನರಿವರಾರು । ಆದಿಯೆಂದರೆ ದೇಹ ಅನಾದಿಯೆಂದರೆ ನಿರೂಪು । ಅಂತ್ಯವೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣವೆನುತಿರ್ದೆನು ॥ ೨ ॥

ಅಂಗ ಘನಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಬದ್ಧ ಮುಕ್ತಕಾಯಕ್ಕೆ । ಲಿಂಗಬರಲು ಏನೆಂದು ಕಂಡೆ । ಜಂಗಮದ ಶೇಷ ಪಾದಾಂಬುವೆ ಚೈತನ್ಯ । ಹಿಂಗದೆ ಅಂಗೈಕ್ಯನಾದೆ ನಾನು ॥ ೩ ॥

ಕಡೆನಡುವಿಲ್ಲದ ಘನವು । ಹಿಡಿಹಿನಲಿ ಬಂದಿರಲು । ಮೃಡ ತನ್ನ ಲೀಲೆಗೆ ಮೂರಾದನು । ಬಿಡದೆ ನೋಡುತ್ತ ನೋಡಲಾಗಿ । ಎಡೆವಿಡದೆ ಒಡನಿಪ ಘನವೆಂದರಿದೆನು ॥ ೪ ॥

ದ್ವಿದಳ ವಲಯದ ಕೆಳಗೆ ಷೋಡಶದಳ । ನಡುವಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾದ ಬ್ರಹ್ಮ । ಆ ನಾದಬ್ರಹ್ಮ ತಾನೋಂಕಾರ ಒಂದಾಗೆ । ಅನಾದಿ ಅಂಗವ ಕಂಡು ಸುಖಿಯಾದೆನು ॥ ೫ ॥

ಆಧಾರಒಡಿಯಾಣ ಜಾಲೇಂದ್ರದಿಂಮೇಲೆ । ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠದನುವ ಜೇವಡೆದನು । ವೇಧಿಸಿ ಮಣಿಪೂರಕಗ್ನಿಸರವನೆ ಹೂಡಿ । ವೈದ್ಯರುಗಳನೆಲ್ಲ ವೇಧಿಸುತಿದ್ದೆನು- ॥ ೬ ॥

ಆನಂದದಿಂದನಾಹತದ ಮೇಲಣ ಕಾಲ । ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದದಂ ಕಡಿದು ಬಿಸುಟು । ನೋಲೆ ವಿಶುದ್ಧಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೆ ನಿಂದು । ಭಾನುವಿನ ಬೆಳಗಿನೊಳಗೋಲಾಡಿದೆ ॥ ೭ ॥

ಶತಕೋಟಿ ಸೋಮ ಸೂರ್ಯ ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ । ಪಥವಿಡಿದು ಬರಲು ಆಜ್ಞೆಯ ಕಂಡೆನು । ಸತಿಯಿಲ್ಲ ಪತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದೆನುತ ನಿಂದಿರಲು । ಬೇರೊಂದು ಪಥವಿರಲು ಕಂಡು ನಾ ಬೆರಗಾದೆನು ॥ ೮ ॥

ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಶಿಲೆಯಂತಿಪ್ಪ ದೇಹದೊಳು ಇ । ನ್ನೊಂದು ಕಾಳಿಕೆಯು ಕಳೆಯಲುಂಟೆ । ಸಂದು ಸಂಶಯವಳಿದು । ಹಿಂದು ಮುಂದನೆ ಹಂದು ನಿಂದ ನಿಜೈಕ್ಯಂಗೆ ಒಂದುವಿಲ್ಲ ॥ ೯ ॥

ಆಧಾರವನೊತ್ತಿ ಊರ್ಧ್ವ ಮುಖವನೆ ಮಾಡಿ । ಮೇದಿನಿಯಪ್ಪು ಅಗ್ನಿದಗ್ಧವಮಾಡಿ । ಶೋಧಿಸಿ ಕರ್ಪೂರದಂತಿಪ್ಪ ದೇಹದೊಳು । ವೇಧಿಸಿತು ಗುರುಕರುಣವೆಂಬ ಜ್ಯೋತಿ ॥ ೧೦ ॥

ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿಲಿ ಇಪ್ಪ ನವ ಬಾಗಿಲುಗಳು । ಲೀಲೆಯಿಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನಲಿ ಪ್ರಾಣವು । ಮೇಲೆ ಕಾರಣ ತನುವಿನಲ್ಲಿ । ತೃಪ್ತಿಯ ಬೆಳಗು ಹೇಳುವಂತಾರಿಗಳವಲ್ಲವು ॥ ೧೧ ॥

ನವ ಬಾಗಿಲಂಗಳಿಗೆ ನವಲಿಂಗ ಕಾವಿಲು। ಕವಿವ ತಮಂಧಕ್ಕೆ ದಿನ
ಕರನು। ಅವರೊಳಗಿಹ ಪಡುಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮವ ನೋಡೆ। ಅವಿರಳವಾಗಿ ತೋ
ರಿದ ಘನವು ॥ ೧೨ ॥

ತ್ರಿವಿಧ ಅಂಗತ್ರಯಕೆ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗತ್ರಯ। ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಗತ್ರಯ ವಿಕ
ವಾಗೆ। ತ್ರಿವಿಧವನರಿದು ತ್ರಿವಿಧವರ್ಪಿತವಾಡೆ। ಅವನಿಯೊಳಾತಂಗೆ ಎಣೆ
ಇಲ್ಲವು ॥ ೧೩ ॥

ನಾಹಮ್ಮ ಕೋಹಮ್ಮ ಸೋಹಮ್ಮು। ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯಳಿದು।
ತಾನು ತಾನಾದ ನಿಜ ಶರಣನು। ನಾನು ನೀನೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವನು
ವಿೂರಿ ತಾನಾದ। ತ್ರಿಕೂಟದಲ್ಲಿಯೆ ಬೆರೆದನು ॥ ೧೪ ॥

ನಡೆಗೆಟ್ಟು ನುಡಿಗೆಟ್ಟು ಒಡಲು ಹಾಳಾಯಿತು। ಅಡಿ ಮುಡಿ ಮಧ್ಯ
ವದಕಿಲ್ಲವು। ಕಡೆಗಣ್ಣ ಕೆಂಪಾಗಿ ನಡುಗಣ್ಣ ಬಿಳಿದಾಗಿ। ಒಡನಿಪ್ಪ
ಕಾಳಿಕೆ ಬೆಂದು ಕಪ್ಪಿಂಡಿಯಾಯಿತು ॥ ೧೫ ॥

ಕಾಯಕರಣಾದಿಗಳ ಹೇಳಿಹೆನೆಂದರೆ। ಭಾವಿಸಲು ಕೋಟಾನು
ಕೋಟಿಯುಂಟು। ಆವುದರೊಳಿಲ್ಲದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನೆ ತಂದು। ದೇವ
ತಾನಾಗಿ ನುಡಿವುತಿರ್ದೆನು ॥ ೧೬ ॥

ಶರಣರ ಪರಿಯೆಂತಿಹುದೆಂದರೆ। ಕರಿಗಳನೆಲ್ಲ ಒಂದು ಹುಲಿ ನುಂಗಿ
ತು। ತರುಗಂಹರಂಗಳನು ರವಿಕಿರಣ ನುಂಗಿತು। ತರುಮುರಾದಿಯನೆಲ್ಲ
ಉರಿ ನುಂಗಿತು. ॥ ೧೭ ॥

ಬಣ್ಣಗಳನುಟ್ಟು ಬಹ ಹೆಣ್ಣುಗಳನೆ ಕಂಡು । ಕಣ್ಣುಗೆಡಿಸಿ ಕಾಡಿ
ಕೊಲುತಿರ್ದೆನು। ಇವು ನಮ್ಮ ಸೊಮ್ಮು ಎಂದು। ಅವ ಧ್ಯಾನಿಸಿಕೊಂಡಿಪ್ಪೆ
ಅಣ್ಣಗಳೆಲ್ಲರು ಅಳುತಿರ್ದರು ॥ ೧೮ ॥

ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ದಕ್ಷಿಣ ಉತ್ತರಭಾಗದಲಿ। ಮೇರುವಿನ ತುದಿಯ
ಲಿ। ಘನಕೆಘನ ಪಾರವೇಧಿಸಿ ನೋಡಿ ಪಶ್ಚಿಮ ನಾಳದೊಳು। ಆಲೈದಾ
ನೋಡೆ ಅಮೃತವಿಪ್ಪುದು ॥ ೧೯ ॥

ಅಮೃತವಾರೋಗಣೆಯ ಯುವತಿಯರ ಸಹಿತುಂಡು। ಭವವದಾಂ
ಟಿ ಭಾಗ್ಯನಾಗಿ ನಿಂದು। ಭುವನಕ್ಕೆ ತಾನಾಗಿ ತಾನಿಲ್ಲದವನಾಗಿ। ಶಿವ
ನೊಳಗೆ ಬೆರೆದು ಬೇರಿಲ್ಲ ಶರಣ ॥ ೨೦ ॥

ಒಂದಾದುದನಂದರೆ ಎರಡೆಂಬುದ ಬಲ್ಲ । ಎರಡರಿಂದ ಮುಂದೆ
ಮೂರಪ್ಪುದು। ಮೂರರಿಂದ ನಾಲ್ಕರ ಭೇದವನು। ಮೂರೆರಡನಿಳುಹಿ
ಪಾಠ ಬಲ್ಲ ॥ ೨೧ ॥

ನಾನೆಂಬುದೆ ಅರು ನೀನೆಂಬುದೆ ಏಳು । ತಾನು ಶುದ್ಧಾತ್ಮನೆಂ
ಬುದೆ ಎಂಟವು । ಆ ನಾದ ಸಂಭ್ರಮದ ಶೃಂಗಾರ ಒಂಭತ್ತು । ಜ್ಞಾನ
ಪ್ರಭವೆಂಬುದೆ ಹತ್ತುವು ॥ ೨೨ ॥

ಹನ್ನೊಂದು ಎಂದರೆ ತನ್ನನೆ ನುಂಗಿತ್ತು । ಉನ್ಮನಿಯ ಸ್ಥಾನದಲಿ
ನ್ನ ಬೆಳಗು । ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಣ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ। ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ
ವ ಪರೆಯಿತು ॥ ೨೩ ॥

ನಿತ್ಯವೆಂದರಿದಂಗೆ ತತ್ವವೆಂಬುದು ಹುಸಿಯು । ಎತ್ತ ನೋಡಿದರೆ
ತಾನಲ್ಲದನ್ಯವಿಲ್ಲ। ವ್ಯರ್ಥವಪ್ಪ ದೇಹ ನಿತ್ಯವಾದುದ ಕಂಡು। ಕರ್ತೃ ತಾ
ನಾಗಿ ಬೆರಗಾದನಣ್ಣ ॥ ೨೪ ॥

ನೀರು ನೀರನೆ ಕೂಡಿ ಮೇರೆದಪ್ಪಿದವೊಲು। ನೀರು ಬಲಿದು ಆಲಿ
ಮಾದ ತೆರದಿ। ಆಲಿ ತಾ ಕರಗಿ ನೀರಾದಂತೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ। ಓರಂತೆ ಒಂ
ದಾದ ನಿಜ ಶರಣನು ॥ ೨೫ ॥

ಆಲೈದು ನೋಡೆ ಸುರಾಳ ನಿರಾಳದಲಿ। ಭೇರಿನಾದದ ರಭಸ ನಿಲ
ಲಾರದು। ಊರಡಗಿ ಉಲುಹಿತಗಿ ಭೇರಿನಾದವು ನಿಂದು। ಭೂರಿದೈವಂಗ
ಳಿಗೆ ಪತಿಯಾದನು ॥ ೨೬ ॥

ಬಯಲ ಲಿಂಗವ ಒಂದು ನಿವಳೆ ರೂಢನೆ ತೊಟ್ಟು। ಭುವನದೊಳು
ಬಸ್ಮ ಲೀಲೆಯನೆ ನಟಿಸಿ। ಭವ ರಹಿತ ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಬಸವ
ನೊಳು। ಅವಿರತವಾಗಿ ತಾ ಬೆರೆವ ಶರಣ ॥ ೨೭ ॥

ಪಾದೋದಕ.

(ಲೇಖಕ--- ರಾ। ಬ। ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಬಿ. ಏ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ.)

ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಹೋದ ತಿಂಗಳಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದನ್ನು ಶ್ರೀಯುತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಪ್ಪ ಮಾಮುನಿ ಇವರು ಒಂದು ಲೇಖ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದ ವಿಷಯವು ವಾಚಕರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಈ ತರದ ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೋಭವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮಠಾಧೀಶರಂತೂ ಇಂಥ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಪಾದೋದಕದ ಮಹತ್ವವು ಇಷ್ಟು ವಿಗಿಲಾದದ್ದದೆ. ಹೀಗೆ ಪಾದೋದಕ ದೂಷಣೆಮಾಡುವದು ಮಹತ್ಪಾಪವೆಂದು ಶಿವಶರಣರ ಉಕ್ತಿಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಈಜೆಗೆ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸವು ನಿಂತುಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾವರಣ ಇವುಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದವರು ಅತ್ಯಂತ ವಿರಳರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವರ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ದೂಷಿಸುವವರು ಈಜೆಗೆ ಅನೇಕರು ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಮಠಾಧೀಶ್ವರರು ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿರುವದು ಸಮಾಜದ ದುರ್ದೈವವಾಗಿದೆ.

ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸವು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಗೂಢತತ್ವಗಳ ಅರಿವು ಇದ್ದವರು ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪ ಜನರು. ಹಳೇ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಮಠಾಧೀಶ್ವರರೂ ಭಕ್ತರೂ ಈ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅಂಧತೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈಬಗ್ಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸಾಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಮಾಜದ ಪ್ರಗತಿಯೆಂತಲೇ ನಾವು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಆಕ್ಷೇಪಕರು ಇಂಥ ಆಚರಣೆಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳೇನೆಂಬದನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಏನನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ದೂರುವದು

ಯುಕ್ತವಾದುದಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯು ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಮತ್ತು ಸುಶಿಕ್ಷಿತರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ.

ಪಾದೋದಕವೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಪೂಜ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಪಾದವನ್ನು ತೊಳೆದ ನೀರು ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಜನರಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ ನೀರು ಹೇಗೆ ತೀರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದು ಭಕ್ತಜನರಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ ಅದರಂತೆಯೇ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಾದದಿಂದಾದ ತೀರ್ಥವು ಪೂಜ್ಯವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅದು ಜನರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹೂಲಿಯ ಹಿರೇಮಠದ ಶ್ರೀಚರಮೂರ್ತಿಗಳವರು ಪಾದೋದಕದ ಬಗ್ಗೆ ಇಂಥ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪದಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿರುವ ಪಾದೋದಕದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷತರದ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೂ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳಿವೆ. ಆವು ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದಹೊರ್ತು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಆಚರಣೆಯು ವೀರಶೈವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಾರದು.

ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಸಾಧನೆಯು ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ನಡೆಯುತಕ್ಕದ್ದು. ಅವುಗಳ ವಿವರಣೆಯು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೩ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪುಟ ೭೮ ರಿಂದ ೮೩ ವರೆಗೆ ಇರುವ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯ ವಚನಗಳನ್ನು ವಾಚಕರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಷಡ್ ಲಿಂಗಗಳು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಹತ್ತುವವು. ಮತ್ತು ಅವನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ವಿಕಾಸವು ಉಂಟಾಗುವದು. ಮತ್ತು ಕಡೆಗೆ ಭಕ್ತನು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವೀರಶೈವರ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ರಚನೆ ಇದೆ

ಈ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾದವುಗಳು ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಇವುಗಳೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ಭಕ್ತನು ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವುಗಳು ಕೇವಲ ಬಾಹ್ಯಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ತೋರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಥವಾ ಆಕೃತಿಗಳು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳು ಕೇವಲ ಬಾಹ್ಯ

ಆವರಣಗಳು. ಆದರೆ ಈ ಬಾಹ್ಯ ಆವರಣಗಳೆಲ್ಲವು ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಸಂ ಬಂಧಪಡಲು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಂತರಷ್ಟಾವರಣಗಳೆನ್ನುವರು. ಗುರುವು ಸ್ಥೂಲಶರೀರಕ್ಕೆ, ಲಿಂಗವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರಕ್ಕೆ, ಮತ್ತು ಜಂಗಮವು ಕಾರಣಶರೀರಕ್ಕೆ, ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂರರ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನಿಗಿರುವ ತ್ರಿವಿಧ ಶರೀರಗಳು ವಿಕಾಸ ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವು ಉಂಟಾಗಲು ಅವು ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಒದಗುವದು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವದೇ ಪಾದೋದಕ ವಿಧಿಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಿರುತ್ತದೆ.

ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳು ಭಕ್ತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಅದರ ರಚನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಇಲ್ಲದ ಮೂಲಕ ಇಂಥ ಪ್ರಮಾದಗಳು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯ ಮಹನೀಯರಿಂದ ಉಂಟಾಗಹತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇದು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರಿಯದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ.

ಪಾದೋದಕಕ್ಕೆ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ಅರಿಯುವದು ಅವಶ್ಯವು. ಇದು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೩ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಪುಟ ೨೦೨ ರಿಂದ ೨೨೨ ರ ವರೆಗೆ ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯ ವಚನಗಳನ್ನು ವಾಚಕರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕು. ಅದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೆಲವು ವಚನಗಳ ಆವಶ್ಯಕ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ದು ಉದಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವು ವಾಚಕರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇರಲಾರದೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ.

೧ ಕಾಯ ಗುರು, ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗ, ಜ್ಞಾನ ಜಂಗಮ (ಪುಟ ೨೮ ವಚನ ೭೮)

೨ ಗುರುವೆಂದಡೆ ತನು, ಲಿಂಗವೆಂದಡೆ ಆತ್ಮ, ಜಂಗಮವೆಂದಡೆ ಆತ್ಮನ ಅರಿವು (ಪುಟ ೨೦೪ ವಚನ ೭೪)

೩ ಕಾಯವಿದ್ದು ಕಾಂಬುವುದು ಗುರುಸ್ಥಲ, ಜೀವವಿದ್ದು ಕಾಂಬುವುದು ಲಿಂಗಸ್ಥಲ, ಭಾವವಿದ್ದು ಕಾಂಬುದು ಜಂಗಮಸ್ಥಲ. (ಪುಟ ೨೦೪ ವಚನ ೭೯)

೪ ತನುವಿಡಿದು ಕಾಂಬುದು ಗುರುವಿನ ಭೇದ, ಮನವಿಡಿದು ಕಾಂಬುದು ಲಿಂಗದ ಭೇದ, ಜ್ಞಾನವಿಡಿದು ಕಾಂಬುದು ಜಂಗಮದ ಭೇದ. (ಪುಟ ೨೦೪ ವಚನ ೭೦)

೫ ಗುರುವೇ ಅಂಗ, ಲಿಂಗವೇ ಮನ, ಜಂಗಮವೇ ಪ್ರಾಣವಯ್ಯ. ನಾದವೇ ಗುರು, ಬಿಂದುವೇ ಲಿಂಗ, ಕಳೆಯೇ ಜಂಗಮವಯ್ಯ. (ಪುಟ ೨೦೯ ವಚನ ೮೧)

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯನ ಮೂರೂ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಆವರಣಗಳ ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ಶರೀರಗಳು ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವು ವಿಕಾಸ ಹೊಂದುವಲ್ಲಿ ಅವು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಚನಕಾರರು ಹೇಳುವದೇನಂದರೆ —

೧ ಎನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚಾರವ ತೋರಿದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣನು. ಆಚಾರವೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ಅರುಹಿದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣನು. ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಅರಿವ ತೋರಿದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣನು. ಆ ಅರಿವೆ ಜಂಗಮವೆಂದರುಹಿದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣನು. (ಪುಟ ೨೦೯ ವಚನ ೮೩)

೨ ಮೈದು ರುಚಿ ರೂಪು ಕೂಡಿ ಸಕ್ಕರೆಯಾಯಿತ್ತು. ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಕೂಡಿ ವಸ್ತುವಾಯಿತ್ತು. ಮೈದುವಿನಂತೆ ಗುರು, ರುಚಿಯಂತೆ ಲಿಂಗ, ರೂಪಿನಂತೆ ಜಂಗಮ. (ಪುಟ ೨೧೦ ವಚನ ೮೮)

೩ ತನ್ನ ತಾನರಿದಡೆ ತನ್ನಿಂದೇ ಗುರು, ತಾನೇ ಲಿಂಗ, ತನ್ನ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯೇ ಜಂಗಮ. (ಪುಟ ೨೧೦ ವಚನ ೮೯)

೪ ಪೂಜಿಸಿ ಕಾಂಬುವದು ಗುರುವಿನ ಭೇದ, ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಕಾಂಬುವದು ಲಿಂಗದ ಭೇದ, ಉಭಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ಕಾಂಬುವದು ಜಂಗಮದ ಭೇದ. (ಪುಟ ೨೧೨ ವಚನ ೯೭)

ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಚನಗಳಿಂದ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಗಳಿಗಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ವಾಚಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವೂ ಉಂಟು. ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಆ ರೀತಿ ಭಕ್ತನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಆ ಮೂರೂ ಒಂದಾಗಬೇಕು. ಅವು ಒಂದಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಆಚರಣೆಯು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಾಚಕರು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

೧ ಗುರುಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಗುರುಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತರು. ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತರು. ಜಂಗಮ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತರು. ಈ ಮೂರೊಂದಾದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದಂಗವಿಲ್ಲ. (ಪು. ೨೧೭ ವ. ೧೩೨)

೨ ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ರೀತಿಯಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧದ ನಿಜವ ತಿಳಿದು ತ್ರಿವಿಧವನವಗ್ರಹಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧಪದವ ಮೀರಿ, ತ್ರಿವಿಧ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ-(ಪುಟ ೨೨೦ ವ. ೧೨೯)

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಮತ್ತು ಭಕ್ತ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಆವರಣವು ಪಾದೋದಕವಾಗಿವೆ. ಈ ಪಾದೋದಕದ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಎಲ್ಲ ತತ್ವಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅರಿತು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ವಿಧವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಅದು ಪಾದೋದಕವೆಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಡಲಾರದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಪಾದೋದಕ ಅರ್ಥವು ಇದಕ್ಕೆ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಯಾವ ಕಲ್ಪನೆಯು ಇದೆಯೋ ಅದು ಅವರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಸ್ಥೂಲ

ರೀತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಚರಿಸಿ ಅವರ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪಾದೋದಕವು ಸಂಬಂಧಪಡುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವಿಚಾರವು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ತೆರನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದಿಲ್ಲದ ಕೊರ್ತು ಅವರ ಪಾದೋದಕ ಕ್ರಿಯೆಯು ನಡಿಯಲಾರದು. ಇದರಂತೆ ಭಕ್ತ ಜಂಗಮರ ಮತ್ತು ಗುರುವಿನ ಕಲ್ಪನೆಗಳಾದರೂ ವಿಶೇಷತರವಾಗಿವೆ. ಅವು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಪಡುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಳೆಯು ಅವನಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳು ಪಾದೋದಕದ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಪಾದೋದಕವೆಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಚಿದ್ರೂಪು ಎಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವಿದೆ. ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದೇನಂದರೆ—

ಪಾದೋದಕವೆಂಬುದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಚಿದ್ರೂಪು ನೋಡಾ. ಪಾದೋದಕವೆಂಬುದು ಮೋಕ್ಷದ ಮಾರ್ಗ ನೋಡಾ. ಪಾದೋದಕವೆಂಬುದು ಪಾಪದ ಕೇಡು ನೋಡಾ. ಪಾದೋದಕವೆಂಬುದು ಪ್ರಮಥರ ಇರವು ನೋಡಾ. ಪಾದೋದಕವೆಂಬುದು ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಮಹಿಮೆ ನೋಡಾ.

ಕಾಡಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಮಹಾ ಪುರುಷರು. ಅವರ ವಚನ ಗ್ರಂಥವು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಪಾದೋದಕವು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವನೊಳಕೊಂಡು ಥಳಥಳಿಸಿಹೊಳೆವ ಚಿದ್ರಸವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವರ್ತನೆಯುಳ್ಳವರೇ ಯೋಗ್ಯರೆಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ನುಡಿದಿರುವದೇನಂದರೆ—

ಪಾದೋದಕ ಪಾದೋದಕವೆಂದುಕೊಂಬಿರಿ. ಎಲ್ಲರಿಗೆಲ್ಲಿಯದೊ ಪಾದೋದಕ? ಈ ಭೇದವ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳಿ, ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಕೇಳಿ. ಪಾದೋದಕವೆಂಬುದು ಪಾತಾಳಾದಿ ಪರಲೋಕಾಂತ್ಯವಾದ ಅಖಿಳ ಕೋಟಿ

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರ್ದ ಪರಿಪೂರ್ಣತತ್ವವು. ಪಾದೋದಕವೆಂಬುದು ಶರಣನ ಸರ್ವಾಂಗವನೆಲ್ಲಕೊಂಡು ಥಳಥಳಿಸಿ ಹೊಳೆವ ಚಿದ್ರಸವು. ಇಂತಪ್ಪ ಪಾದೋದಕದ ಭೇದವ ಬಲ್ಲವರು ನಿಜಗುಣ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಜಗಣ್ಣತಂದೆಗಳು ನಿಜಮುಂಚಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಾ ಪ್ರಮಥಗಣಂಗಳು ಬಲ್ಲರಲ್ಲರೆ, ಸತ್ತು ಹೋಗುವ ಹೇಸಿ ಮೂಳ ಕತ್ತೆಗಳೆತ್ತ ಬಲ್ಲರು? ಇಂತಪ್ಪ ಪರಾಪರ ನಾಮವನುಳ್ಳ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರತತ್ವ ಪಾದೋದಕವನರಿದು ಕೂಡಬಲ್ಲರೆ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವೆಂದೆನಬಹುದು. ಇಂತೀ ವಿಚಾರವ ತಿಳಿದು ಕೊಳಬಲ್ಲರೆ ಸತ್ಯ ಸನ್ಮಕ್ತರೆಂದೆನಬಹುದು. ಇಂತಪ್ಪ ಭೇದವನರಿಯದೆ ಮತಿ ಭ್ರಷ್ಟ ಮರುಳು ಮಾನವರು ಅಣವಾದಿ ಕಾರ್ಮಿಕಾಂತ್ಯವಾದ ಮಲತ್ರಯದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ಕಿ ದೇಹಾದಿ ಮನಾಂತ್ಯವಾದ ಅರುವತ್ತಾರುಕೋಟಿ ಕರಣಾದಿ ಗಣಂಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಲಂಪಟವಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿ ಮುಂದಮತಿ ಅಧಮ ಜಂಗಮನ ಕಾಲವನು ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಲದಿಂದ ತೊಳೆದು ಪಾದೋದಕವೆಂದು ಬಟ್ಟಬಟ್ಟಲ ತುಂಬ ನೀರ ಕುಡಿದು ತಮ್ಮ ದೇಹದ ಪ್ರಾಣಾಗ್ನಿಯ ತೃಷೆಯನಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗಳಕೆ ತಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಮೂತ್ರವ ಮಾಡಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಮಡಿ ವೈಲಿಗೆಂದು ನುಡಿವ ಮಲದೇಹಿಗಳ ಮೇಗಣ ತುಟಿ ತನಕ ಕೊಯಿದು ಇಟ್ಟಂಗಿಯಲೊರಸಿ ಕಟವಾಯ ಸೀಳಿ ಕನ್ನಡಿಯ ತೋರಿ ಮೇಲು ಮುಂದಾಗಿ ಅಟ್ಟಿಂದ ಕಾಣಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಕಾಡಿನೊಳಗಾದ ಶಂಕರ ಪ್ರಿಯ ಚನ್ನ ಕದಂಬ ಲಿಂಗ ನಿರ್ಮಾಯ ಪ್ರಭುವೇ.—

ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧದ ಪಾದೋದಕಗಳಿರುತ್ತವೆ. (೧) ದೀಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ. ಇದಕ್ಕೆ ಗುರು ಪಾದೋದಕ ಮತ್ತು ಥೂಳ ಪಾದೋದಕ ಎಂಬ ಬೇರೆ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. (೨)ಶಿಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕ. ಇದಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾ ಪಾದೋದಕವೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರಿದೆ. (೩) ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕ. ವಚನಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ವಿಧ ಪಾದೋದಕಗಳು ತಾತ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಾದೋದಕವು ಇದ್ದು ಇದರ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮೂರೂ ಪಾದೋದಕಗಳು ಸಮಾವೇಶವಾಗುವಂತೆ ಅದರ

ರಚನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವವಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ನೆನಪು ಉಳಿಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಿತ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಪೂಜಾ ಅರ್ಚನಾದಿಗಳೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಯಾ ತತ್ವಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಪೂಜಕಲ್ಲಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಹೀಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ವಿಧಿಗಳ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಆವ ಪರಿಣಾಮವೂ ಉಂಟಾಗಲಾರವು. ಪಾದೋದಕದ ವಿಷಯವು ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ದೀಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕವು ಬಾಹ್ಯ ಶರೀರಕ್ಕೆ, ಶಿಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಥವಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರಕ್ಕೆ, ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕವು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಕಾರಣಶರೀರಕ್ಕೆ, ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಇವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಒಣ್ಣ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ವಚನವಿದ್ದು ಅವನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದೇನಂದರೆ—

ಗುರುಪಾದೋದಕದಿಂದ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹ ಶುದ್ಧಿ. ಕ್ರಿಯಾ ಪಾದೋದಕದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೇಹ ಶುದ್ಧಿ. ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕದಿಂದ ಕಾರಣ ದೇಹ ಶುದ್ಧಿ. ಗುರು ಪಾದೋದಕದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ. ಕ್ರಿಯಾ ಪಾದೋದಕದಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ. ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕದಿಂದ ಭಾವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ. ಅದು ಕಾರಣ ಪಾದೋದಕವೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮ ನೋಡಾ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಈ ಮೂರು ಪಾದೋದಕಗಳ ತತ್ವಗಳು ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದಂತೆ ಇದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗನುಗುಣವಾದ ಭಾವಗಳು ಪೂಜಕನಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ಇದರಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವ ಲಿಂಗಗಳು ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಪಾದೋದಕ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನು ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಪಾದೋದಕ ವಿಧಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅನೇಕ ವಚನಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿರುವ ಒಂದನ್ನು ಮಾದರಿಗಾಗಿ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ—

ಗುರು ಪಾದೋದಕವೆಂದು ಕ್ರಿಯಾ ಪಾದೋದಕವೆಂದು ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕವೆಂದು ಮೂರು ತೆರನುಂಟು. ಗುರು ಪಾದೋದಕವೆಂದರೆ ಆಯ್ಯಗಳ ಪಾದಗಳ ಎರಡಂಗುಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾದಗಳಿರಡರ ಮೂಲಾಂಗುಲಿ ಹಿಮ್ಮುಡಿಗಳ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಂಚಾಂಗುಲಿಯಿಂದ ಉದಕವನೆದ್ದಿ ಮಂತ್ರದಿಂದಿಳುಹುವುದೇ ಗುರು ಪಾದೋದಕ. ಕ್ರಿಯಾ ಪಾದೋದಕವೆಂದರೆ ಪಾದದ್ವಯದ ಅಂಗುಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಣಮವ ಬರೆದು ಭಸ್ಮವ ಧರಿಸಿ ನೇತ್ರದಳಗಳ ಅರ್ಪಣಾಂಗೈದು ತನ್ನ ತರ್ಜನಿಯ ಮೂರು ಸೀಳೆ ಮೂಲ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಣವ ಸಹಿತ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರದಿಂ ಗುರು ಪಾದೋದಕವನೆದ್ದಿ ಎಳೆಯುವದೇ ಕ್ರಿಯಾ ಪಾದೋದಕವು. ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕವೆಂದರೆ ದಶಾಂಗುಲಿಗಳಲ್ಲಿ ದಶ ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸಹಿತ ಭಸ್ಮದಿಂ ಲಿಖಿಸಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರದಿಂ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ಎರಡಂಗುಲಿ ಮಧ್ಯ ಮೂರು ಸ್ಥಾನಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ತ್ರಯದಿಂದ ಎರೆಯುವದೇ ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕ. ಇಂತಪ್ಪ ಪಾದೋದಕ ತ್ರಯಂಗಳ ಸೇವಿಸಿ ಸುಖಿಸಬಲ್ಲಡೆ, ಆತನೇ ಪರತತ್ವ ವಸ್ತು, ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನದೇವ ನೋಡಾ.

ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನ ಉಕ್ತಿಯೊಂದಿದ್ದು ಅದು ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾದೋದಕದ ವಿಭೇದಗಳು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆಂಬದು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ವಿಸ್ತಾರ ಭಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಪಾದೋದಕಗಳೆಲ್ಲ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳು ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧವಾದ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಗುರು ಶಿಷ್ಯರೀರ್ವರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಇವರಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾದೋದಕವು ಮಂತ್ರದಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಅದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಳೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಇವರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಆಚಾರವನ್ನು ಭಕ್ತನು ನಿರ್ವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಆಯಾ ಸಮಾಜಗಳು ಆಚರಿಸುವ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಂದು ಭಾವನೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪೂಜಾದಿ ವಿಧಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಾವನಾಪೂರ್ಣವಾದವುಗಳು. ಆದರೆ ಭಾವನೆಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ತತ್ವವು

ತಳಹದಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಭಕ್ತನು ಉಂಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಹಾಗೆ ನಂಬುಗೆಯಿಂದ ಅವನು ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆ ವಿಧಿಯ ಪರಿಣಾಮವು ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಪೂಜಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವವು.

ಪಾದೋದಕದ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು, ಜಂಗಮ, ಗುರು, ಲಿಂಗ ಇವುಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯಭಾವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ದೀಕ್ಷಾ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಾ ಪಾದೋದಕದೊಡನೆ ಉಂಟಾದ ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಸೇವಿಸಲು ಆದರ ಪರಿಣಾಮವೇನೆಂಬುವನ್ನು ಒಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಕೆಳಗೆ ಬರಿದಂತೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ—

ನಿತ್ಯಾನಂದ ನಿಜದಾಕಾರದ ಪರಮ ನಿರ್ಮಲ ಲಿಂಗ ತೇಜವೊಳಗೆ ಮನವಳಿದು, ಲೀಯ್ಯವಾದ ಮತ್ತೆ, ತಾನೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅನಾದಿ ದಿವ್ಯವ ವೀರಿನಿಂದ ಪರಮಾನಂದ ಜ್ಞಾನ ಪಾದೋದಕ ರೂಪು ತಾನೆಯಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ಕಾರಣ ಅರಿವುದೆಲ್ಲ ಅರುಹಿಸಿಕೊಂಬುದೆಲ್ಲ ಅರಿವು ಅರುಹಿಸಿಕೊಂಬುದು ಈ ಉಭಯ ಒಂದಾದ ನಿಲವೇ ನಿಜಗುರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರನೆಂಬೆನು.

ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಕಳೆಯು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅವಶ್ಯವು. ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಎರೆಯುವದುಂಟು. ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ವಿಭೇದವಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದಲೇ ವಸ್ತುವು. ಈ ಬಗೆಯ ಸಾಮರಸ್ಯವು ಪಾದೋದಕದಲ್ಲಿ ಜರಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ನೀಚ ಭಾವವಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ಸಮಾಜದವರಲ್ಲಿ ಪಾದೋದಕದ ವಿಚಾರಗಳು ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಿಚಾರಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಪಾದೋದಕ ಕೊಡುವವನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನು ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಭಾವವು ಅವರಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ಅವರ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಬೇರೆ ಇವೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿರುವ ಪಾದೋದಕ ವಿಷಯವು ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ತೀರಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವನ್ನು ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸತಕ್ಕ ಆಚರಣೆಯು ಇದಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧವು ಅವರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ, ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಇವು

ಗಳ ಮೂಲಕ ಆಗುವದು. ಹೀಗೆ ಆದೊಡನೆಯೇ ಅದು ಪಾದೋದಕ-ಪ್ರಸಾದವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ತರದ ಪಾದೋದಕ-ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವರು ಸ್ವೀಕರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ೮ ಆವರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಹೊರ್ತು ಬೇರೆ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳು, ನಾನಾ ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಗಳು, ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ನಿತ್ಯನೇಮಗಳು, ವ್ರತಗಳು ಅವರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಪೂಜೆಗಳು, ನಿತ್ಯನೇಮಗಳು. ಜಪತಪಗಳು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಯೇ ಅವರ ಶಿವಯೋಗಾಚರಣೆಯು ಇದೆ. ಇಂಥ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವ ಲಿಂಗಗಳು ಅಳವಡುವವು ಮತ್ತು ಕಡೆಗೆ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಭುದೇವರು ಅನ್ನುವದೇನಂದರೆ—

ಅಂಗ ವಿಕಾರ ಆಚಾರದೊಳಡಗಿ, ಆಚಾರ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಗುರುವಿನೊಳಡಗಿ, ಗುರುವೆನ್ನಂಗದೊಳಡಗಿ, ಅಂಗ ಲಿಂಗಸಂತೃಪ್ತಿಯೊಳಡಗಿ, ಲಿಂಗನಿಷ್ಠೆ ಅಂಗದಾಚರಣೆಯ ಆಚಾರವಾವರಿಸಿ, ಆಚಾರದ ನಿಲವ ಗುರುಮೂರ್ತಿಯಾವರಿಸಿ, ಗುರುಮೂರ್ತಿಯ ಸರ್ವಾಂಗವಾವರಿಸಿ, ಸರ್ವಾಂಗವ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠೆಯಾವರಿಸಿ, ಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠೆ ಸಾವಧಾನವಾವರಿಸಿ, ಸಾವಧಾನವ ಸುವಿಚಾರವಾವರಿಸಿ ಸುವಿಚಾರವ ಮಹಾಜ್ಞಾನವಾವರಿಸಿ, ಮಹಾಜ್ಞಾನದೊಳಗೆ ಪರಮಾನಂದ ನಿಜ ನಿಂದು, ಆ ನಿಜದೊಳಗೆ ಪರಮಾವೃತ ತುಂಬಿ ಮೊದಲು ಕಟ್ಟಿಯನೊಡೆದು ನಡುವಣ ಕಟ್ಟಿಯು ನಾಂತು ನಿಂದು, ನಡುವಣ ಕಟ್ಟಿಯೂ ಮೊದಲಣ ಕಟ್ಟಿಯೂ ಎರಡೂ ಕೂಡಿ ಬಂದು, ಕಡೆಯ ಕಟ್ಟಿಯನಾಂತುದು. ಈ ಮೂರು ಕಟ್ಟಿಯೊಡೆದ ಮಹಾ ಜಲವನು ಪರಮ ಪದವಾಂತುದು. ಆ ಪದದಲ್ಲಿ ನಾನೆರಗಿ ಪಾದೋದಕವ ಕೊಂಡು ಎನ್ನ ನಾನರಿಯದಾದೆ ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಈ ವಚನವು ಅತ್ಯಂತಗರ್ಭಿತಾರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಮತ್ತು ಪಾದೋದಕ ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಬಂಧವು ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆ ರೀತಿಯಂತೆ ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪದವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂದು ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರಗಳು.

[ಶ್ರೀ ಶಿವಮೂರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಿ. ಎ. ನವಕಲ್ಯಾಣಮಠ ಧಾರವಾಡ ಇವರು 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಭಾರತ' ಎಂಬ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಅನುವಾದವು ಇದು ಇರುತ್ತದೆ. —ಸಂಪಾದಕ.]

ವೀರಶೈವವು ಆಗಮಾಂತ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಚಳವಳಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿದ ಮಹಾಪುರುಷನು ಬಸವೇಶ್ವರನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಇವನು ೧೧೫೭ರಿಂದ ೧೧೬೭ರ ವರೆಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡಿದ ಜೈನ ಅರಸನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣವು ನಿಜಾಮು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಬುರ್ಗಿಯಿಂದ ೬೦ ಮೈಲು ದೂರ ಇರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದದರಿಂದ ಅರಸನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಒಕ್ಕಲಿಗನ ವರೆಗೂ ನಾನಾ ಪಂಗಡಗಳ ಜನರು ಅವನಿಗೆ ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೦೦ ಜನರು ಬಸವೇಶ್ವರನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಮಿಲಿತರಾಗಿ ಧರ್ಮಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ತರದ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದವುಗಳೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವೂ ಇದ್ದು ತಿನೈಕ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವು ಬಹು ಗೂಢವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬೦ ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿರುವದು ಬಹು ಮಹತ್ವವಾದುದು. ಇವರಲ್ಲಿ ಉನ್ನತಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವಳು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಂಥವರಿಗೆ ಶಿವಶರಣರೆಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ. ಅವರು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳು ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದವುಗಳೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ದಿವಂಗತ ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಇವರು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯುತ್ಕಟೇಚ್ಛೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಲು ಅವರ

ಹೃದಯದೊಳಗಿಂದ ಸ್ವಭಾವಿಕವಾಗಿ ಹೊರಹೊರಟ ವಿಚಾರಗಳೇ ಇಂಥ ವಚನಗಳ ರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಇಷ್ಟು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಮಹತ್ತರವಾದ ವಿಚಾರಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ನಿಜಾಂತಃಕರಣದಿಂದ ಹೊರಹೊರಡುವ ಭಾವಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಗಮಾಂತಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಅವನ ಜೋಡಿಗರೂ ಅನೇಕ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ 'ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಜಗತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿದ್ದು ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಹೆಸರು ಎಂದು ರಾಬರ್ಟ್ ಆರ್ಚ್ ಎಂಬವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವದೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ತೋರುವ ಜಗತ್ತು ದ್ವೈವಿಧ್ಯವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆಂದು ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ದೃಶ್ಯ ಜಗತ್ತು ಒಂದು, ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ತರದ್ದಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅಗೋಚರವಾದ ಜಗತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು, ಹೀಗಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳೊಳಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಇರುವದೆಂಬದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಅರಿಯರು. ಆದರೆ ಆಳವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿದೆ, ಎಂದು ಭಾಸವಾಗದೆ ಇರದು. ಈ ಎರಡೂ ಜಗತ್ತುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿರದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರತೆಯು ಇರುತ್ತವೆ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎರಡು ವಿಧ ನಿರ್ಮಾಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವಂಥ ಶಬ್ದವು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದು ಅದು ಮಹತ್ ಅಥವಾ ಬೃಹತ್ ಎಂದಿದೆಂದು ಹಿಂದೀ ತತ್ವಜ್ಞರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇರುವ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಾಣಿಜೈತನ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಈ ಜೈತನ್ಯವು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ತೋರಲು ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ದ್ವೈವಿಧ್ಯವು ದೂರಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರತೆಯುಂಟೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅವು ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧವಾಗುವವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮಹತ್ ಎಂಬುದು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಇದ್ದು, ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದಾಗ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂತಸ್ತುಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂತಸ್ತುಗಳು ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತಲೂ ಮುಂಪೆ ಅವುಗಳು ಮೇಲಿನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರುತ್ತಲೂ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ಎರಡು ತುದಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಸ್ತುಗಳು ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತವೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಜೈತನ್ಯವು ಮೇಲಿನದು ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯವಾದುದು ಕೆಳಗಿನದು ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಇವುಗಳೆಗೆಲ್ಲ ಮೂಲವಾದುದು ಸತ್ಯವಸ್ತುವೆಂಬುದು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವೀರಶೈವ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮಹಾಲಿಂಗ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶೈವರು ಶಿವ ಎಂತಲೂ, ಉಪನಿಷತ್ಕಾರರು ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಎಂತಲೂ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಒಂದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರ, ಶಿವ, ಅಥವಾ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ. ಎರಡನೆಯದಕ್ಕೆ ಚರ, ಶಕ್ತಿ, ಅಥವಾ ಜಂಗಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಚರ ಅಥವಾ ಶಕ್ತಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಗತಿಪರವಾದ ಚಿತ್ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶಿವಲಿಂಗವೆಂದೂ ಹೇಳುವದುಂಟು, ಈ ಚಿತ್ತು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಯ ಪಡಬಾಗ್ನಿಯಂತೆ, ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿಯ ಅಮೃತದಂತೆ, ಹೂವಿನೊಳಗಿನ ಗಂಧದಂತೆ, ಕನ್ನೆಯಲ್ಲಿಯ ಸ್ನೇಹದಂತೆ, ಅಡಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳು ಕೂಡಿರುತ್ತವೆಂದು ವೀರಶೈವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಇವಕ್ಕೆ "ಶಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ"ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಒಪ್ಪುತ್ತಲಿದ್ದರೂ ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಆವುದನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಶಕ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಶಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಅದರ ಪ್ರಭಾವದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಶರಣಸಾಧನು ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ತತ್ವವೇತ್ತಿಗಳು ಇದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ತರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳುಳ್ಳವರಿದ್ದಾರೆ. ಶೊಪೆನಹೋರ ಮತ್ತು ಹೆನ್ರಿ ಬೆರ್ಗಸನ್ನ ಇವರು ಇವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬರ್ಗಸನ್ನನು

ಈ ಶಕ್ತಿಯು ಒಂದು "ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತ ಪ್ರವಾಹ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆವರಿಸಿದೆ. ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ದೃಶ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು ಅದರ ಚಲನವಲನೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಶರಣನ ವಿಚಾರಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ತೀರ ಬೇರೆ ಇವೆ. ಶರಣನು ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಲನಲವಿಕೆಯೇ ಈ ಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಆವನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಣೆ ಎಂಬುದು ಇರುತ್ತದಷ್ಟೇ. ಇದು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಬರ್ಗಸನ್ನನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇದು ಚಿತ್ ಶಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ಶರಣನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಶಾಪೆನ ಹೋರನ ವಿಚಾರಗಳು ಸಮೀಪವಾಗಿವೆ. ಶಾಪೆನ ಹೋರನು ಇಚ್ಛೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಉಗಮವು. ಆದರೆ ಆವನಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಹತ್ ಅಥವಾ ಬೃಹತ್ ಇದರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಹತ್ ಇದರಿಂದಲೇ ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತವಾದ ಅರಿವು ಇದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಆವನಲ್ಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ

ಶರಣನು ಈ ಶಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಇಚ್ಛೆ ಇವಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವದೇನೋ ನಿಜವು. ಆದರೆ ಆವನು ಅದನ್ನು ಶಿವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವ ಮತ್ತ ಶಕ್ತಿ, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಜಂಗಮ ಮತ್ತು ನಿಜ ಮತ್ತು ಇಚ್ಛೆ ಇವುಗಳು ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವುಗಳಿರುತ್ತವೆಂದು ಆವನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂಬಂಧವು ಎಂದಿಗೂ ಅಗಲಲಾರದಂಥಾದ್ದು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಆವನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದುಂಟು. ಶಿವ-ಶಕ್ತಿ ಇವುಗಳು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮೀರಿದವುಗಳಿಂತಲೂ, ಅವು ಪರವಸ್ತುಗಳಿಂತಲೂ ಆವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಗಳು ದೃಶ್ಯ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ದೃಶ್ಯವಾದವುಗಳಿಲ್ಲ ಅದೃಶ್ಯದೊಳಗಿಂದಲೇ ಹೊರಟಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವ, ರಕ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಗುಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಶಿವತತ್ವವು ಇವುಗಳಿಗೆ ಮೀರಿದಂಥಾದ್ದು

ಆದು ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾದುದು. ನಿಶ್ಚಬ್ದವಾದುದು. ಆದರ ಬೆಳಗು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪಸರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಕಾಣಲಾರನು. ಆದು ಪೂರ್ಣ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಯ ಆನಂದವೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದೇ ಮಹಾಲಿಂಗವು ಇದು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದದ್ದು. ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಆದರ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಚಲಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆದು ಪರಮಾತ್ಮಲ್ಲಿಂದಲೇ ಉಗಮ ಹೊಂದಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುವದು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಎಂಬವುಗಳು ಇರುವವಷ್ಟೇ. ಅವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಜೀವರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರಗತಿಗಳುಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಮೂಲಕ ದೃಶ್ಯ ಜಗತ್ತು, ಚೈತನ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಭಾವಿಸುವದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪದಾರ್ಥವು ಕೂಡ ಲಿಂಗಮಯವೆಂದು ಈ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯ ತತ್ವನೇತ್ತಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರೀಸ ದೇಶದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಪ್ಲೇಟೋನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅತೀತವಾದುದರಲ್ಲಿ ಸುಖವಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ರಿಶ್ಚನರ ಬಾಯಬಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ದ್ವೈತ ಭಾವವಿದೆ. ಅದು ಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ದೈವೀಶಕ್ತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ದೈವೀಶಕ್ತಿಯೋ ಅದು ನಿಜವು. ಆದರೆ ದೃಶ್ಯ ಪದಾರ್ಥವು ನಿಜವಲ್ಲೆಂದು ಅದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ವೇದಾಂತ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಯಾವದು ಮೂರಿದ್ದೋ ಅದನ್ನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿವೆ. ಅದರೂ ಅವುಗಳು ಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಪರವಸ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತವೆ. ಆಗಮಗಳು ಸಹ ಮನುಷ್ಯನು ಶಿವತತ್ವವನ್ನೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಇವೆ ಎಂದು ಅವು ತಿಳಿದಿವೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ತತ್ವ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇಂಥ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಶಿವ-ಶಕ್ತಿ ಇವು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೂಡಿಯೇ ಇರುವದರಿಂದ ಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ದೈವೀಶಕ್ತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆವರು ಯಾವ ತರದ ಭೇದವನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು

ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ದೈವೀಶಕ್ತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ಯಾವ ಭೇದವನ್ನು ಎಣಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಸ್ವರೂಪವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಶರೀರವು ಪ್ರಗತಿಪರವಾಗಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಲಿಂಗದ ಸಂಬಂಧವು ಉಂಟಾದಲ್ಲಿ ಈ ಶರೀರವು ಸಹ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹ ಮತ್ತು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಕೂಡದು.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯೊಂದು ನಿತ್ಯವಾದುದು. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಶಕ್ತಿಯು ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಲು, ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಸಾರದ ಮೇಲಿರುವ ಲೋಲುಪತೆಯು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವಸ್ತುವಾಗಿರುವದು ಲಿಂಗವು. ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವದು ಶರೀರವು. ಈ ಶರೀರದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗತಕ್ಕದ್ದು.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಾವು ನಂಬಿದಲ್ಲಿ ಇಹ ಮತ್ತು ಪರ ಎಂಬವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯು ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿರುವ ಸ್ಥಾನವು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇರದೆ, ಅದು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ್ದರಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಅದನ್ನು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದರೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಕೆಲವು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇಹ, ಪರ ಇವೆರಡನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವವನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ದೂರಾಗಲಾರನೆಂತಲೂ, ಇಹವೆಂಬುದು ಕರ್ತಾರನ ಟಂಕಸಾಲೆ ಎಂತಲೂ, ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವವನು ಪರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುವನೆಂತಲೂ ಅವನ ವಚನಗಳಿವೆ. ಈ ರೀತಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತ್ವವು ಒದಗುತ್ತದೆ. ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಲಿಂಗಾಯತರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾ

ರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಜತ್ವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅದು ಗರ್ಭಿತಾರ್ಥವು ಳದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ್ದು ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಉದ್ದೇಶವು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಪದಾರ್ಥಗಳ ಚಲನವಲನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕೂಡ ಆನಂದವೆಂಬುದಿದೆ. ಈ ತೆರದ ವಿಚಾರಗಳು ಲಿಂಗಾಯತರಲ್ಲಿರುವ ಮೇಲ್ಕಂಡ ತತ್ವಗಳ ಮೂಲಕ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸತ್ಯವಾದುದೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂತಃಪ್ರೇರಣೆ ಇದ್ದು ಈ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜಗತ್ತು ಇಂಥ ಸತ್ಯವಸ್ತುವಿನೊಳಗಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಾಯೆಯುಳ್ಳದ್ದಲ್ಲ. ಅದು ಅದರೊಳಗಿನ ನಿಜವಾದ ಚಲನೆಯಮೂಲಕ ಉಂಟಾದದ್ದು ಇದೆ. ಈ ಪ್ರಗತಿಯಮೂಲಕ ಶಂಕರನ ತತ್ವಜ್ಞಾನದಿಂದ ವೀರಶೈವ ಮತವು ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚೈತನ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಮಾನುಜ ಇವರು ದೇವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಬೇರೆ ಇರುವ ಮೂಲಕ ಆ ಮತಗಳಾದರೂ ವೀರಶೈವ ಮತದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಗಳು ಅಂತರಂಗ ಲೀಲೆ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗ ಲೀಲೆ ಎಂದು ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೇದಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ಹೀಗೆ ಭೇದ ಮಾಡದೆ ಲೀಲೆಯು ನಿಜವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಲೀಲೆ ಅಥವಾ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿದೆ, ಅದಂಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ, ಮತ್ತು ಸಹಜವಾದ ಮೇಳನವಿದೆ. ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಯಾವ ತರದ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದರೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ತರದ ಮೇಳವಿರುತ್ತದೆ.

ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಮಾರ್ಥ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಧೋರಣವು ವೀರಶೈವನದಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ವೈಶಿಷ್ಟವು ಇದೇ ಇದೆ. ಇತರ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಕ್ಷವು ಪೂರೈಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆಗಮ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಧೋರಣದಿಂದ ಕೆಲವು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಆಗಿವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳೂ ಕೂಡ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಗತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷವನ್ನು ಅಷ್ಟು ಪೂರೈಸಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವ

ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಜಗತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ದ್ವಾರಾ ಹ್ಯಾಗೆ ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಶಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲಿಂಗಮಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶರಣನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಹ ಹೊಂದುವದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತೊರೆದವನೆಂದು ಭಾವಿಸಕೂಡದು. ಯಾಕಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿ ಮಾಡುವದು ಅವನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅವನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿಯೂ ಕೂಡ ಅವನು ಲಿಂಗದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗ ಸ್ಥಲವೆಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆ.

(ಲೇಖಕ:— ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ,
ಬಿ, ಏ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ. ವಿಜಾಪುರ.)

(ಲೇಖಾಂಕ:— ೧)

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಹು ಜನರು ಅನೇಕ ಸಾರೆ ನಮಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಬಹಳ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನದೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಾಹಸವನ್ನು ನಾವು ಕೈಕೊಂಡಿರುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಂಬಲರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳುಳ್ಳ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅನೇಕವಿರುತ್ತವೆಂಬದು ನಿಜವು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನಂಬಲರ್ಹವಾದವುಗಳೆಂಬದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವದು ಬಹಳ ದುಸ್ತರವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈಚೀಜೆಗೆ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕಿನ ವಾಙ್ಮಯವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತ ಇದೆ. ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಿಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳೂ ವೀರಶೈವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳೂ ಹೊರಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯ ನಿಜಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವದು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಶಕ್ಯವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು ಬರೆದಿರುವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹರಿಹರನು ಮೊದಲನೆಯವನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅವನು ಬರೆದ 'ಬಸವರಾಜ ರಗಳೆಯು' ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಆಂಧ್ರಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದನು. ಆಮೇಲೆ ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಭೀಮಕವಿಯು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಸವಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದನು. ಆದರೆ ಈ ಮೂವರು ಮಹಾ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಬಸವನ ಸಮಕಾ

ಲೀನರಲ್ಲ. ಸೋವಯಾರಾಧ್ಯನು ಆಂಧ್ರದೇಶದವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಭೀಮ ಕವಿಯಾದರೂ ಆಂಧ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾದ ಪ್ರಾಂತದವನು. ಇವರು ಬಸವೇಶ್ವರನಿದ್ದ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೇವಲ ಜನರ ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹರಿಹರನ ಸ್ಥಿತಿಯಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವನು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇದ್ದವನು. ಅವನು ತನ್ನ ಒಂದು ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಸ್ಥಾನವು ಬಾಗೇವಾಡಿ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತದೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಅವನು ಬಾಗೇವಾಡಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿದಂತೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವಾಲಯವು ಇರುತ್ತದೆ. ಅದು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ಹರಿಹರನ ಕಾಲವು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದಂತಕಥೆಗಳು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ತಾನು ನಿರೂಪಿಸುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದ ಅವನ ವಿವರಣೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ೧೫ನೇ ೧೬ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳು ವಿದ್ವಜ್ಜನರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆಗ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ನಡೆದವು. ಆದರೆ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಪದ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಥಾಭಾಗಗಳು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲದೆ ಕಾಲಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಷಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಿವರಣೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ದಂತಕಥೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಹಿಂದುಗಡೆ ಉಂಟಾದದ್ದು ಕಂಡು

ಬರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಶರಣ ಲೀಲಾಮೃತ ಮತ್ತು ಭೈರವೇಶ್ವರ ನೊಂದ ಲಾದ ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಕಥೆಗಳು ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಅವು ಬಹುತರವಾಗಿ ಗದ್ಯ, ಸಾಂಗತ್ಯ ಅಥವಾ ಚೌಪದನಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಏಕ ವಾಕ್ಯತೆಯು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆ ಇರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದು ನಿಜವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇತರ ಧರ್ಮೀಯರು ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜೈನರು ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳು ಈ ಮಹಾಪುರುಷನ ಬಗ್ಗೆ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಬರೆದವುಗಳಿದ್ದದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ನಂಬಲರ್ಹವಾದವುಗಳಲ್ಲದ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಬರೆದವರಾರೂ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಮಕ್ಕ ಲೀನರಲ್ಲ.

ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಈ ವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪಕರೂ, ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರಕರೂ ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಿಜಾಂಶಗಳುಳ್ಳ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅದರ ಭಾವವು ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಮಹಾಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನೂ, ಸಮಾಜಸುಧಾರಕನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಸಾಂಪ್ರತಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುಸ್ತರವಾದುವೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅಂಥವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಅವನು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತಂದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಮರಣ ಕೊಂದುವವರೆಗೂ ಅವನು ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಮರಣ ಕೊಂದುವವರೆಗೂ ಅವನು ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಸ್ವಬಾಂಧವರು, ರಾಜರು, ಇತರ ಸಮಾಜದವರು ಹೋಗಿಸರುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಬಾಂಧವರು, ರಾಜರು, ಇತರ ಸಮಾಜದವರು ಕೊಟ್ಟ ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಅವನು ಈಡಾಗಿದ್ದಾನೆ ಆದರೂ ಅವನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನಾದನು. ಇಂಥವನ ಪೂರ್ಣ ಚರಿತ್ರೆಯು ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಇದ್ದದ್ದು

ವೀರಶೈವರಿಗಷ್ಟೇಅಲ್ಲ, ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೂ ದುರ್ದೈವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಅವನ ಜಳವಳಿಯಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷೋಭವು ಎದ್ದಿತು. ಅವನು ಧರ್ಮಬಾಹಿರನೆಂದು ಮೊದಲು ಎಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು ಹೀಗೆ ಎಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಆಗಿನವರು ಬರೆಯುವವರಾರು? ಆರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾದವರು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜದವರಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾದವರು ಒಬ್ಬ ಅಗಸ, ಒಬ್ಬ ಕಿನ್ನರೀಬಾರಿಸುವವ, ಒಬ್ಬ ಮುದ್ದಲಿಗ, ಒಬ್ಬ ಒಡ್ಡರ ನಾಯಕ, ಒಬ್ಬ ನಾಪಿತ, ಹೊಲೆಯ, ಢೋರ, ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಮಾರಿ ಉಪಜೀವಿಸುವವನೊಬ್ಬ. ದೇಶತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ಇಂಥವರೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಕ್ರೈಸ್ತನಿಗೆ ಮೊದಲು ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದವರು ಇಂಥವರೇ. ಮಹಮ್ಮದ, ಬುದ್ಧ ಇವರ ಸ್ಥಿತಿಯಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ. ಮೇಲಿನ ತರಗತಿಯ ಸಮಾಜದವರು ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನರು ಹೇಗೆ ಬರದಿಡಬೇಕು? ಮೇಲ್ತರಗತಿಯವರು ಬರೆಯುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗಿನವರು ಪೀಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು, ವಿಪನ್ನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಡುವ ಕಾಲವು ಮುಂದೆ ನೂರಿನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ದಂತಕಥೆಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಭಾವಿಕ ಜನರು ಅಂಥವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಗಡೆ ಬರೆದಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯದಾಗಿದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಷ್ಟದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಜೀವಿತಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ಬಿಡಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮನೆ ಮಾರು ದೇಶಕೋಶಗಳನ್ನು ತೊರೆದನು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಅವನು ಒಂದು ಮಹತ್ಪದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ೫—೬ ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ತಾದ ಕ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಆ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಮೂಲಕ ರಾಜನನ್ನು ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜದವರು ಬಸ

ವೇಶ್ವರನ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಇವರು ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಸೇರಬೇಕಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ನಾಶವಾದರು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಬೀಜಗಳು ಆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಶಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಮುಂದೆ ಮೊಳೆತು ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪಸರಿಸಿದವು. ಹೀಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರಲು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಆಗಿನವರು ಬರೆದಿಡುವವರಾರು? ಇದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಆಗ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಒಂದೆರಡು ತಲಾಂತರಗಳು ಸಂದಿ ಹೋದಬಳಿಕ ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಡಹತ್ತಿದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಮತ್ತು ಆವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ನಿಜಾಂಶಗಳು ಅಡಗಿಹೋಗಿದ್ದವು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಮತಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಶಿವಶರಣರ ಬಗ್ಗೆ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಬರೆಯಹತ್ತಿದರು. ಈ ಪುರಾಣಕರ್ತರು ತಮ್ಮ ಪುರಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ಜಂಗಮರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಅಜ್ಞಜನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯವುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ ನಾನಾಬಗೆಯ ಕಟ್ಟು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಿತ್ರರೂ, ಶತ್ರುಗಳೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮಾಡಿದ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಅರಿಯದಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ! ಈತರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾಪುರುಷನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವದು ಅತ್ಯಂತ ಖೇದಜನಕವಾಗಿದೆ.

ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಯಾವುದಾದರು ಒಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈಗ ಯಾವದನ್ನೂ ನಾವು ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಬರದಂತೆ ಆಗಿದೆ. ಆದರೂ ನಾವು ನಿರಾಶರಾಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಅವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಾವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ

ನಿಜೇತಿಹಾಸದ ಕಣಗಳಿವೆ ಎಂಬದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಣಗಳು ನಿಜವಲ್ಲದ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಅವು ಮರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಹೊಳಪು ಹೋಗಲಾರದು. ಇಂಥ ಕಣಗಳನ್ನು ನಾವು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಸರಗೊಳಿಸಿ ಪೋಣಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವದು ಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಚರಿತ್ರೆಯು ಸಣ್ಣದಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದರ ಮಹತ್ವವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಾರದು. ಈಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರು ಮಹಾಪುರುಷರ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋಗಿರುವ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಈಗಿನವರಂತೆ ಅವರು ತಮ್ಮಾದನ್ನು ಎಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಧೋರಣದಿಂದ ನಡೆದನು, ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು, ಯಾವ ಬಗೆಯ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು, ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವ ಸಂಗತಿಗಳು ನಂಬಲು ಅರ್ಹವಾದುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಸಾಧನಗಳಿವೆಯೇ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಅನೇಕರು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಬಹುದು. ಅವರಿಗೆ ಇಂಥ ಸಾಧನಗಳು ಈಜಿಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಹತ್ತಿವೆ ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:—

(೧) ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು:— ದೇಶದ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಇವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಜರಗಿದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರೆದವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರೆಲ್ಲರು ನೋಡುವಂಥ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ದೇವಾಲಯ ಮೊದಲಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಲೇಖಕರು ಬರೆಯುವದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈಚೀಚಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲದ ಅನೇಕ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಹತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಲರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿಗಳಾವವೆಂಬದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

(೨) ವಚನವಾಙ್ಮಯವು-ಬಸವೇಶ್ವರನಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೆಯೇ ಈ ವಾಙ್ಮಯವು ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕಿದ್ದ ಶಿವಶರಣರೇ ಅವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಅವುಗಳೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವಂತೆ ಇವೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಮಹಾನುಭಾವರು ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಿದ್ದರೂ ಅವರು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೆಡಹುವಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವದುಂಟು. ಅಂಥ ಉಕ್ತಿಗಳು ಆ ಮಹಾನುಭಾವರ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹರಹುತ್ತಿವೆ.

(೩) ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು-ಹರಿಹರನ ಕಾಲವು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಶಿವಶರಣರ ಅನೇಕ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಕಾಶವು ಬೀಳುವಂತಿದೆ.

(೪) ಸ್ಥಾನಿಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕುರುಹುಗಳು-ಶಿವಶರಣರು ಯಾವ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆಂಬದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಆ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಇರುವ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಆ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕುರುಹುಗಳು ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಇವುಗಳು ಪುರಾತನ ಕಾಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮೇಲೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಕೆಡಹುತ್ತವೆ.

(೫) ಮಹಾತ್ಮರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂಗತಿಯು ಬಹು ಪುರಾತನಕಾಲದಿಂದ ಈ ವರೆಗೆ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಂಥವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೂಡಲೆ ಅವಿಶ್ವಸಿಸಬಾರದು.

ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನ ಮತ್ತು ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳ ಸತ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಶಿವಶರಣರ ಕಾಲದಿಂದ ಈ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಕಾರರ ವಿವರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ದಂತಕಥೆಗಳು ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಸ್ಥಾನಿಕ ಕುರುಹುಗಳೂ ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾದಗಳೂ ಇದ್ದಾದರೆ ನಾವು ಅವುಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಡಬೇಕು. ವಿರುದ್ಧ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆಯುವ ವರೆಗಾದರೂ ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ನಂಬಬೇಕು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತ ಸಂಗತಿಗಳು ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿಗಳಾವವು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಈಗಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಲೇಖಾಂಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈಚೆಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಬಗ್ಗೆ ಇಡೀ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಆದರ ಭಾವವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಹತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಆವುದೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬಹುಜನರ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಒಂಭತ್ತು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ಅವನ ಆಯುಷ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜರಗಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ವರ್ಣಿಸುವದು ಅಶಕ್ಯವೇ ಸರಿ. ಆದರೂ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳಾವವು, ಆವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಹೇಗೆ ಜರಿಗಿಸಿದನು, ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏಕಮತವಿರುವದು ಅವಶ್ಯವು. ಇಂಥ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಈ ಲೇಖಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷನು.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸತಕ್ಕ ಮೊದಲನೆಯ ವಿಷಯವು ಅವನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷನೋ ಹೇಗೆಂಬುದಿದೆ. ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಅನೇಕರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷನಿರದೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪುರುಷನೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಮೊದಲಿಗೆ ರೂಢವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ತರದ ಸಂಶಯವನ್ನು ಗತಿಸಿದ

ಫ್ಲೀಟ್‌ಸಾಹೇಬರವರೇ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧಕರು. ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ವರೆಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದ ಒಂದಾದರೂ ಶಿಲಾಶಾಸನವು ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಸೊಲ್ಲಾಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವರೆಗೆ ಬಿಜ್ಜಳನ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದ ೬ಸಂಖ್ಯೆ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೈಕೆಳಗಿರುವ ಅನೇಕ ದಂಡಾಧಿಪತಿಗಳ, ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮತ್ತು ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕೇಶಿರಾಜ ಬರ್ಮದೇವ ದಂಡನಾಯಕರು, ದಂಡನಾಯಕ ಸಿದ್ದಯ್ಯ. "ಮಹಾಪ್ರಧಾನ ಸೇನಾಧಿಪತಿ ದಂಡನಾಯಕ ಮೈಲಾರಯ್ಯ" ಸಜೀವನಾದ ಬಲದೇವ, ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಹೆಸರುಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇಂಥವರ ಹೆಸರುಗಳೊಡನೆ ಪ್ರಧಾನ ಮತ್ತು ದಂಡನಾಯಕನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಫ್ಲೀಟ್ ಸಾಹೇಬರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಅಬ್ಬಲೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಏಕಾಂತದ ರಾಮಯ್ಯನ ಶಿಲಾಶಾಸನವು ಉಪಲಬ್ಧವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರು ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವನು ಏಕಾಂತರಾಮಯ್ಯನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಅವರು ನಿವೃತ್ತರಾದ ಬಳಿಕ ಮನಗೂಳಿಯ ಶಿಲಾಶಾಸನವು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಪಥಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಸವನೇ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ ಬಸವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಮನಗೂಳಿಯ ಬಸವನು ಕಾಳಾಮುಖನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವನ ಮಾತಾಪಿತರುಗಳು ತೀರ ಬೇರೆ ಇರುವರೆಂಬುದೂ ಅವರ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾದವು.

ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿರುವ ಶಿಲಾಲೇಖಗಳ ಮೂಲಕ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೌಡದಾನಪುರದ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ "ಸಂಗಮೇಶನ ಪುತ್ರಂ ಬಸವಯ್ಯ" ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಮುಂದೆ ಅರ್ಜುನವಾಡದ ಶಿಲಾಲೇಖದಲ್ಲಿ "ಸಂಗನಬಸವ" ಎಂದು ಅವನ ಉಲ್ಲೇಖವು ದೊರೆತಿರು

ತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಶಾಸನಗಳು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಹೆಸರು ಉಪಲಬ್ಧವಿರುತ್ತದೆ. ಇಲಂನೇ ಇಸ್ವಿಯ ಮರಡಿಪುರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ''ದಾಸವರ್ಯ, ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡ, ಭೋಗದೇವ, ಕೇಶರಾಜ, ಸಂಗನಬಸವಯ್ಯ, ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯ ರಾಮಯ್ಯ'' ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಚಿತ್ರಕಲ್‌ದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೇದೇವರಪುರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಯಾದವರಾಜರ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ, ಕಕ್ಕ, ಬಸವರಾಜ ಈ ಮೊದಲಾದ ''ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಮಹಾಗಣಾಚಾರ'' ಎಂದು ಇವರೆಲ್ಲರು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅರಸಿಕೆರೆ ಹಿರಿಯೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ''ಬಸವಯ್ಯ ಸಿಂಧು ಬಲ್ಲಾಳ ಧರೆ ಕೊಂಡಾಡುವ ದಾಸಿಮಯ್ಯ'' ಎಂದು ಈ ಶರಣರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆತಿರುವದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷನೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಇವ ಸಂಶಯವೂ ಈಗ ಉಳಿದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಶಿಲಾಲೇಖಗಳು ವಿಜಾಪುರ, ಧಾರವಾಡ, ಚಿತ್ರಕಲ್‌ದುರ್ಗ, ಹಾಸನ, ಈಪ್ರಕಾರ ದೂರ ದೂರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಾದವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿತ್ತಿಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಒಳ್ಳೇ ಮಹಪ್ಪಿಕ ಪುರುಷನೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದನೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಶೋಧಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೆಡಹುವಂಥ ಶಾಸನಗಳು ನಮಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದೊರೆಯಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ.

(ಮುಂದುವರಿಯುವದು.)

ಸ್ಫುಟ ವಿಷಯಗಳು.

ಪ್ರಕೃತ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಲೇಖಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳು:

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಪುಟಗಳು ೧೨೮ ಇದ್ದು, ಈ ವರ್ಷಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಕಡಿನೆಯಾದ ಪುಟಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ನಾವು ಪೂರ್ತಿಮಾಡುವೆವೆಂದು ವಾಚಕರಿಗೆ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಡಿಸುವದು ಅಶಕ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಲು ವಿಷಾದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಹಿತ-ಹಿತಗಳನ್ನು ನಾವು ಲಕ್ಷಿಸುವದು ಬಹು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಚಂದಾದಾರರ ಪೂರ್ಣ ಸಹಾಯವಿದ್ದಿದ್ದಾದರೆ ಈ ನಕಿಂತಲೂ ನಾವು ಎಷ್ಟೋ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮೂಲಕ ಇದು ಅಶಕ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ವಾಙ್ಮಯ ಕಾರ್ಯವು ಮುಂದವಾಗಿ ಸಾಗಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈಗಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ವಾಚಕರಿದುರಿಗೆ ಇಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಸಟೀಕ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ:— ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಹೊಸ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಏಕೋತ್ತರಶತಸ್ಥಲವು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ದೊರಕಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಿನದು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನಾದ ದೇವರಾಯನ ಓಲಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನು ರಚಿಸಿದ ಏಕೋತ್ತರಶತಸ್ಥಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೨ ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಏಕೋತ್ತರಶತಸ್ಥಲವು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನ ಅನುಸರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ನಾವು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ವಿವೇಚನೆಯು ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಏಕೋತ್ತರಶತಸ್ಥಲ' ಎಂಬ

ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಸೂತ್ರ ಮತ್ತು ಪದಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ವಿಸ್ತೃತ ಟೀಕೆಯು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ವಾಚಕರು ಇದರಲ್ಲಿಯ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ಓದಿದಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು ಮೇಲ್ತರದ ಗ್ರಂಥವೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಮನವಂಕೆಯಾಗದೆ ಇರದು.

ಅವಧೂತ ಗೀತೆ— ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದ ಗುರು ಬಸವ ಕವಿಯಿಂದ ಇದು ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಇವನು ಶಿವಯೋಗಾಂಗ ವಿಭೂಷಣ, ಸದ್ಗುರುರಹಸ್ಯ, ಕಲ್ಯಾಣೇಶ್ವರ, ಸ್ವರೂಪಾಮೃತ, ವೃಷಭ ಗೀತೆ, ಅವಧೂತಗೀತೆ ಮತ್ತು ಮನೋವಿಜಯ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವೆಲ್ಲವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಪ್ರತಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮನೋ ವಿಜಯ ಕಾವ್ಯವು ಈ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ೫ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವೆವು. ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು 'ಅವಧೂತಗೀತೆ' ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಬಹು ಪ್ರೌಢ ಗ್ರಂಥವೆಂಬದು ವಾಚಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಇರದು.

ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣನ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳು— ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಮಕಾಲೀನನು. ಅವನು ಸ್ವರವಚನ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಗೋಪ್ಯ ಎಂದು ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ "ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ" ಎಂಬ ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ಇವೆ. ಸಾಧುಗಳು ಮತ್ತು ವಚನಕಾರರು ಎರಡನೆಯವರ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವದು ಕಂಡು ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಎರಡೂ ಹಾಡಗಳು ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣನು ರಚಿಸಿದವುಗಳೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಅನುಮಾನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಹರಳಯ್ಯನ ತ್ರಿವಿಧಿ— ಈ ಗ್ರಂಥವು ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಗಿದಿರುತ್ತದೆ.

ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು:— ಇದರಲ್ಲಿ 'ವೀರಭದ್ರನ ರಗಳೆಯು' ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಇದು ವೀರರಸ ಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದು. ಹರಿಹರನು

ವಿಗಿಲಾದ ವರ್ಣನಾ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಅವನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿರಸ, ಶೃಂಗಾರರಸ, ಕರುಣಾರಸ ಇವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅವುಗಳಂತೆಯೇ ಅವನು ವೀರರಸವನ್ನು ಕೂಡ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲನೆಂಬದು ಈಗಿನ ರಗಳೆಯಿಂದ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುವಂತಿದೆ.

ಸೊಡ್ಡಳಬಾಚರಸನ ವಚನಗಳು— ನಮಗೆ ದೊರೆದ ಒಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ವಚನಗಳನ್ನು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ. ಸೊಡ್ಡಳ ಬಾಚರಸನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಒಬ್ಬ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಬಸವನ ಸಮಕಾಲೀನನು. ಅವನ ವಚನಗಳನ್ನು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಅವು ಹೆಚ್ಚಿನ ತರಗತಿಯ ವಿರುತ್ತವೆಂಬುದು ವಾಚಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಇರದು. ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವನ ವಚನಗಳನ್ನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಜೋಡಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ಶಬ್ದಕೋಶ:— ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಾವು ಆರಂಭಿಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕೈಪಿಡಿಯಾಗಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಬಳಿಕ ಶಿವಾನುಭವ ಶಬ್ದಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಅರ್ಥಗಳುಳ್ಳವುಗಳಿರುವೆಂಬದು ನಮಗೆ ತೋರಿಬರಹತ್ತಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವೇಚಿಸಿ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ನಮಗೆ ಬಂದೊದಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಾವು ಇಡೀ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸುವ ಭಾರವು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಆದಷ್ಟು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅರ್ಥವು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದಂತೆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಆಯಾ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯವು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುವದೆಂಬುದು ನಮಗೆ ಈಗ ಹೇಳದಂತಾಗಿದೆ. ಅವರೂ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಪಡಿಸದೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆವು.

ಲೇಖಗಳು:— ಮೇಲ್ಕಂಡ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಮಹನೀಯರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹತ್ವದ ಲೇಖಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಲಿಂಗ

ಧಾರಣ ಮತ್ತು ಪಾಸೋದಕ ಈ ವಿಷಯಗಳು ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ವೀರಶೈವ ಮತತತ್ವಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಇಂಥ ಚರ್ಚೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಡಿಸಲು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಸಾಧನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವರೆಗೆ ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳ ಚರ್ಚೆಗಳು ಅತ್ಯುಚ್ಚರೀತಿಯಿಂದ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದು ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನುಮುಂದೆ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳು ಬಾರದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಈ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸುವದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರಹತ್ತಿದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಕೂಸ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ಈಗ ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಾಚಕರು ಅವಗಾಹನೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಈ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಾಚಕರು ಮುಂದುವರಿಸ ಬರೆಂದು ನಾವು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ನಿರೂಪಣೆಗಳಿಂದ ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯು ತಾನು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಂದಿನಂತೆ ತನ್ನ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ವಾಚಕರ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬರದೆ ಇರಲಾರದೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ಜಯಂತಿ ದಿನವು – ವೀರಶೈವ ಶಿವ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ಬಹು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಮಕಾಲೀನನಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತಿದ್ದ ಶಿವಾನುಭವ ಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಶಿವ ಶರಣರ ಅತ್ಯಂತ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಬಸವೇಶ್ವರ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರರ ತರುವಾಯ ಜಗದ್ಗುರುವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹರಿಹರನು ತನ್ನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನು 'ಜಗದ್ಗುರು' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವ ಕೆಲವು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ಹಾವೇರಿ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಅವು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಗೋಡಿಕೆರೆ, ಯಳನಡು, ಭಟ್ಟರಕಳ್ಳಿ, ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ, ಸುಂಟರಮಳೆ, ಹಾವೇನಹಳ್ಳಿ, ಸಿದ್ರಾಮದೇವರಹಳ್ಳಿ, ಮಾದಿಹಳ್ಳಿ,

ಸುಂಕದಹಳ್ಳಿ, ಅರಸೀಕೆರೆ ಈ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಈ ಗ್ರಾಮಗಳು ತುಮಕೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ವಾಸಿಸಿದ್ದನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈಚೆಗೆ ಈ ಭಾಗದ ಮಹಾಜನರು ಈತನ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅಭಿನಂದನೀಯವಾಗಿದೆ. ತಿಪ್ಟೂರಿನ ಶ್ರೀಯುತ ಎಸ್. ಆರ್. ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಇವರು ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ಜನ್ಮ ದಿನವನ್ನು ತಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಉಲ್ಲೇಖವು ಯಾವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ಜಾತ್ರೆಯು ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮಕರಸಂಕ್ರಾತಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಜಯಂತಿ ದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉತ್ಸವಗಳೊಡನೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಉತ್ಸವಗಳೂ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ದೀಕ್ಷಾ ಸಮಾರಂಭವೂ ನಡೆದಿರಬಹುದು. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆಯು ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಸಂಗವಿರುವದರಿಂದ ಈ ತಿಥಿಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಮಕರಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಹಿಂದಿನ ದಿನವನ್ನು ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನ ಜಯಂತಿಗೋಸ್ಕರ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಶ್ರೀಯುತ ಎಸ್. ಆರ್. ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಇವರಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ವಿನಂತಿ ಇದೆ.

ಪುಸ್ತಕ ಪರೀಕ್ಷೆ:– ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಹತ್ತಿರುವದು ಬಹು ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವತಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಚಾರ ಪುಸ್ತಕಮಾಲೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕೆಳಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಹತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ.

೧. **ಹಿಂದೂ ದರ್ಶನಸಾರ**:—ಇದು ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಪಂಡಿತರತ್ನಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ೧೪ನೆಯ ಗ್ರಂಥವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮಗಳ ವಿವರಣೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧ, ಸಾಂಖ್ಯ, ಜೈನ, ಯೋಗ, ಲೌಕಿಕ ಮೀಮಾಂಸಾ, ಅದ್ವೈತ ದರ್ಶನಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳು ಸರಳಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳ ಜ್ಞಾನವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಇರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸಲ್ಲುವದು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಶೋಚನೀಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲ ಪೇಕ್ಷಿಸುವವರಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಬಹು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

೨. **ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ**ಃ— ಸಂಚಿಯ ಹೊನ್ನಮ್ಮನು ರಚಿಸಿದ ಈ ಕಾವ್ಯವು ಮೈಸೂರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಸಂಪಾದಕಿಯರು ಶ್ರೀಮತಿ ಡಿ. ಚಂಪಾಬಾಯಿಯವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು, ಶಬ್ದಕೋಶ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಪೀಠಿಕೆ ಇವುಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ವಾಚಕರಿಗೆ ಬಹು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಯಾವರೀತಿಯಾಗಿ ಇರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಉಪಯುಕ್ತ ಸೂಚನೆಗಳುಳ್ಳದ್ದಾದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಕನ್ನಡ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕುಟುಂಬಸ್ತನಲ್ಲಿ ಇರುವದು ಅವಶ್ಯವು.

೩. **ಸಂಖ್ಯೋದ್ಯಾನ**ಃ— ಇದು ಮೈಸೂರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರಚಾರ ಪುಸ್ತಕಮಾಲೆಯಲ್ಲಿಯು ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಇದು ಶ್ರೀಯುತ ಬಿ. ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ ಇವರಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ವಿನೋದಪರ ಗೋಷ್ಠಿಗಳು ಸಮಾವೇಶ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅತಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಗ್ರಂಥವು.

೪. **ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೆಚ್ಚ**ಃ— ಈ ಗ್ರಂಥವು ಶ್ರೀಯುತ ಎಮ್. ಎಚ್. ಗೋಪಾಲ ಇವರಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿ ಮೈಸೂರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರಚಾರ ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲೆಯೊಳಗಿನದಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವರಮಾನವನ್ನು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೇಗೆ ವೆಚ್ಚಮಾಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ನಾಗರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳು ಬಹು ಅವಶ್ಯಕವಾದವುಗಳು. ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ತೀರಕಡಿಮೆ. ಗ್ರಾಮೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡವರು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಜನತೆಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗದಿರದು.

೫. **ರಾಘವಾಂಕ ಕವಿಯ ಸಿದ್ಧರಾಮ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ**ಃ— ಇದರ ಸಂಪಾದಕರು ದಿವಂಗತ ಪ್ರೊ. ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯುತ ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಇವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಈ ಮೇರೆಗೆ ನಿರವೇರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಂಘದವರನ್ನು ನಾವು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇದು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಮುನ್ನುಡಿ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ರಾಘವಾಂಕ ಮಹಾಕವಿಯು ರಚಿಸಿದ ಈ ಷಟ್‌ಪದಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮತತತ್ವಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲದೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಭಕ್ತಿಗೌರವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ಆಚ್ಚು ಹಾಕಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಬೆಲೆ ೧ ರೂ. ೮ ಆಣೆ.

೬. **ನಿರಂಜನಶತಕ**ಃ— ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶತಕಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. ವಿರಕ್ತತೋಂಟದಾರ್ಯನು ರಚಿಸಿದ ಶತಕಗಳು ಮಹತ್ವವಾದವುಗಳು. ಈಗಿನ ನಿರಂಜನ ಶತಕವು ಈ ಕವಿಯೇ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ ಇದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾವಾಚಸ್ಪತಿ ಶ್ರೀಶಂಭುಲಿಂಗಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ಮು. ವಿಜಾಪುರ ಹಿರೇಮಠ ಇವರು ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ವಿಜಾಪುರದ ಶ್ರೀಯುತ ರಾಜೋಟಪ್ಪ ಹೇರಲಗಿ ಇವರು ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿರಕ್ತತೋಂಟದಾರ್ಯನು ಕೆಳದಿ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನನು. ಇವನು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪುರಾಣ, ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಪುರಾಣ, ಕರ್ನಾಟಕ ಶಬ್ದಮಂಜರಿ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ನಿರಂಜನ ಶತಕದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವಗಳು ಬಹು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇದರ ಬೆಲೆ ೦-೮-೦.

೭. **ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ ಪುರಾಣಃ**— ಇದರ ಸಂಪಾದಕರು ಶ್ರೀಯುತ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಬಸವಪ್ಪ ಹಾಲಭಾವಿ ಬಿ. ಎ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ. ನಿವೃತ್ತ ಮೊದಲನೇ ವರ್ಗ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಇದ್ದು ಅವರು ಇದನ್ನು ಧಾರವಾಡ ಲಿಂಗಾಯತ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಮಿತಿಯವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಭಾವಿನಿಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕವಿಯು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಕಾಲವು ದಿವಂಗತ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ೧೬೮೭ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಶೈವ ಮತೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಪ್ರಮುಖನಾಗಿದ್ದು ಅತನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೧೫ ರಿಂದ ೧೦೪೨ ರವರೆಗೆ ಆಳಿದ ಚಾಲುಕ್ಯ ಜಯಸಿಂಹನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಈತನ ಮೂಲ ಗ್ರಾಮವು ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕಿನ ಮೇರೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾತೀರದಲ್ಲಿರುವ ನವಿಲೆ ಎಂಬುದಿರುತ್ತದೆಂದು ಸಂಪಾದಕರು ಶಾಸನಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಬಹು ಪರಿಶ್ರಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದ್ದ ಜಡೆಯಶಂಕರ ದೇವಾಲಯವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥವು ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ಅಚ್ಚುಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಕಥಾಸಾರ, ಮತ್ತು ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳ ಕೋಶ ಇವುಗಳಿದ್ದು ಇದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯು ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತತತ್ವದ ನಿರೂಪಣೆಯು ಇದ್ದು ೭ ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರಗಳು ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶ್ರೀಯುತ ಹಾಲಭಾವಿಯವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾವು ಅವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳುಃ— ಈಚೆಗೆ ಈ ಸಂಘಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿರುವದು ಶುಭಚಿನ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಸಭಾಸದರು ಆಚರಿಸಬಹುದಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರು ನಮಗೆ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಅವು ಬಹು ಗಡುಚಾದವುಗಳೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವನು ನಾಗರಿಕ ವರ್ತನೆಯುಳ್ಳವನಿರುವನೋ ಅವನಿಗೆ ಅವು ದಿನದ ನಿತ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಿಯೇ

ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ. ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಕುಟುಂಬ ಸುಧಾರಣ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಸುಧಾರಣ ಇವುಗಳೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಮೊದಲು ಕುಟುಂಬದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಸ್ಥಿತಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಅನೇಕರು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಸಂಘಟನೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಕಾರ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವರಿರುವದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ತಪ್ಪುಮಾರ್ಗವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಚಳವಳಿಗಳ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಲಾರವು. ದೇಶದ ಪ್ರಕೃತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಮೊದಲಾದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅನೇಕವಿಧವಾಗಿ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಸರಕಾರದಿಂದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವುಗಳ ಕಾರ್ಯಪದ್ಧತಿಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸೆರವೇರಲಾರವು. ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಅವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಹೇಗೆ ಸರಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ ಜನಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವರ್ಚಸ್ಸು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಇವರದಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಧೋರಣದಿಂದ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗವು. ವಾಙ್ಮಯ ಪ್ರಸಾರ, ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕರಣ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಇವುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ನಿಷ್ಕಲಂಕ ಪ್ರೀತಿಯು ಬೇಕು. ಒಂದೇ ಸವನೆ ಶ್ರಮಪಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಮೊದಲು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಆಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಜನರನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು. ಅವರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಉಚ್ಚತರದ ಪದ್ಧತಿಗಳು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವದರಿಂದ ಸ್ಥಿರತರವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳುಂಟಾಗುವವು. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಿಸ್ವಾರ್ಥಬುದ್ಧಿ ಉಚ್ಚ ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆ ಇವು ಅವಶ್ಯವು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ದುಡಿಯುವವರು ಗ್ರಾಮಾಂ

ತರಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅವರು ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳಿಂದ ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗುವವು.

ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶಕ ಸಮಿತಿ ಗದಗಃ— ಈ ಸಮಿತಿಯವರು ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಡಿಶಂಬರ ಹಾಗೂ ಜೂನ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವದಾಗಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ತುತ್ಯಉಪಕ್ರಮವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೂರು ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದವರಿಗೆ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತರದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನವು ಉಂಟಾಗುವದು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳು ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪುರಸ್ಕರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈಪ್ರಕಾರ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇವಿಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಗ್ರಾಮದವರೂ ಕೂಡ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಇದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮ ಜಾಗ್ರತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗದೆ ಇರದು.

ಕವಿ ಗುರುಬಸವಕೃತ.

ಅವಧೂತಗೀತೆ.

(ಚೌಪದಿ)

ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಜಗಂ ನಿಜರೂಪ
ಭದ್ರಮನೋಮಂದಿರ ಚಿದ್ದೀಪ
ನಿತ್ಯಂ ಗುರುಬಸವೇಶ ಪರಾಪ
ಕೂರ್ತೆನ್ನೊಳು ನೆಲಸಿರು ನಿರ್ದೋಷ

ಗುರು ಬಸವೇಶ ಸಮಗ್ರ ಪರೇಶ
ಶರಣ ಮನಸ್ಸರಸಿರುಹನಿವಾಸ
ಪರಮ ನಿರಂತರ ಸುಖಪರಿತೋಷ
ವರತರ ಸಲಹೆನ್ನನು ಭವನಾಶ ॥೨॥

ಸಹಜ ಸಮುಗ್ರದ್ಯು ಸುಖತುಷ್ಟಿ
ವಿಹಿತ ಷಡಂಗ ಶಿವಾಂಗಿಕ ಶಿಷ್ಟಿ
ಗಹನಕಡರಿ ಪರಸಮರಸ ಪುಷ್ಟಿ
ಯೆಹಗಿರಲಪಗನುಭವಗುರುದೃಷ್ಟಿ ॥೩॥

ವಡಬ ಜಡಂ ಗುಣಮಹಿಸಂತಾನ
ಸುಡುನ ನಿಸಂ ಪೀಯೂಷ ಸಮಾನ
ಪೊಡೆವ ಪಿತಿಲ್ಮಂಜುಳ ವರಗಾನ
ಮೃಡಗುರು ಕರುಣ ಕಟಾಕ್ಷದ ಭಾನ ॥೪॥

ಕಚಟ್ಕತಪೋಚ್ಚಾರಣೆಯನು ಮಾಡೆ
ವಿಚಲಿಸಲಹುದೆ ಸಮಗ್ರವ ಕೂಡೆ
ಉಚಿತ ರಹಸ್ಯವನಲ್ಲದನಾಡೆ
ಪ್ರಚುರವೆನಿಸಿ ಗಾದೆಗಳೊಳಗಾಡೆ ॥೫॥

ನೀ ಪರಮಾತ್ಮನಖಂಡಿತನಾಗಿ
ವ್ಯಾಪಿಸುತಿಹೆ ಮಿಥ್ಯಾಸುಖಕಾಗಿ
ಯೈ ಪರಮ ಸುಧಾಂಬುಧಿ ತೃಷೆಗಾಗಿ
ಕೂಪೋದಕ ಪೀರ್ದುದು ಗಡ ಪೋಗಿ ॥೬॥

ಕರುಣಾಲಯ ಸಜ್ಜನ ಗಡ ತನಗೆ
ಕಿರಣೋದಕ ಬಳಿಸಲು ಗಡ ಮನೆಗೆ
ಸ್ಮರಶಾಸ್ತ್ರಾನುಗ್ರಹ ಗಡ ಮುನಿಗೆ
ಸುರಧನುವಾಯುಧ ಗಡ ರಣವೊನೆಗೆ ॥೭॥

ನಿನ್ನಾಯತ ನಿನಗನುಗುಣವಾಗಿ
ದುರ್ನೀತಿಯ ಬಿಡದಿಹೆ ನುಗ್ಗಾಗಿ
ಬನ್ನ ಒಟ್ಟು ಜೀವಿಸುವಂತಾಗಿ
ಮನ್ನಿಸುವನೆ ಯಮರಾಟ್ ನಿನಗಾಗಿ ॥೮॥

ತಳುವದೆ ಸಲೆಸಂಸೃತಿಯನು ಪಳಿಯೆ
ಹೊಳೆಪುದು ತನುಸಂಸೃತಿಯದನಳಿಯೆ
ಉಳಿದ ಮನಸಂಸೃತಿಯುದ ಕಳೆಯೆ
ಬೆಳಗುತಿಹನು ಪರಮನು ಸಂದಳಿಯೆ ॥೯॥

ಉಗ್ಗರಿಸುತಲಾಹುತಿಗೊಳುವಂತೆ
ನುಗ್ಗಾಗಿಯು ಬಿಡೆ ವಿಷಯವ ಮುಂತೆ
ಹಿಗ್ಗುವೆ ನೀ ತೋರಿಕೆಗೋರಂತೆ
ತಗ್ಗುವೆ ತತ್‌ಕ್ಷಣದೊಳಗಂತಂತೆ ॥೧೦॥

ನೀನೊರ್ವನು ಹಲಬರ ಹೋರಾಟ
ಜ್ಞಾನೋತ್ತರಮಾರ್ಗಕೆ ಜಂಜ್ಝಾಟ
ವಾನರಕೊದಗಿದ ತೊನಜೆಯ ಕಾಟ
ತಾನದರಿಂ ದಿನದಿನ ಕುಚ್ಚಾಟ ॥೧೧॥

ಅದಕಿದು ನೀಚವಿದಕ್ಕದು ನೀಚ
ತುದಿಗೈದಿಸಲದಕದು ಸಂಕೋಚ
ಹದನಿದು ತಿಳಿ ಸಂಸೃತಿನಾರಾಚ
ವಿಧಿ ಗಹಗಹಿಸಲು ಸುಖವೆ ವಿಮೋಚ ॥೧೨॥

ಆಯುವಿಹುದು ಕಾಲಾಖ್ಯನ ತಾಳ
ಹಾಯೆನುತಿಹೆ ತಿಥಿವಾರನ ಕೇಳಿ
ದಾಯಗೆಡಲು ತಿಳಿಯದೆ ಮತಿಹೂಳಿ
ವಾಯಕೆ ಸುಖಸುತ್ತಿಹೆ ಕಾಕೋಳಿ ॥೧೩॥

ಶುನಿಮಸ್ತಕ ಮಕ್ಷುಕ ರತಿಯಾಗಿ
ವಿನಯದಿ ಪಿಡಿಯಲದುಂ ಕನಸಾಗಿ
ತನು ಸಂಸೃತಿಗುಪಮಾನಮದಾಗಿ
ಕನಲದಿರದಕೆ ಜಡಾತ್ಮಕನಾಗಿ ॥೧೪॥

ಕನಸಿನೊಳಗೆ ಸಂಸಾರದ ಸಂಗ
ಕನಸಿಂದೆಚ್ಚರೆ ಬಿಡುಗದರಂಗ
ನೆನೆದಡೆ ಭವಸಾಗರದುತ್ತುಂಗ
ತನುಪೂರ್ವಕಮಾದೊಡೆ ಸುಖಭಂಗ ॥೧೫॥

ತೋರಿಕೆ ಮಾತ್ರವೆನಿಪ ಸಂಸೃತಿಯು
ಮೀರದೆ ಬಹು ಕಂಟಕ ಸಂದಣಿಯು
ಹೆರುಹತನುಕರಣೇಂದ್ರಿಯವಳಿಯು
ನೆರಿದವಂ ಸುಖದಿಂದಿರಲರಿಯು ॥೧೬॥

ಎಹಗಹುದೈ ವೈಭವ ಈಷಣದ
ಕುಹಕದನಾರ್ಬ್ಬಲ್ಲರು ಸಿರಿಗರದ
ಅಹಹ ವೃಥಾ ಮೋಹಿಸಿ ಸಂಶಯದ
ಸಿಹಿಗೆಳತಟಗೊಳುವರೆ ಕೃತ್ರಿಮದ ॥೧೭॥

ಭವಣೆಯ ಮೇಲೆ ಬಳಾರಿಯ ತೂಳ
ಹವಣಿಸಿದಂತೆ ಶರೀರದ ಮೇಳ
ತವೆ ಸಂಸೃತಿ ಬಹು ಕರ್ಮದ ಕೋಳ
ಶಿವಶಿವ ತನುವಾಯಿತಿಂತುರಿದೇಳ ॥೧೮॥

ಅನವರತಂ ಗುರುಚರಣವ ಕೂರ್ತು
ನೆನೆಯದಿರಲು ಕಾಲಂಗವ ತುತ್ತು
ತನುಕರ್ಮವ ತನುವಿಂಗುಣಲಿತ್ತು
ತನಗೆ ದಿನಂಗಳವುದು ತಾ ಹೊತ್ತು ೧೯

ತಟತಟ ತನುತಾಪದಿನುದರಾರ್ಥಂ
ಕಟಪಟ ವಚನ ವೃಥಾ ವಾದಾರ್ಥಂ
ಚಿಟಪಿಟ ಮನಸಿನಿಸುಂ ಲೋಭಾರ್ಥಂ
ದಿಟದಿಟ ಮುಕ್ತಿಗೆವೆಹಗದು ಸ್ವಾರ್ಥಂ
ಅನೃತವಹ ಗೃಹದೊಕ್ಕು ತಪದಾಟ ॥೨೬॥
ಮನಕನುಗುಣವಾಗದು ಹಾರಾಟ
ತನಗಿನಿತರ ತಾತ್ಪರ್ಯದ ಮಾಟ
ಇನಿಸಾದೊಡೆ ನೆಲೆಯಂ ಬಿಟ್ಟಾಟ
ತಟತಟಿಯಹ ಲಾಲಸೆಯನು ಸೂಡಿ ॥೨೭॥
ಪಟಪಟನೈದಿ ಪರರ ತಾ ಬೇಡಿ
ದಿಟರುಸಿಗಳ ಮನದೊಳಗೆಡೆಮಾಡಿ
ಕಟ ಮನುಜರು ಬಳಲ್ವರು ಸುಖಕಾಡಿ ॥೨೮॥
ಸಿಡಿಲೆಗಿದ ಪರಿಯಂತಾರ್ಭಡಿಸಿ
ಕೊಡಹುತ ಗಾದೆಗಳಂ ಗಡಬಡಿಸಿ
ನುಡಿನಡೆಯೊಳು ಮದಮತ್ಸರ ಜನಿಸಿ
ಘುಡುಘುಡಿಸುವನಜ್ಞನು ಭವವೆರಸಿ ॥೨೯॥
ಮನಪಿದು ತನುವಿನುಪಾಧಿಕವಾಗಿ
ತನುವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗತಿ ಬೀಗಿ
ದಿನದಿನ ವಿಷಯೋಪಾಧಿಕವಾಗಿ
ತನಗೆ ಭವಂಗರವವು ತಾವು ಕೂಗಿ ॥೩೦॥
ಮನಕನುಗುಣವಾಗದು ನೆನೆದಂತೆ
ತನುವಿಷಯದ ಬಗೆಗಳು ತಾವು ಸಂತೆ
ತನಗದರಿಂ ಸುಖವಿದದೋರಂತೆ
ಜನನಲಯಸ್ಥಿತಿಗಳು ತಾವು ಮುಂತೆ ॥೩೧॥
ಅವತರಿಸಿಯೆ ಹಸುತ್ಪತೆ ಸಮವಾಗಿ
ತವೆ ಸತಿ ಸುತರನುರಾಗಕೆ ಬೀಗಿ
ಭವಣಿಬಡುವನಿಹಪರಗಳಿಗಾಗಿ
ಭವಬಡುವರು ಮನುಜರು ಸುಖಕಾಗಿ ॥೩೨॥

ತಟತಟ ತಾನೆನಿಸುವ ಸಂಸಾರ
ಘಟಿಸಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುತಿಹ ಭವಭಾರ
ದಿಟಪುಸಿಗಳ ಮಧ್ಯದ ಕುವಿಚಾರ
ನಟಿಸಿದನವಗೆ ತನು ನೆರೆ ನಿರ್ಧಾರ ॥೨೦॥
ಹಸುಗಳೆಯದೆ ಸೊಣಗನು ಮತಿಗೆಟ್ಟು
ಮುಸುರೆಯ ಮಡಿಕೆಯೊಳಗೆ ಮೊಗವಿಟ್ಟು
ದೆಸೆಗಾಣದೆ ಬಾಧೆಗೆ ತನುಗೊಟ್ಟು
ಪೆಸರ್ಗೊಳಲಿದು ಸಂಸಾರದ ಗುಟ್ಟು ॥೨೧॥
ಎನಿತರುವಿರಲಹವೆನುತಿಹ ಖಳನು
ಮನುಜನೆಯವ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನರಖರನು
ಜನರೊಳಗವನೊರ್ವನೆ ಪಾತಕನು
ತನುಭೇದದೊಲನ್ನವ ತಿನುತಿಹನು ॥೨೨॥
ತನು ಸವೆಸನೆದು ಮನಃಕವಲಿರಿದು
ದಿನಚರಿಯದ ಕೋಟಲೆಯೊಳಗೊಡದು
ಜಿನುಗುತ್ತಿಹನಜ್ಞನು ಕುದಿಕುದಿದು
ಕನಸಿನ ತೋರಿಕೆಯಂ ನೆನೆನೆನೆದು ॥೨೩॥
ಮನುಜನ ಮತಿಯೊಳಗಿಲ್ಲ ವಿರಕ್ತಿ
ಇನಿತುಳ್ಳೊಡೆ ಹೊರಗಿಹುದದು ಹತ್ತಿ
ಜಿನುಗುತಿಹುದು ಮನದೊಳು ದುರ್ವೃತ್ತಿ
ಜನಿಸುತಿಹುದು ಪರದೊಳು ದುಃಕೀರ್ತಿ ॥೨೪॥
ಪರಿಮಳ ಕಾವ್ಯರಸಂ ರುಚಿಗಾನ
ಸುರುಚಿರಲಾಸ್ಯಸುಪುಷ್ಪವಿಧಾನ
ಪರಿಕಿಸಲಿವರನು ಸಂಗದಿ ದಿನ
ಪರಿಹಕದಿನ ಭಕದಿಂದವನೂನ ॥೨೫॥
ಜಡ ಭೌತಿಕ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯದಾಟ
ಬಿಡೆ ಸಂಸಾರವಿಷಯದೊಳಗೂಟ
ಷಡರಿವಿಕಾರ ಗುಣಂಗಳ ನೋಟ
ತಡೆಯದೆ ನಿರಯಾವಧಿ ನಿಟ್ಟೋಟ ॥೨೬॥

ಎಲೆಯುಲುಗಲು ತರತರಿಸುವ ನರನು
ಗೆಲುವನದೆಂತು ಮಹಾ ಸಮರವನು
ನಿಲಹಿಡಿಯದೆ ಮನಸಿಗೆ ಬೆದರಿಹನು
ಸುಲಭದಿತ ಪವನದೆಂತಾನುವನು ॥೩೪॥

ಎಲೆಲೆ ಮನಸ್ಥಿರಕಂಪರವಾಗಿ
ಅಲುಗಲದೆಂಬಂಧನವಹುದಾಗಿ
ಹಲವೆಣಿಕೆಯ ಮಾಡುವೆ ಸುಖಕಾಗಿ
ಸಲೆ ಗುರುವಚನದ ಬಲುಹುಂಟಾಗಿ ॥೩೫॥

ಮನವಿದು ನೆನೆದಂತಾಚರಿಸುವನು
ತನು ತಾನೆಂದುಳುಮೆಯ ಮರೆದವನು
ತನಗಿತರವ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಬರಿದಹನು
ಜನಿಮೃತಿಗಳಿಗಂಗವ ಕೊಟ್ಟವನು ॥೩೬॥

ಅದುಕಾರಣ ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯಗಳನು
ಬೆದರಿಸಿ ಗುರುಚರಣದ ಸಂಗನನು
ಮುದವದಿರದೆ ಮಾಡುತೆ ಭವಗಳನು
ಸದೆಬಡೆದಮಲಾತ್ಮನ ಕೂಡಿದನು ॥೩೭॥

ಮನವಿದು ಸಯ್ಯಮದಿಂ ಪೀಯೂಷ
ವಿನಯವ ಮಾಡಲದೆಂ ಭವನಾಶ
ತನಗೊದವಿದ ಮನದಿಂದುದ್ದೇಶ
ಜನಿಸದಿರಲು ತನಗತಿ ಪರಿತೋಷ ॥೩೮॥

ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಗತಿ ಮತದಿಂ ಮಿಗೆ ಕೂಡೆ
ಹಿತವಂತರನರಸುತ್ತಿಹ ಪೀಡೆ
ವೃತಧಾವನೆ ಮನದಿಂದೆದ್ದೊಡೆ
ಹಿತವರಹಾ ಸರ್ವರುಮಂ ಕೂಡೆ ॥೩೯॥

ಬೇಸರದೆ ನುಡಿವಂವದಿಯೆಂದು
ಈಸಾಡುವೆ ಸಂಸಾರದೊಳೆಂದು

ಆಸುರದಿಂ ಭವಭವದೊಳು ಬಂದು
ಹೇಸಲು ಜೀಕದರಿಂ ನೀನೊಂದು

ಸಾವಿರ ಶತದೋಷಂಗಳೊಳಿದು
ಭಾವಿಸಲೊಂದು ಮಹಾಗುಣವಿಹುದು
ಆವವನೇಹಗಾಚರಿಸುವನೊಲಿದು
ತಾ ವಿಹರಿಸುತಿಪ್ಪುದು ತನು ಮಣಿದು ॥೪೧॥

ಹಸು ತೃಷೆ ಸಂಸಾರಿಕ ವೇಷವನು
ಬಿಸುಡುತ ದಿಗ್ವಿಜಯವ ಮಾಡಿದನು
ವಿಷಮ ಭವಾಟವಿಯೊಳಗಾಗಿರನು
ವಸವಾಗಿರುತಿರುವಾತ್ಮನೊಳತನು ॥೪೨॥

ಪರಮಾಣುಕತನದಿಂ ತನು ಮುನ್ನ
ಬೆರಸಿಹ ಕಥದಿಂದಲು ಕೇಳಿನ್ನ
ಹೊರೆಯದಿರಲು ವಿಷಯಗಳಿಂತಿನ್ನ
ವರ ಮುಕುತಿಯನೀವುದು ದಿಟ ಜೆನ್ನ ॥೪೩॥

ಇದರಿಂದೀ ತನುವನು ಲಾಲಸದಿಂ
ಸದೆಬಡೆಯುದೆ ಗುರುಮತಹಯ್ಯದಿಂ॥
ಪದುಳದಿ ಸಲಹದಿರಲು ಸಂತಸದಿಂ।
ತುದಿಗೀವುದು ನಿನಗಾತ್ಮನ ಭರದಿಂ ॥೪೪॥

ತನು ತಾನ ತನುವಹುದು ಗುರುವಿಂದ
ಜನಿವೃತಿಗಳು ಕೇಳ್ವೊಗುವವನಿಂದ
ತನಗೆ ಚಿದಪ್ಪಯ ಸುಖವದರಿಂದ
ನೆನೆ ಗುರುಬಸವೇಶನನೆಲೆ ಕಂದ ॥೪೫॥

ತಲೆಗರಸಿಪ್ಪತಬಲು ಹೊರೆ ಬಂದು
ಗೆಲವಾವುದು ತಾಂ ಚರಿಸಲಿಕಿಂದು
ಸಲೆ ಕೃತ ದುಃಕೃತಚಿಂತೆಗೆ ಸಂದು
ಫಲವಾವುದು ನಿರ್ಗುಣ ನಿನಗೊಂದು ॥೪೬॥

ತ್ಯಾಗಾಂಗದ ಫಲದಿಂ ನಿರಯವನು
ನೀಗಿ ನಿಜಾನ್ವಯಸಹಗುರುಪರನು
ಯಾಗಸಹಸ್ರೋತ್ತರ ಪದವಿಯನು
ಭೋಗಿಸಿ ತಾಂ ನಿಜಸುಖಿಯಾಗಿಹನು ॥೪೭॥

ಅವರವರಿಗೆ ತನು ತಕ್ಕಂತಾಗಿ
ವಿವಂಸಿ ಕರ್ಮವದಕೆ ಸಮವಾಗಿ
ತವೆ ಸುಖದುಃಖ ತನಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿ
ಭವಬಿಡದಾತ್ಮವಿವೇಕವ ನೀಗಿ ॥೪೮॥

ಸದುಗುರುಪದಚಿಂತನದೊಳು ನಿರುತ
ಬೆದರುವನೆ ಕರಣಾಖ್ಯಕೆ ನಿರತ
ಪದುಳದಿ ಮುದವದಿರದ ನಿಶ್ಚಲಿತ
ಮದಗಜದಂತಿರಬೇಕವಧೂತ ॥೪೯॥

ಇಹಪರದೊಳಗಿಹೆದಿಂ ಪರವಧಿಕ
ಇಹ ತಾಂ ಪರಕೋಸುಗ ಸಂಗ್ರಹಿಕ
ವಿಹಿತವಿದಿಹ ಪರಗಳ ಮಾಮುಸಕ
ಗ್ರಹಿಸದಿರಲು ಭವಭಯಕವ ನಿಲುಕ ॥೫೦॥

ಕಳನೊಳು ಮನೆಗಟ್ಟಿಹ ಪಟುಭಟನು
ಹೊಳಹಿಲ್ಲದ ಚಿತ್ತವನುಳ್ಳವನು
ನೆಲನೆಲ್ಲವ ಸಂಚರಿಸಿದನವನು
ಸುಲಭದಿ ಶಿವನೊಲವಿಂಗೊಳಗಹನು ॥೫೧॥

ತವೆ ತನುಸಿದ್ಧಿ ತನಗೆ ಬೇಕೆಂದು
ಹವಣಿಸಲೇಕೌಷಧಿಗಳನಿಂದು
ಶಿವಶಿವಯೆಂದುಚ್ಚರಿಸಲಿಕೆಂದು
ಭವಭವದೊಳು ತನುವಿರುತಿಹುದೊಂದು ॥೫೨॥

ಷಡರಿ ವಿಕಾರ ಗುಣಭ್ರಮೆಗಳನು
ಕೊಡಹುತ ದಿಗ್ವಿಜಯವ ಮಾಡಿದನು
ಕಡೆಗೆ ಮುಮುಕ್ಷುವೆನಿಸಿ ಮುಕುತಿಯನು
ಪಡೆದು ಪರಮಾತ್ಮನೊಳಗೆ ಸುಖಿಯಹನು ॥೫೩॥

ಸಟೀಕ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ.

ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ – ಏಕ ಒಂದೇ, ಉತ್ತರ ಮೇಲಾದ, ಶತಸ್ಥಲ ನೂರು ಸ್ಥಲವು, ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥಲ.

(೧) ಪಿಂಡಸ್ಥಲ.

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಬ್ರಹ್ಮವನಿಸಿಕ್ಕೊಂಬ ನಿಃಕಲ ಪರಶಿವನ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಯವಪ್ಪ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯವಾದಡೆ, ಆ ಪರಶಿವನ ಸೃಷ್ಟಿಸೆ ಕಾರಣವಾದ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯ ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕಗುಣವೊಂದರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಸರ್ವಾತ್ಮಕಪ್ರೇರಕನಾದಂತಹ ಈಶ್ವರವೆಂದು, ಮತ್ತಂ, ಸತ್ವರಜಂ ಗಳೆರಡರ ಮಿಶ್ರದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಭೋಕ್ತೃ ಸಂಬಂಧಿಯಾದಾತ ನೆಂದು ಬಿಂಬ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳ ಹಾಗೆ ಎರಡು ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದಾಗಿ ಶಿವಾಂಶಿಕನಾದಾತ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ತೊಟ್ಟಂಥ ದೇಹಮೋಹಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ತಾನಾರೆಂಬುದನು ಮರೆದು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತ ಜೀವಾತ್ಮನೆನಿಸಿ ಶಿವನ ಮಾಯಾ ಸೂತ್ರವಿಡಿದು ಜನ್ಮಾಂತರವನೆಯ್ದಿ ಬರುವಲ್ಲಿ ಆ ಮಾಯಾ ಜನ್ಮಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಸ್ತ ಪುಣ್ಯಾಂಗಳೊಬ್ಬಳಿಯಿಂದ ಸಾಪಕ್ಷಯವಾಗಿ ಆಂತಃಕರಣ ಶುದ್ಧವನೆಯ್ದಿ ತನ್ನ ಮುನ್ನಿನ ಶಿವಸಂಸ್ಕಾರವನೊಳಕೊಂಡು ಪುಟವಿಕ್ಕಿದ ಸುವರ್ಣದಂತೆ ಕಡೆಗಂಡು ಬಂದು ನಿಂದುದೀಗ ಪಿಂಡಸ್ಥಲ.

ನಿಶ್ಶೂನ್ಯವಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲತೇಜದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಅನಾದಿ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನು ನಿರಂಜನದಲ್ಲಿ ವಿಪ್ಪ ಲಿಂಗದ ಪಾಗಿರುವ ಶೂನ್ಯಕಳಾರೂಪನು, ಶೂನ್ಯ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವಾದ ಓಂಕಾರದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಮೂಲ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನು. ನಾದಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭೆಯುಕ್ತವಾದ ಳಕಾರಸ್ವರೂಪಿನಿಂದೊಪ್ಪುವ ಚಿದ್ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪನು. ಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವಾದ ಪ್ರಣವದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಪರಭಕ್ತಿಸ್ವರೂಪನು. ಸದಾಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ರಾತ್ಮಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವಾದ ಷಕಾರ ಸ್ವರೂಪಿನಿಂದಿರುವ

ಶಾಂತ್ಯತೀತೋತ್ತರೆ ಎಂಬ ಕಲಾರೂಪನು. ಉಭಯಲಿಂಗವೇ ತನು, ಉತ್ತರ ಲಿಂಗವೇ ತಾನು, ಇಂತೀ ಅನಾದಿ ಭಕ್ತನ ಸ್ವರೂಪು ಅದು ಹೇಗಯ್ಯ ಎಂದಡೆ, ಆದ್ಯರು ವೇದ್ಯರು ಸಾಧ್ಯರು, ಆದಿಪಿಂಡ ಮಧ್ಯ ಪಿಂಡ ಅಂತ್ಯಪಿಂಡ, ಮರ್ಕಟಜ್ಞಾನ ವಿಹಂಗಜ್ಞಾನ ಪಿಪೀಲಿಕ ಜ್ಞಾನ, ಆದಿಗತಿ ಮಧ್ಯಗತಿ ತೀವ್ರಗತಿ. ಆದ್ಯರು ಎಂದರೆ ಬಸವಣ್ಣ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಮಡಿವಾಳಯ್ಯ, ಮೋಳಿಗೆಮಾರಯ್ಯ, ಪಡಪದಪ್ಪಣ್ಣ, ಸೊಡ್ಡಳ ಬಾಚರಸರು, ಮರುಳುಶಂಕರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ಕಿನ್ನರಯ್ಯಗಳು ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಶಿವಗಣಂಗಳೇ ಆದ್ಯಗಣಂಗಳೆನಿಸುವರು. ವೇದ್ಯರು ಎಂದರೆ ಕೋವಿ ಶಾಂತಯ್ಯ, ಕೋಲ ಶಾಂತಯ್ಯ, ಕುದುರೆ ಶಾಂತಯ್ಯ, ಮಂಚದ ಶಾಂತಯ್ಯ ಮೊದಲಾದ ನೂರೊಂದು ವಿರಕ್ತರೆಲ್ಲ ವೇದ್ಯಗಣಂಗಳೆನಿಸುವರು. ಸಾಧ್ಯರು ಎಂದರೆ ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಮರುಳು ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಸ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಗುಮ್ಮಳಾಪುರದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಚೆನ್ನಂಜೇ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಮೊದಲಾದ ನೂತನ ಪುರಾತರೇ ಸಾಧ್ಯ ಗಣಂಗಳೆನಿಸುವರು. ಆದಿ ಪಿಂಡ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಾದಂತಹದು. ಮಧ್ಯ ಪಿಂಡ ನೂರೊಂದು ವಿರಕ್ತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಾದಂತಹದು. ಅಂತ್ಯ ಪಿಂಡ ನೂತನ ಪುರಾತಂಗೆ ಸಂಬಂಧವಾದಂತಹದು. ಮರ್ಕಟನು ಅವುದಾನೊಂದು ಮರದ ಶಾಖೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಖೆಗೆ ಲಂಘಿಸುವಲ್ಲಿ ಲಾಗತಪ್ಪಿ ಬೀಳಲು ಏನಾರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೊಪ್ಪು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಡ್ಡಾಯಿತ್ತೇ. ಅದರ ಕುಲಕೋಟಿಗಳೆಲ್ಲ ನೆರೆದು ಮುತ್ತಿ ನೋಡಿ ಆ ಎಲೆಯ ಕುರುಹ ನೋಡಿ ಕೂಡಿಕೊಂಬುವು. ಆ ಎಲೆಯ ಕುರುಹು ಏನು ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಕುಲದಿಂದ ಹೊರಯಿಕೆ ಹಾಕಿ ಬಿಡುವವು. ಹಾಗೆ ಶೀಲ ವ್ರತಾಚಾರ ಸಮೇತರಾದ ಸದ್ಭಕ್ತ ಶರಣ ಜನಂಗಳನೆ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಬಳಿಕೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನ ಮಾಡಿಕೊಂಬರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಏನು ಕಿಂಚಿತ್ತು ಕೊರತೆ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಅನುಸರಣೆ ಇನಿತುಂ ನೋಡದೆ ಕಳೆದು ಬಿಡುವಂತಹದೆ ಮರ್ಕಟಜ್ಞಾನವೆನಿಸುವುದು. ವಿಹಂಗನು ಇದ್ದಿಡೆಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನಾಂತರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರ್ದ ಫಳರಸವನರಿವುತಿರ್ಪುದು. ಅಂತಲ್ಲದೆ ಆ ಫಳವಿದ್ದ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ರಕ್ಕೆ ಎಳಸುವುದು. ಆ ರಕ್ಕೆ ಎಳಸಿದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇವಿಸಿ ಬೇಗ ಬಂದು ತನ್ನಿಡೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದಿರುವ ಹಾಗೆ

ತಾವಾವಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿರ್ದಡೂ ಅನಾದಿ ಶಿವತತ್ವಜ್ಞಾನ ಸಂಧಾನವನಂದು ಶಿವತತ್ವಭೋಗವನನುಭವಿಸಿ ಪೂರ್ವಾಚರಣೆವಿಡಿದೆಯ್ದಿ ಆ ಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿ ಎರಕವಾಗಿರುವದೇ ವಿಹಂಗಜ್ಞಾನವೆನಿಸುವುದು. ಪಿಪೀಲಿಕನು ಆವುದಾನೊಂದು ಫಲವಾದ ತರುವಿನ ಮೂಲವ ಮೂಸಿ ನೋಡಿ ಮೇಲೆ ಹಣ್ಣಿದೆ ಎಂಬುದ ಬಲ್ಲದು. ಆ ಹಣ್ಣಿನೈದುವಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಶತ್ರುವಾಗಿ, ಹಲ್ಲಿ ಓತಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಂಟಕವುಂಟು. ಅದನು ಜಯಿಸಿ ದಾಂಟಿಕೊಂಡು ಹೋದಲ್ಲಿ ಆ ಫಣ್ಣಿರಸವ ಸೇವಿಸಿ ಸುಖದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೆ ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಮತಿಯ ನೆಲೆವಿಡಿದು ಎಯ್ದಿದಡೆ ಮುಕ್ತಿಯಹುದೆಂಬ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನವ ಬಲ್ಲವನು. ಆದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದು ಗವಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಲಿ ಕಾಲ ಕಾಮ ಮಾಯಾದಿಗಳ ಭೀತಿ ಬಂದು ತಟ್ಟಿದರೂ ಅದಕ್ಕು ಸಿಲ್ಕದೆ ನೆಲೆಗಳಿವನಾಗಿ ಆ ಮುಕ್ತಿ ಫಳರಸವ ಸೇವಿಸಿ ಶಿವಾಗಮಾವಸ್ಥೆ ಜ್ಞಾನಾಚರಣೆಯಿಂದೆ ತಪ್ಪದೆ ಅನುಭವಿಸುವಂತಹದೇ ಪಿಪೀಲಿಕ ಜ್ಞಾನವೆನಿಸುವುದು. ತ್ರಿವಿಧಾಂಗ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗದಾಚರಣೆ ಆದಿಗತಿ, ಷಡ್ವಿಧಾಂಗ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗದಾಚರಣೆಯೇ ಮಧ್ಯಗತಿ, ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಳ ಕುಳಂಗಳಾಚರಣೆ ತೀವ್ರಗತಿ, ಇಂತಿವೆಲ್ಲವನು ಒಳಕೊಂಡಿರುವಂತಹದೇ ಚಿಪ್ಪಿಂಡ ಸ್ಥಲವೆನಿಸುವುದು.

ಮೂಲ — ಬಿಂದು ಬಿನ್ನಾಣದೊಳಗಂದವಿಟ್ಟಿಹ ಕಳಾನಂದಪಿಂಡೋದಯದ ಜ್ಞಾನನಿರುತ.

ಟೀಕು — ಬಿಂದು ಮಾಂಸ ಬಿಂದು ಪ್ರವೇಷ್ಟಿತವಾದ ಶರೀರವು ಬಿನ್ನಾಣದ ಆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದಂತಹ ಆತ್ಮನು ಒಳಗೆ ದೇಹಾತ್ಮರುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂದವಿಟ್ಟಿಹ ಒಪ್ಪವಿಟ್ಟಿರ್ದಂತಹ ಕಳಾನಂದ ಅಖಂಡ ಶಿವ ಕಳಾನಂದ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದಂಥ ಪಿಂಡ, ಪಿಂಡನಾಮಪರ್ಯಾಯವನುಳ್ಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡವಾಗಿಹುದು. ಬಿಂದು ಬಿನ್ನಾಣದೊಳಗೆ ಪ್ರಕಾಶ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಅಂದವಿಟ್ಟಿಹ ಒಪ್ಪವಿಟ್ಟಿರ್ದಂತಹ ಕಳಾನಂದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಸುವಂತಹ ಪಿಂಡ ಚಿಪ್ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋದಯದ ಸವ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಗುವಂಥ ನಿರುತ ನಿಶ್ಚಯವೆಂಬುದರ್ಥ. ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ ವೇದಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವು.

ಮೂಲ-ಕಾರವೇಘದೊಳು ವಿಂಚಡಗಿ ತೋರದ ತೆರದಿ ನೀರೊಳಡಕಂಗೆಯ್ದ ಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಬೀರುತ್ತಿಹ ಫಳರಸದೊಳಿಪ್ಪ ನವರುಚಿಯಂತೆ ವಾರಣದ ಮಸ್ತಕದ ಮುತ್ತಿನಂತೆ.

ಟೀಕು - ಕಾರವೇಘದೊಳು ವಿಂಚಡಗಿ ತೋರದ ತೆರದಿ ಕಪ್ಪಿನ ಮೋಡದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯ ಪ್ರಕಾಶವು ಅಡಗಿರ್ದು ಕುರುಹುಗಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಅಭ್ರಚ್ಛಾಯಮಾತ್ರವಾದ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಚ್ಛಾಯ ಮಾತ್ರವಾದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹುದು. ನೀರೊಳಡಕಂಗೆಯ್ದ ಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಡಬಾಗ್ನಿ ಅಡಗಿರ್ದು ಉದಕದಾಪ್ಯಾಯನದೋರಿ ಆ ಸಮುದ್ರವನು ಪೀರದೆ ಆ ಸಮುದ್ರದ ಶೈತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ನಂದದೆ ಆ ಸಮುದ್ರದ ತದ್ರೂಪ ತದಾಕಾರವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಜಲಬುದ್ಬುದಾಕಾರಮಯವಪ್ಪ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನದಾಪ್ಯಾಯನ ತಲೆದೋರಿ ಆ ಪಿಂಡವನು ದಹಿಸದೆ ಆ ಪಿಂಡದ ಮರವೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ನಂದದೆ ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಆ ಪಿಂಡದ ತದ್ರೂಪ ತದಾಕಾರವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹುದು. ಬೀರುತಿಹ ಫಳರಸದೊಳಿಪ್ಪ ನವರುಚಿಯಂತೆ ಬೀರುತಿಹ ದಿಗ್ದಿಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದ್ವಾಸನೆಯ ತೀಡುತ್ತಿರ್ದಂಥ ಅವುದಾನೊಂದು ಮಾವಿನಹಣ್ಣು. ನೀರಿಲಹಣ್ಣು ಹಲಸಿನಹಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನವೀನವಾದ ಮಾಧುರ್ಯವು ಅಡಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಆ ವಸ್ತು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡವಾಗಿಹುದೆಂಬರ್ಥ. ಅಂತು ಮಲ್ಲದೆ ಅವುದಾನೊಂದು ಮಾವಿನಹಣ್ಣು ನರಸದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೂತನವಾದ ಪರಿಮಳವು ಆ ವಾಟೆಯನು ಹೊದ್ದದೆ ಆತ್ಮಕ್ಯನುಹೊದ್ದದೆ, ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಹಾಗೆ ದೇಹಾತ್ಮರುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ಚಿದ್ರೂಪ ಚಿತ್‌ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು. ವಾರಣದ ಮಸ್ತಕದ ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಮದಕರಿಯ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಲ, ಆ ಜಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೈಕತ ಆ ಸೈಕತದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತಿ, ಆ ಸೂಕ್ತಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೌಕ್ತಿಕವು ಅಡಗಿರ್ದು ಕುರುಹುಗಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಅಷ್ಟತನುಯುಕ್ತವಾದ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಶಿರಃಪ್ರಧಾನವಾದ ಆತ್ಮನ ಮಧ್ಯ

ದಲ್ಲಿ ಮನೋಜಲ, ಆ ಮನೋಜಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತತ್ವವಿಪರಿತಜ್ಞಾನ ಆ ತತ್ವವಿಪರಿತಜ್ಞಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿ ಆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಜನೋಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡನಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥಲವಾಗಿಹುದು.

ಮೂಲ — ಶಶಿಕಾಂತದೊಳಗುದಕವೊಪರಡಗಿ ನಿಂದಂತೆ ಹಸಿಯೊಳಗಣ ಸ್ವಪ್ನ ತೋರವಂತೆ ನಸುನನೆಯೊಳಡಗಿರ್ದ ನವಸುಗಂಧವ ತೆರದಿ ಉಸಿರೊಳಡಗಿರ್ದ ಚೈತನ್ಯದಂತೆ.

ಟೀಕು: — ಶಶಿಕಾಂತದೊಳಗುದಕ ಒಸರಡಗಿ ನಿಂದಂತೆ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದಕದ ಸಂಚಲವಡಗಿರ್ದು ಪೌರ್ಣಮೆಯ ಚಂದ್ರನು ಉದಯವಾದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗಳು ಕರಗಿ ಪ್ರದೇಶ ನೀರಾಗಿ ಕೆಳೆ ಹೊಳೆಗಳಾಗಿ ಚರಿಸುವದಲ್ಲದೆ ಆ ಪೌರ್ಣಮೆ ಚಂದ್ರ ಉದಯವಾಗದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಸಂಸಾರ ವಿಷಯರಸದ ಸೀತಳಕೃತವಾದ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ಪಿರಣಾವರಣವನುಳ್ಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು. ಹಸುಳೆಯೊಳಗಣ ಸ್ವಪ್ನದೋರದಂತೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಸಣ್ಣ ಮಗುವು ನೋಡಿದ ಸ್ವಪ್ನದ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಹಾಗೆ ಆ ವಸ್ತುವು ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿರ್ದಿತ್ತೆಂಬದು ಅರ್ಥ. ಅಂತಲ್ಲದೆ, ಅವುದಾನೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಶಿಸುವು ಸುಖದುಃಖ ಸ್ವರೂಪವಾದಾತ್ಮ ಸ್ವಪ್ನವ ಕಂಡು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಗಕಗಹಿಸಿ ನಗುವುದಲ್ಲದೆ ಇದಿರಾಗಿ ನುತ್ತೊಬ್ಬರ ಕೂಡೆ ಉಸಿರಿತ್ತೇ, ಉಸಿರಲರಿಯದೆಂಬುವ ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನ ವಿಹೀನವಾದಾತ್ಮನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಜಸುಷುಪ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು. ನಸುನನೆಯೊಳಡಗಿರ್ದ ನವ ಸುಗಂಧದ ತೆರದಿ ಅವುದಾನೊಂದು ಕೊರೆ ಸರ್ಜಕದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೂತನವಾದ ದ್ರವ್ಯವು ಅಡಗಿರ್ದು ಏನಾರು ಆ ಸರ್ಜಕ ವಿಕಸನವಾದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಿಮಳ ತೀವಿ ಪಸರಿಸಿ ತೋರುವದಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಸಮಲಯುಕ್ತವಾದ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸದ್ವಾಸನಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು. ತತ್ವ ಸಂಕೋಚಮಯವಪ್ಪ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ

ಸದ್ವಾಸನಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು. ಉಸಿರೊಳಡಗಿರ್ದ ಚೈತನ್ಯ ದಂತೆ ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಚೈತನ್ಯವು ಅಡಗಿರ್ದು ಕುರು ಹುಗಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವ ಹಾಗೆ ದಶವಾಯುಗಳಿಂದ ಬದ್ಧೀಕೃತ ವಾದ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್‌ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಾಣಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು.

ಮೂಲ— ಕ್ಷೀರದೊಳು ಘೃತವಡಗಿ ನೀರು ಮುತ್ತಿನೊಳಡಗಿ ಅರೈದು ನೋಡೆ ಬೀಜದೊಳು ವೃಕ್ಷ ಸಾರಿರ್ದು ಮೊಳೆದೋರದಂತಿಪ್ಪ ಮಹಾ ಘನವನಾರು ಛೇದಿಸಿ ಕಾಣಲರಿದು ನೋಡಾ.

ಟೀಕು:— ಕ್ಷೀರದೊಳು ಘೃತವಡಗಿ ದುಗ್ಧದೊಳಗಣ ಆಜ್ಯದ ಹಾಗೆ ಆ ವಸ್ತ್ರವು ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದೆಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಹಾಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪವು ಅಡಗಿರ್ದು ಏನಾರು ಕರೆದು ಕಾಸಿ ಹೆಪ್ಪನಿಕ್ಕಿ ದಧಿಯನು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಆ ದಧಿಯನು ಸೋಸಿ ಮಥನವ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ನವನೀತವು ಬರುವುದು. ಆ ನವನೀತವನು ವನ್ಹಿಯ ಮೇಲೆ ಮಡಿಗಿದಲ್ಲಿ ಆಜ್ಯವಾಗುವುದು. ಈ ಆವ ಕ್ರಿಗಳು ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಗರ್ಭಾವಸ್ಥೆ, ಜನ್ಮಾವಸ್ಥೆ, ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆ, ಯೌವನಾವಸ್ಥೆ, ಕಾವ್ಯಾವಸ್ಥೆ, ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆ, ಮರಣಾವಸ್ಥೆ ಇಂತೀ ಸಪ್ತಾವಸ್ಥೆ ಸಂಯುಕ್ತವಾದ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಘೃತಕಾಠಿಣ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದವನೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು. ನೀರು ಮುತ್ತಿನೊಳಡಗಿ ಕಟ್ಟಾಣಿ ಮುತ್ತಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಾಣಿಯು ಅಡಗಿರ್ದು ಕುರುಹು ಗಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಮೋಕ್ಷಸ್ವರೂಪವಾದ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಜ್ಜಲಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು. ಆರೈದು ನೋಡೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ನೋಡೆ ಬೀಜದೊಳು ಬಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷ ತರುವು ಸಾರಿರ್ದು ಸೇರಿರ್ದು ಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ದು ಮೊಳೆದೋರದಂತಿಪ್ಪ ಅಂಕುರಗಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇಹುದೆಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ, ಒಂದಾನೊಂದು ಭೂಮಿಯನು

ಹಸನುಮಾಡಿ ಪಾತಿಯನು ಕಟ್ಟಿ ಬೀಜವನು ಬಿತ್ತಿ ಉದಕವನು ಎರೆದು ಕಾಪಾಡಿದಲ್ಲಿ ಕೆಳಯಿಂಕೆ ದೇರೂರಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಅಂಕುರದೋರಿ ಎಲೆಯಿಕ್ಕಿ ಕೊನರ್ತು, ಚಿಗುರ್ತು, ತಳರ್ತು, ಪಲ್ಲವಿಸಿ, ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳಾಗಿ ಹೂತು, ಕಾತು, ಹಣ್ಣಾಗುವದಲ್ಲದೆ ಆ ಭೂಮಿಯನು ಹಸನವ ಮಾಡದೆ ಪಾತಿಯನು ಕಟ್ಟದೆ ಬೀಜವನು ಬಿತ್ತದೆ ಉದಕವನು ಎರೆಯದೆ ಕಾಪಾಡದೆ ಇರ್ದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಸಕಲ ತತ್ವಕಾರಣವಾದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಚಾರಸಂಪತ್ತಿನ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಯನುಳ್ಳ ಚಿದ್ಬ್ರಹ್ಮವೈಕ್ಷಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು. ಮಹಾಘನವನು ಮೋಕ್ಷಾಧಿಕ್ಯವಾದ ಚಿದ್ಘನ ಲಿಂಗವನು ಅರಯಿದೋ ಹಂಮೆಂದುಭಯವನಳಿದ ಮಹಾನುಭಾವಿಯೇ ತಿಳಿದು ಬಲ್ಲನಲ್ಲದೆ ಉಳಿದಾದ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಿಗಳಾರು ಷಟ್ಸಮಯಾದಿಗಳಾರು ಷಟ್‌ಶೈವಾದಿಗಳಾರು ಕವಿ ಗಮಕಿ ವಾದಿ ವಾಗ್ಮಿಗಳೆಂಬ ಚತುರಾಶ್ರಮಿಗಳಾರು ಛೇದಿಸಿಕಾಣಲು ಅರಿದು ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯ ಮಾಡಲು ಅರಿದು ನೋಡಾ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರ್ದುದು ಕುಡಾ.

ಮೂಲ— ಪಾಷಾಣದೊಳಗಗ್ನಿ ಸೂಸದೆ ಬೆಡಂಗು ಪ್ರತಿಭಾಷೆ ದೋರದ ಜಲದ ನಿಲವಿನಂತೆ ನೇಸರೊಳಡಗಿರ್ದ ಮರೀಚನಂದದೊಳು ಲೀಲಾಶಿಸುವ ಪಿಂಡ ವೈದೋರದಿಹುದು.

ಟೀಕು— ಪಾಷಾಣದೊಳಗಗ್ನಿ ಸೂಸದೆ ಬೆಡಂಗು ಒಂದಾನೊಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯು ಅಡಗಿರ್ದು ಏನಾರು ದೂಡಿ ಚಕಮಕಿಗಳಿಂದ ಮಂಥನವ ನಾಡಿದಲ್ಲಿ ಸ್ಫುರಿಸಿ ಪೊರಪೊಣ್ಮಿ ಕಾಣಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಈ ಯಾವ ಕ್ರಿಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಜಡ ಪಾಷಾಣಸ್ವರೂಪವಾದ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿದಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿಹುದೆಂಬ ಅರ್ಥ. ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ ಕಲುಹೃದಯಮಷ್ಟ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್‌ಶಿಖಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು. ಪ್ರತಿಭಾಷೆದೋರದ ಒಂದಾನೊಂದು ಚರ್ಮತಂತಿಗಳಿಂದೆ ಬಿಗಿದು ಬಾರಿಸಲ್ಕಕ್ಕು ಮೊಲ್ಲಕೀ ವೃದಂಗಗಳನು ಆರಾರು ಆತ್ಯರುಗಳು ಬಾರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಹುಟ್ಟುವುದಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇವ್ವಲ್ಲಿ ಅದರ ಮಧ್ಯ

ದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಚರ್ಮದೇಹವಪ್ಪ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವನಾದ ಘೋಷಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು. ಜಲದ ನಿಲವಿನಂತೆ ಶಬ್ದಜಾಲವಿಲ್ಲದ ಗಂಭೀರೋದಕ ಘಾತಕವನು ಅಂಧರು ಅತ್ಮರುಗಳು ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಅದೀತೇ ಆಗದೆಂಬ ಹಾಗೆ ಜಲಬುದ್ಬುದಾಕಾರಮಯವಪ್ಪ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರಾಘೂಟ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು. ನೇಸರದೊಳಡಂಗಿರ್ದ ಮರೀಚನಂದದೊಳು ಸೂರ್ಯಾತಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರೀಚಿಕಾ ಜಲವು ಅಡಗಿರ್ದು ಕುರುಹುಗಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನಪ್ಪ ಇನನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಚ್ಛಾಯಮಾತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು. ವಿಲಾಸಿಸುವ ಹಾಗೆ ವಿನೋದಿಸುವಂತಹ ಪಿಂಡ ಪಿಂಡನಾಮಪರ್ಯಾಯವನುಳ್ಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ವೈದೋರದೆ ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಕುರುಹುಗಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇಹುದು. ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು.

ಮೂಲ— ರೂಪು ರೂಪಿನೊಳಗಡಗಿ ರೂಪಿಸದೆ ನಿಂದ ನಿಜರೂಪ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಸಂಚಲಿಸದೆ ತಾ ಪರಾತ್ಪರವಾಗಿ ನಿಂದ ನಿಜಪದವು ಚಿದ್ರೂಪ ಕೂಡಲಜೆನ್ನಸಂಗಯ್ಯನು.

ಟೀಕು— ರೂಪು ರೂಪಿನೊಳಡಗಿ ರೂಪಿಸದೆ ಮಯೂರನು ಸಿಖಿಂಡಿ ಪಕ್ಷಿಯು ನವಿಲುವಕ್ಕಿಯು ಹೇಗಿದ್ದಿತ್ತು ಹಾಗೆ ಆ ವಸ್ತುವು ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು ಎಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ ಒಂದಾನೊಂದು ನವಿಲುವಕ್ಕಿಯುತ್ಪತ್ತಿಯನಿಕ್ಕಿ, ಪೊಟ್ಟಿಪೊಡೆದು ಮರಿಬಲಿದು ರಕ್ಕೆಯನಿಕ್ಕಿದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಆ ತತ್ತಿಯನಿಕ್ಕದೆ ಪೊಟ್ಟಿ ಪಡೆಯದೆ ಮರಿಬಲಿಯದೆ ರಕ್ಕೆಯನಿಕ್ಕದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ನವಿಲುವಕ್ಕಿಯು ಪೊಗೆಯು ಆ ಚಿತ್ರದ ರಂಜನೆಯು ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಷಡುವರ್ಣ ಯುಕ್ತವಾದ ಪಿಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರಪದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಅಡಗಿರ್ದು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿಹುದು. ನಿಂದ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾಗಿ ನೆಲಸಿದ ನಿಜರೂಪು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ನಿಜಸ್ವರೂಪು ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಸ್ಥಿರಕರವಾಗಿ

ಸಂಚಲಿಸದೆ ಜ್ಞಾನದನೆನಹುದೋರದೆ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ತಾನು ಸರಾತ್ಪರವಾಗಿ ಸುಖದುಃಖ ಪುಣ್ಯಪಾಪ ಸ್ವರ್ಗನರಕ ಬಂಧಪೋಕ್ಷವೆಂಬ ಕರ್ಮಂಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ನಿಂದ ನೆಲಸಿದ ನಿಜಪದವು. ಸ್ವಯಂಭು ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿಃಕಲಲಿಂಗದ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗದ ಪದವು ಚಿದ್ರೂಪಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದಂಥ ಕೂಡಲಭಕ್ತರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ವಿಯೋಗವಿಲ್ಲದಿದ್ದಂಥ ಚನ್ನ ಕಾಯ ಕಾಂತಿ ಲಾವಣ್ಯವನುಳ್ಳಂಥ ಸಂಗಯ್ಯನು ಅಂಗಮನ ಪ್ರಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೆರೆ ಹಿಂಗದೆ ಇರ್ದಂಥ ಎಲೆ ಪರಶಿವಲಿಂಗವೇ.

ಸೂತ್ರ—'ಯತ್ತೇನ ಭಾವಸೂತ್ರೇ ಶಿವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ತಂತ್ರೆ ಪಟ್ಸ್ಥಲ ನಿರ್ಣಯೇ' ಎಂದು ಸುರುಚಿರಪಿಂಡಾದಿ ಜ್ಞಾನ ಶೂನ್ಯಾಂತಮಾದ ಸರ್ವಾಡಂಬರ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆಯನು ಸೂಚಿಸಿ ಕೊಡುತಿರ್ದಂತಹದೇ ಇಂತಪ್ಪ ಹೀಗಾದಂಥ ಮಹತು ಪೂಜ್ಯವೆತ್ತಂಥ ಪಿಂಡಸ್ಥಲವು. "ಸ್ಥಲೇನ ಅಂಗ ಮುಚ್ಯತೆ, ಸ್ಥಲೇನ ಲಿಂಗಮುಚ್ಯತೆ" ಎಂದು ಪಿಂಡನಾಮಪರ್ಯಾಯವನುಳ್ಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಿಂ ತನ್ನ ಚಿದಂಗ ಸೃಷ್ಟಿಯವಾಗಿ ನಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅನಹೇಳನೆಯಿಂದೆ ತನ್ನೊಳಡಗಿದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಸಕಳ ನಿಃಕಳಾತ್ಮಕ ತತ್ವಂಗಳನು ಸಾಕಾರವಾದ ಅಂಗಸ್ಥಲವು ೪೪, ನಿರಾಕಾರವಾದ ಲಿಂಗಸ್ಥಲವು ೫೭, ಸಾಕಾರವಾದ ಅಂಗತತ್ವ ೩೫, ನಿರಾಕಾರವಾದ ಲಿಂಗತತ್ವ ೧೧, ಸಾಕಾರವಾದ ದೇಹವು ನಿರಾಕಾರವಾದ ಆತ್ಮನು ಸಾಕಾರವಾದ ಮಹೇಶ್ವರ ತತ್ವವು ನಿರಾಕಾರವಾದ ಸದಾಶಿವ ತತ್ವವು ಸಾಕಾರವಾವ ಸದಾಶಿವತತ್ವ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಪರತತ್ವವು ಆ ಪೃಥ್ವಿ ಅಪ್ಪು ತೇಜ ವಾಯು ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರೇ ಸಾಕಾರವಾದಂತರವು, ವಾಯು. ಆಕಾಶ, ಆತ್ಮ ಇವು ನಿರಾಕಾರವಾದಂತಹವು, ಹೀಗೆ ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮ ತತ್ವಂಗಳನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ಉಳ್ಳವಾಡಿ ತೋರಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಚಿತ್ತಿನ ಚಿದಂಗ ಭೂತರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅರುಹಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲು ಜ್ಞಾನದ ನೆನಹುದೋರಲು ಅಲ್ಲಿ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಸ್ಥವಾದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಉದಯವಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಮುಂದೆ ಪುರಸ್ಸರದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಜ್ಞಾನಸ್ಥಲವಾದುದು, ಪಿಂಡಜ್ಞಾನಸ್ಥಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾಯಿತ್ತು.

---

(೨) ಪಿಂಡಜ್ಞಾನ ಸ್ಥಲ.

ಮೂಲ— ಜ್ಞಾನ ನೇತ್ರ ಮುಸುಕ ತೆರೆದು ತಾನು ತನ್ನ ನಿಜವ ನೋಡಿ ತಿಳಿದ ಮಹಿಮನು.

ಟೀಕು— ಜ್ಞಾನ ನೇತ್ರ ಮುಸುಕ ಶಿವಾಂಶಿಕನಾದಾತ್ಮನ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯನು ಮುಸುಕಿಕೊಂಡಿರ್ದ ಅಜ್ಞಾನಮಯಾತ್ಮನಪ್ಪನು ಸ್ವಾನುಭಾವದುದಯದಿಂದ ಸ್ವಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನದುತ್ಪತ್ಯದಿಂದ ತೆರೆದು ಒಂದಾನೊಂದು ನೀರಮೇಲಣ ಪಾಂಸೆಯನು ಕಲಂಕಿ ನೂಕಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಸುಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದನು. ತಾನು ಅಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ತನ್ನ ನಿಜವ ನೋಡಿ ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವಾದ ವಸ್ತುವೇ ತಾನೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ತಿಳಿದ ಚಿತ್ತೇ ಅಂಗ, ಚಿದ್ಘನ ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವೆಂದು ಅರಿದವನು ಮಹಿಮನು ಮಹಾತ್ಮನು.

ಮೂಲ— ಚಿತ್ತ ಬಿಂದು ಪ್ರಕೃತಿ ಹಿಂಗಿ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಿವೇಕದಿಂದಲತ್ತ ನಿಲಿಕಿ ನೋಡಿ ಕಂಡ ಸಕಲದಳಿವನು, ತತ್ವದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಿಯಾಗಿ ನಿಶ್ಚಲದ ನಿಜಾಂತರಂಗ ನಿಶ್ಚಯವನೆಯ್ದಿ ಸುಖದ ಮುಖವನರಿದನು.

ಟೀಕು— ಚಿತ್ತ ಮನಸ್ಸು ಬಿಂದು ದೇಹ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾಯೆ ಹಿಂಗಿ ಮನವಳಿದು ಉನ್ಮನಿಯ ತತ್ವಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ದೇಹವಳಿದು ಅಚಾರಂಗವಾಗಿ ಮಾಯೆಯಳಿದು ನಿರ್ಮಾಯಿಯಾಗಿ ಅನಿತ್ಯಜಗತ್ತೋರಿಕೆ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚೆಲ್ಲವು ಅನಿತ್ಯವಾದವು. ನಿತ್ಯವಾದಂತಹದೇ ಶಿವ ತತ್ವವು ಎಂದು ವಿವೇಕದಿಂದೆ ಅತ್ತ ನಿಲಿಕಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ನಿಲಿಕಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನದಿಂದ ಎಟಕಿ ಸಕಲದಳಿವನು ಅನಂತ ತತ್ವ ಭುವನ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿಗಳೆಲ್ಲವು ಅಳಿದುಳಿದು ಹೋಗುವಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಕಂಡು ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವಾದ ವಸ್ತುವೇ ತಾನೆಂದು ಮಹಾ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕಂಡು ತತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಃಕಲ ಪಂಚಿತತತ್ವದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರ ಪರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ನಿಶ್ಚಲದ ಹಲಿಸಬಾರದ ನಿಜಾಂತರಂಗ ತನ್ನಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವನೆಯ್ದಿ ನಿರ್ಧಾರವುಳ್ಳಾತನಾಗಿ ಸುಖದ ನಿಃಕಲ ಲಿಂಗವು ಮುಖವ ಚಿತ್ತುವನರಿದನು, ಚಿತ್ತೇ ಅಂಗ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವೆಂದು ಅರಿದನು ತಿಳಿದನು.

ಮೂಲ— ಜ್ಞಾನಮುಕುರದೊಳಗೆ ನೋಡಿ ತಾನು ತನ್ನ ಕುರುಹುವಿಡಿದು ತಾನು ತನಗೆ ಅನ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭೇದವ, ತಾನೆಯರಿದು ಮಾಯಾ ಮಿಥ್ಯವಂ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿ ಶಿವಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮನವನಿತ್ತ ಸಾಖ್ಯ ಶರಣನು.

ಟೀಕು— ಜ್ಞಾನ ಮುಕುರದೊಳಗೆ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕೈಪಿಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾಪರವನು ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯ ಮಾಡಿ ತಾನು ಅಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಕುರುಹಿಡಿದು ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವಾದ ವಸ್ತುವಿನ ಲಕ್ಷಣವನು ಗ್ರಹಿಸಿ ತಾನು ಆ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ತನಗೆ ಆ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅನ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭೇದವ ಸ್ವರೂಪವನು ತಾನೆಯರಿದು ತನ್ನ ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಾನೇ ತಿಳಿದು ಮಾಯಾ ಮಿಥ್ಯವಂ ಅವಿದ್ಯಾ ಹುಸಿಯನು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ, ಇದಂ ನೇತಿ ಇದಂ ನೇತಿ, ಎಂದು ತಿರಸ್ಕಾರವ ಮಾಡಿ ಶಿವಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮನವನಿತ್ತ ಮಾನಸವನು ಆರೋಪಿಸಿದಂಥ ಸತ್ಯ ಶರಣನು ಪಾರಮಾರ್ಥವಾದ ಸುಖಸ್ವರೂಪವಾದಂಥ ಶಿವಶರಣನು.

ಮೂಲ— ಹಿಂದೆ ಹರಿದು ಹರಿದ ಹಿಂದನೊಂದು ಮಾಡಿ ಬೆರಸದಾನಂದದಿಂದಲೆಯ್ದಿ ಮನೋಭಾವಿಯಾಗಿ, ಬಿಂದುನಾದ ಕಳಾತ್ರಯದ ಸಂದನಳಿದು ಚಿತ್‌ಸ್ವರೂಪನು ಬಿಂದುವಿನೊಳು ನಿಂದು ಮೆರೆದ ಸತ್ಯ ಶರಣನು.

ಟೀಕು:— ಹಿಂದೆ ಹರಿದು ಪೂರ್ವದ ಜಾತಿ ವರ್ಣ ಕುಲ ಗೋತ್ರ ನಾಮ ಸೀಮೆಗಳನು ಸುಜ್ಞಾನದಿಂದ ಛೇದಿಸಿ ಹರಿದು ಅವನು ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಹಿಂದನೊಂಗುಮಾಡಿ ಆ ಜಾತಿ ವರ್ಣ ಕುಲ ಗೋತ್ರ ನಾಮ ಸೀಮೆಗಳನು ಏಕವ ಮಾಡಿ ಬೆರಸದ ಕೂಡಿ ಸಮರಸವಾಗದ ಆನಂದದಿಂದ ಆಹ್ಲಾದದಿಂದ ಎಯ್ದಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮನೋಭಾವಿಯಾಗಿ ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆಸು ಅಂವಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಲ್ಪಕ್ಕಾತನಾಗಿ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಲ್ಪಕ್ಕಾತನಾಗಿ ಬಿಂದುನಾದ ಕಳಾತ್ರಯದ ದೇಹ ಪ್ರಾಣ ಆತ್ಮ ಮೂರರ ಸಂದನಳಿದು ಆ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ಭಿನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಯನು ಗಳಿತವ ಮಾಡಿ ಎಂಬುದೀಗ ಚಿತ್‌ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದಂಥ

ಬಿಂದುವಿನೊಳು ಚಿದ್ಬಿಂದಾತ್ಮಕವಾದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಚಿತ್ತೈ ಅಂಗ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ನೆಲಸಿದ ಮೆರೆದ ಮಹಾಜ್ಞಾನದಿಂದ ರಾಜಿಸಿದ ವಿಡಂಬಿಸಿದ ಸೌಖ್ಯ ಶರಣನು ಮಹಾ ಜ್ಞಾನದ ಸುಖಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವಶರಣನು.

ಮೂಲ— ಶಕ್ತಿಯೊಳು ಶಿವಾತ್ಮನಡಗಿ ಶಕ್ತಿರಹಿತನೆಂಬ ಬೆಡಗ ಶಕ್ತಿಮುಖದೊಳರಿದು ಶಕ್ತಿ ಸಂಗ ಭಂಗವಿ । ರಕ್ತಿಯಿಂದ ಗೆಲಿದು ಪರಮಭಕ್ತಿ ಸುಖವ ಕಂಡ ಸುಖಿಯ ಚಿತ್ತದರಿವು ಜಗವನುಂಗಿಯುಗುಳದಿರ್ದುದು.

ಟೀಕು— ಶಕ್ತಿಯೊಳು ಚಿತ್ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಾತ್ಮ ಅಡಗಿ ಶಿವಾಂಶಿಕವಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ಆ ಆ ಶ್ರೀಗುರು ವಿನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಶಕ್ತಿ ರಹಿತನೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನ ತಮೋ ರೂಪಿಣಿಯಾದ ಅವಿದ್ಯಾ ಶಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲವೆಯಾದಾತ್ಮನೆಂಬ ಬೆಡಗು ಕುಶಲಗತಿಯ ಬಣ್ಣಿತಿಯನು ಶಕ್ತಿ ಮುಖದೊಳರಿದು ಚಿತ್ಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಗುರು ದೇವನ ವಕ್ತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದು ಶಕ್ತಿ ಸಂಗ ಭಂಗವ ಅಜ್ಞಾನತನೋರೂಪಿಣಿಯಾದ ಅವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಯ ಸಂಗ ತತ್ಸಂಗದ ಭಂಗವ ಭವ ಭಂಗದ ಕೊರತೆಯನು ವಿರಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಗೆಲಿದು ಪರನು ನಿರಾಗತಿಯಿಂದ ಜಯಿಸಿ ಪರಶಕ್ತಿ ಸುಖವ್ಯಕಂಡಾ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಸೌಖ್ಯವನು ಮೂಲ ಜ್ಞಾನಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದಂಥ ಸುಖಿಯ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಿಣಾಮಿಯ ಚಿತ್ತದರಿವು ಮನದ ಸುಜ್ಞಾನವು ಜಗವ ನುಂಗಿ ಅನಂತ ತತ್ವಭುವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿಗಳನು ಒಳಕೊಂಡು ಉಗುಳದಿರ್ದುದು ಸೇವ್ಯ ಸೇವಕತ್ವ ಕರ್ತೃಭೃತ್ಯತ್ವ ಒಡೆಯ ಬಂಟತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದಿತ್ತೆಂದು ಉದ್ಗಾರಿಸದೆ ಇರ್ದುದು.

ಮೂಲ— ಆದಿ ಮಧ್ಯ ಅಂತ್ಯವೆಂಬ ಭೇದವಾಕ್ಯದೊಳಗೆ ಪುಗದನಾದಿ ಸಂಸಿದ್ಧವಾಗಿ ತನ್ನ ತಾನೆ ಕಂಡು। ಅಭೇದ್ಯ ಪವವನೆಯ್ದಿ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲದಿಪ್ಪ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿ ನೋಡಾ.

ಟೀಕು— ಆದಿ ಮಧ್ಯ ಅಂತ್ಯವೆಂಬ ಪಶುಪದಾರ್ಥ ಪಾಶುಪದಾರ್ಥ ಪತಿಪದಾರ್ಥ ಜೀವನು ಮಾಯೆ ಶಿವನು ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟೆಂಬ ಭೇದವಾಕ್ಯದೊಳಗೆ ಭಿನ್ನಾ

ಗಮದ ವಚಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪೊಗದ ಪ್ರವೇಶವಾಗದ ಅನಾದಿ ಸಂಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಅನಾದಿ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕು ಮೊದಲಿಗನಾದ ವಸ್ತುವೇ ತನುಮನಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ತನ್ನ ತಾನೆ ಕಂಡು ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವಾದ ವಸ್ತುವೇ ತಾನೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅಭೇದ್ಯ ಪದವನೆಯ್ದಿ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತ ಹಠಕರ್ಮಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಭೇದಿಸಬಾರದಿರ್ದಂಥ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗಪದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷ ಪದದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನಲ್ಲಿ ಪರಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲದಿಪ್ಪ ಲಿಂಗಕ್ಕ ತನಗು ಇಂಬು ಇಲ್ಲದಿರ್ದಂಥ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿ ನೋಡಾ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಿ ಕಂಡಾ.

ಸೂತ್ರ— ಉಚ್ಯತೆ ಎಂದು ಹಿಂದಣದರ್ಥವನು ಮುಂದಣ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಕೊರೆದ ಮಣಿಗಣ ಸೂತ್ರದ ಹಾಗೆ ಪಟ್ಟುಗೊಂಡೆಯ ಕತ್ತರಿಪದ ಹಾಗ್ಯೆ ಬಸವನ ಬಾಲದ ಹಾಗೆ ಮುತ್ತು ಪವಣಿಗೆಯ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಸೂತ್ರ ಹರಿಕಿಲ್ಲದೆ ಸೂಚಿಸಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದೇ ಇಂತು ಈ ಪ್ರಕಾರ ದೆಸೆಯಿಂದೆ ಪಿಂಡ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಉತ್ಪತವಾದ ಮಹಾಂತನು ಮಹಿಮನು ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಸ್ತುವಿವೇಕವನರಿದು ಜಗತ್ತೋರಿಕೆ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚೆಲ್ಲವು ಅನಿತ್ಯವಾದಂತಹವು ನಿತ್ಯವಾದಂತಹದೇ ಶಿವತತ್ವವೆಂಬ ವಿಚಾರವನು ತಿಳಿದು ಅನಿತ್ಯವಾದ ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅಶಾಶ್ವತವಾದ ಸಂಸಾರ ಧರೆ ದಾರಾ ಧರಿತ್ರಿಯೆಂಬ ಸಂಸೃತಿಯ ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣೆಂಬ ಸಂಸೃತಿಯ ಅಷ್ಟಭೋಗಮಲತ್ರಯವೆಂಬ ಸಂಸೃತಿಯ ಪಂಚವಿಷಯಂಗಳೆಂಬ ಸಂಸೃತಿಯ ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರವೆಂಬ ಸಂಸೃತಿಯ ಎಂಬುದೀಗ ಧ್ಯೇಯ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯು ಉಪಾಯವುಂ ಉಪವಾನಿಕೆಯನು ತಂತ್ರಭಾಗೆಯನು ತೊಲಗಿ ಹೋಗುವಂಥ ಪರಿತವನು ಕಂಡು ನೋಡಿ ತಾನು ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ತಾನು ನಿರಸನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಇದಂ ನೆಲೆಯಿದಂ ನೆಲೆಯೆಂದು ತಿರಸ್ಕಾರವ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಪುರಸ್ಸರದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಹೇಯ ಸ್ಥಲವಾದುದು, ಸಂಸಾರ ಹೇಯಸ್ಥಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾಯಿತು.

ಸಂಸಾರ ಹೇಯಸ್ಥಲ

ಮೂಲ— ಏವೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಯಾ ಮಯದ ಭಯ ತನುವ ನಾವರಿಸಿ ನುಂಗುತಿದೆ ನಾನಾ ಭವದ ದುಃಖಧಾವತಿಗೆ ಹೇವರಿಸಿ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕೆ ಮದನಾರಿ ಕಾಯಿ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿಯೇ.

ಟೀಕು— ಸಂಸಾರ ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣೆಂಬ ಸಂಸೃತಿಯ ಮಾಯೆ ಅವಿದ್ಯೆಯ ಆ ಮಾಯೆಯು ಹೆಚ್ಚಿದ ರೋಗದ ಭಯ ಅದರ ಭೀತಿಯು ತನುವನು ಅಂಗವನು ಆವರಿಸಿ ಆಪೋಷಣಂಗೊಂಡು ನುಂಗುತಿವೆ ಹೇಳನಂಗೆಯ್ವುತಿದೆ. ಏವೆ? ಇನ್ನೇನು ಜಪವ ಮಾಡಲೋ ತಪವ ಮಾಡಲೋ ಧ್ಯಾನವ ಮಾಡಲೋ ಮೌನವ ಮಾಡಲೋ ಕೃತ್ಯೋಪವಾಸವ ಮಾಡಲೋ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿಹನು. ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮನು ನಾನಾ ಭವದ ಹಲವು ಜನ್ಮದ ದುಃಖ ದುಗುಡವು ಧಾವತಿಗೆ ಓಡಾಟದ ದಂದುಗಕ್ಕೆ ಹೇವರಿಸಿ ಜಿಗುಪ್ಸಿತನಾಗಿ ಮದನಾರಿ ಮನ್ಮಥ ಸಂಸಾರಿಯಾದಂಥ ಎಲೆ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಮರೆಹೊಕ್ಕೆ, ಆಸ್ಪದಗೊಂ ಡೆನು, ಶರಣಾಗತನಾದೆನು. ಕಾರುಣ್ಯ ನಿಧಿಯೇ ಘೃಣಾಶೀಲನಾದ ಎಲೆ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ದಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವಾದ ಎಲೆ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಕಾಯಿ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನಿತ್ತು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರುವಾಗಿ ಬಂದು ವೇಧಾ ಮಂತ್ರ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂಬ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯವನು ಕರುಣಿಸಿ ನಿನ್ನ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮಾಡು.

ಮೂಲ— ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತ ಬದ್ಧಮಲದಿಂದಲಾದಂಗೆ। ಪ್ರಕೃತಿ ಕಾಯಕೆ ಸತ್ಯ ಮಾಯಾಮಲತ್ರಯದ। ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ಮೋಹಾನು ಬಂಧನವೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ನಿವ್ಮಾ ॥ ಸಕೃತ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಲೀಯದಿ ದನೆ ತೋರಿ। ವಿಕಳನೆನಿಸದೆ ಕರುಣದಿಂ ಬಂದು ಭಕ್ತದೇ। ಹಿಕ ದೇವನೆಂಬುದುಂಟೆದ ನೋಡಿ ಪರಿಹರಿಸು ಮಾಯಾವಿಡಂಬನವನು.

ಟೀಕು—ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತ ತಂದೆಯ ವೀರ್ಯವು ತಾಯಿಯ ರಕ್ತವು ಬದ್ಧ ಊರ್ವರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದಂಥ ಮಲದಿಂದ ಕಲ್ಮಷದಿಂದ ಆದ ಆಗುವ 'ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವೆ' ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದೆ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದ ಅಂಗಶರೀರವು ಪ್ರಕೃತಿ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಪಂಚಿನ ಶರೀರಕ್ಕೆಂಬುದು

ಅರ್ಥ. ಅಂತಮ್ಮಲ್ಲದೆ ಶುಕ್ರ ಶೋಣಿತ ಆತ್ಮಸಂಗದಿಂದ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಯಾ ಮಲತ್ರಯದ ಅವಿದ್ಯಾ ಮಲ ಮೂರನು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚು ಅದರಿಂದಾದ ಹೊನ್ನು ಪ್ರಪಂಚ, ಹೆಣ್ಣು ಪ್ರಪಂಚ, ಮಣ್ಣು ಪ್ರಪಂಚ, ಇಂದಿಗೆ ನಾಳೆಗೆ ಳಿದರೂ ತೀರಬಾರದೆ ಇರ್ದ ಸಂಸೃತಿಯು. ಮೋಹ ಮಮಕಾರವು ಅನು ಬೆಂಬಳಿಯು ಬಂಧದ ಬಂಧನವೇ ಕಟ್ಟಿನ ಕಟ್ಟಿ ಳೆಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ವಿಧಿಯಾಗಿ ದೊರವಣವಾಗಿ ದೊರ ಕೊಂಡಿತ್ತಾಗಿ ನಮ್ಮ ಎಲೆ ಪರಶಿವಲಿಂಗವೇ ನಿನ್ನ್ಯ ಸಕೃತ್ ಕಿಂಚಿತ್ತು ಹೊತ್ತು ಒಂದೆಸ್ಪೊತ್ತು ಚಿಂತನೆಯ ಮಾಡಲೀಯದು. ಶಿವಲಿಂಗ ಧ್ಯಾನದೊಳು ಸ್ಮರಿಸಲೀಸದು. ಇದನೆ ತೋರಿ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ತೋರಿ ನೆನೆವ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊನ್ನು ತೋರಿ ಪೂಜಿಸುವ ಕೈಗೆ ಮಣ್ಣನು ಕಾಣಿಸಿ ವಿಕಳನೆನಿಸದೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಪುಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ ನೆನಿಸದೆ ಮರುಳಾತ್ಮನೆನಿಸದೆ ಕರುಣದಿಂದೆ ಕೃಪೆಯಿಂದೆ ಬಂದು ಅಂತ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋದಯವಿತ್ತು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರುವಾಗಿ ಬಂದು ಭಕ್ತದೇಹಿಕ ದೇವನೆಂಬುದುಂಟು, ಭಕ್ತ ದೇಹಿಕ ದೇವಾನಾಂ ದೇಹಿಕ ಭಕ್ತಾನಾಂ, ಎಂದು ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯವುಂಟು. ಅದ ಆ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯವನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಘೃಣಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮಾಯಾ ವಿಡಂಬನ ವನ್ನ ಎಲ್ಲರನು ತನ್ನ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಬಿಡುವ ಉದ್ದಂಡ ವೃತ್ತಿಯನುಳ್ಳ ಅವಿದ್ಯೆಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು ನಪ್ಪವ ಮಾಡು.

ಮೂಲ— ಆಸೆಯಾಮಿಷದ ಸಂಸಾರ ತಾಮಸದ ವಾರಾಶಿ ಯೊಳಗಾಳುತ್ತೇಳುತ್ತಲದಕೆ ಕಡೆಗಾಣ। ದಾಸತ್ತಳಲುತ್ತೊಡಲ ಹೊರಿವ ಮಾಯಾ ಭ್ರಮೆಯ ಕ್ಲೇಶ ದಂಡಲೆ ತನವನು॥ ಗಾಸಿ ಮಾಡಿ ಹಿತೇಷಣತ್ರಯದ ಮೋಹಿನಿಯ ಪಾಶ ಪಾಣಿಯೊಳು ಸಿಲ್ಕಿದ ಶಿಸುವಿಗ ಭಯಕರವಾಶೆ ದೋರೆಳದುಕೋ ನಿವ್ಮತ್ತ ದುರಿತಾರಿ ಪಾಶ ನಿಮುಕ್ತ ಶಿವನೇ.

ಟೀಕು— ಆಶೆಯ ಫಲ ದಾರ ದ್ರವ್ಯದ ಮೇಲಣ ಪಾಂಥೆಯು ಹೊನ್ನಾಗಬೇಕು ಹೆಣ್ಣಾಗಬೇಕು ಮಣ್ಣಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಅವಿ ಪದ ಹೊನ್ನಿರ್ದು ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿರ್ದು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣಿರ್ದು ಮಣ್ಣು

ಅನ್ನಚ್ಛಾದನವಿರ್ದ್ ಅನ್ನಾಚ್ಛಾದನವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅಂತಿಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಸಂಸಾರ ಸಂಸೃತಿಯ ತಾನುಸದ ತನುಂಧದ ದುರಾಶೆಯೊಳಗೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತೇಳುತ್ತ ತೇಲುತ್ತ ಮುಳುಗುತ್ತ ಜನನವಾಗಿ ಮರಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತ ಮರಣವಾಗಿ ಜನನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತ ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಕದೆಗಾಣದೆ ಪಾರವಗಾಣದೆ ಆಸತ್ತು ಆತ್ಮ ಸತ್ವಗುಂದಿ ಅಳಲುತ್ತ ಆಯಸಂಬಡುತ್ತ ಒಡಲ ಕೊರೆವ ೨೫ ತತ್ವಯುಕ್ತವಾದ ಘಟ ರಕ್ಷಣೆಯ ಮಾಡುವ ಮಾಯಾ ಭ್ರಮೆಯ ಅವಿದ್ಯಾ ಸಂದೇಹದ ಕ್ಲೇಶದ ಪಂಚಕ್ಲೇಶದ ದ್ವೇಷ ಅಂಡಲೆ ಅಟ್ಟುಳಿಯು ಅಲೆದಾಟವು ಎದ್ದೊಡಿಕೆಯು ತನುವನು ಅಂಗವನು ಗಾಸಿ ಮಾಡಿ ಗಾರು ಮಾಡಿ ಹಿತ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸಖವಾದ ಈಷಣತ್ರಯದ ಆರ್ಥೇಷಣ ಪುತ್ರೇಷಣ ದಾರೇಷಣವೆಂಬ ಮೂರರ ಮೋಹಿನಿಯ ಜಗನ್ಮೋಹಿನಿಯದ ಮಾಯೆಯ ಪಾಶ ಅಷ್ಟಪಾಶ ನವಪಾಶ ಮಾಯಾಪಾಶ ಪ್ರಪಂಚ ಪಾಶ ಕ್ಲೇಶಪಾಶ ಆಶಾ ಪಾಶಂಗಳ ಎಂಬುದೀಗ ಪಾಣಿಯೊಳು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಶಿಲುಕಿದ ವಶಗತವಾದ ಶಿಶುವಿಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಹೀನವಾದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಅಭಯಕರದ ಅಭಯ ಹಸ್ತದ ಆಶೆ ದೋರಿ ನಿಜಾಪೇಕ್ಷೆಯನು ಕಾಣಿಸಿ ನಿಮ್ಮತ್ತ ಎಲೆ ಪರಶಿವಲಿಂಗವೇ ನಿಮ್ಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಎಳೆದುಕೋ ಅಭಿಮುಖವಾಪ್ಪದವ ಮಾಡಿಕೋ ದುರಿತಾರಿ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತವ್ಯಾಧಿಗಳಿಗೆ ವೈರಿಯಾದಂಥ ಪಾಶ ಅಷ್ಟಪಾಶ ನವಪಾಶ ಮಲಪಾಶ ಮಾಯಾ ಪಾಶಂಗಳನು ನಿರ್ಮುಕ್ತ ಶಿವನೇ ನೆರೆ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಂಥ ಎಲೇ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ.

ಮೂಲ – ಅವಾವ ಮುಖ ಮುಖದೊಳಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ತಾನೆ। ಭಾವಿ ತಾ ಭಾವದೊಳು ನಿಮ್ಮ ಭ್ರಮೆಯಂ ಬೀರು। ತಾವಳೋಕಿಸುತ್ತವಗ್ರಹಿಸಿಪ್ಪ ಸಂಸಾರ ಸರ್ವತೋಮುಖವೆನ್ನನೂ ॥ ಅವ ಕಡೆಗಡಿಯಿಡಲು ತೆರಹುಗುಡದೈ ಮಹಾದೇವ ನಿಮ್ಮುವ ನೆನೆಯಲೀಯದಿನ್ನೇವೆನೀ। ದಾವತಿಯ ಪರಿಹರಿಪುದೇನರಿದು ಮದನಾರಿ ಮಾಯಾರಿ ದುರಿತಾರಿ ಗುರುವೇ.

ಟೀಕು— ಅವಾವ ಮುಖದೊಳು ನೂರೊಂದು ಕುಲ ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಯ ವಕ್ತ್ರವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ತಾನು ಆಯಾಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಎಳ್ಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯಾಗಿ ಮುಳ್ಳಿಗೆ ಪೊನೆಯಾಗಿ ಊರಿಗೆ ದಾರಿಯಾಗಿ ಯತಿಗೆ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾಗಿ ವ್ರತಿಗೆ ಕಂಥಣಿಯಾಗಿ ಜೋಗಿಗೆ ಜೋಗು

ತೆಯಾಗಿ ದಾಸನಿಗೆ ದಾಸತೆಯಾಗಿ ಜಂಗವನಿಗೆ ತುಂಡಶೀಲವಂತೆಯಾಗಿ ಹೀಗೆ ತಿಯಾಯು ಮತಾಂತರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷಡುದರುಶನ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾಗಿರ್ಪಳು ಎಂಬುದೀಗ ಭಾವಿತ ಭಾವದೊಳು ಸಿದ್ಧಾಸನ ಪದ್ಮಾಸನ ಪರ್ಯಂಕಾಸನ ಅರ್ಧ ಚಂದ್ರಾಸನಂಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೃದಯ ಕಂಠ ಭ್ರೂಮಧ್ಯ ಸ್ಥಾನಂಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವನು ಕುರುಹಿಟ್ಟು ಕಂಡು ಕೂಡಬೇಕೆಂದು ಬಗೆವ ಭಿನ್ನ ಯೋಗಿಗಳ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ. ಎಂಬುದೀಗ ನಿಂದು ತನ್ನ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವೆಂಬ ಚರಣವನೂರಿ ಅದನ್ನ ಮಾಡಿ ತುಳಿದು ನೆಲಭ್ರಮೆಯಂ ಹೊನ್ನಾಗಬೇಕು, ಹೆಣ್ಣಾಗಬೇಕು, ಮಣ್ಣಾಗಬೇಕೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯಂ ಭ್ರಾಂತನೆ ಬೀರುತ್ತ, ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತ, ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತ, ಅವಳೋಕಿಸುತ್ತ, ಎಲವೋ ನಿನ್ನ ಜನನ ಮರಣಂಗಳಲ್ಲಿ ತಂದು ಕಾಲ ಕಾನು ಮಾಯಾದಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಂಹರಿಸಿದರೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಬುವಂತಾರಿದ್ದರೆಲವೋ ಎಂದು ತನ್ನಜ್ಞಾನ ಮಾಯು ಧೂರ್ತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಸಂಸಾರ ಸಂಸೃತಿಯು ಸರ್ವತೋಮುಖನೆನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರ್ಪುದು. ಮಗಳು ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯು ವಿಗೆ ಸೊಸೆ ನಾದಿನಿಯು ಜಗದ ವನಿತೆಯರು ಜನನಿ ಮುಂತಾದವರು ಜಗಕೊಬ್ಬಳೈಸೆ ಎಂದು ಅಕ್ಕನಾಗಿ ತಂಗಿಯಾಗಿ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಸಹೋದರಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವಕ್ಕರಿಸಿ ನನ್ನನು ಹಿಡಿದಿರ್ಪುದು. ಆವ ಕಡೆಗೆ ಆವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಯಿಡಲು ಹಜ್ಜೆಯಿಡಲು ಅಂತುಮಿಲ್ಲದೆ ಕ್ರಿಯಾಪಾದ, ಜ್ಞಾನಪಾದ, ಯೋಗಪಾದ ಚರ್ಯಾಪಾದಂಗಳಿಂದೆ ಅಡಿಯಿಟ್ಟು ಚರಿಪೆನೆಂದರು ತೆರುಹುಗುಡದು ತೆರಪುಗೊಡದೀ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚು ಇಂಬುಗೊಡದೀ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಅಯಿ ಮಹಾದೇವ, ದೇವರ ದೇವ, ದೇವಶಿಖಾಮಣಿ, ದೇವ ಚೂಡಾಮಣಿ, ಪರದೈವ ಸೇಶ್ಯಾಭುಜಂಗ, ಬೋಳೆಯುರರಸ, ಎಲ್ಲ ದೇವರಿಗೆ ವಲ್ಲಭನಾದಂಥ ಎಲೆ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ. ನಿಮ್ಮವ ಲಿಂಗವ ನೆನೆಯಲೀಯದು ಸ್ಮರಿಸಲೀಯದು, ಇನ್ನೇವೆ ಇನ್ನೇನ ಜಪವ ಮಾಡಲೋ ತಪವ ಮಾಡಲೋ ಕೃತ್ಯೋಪಾಸ ಮಾಡಲೋ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿಹನು ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನು. ಈ ಧಾವತಿಯ ಈ ಒಡಾಟವನು ಪರಿಹರಿಪುದೇನು ನಷ್ಟವ ಮಾಡುವುದೇನು ನಿನಗೇನು ಕಷ್ಟವೆ? ಕಾಲನ ಕೊಂದೆ, ಕಾಮನ ಕೊಂದೆ, ತ್ರಿಪುರ ಸಂಹಾರವ ಮಾಡಿದೆ, ಒಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕ ದೈತ್ಯರ ಸಂಹರಿಸಿದೆ, ನಿನ್ನಂಶೀಭೂತನಾದ ಜ್ಞಾನ ಕಲಾತ್ಮ ಎನ್ನನು ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿ ಅವರಿಸಿದ

ಮಾಯಾ ಪಾಶವನು ನಿರಹರಣವ ಮಾಡುವುದು ಇದೇನು ನಿನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಜೋದ್ಯವೇ ಮದನಾರಿ, 'ಮದನೊ ಮನ್ಮಥೊ ಮಾರೊ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೊ ವಿಶ ಕೇತನಃ ಕಂದರ್ಪ ದರ್ಪಕೋನಂಗಃ ಕಾಮಃ ಪಂಚ ಶರಃ ಸ್ಮರಃ' ಎಂದು ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಶತ್ರುವಾದಂಥ ಎಂಬುದೀಗ ಮಾಯಾರಿ ಕೃಷ್ಣಾಂಗಿಗೆ ಹಗೆಯಾದಂಥ ದುಃಕಾರಿ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತವ್ಯಾಧಿಗಳಿಗೆ ವೈರಿಯಾದಂಥ ಗುರುವೇ, ಸ್ವಯಂ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದಂಥ ಆಚಾರ್ಯನೇ.

ಮೂಲ — ಹುಟ್ಟಿ ಹೊಂದುವ ಹೊಂದಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿಹ ಭವ ಮಾಲೆಯಟ್ಟುಳಿಯ ಕ್ಲೇಶ ನಾನಾ ಕರ್ಮ ರೋಗ, ಭಯ, ಕಷ್ಟ, ವ್ಯಸನಂಗಳಂ ಜೀವ ದುಷ್ಕೃತದ ತಾಮಸ ತವಕ ಮಾಯೆ ಮನವಾ। ಮೆಟ್ಟಿಕೂಗಿಡೆ ಕೊಲುತಲಿದೆ ಇವರ ದೆಸೆಯಿಂದೆ ಕೆಟ್ಟಿ ಶಿವಧೋ ಶಿವನೇ ದಂದುಗದ ದಾಳಿಯರೆಯುಟ್ಟುತ್ತಿದೆ ನಿಲಲಾರೆ ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಮರೆಯೊಳಿಂಬಿಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸು ಮಣಿಯೇ ರಕ್ಷಿಸುವುದು.

ಟೀಕು — ಹುಟ್ಟಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಗಿ ಹೊಂದುವ ಲಯವ ಹೊಂದುವ ಹೊಂದಿ ಲಯವ ಹೊಂದಿ ಹೊಂದಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿಹ ಮತ್ತೆ ಉತ್ಪತ್ಯವಾಗುತ್ತಿರ್ದಂಥ ಭವಮಾಲೆ, ಅಂಡಜ ೨೧ ಲಕ್ಷ ಉದ್ಭಿಜ ೨೧ ಲಕ್ಷ ಸ್ವೇದಜ ೨೧ ಲಕ್ಷ ಜರಾಯುಜ ೨೧ ಲಕ್ಷ ಇಂತೀ ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷಯೋನಿಯ ವಾಖವಲ್ಲಿ ಮರುದ್ಗತ ಪತ್ರನುಸಕ ತಾಲವೃಂತ ಕಾಲಾಲನ ಚಕ್ರಬಡಿಸಿದನಡ್ವ ಅಂವಾಲಿ ಕಂತುಕ ಸಾಣಿ ಬಾರು ರಾಟಾಳದ ಘಟದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವ ಜನ್ಮ ಸರಮಾಲೆಯು ಅಟ್ಟುಳಿಯು ಎದ್ದೊಡಿಕೆಯು ಕ್ಲೇಶದ ದ್ವೇಷದ ಪಂಚಕ್ಲೇಶದ ನಾನಾ ಕರ್ಮ ಫಲವು ಪಾಪಕ್ರಿಯು ಸಮಸ್ತ ಷಟ್‌ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರವು ರೋಗ ಅದರಿಂದ ಬಂದು ತಟ್ಟುವಂಥ ವ್ಯಾಧಿಯು ಭಯ ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಭೀತಿಯು ಕಷ್ಟ ಕೆಟ್ಟಂಥ ವ್ಯಸನಂಗಳಿಂ ಸಪ್ತ ವ್ಯಸನಂಗಳಿಂದ ಜೀವ ದಹನವಾಗುವ ದುಷ್ಕೃತದ ಪಾಪರೂಪವಾದ ಸುಕೃತವಲ್ಲದಿರ್ದಂಥ ತಾಮಸ ತಮಂಧವು ತವಕ ತ್ವರಿತವು ಮಾಯೆ ಅವಿದ್ಯೆಯು ಮನವ ಮಾನಸವ ಮೆಟ್ಟಿ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವೆಂಬ ಚಣದಿಂದ ಅದಸ್ಸವಾಡಿ ತುಳಿದು ಎಂಬುದೀಗ ಕೂಗಿಡೆ ಶಿವಧೋ, ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಡೂ ಕೊಲುತಲಿದೆ ಬಿಡದೆ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ದೆಶೆಯಿಂದೆ ಈ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿನ

ದಿಕ್ಕಿನಿಂದೆ ಕೆಟ್ಟಿ ಶಿವತತ್ವ ಕೆಟ್ಟು ಜೀವನಾದೆನು. ಶಿವಧೋ ಶಿವನೇ ಶಿವಶಿವ ಧೋ ಎನ್ನ ಮೊರೆಯನು ಆಲಿಸು. ದಂದುಗ ಧಾವತಿಯ ದಾಳಿ ಸೂರೆಯು ಎರೆಯುಟ್ಟುತ್ತಿದೆ, ಎರೆಯುಟ್ಟು ಎಬ್ಬಟ್ಟು 'ಅನ್ಯಧಾವನೆ' ಎಂದು ಆತ್ಮನ ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಿದೆ ನಿಲಲಾರೆ ಈ ಮಾಯಾಪ್ರಪಂಚಿನ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಎದೆ ಗೊಟ್ಟು ನಿಲಲಮ್ಮೆನು ನೆಲಸಲಮ್ಮೆನು. ಸೈರಿಸಲಮ್ಮೆನು. ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಮರೆಯೊಳು ನಿಮ್ಮ ಪಾದಕಮಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಜವನಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಬಿಟ್ಟು ಎಡೆಯಿಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಣಿಯೆ ಸರಮಣಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ರಕ್ಷಣ ಕರ್ತುವಾದ ಮೇಲೆ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ರಕ್ಷಿಸುವುದು. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋದಯವಿತ್ತು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರುವಾಗಿ ಬಂದು ಮಾಯಾಪ್ರಪಂಚೆಲ್ಲವನು ನಿರಹರಣವ ಮಾಡು ನಿನ್ನ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವನು ಕೊಟ್ಟು ಸಲಹುವದು.

ಮೂಲ — ಭವಪಾಶಬಂಧದಿಂ ಬಿಗಿದು ಕವಿಲೆಯ ಹುಲಿಯ। ಗವಿಯೊಳಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾದೆ ಸಂಸಾರವೆಂ। ಬವಿಚಾರಸರ್ಪ ಸರ್ವ ಗ್ರಾಸಗೊಂಡುದಿದನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ಪರಿಹರಿಸಿ ನಿಮ್ಮಾ। ಶ್ರವಿರಳ ಶ್ರೀಪಾದದೊಳು ಮನ ಮಗ್ನವಾಗಿ ಮು। ತ್ತವಿಕಲ್ಪ ಸಮಸುಖಾನಂದದೊಳಗೆಂದಿಹೆನೋ। ಭವರಹಿತ ಪರಮೇಶ ಪಾಲಿಸೈ ಮದ್ಗುರುವೆ ಉಳವುಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ.

ಟೀಕು-ಭವಪಾಶ ಜನ್ಯಪಾಶ ನೇಣಿನ ಬಂಧದಿಂ ಕಟ್ಟಿನಿಂದೆ ಬಿಗಿದು ಬಂಧಿಸಿ ಕವಿಲೆಯ ಜೀವನ ಹುಲಿಯ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನ ಗವಿಯೊಳಗೆ ದೇಹವೆಂಬ ಗುಹೆಯುಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದಂತಾದೆ. ಆಶಾಪಾಶಗಳೇ ಬದ್ದೆ "ಗುಹಾಕಾವಲಂಬಿನಾ ಸುತ್ರದ್ವಾರದ್ವಯೋಶ್ವಾನ ಭಾದ್ಯ ತಲೆ ನಹಷನೆ" ಎಂದು ಆಶೆಯೆಂಬ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಪರಾಧೀನನನುಳ್ಳ ಜೀವನಾದೆನು ಎಂಬುದರ್ಥ. ಅಂತುಸುಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಹಲಾಯುಧನು ತನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರವನು ಮೆಯಿಬಂಪ ತುಂಡು ಪಶುವನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹುಲಿಯ ಗವಿಯೊಳಗೆ ಗೂಟವ ನಡಿಸಿ ಕಣ್ಣಿ ಹಚ್ಚಿ ಹುಲ್ಲು ಹಾಕಿ ನೀರು ಹೊಯ್ದು ಹೋಗುವನು. ಹೋದಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯ ಮೈಗಾವಲು ತಾಗುವದು. ತಾಗಿದಲ್ಲಿ ಭಯವಾವರಿಸುವುದು. ಆವರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆ ಹುಲಿ ಬಂದು ಆವಾಗ ಮುರಿದು ಹೋದೀತೋ, ಎನ್ನೊಡೆಯ ಬಂದು ಆವಾಗ ಕೊರಳ ಕಣ್ಣಿಯ ಕಳಚಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಾನೋ, ಎಂದು ಆ ಹುಲ್ಲನು ಮೇಯದೆ ನೀರನು ಕುಡಿಯದೆ ಚಿಂತಿಸುವ ಗೋನಿನೋ

ಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರಾಂಗಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹವೆಂಬ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿರ್ದ ಜೀವನೆಂಬ ಪಶುವಿನ ಅಪೃಥವೆಂಬ ಕಂಠವನು ದುರ್ಭಾವವೆಂಬ ಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ಮಾಯಾಪಾಶದಿಂ ತೊಡರ್ಚಿ ತೃಣವಿಷಯವನು ಮೆಯಿಗೊಟ್ಟು ಸಂಸಾರ ವಿಷಯ ಜಲವನು ಮೋಹಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನ ದುರ್ವಾಸನಾ ಭಯವು ತಾಗುವದು. ತಾಗಿದಲ್ಲಿ ಆ ದೇಹವೆಂಬ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿರ್ದ ಕಾಲವ್ಯಾಘ್ರನು ಆವಾಗ ಬಂದು ಮುರಿದು ಹೋದೀತೋ ಎನಗೊಡೆಯನಾದ ಶ್ರೀಗುರು ಮೂರ್ತಿಯು ಆವಾಗ ಬಂದು ಈ ಮಾಯಾಪಾಶವನು ಬಿಡುಗಡೆಯ ಮಾಡಿ ತನ್ನತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಾನೋ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿಹನು ಆ ಜ್ಞಾನಕಲಾತ್ಮನು ಎಂಬುದೀಗ 'ಸಂಸಾರ ಸರ್ಪದಷ್ಟಾನಾಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಸಚರಾಚರಂ। ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾದಾಬ್ಜ ಸ್ಮರಣಂ ಪರಮೌಷಧಂ' ಎಂದು ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಂಸೃತಿಯೆಂಬ ಅವಿಚಾರಸರ್ಪ ವಿಚಾರಹೀನವಾದ ಪನ್ನಗನೆಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಅಂತು ಮಲ್ಲವೆ ಒಂದಾನೊಂದು ವಿಚಾರಸರ್ಪನು ತನ್ನ ಸೋಂಕಿದಲ್ಲಿ ತುಳಿದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕಚ್ಚುವದು. ಆ ವಿಚಾರ ಸರ್ಪನೇ ತನ್ನ ತಟ್ಟಿದೆ ಮುಟ್ಟಿದೆ ತುಳಿಯದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ನೆಗೆನೆಗೆದು ಬಂದು ಕಚ್ಚುವದು ಹಾಗೆ ಹೊನ್ನಾಗಬೇಕು, ಪೆಣ್ಣಾಗಬೇಕು, ಮಣ್ಣಾಗಬೇಕೆಂದು ದೆಸೆದೆಸೆ ತಿರುಗಿದರೂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗದು, ಒಲ್ಲೆನೆಂದು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಬಿಡುವಂತವರುಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಂದು ತೋರಿ ಕಾಡುತ್ತಿರ್ದ ಕಾರಣ, ಅದು ವಿಚಾರಹೀನವಾದ ಪನ್ನಗನು ಸರ್ವಗ್ರಾಸಗೊಂಡು ಸಮುಸ್ತಂಗವನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಇದನು ಈ ಮಾಯಾಪ್ರಪಂಚವನು ಒನ್ಮೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಕೃಪಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಪರಿಹರಿಸು ನಿರಹರಣವ ಮಾಡು. ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅವಿರಳ ಅಭಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಪಾದ ಐಶ್ವರ್ಯೋಪಲಕ್ಷಿತವಾದ ಚರಣಕಮಲ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದೊಳು ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಸಕ್ರಿಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮನ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಹಲವ ನೆನೆದು ಹಲವ ಭಾವಿಸಿ ಹಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವಂತ ಮಾನಸವು ಅಂತರ್ಗತ ಒದಗಿ ಮತ್ತೆ ಮುರಳಿ ಅವಿಕಲ್ಪ, ಸಂಕಲ್ಪ, ವಿಕಲ್ಪ ಹೀನವಾದ ಸಮರಸಾನಂದದೊಳಗೆ. ಅಂಗದ ಸುಖವೇ ಲಿಂಗದ ಸುಖ, ಲಿಂಗದ ಸುಖವೇ ಅಂಗದ ಸುಖವೆಂಬ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸದಲ್ಲಾದ ಸೌಖ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಹೆನೋ, ಅವಕಾಲಕ್ಕೆ ಇರುವೆನೋ, ಭವರಹಿತ ಜನ್ಮ

ಸಂಸಾರದ ಭವಣೆಯು ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರಕೃತಿ ಶಕ್ತಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಪರಶಕ್ತಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಐಸದ್ಗುರುವೇ ಎಲೆ ಶ್ರೀಗುರು ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಉಳಿಯುಮೇಶ್ವರ ಅನಂತ ತತ್ವ ಭುವನ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿಗಳು ಅಳಿದಳಿದು ಹೋಗುವಲ್ಲಿ ಉಳುಮೆ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಉಮೇಶ್ವರ ಪಾರ್ವತೀ ರಮಣನಾದಂಥ ಲಿಂಗವೇ, ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಳಯಕ್ಕಾಧಾರವಾದ ಪರಮ ಲಿಂಗವೇ. ಪಾಲಿಸು ರಕ್ಷಿಸು.

ಸೂತ್ರ— ಇಂತು "ಭವ ಸೂತ್ರ ಶಿವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ತಂತ್ರ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ನಿರ್ಣಯ" ಎಂದು ಸುರುಚಿರ ಪಿಂಡಾದಿ ಜ್ಞಾನ ಶೂನ್ಯಾಂತವಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆಯನು ಸೂಚಿಸಿ ಕೊಡುವಂತಹದೆ ಇಂತು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ದೆಶೆಯಿಂದೆ ಸಂಸಾರ ಸಂಸೃತಿಯು ಹೇಯಮಂ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯನು ನಿರಸನಮಂ ಮಾಡಿ 'ಇದಂ ನೇತಿ, ಇದಂ ನೇತಿ' ಎಂದು ತಿರಸ್ಕಾರವ ಮಾಡಿ ತನ್ನಿಜವ ತಾ ನೋಡಿಹೆನೆಂದಡೆ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಹೆನೆಂದರೆ ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವಾದ ವಸ್ತುವನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಹೆನೆಂದರೆ ಇದಿರಿಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಅಂತರಂಗದ ಜ್ಞಾನ ಗುರುವನೇ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ ಘನ ಗುರುವಾಗಿ ಅಭಿಮುಖಾಸ್ಪದವಾಗಿ ಮಡಿಗಿಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಕಾಣಬಾರದು, ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನು ನೋಡಬಾರದು. ಅವೆಂತೆಂದೊಡೆ ಅದು ಹೇಗಯ್ಯ ಎಂದು ವೀಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪರಾಗಿ ಒಪ್ಪಲ್ಪಟ್ಟ ಸದ್ಭಕ್ತ ಶರಣ ಜನಂಗಳು ಬೆಸಗೊಂಡು ಕೇಳಿದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿಗಳಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅನೌಪಚಾರದೇಶವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿಹರು. ತನ್ನ ಮುಖವ ತನ್ನ ವಕ್ತ್ರನನು ತಾ ನೋಡಿಹೆನೆಂಬವನು ತಾ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಹೆನೆಂಬವನು ಇದಿರ ಸಮ್ಮುಖವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿ ಕೈಪಿಡಿಯನು ಹಿಡಿದಲ್ಲದೆ ಗ್ರಹಿಸಿದಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಕಾಣೆನೆಂದು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನು ನೋಡೆನೆಂದು ಕನ್ನಡಿಯನು ಉಂಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂತೆ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಸು ವೀಸಾದಿಗಳನು ಕೊಟ್ಟು ಕನ್ನಡಿಯ ಕೈಪಿಡಿಯನು ಉಂಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೋಡುವವನಂತೆ ತನ್ನ ಕಂಡು ಕಲೆ ರೂಪು ವೇಷ ಲಾವಣ್ಯವನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವವನ ಹಾಗೆ ತನ್ನಿದಿರೆ ತನ್ನಿಷ್ಟದಿರಿಸಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮುಖವಾಗಿ ಗುರುವನುಂಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಂತರಂಗದ ಜ್ಞಾನ ಗುರುವನೆ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಗುರುವಾಗಿ ಅಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪಾವಸ್ಥೆಯ ನಾಡು

ತ್ತಿರಲು "ಗುರುದೇವೋ ಮಹಾದೇವೋ ಗುರುದೇವೋ ಸದಾಶಿವಃ ಗುರು ದೇವೋ ಪರಂ ನಾಸ್ತಿ ತಸ್ಮೈ ಶ್ರೀ ಗುರವೆ ನಮಃ" ಎಂದು ಗುರು ಸ್ತೋತ್ರವ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಪುರಸ್ಸರದಲ್ಲಿ ಗುರುಕರುಣ ಸ್ಥಲ ವಾದುದು. ಸ್ವಯಂ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆಚಾರ್ಯನು ವೇಧಾ ಮಂತ್ರ ಕ್ರಿಗಳಿಂದ ದಯನಮಾಡಿದಂತಾವೇ ಗುರುಕರುಣಸ್ಥಲ, ಅಂತಪ್ಪ ಗುರುಕರುಣಸ್ಥಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾಯಿತ್ತು.

---

(೪) ಗುರುಕರುಣಸ್ಥಲ.

ಮೂಲ— ನಾನಾ ಭವ ಭಯ ಸಂಸಾರದಜ್ಞಾನ ಜಡವ ಪರಿ ಹರಿಸಿ। ಜ್ಞಾನನುಗ್ರಹ ಜನ್ಮ ಜನಿತನನು ಮಾಡಿದುದೆನ್ನಯ ಕರುಣಾ.

ಟೀಕು—ನಾನಾ ಭವಭಯಸಂಸಾರದ ೪೪ ಲಕ್ಷ ಯೋನಿ ಮುಖ ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವ ಜನ್ಮ ಸಂಸಾರದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಭೀತಿಯ ದೇಹ ಸಂಸಾರವೆಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಅಂತು ಮಲ್ಲದೆ ದೂರ್ವಾ ಪಿಪೀಲಿಕಾ ಪಕ್ಷಿ "ಜಲಂತು ಜಲಜಂತುಭಿಃ ಚತುಃಸಮಾನವಾಪೆಹ। ಸಪ್ತಜನ್ಮ ಪ್ರ ಕೀರ್ತಿತಃ" ಎಂದು ೪ಳು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವ ಜನ್ಮ ಭೀತಿಯೊ ಡನೆ ಕೂಡಿದ ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣೆಂಬ ಸಂಸೃತಿಯು ಅಜ್ಞಾನ ಜಡವ ಪರಿಹರಿಸಿ ಮರವೆ ಜಾಡ್ಯವು ಮರವೆ ಜಾಡ್ಯವನು ತನುತ್ರಯಂ ಗಳು ಆ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ಪ್ರಕೃತಿಯನು ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಜ್ಞಾನಾನುಗ್ರಹ ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ತ್ರಿವಿಧಾನುಗ್ರಹದಿಂದೆ ಜನ್ಮ ಜನಿತನನು ಮಾಡಿದುದು. ಭವವಳಿದು ನಿರ್ಭವಾತ್ಮಕನು ಮಾಡಿದಂಥದು ಏನು ಎಂದರೆ ಎನ್ನಯ ಗುರು ಕರುಣ ಎನ್ನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶ್ರೀಗುರುನಾಥನ ಕೃಪೆಯು.

ಮೂಲ— ಕರ್ಮಜಾತ ಜನಿತೇಂದ್ರಿಯವ ದುಷ್ಕರ್ಮಂಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯವ ನಿರ್ಮೂಲನಂಗೆಯ್ದು ಶಿವಜ್ಞಾನದ ಮರ್ಮವ ತೋರಿದ ಗುರು ಶರಣು.

ಟೀಕು—ಕರ್ಮ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪವೆಂಬ ಕರ್ಮದ ಸಂಚಿತ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಆಗಾಮಿ ಎಂಬ ಕೃತ್ಯವು ಜಾತ ಜನಿತ ಶುಕ್ರ ಶೋಣಿತ ಆತ್ಮಸಂಗ ದಿಂದೆ ದೇಹವೆತ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದ ಇಂದ್ರಿಯದ ಜ್ಞಾನ

ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯದ ದುಃಕರ್ಮಂಗಳ ಕೆಟ್ಟಂತೆ ವಿಷಯ ಕೃತ್ಯಂಗಳ ಪೂರ್ವಾ ಶ್ರಯವ ಅವರ ಮೊದಲಾದರವೇನಯ್ಯಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಭವದಲ್ಲಿ ಗಮನ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಕಾಮ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಇವೀನೆ ಅವರ ಗುಣವು ನಿರ್ಮೂಲನಂಗೆಯ್ದು ಅವ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಮೂಲ ನಾಶವ ಮಾಡಿ ಅವ ಸಿನೆ ಬಂಜಿನೆಯಾಗಿ ಶಿವಜ್ಞಾನದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ ಮರ್ಮವ ತೋರಿದ ಭಾವಕ್ಕೆ ಗುರುವಾಗಿ ನೋಟಕ್ಕೆ ಜಂಗಮವಾಗಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರವಾಗಿ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಕೀಲ ವನು ಅರುಹಿ ಕೊಟ್ಟಂಥ ಗುರುಶರಣು ಅಂತಪ್ಪ ಶ್ರೀಗುರುಮೂರ್ತಿ ಗೊಂದು ವೇಳೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.

ಮೂಲ— ಕರಕಮಲವ ಶಿರದೊಳು ಕರುಣದೊಳಿಟ್ಟು ದುರಿತ ದುಷ್ಕೃತ ಲಿಪಿಯನೆ ತೊಡೆದು। ನರಜನ್ಮದ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯ ದೋಷವ ಪರಿಹರಿಸಿದುದೆನ್ನಯ ಗುರುಕರುಣ.

ಟೀಕು— ಕರಕಮಲವ ಆ ಶ್ರೀಗುರುಮೂರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಹಸ ಕಮಲವನು ಶಿರದೊಳು ಆ ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕರುಣದೊಳು ಕೃಪೆ ಯಿಂದೆ ಇಟ್ಟು ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕ ಹಸ್ತವಿನ್ಯಸ್ತ ಸದ್ಗುರುವೇ ಎಂದು ಆ ಶಿಷ್ಯನ ಕಾರಣತನು ತಮೋಗುಣ ರುದ್ರನ ಲಯೋಧರ್ಮ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಲ ಪುಷುಪ್ತಾವಸ್ಥೆಯನು ವೇಧಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದೆ ಅತ್ಮನ ವತನೆಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಚಿದಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ ಕಳೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ದುರಿತ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತವ್ಯಾಧಿಗಳ ದುಃ ಕೃತಪಾಪರೂಪವಾದ ಸುಕೃತವಲ್ಲದಿದ್ದಂಥ ಲಿಪಿಯನೆ ತೊಡೆದು 'ಆಯುಃ ಕರ್ಮಂ ಚ ವಿತ್ತಂ ಚ ವಿದ್ಯಾನಿಧನನೇವ ಚ ಪಂಚೈತಾನಿ ಲಿಖಿತಾನಿ ಗರ್ಭಸ್ಥಿತಸ್ಯ ದೇಹಿನಾಂ' ಎಂದು ಇ ತಕ ಪಂಚ ಲಿಖಿತಾವಿಗಳನೆ ಪಂಚಾ ಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರದಿಂದಟ್ಟಿಸಿ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು ಸತ್ವಗುಣ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದುರ್ಭೋಗ ಸ್ಥಿತಿ ಮಾಯಾ ಆ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯನು ಅನಹತ ಕರ್ಣದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವನುಪದೇಶಿಸಿ ಪ್ರಾಣನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಚಿತ್ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲಿಂ ಗವ ಕಳೆಯನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ನರಜನ್ಮದ ಮಾನವ ಭವದ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯ ದೋಷವ ಮೊದಲ ಜಾತ ವರ್ಣ ಕುಲ ಗೋತ್ರ ನಾಮ ಸೀಮೆಗಳಲ್ಲಿರ್ದು ಮಾಡುವ ಪಾಪವನು ಪರಿಹರಿಸಿದುದು ನಿರಪ

ರುಣವ ನೂಡಿದಂಥಾದ್ದು ಎನ್ನಯ ಗುರುಕರುಣ ಎನ್ನ ಸಂಬಂಧವಾ
ದಂಥ ಶ್ರೀಗುರುನಾಥನ ಕೃಪೆ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ವ
ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಅಶ್ರಯ ವಿಷಯಂಗಳು ದೋಷವ ಪಾಪವನು ಪರಿಹ
ರಿಸಿದುದು ಛೇದನವ ಮಾಡಿದಂತಾದುದು ಎನ್ನಯ ಗುರುಕರುಣ ಎನ್ನ
ಸಂಬಂಧವಾದಂಥ ಶ್ರೀಗುರುನಾಥನ ದಯವು.

ಮೂಲ— ಅಂಗದೊಳಗೆ ಲಿಂಗವನಿರಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗವ ಲಿಂಗಸ್ಥ
ಲವೆನಿಸಿ ಮಂಗಳ ಮಯ ಪರಮ ಜ್ಞಾನದ ನಿಜದಂಗವ ತೋರಿದ
ಗುರು ಶರಣು.

ಟೀಕು:— ಅಂಗದೊಳಗೆ ಆಚಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ
ವನು ಇರಿಸಿ ಸ್ಥಾಪ್ಯವ ಮಾಡಿ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ ಸ್ಥೂಲ
ತನು ರಜೋಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮನುತ್ಪತ್ತಿ ಆಣವ ಮಲ ಜಾಗ್ರಾವಸ್ಥೆಯನು
ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಮಾಣವ ಶೋಧಿಸಿ
ನವರತ್ನ ಪಂಚಲೋಹ ಮಂತ್ರ ತಗಡನು ನಿಕ್ಷೇಪವವಾಡಿ ಭೂಶು
ದ್ಧಿಯಾದ ನಂತರದೊಳ್ ಅಂತದರ ಮೇಲೆ ಆಚಾರ್ಯನ ಗರ್ದುಗೆಯಂ
ನಿರ್ಮಿಸಿ ವೃಷಭ ಮಲಗುವನಿತು ಭೂ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಂಗೆಯ್ದು ಪಂಚವ
ಸ್ತ್ರಗೆಯ ಬಣ್ಣದ ಶುಭ್ರ ವಸ್ತ್ರ ವರ್ಣದ ಪ್ರಭಾವಳಿ ತಳಿರು ಇಕ್ಷುದಂಡ
ರಂಭಾಸ್ತಂಭ ಝಲ್ಲರಿ ವಲ್ಲರಿ ಪುಷ್ಪ ರುದ್ರ ನೇತ್ರ ಮೂಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ
ದೀಕ್ಷಾಮಂಟಪವಂ ರಚಿಸಿ ಅಂತದರೊಳ್ ಪುನರಪಿಯಾಗಿ ಷಡುಸಮ್ಮಾ
ರ್ಜನಂಗೆಯ್ದು ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ರಚಿಸಿ ಕಲಶಚತುಷ್ಟಯವ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿ
ನೊಳಿರಿಸಿ ಬಳಿಕ ಗುರುಕಳಸ ಮಧ್ಯಸ್ಥಾಪನಂ ಮಾಡಿ ವಿಳಸ ವಸ್ತ್ರ
ಪಂಡರತ್ನ ಕನಕ ಪಂಚ ಪಲ್ಲವಗಳಿರಿಸಿ ನಾಲ್ವಾಚಾರ್ಯ ಸಹವಾಗಿ
ಗಣಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯಿಂದೆ ಅಂಗದ ವರ್ತನೆಯ ನಷ್ಟವ ಮಾಡಿ
ಆಚಾರಂಗ ಸ್ವರೂಪನೆಯ್ದಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದ ಕಳೆಯನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ
ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ಎಂಬುದೀಗ ಸರ್ವಾಂಗವ ತನುತ್ರಯ ಷಡಿಂದ್ರಿಯ
ಮೂವತ್ತಾರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತತ್ವಗಳೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗಸ್ಥಲವೆನಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧ ಷಡ್ವಿಧ
ನವವಿಧ ಮೂವತ್ತಾರು ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಲಿಂಗಸ್ಥಲವೆಂದೆ
ನಿಸಿ ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ ತ್ರಿವಿಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಷಡ್ವಿಧಾಂಗ
ದಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ೩೬ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ೩೬ ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಇನ್ನೂರುಹದಿ
ನಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಲಿಂಗಸ್ಥಲ ಪರಿಪೂರ್ಣಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪರಿ

ಹರನಾ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದಿರಿವಿತ್ತಿ ನಿಗೆಸುತಂ
ಒಳಹೊಕ್ಕು ಬರುತಿರಲು ನಾರಾಯಣಂ ಕಂಡು
ಇಳಿಪುವೇಂ ಪಾತ್ರೆಯನೆನುತ್ತಂ ಮನಂಗೊಂಡು
ತನ್ನ ಶಿರದರುಣಜಲಮುಂ ಪಾತ್ರೆಯೊಳ್ಕರೆಯೆ
ತನ್ನಿಂದ ನೂರ್ಮಡಿಸಿ ಪಾತ್ರೆ ಬೆಳದತಿ ಮೆರೆಯೆ
ಅಂಗದೋಳ್ವಾರವರತತಿಗೆರಗೆ ನೋಡುತಂ
ಅಂಗಜಹರಂ ಕರುಣದಿಂದೆ ಪಿಡಿದೆತ್ತುತಂ
ನಡೆದನೆಂದೀ ಪುರಾಣಂ ನೆರೆದು ಸಾರುತಿರೆ
ಒಡೆಯನೀಶ್ವರನೆಂದು ಸೊತರ್ವಿಡಿದು ತೋರುತಿರೆ
ಅದರಿಂದ ಪಂಪಾವಿರೂಪಾಕ್ಷನೇ ಘನಂ
ಮದನಹರನೆನ್ಮಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೇ ಘನಂ

ಮತ್ತಂ ವಿಚಾರಿಸೊಡೆ ಹರಿ ಸಹಸ್ರಾಬ್ಜದಿಂ
ದತ್ತಿತ್ತ ಜಲಿಸದರ್ಚಿಸುತಮಿರೆ ಸತ್ಯದಿಂ
ದೊಂದು ಹೂ ಕುಂದಿದಡೆ ತನ್ನ ನಯನಾಬ್ಜಮುಂ
ತಂದಿಕ್ಕಿ ಹೋದ ಹೂವಿಂಗೆ ಹೊಸ ಕಮಳಮುಂ
ಚಕ್ರಮುಂ ಹರನಿತ್ತನಂದಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ
ಚಕ್ರಧರನಾದನೀ ಭೂತಳಕೆ ಪೆಸರಾಗಿ
ಇಂತೆಮ್ಮ ಪಂಪಾ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೇ ಘನಂ
ಅಂತ್ಯಕಾಲದಿ ರುದ್ರಭೂಮಿಗೊಯ್ಯೆಂದೆಂಬ
ಭ್ರಾಂತೇಕೆ ರುದ್ರಗಣಂಗಳಿಗಿಕ್ಕಿ ಮುನ್ನೆಂಬ
ಪಿತೃಕೃತ್ಯದಲಿ ವಿಶ್ವೇದೇವ ಮೊದಲೆಂತೆಂಬ
ಪಿತೃತೃಪ್ತಿ ರುದ್ರವಾದದತ್ತಮೆಂತೆಂಬ
ಉಪನಯನ ವೈವಾಹಕಂ ನಂದಿಮುಖವೆಂಬ
ಸುಪಥವದು ಸರ್ವಕ್ಕೆ ಶಾಶ್ವತಂ ಶಿವನೆಂಬ
ಇಂತು ಸರ್ವೋರ್ವಿಯೊಳು ಶಿವ ಸನುಯವೇ ಘನಂ
ಇಂತು ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನ ಸಾವರ್ಣ್ಯವೇ ಘನಂ

ದೇವಾಲಯದೊಳು ಹರಿ ಪರಿವಾರವಾಗಿರ್ಪ
ನಾನಾರ್ಥದಿಂ ಹರನ ಕಿಂಕರಂ ತಾನಪ್ಪ
ಅವನಿಯೋಳ್ದಳಿ ದಿವ್ಯ ಉಳಿದ ದೇವರೊಳಿಲ್ಲ

ರಕ್ಷಿಸು ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಿಕ್ಷಿಸು ವಿರೂಪಾಕ್ಷ
ಲಾಲಿಸು ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಾಲಿಸು ವಿರೂಪಾಕ್ಷ
ದಯೆಗೆಯ್ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಭಯಹರ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ
ಜಯಜಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಜಯತು ಜಯ ನಮಸ್ತೇನ್ನಮಃ

ಕಂದಃ—

ಅವನ ಸತಿ ಜಗ ಪಾವನ।
ಅವನ ವಾಹನನಿ ಜಗವು ಜೀವಿಸುತಿರ್ಪುದು।
ಅವನ ಕಣ್ಣಿಂ ಕಾಂಬುದು।
ದೇವ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಗಲ್ಲದಿತರಗ್ರಂಟೀ।

ವೀರಭದ್ರ ದೇವರ ರಗಳೆ

ಕಂದಃ—

ಪಿರಿದುಂ ಬಗೆಯುವೆ ದಕ್ಷಾ
ಧ್ವರಮುಂ ನಿರ್ಧೂಮಧಾಮನುಂ ಮಾಡಿ ಸುಧಾ
ಕರಧರನ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ
ಚರಣನನ್ಯೈತಂದು ವೀರಭದ್ರಂಕಂಡಂ

ರಗಳೆ

ಶ್ರೀರಜತಗಿರಿಯೊಳುಪ್ಪವ ಸಭಾನಿಳಯದೊಳು
ಮಾರಾರಿ ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೊಪ್ಪದೊಳು
ಭೂತೇಶನಪ್ರತಿಮರೂಪನೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ದ
ನಾತನೊಡ್ಡೋಲಗವನೇನೆಂಬೆನೆಸೆದಿರ್ದ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಸರಸ್ವತಿಗಳಂದೊಸೆದು ಚಾಮರವಿಕ್ಕೆ
ಸುಕರದಿಂದ್ರಾಣಿ ಸಲಿದು ಸೀಗುರಿಯಿಕ್ಕೆ
ರಂಭೆಯೂರ್ವಶಿತಿಲೋತ್ತಮೆಯುಂದುಳೋಪೆಯರು
ಶಂಭುವಿನ ಕೆಲಬಲದೊಳುಪ್ಪವತಿನೀರೆಯರು
ತರದಿಂದೀ ವಾರವನಿತೆಯರ್ಕುಳ್ಳಿರಲು

ಶಿವಸಮಯನೇ ಶರಣು ಹರಸಮಯಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ
ಎಲ್ಲ ದೇವರ್ಗೆ ತಂತಮ್ಮ ಶಿರದೊಳು ಪೂಜೆ
ಇಲ್ಲಿ ಮದನಾರಿಗರರಿ ಲಿಂಗದೊಳು ಪೂಜೆ
ಇಂತುಂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೆ ದೇವರೊಳ್ ಘನಂ
ಎಂತುಂ ಮಹಾದೇವ ವೇದದೋಳ್ ಘನಂ

ಮಾತೆ ಪಾರ್ವತಿ ತಂದೆ ಶಿವನಲ್ಲದಿನ್ನಿಲ್ಲ
ಏತಕ್ಕೆ ಬರಿದೆ ಗಳಹಲ್ಬೇಡ ಮತ್ತಿಲ್ಲ
ಅದಕೆ ಕರುಪೆಲ್ಲರ್ಗೆ ಲಿಂಗಾಂಕಿತಂ ನೋಡ
ಅದಕೆ ಕುರುಹೆಲ್ಲರ್ಗೆ ಶಕ್ತ್ಯಾಯಂತಿಕಂ ನೋಡ
ಹಲವು ಮಾತೇಕೆ ವಶವೆ ಶಿವನುನ್ನತಂ
ಎಲೆಲೆ ವೇದಾಗಮಪ್ರತತಿಗತ್ಯುರ್ಜಿತಂ
ವೇದದೊಳು ಶಾಸ್ತ್ರದೊಳು ನಾದಮಯನೇ ಘನಂ
ವಾದದೊಳು ವಚನದೊಳು ವೇದಮಯನೇ ಘನಂ
ಆಗಮ ಪುರಾಣದೊಳು ನಾಗಕಟಕನೇ ಘನಂ
ಛಾಗದೊಳು ಚರಿತದೊಳು ಚಂದ್ರಧರನೇ ಘನಂ
ಮಂತ್ರದೊಳು ತಂತ್ರದೊಳು ಮಂತ್ರಮಯನೇ ಘನಂ
ಯಂತ್ರದೊಳು ಯಾಗದೊಳು ಸ್ವತಂತ್ರನೇ ಘನಂ
ಅಂತಿಂತುವೆಂತುವುಂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೆ ಘನಂ
ಕಂತುಹರನೆಮ್ಮಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೆ ಘನಂ

ಎಂದಿಂತು ಪೇಳ್ದಪೇಂ ಮಹಿಮಾವಲಂಬಮುಂ
ಇಂದುಧರ ನಿಮ್ಮ ಘನಸಂದೋಹಸಾಮರ್ಥ್ಯಮುಂ
ಹರಿ ಬೊಮ್ಮರರಸಿ ಕಾಣರು ದೇವ ಎನ್ನಳವೆ
ನೆರೆದ ವೇದಪ್ರಕರವರಿಯನೆನಲೆನ್ನಳವೆ
ಸ್ತುತಿಯಿಸುಪ ನೆವದಿಂದ ನಿಂದಿಸಿದನೆನಬೇಡ
ಮತಿಯು ಪವಣಿಂಗೆಯಾಂ ಮಹಿಮನೆಂದೆನಬೇಡ
ಅದಱೆನ್ನಯ ತಪ್ಪನೊಪ್ಪವಿಡುವುದು ತಂದೆ
ಅದಿಯು ಪುರಾತನರ ತೊತ್ತೆಂಬುದೆಲೆ ತಂದೆ
ದೇವ ದೇವರ ಗತಿಯೆ ದೇವ ದೇವರ ಮತಿಯೆ
ದೇವ ದೇವರ ಮತಿಯೆ ದೇವ ದೇವರ ಪತಿಯೆ

ಸುರನಾರಿಯರ್ಸಮುಚಿತಾಸನದೊಳೊಪ್ಪಿರಲು
ಕರಿವದನನುಂ ತಾರಕಾರಿಯುಂ ಬಂದಿರಲು
ಸರಸಿಜಭವಂ ಸರಸಿಜೋದರಂ ಬಂದಿರಲು
ಕೆಲಬಲದೊಳೊಪ್ಪದಿಂ ಅಮರಗಣನಾಯಕರು
ಫಲಿಗಳಪ್ರತಿಮರತಿರಥರುಗ್ರನಾಯಕರು
ಸಚರಾಚರವನಳವ ಮಾಡುವಾ ನಾಯಕರು
ಅಚಲರಭವರ್ತಮತನುಗೆ ಮುಖ್ಯರತಿಶಯರು
ಕಂತುಹರನಾಪ್ತಪರಿವಾರವೆಂದೆನಿಸಿರ್ಪ
ಸಂತತಂ ಪರನುಂಗೆ ಪರಮ ಬಂಧುಗಳಪ್ಪ
ನೆನೆವ ಮನವೀವ ಕೈವಿಡಿವ ಕೈದುಗಳಿನಿಪ
ತನಿನೇಹದಿಂ ನೆರೆವ ಕಡು ಬಾಕುಳಿಗಳಿನಿಪ
ಪುರವಂ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದೊಳ್ಸುಟ್ಟ ಶರಣರ್ಕೆಲರು
ಕರಭರೂಪಾಗಿ ತಲೆದಂದ ಶರಣರ್ಕೆಲರು
ಲೀಲೆಯಿಂ ಮನಸಿಜನನುರುಪಿದರ್ಕೆಲರಲ್ಲಿ
ಕಾಲನಂ ಕೋಪದಿಂ ಸುಟ್ಟವರ್ಕೆಲರಲ್ಲಿ
ಸಿಡಿಲ ಬಳಗವನೊಂದುಗೂಡಿ ಗಡಣಿಸಿದಂತೆ
ಮೃಡನತಿಬಲಂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಾದಂತೆ
ಕೆಲರೆ ಸಾಲೋಕ್ಯದರ್ಕೆಲರೆ ಸಾಮೀಪ್ಯದರ್
ಕೆಲರೆ ಸಾರೂಪ್ಯದರ್ಕೆಲರೆ ಸಾಯುಜ್ಯದಂ
ಹೊಗಳಲೆನ್ನಳವೆ ಗುರು ವಿರುಪಾಕ್ಷನಣುಗರಂ
ಒಗೆಗಗೋಚರವೆನಿಪ ಶಿವಲಿಂಗಸೊಬಗರಂ
ಇಂತೆಸೆವ ನಂದೀಶ್ವರಾದಿ ಗಣತತಿ ಬಂದು
ಕಂತುಹರನಿಕ್ಕೆಲದೊಳೆಸೆಯೆ ನಲವಿಂ ನಿಂದು
ಭೃಗುವು ದೂರ್ವಾಸದಧೀಚಿಕಶ್ಯಪರೆಂಬ
ಮಿಗೆ ಭಗೀರಥ ಜಹ್ನು ಜಮದಗ್ನಿ ಶುಕರೆಂಬ
ಜೈಮಿನಿವಶಿಷ್ಠಮಾರ್ಕಂಡೇಯರೆಂದೆಂಬ
ರೋಮಜನು ಜಾಬಾಲ ಗಾರ್ಗ್ಯ ಗೌತಮರೆಂಬ
ತರದಳೊಪ್ಪುವ ರಾಜರುಷಿ ದೇವರುಷಿಗಳಿಂ
ಪರಮ ಕಾರಣಿಕರೆನಿಪಾ ಬ್ರಹ್ಮರುಷಿಗಳಿಂ

ಸುರಪ ಶಿಖಿಯಮ ನೈಋತಾಪ್ಪತಿಗಳಿಂಬರಿಂ
ನರವಾಹನೀಶಾನರೆಂಬ ದಿಕ್ಪಾಲರಿಂ
ಇರೆ ಸುರರು ದನುಜ ವಿದ್ಯಾಧರರ ವೀಧಿಗಳು
ನೆರೆದ ಗಂಧರ್ವರ ಫಣೀಶ್ವರರ ಪಂಙ್ತಿಗಳು
ಮೆರೆಯಲಜಕೋಟಿ ಪಂಕಜನಾಭ ಕೋಟಿಗಳು
ತುರುಗಿ ರವಿಕೋಟಿಗಳು ಶೀತಾಂಶುಕೋಟಿಗಳು
ಎಸೆವುತಿರೆ ಸಾಲಿಟ್ಟ ಮುಕುಟಂಗಳೊಂದು ದೆಸೆ
ಒಸೆದೊಸೆದು ಕೈಮುಗಿವ ಯಕ್ಷತತಿಯೊಂದು ದೆಸೆ
ಕಿವಿಗುಡುನದೆಮಗೆಂಬ ನಾದಂಗಳೊಂದು ದೆಸೆ
ತವಕದಿಂ ತುತಿಯಿಸುವ ವೇದಂಗಳೊಂದು ದೆಸೆ
ಧರೆ ಜಲಂ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿ ವಾಯುವಾಕಾಶದಿಂ
ಖರಕಿರಣ ಹಿಮಕಿರಣ ಆತ್ಮಸಂತಾನದಿಂ
ಬೆಸವೇಳ್ದುದಂ ಬಯಸುವಣುಮಾದಿ ನಿಕರದಿಂ
ಬೆಸಸು ಬೆಸಸೆಮಗೆಂದೆಂಬ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೊತ್ತದಿಂ
ಪವಣಿಸುವಡರಿದೆನುತಿರ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂ
ತಮ ತಮಗೆ ಹೊಗಳುತೊಪ್ಪುವ ಪುರಾಣಂಗಳಿಂ
ಮೌನದಿಂ ನಿಂದಿರ್ಪ ತರ್ಕಸಂದೋಹದಿಂ
ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಸಕಲಾಗಮವ್ಯೂಹದಿಂ
ಹತ್ತಿ ಸಾರ್ದೋಲಗಿಪ ಜೆಲ್ವುಗಳ ವೊತ್ತದಿಂ
ಮುತ್ತಿ ಬಂದೋಲಗಿಪ ಸಂಪನ್ನಿಕಾಯದಿಂ
ತರತರಂಗೊಂಡಿರ್ಪ ಪುಣ್ಯ ಸಂತಾನದಿಂ
ನೆರೆನೆರೆದು ಬರುತಿರ್ಪ ಬಯಕೆಗಳ ವೊತ್ತದಿಂ
ನಲಿದು ಬಂದೋಲಗಿಪ ಸಕಲ ಸುಖನಿಕರದಿಂ
ಸಲೆ ಕೈಮುಗಯುತಿರ್ಪ ವೀರಗಣನಿವಹದಿಂ
ಕಡೆ ಕಡೆಯೊಳೋಲಗಿಪ ಜಸವೆಣ್ಗಳಿಕ್ಕೆಯಿಂ
ಬಿಡದೆ ತೋಳ್ಗಳನೋಲಗಿರ್ಪ ಜಯತತಿಗಳಿಂ
ಚರಣಮಂ ಪಿಡಿದಿರ್ಪ ಮಂಗಳದ ಪಂಙ್ತಿಯಿಂ
ಹರವರಿಯೊಳುರಿವ ತೇಜಂಗಳಕ್ಕೆಯಿಂ
ಕಡೆಗಂಗಳಂ ಬಯಸುತಿರ್ಪ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ

ಮೃಡನ ವರವಂ ಪಾರ್ದು ನಿಂದಿರ್ಪ ಭಾಗ್ಯದಿಂ
ಎನಗೆ ತನಗೆನುತಿರ್ಪ ಭೋಗಂಗಳೊಗ್ಗಿನಿಂ
ತನತನಗೆ ನಲಿವ ಗಣಪದವಿಗಳಗುರ್ವಿನಿಂ
ನಿರ್ವಿಕಾರದೊಳಿರ್ಪ ಶಾಂತಿಗಳ ಕೊರ್ವಿನಿಂ
ಶರ್ವನಂ ಬಯಸುತಿರುತಿರ್ಪ ಮುಂಗಳದಗುರ್ವಿನಿಂ
ಬೆಳಗನುಗುಳುತ್ತಿರ್ದ ಕಾಂತಿಗಳ ಬಳಗದಿಂ
ತಿಳಿಯಲೆಂದಿರ್ದಖಿಳ ವಿದ್ಯಾಸಮೂಹದಿಂ
ಸಾರಿ ಬಂದೋಲಗಿಸಲೆಂದಿರ್ದ ನೃತ್ಯದಿಂ
ಕಾರುಣ್ಯಮುಂ ಬಯಸಿ ನಿಂದಿರ್ದ ಸತ್ಯದಿಂ

ಇಂತು ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯದುನ್ನತವನೊಳಕೊಂಡ
ನಂತಂತೆ ಹೊಗಳಲಾರದ ಘನವನೊಳಕೊಂಡ
ವೆಂತೆಂತು ಉಪಮೆಗಗ್ಗಳವಾದುದಾಸ್ಥಾನ
ವಂತಂತೆ ಮೆರೆದುದು ವಿರೂಪಾಕ್ಷನಾಸ್ಥಾನ

ವಾ ಸಮಯದೊಳು ದಂಡಧರರೆಂಬ ಭಟರಲ್ಲಿ
ವಾಸವನೆ ನುಡಿ ಬೇಡ ಸಂತವಿರು ನೀನಿಲ್ಲಿ
ಕಾಯ್ವನುಡುಗಿಸಿ ಹೆರೆಸಾರ್ಕಾಲ ಕೌಣಪನೆ
ಸೈಪಿನೊಳಿರಬ್ಧಿಪತಿ ಸುಳಿಯದಿರ್ಮಾರುತನೆ
ತಿರಹುಗುಡು ಗಂಧರ್ವರಾಜ ಕಿನ್ನರಪತಿಗೆ
ಬರಿದೆ ಗಳಪದಿರುಎಲವೋ ಬೊಮ್ಮನಿನ್ನತಿಗೆ
ಬಿನ್ನವಿಸು ಮನ್ನಿಪೆಯ ವನಜಾಕ್ಷ ಕೈಮುಗಿದು
ನಿನ್ನ ಹೆಡೆಗಳನುಡುಗಿ ನಿಲ್ಲಹಿಪ ಹೆರೆ ತೆಗೆದು
ಕಳಕಳವಿದೇಕೆ ಮಾಣ್ಮಾಣು ಹೋ ಹೋ ಎನುತೆ
ಅಳವಲ್ಲ ಸಂತೈಸಬಾರದಾಹಾ ಎನುತೆ
ಇವನಾವ ಬೊಮ್ಮಾಂಡದಬ್ಜಜಂ ಹೇಳೆಂದು
ಇವನಾವ ಬೊವ್ಮಾಂಡದಬ್ಜೋದರನುಮೆಂದು
ಆವಾವ ಸ್ವರ್ಗಂಗಳಿಂದ್ರರ್ಕಳಿವರೆಂದು
ಆವಾವ ಲೋಕದವರೀ ಮಹಾ ನೃಪರೆಂದು

ಇಂತು ಪಡಿಯರ್ತವ್ಯೋಳ್ನುಡಿವ ಸಮಯದೊಳು
ಮುಂತೆ ತುಂಬುರನಾರದರ್ಮಧ್ಯ ರಂಗದೊಳು

ನವವೀಣೆಯುಂ ಬಹುಸುಗತಿ ಸುಸ್ವರಂಬಡೆಯೆ
ವಿವಿಧ ರಾಗಂಗಳನ್ನು ಶಕ್ತಿಗಳ್ತಡೆಯೆ
ಕೆಯ್ಯ ಮನವಾದ ತೆರದಿಂ ಬಾರಿಸುತ್ತಮಿರೆ
ಸುಯ್ಗಳಂ ಮುರಿದೋಲಗಂ ನಾಡೆ ಕೇಳುತಿರೆ
ಇಂತು ತುಂಬುರನಾರದರ್ವಿರೂಪಾಕ್ಷನಂ
ಸಂತಸದೊಳೋಲಾಡಿಸುತ್ತ ವಿಷಮಾಕ್ಷನಂ
ಕೇಳಿಸಿದ ನಂತರಂ ಕಿನ್ನರರ್ಸ್ವಿಗೂಡಿ
ಮೇಳೈಸುತಾರೈಸಿ ಸಭೆಗೆ ಹರುಷಂ ಮೂಡೆ
ಮನದೊಳಗೆ ಕಾಂತಿಯಂ ಸರಿಗೆದಿಗವಂದದಿಂ
ಕೊಸೆ ವಿಂಚಿನೋಳಶ್ಯಾಂತಿಲತೆ ಹುಟ್ಟಿದಂದದಿಂ
ಬೋಳೈಸಿ ರಾಗಂಗಳಂ ಕರೆವ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ
ಮೇಳೈಸಿ ನೆರೆದ ಸಭೆ ಕರುವಿಟ್ಟ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ
ಕವಿಯೊಡ್ಡಿ ಕೇಳುತಿರೆ ಚಿತ್ತಮುಂ ವಿಗೆ ಸಲಿಸಿ
ಕವಿಯ ಬಳಸಂದುವಿಂದ್ರಿಯಚಯಂ ತಲ್ಲಡಿಸಿ
ಸಭೆಯೊಂದೆ ಮನವಾದ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ ಕೇಳುತಿರೆ
ಅಭವನಂ ಸುಖದ ಮರಹಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೆರೆವುತಿರೆ
ಅಂತು ಮುನ್ನಿನ ಪರಿಯೊಳಿರ್ದುದಾ ದೇವಸಭೆ
ಅಂತಿರ್ದುದಾಗಳೆವೆ ಮಿಡುಕದಾ ಪರಮ ಸಭೆ
ಇಂತು ಸಭೆಯುಂ ಸುಖದ ಸೈವೆರಗಿನೊಳಗಿಟ್ಟು
ಸಂತಸದಿ ನಾಪರಸದೊಳ್ಚಿತ್ತಮುಂ ಸಲಿಸಿ
ರಾಗದಿಂ ಕಿನ್ನರರ್ವಾಡಿ ತಂದುಂ ಮೆರೆಯೆ
ರಾಗಂಗಳಂದಮ್ಮತನಾದಂಗಳಂ ಕರೆಯೆ
ತನತನಗೆಸೆವ ಮುಖ್ಯಮಾದಿ ಭೂಪಾಳಂಗ
ಳನು ರಾಗದೋದೆ ದೇಶಾಸ್ಪೆ ಪಲಮಂಜರಿಗ
ಳಾದಿಯಾಗಿರ್ದ ಬಹು ರಾಗಂಗಳಲ್ಲಲ್ಲಿ
ನಾದದಿಂ ಕೇಳಸೆ ಹರಂ ಸುಖದೊಳಿರಲಲ್ಲಿ
ನಾದದುನ್ಮತ್ತವಾದುದು ದೇವ ಸಭೆಯೆಲ್ಲ
ನಾದಮೂರ್ತಿ ಎನಿಸಿದನಂದು ಗಿರಿಜೆಯ ನಲ್ಲ
ಏನೆಂಬೆನೋಲಗಂ ಜೊವ್ಮಿನೊಳಗಿರ್ದಂತೆ

ಜೇನ ಸಂ ಮುಳಿಗೆ ನಾಡೆ ನಾಂದಿರ್ದಂತೆ
ರಾಗರಸಳೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿರ್ದುದೊಡ್ಡೋಲಗಂ
ರಾಗದಿಂದಿರ್ದನಭವಂ ಸುಖದ ಮೂಲಿಗಂ

ಇರಲಿತ್ತ ಹಂಸೆ ಚಕ್ರಂ ಸುಖದೊಳೊಲಿದಿರ್ಪ
ಸರಸಿಗೆ ಬಕಂ ನೋಡಲೆಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಬರ್ಪ
ತೆರದಿಂದೆ ಬಂದು ದಕ್ಷಂ ಸಭೆಯ ನಡುವೆ ನಿಲೆ
ಕರಿಗೊರಲನವನನೀಕ್ಷಿಸವೆ ಸುಖದಿಂದೆ ನಿಲೆ
ಮುರಿದು ಕೇಳುತ್ತವಿರೆ ಮುನ್ನಿಸನಳಿಯನೆಂದು
ಪೊರಮಟ್ಟನಲ್ಲಿಂದೆ ಮುಳಿದು ನಿಂದಿಸುತಂದು
ಪರಮಾಣು ಮೇರುವಿನ ಹೆಂಪಿಂಗೆ ಮುಳಿವಂತೆ
ಸರಸಿ ಸಾಗರದ ಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಳಿವಂತೆ
ತರಗೆಲೆ ದವಾನಲನ ಕಾಯ್ಪಿಂಗೆ ಮುಳಿವಂತೆ
ಗರುಕೆ ಕಲ್ಪದ್ರುಮದ ಸಂಪದಕೆ ಮುಳಿವಂತೆ
ಇರದೆ ಮಿಂಚುಂಬುಳು ದಿನೇಶಂಗೆ ಮುಳಿವಂತೆ
ಪುರಹರಂಗಕಟಕಟ ದಕ್ಷ ಮುಳಿಯುತ್ತಿಂತೆ
ಬರುತೆಂದನೆನ್ನನಪಮಾನಂಗೆಡಿಸಿದಂತವನ
ನಿರದೆ ಭಂಗಿಸುವೆ ನಾನೈದೆ ಹೆರೆಸೂಡಿದನ
ನೆಂದು ತನ್ನಾಶ್ರಮಕೆ ಗಳಗಳನೆ ನಡೆತಂದು
ನೊಂದು ನುಡಿದಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಂಗೆ ನೀನೊಂದು
ಯಾಗಮಂಟಪವನೆತ್ತಿಂದು ಪೇಳ್ವನಿತಕ್ಕೆ

ಬೆಗದಿಂ ನೆಗೆದುದಾಗಳೆ ಭೂಮಿವಳಿಯಕ್ಕೆ
ಭೂವಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು ಮಂಟಪಂ ನೋಡ
ಹೋಮಕುಂಡಂ ಸುಡುವ ಮುಳ್ಳೆಳ್ಳುಗಳ್ಕೊಡೆ
ನಡುವೆ ಯೂಪಸ್ತಂಭವಿಂಬಿನಿಂ ಪೆರೆವುತಿರೆ
ಕೊಡದಿಂದ ತಮ ತಮಗೆ ನವಘೃತವನಡುಕುತಿರೆ
ಕರೆಸಿದಂ ಪೆಣ್ಮಕ್ಕಳಳಿಯುಂದಿರಂ ಕೂಡೆ
ಬರಿಸಿದಂ ಹರಿಯಜಪುರಂದರರುಮಂ ಕೂಡೆ
ಧಿಗಧೀಶರಂ ತ್ರಿದಶರಂ ದಿವ್ಯ ಮುನಿಗಳಂ

ಸೊಡ್ಡಳ ಬಾಚರಸನ ವಚನಗಳು.

ಸೊಡ್ಡಳ ಬಾಚರಸನ ವಚನಗಳು.

೧ ಭಕ್ತಸ್ಥಲ.

(೧) ಒಂದು ಇಂದ್ರಿಯ ಮೊದಲಾದುದಕ್ಕೆ ಕಡೆ ಇಲ್ಲ. ಕುಂಜರನು ಸ್ಪರ್ಶನೇಂದ್ರಿಯದ ಬಲಿಸಂದು, ಘಣ ರಾಗರಸದಿಂದ, ಭ್ರಮರ ಸೌರಭ್ಯದಿಂದ, ಮತ್ಸ್ಯ ರುಚಿಯಿಂದ, ಪತಂಗ ರೂಪಿಂದ, ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನೊಂದು ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಬಂದುದನರಿಯೆಯಾ ? ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯದ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿವ ಮನುಜರ ಕೊಂದು ಕೂಗದೇ ಮಾಯೆ ದೇವರಾಯ ಸೊಡ್ಡಳ ನೋಡಿ ?

ಭಾವಃ— ವಚನಕಾರರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಬೋಧಿಸುವದುಂಟು. ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರನು ಆನೆ, ಸರ್ಪ, ಭ್ರಮರ, ಮೀನು, ಪಾತರಗಿತ್ತಿ ಇವುಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳ ಒಂದೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯದ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ನಾಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆಂಬದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಮನುಷ್ಯನು ಈ ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವದರಿಂದ ಅವನು ಕ್ಲೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಲು ತೀವ್ರ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಅರುಹಿದ್ದಾನೆ.

(೨) ಬಂಟತನವ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು, ಬಟ್ಟೆಯ ಬಡಿಯಬೇಕೆಂದು, ಕೊಟ್ಟುದ ಬೇಡಬೇಕೆಂದು, ಮುಂಜಾವದಲೇಳುವರು ಹಲಬರು. ಕೆಲಬರು ಆಹಾರವನುಣಬೇಕೆಂದು, ವ್ಯವಹಾರವ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು, ಆ ಹೆಣ್ಣ ತರಬೇಕೆಂದು, ಈ ಹೆಣ್ಣ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು, ಮುಂದು ಜಾವದ ಲೇಳುವರು ಹಲಬರು ಕೆಲಬರು. ತಂದೆ ಸೊಡ್ಡಳಂಗೆ ತೊತ್ತು ಸೇವೆಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಣ್ಣ ತೆರೆವುತ್ತಲೇಳುವರು ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೊಬ್ಬರು.

ಭಾವ.— ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಏಳುವಾಗ್ಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ವಚನಕಾರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

(೩) ಸಂಸಾರ ಹೇಯ, ಸೊಣಗಂಗೆ ಕಂಡವ ಜೆಲ್ಲುವ ತೆರನಂತೆ. ಸಂಸಾರಿಗೆ ಸಂಸಾರವ ಜೆಲ್ಲದೆ ತೋರುವನೇ ಶರಣ ಪಥಂಗಳ? ತೋರುವನೇ ಭಕ್ತಿಪಥಂಗಳ? ॥ಶ್ಲೋಕ॥ ಅಕೃತಂ ಕರ್ಣಪೂರಂ ಚ ಶ್ರುತಂ ಧರ್ಮಮರೋಚಕಂ ಎಂದುದಾಗಿ, ಸೊಡ್ಡಳದೇವ ತಾಸೊಲ್ಲದವರ ಭವದುಃಖ ಡೋಗಿಯಲುಡಿಸುವನು.

ಭಾವ.— ಸಂಸಾರವಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ಕದೆ ಇರುವದು ಮನುಷ್ಯನ ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿಯ ಬಲದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಅವನು ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದಕೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಲಾರನು.

(೪) ಹಂದಿಯಾಗದೆ, ಸೊಣಗನಾಗದೆ, ಮೃಗನಾಗದೆ, ಪಕ್ಷಿಯಾಗದೆ, ಕುರಿಯಾಗದೆ, ಕತ್ತೆಯಾಗದೆ, ಚಂದವಾಯಿತ್ತು, ಚಂದವಾಯಿತ್ತು. ಮಾನವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಚಂದವಾಯಿತ್ತು, ಚಂದವಾಯಿತ್ತು. ಚಂದವಾದ ದೇಹ ವಿಸ್ತಂದವಾಗದ ಮುನ್ನ ತಂದೆ ಸೊಡ್ಡಳಂಗೆ ಶರಣೆಂದು ಬದುಕಿದೆನಯ್ಯಾ.

ಭಾವಃ— ಮಾನವ ಜನ್ಮವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಇದು ನಾಶವಾಗದ ಮುನ್ನ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂದು ವಚನಕಾರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

(೫) ತನುವಿಕಾರ, ಮನವಿಕಾರ, ಜನನ ಸ್ಥಿತಿ ಮರಣ ಕಾರಣ. ಹೊನ್ನ ತೋರಿದೆ ಜಗದ ಕಣ್ಣ ಮೊದಲಿಂಗೆ. ಹೆಣ್ಣ ತೋರಿದೆ ಜಗದ ಕಣ್ಣ ಮೊದಲಿಂಗೆ. ಮಣ್ಣ ತೋರಿದೆ ಜಗದ ಕಣ್ಣ ಮೊದಲಿಂಗೆ. ತನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಸಂಸಾರಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿ, ನುಣ್ಣನೆ ಹೋದನು ದೇವರಾಯ ಸೊಡ್ಡಳಾ.

ಭಾವ.—ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬರುವ ತೊಂದರೆಗಳು ಅವನ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಅವನಲ್ಲಿರುವ ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ.

(೬) ಪಾಪಿ ನಾನೊಂದು ಪಾಪವ ಮಾಡಿದೆ. ಆ ಪಾಪವಿನಿಸಿತಿಸುತರಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಪಾಪವನೆ ಬಿತ್ತಿ, ಕೋಪವನಿ ಬೆಳೆದು, ಈ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ದಿನಂಗಳು ಆದವಲ್ಲಾ! ಎನಗಿನ್ನೇನ ಪರಿ ಹೇಳಾ ದೇವರಾಯ ಸೊಡ್ಡಳಾ?

ಭಾವ.—ಸಂಕಟಗಳು ಬಂದರೂ ಕೂಡ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವನ್ನು ತೊರೆಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಅವನನ್ನೇ ಶರಣ ಹೋಗತಕ್ಕದ್ದು.

(೭) ಅಣ್ಣೆನಂಬಣ್ಣಗಳ ಅಣ್ಣಿಸುವುದು ಹೊನ್ನು. ಅಣ್ಣೆನೆಂಬಣ್ಣಗಳ ಅಣ್ಣಿಸುವುದು ಹೆಣ್ಣು. ಅಣ್ಣೆನೆಂಬಣ್ಣಗಳ ಅಣ್ಣಿಸುವುದು ಮಣ್ಣು. ಹೊನ್ನ ಕಂಡ ಬಳಿಕ ಅಣ್ಣಾದಣ್ಣಗಳುಂಟೆ? ಹೆಣ್ಣು ಕಂಡ ಬಳಿಕ ಅಣ್ಣಾದಣ್ಣಗಳುಂಟೆ? ಮಣ್ಣ ಕಂಡಬಳಿಕ ಅಣ್ಣಾದಣ್ಣಗಳುಂಟೆ? ಹೆಣ್ಣು, ಹಿರಣ್ಯ, ಭೂಮಿ ಎಂಬ ಹುಡಿಯ ಜಗದ ಕಣ್ಣ ಮೇಲೆ ಹೊಯ್ದು ನಿನ್ನ ನೆನೆವುದಕ್ಕೆ ತೆರವುಗುಡದಿದೆಯಲಾ ಸೊಡ್ಡಳಗರಳಗಳಧರಾ.

ಭಾವಃ— ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು, ಮಣ್ಣು, ಹೊನ್ನು ಇವುಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವಿಕಾರ ಮಾಡುತ್ತವೆಂಬದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೊಳಗಾಗಬಾರದೆಂದು ವಚನಕಾರನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ.

(೮) ಭಕ್ತ ಭಕ್ತನೆಂದು ಯುಕ್ತಿಗೆಟ್ಟು ನುಡಿವಿರಿ. ಭಕ್ತಸ್ಥಲವೆಲ್ಲರಿಂಗೆಲ್ಲಿಯದೋ? ಹಾಗದಾಸೆ, ಹಣವಿನಾಸೆಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಭಕ್ತನೇ? ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣ ಅಭಿಮಾನ ವಂಚನೆಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಭಕ್ತನೇ? ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣು ಹಣೆದವಾಡದನ್ನಕ್ಕ ಭಕ್ತನೇ? ಭಕ್ತರಿಗೆ ನಾವು ಹೇಳಿದರೆ ದುಗುಡ ದುಮ್ಮಾನ. ನೀನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಾ ಪ್ರಳಯಕಾಲ ಸೊಡ್ಡಳಾ.

ಭಾವಃ— ಭಕ್ತನು ಅಶಾರಹಿತನಾಗಿರಬೇಕು.

(೯) ಜವನಿದ್ದಾನೆ. ಜವನ ಪಟ್ಟಣವಿದೆ. ನಾಮರ ಹೂಮರನಿದೆ. ತೋಮರನಿದೆ ನೋಡಯ್ಯಾ. ಅವ ಕಾರ್ಯವಾದದೂ ದೇವ ಕಾರ್ಯವ ಮಾಡುವುದು. ಪಾಪಕಾರ್ಯ ತಪ್ಪದು. ನೀನು ಕೆಡದೇಡ ಕಂಡಾ. ಬೇಗ ನಂಬಿ ಪೂಜಿಸು ಸೊಡ್ಡಳ ದೇವನ ಮರುಳೇ.

ಭಾವಃ— ಮರಣಕ್ಕೆ ಭೀತನಾಗಬಾರದು. ದೇವಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾಗುವನು. ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಅನೇಕವಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳಬೇಕು.

(೧೦) ಅರೆಬಿರುದ ನುಡಿವರು ಕೇಳಿರೇ! ಕೆರಳಿಕೆಯ ನುಡಿವರು. ನೆರೆದ ಮುಂದಿಯ ಕಂಡುಬ್ಬುವರು ಕೊಬ್ಬುವರು. ನಿರುತದ ಕಾಳಗವೆಂದಡೆ ಬಿರುದ ಬಿಗಾಡುವರು. ಅರಿಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ನೆರೆ ಭಕ್ತನೆಂದರೆ ಎಂತು ವೆಚ್ಚುವನಯ್ಯ ನಮ್ಮ ದೇವರಾಯ ಸೊಡ್ಡಳಾ?

ಭಾವಃ— ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿಕೆಯ ಭಕ್ತರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸಂಗಬಂದಲ್ಲಿ ಅವರು ಗಂಡಾಂತರಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರರು. ಇವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ.

(೧೧) ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಯನೊಲ್ಲೆ, ವಿಷ್ಣುಪದವಿಯನೊಲ್ಲೆ. ರುದ್ರಪದವಿಯನೊಲ್ಲೆ. ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳ ಪದವಿಯನೊಲ್ಲೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಒಡೆಯನಾದ ಶಿವನ ಪ್ರಮಥಗಣಂಗಳ ತಿಪ್ಪೆಯ ಮೇಲಣ ಹುಳುವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಪದವಿಯ ಕರುಣಿಸು ಮಹಾಮಹಿಮ ಸೊಡ್ಡಳಾ.

ಭಾವಃ— ಮನುಷ್ಯನು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಮೊದಲು ಸೇವಕನಾಗಿ ದುಡಿಯಲು ಸಿದ್ಧನಿರಬೇಕು. ಈ ವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಅವನು ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

(೧೨) ವಚನದ ರಚನೆಯ ನುಡಿವ ಬರುಬಾಯ ಭುಂಜಕರು ಭಕ್ತರಪ್ಪರೇ? ಮಾಡುವ ದಾಸೋಹ ಕೈಂಕರ್ಯವುಳ್ಳ ಭಕ್ತಂಗೆ ಅವ ಗುಣಂಗಳು ಹೊದ್ದಲಮ್ಮವಯ್ಯಾ! ಕಾಮಸಂಗವುಂ ಬಿಟ್ಟು, ಕ್ರೋಧದ ಕೆಚ್ಚು ಮುರಿದು, ಲೋಭಲಂಪಟವುಂ ಕೆದರಿ, ಮೋಹದ ಮುಳ್ಳಿನ ಮೊನೆಯು ಮೆಟ್ಟು, ಮದದಚ್ಚನಳಿದು, ಮತ್ಸರಸರ್ಪನ ಸಮತೆಯ ಗಾರುಡದಿಂದ ಗಾರುಪಡಿಸಿ, ಕರಣಾದಿ ಗುಣಂಗಳಿಚ್ಛೆಗೆ ಹರಿಯದೆ, ಇಪ್ಪ ಭಕ್ತನ ಕಾಯವೇ ಕೈಲಾಸವಯ್ಯಾ! ಮಾತಿಂಗೆ ಮಾತ ಕೊಟ್ಟು, ಕೆಲವಾಡಿ, ತಾನಾಡಿತ್ತೇ ನಿಜವೆಂಬ ವಾಗ್ಜಾಲರು ಭಕ್ತರಪ್ಪರೇ? ಅವರು ಪಜೀವಿಗಳು. ಹೇಮದಿಚ್ಛೆಗೆ ನುಡಿವ, ಕಾಮರತಿಗೆಳಸುವ, ಮೋಹದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ, ಕೋಪದುರಿಯ ಹೊದೆವ, ಮತ್ಸರಿಸಿ, ನರಕದಲ್ಲಿಳಿವವರು ಭಕ್ತರಪ್ಪರೇ? ಆದಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರು ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದರೇ? ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಅವ ಬಿಡದೊತ್ತಿ ತಲೆಯೆತ್ತಗುಡದೆ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣಾಭಿಮಾನದೊಡ್ಡುವಿಡಿದು, ನುಡಿಯುಡಗಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ

ದಾಸೋಹವುಂ ಮಾಡಿ ಡಿಂಗರಿಗರಾದರು. ಹೀಂಗಲ್ಲದೆ ಮಾತಿನ ಭಂಡದ ಹಸರವನಿಕ್ಕಿ ಮತ್ಸರಿಸಿ ಮುಕ್ತರಾದವರುಂಟೇ? ಇದು ಕಾರಣ ದಾಸೋಹ ಕುಳವನರಿಯದ ಕಲಕೇತಗೋಷ್ಠಿಯ ಭಂಡರನು ನಮ್ಮ ಮಹಾಮಹಿಮ ಸೊಡ್ಡಳನಿರಿದಿರಿದು ಸುಟ್ಟು ಕುರಿಯ ಬಸುರಲ್ಲಿಕ್ಕದೆ ಮಾಣ್ಬನೇ?

ಭಾವಃ— ದಾಸೋಹಭಾವದಿಂದಿರಬೇಕೆಂದು ವಚನಕಾರನು ಇಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಹೊನ್ನು, ಹೆಣ್ಣು, ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಇದರ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಹಾಗೆ ಹಿಂದಿನ ಶರಣರು ಆಚರಿಸಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಬಲೆಗೆ ಸಿಲ್ಕದೆ, ದಾಸೋಹಭಾವದಿಂದ ಇದ್ದರೆ, ಮನುಷ್ಯನು ಸುಖ ಕೊಂದುತ್ತಾನೆಂದು ವಚನಕಾರನ ಭಾವವು.

(೧೩) ಶಿವಾ ಎಂದು ಓದದವನ ಓದು ಗಿಳಿಯೋದು. ಶಿವ, ನಿಮ್ಮನಾರಾಧಿಸದವನ ಮನೆ ಕೆಮ್ಮನೆ. ಶಿವ ನಿಮ್ಮ ನೋಡದವನ ಕಣ್ಣು ಹೀಲಿಯ ಕಣ್ಣು. ಶಿವ ನಿಮ್ಮ ಹಾಡದವನ ಬಾಯಿ ಕನ್ನದ ಬಾಯಿ. ಶಿವ ನಿಮ್ಮ ಹೊಗಳದವನ ನಾಲಿಗೆ ಭವಿಯ ನಾಲಿಗೆ, ಬಚ್ಚಲ ತಂಪಿನ ಜೌಗಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಜಗುಣೆಯಯ್ಯಾ. ಶಿವ ನಿಮಗೆ ರಗದ ಕರ್ಮಿ ಶೂಲದ ಮೇಲಣ ಹೆಣನು. ಶಿವ ನಿಮ್ಮ ನೆನೆಯದವನ ದೇಹ ಸಂದೇಹ. ಶಿವ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತನಲ್ಲದವನ ಭೋಗವು, ವಿದ್ಯೆಯು, ಕುಲವು, ಶ್ರೀಯು, ಸಾಹಸವು, ಯಶಸ್ಸು, ವಿಸೂನದ ಮೇಲಣ ಶವದ ತೋರಿಕೆಯಯ್ಯಾ. ಅವನೇತಕ್ಕೆ ಬಾತೆ? ಇದು ಕಾರಣ ಭವರೋಗ ನರಕಕ್ಕಾರವೆ ಶರಣು ಹೊಕ್ಕೆನಯ್ಯಾ ಸೊಡ್ಡಳಾ.

ಭಾವ:— ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ವಚನಕಾರನು ಇಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ.

(೧೪) ಸಮುದ್ರ ಘನವೆಂಬೆನೇ? ಧರೆಯ ಮೇಲಡಗಿತ್ತು. ಆ ಧರೆ ಘನವೆಂಬೆನೇ? ಅನಂತನ ಫಣಾಮಣಿಯ ಮೇಲಡಗಿತ್ತು. ಅನಂತನು ಘನವೆಂಬೆನೇ? ದೇವಿಯರ ಅಂಗುಲಿಯ ಮುದ್ರೆಯಾಯಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಘನವೆಂಬೆನೇ? ದೇವಿಯರ ಘನವೆಂಬೆನೇ? ದೇವರ ಅರ್ಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದಳು. ಅಂತಹ ದೇವರ ಘನವೆಂಬೆನೇ? ನಮ್ಮ ಪುರಾತನರ ಅಟ್ಟುಗೆಲಸ

ಬಿಟ್ಟಗೆಲಸಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. ಇದು ಕಾರಣ ಮಹಾನುಭಾವನು ಸೊಡ್ಡಳನ ಸದ್ವೃತ್ತರಿಂದಧಿಕರಾರೂ ಇಲ್ಲ.

ಭಾವಃ— ನಿಜಭಕ್ತನಾದವನಿಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸ್ವತಂತ್ರನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಹ ಅವನನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಲಾರನು. ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ವಚನಕಾರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

(೧೫) ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದ ಅಂಗನೆಯನಪ್ಪಿದರೆ ಸುರಾಭಾಂಡವನಪ್ಪಿದಂತೆ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ. ಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿರ್ದು ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದ ಸತಿಯರ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಹ ಪರಿ ಎಂತೋ? ಲಿಂಗವುಳ್ಳಾತನು ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದ ತನುವಿನೊಡನೆ ಸಂಯೋಗವ ಮಾಡಿವಡೆ ಎಂತಕ್ಕು? ಹಾಲಗಡಿಗೆಯ ಹಂದಿ ಮುಟ್ಟಿದಂತಕ್ಕು. ಅದೆಂತೆಂದಡೆ— "ಲಿಂಗೇನ ಸಹ ದೇಹಶ್ಚ ಲಿಂಗಬಾಹ್ಯ ತು ಯಾ ಸತೀ। ಸಹಶಕ್ತಿಸಂಯೋಗೆ ಚ। ಕಿಂ ಫಲಂ ಕಿಂ ಶ್ರುತಂ ಭವೆತ್॥ ಕಿಂ ಭಾಂಡಂ ಕ್ಷೀರ ಭಾಂಡಾನಾಂ ಸೂಕರೈಸ್ಸಹ ವರ್ತತೆ॥" ಎಂದುದಾಗಿ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ಲಿಂಗಾರ್ಚಕರು, ಲಿಂಗೈಕ್ಯರು, ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದೆ ಭವಿಯಾಗಿದ್ದ ಸತಿಯರ ಅಲಿಂಗನ ಚುಂಬನಾದಿಗಳ ಮಾಡಿದಡೆ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯ ಉಂಟೆಂದು ಸಾಧಾರಣ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮಾಡಿದ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ನಿಷ್ಫಲ. ಶತಜನ್ಮ ಪರಿಯಂತರ ಹೊಲೆಯರ ಬಸುರಲಿಕ್ಕದೆ ಮಾಬನೇ ನಮ್ಮ ದೇವರಾಯ ಸೊಡ್ಡಳಾ?

ಭಾವಃ— ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದ ಸತಿಯರೊಡನೆ ಇರಕೂಡದೆಂದು ವಚನಕಾರನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

(೧೬) ಗಂಡನುಳ್ಳ ಹೆಂಡಿರ ಕಂಡು ಅಳುಪದಿರಾ ಮನವೇ. ಬಂದ ಬಸುರನು ಉಂಡವೊಲೆಯನು ಕಂಡು ಮರುಗದಿರಾ ಮನವೇ. ಉದ್ದಂಡತನದಲಿ ನಡೆದ ಭಂಡರನು ಹುಳುಗೊಂಡದಲ್ಲಿಕ್ಕದೆ ಬಿಡುವನೇ ನಮ್ಮ ದೇವರಾಯಸೊಡ್ಡಳಾ?

ಭಾವಃ— ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ವಚನಕಾರನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಯಾವುದರಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗುವವು ಲಯವಾಗುವ ಈ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಗಳು, ಶಕ್ತಿಗಳು, ತತ್ವಗಳು, ಭಕ್ತಿಗಳು, ಲಿಂಗಗಳು, ಅಂಗಗಳು, ಕಲೆಗಳು, ನಾದಗಳು, ಮಹಾಭೂತಗಳು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಇವೆ. ನಿವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆಗ ಯಾವವು ಸ್ಥೂಲರೂಪವಾಗಿವೆಯೋ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗುತ್ತ ಅಡಗುತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲಯನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇದು ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಗಳು, ಅಂಗಗಳು, ಶಕ್ತಿಗಳು, ಕಲೆಗಳು, ಮಹಾ ಭೂತಗಳು, ಪ್ರಣವಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮರುಗಳು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವು ಸಹ ಪ್ರಣವೇಣ ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗುವವು.

(೧೫) ಸಕೀಲಗಳು:— ಸ್ಥಲಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಯಾವುದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತಕ್ಕದ್ದೋ ಅದು ಸಕೀಲವೆನಿಸುವದು. ಸಕೀಲಗಳು ಅನೇಕವಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಲಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಹೇಗೆ ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಲು ಒಂದು ಕೀಲವು ಸಹಾಯಕಾರಿಯೋ ಹಾಗೆ ಈ ಸಕೀಲಗಳು ಸ್ಥಳಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಹಾಯಕಾರಿಗಳು. ಸಕೀಲಗಳು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಷಡ್ವಿಧಸಕೀಲಗಳು, ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲಗಳು, ೧೦೮ವಿಧ ಸಕೀಲಗಳು. ೨೧೬ ಸಕೀಲಗಳು ಮಹತ್ವವಾದವುಗಳು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆರಂಭದ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಆರು ವಿಧ ಸಕೀಲಗಳು ಸಾಕು. ಮುಂದೆ ಅವನಿಗೆ ಎಂಟು ವಿಧ ಸಕೀಲಗಳು ಬೇಕು. ಅವು ಜಕ್ಕ, ಅಂಗ, ಲಿಂಗ, ಶಕ್ತಿ, ಹಸ್ತ, ಮುಖ ಪದಾರ್ಥ ಪ್ರಸಾದ ಇವುಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅವನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಸ್ಥಳಗಳ ಸಂಬಂಧವಿರತಕ್ಕದ್ದೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಹಾಗೆ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯುಂಟಾಗಲು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ೧೮ರಂತೆ ಆರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೦೮ ವಿಷಯಗಳು ಬೇಕಾಗುವವು. ಇವುಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅವನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಇವು ಆಗ ಆಕೃತಿ, ಪ್ರಣವ,

ಚಕ್ರ, ಅಂಗ, ವರ್ಣ, ತತ್ವ, ಹಸ್ತ, ಲಿಂಗ, ಮುಖ, ಶಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿ, ಪದಾರ್ಥ, ಪ್ರಸಾದ, ಕಲೆ, ನಾದಾಖ್ಯ, ಲಕ್ಷಣ, ಸಂಜ್ಞೆ ವೇದ ಇವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಇವುಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ೫೬ರಂತೆ ಒಟ್ಟು ೨೧೬ ಆಗುವವು. ಈ ೨೧೬ರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧ ವಿಚಾರಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ೨೪ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, ಒಟ್ಟು ೨೧೬ ವಿಧ ಸಕೀಲಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದುಂಟು. ಈ ೨೧೬ ಸಕೀಲಗಳು ಯೌಗಿಕ ಸ್ವರೂಪದವಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ೯ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ೬ ಷಟ್‌ಚಕ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮೇಲಿನ ೩ ಚಕ್ರಗಳು ಹೀಗೆ ೯ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ೯ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸಕೀಲಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಭಕ್ತನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವರ್ತಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇದು ಸಕೀಲ ಜ್ಞಾನವು.

(೯೬) ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಃ— ಇವು ೧೦೧ ಸ್ಥಲಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳು ೪೪ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು ೫೭ ಹೀಗೆ ೧೦೧ ಇವೆ. ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನು ಯಾವ ರೀತಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂಬುದರ ವಿವರಣೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗುವವೆಂಬದನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಿದ ವಿವರಣೆಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ ಐಕ್ಯ ಎಂದು ಆರು ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಪುನಃ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಭಾಗಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಸ್ಥಲಗಳು ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭಕ್ತ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೧೫, ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೯, ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೭, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೫, ಶರಣ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೪, ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ೪ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೪೪ ಸ್ಥಲಗಳಿವೆ.

ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗ ಎಂದು ಮುಖ್ಯ ಆರು ವಿಭಾ

ಗಗಳಿವೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಅವು ಹೇಗಂದರೆ, ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ೯, ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ೯, ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ೯, ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ೧೨, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ೯, ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ೯ ಹೀಗೆ ೫೭ ಸ್ಥಲಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ.

(೯೭) ಏಕೋತ್ತರ ಭಕ್ತಸ್ಥಲಃ— ಇವು ೧೫ ಇವೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆಃ- ಪಿಂಡಸ್ಥಲ, ಪಿಂಡಜ್ಞಾನಸ್ಥಲ, ಸಂಸಾರಹೇಯಸ್ಥಲ, ಗುರುಕರುಣಸ್ಥಲ, ಲಿಂಗಧಾರಣಸ್ಥಲ, ವಿಭೂತಿ ಸ್ಥಲ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಸ್ಥಲ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಸ್ಥಲ, ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲ, ಉಭಯಸ್ಥಲ, ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತು ಸ್ಥಲ, ಚತುರ್ವಿಧಸಾಮಾಯ ಸ್ಥಲ, ಎಂದಿರುತ್ತವೆ.

(ಅ) ಪಿಂಡಸ್ಥಲಃ— ಬೀಜದೊಳಗಿನ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ನಿರಾಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪ್ರಕಟವಾಗದೆ ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪಿಂಡಸ್ಥಲವು.

(ಆ) ಪಿಂಡಜ್ಞಾನಸ್ಥಲಃ— ನಿರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಗೊಳ್ಳದೆ ಇರುವಾಗ್ಗೆ, ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ತೋರಬೇಕೆಂಬ ಜ್ಞಾನವು ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಲು ಅದು ಪಿಂಡಜ್ಞಾನಸ್ಥಲವು.

(ಇ) ಉಭಯಸ್ಥಲಃ— ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದೇಹ ಪ್ರಾಣಗಳೆರಡು ಇವೆ. ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸುವದು ಉಭಯಸ್ಥಲ. ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವು ಆಚಾರದ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಜಂಗಮ ಸಂಬಂಧವು ಅನುಭಾವದ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗುವವು.

(ಈ) ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತು ಸ್ಥಲಃ- ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಗುರು, ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ, ಆರಿವಿನಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ, ಹೀಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುವದು ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತು ಸ್ಥಲ.

(ಉ) ಚತುರ್ವಿಧ ಸಾರಾಯಸ್ಥಲಃ— ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ಪ್ರಸಾದ ಇವು ನಾಲ್ಕು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೇ ಚತುರ್ವಿಧಸಾರಾಯ ಸ್ಥಲವು. ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರುಭಕ್ತಿ, ಮನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿ, ಆರಿವಿನಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಭಕ್ತಿ, ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಭಕ್ತಿ ಇವುಗಳು ಇರತಕ್ಕದ್ದು.

(ಊ) ಉಪಾಧಿ ಮಾಟಸ್ಥಲಃ- ಸಕಲರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಉಪಾಧಿಮಾಟಸ್ಥಲವು

(ಎ) ನಿರುಪಾಧಿ ಮಾಟಸ್ಥಲಃ – ಯಾವ ಬಗೆಯ ಉದ್ದೇಶವಿರದೆ ಕೇವಲ ದಾಸೋಹಧಾವದಿಂದ ಮಾಡುವದು ನಿರುಪಾಧಿ ಮಾಟಸ್ಥಲವು.

(ಐ) ಸಹಜ ಮಾಟಸ್ಥಲಃ— ಸಾಮರಸ್ಯಭಾವದಿಂದ ಮಾಡುವದು ಸಹಜ ಮಾಟಸ್ಥಲವು. ಇಲ್ಲಿ ತಾನು, ತಾನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆ, ಮತ್ತು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬ ವಸ್ತು, ಇವುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಾಮರಸ್ಯ ಭಾವವು ಉಂಟಾಗಬೇಕು.

(೯೪) ಏಕೋತ್ತರ ಮಹೇಶಸ್ಥಲಃ— ಇವು ೯ ಇವೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ, ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ, ಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠಾಸ್ಥಲ, ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯ ನಿರಸನ ಸ್ಥಲ, ವಾಗದ್ವೈತ ನಿರಸನಸ್ಥಲ, ಆಹ್ವಾನ ನಿರಸನಸ್ಥಲ, ಅಷ್ಟ ತನುಮೂರ್ತಿ ನಿರಸನಸ್ಥಲ, ಸರ್ವಗತ ನಿರಸನಸ್ಥಲ, ಶಿವಜಗನ್ಮಯ ಸ್ಥಲ, ಭಕ್ತದೇಹಿಕಲಿಂಗಸ್ಥಲ, ಎಂದಿರುತ್ತವೆ.

(ಅ) ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯ ನಿರಸನಸ್ಥಲಃ— ಲಿಂಗಧಾರಣವಾದ ಬಳಿಕ ಲಿಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದವನ್ನು ಎಣಿಸದಿರುವದು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯ ನಿರಸನಸ್ಥಲ.

(ಅ) ವಾಗದ್ವೈತನಿರಸನಸ್ಥಲಃ— ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತ ಭಾವನದಿಂದ ಅಡಚಿಸದೆ ಇರುವದು ವಾಗದ್ವೈತ ನಿರಸನಸ್ಥಲವು. ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೈತವಿದೆ. ದ್ವೈತವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸಮರಸಾಚರಣೆಯುಳ್ಳದ್ದು.

(ಇ) ಆಹ್ವಾನ ನಿರಸನಸ್ಥಲಃ— ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳು ಸಮರಸಾಚಾರವುಳ್ಳವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನ ವಿಸರ್ಜನೆಗಳಿಲ್ಲ. ಇದು ಆಹ್ವಾನ ನಿರಸನಸ್ಥಲ.

(ಈ) ಅಷ್ಟತನುಮೂರ್ತಿನಿರಸನಸ್ಥಲಃ— ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಆತ್ಮ ಇವು ಅಷ್ಟ ತನುಮೂರ್ತಿಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆರನ್ನೂ ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸದೆ ಇರುವದು ಅಷ್ಟ ತನುಮೂರ್ತಿನಿರಸನಸ್ಥಲ.

(ಉ) ಸರ್ವಗತ ನಿರಸನಸ್ಥಲಃ – ದೃಶ್ಯವಾಗಿರುವ ಜಗತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು ಸರ್ವಗತ ನಿರಸನಸ್ಥಲ.

(ಊ) ಶಿವಜಗನ್ಮಯಸ್ಥಲಃ – ಪರಮಾತ್ಮನು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು ಶಿವಜಗನ್ಮಯ ಸ್ಥಲ.

(ಎ) ಭಕ್ತದೇಹಿಕ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಃ— ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಳ್ಳೆಯುದರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ವರ್ತಿಸುವದು ಭಕ್ತದೇಹಿಕಲಿಂಗಸ್ಥಲ.

(೯೯) ಏಕೋತ್ತರ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲಃ— ಇವು ಆರು ಇವೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:- ಗುರು ಮಹಾತ್ಮೆಸ್ಥಲ, ಲಿಂಗ ಮಹಾತ್ಮೆಸ್ಥಲ, ಜಂಗಮ ಮಹಾತ್ಮೆಸ್ಥಲ, ಭಕ್ತ ಮಹಾತ್ಮೆಸ್ಥಲ, ಶರಣ ಮಹಾತ್ಮೆಸ್ಥಲ, ಪ್ರಸಾದ ಮಹಾತ್ಮೆಸ್ಥಲ ಎಂದು ಇವೆ. ಆಚರಣೆ, ಮನಸ್ಸು, ಅರಿವು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಸದ್ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಪರಮಾನಂದದಲಿದ್ದು ಅರ್ಪಣ ಭಾವಯುಕ್ತನಾಗಿ ಆಚರಿಸುವದು ಈ ಸ್ಥಲದ ಮತ್ತು ಅದರ ಉಪಭಾಗಗಳ ಲಕ್ಷಣವು.

(೧೦೦) ಏಕೋತ್ತರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲಃ— ಇವು ೫ ಇವೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ— ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಸ್ಥಲ, ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಲ, ಲಿಂಗನಿಜ ಸ್ಥಲ ಮತ್ತು ಅಂಗಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

(ಅ) ಲಿಂಗನಿಜಸ್ಥಲ— ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ದೃಢಪಡಲು ಅದು ಮನೋಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದು. ಅದೇ ಲಿಂಗನಿಜಸ್ಥಲ.

(ಅ) ಅಂಗಲಿಂಗಸ್ಥಲ— ಲಿಂಗವು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲು ಅವನ ಸರ್ವಾಂಗವು ಮತ್ತು ಅವನ ಕರಣಗಳು ಲಿಂಗಮಯವಾಗುವವು. ಇದು ಅಂಗಲಿಂಗಸ್ಥಲವು. ಇಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತವಾದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಆನಂದವಿದೆ.

(೧೦೧) ಏಕೋತ್ತರ ಶರಣಸ್ಥಲ— ಇವು ನಾಲ್ಕು ಇವೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ— ಶರಣಸ್ಥಲ, ತಾಮಸನಿರಸನಸ್ಥಲ, ನಿರ್ದೇಶಸ್ಥಲ, ಶೀಲಸಂಪಾದನೆಯ ಸ್ಥಲ.

(ಅ) ತಾಮಸ ನಿರಸನಸ್ಥಲ— ತಾಮಸಭಾವದಿಂದಲೂ ಅಹಂಕಾರದಿಂದಲೂ ವರ್ತಿಸದೆ ಇರುವದು ತಾಮಸನಿರಸನಸ್ಥಲ.

(ಅ) ನಿರ್ದೇಶಸ್ಥಲ— ನಿಜವನರಿದು ಸಂಶಯ ರಹಿತನಾಗಿ, ಸುಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವದು ನಿರ್ದೇಶಸ್ಥಲ.

(ಇ) ಶೀಲಸಂಪಾದನೆಯ ಸ್ಥಲ— ಆಚಾರದ ಅತಿರೇಕಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸುವದು ಶೀಲಸಂಪಾದನೆಯ ಸ್ಥಲ.

(೧೦೨) ಏಕೋತ್ತರ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ— ಇವು ನಾಲ್ಕು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ, ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತುಸ್ಥಲ, ಏಕಭಾಜನಸ್ಥಲ ಮತ್ತು ಸಹಭೋಜನ ಸ್ಥಲ, ಎಂದು ಇವೆ.

(ಅ) ಏಕಭಾಜನಸ್ಥಲ— ಲಿಂಗವೂ ತಾನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸಾಮರಸ್ಯತ್ವದಿಂದ ಆಚರಿಸುವದು ಏಕಭಾಜನ ಸ್ಥಲವು.

(ಆ) ಸಹಭೋಜನಸ್ಥಲ— ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ತಾನು ಭೋಗಿಸುವದನ್ನೆಲ್ಲ ಅರ್ಪಿಸಿ ಸಮಭೋಗಿಯಾಗಿರುವದು ಸಹಭೋಜನಸ್ಥಲ.

(೧೦೩) ಏಕೋತ್ತರ ಆಚಾರಲಿಂಗಸ್ಥಲ— ಇದರಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಭೇದಗಳಿವೆ. ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಾಗುರು, ಶಿಕ್ಷಾಗುರು, ಜ್ಞಾನಗುರು ಎಂದು, ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗ. ಜ್ಞಾನಲಿಂಗ ಎಂದು, ಮತ್ತು ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯ, ಚರ, ಪರ ಎಂದು ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೯ ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ.

(ಅ) ಗುರುಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ— ಇವು ದೀಕ್ಷಾಗುರು, ಶಿಕ್ಷಾಗುರು, ಜ್ಞಾನಗುರು ಎಂದು ಇವೆ. ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಾಗುರುವು. ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಾಗುರುವು. ಮುಂದೆ ಅದನ್ನು ಮನನವಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಗುರುವು.

(ಆ) ಶಿವಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ— ಇವು ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗ, ಜ್ಞಾನಲಿಂಗ ಎಂದು ಇವೆ. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸತ್‌ಕೃತ್ಯಗಳು ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ. ಅವು ಮುಂದೆ ಭಾವಭರಿತವಾದಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗ. ಭಾವಭರಿತನಾಗಿ ಜ್ಞಾನವಳವಡಲು ಜ್ಞಾನಲಿಂಗ.

(ಇ) ಜಂಗಮಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ— ಇವು ಸ್ವಯ, ಚರ, ಪರ ಎಂದು ಇವೆ. ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳು ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಉಳಿದರೆ

ಸ್ವಯವು. ಅವು ಭಕ್ತಿ ಕಾರಣವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಲ್ಲಿ ಚರವು. ಹೀಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿ ಚಿದಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಬೆರೆದಲ್ಲಿ ಅದು ಪರವು. ಇದು ಜಂಗಮದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯು.

ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಾಧಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗುವವು. ಇದು ಆಚಾರಲಿಂಗದ ಪೂರ್ಣತೆಯು.

(೧೦೪) ಏಕೋತ್ತರ ಗುರುಲಿಂಗಸ್ಥಲ— ಇದರಲ್ಲಿ ಆಗಮಲಿಂಗ, ಕಾಯಲಿಂಗ, ಆಚಾರಲಿಂಗ ಎಂಬ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಆಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಗಮ, ಭಾವಾಗಮ, ಜ್ಞಾನಾಗಮ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಕಾಯಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಕಾಯ, ಅಕಾಯ, ಪರಕಾಯ ವೆಂಬ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಚಾರ, ಭಾವಾಚಾರ ಜ್ಞಾನಾಚಾರ ಎಂದು ವಿಭೇದಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೯ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಗಳಿವೆ.

(ಅ) ಆಗಮಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ— ಇವು ಕ್ರಿಯಾಗಮ, ಭಾವಾಗಮ, ಜ್ಞಾನಾಗಮ ಎಂದು ಇವೆ. ಸತ್‌ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಕ್ರಿಯಾಗಮವು. ಸತ್‌ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ನಿಬ್ಬೆರಿಸಿದರೆ, ಅದು ಭಾವಾಗಮವು. ಲಿಂಗದ ಮಹಾಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವದೇ ಜ್ಞಾನಾಗಮವು.

(ಬ) ಕಾಯಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ— ಇವು ಸಕಾಯ, ಅಕಾಯ, ಪರಕಾಯವೆಂದು ಇವೆ. ಸ್ಥೂಲಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಲಿಂಗದೊಡನೆ ಬೆರಿಸಿ ವರ್ತಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸಕಾಯವು. ಇಂಥ ಲಿಂಗ ಕಾಯದಿಂದ ನಿರ್ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಲು ಅದು ಅಕಾಯವು. ದೇಹದ ನಿರ್ದೇಹ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಹ ದಾಟಿದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಕಾಯನೂ ಅಲ್ಲ, ಅಕಾಯನೂ ಅಲ್ಲ. ಅವನು ಪರಕಾಯನು.

(ಕ) ಆಚಾರಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ— ಇವು ಧರ್ಮಾಚಾರ, ಭಾವಾಚಾರ, ಜ್ಞಾನಾಚಾರ ಎಂದು ಇವೆ. ನೀತಿಯಂತೆ ನಡೆಯುವದು ಧರ್ಮಾಚಾರವು. ನೀತಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೃಢಪಟ್ಟಲ್ಲಿ ಭಾವಾಚಾರವು. ಹೀಗೆ ದೃಢಪಟ್ಟು ಮಹಾಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಜ್ಞಾನಾ

ಚಾರವು. ಇವು ಗುರುಲಿಂಗದ ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯ ಮೂರು ತರಗ ಗಳು.

ಹೀಗೆ ಅಗಮುಲಿಂಗ, ಕಾಯಲಿಂಗ, ಆಚಾರಲಿಂಗ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಗುರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗುವವು. ಇದು ಗುರು ಲಿಂಗದ ಪೂರ್ಣತೆಯು.

(೧೦೫) ಏಕೋತ್ತರ ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಲಃ— ಇದರಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹ ಲಿಂಗ, ಅರ್ಪಿತಲಿಂಗ. ಮತ್ತು ತನುಗುಣಲಿಂಗ ಎಂದು ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಯಾನುಗ್ರಹ, ಇಂದ್ರಿಯಾನುಗ್ರಹ, ಪ್ರಾಣಾನುಗ್ರಹ ಎಂತಲೂ ಅರ್ಪಿತ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಯಾರ್ಪಿತ, ಕರಣಾರ್ಪಿತ, ಭಾವಾರ್ಪಿತಗಳೆಂತಲೂ ತನುಗುಣಲಿಂಗ ದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯ. ಶುಶ್ರೂಷಾ, ಸೇವ್ಯ ಎಂತಲೂ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೯ ಭಾಗ ಗಳಿವೆ.

(ಅ) ಅನುಗ್ರಹಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧಃ- ಇವು ಕಾಯಾನುಗ್ರಹ, ಇಂದ್ರಿ ಯಾನುಗ್ರಹ, ಪ್ರಾಣಾನುಗ್ರಹ ಎಂದು ಇವೆ. ಅನುಗ್ರಹವು ಕಾಯವನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸುವದು. ಇಲ್ಲಿ ಅಂಗ ವಿಕಾರಗಳು ದೂರಾಗುವವು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸುವದು ಇಂದ್ರಿಯಾನುಗ್ರಹವು. ಇದರಿಂದ ಲಿಂಗ ಚೈತನ್ಯವು ಒದಗುವದು. ಅಂಗವನ್ನು ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸುವದು ಪ್ರಾಣಾನುಗ್ರಹವು. ಇದರಿಂದ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗುಮಯವಾಗುವದು.

(ಬ) ಅರ್ಪಿತಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧಃ— ಇವು ಕಾಯಾರ್ಪಿತ ಕರಣಾ ರ್ಪಿತ ಭಾವಾರ್ಪಿತಗಳಾಗಿರುವವು. ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾದುದು ಕಾಯಾರ್ಪಿತವು. ಅಂತರ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಅರ್ಪಿ ತವಾದುದು ಕರಣಾರ್ಪಿತವು. ಭಾವದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾದುದು ಭಾವಾ ರ್ಪಿತವು. ಇದು ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯು:

(ಕ) ತನುಗುಣಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧಃ— ಇವು ಶಿಷ್ಯ, ಶುಶ್ರೂಷಾ, ಸೇವ್ಯ ಎಂದು ಇವೆ. ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವದು ಶಿಷ್ಯವು. ಅವನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಲಿಂಗತತ್ವವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸು ವದು ಶುಶ್ರೂಷೆಯು. ಶಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಗುರು ಇವರ ಏಕರೂಪತೆಯು

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

ಸ್ಪೃಶ್ಯಾಸ್ಪೃಶ್ಯ ಭಾವವು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲ. ವೀರ ಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋಗಿರುವ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಶರಣರೂ, ಸಾಧುಗಳೂ, ವಚನಕಾರರೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಒಪ್ಪಿರು ವದಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಚನಕಾರರು ಬಹು ಸ್ಪಷ್ಟ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಉಕ್ತಿಗಳು ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿ ರುತ್ತವೆ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಪಂಚಸೂತಕಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಜನನಸೂತಕ, ಪ್ರೇತಸೂತಕ, ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಸೂತಕ, ರಜಸೂತಕ, ಜಾತಿ ಸೂತಕ ಇವುಗಳೇ ಈ ಪಂಚಸೂತಕಗಳಾಗಿದ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಸೂತಕವಿರುವದರಿಂದ ವೀರಶೈವರು ಇದನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಯಾರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಅವುಗಳಂತೆ ಆಚರಿ ಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಯಾವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವತೆರದ ಭೇದವನ್ನು ಎಣಿಸಕೂಡದೆಂದು ವೀರಶೈವ ಮತವಿರುವದರಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ವೀರಶೈವ ಶಿವಶರಣರು ಎಂದಿನಿಂ ದಲೂ ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಹಾಗೆ ಒಂದು ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ನಡೆದೂ ತೋರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುವದು.

ಯಾವನು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವು ಗಳಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಲಿಂಗಧಾರಣೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗು ತ್ತಾನೆ. ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯು ವೀರಶೈವಾಚಾರಣೆಯಂತೆ ನಡಿಯಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟವರ ಒಂದು ಕುರುಹೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಭಕ್ತನ ಅಂಗ ಮನ ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಕಳೆಯು ದೃಢಪಡುತ್ತ ಹೋಗು ತ್ತದೆ. ಅಂಥವನು ಪರಮಾತ್ಮನ ವಾಸ ಭೂಮಿ ಎಂದು ವಚನಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತನ ಶರೀರವು ದೇವಾಲಯದಂತೆ ಪವಿ ತ್ರವಾದುದೆಂದು ಅವರ ಉಕ್ತಿಗಳಿವೆ. ಇಂಥ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತೆರದ ಉಚ್ಚನೀಚ ಭಾವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಕೂಡದು. ಅಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದದ

ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ ಇರಕೂಡದು. ಈ ತತ್ವಕ್ಕನುಸಂಸಿ ವೀರ ಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತ್ವವಿರುವದಿಲ್ಲ.

ವಚನಕಾರರ ಈ ತತ್ವಗಳು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ರೂಢವಿರುವ ವರೆಗೆ ಅದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಲೇ ನಡಿಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾ ದವು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೦೦ ರಿಂದ ೧೩೦೦ ಇಸ್ವಿಯವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಕಾರರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತ್ವವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೀಗೆ ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅದರಂತೆ ಅವರು ಆಚರಿಸಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಆಗಿನ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಧುಗಳೂ ಸತ್ಪುರುಷರೂ ಆಗಿಹೋದರು. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಕೆಲ ವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಮಹಾಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಮಾದರ ಚನ್ನಯ್ಯನು ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಬಸವೇ ಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿನವನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚನ್ನಯ್ಯನ ಕೆಲವು ವಚನಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವನು ಮೊದಲು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಮುಂದೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಚೋಳದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಹುಲ್ಲು ಮಾಡಿ ಚೋಳ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರಿಂದ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ತನ್ನ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಗುಪ್ತಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ತಾನು ದುಡಿದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದರೂಪಾಗಿ ಅನ್ನಗ್ರಹಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನೊಡನೆಯೇ ಅನ್ನ ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಚೋಳರಾಜನಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿಯಲು ಅವನು ಚನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಮನ್ನಿಸಿದನೆಂದು ಇವನ ಚರಿತ್ರೆ ಇದೆ. ಮಹಾಕವಿಯಾದ ಹರಿಹರನು ಇವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ಬಹು ಸುಂದರವಾದ ರಗಳೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. (ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು ಭಾಗ೧ ನೋಡಿರಿ.)

ಶ್ವಪಚಯ್ಯನೆಂಬವನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಹಾಪುರುಷನಿ ದ್ದಾನೆ. ಅವನಿದ್ದ ಭತ್ತೀಸಪುರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಾಮವೇದಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಂಡಿತನಿದ್ದು ಅವನು ತನ್ನ ಯೋಗಾ ಭ್ಯಾಸದ ಬಲದಿಂದ ಆಕಾಶ ಗಮನ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ದವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಒಂದು ದಿವಸ ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗು ತ್ತಿರಲು ಕೆಳಗೆ ಶ್ವಪಚನು ಒಂದು ತಲೆಬುರುಡೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಹಾರವ ನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭುಂಜಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಆಗ ಶ್ವಪಚನು ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮವೇದಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯು ಪರಮಾತ್ಮ ನಿಗೆ ಅರ್ಪಣವಾದ ತನ್ನ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಬೀಳಬಾರದೆಂದು ಅದನ್ನು ಕೆರ ಹಿದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದನು. ಸಾಮವೇದಿಯು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಗಗ ನದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೀಗೇಕೆ ವರ್ತಿಸಿದೆ ಎಂದು ಶ್ವಪಚಯ್ಯನನ್ನು ಕೇಳಲು ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ, ಸಾಮವೇದಿಯು ಒಬ್ಬ ಭವಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದಿರಲು ಸಾಮವೇದಿಯು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಾಮವೇದಿಯ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಶ್ವಪಚನೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ, ಅವನು ನಾನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಪುನಃ ಕಾಣು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ಶ್ವಪಚನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸಾಮ ವೇದಿಗೆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನ ಭವಿತನವನ್ನು ಕಳೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಸಾಮವೇದಿಯು ಮರುದಿನ ಶ್ವಪಚಯ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಂದ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆಗ ಭತ್ತೀಸಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮವೇದಿಯೂ ಅವನ ಶಿಷ್ಯರೂ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಈ ಯಾವತ್ತು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹರಿಹರನು ತನ್ನ ರಗ ಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. (ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು ಭಾಗ ೫ ನೋಡಿರಿ.)

ಭೋಗಣ್ಣನೆಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿವಶರಣನು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ರುವ ಕೆಂಭಾವಿಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದವನು. ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಮಿಣಿ, ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಳಿ ಗೋಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವನ ಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು, ಅವನು ಕೇವಲ ಶಿವಭಕ್ತನೆಂಬುದನ್ನು ಭೋಗಯ್ಯನು ತಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ಉಪ ಚರಿಸಿದನು. ಆಗ ಆ ಗ್ರಾಮದ ವಿಪ್ರರು ಅವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ

ರಾಜನಲ್ಲಿ ದೂರು ಹೇಳಲು, ರಾಜನು ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರ ಹೊರಡಲು ಭೋಗಯ್ಯನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಪುರ ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಅಲ್ಲಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಗಳು ಅವನ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಹೋದವು. ಮರುದಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪೂಜೆ ಗೋಸ್ಕರ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಬರೇ ಪೀಠಗಳಿದ್ದ ದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗಿ, ಇದು ಭೋಗಯ್ಯನ ಮಹಿಮೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುವವರಾದರು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂವರೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಶಿವಶರಣರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದಿನವರು. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನೇಕ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಹಿಮರೂ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಳಯ್ಯ ಇವರು ಮುಖ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಕ್ಕಯ್ಯನು ಘೋರರವನು. ಅವನು ಶಿವಾನು ಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅವರೆಲ್ಲರು ಅವನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವರಾ ಗಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಶುಚಿರ್ಭೂತರಾಗಿ ಶಿವಶರಣರ ಮತ ದಂತೆ ಆಚರಿಸುವವರಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ಪೃಶ್ಯಾಸ್ಪೃಶ್ಯ ಭೇದಗಳು ಅಥವಾ ಜಾತಿ ವಿಷಯಕ ವಿಚಾರಗಳು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಲಿಲ್ಲ.

ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯನೆಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಶಿವಶರಣನು ಬಸ ವೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿರಲು, ಅವನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಯಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅವನ ಕಯ್ಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಒತ್ತುತ್ತಿ ರಲು ಅದರೊಳಗಿಂದ ಹಾಲು ಸುರಿಯಹತ್ತಿತು.

ಈ ಯಾವತ್ತೂ ಕಥೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಭಾವವು ಆಚಾರವಂತರಾದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಶಿವಭಕ್ತರು ಉಳಿದ ಯಾವ ಭಕ್ತರಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಯವ ರಲ್ಲ, ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ಭೇದಭಾವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಕೂಡದು, ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರೊಡನೆ ಅನ್ನ ಗ್ರಹಣ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ತರದ ಬಳಿಕೆ ಯನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಲು ಸಂಕೋಚವಿರಕೂಡದು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗಿನ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವರಸರ ಕಥೆಯು ನಿರೂಪಿಸ ಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಮಧುವರಸನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನಿದ್ದು ಬಿಜ್ಜಳನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠತರದ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆ ದಿದ್ದನು. ಹರಳಯ್ಯನು ಮಚ್ಚೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡು ತ್ತಿದ್ದು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಬಸವೇಶ್ವರನು ರಾಜಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಅವನು ತನ್ನ ಇದಿರಿಗೆ ಹರಳಯ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ "ಶರಣು" ಎಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಮುಂದೆಸಾಗಿದನು. ಹರಳಯ್ಯನು ರಾಜನ ಮಂತ್ರಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಶರಣೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ತನ್ನ ಮಹತ್ಪಾಪವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಇದನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಹು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಅವನಿಗೊಂದು ಮಚ್ಚೆಯ ಜೋಡನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಒಬ್ಬ ಶಿವಾನುಭವಿಯ ಕೈಯ್ಯಿಂದಾದ ಜೋಡನ್ನು ಹೀಗೆ ತಾನು ಮೆಟ್ಟುವದು ಉಚಿತವಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಹರಳಯ್ಯನು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿ ರಾಜ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಧು ವರಸನು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಸುಂದರವಾದ ಜೋಡನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಸೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ಶಿವಶರಣನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇರದಂಥ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಧುವರ ಸನು ಮಾಡಲಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕುಷ್ಠರೋಗವು ಉಂಟಾಗಿ ಅದರಿಂದ ಅವನು ಬಹಳ ತಾಪವನ್ನು ಹೊಂದಹತ್ತಿದನು. ಒಂದುದಿನ ಅವನ ಸ್ನಾನದ ನೀರು ಬಹಳ ಕುದಿಯುತ್ತಿರಲು ಅವರಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಬೇಗನೆ ತರಲು ದಾಸಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮನೆಯವರು ಕಳುಹಿಸಲು ಅವಳು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಮಳೆ ಚಿನ್ಹ ತೋರಿದ್ದರಿಂದ ದೂರ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗದೆ ನೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹರಳಯ್ಯನ ಬಚ್ಚಲ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ನೀರನ್ನೇ ತಂದು ಆ ಬಿಸಿನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ನೀರಿ ನಿಂದ ಮಧುವರಸನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಅವನ ಮೈಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೇಗೆ ಎಲ್ಲವು ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಅವನ ಕುಷ್ಠ ರೋಗವು ವಾಸಿಯಾಯಿತು. ಹೀಗೇಕಾಯಿತೆಂಬುದು ಮಧುವರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾಗಿ ಹರಳಯ್ಯನಿ ಗೋಸ್ಕರ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಅವನು ವಹಿಸಿದವನಾಗಿ ವೀರ

ವೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ, ಅವನ ಮಗನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಸಹ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದನು- ಹೀಗೆ ಮಧುವರಸನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯ ದ್ವಿಜರು ಬಿಜ್ಜಳರಾಯನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ದೂರಲಾಗಿ, ಬಿಜ್ಜಳನು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕರಿಸಿ ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರು ನಡೆಯಬಹುದೇ ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಕುಲಸೂತಕವನ್ನು ಎಣಿಸಕೂಡದೆಂದು ನುಡಿದನು. ಆದರೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಇದನ್ನು ಮನ್ನಿಸದೆ, ಹರಳಯ್ಯ - ಮಧುವರಸರನ್ನು ಕರಿಸಿ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕೂಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ವಧಿಸಿದನು.

ಬಿಜ್ಜಳನ ಈ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಶರಣರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತಾಪಿಸಿದರು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಇರಲಾಗದೆಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಮತ್ತು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಐಕ್ಯ ಹೊಂದಿದನು.

ಮಧುವರಸ ಹರಳಯ್ಯನವರ ಈ ಕಥೆಯು ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಅದನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅದು ಬಹು ಸುಲಭ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇಂಡೀ ತಾಲೂಕು ಉಮ್ಮರ್ಜಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ. ದುಂಡನಗೌಡ ರಾಮನಗೌಡ ಪಾಟೀಲ ಶಾಳಾ ಮಾಸ್ತರ ಇವರು ನಮಗೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈಚೆಗೆ ಹರಳಯ್ಯನವರ ಕವಿತಾ ಬದ್ಧ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಜನರು ಬೇಡಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಈಗ ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಇನ್ನೊಂದು ಪಸ್ತಲಿಖಿತ ವಿಸ್ತಾರವಾವ ಗ್ರಂಥವೊಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾವು ಸಮಯಾನುಸಾರ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸುವೆವು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿ ಈಗಿನ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಇದು ಓದುಗರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಇದನ್ನು ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯು ಅನೇಕ ಹಸ್ತ ದೋಷಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಪ್ರತಿಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆಯದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ತಿದ್ದಲಿಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯ

ವಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾವ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಸಹ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಕವಿಯ ಉದ್ದೇಶವಿರುವದರಿಂದ ಪದಗಳನ್ನು ಅವನು ಜನರಾಡುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅವನು ಅನುಸರಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅನ್ನುವವರು ಪದಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಅನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವಿಜಾಪುರ.
ತಾ. ೧೫-೮-೪೧

ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ
ಸಂಪಾದಕ.

ಇಂಗುವ ಮಾಯೆಯಾಂಗಿನ್ನೆ ಪಿಡಿದಾನ ।
ಲಿಂಗವಂಗವಮಿಳೆ ಎಡೆಮಾಡಿ ಕಳೆದಂಗಿ ।
ಮಂಗಳಾತಿಮು ದೇಹವು ೫೨೮

ಇಂದ್ರಕಾಂತದ ಲಿಂಗ-ಚಂದಭಿಷೇಕವ ಮಾಡಿ ।
ಸಂಧಿಸುವ್ಯಗಳೆಪಡದಾ ಅರ್ಚಿಸಿ ।
ಇಂದುಧರಗೆ ಎಡೆಪಡಾ ೫೨೯

ಮೂರು ಮಡಿಮುಸುಕ್ಕು-ದೊಂದಿ ಭೂತನಮ್ಮ ।
ಬಂದು ತ್ರಿಗುಣಮಿಶ್ರಿಂಗದ ಮಧುವಯ್ಯ ।
ಮುಂದೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದ ಶುಧದಿಂದ ೫೩೦

ದೃಢಭಕ್ತನ ಮನೆಯ ಮಾತಿ ಮಕ್ಕಳು ನಮ ।
ಒಡೆಯಗೆ ಶರಣೆಂದು ಕೂಳಿತು ಗುರುವಿನ ।
ಅಡಿಗೆ ಪಂದಿಸಿ ಕರ ಮುಗಿದು ೫೩೧

ಗುರುರಾಯ ತನ್ನಯ-ಪರಮ ಸಂತೋಷದಿ ।
ಉರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದ ಶರಣರ ।
ಹರುಷವೆ ಮೇರೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ೫೩೨

ಲಿಂಗವ ಧರಿಸಿದ-ಮಂಗಳಾತ್ಮಕ ಗುರು ।
ಅಂಗದ ಪಾಪಕ್ಷಯವೆಂದು ಪ್ರಭುರಾಯ ।
ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಮಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ೫೩೩

ಕರ್ಣ ಮಂತ್ರವ ತುಂಬಿ-ಜೀರ್ಣಿಸಿ ಪೂರ್ವವ ।
ನಿರ್ಣಯ ಕರವ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಾಗ ।
ಪರ್ಣದುದಕವ ತಳೆದನು ೫೩೪

ನಿತ್ಯನಾಗಯ್ಯ ಮಗನೆ-ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾಗು ।
ಅತ್ಯಂತ ಭಾಗ್ಯ ನಿನಗೆಂದು ನೊಸಲಿಗೆ ।
ಕರ್ತ ಭಸಿತವನಿಟ್ಟು ಹರಸಿ ೫೩೫

ಗುರುವೆ ದೀಕ್ಷಾ ಗುರುವೆ-ಗುರುವೆ ಶೋಕ್ಷಾ ಗುರುವೆ ।
ಗುರುವೆ ಎನ್ನಯ ಸುರತರುವೆ ಮಧುವಯ್ಯ ।
ಹರುಷದಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿದ ೫೩೬

ಗಡಿಬಿಡಿ ತಪ್ಪಟೆ-ಹಾಡುವ ನಿಸ್ಸಾಳ ಭೇರಿ ।
ಪೊಡವಿಯಲ್ಲದುರೆ ನಡುಗುತ ಮಧುವಯ್ಯ ।
ಪೊಡೆವಟ್ಟ ತನ್ನ ಗುರುವಿಗೆ ॥೭೩॥

ಹೆಚ್ಚಾಗೆ ಮಗ ನಿನ-ಗಚ್ಚ ಪದವಾಗಲಿ ।
ಕಿಚ್ಚುಗಣ್ಣಾನ ಕರುಣದಲಿ ಬಾಳೆಂದು ।
ಬೆಚ್ಚಂತೆ ಹರಸಿ ಕಳುಹಿದ ॥೭೪॥

ಪತ್ತಿರಡು ಸಾವಿರ-ಸತ್ತಿಗೆ ನೆರೆದವು ।
ಮುತ್ತಿನಾರತಿ ತೆರೆಹಾಯಿಸಿ ರಶ್ಮಿಯ ।
ಒತ್ತಿನ ಸಿರಿಯ ಪೊಗಳುವರೆ ॥೭೫॥

ಚಿನ್ನದ ಅಣಸಿನ-ರನ್ನ ರತ್ನಗಳಿಟ್ಟು ।
ಚೆನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಸರವಿಟ್ಟು ದಂಡಿಗೆ ।
ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ನೆರೆದವು ॥೭೬॥

ಪಟ್ಟಾಳಿ ಸೀರಿಲಿ-ಕಟ್ಟ ಗುಡಿ ತೋರಣ ।
ಕಟ್ಟಳೆಯಿಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಲ್ಲ ಕಲ್ಯಾಣ ।
ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲ ಬೆರಗಾಗೆ ॥೭೭॥

ಹೊನ್ನ ಕಳಸವಿಟ್ಟು-ಚಿನ್ನದ ಹರಿವಾಣದಲಿ ।
ಕನ್ನೆ ವೆಣ್ಣಾಗಳು ನೆರೆದೆಲ್ಲ ಹೊತ್ತರು ।
ಹನ್ನೆರಡು ನೂರು ಕಳಸವ ॥೭೮॥

ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು-ಹಿಂಡು ಹರಿವಾಣದಲಿ ।
ಮಂಡಲ ಪತಿಯ ಭಸಿತವನು ಇಟ್ಟು ನಡೆ ।
ಗೊಂಡನು ಹರಳಯ್ಯನ ಮುಕಕಾಗಿ ॥೭೯॥

ಉತ್ತಮಾಂಗದ ಮೇಲೆ-ಹೊತ್ತು ಚಮ್ಮಾವುಗೆಯ ।
ಸತ್ಯ ಹರಳಯ್ಯಗೆ ಶರಣೆಂದು ನಡೆದರು ।
ಈ ತೆರನ ಸಭೆ ಅರಿವಂತೆ ॥೮೦॥

ತರಳನಾತಗೆಮರುಳು-ಗೊಂಡನವನುಯೆಂದು ।
ದುರುಳ ವಿಪ್ರರು ನುಡಿದರು ಮಧುವಯ್ಯ ।
ಕರುಳನೆ ತೆಗೆವೆನೆನುತಿರ್ದ ॥೮೧॥

ಅಂತೆನಬಾರದು-ಇಂತೆನಬಾರದು ।
ಎಂತೆನಬಾರದೆನುತಲಿ ವಿಪ್ರರು ।
ಕೊಂತಗೊಂಡಂತೆ ನಡೆದರು

ಆರೈದೆಲ್ಲಿಯ ರಭಸ-ಭೋರ್ಗರೆವ ಕಹಳೆ ।
ಭೂರಿ ಶಿತ್ತಿರಿ ಮೊರೆದವು ಎತ್ತಣವೆಂದು ।
ಮಾರಾರಿ ಶರಣ ಬೆಸಗೊಂಡ

ಮಧುವರಸಯ್ಯನು-ನುದದಿ ಲಿಂಗವ ಕಟ್ಟಿ ।
ಪದಮಲದಿಂದೆ ಒರುತಿಹನು ನಿಮ್ಮಯ ಪಾದಕೆ ।
ವಂದಿಸಲೆನುತಲಿ

ಆಡಿ ತಪ್ಪುವನಲ್ಲ-ರೂಢಿಯೊಳು ಸಂಗಯ್ಯ ।
ಹೂಡಿದನೊಂದು ಕಥನವ ಕಲ್ಯಾಣಕೆ ।
ಕೇಡಿನ ಬೀಜ ಬರುತಿದೆ

ಭವದೂರ ಹರಳಯ್ಯ-ಭವಕೆ ಚಿಂತಾಮಣಿಯು ।
ಭವ ಭಾರಿಗಳಿಗೆ ಅರಿ ನೀನು ಹರಳೈ ತಂದೆ ।
ನಿವದಿಂದ ನಿಮಗೆ ನವಿಸುವೆನು

ಅಪರಾಧಿ ನಾನಯ್ಯ-ಅಪರಂಪರನು ನೀನು ।
ತ್ರಿಪುರ ಸಂಹರನ ಕರುಣದಲಿ ಹರಳೈ ತಂದೆ ।
ಕೃಪೆ ಮಾಡು ಮಗನಿಗೆ ದಯದಿ

ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು-ಇಂದು ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ।
ಕುಂದು ಕುಲದವರ ಮನೆಗಾಗಿ ವಿಪ್ರರು।
ಹೊಂದರು ಇಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯೆಂದು

ತಪ್ಪ ತಲೆಯಲಿ ಹೊತ್ತು-ಭೂಪ್ಪಸನಾ ಬಂದೆ ।
ತಪ್ಪ ಬಿಣ್ಣಿಗೆ ಅಭಿಸಂದುವಾದಂತೆ ।
ಹೆತ್ತಪರ ಹಂಗ ಮೀರಿದೆನು

ಏಳೇಳು ಮಧುವಯ್ಯ-ಭಾಳಲೋಚನ ನಿಮ್ಮ ।
ಕೊಳುಗೊಂಡನೆ ಉರದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತರ ।
ಆಳು ನಾನಯ್ಯ ಶರಣಾರ್ಥಿ

ಎಂದ ಹರಳೈಯ್ಯಗೆ-ನಿಂದು ಮಧುವರಸಯ್ಯ ।
ಇಂದು ನಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಶಿಸುವೆಂದು ॥
ಮುಂದೆ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ನಮಿಸಿದ ॥೯೧॥

ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಂಗಯ್ಯ-ಕಟ್ಟಾಳು ಹರಳಯ್ಯ ।
ಮುಟ್ಟಿ ನಾ ನಿಮ್ಮ ಚರಣಕ್ಕೆ ಮಧುವರಸ ।
ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ನಮಿಸುವೆ ॥೯೨॥

ತಂದೆನು ಮಗಳನು-ಇಂದು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ।
ಸಂದುದು ಎಂದು ಭಸಿತವನಿಟ್ಟರೆ ।
ಇಂದು ನಿಮ್ಮಡಿಗೆ ಎರಗುವೆ ॥೯೩॥

ಅಸಮಯದ ನಡೆಯಿದು-ಹೊಸ ಪರಿಯು ಲೋಕಕೆ ।
ವಿಸಮಯ ಬಹುದು ನಮಗೆಲ್ಲ ಬಿಜ್ಜಳ ।
ಮಸಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೆಡುವುದು ॥೯೪॥

ಭದ್ರಾವತಾರದ-ರುದ್ರಮೂರ್ತಿ ನೀನು ।
ಚಿದ್ರೂಪ ಶಿವನ ಶರಣನೆ ಹರಳೈ ತಂದೆ ॥
ಇದ್ದಹರು ನಿಮಗೆ ಸರಿಯಹರೆ ॥೯೫॥

ಬೇಡ ಮಧುವರಸಯ್ಯ-ಕಾಡಾದಿರೆಮ್ಮನು ।
ನಾಡು ಬಿಜ್ಜಳನದು ಜಗವೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚರು ।
ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ನಿನಗಲ್ಲ ॥೯೬॥

ನೇಮಿಸಿ ತಂದೆನು-ನೇಮದಿಂದಲಿ ಮಗಳ ।
ಸ್ವಾಮಿ ಕಪ್ಪಡಿಯ ಪುರದಯ್ಯನಾಣೆಂದು ।
ನೀ ಒಂದು ಮಾತ ನುಡಿದರೆ ॥೯೭॥

ನಿಟ್ಟನೆ ಶಿವಯೆನುತ-ಕಟ್ಟಿದರು ಕಂಕಣವ ।
ಇಟ್ಟರು ಭಸಿತ ನೊಸಲಿಗೆ ಶರಣ ನೀ ।
ಮೆಟ್ಟಿಂದು ಜೋಡು ಚರಣವ ॥೯೮॥

ಹಿಂದಿನ ಪಾಪವು-ಕೊಂದಿದ ಫಲದಿಂದೆ ।
ಅಂದವಳಿಯಿತು ಭಯಗೊಂಡು ತಪ್ಪನು ।
ನಿಮ್ಮಿಂದ ಉದಕದಲಿ ಕಳೆದೆನು. ॥೯೯॥

ಮುನ್ನಿಸಿ ತಂದೆನು-ನಿಮ್ಮಪಾವಕೆ ಮಗಳ ।
ಚನ್ನ ಕಪ್ಪಡಿಯ ಪುರದಯ್ಯನಾಣೆಂದು ।
ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತ ನುಡಿದರೆ
ಸಾಸಿರ ಗಣಂಗಳ-ಲೇಸಿನ ಮಗ ನಾನು ।
ವೇಶದೊಳೊಂದು ಹೊಸ ಪರಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ।
ಬಸವಣ್ಣನಾಣೆಂದು ನುಡಿದರಿ
ಇನ್ನೇನು ಶಿವಾ ಎನುತ-ಸನ್ನೆಯ ಮದುವೆ ಇದು ।
ಪನ್ನಗಧರನ ಕಡೆಯಾಟ ಆಗಲಿಯೆಂದು ।
ಚನ್ನಾಗಲೆಂದು ಅರುಹಿದ
ಒಂದಡಿಕೆ ಒಂದೆಲೆ-ತಂದು ಹರಿವಾಣದಲಿ ।
ತಂದು ಕನ್ನಿಕೆ ಕರದಲಿ ಇಟ್ಟರು ।
ಇಂದು ಈ ಹೆಣ್ಣು ನಿಮಗೆಂದು
ಉಚ್ಚಹ ಕೇಳುತ-ಹೆಚ್ಚಿದ ಮಧುವಯ್ಯ ।
ಅಚ್ಚ ಮಹೇಶರಡಿಗಳಿಗೆ ಮಧುವರಸ ।
ಬೆಚ್ಚಂತೆ ಪಾದಕೆರಗಿದ
ನಂದಿ ಕಲ್ಯಾಣಕೆ-ಬಂದ ಪ್ರಮಥರಿಗೆಲ್ಲ ।
ತಂದು ವೀಳೆಯ ನಡಿಸಿದರು ಮಧುವಯ್ಯ ।
ಬಂದುದು ನಮಗೆ ಕಡೆಯಾಟ
ಸೇಸೆಯನಿಕ್ಕಿದರು-ಏನೊಂದು ನಾಮವ
ಏನೊಂದು ಸಂಯ ನೆನೆವುತಲಿ ಮದಮಕ್ಕಳಿಗೆ ।
ಪ್ರಸಾದವಿತ್ತರು ಕೈಗೂಡಿ
ಶರಣಯ್ಯ ಶರಣಾರ್ಥಿ-ಪರಣಾ ಜಂಗಮಲಿಂಗ
ಶರಣಾ ನಿಮ್ಮಡಿಗೆ ಶರಣಾರ್ಥಿ ಎಂದೆನುತ ।
ಶರಣನ ಕಥೆ ಇದ ಕೇಳಿ
ಸದಮಲ ಶರಣರ-ಪಾದವ ನೆನೆದು ನಾ ।
ಮುದದಿಂದೆ ಪದನ ನಡಿಸುವೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ।
ಪದೆದೆರಡು ಸಂಧಿ ಶರಣಾರ್ಥಿ

೩ ನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸಂಗನ ಶರಣರ-ಅಂಘ್ರಿಯ ನೆನೆದು ।
ನಾ ಹಿಂಗದೆ ಪದನ ನಡಿಸುವೆ ಶರಣರ ।
ಮಂಗಳೋತ್ಸವ ಹೊಗಳುವೆ ॥೧॥

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೊ-ಡಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ಸುದ್ದಿ ।
ಅಲ್ಲದವರೆಡೆಗೆ ಮಗಳನು ಕೊಟ್ಟರು ।
ಕಲ್ಯಾಣ ಕೆಡುವುದೆನುತಲಿ ॥೨॥

ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆಲ್ಲ-ಹುಟ್ಟಿತು ಮದುವೆ ಸುದ್ದಿ ।
ಕೆಟ್ಟ ಕುಲದವರ ಮನೆಗಾಗಿ ವಿಪ್ರರು ।
ಕೊಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ಮಗಳನು ॥೩॥

ಅಪರಾಧ ನಡೆಯಿತು-ವಿಪರೀತ ಬಂದಿದೆ ।
ತಪಸಿಗಳ ತಂಡ ಇರುವಲ್ಲಿ ಮಧುವರಸ ।
ಶ್ವಪಚರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣ ಕೊಡಬಹುದೆ ॥೪॥

ಖಂಡ ಕಲ್ಯಾಣವು-ವಿಂಚುಳ್ಳಚ್ಚಿನ ಧರ್ಮ ।
ಕೆಂಚ ಹಾರುವರು ಹೊಲೆಗೂಡಿದರೆಂದು ।
ಮಂಚಿ ಬಿಜ್ಜಳಗರುಹಿದನು ॥೫॥

ನೋಡಿರಿಲೆ ಜೀಯ್ಯ-ಕೇಡು ಪಟ್ಟಣದೊಳು ।
ಹೋಡಿ ಹಾರುವರು ಹೊಲೆಗೂಡಿ ಕೊಡುಕೊಳೆಯ ।
ಮಾಡಿದರಿಲ್ಲಿ ಇದ ಕೇಳಿ ॥೬॥

ಕರೆಯಿರೋ ಬಸವನ-ಅರಿಯ ಕೇಳಿದೆವೆಂದು ।
ಪುರಕೆ ಹೊಸತಹ ನುಡಿಗಳ ನಾವಿಲ್ಲಿ
ಇರಬಹುದೆ ನೇಮಿಮುನಿಗಳೇ ॥೭॥

ಅಣ್ಣಗಳ ಬಾಗಿಲ-ಬಣ್ಣದ ಚಾವಡಿ ।
ಹೆಣ್ಣಿನೋಲಗದ ಒಳಯಿಕೆ ಬಿಜ್ಜಳ ।
ಬಸವಣ್ಣನ ದೇಗ ಕರಸಿದ ॥೮॥

ಅಕುಲಜರ ಮನೆಗೆ-ಉತ್ತಮ ಶೈವರು ।
ಹೆತ್ತ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಕೊಡಬಹುದೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ।
ಮತ್ತೆ ನಾಸಿಕಕೆ ಕರವಿಟ್ಟ

ಅವರು ಕೊಡಬಹುದು-ಇವರು ಕೊಳಬಹುದು ।
ಶಿವನಿಪ್ಪನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಭೂಪತಿ ।
ಪವಣಗಾಣದಲೆ ನುಡಿವರೆ

ಇಂತು ನಡೆವರಿಗೆ-ಎಂತು ದೀಕ್ಷೆಗಳೆಂತು ।
ಮಂತ್ರಿಯನರಸು ಬೆಸಗೊಂಡ ಕೋಪದಲಿ ।
ಮಂಥಣಿ ಶೂಲಕೆಳಸುವೆ

ನಡೆ ನಿಮ್ಮ ಮತಕಾಗಿ-ಹಿಡಿತನ್ನಿವರನು ।
ಕಡುಗಲಿ ಚರರು ಪರಿದರು ಹರಳಯ್ಯಗಳ ।
ಹಿಡಿತಂದರು ಪದ ನಡಿಸುವೆ

ನುಡಿಯು ವಿೂರಿದನಿವ-ಕಡೆಗಾಲ ಬಿಜ್ಜಳಗೆ ।
ಕಡು ಬೇಗ ಚನ್ನಣ್ಣಗರುಹೆಂದ ಕಪ್ಪಡಿಯ ।
ಮೃಡನ ಜಿಹ್ವೆಯಲಿಯಡಗುವೆ

ಲೋಲ ಕರ್ಮದ ಗಂಡ-ಲೋಲ ಬಸವಣ್ಣನು ।
ಸಾಲೋಕ್ಯ ಪದಕೆ ನಡೆವುತಲಿ ಅಪ್ಪಣ್ಣ ।
ಕೇಳು ನೀಲಲೋಚನೆಗರುಹೆಂದ

ಅಮ್ಮಾಜಿ ನೀ ಕೇಳು-ನಮ್ಮ ದಣ್ಣಾಯಕರು ।
ಉಮ್ಮಳದಿಂದ ತೆಳಿದರು ಕಪ್ಪಡಿಗೆ ।
ನಿಮ್ಮ ಬೇಗದಲಿ ಬರಹೇಳಿ

ರಂಗವೋಲೆಯ ನಿಕ್ಕಿ ಅಂಗನೆ ನೀಲಮ್ಮ ।
ಗಂಗೆವಾಳುಕರ ನೆನೆವುತ ನಡೆಗೊಂಡು ।
ಶೃಂಗಾರ ರಂಗನೆ ಪತಿವ್ರತೆ

ನಡೆಗೊಂಡು ಬೇಗದಿ ತಡವಿಲ್ಲದಾಕ್ಷಣ ।
ಒಡೆಯ ಕಪ್ಪಡಿಯ ಶಿವಸದೆಗೆ ತಾ ಬಂದು ।
ನುಡಿದಳೊಂದು ಮುದದಿಂದ

ಬಂದ ಕಾರಣವೇ-ಇಂದು ದಣ್ಣಾಯಕರು ।
ಎಂದು ಅಪ್ಪಣ್ಣಗೆ ಬೆಸಗೊಳೆ ಕಪ್ಪಡಿಯ ।
ಇಂದುಧರನೊಳು ಪಥವಿದು ॥೧೮॥

ಹರ ಹರ ಎನುತಲಿ-ಬರೆದಳು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ।
ಪಿರಿದು ಸಂಗಯ್ಯ ನಮುಗೀತ ಎನುತಲಿ ।
ಉರದ ಲಿಂಗಯ್ಯಗೆ ನಮಿಸಿದಳು ॥೧೯॥

ಸೋಜಿಗವ ಕಂಡೆನು-ಮೂಜಗದೊಳಗೊಂದು ।
ರಾಜಮಂತ್ರಿ ಬಸವೇಶಗೆ ನೀಲಮ್ಮ ।
ಓಜೆಯಲಿ ಕರವ ಮುಗಿದಳು ॥೨೦॥

ಅಚ್ಚರಿ ಕಂಡೆನು-ಖೇಚರ ಭೂಚರಕೆ ।
ಬಾಚಿರಾಜಯ್ಯ ಮಡಿವಾಳ ಮೋಳಿಗೆ ತಂದೆ :
ಸಚರಾಚರಕೆಲ್ಲ ಹೊಸಪರಿಯು ॥೨೧॥

ಅರಿದು ನೀಲಮ್ಮನು-ಗರುವ ಗಂಭೀರ ತಾಯಿ ।
ಉರದ ಲಿಂಗವ ಕರದೆಡೆಗೆ ತಾ ಬಂದು ।
ಪುರಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದ ನಲವಿಂದ ॥೨೨॥

ಉಭಯವ ಕಂಡನು-ಅಭಯವನಿತ್ತನು ।
ಪ್ರಭುದೇವರೆಂಬ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿ ಕಪ್ಪಡಿಯ ।
ಅಭವನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ನಡೆತಂದು ॥೨೩॥

ಹನ್ನೊಂದು ವಚನವ-ಚನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದ ।
ಪನ್ನಗಧರನ ನುಡಿಗಳ ಅಲ್ಲೊಂದು ।
ಇನ್ನಾರಿಗರ್ಥ ತಿಳಿಯದು ॥೨೪॥

ಮೋಳಿಗಯ್ಯಗಳನು-ಹೇಳಲೆನ್ನಳವಲ್ಲ ।
ಧಾಳಲೋಚನನ ಭಜಕನ ಕರುಣವು ।
ಲೀಲೆಯಿಂದೆಮಗೆ ಇರಬೇಕು ॥೨೫॥

ನಮ್ಮ ಚನ್ನಣ್ಣನು-ನಿಮ್ಮ ಕೆಯ್ಯೊಳಗಿರಲಿ ।
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಿಗೆ ಬಳಬಂದ ಆತನ ಮೇಲೆ ।
ನಿಮ್ಮ ಕರುಣವಿರಲೆಂದ ॥೨೬॥

ಮುಂದಣ ಕಥನಕೆ-ಒಂದು ಪರುಷ ನುಡಿ ।
ಇಂದೆಮಗೆ ನೀವು ಕುಡಬೇಕು ಕಪ್ಪಡಿಯ ।
ಇಂದುಧರನೊಳಗಾದ ಬಸವಣ್ಣ

ಜ್ಯೋತಿ ಜ್ಯೋತಿ ಬೆಳಗ-ಜ್ಯೋತಿ ತಾ ನುಂಗಿತು ।
ಜ್ಯೋತಿ ಕರ್ಪುರದ ಇರಪನು ಸಂಗಮನೊಳು ।
ನುತನು ಬಸವನಡಗಿದ
